UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Paradys Der Wellvsticheyt

Teylingen, Augustijn van

T'Antwerpen, 1630

urn:nbn:de:hbz:466:1-45716

Visual Library

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Th. 2628.

J. VIII. 33.

Z: III
36.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegij Sortis Iesu Paderb. 1670.

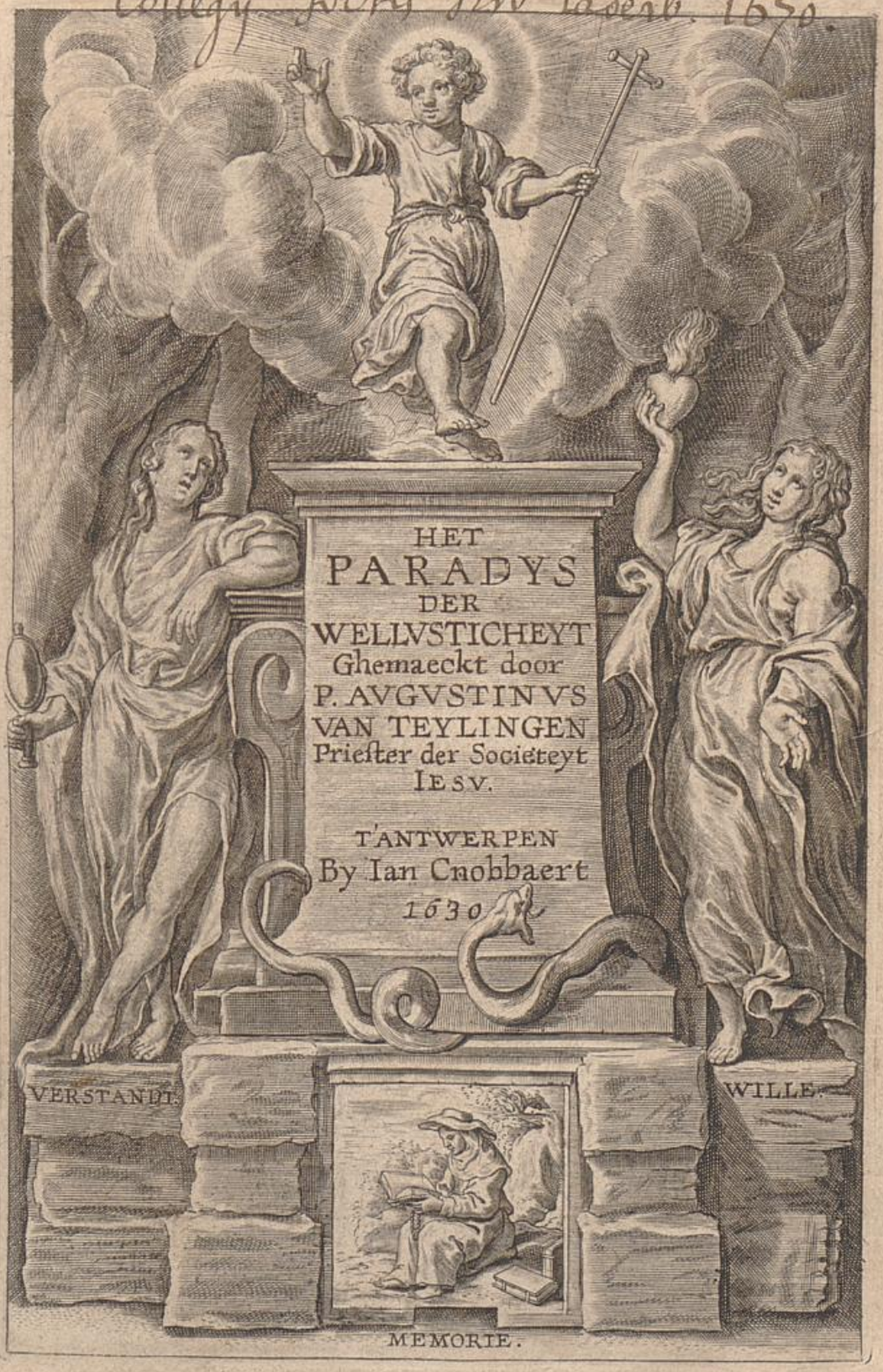

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Eervveerdighe, Edele, Godt-vruchtighe Vrouvve,

ME-VROVWE

ANNA DE IESV

DOCHTER VAN

I.ker ADAM vander DVYN,

HEERE VAN

'SGRAVEMOER,

Moeder vande EE. Religieusen vande Ordre der ongheschoeyde Carmeliterssen binnen 'sHertogenbosch.

ME-VROVWE,

ICk hebbe over eenighe jaeren gheschreven dit boeck gheintituleert het PARADYS DER GEESTELIICKER VVELLVSTICHEYT; eens-deels om mijn eygen persoone na mijné staet tot deughden te vervoorderen; eens-deels om van 't ghene my-selven oirbaerlijck vvas tot desen eynde, anderen

mede-deelachtich te maken. Doch het heeft my goedt ghedocht, dit boeck aen V. E. op te draghen; ten 1. om dat ick van dien tijdt af dat ick binnen de ſtadt van Haerlem kenniſſe ghehadt hebbe aen V. E. perſoone, ende daer na binnen Bruſſel, altijts V. E. in groote achtbaerheyt ghehadt hebbe, om uvve uyt-nemende volſtandicheyt in devotie eñ godtvruchticheydt, ende om 't licht uvver ſeedbaerheydt ende manierlijckheydt in alle uvve converſatie. Ten 2. om dat ick vvel vviſte, dat deſe mijne gifte V. E. aengenaem ſoude vveſen, overmits V. E. hier oorſake ſult vinden van uvven gheeſt te vermaken, die altijt tot geeſtelijcke dinghen te ontfanghen bereydt is, ende veerdich om t'allen ſtondē iet goets ende geſtichtichs te leſen; gelijck het betaemt allen Chriſtenen menſchē, maer nochtans principalijck Religieuſe

gieuſe perſoonen, die de vverelt gheſtorven zijnde, Chriſto alleen leven. V. E. ſal hier vele over-treffelijcke deughden in verhaelt vinden vande H. Mater Tereſa uvve vveerdighe Fondaterſſe; door de na-volginghe vande vvelcke ghy tot ſuyverheydt des levens, eñ volmaecktheyt uvver roepinge ſult konnen geraken. Ende vvant het gheen cleyn behulp en is om in deughdē te voorderē, vvel geleert ende aen-geleyt te vvorden, gelijck de HH. Auguſtinus, Bernardus, eñ meer andere HH. Vaders eñ Leeraers ghetuyghen; ſoo hebbe ick tot ſulcken eynde deſen arbeyt aen-ghenomen, verhopende dat het ſaet van deſe leeringhe in d'aerde uvver ziele niet alleē dertich, ſeſtich, maer oock hondert-voudige vruchtē ſal voortbrenghen.

Ontfanght dan deſe gheeſtelijcke gifte met ſulcker affectie ende liefde,

als sy V.E. vvort ghepresenteert, ende prijst de selve aen, aen vele andere, op dat de vrucht soo veel te meerder zy, TOT MEERDER GODTS GLORIE. Ick bidde Godt almachtich, dat hy V.E. met de heylighe vergaderinge uvver sorge bevolen, in goede ende lanckdurighe gesontheyt vvil sparen; ende alle uvve raden ende begheerten tot sijns heylighen naems lof ende eere vvil schicken. VVt Antvverpen, den 20. May. Anno 1629.

V. E.

dienaer inden Heere

AVGVSTINVS VAN TEYLINGEN.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

VOOR-REDEN
TOT DEN
LESER.

Niet sonder redene mach dit boeck 't Paradijs der Wellusticheyt *genoemt vvorden: vvant gelijck het aertsch Paradijs eene plaetse vvas van vvellusten, schoon den ooghen, lustich ende lieffelijck te aensien, aenvvijsende de in-vvoonders salicheyt ende gestadighe ghesontheyt: soo is oock dit boeck vol van vermaeckinghe des geests, vol van schoone bloemen der oeffeninghen, ende van vvel-rieckende cruyden der deughden, gevende de zielen al-derhande geestelijcke ghesontheyt, playsier, ende luste, om in deughden te beginnen, inde selve voort te gaen, ende in die te vol-eynden.*

Ick hebbe dit Paradijs ghestelt op uren, dagen, vveken, maenden, hoogh-tijden, ende jaren; niet om dat de dinghen die op uren staen, niet en souden mogen plaetse hebben op dagen; oft die op daghen staen, niet en souden moghen gheset vvorden op uren, vveken, maenden, ende elders. Ende mede daerom niet, om dat alle dingen van alle persoonen souden moeten geoeffent vvordē; oft juyst op sulcke tijden ende stonden souden moeten gheschieden, alse hier geteeckent staen; Maer ten 1. *tot gherief van memorie, om door*

't vervolgh van goede ordre, de memorie niet te verstroyen, maer eer te helpen ende te stercken. Ten 2. tot dienst vandē vville, op dat dē mensch uyt d'ontmoetinghe van menigerleye deughdelijcke oeffeninghen, in alle tijden ende stonden die (als bloemen uyt een bloem-hof) soude mogen verkiesen, die hem best behaghen, ende die hem oirbaerlijckste zijn na sijnen staet. Ten 3. tot voldoeninghe des verstants, op dat den mensch verstaende ende begrijpende dat de uren, dagen, vvekē, maenden, ende jaren, representeren ende als in haer sluyten den loop van het gantsch menschelijck leven, ende alles op dese tijden aen-ghevvesen vindende, oock alles als in een cleyn begrijp by een soude mogen hebben, ghelijck in een vvel-rieckēde bondel ende ruycker, om de crachten sijnder ziele daer mede te vermaken ende te
3. Reg. 19. verstercken, tot dat hy met Elias kome totten berch Godts Horeb.

Maer ghy sult by avonturē schroomen vande veelheyt der oeffeninghen, ende claghen dat ghy 't niet al doen en kont 't gene hier beschreven is. Ick antvvoorde: doet de helft, doet het derden-deel, doet het vieren-deel, doet vvat; ende 't sal by Godt u strecken tot eeuvvighe vergeldinghe. Hy sal u groote dingen doen die machtich is; ende uvve liefde meerder ende meerder tot hem ontfoncken; hy sal u met ghenade voor-komen, ghebenedijden, ende verstercken om alles te vermoghen. Neemt dan dit boeck inde handen, over-

leestet

leestet ende her-leestet; ende als een byeken vergadert daer uyt den soeten honigh, dat is, de Godelijcke Liefde; ende beraedt u, vvat deught ghy na-schilderen vvilt in het paneel uvvs herten, ende in uvve zeden. Ghy sult hier schoone practijcken in vinden, die vvy vande Heyligen gheleert, vande vvijse mannen ghehoort, ende uyt de boecken der HH. Vaderen ghetrocken, ende hier in gemeyne plaetsen ende thresoiren in-ghebracht hebben, tot troost, leeringhe, versterckinghe ende gheestelijck profijt van vele; insonderheydt van de ghene die in verdruckinghe sitten vande vrije oeffeninghe van het Catholijck, Apostolijck, Roomsch in-gheplant gheloof, dat alleen de zielen can saligh maken. Ick bidde den Coninck der eeuvvigheden, den onsterffelijcken ende on-sienelijcken, die alleen Godt is, dat desen mijnen arbeydt de zielen profijtelijck zy. Vaert wel.

1. Tim. 1.

Faculteyt vanden Provinciael.

Ick onder-geschreven Provinciael der Societeyt IESV in Duytsch-neder-lāt, uyt cracht vande placatē haerder Doorluchtighe Hoocheydt, ende vermogens de macht van onsen Eervv. P. Generalis *Mutius Vitellescus* my daer toe verleent, geve by desen vollen oorlof ende macht, aen *Ioannes Cnobbaert* Boeckdrucker binnen Antvverpen, dat hy alleen ende niemant anders, sal mogen in druck stellen ende te coop laten komen, *het Paradijs der Geestelijcker vvellusticheyt*, door P. *Augustinus van Teylingē* Priester der selver Societeyt int licht ghebrocht. Tot bekentenisse des selfs hebbe dese met mijn eygen hant onderteeckent, eñ met 't segel onser officiē bevesticht. In Brussel 12. May 1629.

IACOBVS STRATIVS.

Approbatio Censoris.

DIt tractaet/geintituleert 't Paradijs der wellusticheyt, gemaeckt door den Eerw. P. Augustinus van Teylingē, Priester der Societeyt IESV, verciert eñ over-vloedich wesende van menigerley wel-rieckende bloemen der deughden/ eñ voortbrengende ontallijcke vruchtē van goede werckē/ is in hem besluytende singuliere remedie om den droeven geest te verheugen/ costelijcke medecijnē om de siecke eñ sondige ziele te genesen/hemelsche spijse om dē geest te onderhouden/ eñ den eenigen middel om eeuwichlijck te levē; over-sulcx weert om van eenē ygelijck gelesen eñ door-wandelt te worden/ desen 21. Mey 1629.

Segerus van Hontsum, P. A. L. C.

PARADYS
DER GEESTELYCKER
VVELLVSTICHEYT,

Ghestelt op uren, daghen, vveken, maenden, ende andere tijden des jaers.

HET EERSTE DEEL

NOPENDE DE VREN.

IS de ghemeyne leeringhe vande heylighe Vaders / ende van alle Leeraers van de H. Catholijcke Roomsche Kercke/dat een Christen mensch sonder op-heffinghe des herten tot Godt/ is als een visch sonder water/ ende als aerde sonder reghen. Want ghelijck een visch niet langh en kan leven uyt het water / eñ d'aerde sonder regen gheene vruchten kan voort-brenghen;alsoo en kan een Christen mensch niet langh in Godt leven/ noch salighe vruchten der zielen voort-brenghen sonder op-heffinghe des herten tot Godt. De op-heffinghe des herten tot Godt is eene uyt-roeyinghe der sonden/ eene genesinghe der quetsueren/ eene verdrijvinghe der ydeler gedachten/ eene ontdeckinge des vyants laghen/ eene verkoelinghe in tentatien/ eene bewaernisse van de crachten der ziele / eene vernieuwinghe vande vlammen der liefde Godts/ een apoteke der salicheydt / eene vruchtbarighe moeder

I.

Ps.142.

VRENN. moeder van alle deughdē/ eene op-treckinge des gheests vander aerde totten hemel / ende eene goude keten die ons vast eñ eeuwelijck aen Godt verbindt. Hier vintmen het hemels brooot/dat
Sap.16. alderhande wellustichept der zielē in hem heeft/ ende dat soet is boven honich ende honighraet. Hier vint-men de gheestelijcke water-putten en-
Gen.14 & 16. de fonteynen van Israel, de welcke onse vaders ghegraven hebben/ende zijnder rijck door gewor-den. Hier zijn de levende wateren daer den Pro-
Isa. 12. pheet van spreckt: Ghy sult met blijschappe scheppen wateren uyt de fonteynen des Salich-makers. Waer uyt soo wie drinckt / hem en sal inder eeuwicheyt niet meer dorsten naer tijdelijc-ke vergancklijckheyt. Daerom houdende u-sel-ven vry/los/ende onghebonden van al dat onder
Ps. 122. Godt is; ghelijck de ooghen der knechten zijn op de handen van haren Heeren; ghelijck de oo-ghen der dienst-vrouwen op de handen der vrou-wen; laet alsoo uwe ooghen zijn tot den Heere uwen Godt/ tot dat hy uwer ontferme. Salich
Ps.83. is den man/seydt Dauid, die daer op-climmin-ghen in sijn herte gheordineert heeft/ in't dal der tranen / inde plaetse die hy ghemaeckt heeft.
Gen. 37. Gaet dan als met Ioseph in Dothaim, dat is/ in het dal der droefheyt van dese werelt/ om Godt te soecken in hoecken ende winckelen / over al roepende; al ist soo dat hy niet verre en is van een ieghelijck van ons lieden: want in hem leven
Act.17. wy/ ende roeren ons/ ende hebben 't wesen; ende in hem swemmen wy ghelijck een spongie inde zee/ een visch in't water / een voghel inde locht. Ende ghelijck't glinsteren vande stralen is van de Son/de warmte van het vyer/'s menschen le-

ven

ven van het asemen/ende 't asemen vande ziele; 't gras ende de cruyden zijn vander aerde; alsoo is eñ hanght al ons wesen aē het wesen Godts. Wy zijn maer als beerkens spruytende uyt de eeuwich-levende fonteyne / die Godt selfs is/ eñ als kinderen hanghende aen de borsten van hare moeder/ ende daer cracht ende voedtsel uyt-suyghende; alsoo suyghen wy eñ scheppen uyt Godt ons wesen/ leven/ roeringhe ende aemtogh t. Hy is het leven daer wy door leven/ 't licht onser ooghen daer wy door sien/ 't ghehoor daer wy door hooren; hy is die onsen adem ende alle onse weghen in sijn handt heeft: ende die ons noch daghelijckx onderhout/op dat wy in Niet/ daer wy uyt-ghekomen zijn/ niet weder en verballen; gelijck het soude gheschieden ten ware dat den genē die ons geschapē heeft/ons oock dagelijcx onderhiel. Daerom onder andere verschillen die daer zijn tusschen Godt ende menschelijcke konstenaers/ is oock dit/ dat dese als sy eenighe werken vol-maeckt hebben/ 't zy van beelden/ schilderijen/ schepen / oft eenighe andere / dan stellen sy die aen een kant ende laten die varen; maer Godt de dinghen die hy gheschapen heeft ende ghemaeckt / die onderhoudt hy ghedurich met sijne machtighe handt / als de visschen inde zee/ de voghelen inde locht / ende de menschen met de beestē op der aerde. Hierom seyde Dauid: Ghy hebt Heere my ghemaeckt / ende op my hebdy u handt gheleyt. Ende Isaias: Inde schaduwe van sijnder handt heeft hy my beschermt. Dese dinghen dan dus wesende/ ende vercreghen hebbende vanden Schepper der natuere/ schoonicheydt ende goede ghestaltenisse des lichaems (als een

VREN.

Dan. 5.

Ps. 138.

Isa. 49.

paleys

VREN. paleys verciert niet met goudt oft tapisserijen/ maer met levende crachten ende sinnen/als met vensteren van levende peerlen ende ghesteenten) ende eene ziele met vernuftheydt des hemels begaeft/ met memorie/ om te vatten Godts vermhertcheden die ghepasseert zijn/met verstant om de teghenwoordighe te begrijpen/ met wille om te vatten de toe-komende, soo over-set alle uwe liefde tot Godt ende dat hem aen-gaet/seggende: Ick beminne u o mijn Heere en mijn Godt/met mijnder gantscher herte/ziele/ ende met alle mijne crachten ende sterckheden / ende metten binnenste merch mijns herten. Alle uren ende stonden ghebruycke ick de weldaden uwer vermhertcheyt; want ick altijdt vergaen soude / waert dat ghy my altijdt niet en bestierde; ick soude altijdt sterven / waert dat ghy my altijdt niet levende en hielt: ende ghy verbindt my tot allen oogenblick/ want ghy my allē oogenblick uwe groote weldaden verleent. Ghelijck alsser dan niet een ure oft stonde en is in al mijn leven/ indē welcken ick uwe weldaden niet en ghenieste/ alsoo en behoorter gheen ure oft stonde te wesen/inden welcken ick u altijdt niet voor oogen en soude hebben in mijne gedachtenisse/ende niet en soude lief-hebben uyt mijne gantsche sterckheyt. Ende dat selve en vermach ick oock niet Heere/ten zy dat ghy 't my gheeft. Ghy ghebiedt in uwe wet/dat ick u danckbaer zy / soo wille ick oock wesen; want waert by al-dien ick de locht/ daer ick by leve ende aessem treckte/soude moeten koopen / hoe dier soude ick die daghelijcx willen betalen? ende hadde ick maer een ooghe/ oft eene handt/ oft eenē voet/hoe dier soude ick die geerne willen

Soliloq. Aug. cap. 18.

willen koopen vanden ghenen diese my soude konnen ende willen verkoopen? Maer ghy geeft my alle dese dinghen daghelijckx om niet/ ende doet my groote dinghen ghy die machtich zijt; hoe soude ick u dan niet danckbaer wesen voor alle dat ghy my ghegeven hebt? Ghy gebiedt in uwe wet/dat ick u beminne; gheeft dat ghy ghebiedt/ende ghebiet dan dat ghy wilt. Voorts terwijle Godt het leve is ende't middel-punt uwer ziele/ende al u schat ende rijckdom / soo keert u ghedurich metter herten tot hem / ende met een vierighe begheerte heft op tot hem de trachten uwer ziele by daghe ende by nachte/ende roept als eender swaluwen jonck; ende schiet brandende schichten ende pijlen na den hemel / soo metter herten/als metten monde. Als:mijn Heere ende mijn Godt! mijn opperste goet/mijn eeuwighe salicheyt/Godt mijns herte/ende Godt mijn deel inder eeuwicheyt: wat isser inden hemel/oft wat wille ick buyten u op der aerden? IESV zijt my een Jesus! Al mijn begheerte is by u / ende mijn suchten en is voor u niet verborghen: spreckt Heere/ want u dienaer die hoort. Gheeft dat ghy gebiedt/ ende ghebiedt dat ghy wilt. Heere/ wat wilt ghy dat ick doe? berept is mijn herte/berept! treckt my na u inde soeticheyt uwer salvinghe. Maeckt my rijck na der ziele/ laet ick u kennen/ laet ick my kennen: Een op-rechten gheest vernieuwt in mijnen binnenste! maeckt my een mensch na u herte. Doet my niet na dat ick ben/ maer soo ick geerne ware. O bermhertigen Godt/ ontfermt u mijnder! verlicht mijne duysternisse! verlicht mijne ooghen/ dat ick tot geenen tijde en ontslape in die doodt: dat mijn vyandt nimmermeer

VREN.
Luc. 1.
Isa. 38.
Ioan. 20.
Ps. 72.
Ps. 37.
1. Reg. 3.
Aug. l. 10. conf. 31.
Act. 9.
Cant. 1.
Aug. l. 2. sol. c. 1.
Ps. 50.
Ps. 12.

VREN. mermeer en segghe: Ick heb hem verwonnen; en
Ps.70. verlaet my niet Heere mijn Godt/ als mijn
cracht beswijckt/en gaet niet wech van my. Mijn
Godt/ende al! waer op set ick mijn hope/ dat
ick u soo luttel beminne/ ende soo traeghlijck
Ps. 118. diene? Och oft mijne weghen gheschickt wierdē/
om t' onderhouden uwe rechtveerdich-makin-
Ps.102. ghen! mijn ziele ghebenedijt den Heere; ende alle
mijn binnenste sijnen heylighen naem.

II. Denckt dat Godt de creatueren gheschapen
heeft/niet alleen tot dienst/maer oock tot onder-
wijsinghe des werelts; ende om de menschen te
wecken vanden slaep ende verghetenthepdt tot
wackere aen-schouwinghe ende verwonderinge
van Godts wijsheyt/ moghentheyt / ende goet-
S. Aug. heyt. S. Augustinus spraek tot Godt: Hemel ende
aerde eñ alle dingen seggen my / dat ick u soude
Vit.PP. beminnen. Den H. Antonius noemde de werelt
f. 659. een handt-boeck vande hemelsche discipline. Sa-
Prov.6. lomon sent ons tot het mierken; Iob tot den bee;
Iob.12. Isaias tot den os ende ezel; Ieremias tot den
Isa. 1. kiecken-dief/ tot die toztel-duyve/ tot die swalu-
Ier. 8. we ende den oyevaer. Ende den H. Apostel seyt/
Rom.1. dat die onsienlijcke dinghen Godts wozden be-
schouwet dooz't verstant/dooz die dingen die ge-
maeckt zijn; als oock Godts eeuwige macht eñ
Godtheyt. Even-eens ghelijck die Comedianten
dooz hare vertooninghen ons de waerheydt der
Histozien aen-wijsen. 'T is wel waer/een simpel
Ieeck die vraeght dan somtijdts/ is dit een Co-
ninck? Is dit een huys-man? maer den wijsen
die antwoozt daer op/neen/maer't is een die een
Coninc;'t is een die een huys-man reprezenteert.
Alsoo de creaturen en zijn wel Godt niet/ maer
zijn

zijn als verscheydē personagien ende copijen/die ons Godt representeren/ende ons sijne qualiteyten bekendt maken; ghelijck Apelles uyt eene linie die hy ghetrocken hadde/ ghekent wierde. Om dan niet te blijven sitten/ maer als met die Enghelen vande leedere van Iacob, van den ondersten trap te komen tot den oppersten / soo denckt dat ten 1. de aerde u verbeeldt/ dat Godt standtvastigh is. 2. het water / dat hy vruchtbarigh is. 3. de locht/dat hy over al is. 4. de Son/ dat hy claer-siende is. 5. den hemel/ dat hy verheven is. Boven het portael van Salomons tempel (dat daghelijckx van twee hondert mannen gheopent ende ghesloten wierdt) was eenē wijngaert van goudt ghemaeckt; eñ inden wijngaert warē druyvē/ vande welcke elcke besie de hooghde hadde van een langh mans-persoone; ende hier uyt hebbē de Fabrijck-meesters van die van Israël, nae den reghel van proportie / konnen delinieren ende af-meten de hooghde van den selven tempel/soo dien gheweest hadde voor de destructie. Twee schaep-herders jonghers staende aen de sijde van eenen reus (den welcken Timantes na de conste vande verdiepinghe volmaeckt van grootte/ in een cleyn begrijp gheschildert hadde) ende niet anders by hen hebbende als de roedekens/daerse de schapen mede hoedden ende voort-dreven / hebben daer mede den pinck oft achterste vingher vanden reus (die slapende ter aerden scheen te legghen) af-ghemeten; ende uyt de lenghde vanden vinger / die de lenghde hadde vande roedekens / hebben andere daer nae de grootte ende de ghesteltenisse van het gheheel lichaem vanden reus weten af te beelden; want

VREN.

Plutarch. in Apophthegmat.

Gen. 28.

Ioseph. l. 6. de bell. Iudaico.

VREN. tot sulcken eynde hadde Timantes dat vande jonghskens daer by gevoeght in't tafereel. Ende de Astrologanten hebben uyt de grootte vande aerde (die maer het middel-punt is vande ronde des wereldts) konnen af-palen de grootte vande andere elementen; als oock vande hemelen ende hoogere hemelen / tot den hemel der Heylighen toe; want de ronde die verder is van het middel-punt vanden cloot / is altijdts in den om-loop grooter ende grooter. Is dit dus vande hooghde ende verheventheydt der creatueren ; laet ons voorts op-climmen tot Godts verheventheydt; ja uyt alle creatueren wat Goddelijcx scheppen : als aenschouwende ten 1. den hemel / al suchten-
Ribad. l. 1. de / segght met den H. P. Ignatius : Hoe vuyl schijnt
cap. 2. vit. my die aerde / als ick den hemel aenschouwe! ten 2. de son ende sterren : O / wanneer gheraken
Psal. 118. die onder mijn voeten ! ten 3. de locht: Ick hebbe mijnen mondt gheopent / ende asem gheschept na der zielen ! ten 4. storm / windt / reghen / ijsel / sneeuw / haghel : Hoe ontroert hem den hemel / ende hoe schreyt hy over onse sonden ! Ende wederom: Wellecom mijns Heeren boden ende die-
Psal. 147. naers ! wederom: Hy geeft sneeuw ghelijck wolle ; hy stroyt rijm ghelijck assche ! hy worpt sijn
Tob. 3. ijs-schollen ghelijck brocken ! ende wederom: Na storm geeft hy stilte ! na duysternisse licht ! ten 5.
Iudic. 6. den dauw : Alsoo was die komste vanden Sone Godts van boven. Ten 6. de vogelen des lochts:
Psal. 54. Wie sal my vederen geven van eender duyve / dat ick vlieghe ende ruste ! Ten 7. valcken en havicken : Eylaes ! dat den mensch alleen weder-staet de stemme Godts ! Ten 8. berghen ende steenrot-
Psal. 124. sen : Eylaes / waer is mijne vastigheydt op den Heere !

Heere! Ten 9. bosschagien ende bloeyende boomen: Eylaes/ waerom ben ick alleen onvruchtbaer inden hof der H. Kercke! Ten 10. een roose onder de doornen: Wee my/om wiens sonden de aerde tot doornen te draghen verwesen is! oft: eylaes geenen staet sonder doorne van droefheyt! Ten 11. een Sonne-bloem / oft een bootken volghende 't koopvaerdy-schip: Wanneer sal mijne ziele volghen het Lam waerwaerts 't gaet? Ten 12. een byeken op den thymus: Alsoo vergadert eenen goeden mensch der deughdē honigh uyt het vroodt der bitterheydt ende benautheydt! Ten 13. een kierxken onder sijn moeder: Bewaert my/Heere/onder de schaduwe uwer vleughelen! Den Heere beware my van alle quaet; den Heere beware mijne ziele. Den Heere beware mijnen in-ganck ende mijnen uyt-ganck / van nu aen / ende tot inder eeuwigheydt/Amen. Ten 14. een schaepken onder de bocken: alsoo was IESVS onder de Ioden. Ten 15. eenen haes onder de honden: eylaes/soo is mijne ziele onder mijne vyanden! Ten 16. eenen vos oft konijn: De vossen hebben haer holen/eñ de vogelen des hemels nesten; maer den Sone des menschen en heeft niet waer hy sijn hooft legget. Ten 17. schoone steden/ palleysen: O hoe schoon moet zijn het hemels Ierusalem, als het aerdtsche dal hier beneden soo blinckt! Ende met David: Ick ben verblijdt in't ghene dat my gheseydt is/in't huys des Heeren sullen wy gaen: onse voeten waren staende in u voorhoven/o Jerusalem! Ten 18. vergaderinghe van Edele / oft Religieuse persoonen: Siet hoe goet ende ghenuchelijck is't / broeders by-een te woonen! als een salve op 't hooft / die op den

VREN.

Apoc. 14.

Psal. 16.

Psal. 120.

Matth. 8.

Psal. 121.

Psal. 132.

VREN. baert daelt/op den baert van Aaron! die bloept tot den uytersten hoordt sijns cleedts! Ten 19. een vrouwe in noot des barens: Alsoo is't met den mensch eer hy sijn ziele ter gratie eñ glorie baert. Ten 20. een loopende beerken: De gratie van mijnen Godt vloept soo soetelijck / ghelijck dit waterken! Ten 21. een rivier loopende inde zee: Mijn ziele en sal noyt ruste hebben / dan als sy sal gesoncken zijn inde zee vande Goddelijckheydt! Ten 22. schelpen / horenkens/cleyne oesters/ende hoe dat de baren loopen op 't sandt: O

Psal. 68. Godt/maeckt my saligh/ want de wateren zijn ghekomen tot mijne ziele! O Heere / verlost my vande diepte der wateren! Ick ben gedreven tot inde diepte der zee / ende het onweder heeft my verdroncken! Ten 23. het ebben vande zee! Keert

Psal. 125. wederom/Heere/onse ghevanckenisse/ gelijck de beke inden Zuyden-windt. 24. kleyne onnoosele

Matth. 18. kinderkens: Ten zy ghy u bekeeret/ende wordet ghelijck kinderkens/soo en sult ghy in't Rijcke der hemelen niet komen. 25. kinderen singende inden Choor oft inden Catechismus: Wt den

Psal. 8. mondt der jongher kinderen ende suygelinghen hebt ghy/ o Godt/uwē lof vol-maeckt. 26. schapen oft ossen gaende na de slagh-bancke: Och hoe treuren de beesten om de sondē van den mensch!

Ibidem. ghy hebbet al onder sijne voeten geworpen/schapen ende ossen al-te-male; daer toe oock de dieren des veldts/de voghelen des hemels/ ende de visschen der zee/ die door-wandelen de weghen der zee. O wanneer sal doch den mensch hem buygen eñ vernederen onder de machtige handt Godts! 27. eenighe schoone schilderijen wel bewaert; Och oft de menschen soo hunne zielē bewaerden!

28. Verr=

28. verckens loopende nae 't kot: Denckt op Iohan vã Florence, een groot meester inde Rechten binnen Castilien: desen siende uyt een vande hooghste vensterẽ sijns huys/sagh eenẽ verckendrijver seer begaen om sijn verckens/die hier en daer verstropt waren/by-een te krijgen. Hy riep eyndelijck dapper luydt: huy/huy/mijn verckens/in't kot/in't kot/ghelijck die Rechts-gheleerdẽ in de helle. Nauwelijcx en was dit woordt gesprokẽ/de verckens die runden/die pacrẽ haer wech/ende liepen over-hoop te poste naer 't kot/ende persten malckanderen als haringhen in de ton. Den Doctoor dit siende/versuchte in sy-selven/ende seyde Adieu de wereldt. *Siet num.8. van maenden.*

VREN. D. Antoninus to. 3. Hist. tit. 24. cap. 9.

III. Vermaent ende treckt oock alle creaturẽ tot den lof des Heeren: nu de voghelen des hemels; nu de dieren der aerde; nu de visschen vande zee; nu de son/mane ende sterren/het licht eñ de duysternisse/&c. ghelijck David ghedaen heeft/ende na hem de drij jonghelinghen inden gloeyenden oven/ende na hen den H. Franciscus, ende den H. Antonius de Padua, ende vele andere. Eñ om na dese exempelen sekerder te trachten/soo overdenckt met aendacht/dat de wereldt is als een konstigh ur-werck/ende de raderen van dit urwerck zijn de hemelen/de gewichten zijn de vier elementen/de clock is den mensch/den clepel is de tonghe des herten eñ des mondts: dese moet ghestadigh geroert worden eñ luyen uyt danckbaerheydt tot Godt den Heere/die ghescheppen heeft hemel ende aerde. Ende alle creaturẽ verwachtẽ desen lof uyt den mont van den mensch: want ghelijck den Coninck in weerde alle an-

Psal. 148. Dan. 3.

VREN. dere persoonen des rijcks representeert/ alsoo representeert den mensch in weerde alle andere creaturen. Als dan den mensch Godt lovet/ eert ende danckt/ eñ in sy-selven verweckt den gheest van danckbaerheydt/ soo doen't als in hem oock d'andere creaturen. Ende daerom verporde hier toe sijne ziele den Coninck David, als hy seyde: Ghebenedijdt mijn ziele den Heere/ ende alle dat binnen my is sijnen heyligen name/ &c. Voorts in alle stonden ende plaetsen zijt ghedachtigh Godes eñ uwes H. Engels tegenwoordigheyts. Ick heb uwe gheboden onderhouden / ende uwe ghetuyghenissen/ spraek David, want alle mijne wegen zijn in u ghesicht. De ghedenckenisse van Godts teghenwoordigheyt werckt dry dingen. Ten 1. bedwinght als met eenē toom den mēsch van sonde. Pyrrhus den Coninck passerende by gheval voor-by een tente/ daer de soldatē binnen waren / ende lasterden den Coninck / sloegh properlijck met een roedeken aen't pavillioen/ ende seyde: sus/ sus / mannen; den Coninck hooret. En derret dan een soldaet voor den Coninck niet sondighen/ noch een kindt voor sijnē vader; veel min een discipel voor sijnen meester / ende noch min een ondersaet voor den Rechter/ die hem ter doodt soude konnen verwijsen: hoe soudet ghy derren sondighen in het aensien van Godt / die lieffelijcker is dan eenighen vader/ beter leerende dan eenighen meester / vervaerlijcker in sijn castijden dan eenighen Rechter? *Siet num. 5. van uren.* Dit dede Susanna grootelijckx omme-sien / om in't quaet niet te consenteren: ende Eleazar, om de verboden spijsen niet te eten tot iemandts verarghernisse. Ende den H. Ephræm, als oock den

Psal. 102.

Psal. 118.

Plutarch. in Pyrrho.

Dan. 13.
2. Mach. 6.

Vit. PP. Rosw. f. 168. 374.

den Abt Paphnutius bekeerdē veel lichte vrouw- VREN.
persoonen door de leeringhe vande teghenwoor-
digheydt Godts. Ten 2. verdrijft als een licht
de duysternisse der tentatien. Daerom seyde Da-
vid: Mijn oogen zijn altijdts totten Heere/want Psal.24.
hy sal uyt den strick mijne voeten trecken. Ende
wederom: Al wandelde ick in't midden vande Psal.22.
schaduwe der doodt / soo en sal ick gheen quaedt
vreesen / want ghy met my zijt. Den H. Anto-
nius, ende de andere HH. Oudt-vaders plegen te
segghen / datter gheen crachtigher remedie en
was teghen de laghen des vyandts als Godts
ghedachtenisse: want ghelijck eenen soldaet inde
teghenwoordigheydt van sijnen Capiteyn niet
lichtelijck den moedt verlozen en gheeft / alsoo
in den gheestelijcken strijdt sult ghy ghelucke-
lijck strijden/als ghy denckt op Godt/eñ in hem
betrouwt/ ghelijck den bergh van Sion. Ten 3. Psal.124.
de teghenwoordigheydt Godts is eenen korten
wegh/niet alleen tot af-snijdinghe van alle son-
den / ende om-helsinghe van alle deughden / ja
oock een spore tot de volmaecktheydt. Daerom
seyde Godt tot Abraham: Wandelt voor my / Gen.17.
ende zijt volmaeckt: als oft hy hadde willē segh-
ghen: als ghy u gheduyrigh sult stellen in mijne
teghenwoordigheydt/eñ uwe wercken soo doen/
ghelijck een die hem stelt voor de oogen vā mijne
opperste Majesteyt / soo sult ghy een volmaeckt
man worden/soo om't quaet uyt te roeyen / als
om het goet te aenveerden. Dese volmaecktheyt
schijnen oock Enoch ende Elias bekomen te heb-
ben/ ende sy hebbē verdient vervoert te worden:
want sy hadden altijdts voor Godt ende met
Godt ghewandelt. Van Enoch spreeckt de schrif- Gen.5.

VREN, tuere: Hy heeft met Gode ghewandelt / ende hy
Hebr. 11, en wiert niet ghevonden / want Godt heeft hem
3. Reg. 17. weth-ghevoert. Ende Elias seyde: Den Heere leeft / voor wiens aensicht ick stae. Saligh is dan de ziele / die met Godt sorghvuldighlijck wandelt / hem aensiende in-wendigh ende uyt-wendigh / ende tot hem stierende alle hare ghedachten ende affecten / want sy sal de vruchten van dese oeffeninghe ghewaer worden tot saligheydt / ende Godts oogen sullen oock gestadigh op haer ghevestight wesen. Dit gaf den Heere eertijdts aen de H. Catharina van Senen te kennen / segghende tot haer: Dochter / hebt gedachtenisse van my / ende ick sal uw's ghedencken: doet altijdts soo uwe wercken / als oft ghy waert in mijne teghenwoordigheydt / ende ick sal sorghe draghen van u te vervoorderen / ende van u tot de volmaecktheydt te brenghen. Te recht
Prou. 3. seyde dan den Wijse-man: In alle uwe weghen peyst op Godt / ende hy sal uwe ganghen wel beschicken. *Siet nu. 1. van uren*, ende *nu. 20. van daghen.*

IV. Aenghesien onse ghedachten / woorden ende wercken / de schreden zijn inden wegh tot Godt / soo stiert dese / als een op-gaende wieroock / ende als offerhanden / ter eeren Godts: Segghende / nu wil ick dit oft dat doen; nu dit oft dat laten; dese oft die deught oeffenen; dit oft dat lijdē ende verdraghen / tot Godts lof ende eere. Soo wie te
Matth. 10. drincken gheeft iemanden van den alderminsten eenen kroes kout waters inden naem ende tot lof van Godt / die en sal sijnen loon niet derven. Daerom al dat ghy doet / 't zy in woorden oft in
Coloss. 3. wercken / seydt den Apostel, doettet al indē naem des Heeren IESV Christi. De liefde heeft een suy-

per

ver ende simpel ooghe/ende al datse doet oft laet/ VREN.
inwendigh ende uytwendigh/ daer inne soecktse meer Godts lof / eere ende wel-behaghen / dan haer eyghen lust ende gherief. Wat een mensch bemindt/ dat lovet ende prijst hy: ende dat heeft hy geerne van alle menschen gheeert ende gepresen. Ende waert alsoo dattet anders geschiedde/ hy soude liever goedt ende lijf waghen / dan dat te verdraghen: ghelijck het ghebleken heeft aen soo veel heyligh Martelaren / die hun bloedt vry-willigh ghestelt hebben om de eere Godts. Den H. P. Ignatius was soo vande vlammß vande pure liefde Godts ontsteken/ dat hy verclaerde/dat hy/ waer't sake dat Godt hem inde helle stelde/ meerder torment soude gevoelen in't onteeren vanden Goddelijcken naem / dan in't verdragen van die helsche pijne. Maer wie zijn dese die Godts eere soo soecken te hanthaven? Eer Godt nochtans onghelovet soude blijven / eer souden hem de steenen eeren ende loven: ende de onredelijcke ende onghevoelende creatueren souden hem eer prijsen ende ghebenedijden / dan dat hy van lof soude berooft zijn. Daerom/aenghesien ghy alle tijden / uren ende stonden nieuwe gratien ende weldaden van hem ontfanght/ soo vernieuwt ghedurigh in u herte ende mondt sijnen lof. Ende latet u een vreught wesen / dat ghy loven mooght den genen/dien ghy bemindt boven al datter is in hemel ende in aerde. Ende segghet: Ick sal den Heere ghebenedijden tot allen tijden/altijdt is sijnen lof in mijnen mont. Psal. 33.
Ende wederom: Ghebenedijdt mijn ziele den Heere/ende al dat binnen my is sijnen heyligen name. Den H. P. Ignatius hadde voor een by- Psal. 102.

VREN. spraake: Tot meerdere Godts glorie. En al wat hy liet oft dede/ dat gheschiedde al in den naem des Heere IESV Christi. Een vande HH. Vaders der woestijne sagh / dat den H. Gheest inde ghedaente van eene duyve neder-daelde op eenen schaep-herder / die hem daghelijckx hier in ootmoedelijck oeffende/ ende wenschte dat soo dickwijls als hy sijnen asem verhaelde/den H. naem Godts daer door soude moghen gelovet worden ende ghebenedijdt. *Siet num.7. van jaren.*

V. Maeckt een vast voornemen/dat ghy in geender manieren de Goddelijcke Majesteyt wetens ende willens en begheert te vergrammen / oock niet met de alderminste sonde: ja liever soudt willen de doodt sterve/ja springe in een gloeyende zee/dan sulckx doen. Ick wil liever geen rijck hier hebben / seyde den jonghsten sone van den Coninck van Cimmeren tot Ariophanes den Coninck van Thracien; dan dat ick na het herte van mijn overleden vader soude willen schieten/ ghelijck mijn broeders ghedaen hebben: verre zy dat van my. Seght mede alsoo: Ick wille liever alles late/dan dat ick Godts Majesteyt wetens ende willens soude willen ont-eeren / oock met de minste sonde. Want immers de sonde loont sijn meester/ende dat met sulcke bitterheyt / dat het verdraeghelijcker is alle tormenten te verdraghen / dan het inwendigh knaghen van een sondigh ghemoet. Want als die reden onder is / ende 't vleesch bove/wat ruste oft vrede kan daer wesen inden mensch? wat vrede kan daer wesen in een rijck/als daer eenen vremden tyran regeert/ende niet den eyghen Coninck? wat ghesteltenisse in een ure-werck/daer de cleyne rade-

Diodor. l.24.

ren

ren zijn inde plaetse vande groote: elck dinckt is geerne in sijn plaetse / ende soo langhe het daer buyten is / soo en kan het niet rusten. De verstuyckte leden en geven den mensch gheen ruste noch stilte/maer pijne ende weedom / voor ende al eer datse wederom ghestelt zijn in haer rechte ghelitten: alsoo en gheeft de reden den mensch gheen ruste / ende en houdt van cloppen niet op/ oft sy moet wederom wesen in haer plaetse/ende boven sitten. Het herte van den ongoddelijcken is ghelijck een siedende zee / die niet stille zijn en kan. David sprekende vande misdaden / seydt aldus: Ghelijck eenen swaren last zijn sy op my beswaert. Maer ghy sult segghen: zijn de sonden soo swaer/ hoe en ghevoelen sommige menschen die niet? maer draghense op hunne schouderen eenen gheheelen dagh/weecke/maendt/jaer/ende langher / ende verblijden hen sonder omme-sien in ijdelheydt / als oftse teghen eenen houten oft steenen Godt ghesondight hadden / die noch en sagh noch en hoorde? ick antwoorde ten 1. dat een element / als het is in sijn eyghen plaetse / niet swaer en weeght. Swemme ick in de zee / oft in een riviere / ick en ghevoele het ghewicht der wateren niet / want sy zijn in haer eyghen plaetse: maer draghe ick water in eenen eemer/ dan heeft het ghewichte / want het buyten sijn plaetse is: alsoo de sonde / alsse by gheval is in den wille des mēschs/soo is sy als in haer plaetse/ende dien volghende sonder ghewichte: maer als den mensch van den boosen wille bekeert is/ dan is hem de sonde swaer / dan smertse hem / ende sweert hem ten etter ende ten bloede uyt; dan sucht hy/dan claeght hy/ ende weent in rouwe;

VREN.

Isa. 57.

Psal. 37.

VREN. we; ende seydt tot sijne ziele: en wilt u niet ver-
Oseæ 9. blijden Israël, want ghy hebt ghehoereert van
Tob. 5. uwen Godt. Ende met den ouden Tobias: Wat
blijschap sal my wesen/ die in duysternissen sitte/
Vit. PP. ende 't licht des hemels niet en sie? Sophronius
Rosw. verhaelt van eenen soldaet/die uyt grootē moet-
fol. 906. wil een onnoosel kindeken vermoorde / dat dien
over dit feyt sulcken knaghen hadde van con-
scientie/ dat hy om sijn sonde met eeuwighe tra-
nen te beschreyen / liep in het diepste der woestij-
ne. Hier niet rustende/liep hy inde vergaderinge
der Monicken. Over al sagh hy bloedt voor sijn
ooghen; ende hoorde als een stemme / waerom
heddy my vermoort? Den Abt hem dus ontstelt
siende/ socht hem door alle middelen tot ruste te
brenghen/maer en voorderde niet/ eñ 't wroegen
ende den worm vermeerderde in sulcker voegen/
dat hy latende de woestijne / latende de hayren
kleederen/liep tot de Rechters vande stadt/ aen-
dringhende/datse hem souden veroordeelen/seg-
ghende: 't is my beter eens te sterven / dan da-
ghelijcks met duysent pijlen in mijn herte ghe-
schoten te worden. Ende hy en rustede niet/ voor
dat de verbaerde Rechters hem door den scherp-
rechter sijn hooft van sijn lijf hebben doen af-
slaen. *Siet num. 16. van jaren.* Siet hier uyt de
Erasmus vrucht / ende den loon der sonden. Stratonicus
in apoph- eenen vermaerdē speel-man van Athenen, wan-
thegmat. delde te Pellen in Macedonien; eñ seer vermoeyt
wesende vā gaen ende dorstende/ quam by eenen
horn-put/ ende vraeghde van die daer stonden
ende water putteden/oft die wateren goet waren
om te drincken? alle die van dit landt/antwoor-
den sy/en proeven gheen ander. Wel / seyde Stra-

tonicus

tonicus, soo en zijn de wateren niet ghesont. Hy hadde gemerckt aen d'aensichten van dese mannen/ende van andere van dat landt/dat sy bleeck ende sieck van coleur waren: ende hier uyt besloot hy/dat de wateren niet goet en konden zijn/ ter wijlen sy soo schadelijcke effecten inde menschen wrochten. 'T selve kan-men vande wateren der sonden segghen. Ick antwoorde ten 2. eenen sondaer in dese wereldt is hier als in een vercoelde prieel ende lust-hof/daer hy aemtocht heeft; overmits dat dese plaetse ordinaris de eyghen plaetse niet en is / daer den sondaer ten swaersten wordt ghestraft; ende daerom en ghevoelt hy hier dickwijls den last der sonden ten meesten niet/ als wel hier namaels. Sichem den sone van Hemor en ghevoelde de pijne der wonden niet/noch de smerte der besnijdenisse/ dan op den derden dagh. Oock en ghevoelt-men den steeck van het gheweer niet soo seer ter wijle het bloedt warm is/als wel daer na. Ende als-men in de herberge wel banqueteert / dan denckt men weynigh op't swaerste van't ghelach; maer als-men meynt te gaen / dan wordtmen vast gehouden/ende men moet betalen tot den uyterste penningh toe. Alsoo die vry-willigh sondight / al gaet hy in vreughden voort/ende al en achtet hy niet/esi al en past hy niet op al sijn bedrijf / noch op den worm sijnder conscientie/ noch op de toecomende eeuwen (ten opsichte vande welcke den Coninck David seer begaen was om sijn sonden/ ende sy beswaerden hem boven maten) soo en sal hy nochtans de straffen niet ontgaen / ende de handt Godts sal hem crachtelijck beswaren; ghelijck de handt van den jonghen Tobias beswaer-

VREN.

Gen. 34.

Tob. 6.

lijck

VREN. lijck viel aen den visch/niet doen hy was swemmende in den Tygris, maer doen Tobias dien greep met de couwen ende trock uyt de wateren/ ende haelde op't drooghe/en het inghewant uytdede. Alsoo de sonde/die nu/ghelijck eenen balck in't water/licht is te trecken/sal den sondaer hiernaals hy uyt die wateren van dese wereldt ghetrocken sal zijn/soo beswaren/datse hem als eenen balck op sijn herte sal legghen/ende als eenen eeuwighen bergh op sijn verstandt. Ende om dit
Psal. 37. in-sien/seyde David: Ghelijck eenen swaren last zijn sy op my beswaert. Ende gelijck eenen hont/ die ghedragen wordt om verdronckē te worden/ al heeft hy den steen om den hals/soo en gevoelt hy nochtans de swaerte niet/soo langhe als hy op den erm ghedraghen wordt; maer als hy in't water ghworpen wordt/dan wordt hy't ghewaer/ende gaet ten gronde: alsoo en ghevoelt den sondaer de sonde niet/soo langh als hy op de ermen van Godts bermhertigheyt in dit tegenwoordigh leven ghedraghen wordt; maer wanneer den draet van dit leven af-ghesneden sal zijn/ende hy door de baren vande doodt ghepasseert sal wesen/en ghekomen voor Godts rechtveerdigheydt/dan sal hem 't ghewicht der sonden beswaren/ende hem trecken tot inden afgrondt/ om daer eeuwighlijck ghepijnight te worden. Daerom verfoeytse als de poortē vande helle: want magh iemandt smaecken/dat alst
Iob 6. ghesmaeckt is/de doodt aen-brenght? en mocht
1. Reg. 26. David eertijdts tot Abner segghen/ende tot de wacht van den Coninck Saül: Alsoo waerachtelijck als den Heere leeft/ghy alle zijt kinderē des doodts/die uwen Heere niet bewaert en hebt?

ende

ende wierdt hy inden karcker besloten/ende uyt- VREN.
ghelepdt zijnde/met steenen gedoodt / die op den
Sabboth-dagh hout ende spaenderen inde woe- Num.15.
stijne hadde op-gheraept; wat straffe en sal hy
niet hebben te verwachten / die op den dagh die
hem tot vrede is / de gratie eñ vriendtschap sijns
Heeren niet en bewaert/maer op-raept hout en-
de spaenderen / dat is/die de sonden vergadert /
waer-mede hy / als met hout ende spaenderen /
't helsch vyer versterckt om meer te branden ? en
ben ick u niet beter / spraack Elcana tot sijn huys- 1.Reg.2.
vrouwe/als thien sonen ? Alsoo moet Godt ons
beter zijn/dan al datter leeft. Want alle vleesch Isa.40.
is hoy; ende 't is al verworpelijck ende verdoe-
melijck als kaf / hoy/ stroo / ende der eeuwigher
vlammen aes/ dat buyten de arcke/wortel ende
't spoor is vande gratie Godts. Den baert wort
gheeert/soo langh als hy aen het aenschijn van
den mensch vast is; maer van den barbier af-
ghesneden zijnde / wordt in't vyer oft in't vuy-
lichs-vat gheworpen: alsoo gaet het oock met
de ziele/die met Godt door de gratie vereenight
is / oft door de sonden van hem verbremdt is.
'T waer hem goet / seyde CHRISTVS van Iudas Matth.26.
den verrader/dat dien mensch niet ghebooren en
waer ghweest. Daerom beclaeghde hem den
Heere/seggende: Vriendt/waer toe zijt ghy ghe- Ibidem.
komen? alsoo claeghde oock eertijts ten 1.David
over Achitophel, als hy seyde: Hadde mijnen Psal.54.
vyandt my vermaledijdt/dat soude ick immers
verdraghen hebben/&c. maer ghy eendrachtigh
mensch/mijnen leydts-man/ende mijn bekende!
Ten 2.Iulius Cæsar over Brutum, als hy seyde: Sueton.
Ende ghy oock o soon ? te weten; vermoort ghy

my

VREN. my hier? verre zy dat van u / dat ghy Godt oorsaecke soudet geven van soo over u te claghen. Roept daerom liever tot hem: Heere en laet my nopt van u gheschepden worden! liever wil ick sterven/dan u vertoornē. Den H. Elzearius Grave van Arian in Provencen, en begheerde oock niet dat iemandt sijn tafel soude ghenieten/ den welcken hy soude weten/dat met een doodelijcke sonde besmet was. Abenner Coninck vā Indien gaf aen sijnen sone Iosaphat eenen hoop pagien ende lackeyen/met conditie/ dat niemandt van dien hem opt aen den jongen Prince melancholijck en soude toonen/noch opt spreken van droevighe saecken. Wie soude dan Gode die schande derren doen/ dat hy soude willē/dat in sijn huys eenen dienaer soude wesen/die in sijn herte ende in sijn aensicht met droefheydt der sonden beladen soude zijn. Arbeydt dan/dat Godt den Heere boven al onder de uwe gheveest magh worden. Fredericus den Keyser gheveaeght zijnde / wat menschen hy meest beminde? soo-danige/ seyde hy / die Godt meer vreesen ende ontsien / dan my. Daerom seyde David: Hy en sal in 't midden mijns huys niet woonen die hooveerdigheydt doet: die in den onbesmetten wegh wandelde/desen diende my. Ende wederom: Mijn ooghen zijn op die ghetrouwe der aerden/ dat sy met my sitten souden. In andere was oock de liefde tot Godt soo crachtigh/ datse niet en mochten lijden datter iet tegen Godts goetheydt soude gheschieden. Den Abt Vitalius als de son onder-ginck/soo ginck hy binnē Alexandryen tot de vermaerde sondaersen/ eñ gaf haer van den arbeydt sijnder handen ettelijcke penninghen/

Rosw. 27. Septemb.

Rosw. 27. Novemb. & Vit PP. Rosw. fol. 247.

Gasp. Ens Epidorp. lib. 2.

Psal. 100.

Ibidem.

Vit. PP. Rosw. fol. 197.

ninghen/segghende: gheeft my desen nacht/ende en wilt niet sondighen. Ende hy stondt van savonts af in een hoeckken vande celle / daer eene van dese lichte vrouwen sliep; ende bleef neffens haer dien nacht /haer bewarende dat sy geen oncuyscheyt bedrijven en soude;ende voor haer Psalmen singhende/ ende biddende/ ende knielende/ tot dat den daghe-raet aen-quam: eñ van haer vertreckende / dede hy haer beloven / dat sy aen niemandt seggē en soude wat hy dede. Ende dit dede hy/overmidts het hem deirde/ dat iemandt teghen Godt sondighde. Eñ dat wel met reden; want wierdt eertijdts het stom-ghebozen kindt vanden Coninck Cræsus soo beroert/ siende dat- tereenē soldaet met een bloot sweert inde handt sijnen vader wilde vermoorden / dat de banden van sijn tonghe ontsprongheu / ende riep met luyder kele: O man / wacht u / ghy vermoordt Cræsum den Coninck: hoe veel te crachtigher moet de gratie in ons wercken / heeft dit de natuerlijcke liefde ghewrogh? Eene menschelijcke mede-dooghentheyt heeft Pilatum beweeght/om CHRISTVM uyt der Ioden handen te verlossen: segghende: Wat quaet heeft hy gedaen? Hoe veel te meer moet eene Christelijcke affectie in ons wercken/dat wy ons ende andere van sondē verbieden? ende dat wy ende andere ons niet tot quaet en begeven / om dat Godt goet is: maer eer segghen/ten 1. met den Patriarch Ioseph: Hoe soude ick moghen dit quaet bedrijven/ eñ teghen mijnen Godt sondigen? oft sal ick quaet wesen / om dat hy goet is? Ten 2. met den H. Polycarpus: den welcken ghedreyght zijnde om levendigh verbrandt te worden/ indien hy Godt niet

VREM.

Herodot. lib. 1. n. 16.

Luc. 23.

Gen. 39.

Matth. 20.

Euseb. l. 4. cap. 15.

VREN. en vermaledijdde/lacchende antwoorde: Ses-en-tachentich jaren heb ick CHRISTO ghedient / ende hy en heeft my noyt iet quaedts ghedaen; maer veel goets: hoe kan ick hem dan vermaledijden? Eenen broeder door den gheest van onkuyscheydt ghedreven zijnde/ hadde Godt / ende sijn doopsel / ende sijnen gheestelijcken staet afghesworen; ende sagh/ datter als eene duyve uyt sijnen mondt gingh/ende na den hemel vloogh: ende even-wel en creegh hy de dochter niet die hy beminde: want / seyde den vader (die eenen Priester der Heydenē was) ick hebbe met mijnen Godt te rade gheweest/ende hy heeft my geseydt: en geeft hem uwe dochter niet; want sijnē Godt helpt hem noch / ende en is van hem noch niet geweken. Den broeder dit hoorende/heeft in sy-selven geseydt: nademael my Godt sulcke goetheydt toont; hoe-wel dat ick onsalighen /hem/ mijn doopsel / ende mijnen gheestelijcken staet verloochent hebbe; ende hy my/ soo boos zijnde/ noch helpt / waerom sal ick van hem wijcken? oft sal ick quaet zijn/om dat hy goet is? ende tot sy-selven gekomen zijnde/heeft berouw des herten ghecreghen/ende is ghevlucht na de wildernisse; ende heeft na de penitentie vā dry weken/ die hem een Out-vader op-gheleyt hadde / eene duyve sien staen op sijn hooft; ende hy heeft sijne handt uyt-ghesteken om die te vanghen; maer sy is terstont in sijnen mondt ghevloghen / tot een teecken dat Godt sijne penitentie aenveerdt hadde door sijne goetheydt ende groote ghenade. Wie soude dan tegen sulcken goeden Godt konnen sondighen? keert dan immers weder tot hem: want ten zy sake dat ghy dit doet / wer-

Vit. PP. Rosw. fol. 579.

waerts

waerts dat ghy u keert/ ghy sult vyandē vindē. VREN.
Zijt ghy met Lucifer inden hemel; hy sal u uyt-
spouwen: zijt ghy met Absalon tusschen hemel
ende aerde hangende inde locht; sy sal iemandts
handen wacker maken om u te slaen: zijt ghy
met Core, Dathan, ende Abiron op der aerden/ sy
sal haren mondt open-doen ende u verslinden:
zijt ghy met Ionas ter zee; sy sal op-swellē ende
haer verheffen teghen u: zijt ghy met Onan be-
sigh met u lichaem schande ende versmaetheydt
aen te doen in u-selvē: zijt ghy met Zambri in't
voordeel; met Sisara in u tente; met Achab in uwē
waghen; met Holofernes op u bedde; met Bal-
thasar aen u tafel; met Herodes op den rechter-
stoel; daer sult ghy uwen vyandt vinden: ende
niemandt en sal u van sijn handen bevrijden;
want die u soude konnen helpen/ van dien zijt
ghy af-gheweken; ende dien volghende/ hy van
u: want ghelijck eenen wijngaert die sonder
druyven is/ ende eenen boomgaert/ die sonder
vruchten is/ vanden bewaerder verlaten/ eñ van
de wilde dieren door-loopen ende bedorvē wort;
alsoo de ziele die sonder 't ghewas der gratie
ende sonder bloeptsel der deughden is/ die wordt
van Godt verlaten eñ staet open voor de vyan-
den; die daerom segghen: Godt heeft hem ver- Psal. 70.
laten/ vervolght ende grijpt hem; want daer en
is niemandt die hem verlosse. Dit gaf eertijdts
Cain groot omme-sien; waerom hy oock seyde: Gen. 4.
Siet/ ghy verjaeght my heden van uwen aen-
sichte; daerom soo wie my vindt/ die sal my
doodt-slaen; ende werwaerts ick vluchte/ meyn-
de Cain, daer sal ick my stooten. 'T selve sal u/ o
mensch/ mede gheheuren/ voor soo langh ghy

VREN. door waerachtigh berouw niet weder en keere tot den waerachtigen Godt / die alleen het leven uwer ziele is. Keert dan wederom tot hem met Manasses, ende met den verlozen sone. Ende hoort heden sijne stemme / soo en wilt u herte niet verharden: ende al-hoe-wel ghelijck den ECHO niet en kan antwoorden / noch weer-klanck geven / oft moet eerst eene aen-sprekende ende roepende stemme ontfangen hebben; alsoo oock den sondaer en kan niet spreken uyt berouw / noch suchtende stemmen worpen na den hemel / oft hy moet eerst van elders aen-ghesproken ende van boven met gratie voor-komen zijn: als nochtans dit van Godts zijde gheschiedt / soo moet hy oock antwoorden ende passen op de stemme;
Iob.14. eñ seggen met Iob: Ghy sult my roepē / ende ick sal u antwoorden; aen 't werck uwer handē sult ghy uwe rechter-handt uyt-reyckē. *Siet num.16. van uren.* Biddet voorts Godt / ten 1. dat ghy de schoonigheydt uwer ziele / die CHRISTVS gereynight heeft in't badt sijns bloedts / ghestadigh by u mooght bewaren; ende seght met den Pro-
Psal.25. pheet: Heere / ick hebbe bemindt de cierlijckheyt uws huys / ende de plaetse der wooninghe uwer glorie. De Hermijne vande jaghers vervolght zijnde / ende met laghen ghesocht / wil liever inde holen sterven / dan datse 't wit haer van haer vel / loopende door de vuyligheydt / soude willen becladden. Alsoo valt liever met Susanna, ende met de drey jonghelinghen / Anania, Azaria, eñ Misael, inde handen vande doodt; dan dat ghy tegen de saligheydt ende de schoonigheydt uwer ziele iet
Tob.4. soudt willen doen. Ten 2. dat alle uwe ghedachten / woorden / wercken / ende meyningen / altijts

in hem

in hem blijven moghen. Om te moghen segghen met den H. Apostel: Ick leve/nu voorts niet ick/ maer CHRISTVS leeft in my. VREN. Gal. 2.

VI. Denckt dat ghelijck de locht / zijnde een middel element tusschen d'aerde eñ het element des vyers/behalven hare eyghene in-ghebozene veranderbaerheydt / niet veel anders en ontfanght van beneden/dat is / van de aerde ende 't water / als dompen ende dicke aessemen: ende van boven/dat is / van het element des vyers ende der sterren/niet als verscheyden ontsteeckingen ende vyerighe in-vloeyinghen. Alsoo het herte van eenen mensch/hanghende als tusschen hemel ende aerde / behalven sijne eyghene in-ghebozene wanckelbaerheydt / en ontfanght van de aerde niet dan oorsaecken van hert-stormen / ende materie van suchten ende weenen: ende van boven heeft het herte oock veel te lijden/ende het wordt ghestadelijck bestormt vande af-ghevallen brandende gheesten ende gheestelijcke schalckheden. Aengesien nochtans dat de ziele van hemelscher oorsprouck ende natuere is / soo soeckt van daer der zielen voedtsel eñ wasdom / gelijck de boomkens haer bloeytsel uyt der aerdē suygen. Godt gaf vanden beginne den hemel aen de Engelen; de locht aen de voghelen; de zee aen de visschen; de aerde aen de beesten; ende van den mensch / die na alle dese dinghen/ende naer aller plaetsen vervullinghe ghescheppen was/mocht-men bragen 'tghene Petrus tot IESVM seyde van Ioannes: Ioan. 21. Maer wat sal desen? eñ den mensch mocht met Esau segghen: En hebdy voor my niet eene benedijdinghe behouden/vader? ende met David: Gen. 27. Psal. 72. Wat heb ick in den hemel? oft wat heb ick op

VREN. der aerden? maer hy antwoort hier op terstont:
Godt mijns herten / ende Godt mijn deel inder
Psal. 15. eeuwigheydt! ende wederom: Het lot is my ge-
vallē seer wel / want mijn erffenisse is my koste-
lijck. Den Heere is het deel mijnder erven ende
mijns kelcks. Hierom seyde met recht den hey-
ligher Augustinus: Tot u/o Heere/hebdy ons ge-
schapen; ende ons herte is ongherust/tot datter
in u ruste. 't gheschiedt ons ghelijck het Adad
dede; den welcken / al-hoe-wel hem niet en ghe-
brack in Ægypten, nochtans tot Pharao seyde:
Laet my gaen/dat ick magh in mijn landt trec-
3. Reg. 11. ken. Ende Pharao heeft hem ghesept: Wat ghe-
breckt u by my / dat ghy begheert na u landt te
gaen? hy heeft gheantwoordt: niet/maer ick bid-
de u/dat ghy my wilt laten gaen. Godt gave dat
ghy / die doch gheene voldoeninge en vindt inde
creaturen/oock altijdts na het ongheschapē va-
derlandt / dat Godt is / verlanghde; segghende
Psal. 16. met David: Ick sal versaedt worden / als uwe
glorie haer openbaert. Daerom dringhet u herte
altijts op-waerts; biddende Godt ten 1. dat hy
het ontslae vande brandende keten der booser lu-
sten/ende dat als eenen spieghel af-keere vande
liefde ende verbeeldinghe der aerdtscher dingen:
ende dat keere tot de liefde ende verbeeldinghe
van hemelsche dinghen / segghende: Heere ont-
bindet/ende 't sal vlieghen; bekeert het/eñ 't sal
tot u ghekeert worden: want doch alle hertē zijn
Num. 22. in uwe handen. Balaam ontboden zijnde / om
het volck Godts te vermaledijden / heeft 't selve
1. Reg. 19. gebenedijdt. Saul op-treckende na Ramatha om
David te vangen/is verandert/ ende is oock on-
der de Propheten gheweest. Heliodorus, die over
de saet-

de saecken was van Seleucus den Coninck van Asien, komende om te rooven de schatten van den tempel van Ierusalem, van Godt gheraeckt zijnde/ is gheworden eenen verkondigher vande groot-dadighe wercken Godts /ende van sijne machtigheydt. Saulus gaende om de H. Kercke te bestrijden/is gheworden eenen Predicant vande selve. Nachor gheroepen zijnde om te bevechten het Christē geloove/heeft het selve beschermt/ ghelijck-men leest in't leven vande HH. Iosaphat ende Barlaam. Alexander de Groote op-trekkende met sijn heyr om die van Israël te brengen onder sijn heerschappije/ende ontmoetende Iaddum den oppersten Priester in sijne Priesterlijcke cleederen/is beweeght gheworden; ende af-tredende van sijn peerdt/is voor sijn voeten gevallen/ende heeft hem aen-beden op der aerden. Attila ghekomen zijnde om Roomen te plunderē ten tijde van Leo den Grooten/ is sonder schade te doen wech-ghegaen. *Siet num.* 14. *van uren; van eenen Heer in Vranckrijck teghen eenen Abt.* Genesius geck-wijs op het tonneel den doop ontfangende/ is in't ernste bekeert tot het Christen gheloove. Moses Maurus loopende door de bosschen ende wildernissen van Ægypten, om te roovē ende te moorden / is onverhoets Eremijt gheworden onder die andere HH. Eremijten der woestijne. Een seker jonghman/soo Sophronius verhaelt / gaende by nachte om de kostelijcke cleederen te stelen van een edel jonghe maeght /die korts begraven was/is van de maghet/die subijtelijck met ghewelt was op-ghestaen/ crachtelijck vast ghehouden/ eñ eyndelijck heeftse hem latē gaen/ met conditie dat hy hem beteren soude; ende hy is da-

VREN. 2. Mach. 3.

Act. 9.

Vit. PP. Rosw. fol. 304. & Rosw. 27. Novemb.

Iosephus lib. 11. c. 8.

Baron. ad an. 452.

Martyrol. Roman. Vsuardi. 25. Aug.

Vit. PP. Rosw. fol. 726.

Vit. PP. Rosw. fol. 878.

VREN. is dadelijck van't graf recht henen na het Clooster ghegaen. Wy moghen dan wel seggen: Dits de veranderinghe vande rechter-hand des hooghen Godt! Om dat gheen vleesch glorieren en soude voor sijn aensicht. *Siet num. 8. van vreken*, ende *num. 12. van Hoogh-tijden*. Maer van dese ende dierghelijcke veranderingen ende treckingen en wilt niet al te curieuselijck veel vragen/waerom Godt desen treckt ende den anderen laet? waerom gelijck hy vande dieren/ uyt een element der wateren haren oorsprouck hebbende/ eenige weder-sendt na de wateren / te weten / de visschen; andere op-heft tot inde locht/te weten / de vogelen; alsoo uyt den gemeynen vederffelijcks hoop der menschen eenighe laet blijven vaten ter oneeren / ende andere maeckt vaten ter eeren? En vraegt noch en oordeelt niet/ wilt ghy niet dolē. Eenen Baroen dit vraghende/ wierdt oock van eenen gheestelijcken persoon ghevraeght / oft hy altijdt tot den secreten Raedt van den Coninck gheroepen wierde? hy seyde/neen: wel/seyde den anderen/ als ghy daer niet en wordt gheroepen/ weet ghy eyen-wel wat daer gheseydt / verhandelt/ende ghesloten is? neen / seyde hy. Alsoo is het met de saecke daer ghy na vraeght/antwoorde den anderen: want dese sake is een saecke die verhandelt is inden Raedt/daer niemant en verschijnt dan drij persoonen/ te weten/ den Vader / den Engel van grooter Rade/ ende den H. Gheest. Hadde ick tot dese consistorie gheroepen geweest/ ick soude u op u vraghe gheandtwoordt hebben: maer nu en kan ick dat niet doen / want ick en ben daer niet gheroepen geweest. Godt en openbaert alle secreten aen sijn vrienden niet. Eliseus

Psal. 76.

1. Cor. 1.

Gen. 1. ℣. 20.

Rom. 9.

seyde

seyde eertijdts tot Giezi: Laet de Sunamitinne/ VREN.
want haer ziele is in bitterheden/ende den Heere 4.Reg.4.
hevet my verborghen ende niet verthoont. Wat
en heeft Isaac al door den gheest der prophetijen Gen.27.
niet gheweten? ende nochtans en heeft hy Iacob
niet ghekent / maer heeft dien inde plaetse van
Esau gebenedijdt. De H. Moeder Godts/al wiste
sy veel dinghen door d'openbaringe eñ t'samen-
sprekinghe des Enghels/ soo en verstontse noch-
tans dese woorden niet: En wiste ghy niet dat Luc.2.
ick moet wesen in de dinghen die mijns Vaders
zijn? Alsoo is het oock van den secreten Raedt
Godts/ nopende de trekinghe: immers Godts
oordeelen moghen verborghen wesen/ maer niet
onrechtveerdigh; want soo David seyde: Den Psal.91.
Heere onsen Godt is recht / ende aen hem en is
geen onrecht. Ende wederom: Die oordeelē des Psal.18.
Heeren zijn waerachtigh/ gherechtveerdight in
haer-selvē. Carel den laetsten Hertogh van Gel-
der om sijns vaders Adolphs rebellie(begaen te-
ghen sijnen vader Arnoult, die hierom het Her-
tochdom verkocht hadde aen Philips den Goe-
den, Hertogh van Bourgondien) van't Hertogh-
dom ontset zijnde door Carolus V. pleegh te seg-
ghen: Heere / uwe oordeelen zijn rechtveerdigh- Psal.118.
heydt. De creupelheydt en maghmen de ziele oft
den gheest niet toe-schrijven; noch oock monste-
ren ende mis-drachten aen de natuere; want bey-
de dese trachten na de volmaeckthept: veel meer
doet dat den Auteur van beyden. Wy zijn dan
alle gheroepen/alle ghetrocken/alle met de thien Matth.25.
maeghden ghenoodt: maer den Apostel seydt: 2.Petr.1.
Siet toe dat ghy door goede wercken uwe roe-
pinghe eñ verkiesinge seker maeckt. *Siet num.* 8.

VREN. *van maenden*, ende *num.* 18. *van jaren*, §. 2. Den H.
D. Aug. l. de prædest. Augustinus seydt: Wy soecken in ons de redene van predestinatie, ende wy en vindense niet; wy soecken de redene vande verworpinghe/ ende wy
Osee 13. vindense: want daer staet by Oseas: Uwe verderffenisse/ô Israël, is uyt u; maer uwe behoudenisse alleen in my. Voorts en doet oock Godt den eenen geene onrechtveerdigheydt/als hy den anderen doet bermhertigheydt. Daerom seyde
Matth. 20. den vader des huysghesins: Vriendt / icken doe u gheen onghelijck: oft is u ooghe quaedt / om dat ick goet ben? Laet ons dan liever roepē met
Rom. 11. den Apostel: O diepte der rijckdommen van de wijsheydt ende wetentheydt Godts! hoe onbegrijpelijck zijn sijn oordeelen! eñ hoe onbespeurlijck zijn sijne weghen! want wie heeft den sin des Heeren ghekent? oft wie heeft sijnen raedtsman ghewest? Den Abt Antonius beswijckende in't bemercken der diepten van Godts oordeelen/ vraeghde eenighe curieuse vraghen / seggende: Heere/ hoe sterven eenighe na eenē korten tijdt huns levens; ende andere komē tot den
Vit. PP. Rosw. f. 620. uyttersten ouderdom? eenighe sterven sonder doopsel; andere komen daer toe/ oock in't eynde haerder daghen? ende waerom zijn sommighe arm/ ende andere rijck van goederen? eñ waerom zijn d'onrechtveerdighe rijck/maer de rechtveerdige worden door armoede verdruckt? ende siet/tot hem is een stemme ghekomen/seggende: Antoni, let op u-selven; want dit zijn Godts oordeelen/ende 'ten betaemt niet/dat ghy dit weet.
Vit. PP. Rosw. fol. 623. Den Abt Copres tot de vergaderinghe der broederen gheroepen zijnde/ hebben hem de broeders eene curieuse vraghe voor-ghehouden van Melchisedech:

chisedech: Item van Salomon, oft hy vande ge- VRES.
predestineerde was ter salighept oft niet? maer
hy slaende dry-mael voor sijnen mont/heeft ghe-
seydt: wee u/Copres, want ghy hebt verlatē/dat
u Godt bevolen heeft te doen; ende ghy vervoor-
dert u te ondersoecken/dat hy van u niet en ver-
eyscht: hy vereyscht van u / dat ghy liever vra-
ghet met den wet-geleerden: Meester/wat doen- Luc.10.
de sal ick dat eeuwigh leven besitten? CHRI-
STVS seyde eertijts tot den jongelinck: Wilt ghy
tot dat leven in-gaen/ onder-houdt de geboden.
Hy is getrouw die belooft heeft / seyde den Apo- Hebr.10.
stel. Ende David sprack: Den Heere is ghetrouw Psal.144.
in alle sijn woorden/ende heyligh in al sijn werc-
ken; ende sijne ontfermhertigheden zijn over al-
le sijne wercken. *Siet num.12.van jaren.* Ten 2. bid-
det Godt om meerdere gratie/ende dat ghy hem
mooght alleen beminnen ende dienen / niet om
hope van loon / noch uyt vreese van straffinghe/
maer om sy-selven uyt pure liefde van hem bo-
ven al. Ende om deser oorsake heeft Godt ghe-
wilt / dat ghelijck de helle/alsoo den hemel voor
onse oogen bedeckt soude zijn: soo nochtans dat
de elementen die boven den mensch zijn / door-
luchtiger soudē wesen/ als die onder den mensch
zijn: want het immers noch beter is uyt hope
van loon te wercken/dan uyt vreese van straffin-
ghe. Ende hierom heeft CHRISTVS op den bergh Matth.17.
van Thabor wel een figuere ghethoont aen sijne
Discipelen vande toecomende glorie/ maer noyt
ieweys opentlijck een schijnsel vande helsche
tormenten. Den H. Yvo van d'orde van S. Do- Ionvil. in
minicus, wiert als Orateur van Lodevvijck den vita Lud.
Godt-vruchtighen Coninck van Vranckrijck, cap.57.
ghesen-

VREN. ghesonden tot den Soldan van Damascus: onderweghen ontmoette hem op eenen tijdt een oude devote vrouw-persoone/ draghende in haer rechter-handt eenen aker vol vyers / inde slincker-handt eenen aker vol waters; ende hem verwonderende vraeghde haer / wat sy doch hier mede voor-hadde? met dit vyer/ antwoorde sy / sal ick de hemelen verbranden; ende met dit water sal ick de hel uyt-bluffchen. Yvo hem over sulcke antwoorde noch meer verwonderende; wel/seyde hy/wat sal't dan wesen? dan sal ick / antwoorde sy/ Godt om sy-selven dienen ende beminnen; ende niet om hope van den hemel/noch om vreese vande helle. Den H. Ægidius seyde eertijts tot den H. Bonaventura: Voorwaer ghy gheleerde / ghy hebt groote hulpe uyt de studiē/ om Godt te loven ende te dienen: maer wy slechte Leeckē en weten dickwijls niet wat doen/om Gode te behaghen. Hoe/antwoorde den H. Bonaventura, en weet ghy dan van de liefde niet? hoe nā en is in de liefde geene cracht om Godt te dienen ende te behaghen? maer kan eenen Leeck Godt soo wel lief hebben boven al/ vraeghde Ægidius, als wel eenen Doctoor inder Godtheydt? ja voorwaer / antwoorde Bonaventura: ende dickwijls meer als eenen hooghen Theologant: want oock S. Augustinus seyde: De ongheleerde staen op/ende winnen den hemel. Ende den Apostel seydt: De wetenschap maeckt op-gheblasen/maer de liefde sticht. Den H. Ægidius dit hoorende / ende hem metten aensicht keerende na de stadt / riep met luyder kele: O ongheleerdt/een-voudigh/ slecht/ ende onnoosel mensch/wie ghy zijt/bemindt den Heere IESVM, ende ghy sult konnen meerder zijn als

Surius to. 7. in vita S. Ægidij.

Aug. l. 8. cōfession. cap. 8. & Matth. 11. 1. Cor. 8.

als broeder Bonaventura. Tot den H. Augustinum quam op eenen tijdt eene stemme uyt den hemel/soo-men seydt: Augustine bemindt ghy my? ende hy antwoorde: Heere, ghy weet dat ick u beminne. Wel/seyde den Heere: laet ick hooren hoe seer ghy my beminnet. Heere/antwoorde hy/waer't dat alle de gebeenten ende zenuwen mijns lichaems warẽ gulde lampẽ/ende al het bloedt datter is in mijn aderẽ kostelijcken balsem/ick soude het al voor u verbranden tot sacrificie van lof ende danckbaerheydt. Ende den Heere seyde: niet meer/Augustine? ende hy antwoorde: Heere, waer't dat alle de zenuwẽ mijns lichaems waren gulde banden ende ketenen/ick soude u aen mijn herte soo vast binden/dat wy noyt van malckanderen en souden konnẽ scheyden. Maer dit is noch luttel/o Augustine, seyde Godt. Ende Augustinus antwoorde: O Coninck der glorien/waer't by aldien dattet geschiedde/'t ghene onmoghelijck is/dat ick Godt ware/ende dat ghy Augustinus waert/ick soude my transformeren/om dat ghy soudet mogen Godt wesen (die ghy doch zijt) eñ ick Augustinus. Och hoe gheluckigh is hy die tot sulcken graedt van liefde komt! Daerom is't weynigh dat andere u te boven-gaen in verstandt/memorie/ghesontheydt/schoonigheydt/staet/goederen/eñ andere tijdelijcke dinghen; als ghy maer in dingen die den wille ende de liefde Godts/ende d'eeuwigheydt raecken/even veel besitten mooght als die andere. Ten 3. biddet Godt om den gheest van devotie ende der biddinghe; ende alles goets sal u met haer ghelijckelijck toe-komen. Augustinus vraeghde op eenen tijdt het kindekẽ Adeodatus, welck

VRBN. Did. Vega. Dom. 12. post Pent.

Rosw. 28. Augusti.

Possidon. in vita S. August.

VRAG. welck den meesten vrede was / dien den mensch
mocht hebben ? dat kindt antwoorde : eene pure
conscientie. Augustinus seyde : van waer komt
eene pure conscientie? dat kindt antwoorde: van
nauwe wachtinghe van sonden. Augustinus sey-
de : van waer komt nauwe wachtinghe der son-
den ? dat kindt antwoorde / van eene heylighe
wortele. Augustinus seyde : van waer komt die
H. wortel ? dat kindt antwoorde: uyt Goddelijc-
ke liefde. Augustinus seyde : van waer komt die
Goddelijcke liefde? dat kindt antwoorde: vande
ghenade Godts. Augustinus seyde : van waer
komt die genade Godts ? dat kindt antwoorde;
van innigheydt ende gestadigheyt des gebedts.
Ende aenghesien wy geene salighcyt op der aer-
de en vinden; daerom sult ghy die van boven door
het ghebedt versoecken; ende roepen met David :
Psal. 120. Ick hebbe myne ooghen op-gheheven tot de ber-
ghen; van waer sal myne hulpe komen ? Myne
hulpe is van den Heere die ghemaeckt heeft he-
mel en aerde. Maer ghy sult by avontuere vra-
ghen: waerom dat Godt / 't ghene hy den mensch
van den begin toe-ghescheickt heeft te geven / den
mensch dat niet t'samen gheljckelijck en heeft
ghegheven ; ghelijck hy ghedaen heeft gevende
de sonne / mane / ende sterren al haer licht vanden
begin; ende de hemelen alle haer cracht / werc-
kinghe ende in-vloeyinghen / die sy nu hebben ;
't vyer / syn warmte; de locht / haer koelte; 't wa-
ter / syne vochtigheydt ; d'aerde / haer swaerte ?
insonderheydt daer-men ghemeynlijck seydt: die
't haest geeft / die doet soo veel als oft hy't dobbel
gave ? Waerom heeft hy dan ghewilt / dat-men
daerom bidden sonde ? sal ons ghebedt hem aen-
wyysen /

wijsen/'t ghene hy vander eeuwigheydt ghekent heeft? oft sal hy andersins niet gewilligh wesen ende gheneghen om te geven 't ghene hy voor-ghenomen heeft te geven / 't en zy saecke dat wy hem bidden? Antvv. 'T ghene de natuerlijcke volheydt des menschs vereyscht / dat heeft hem Godt ghelijckelijck vanden begin gegevē; maer 't ghene andere toe-vallende dinghen aen-gaet/ dat heeft Godt verscheydelijck willen gevē/ende begheert datmen dat door bidden versoecken soude; niet om dat hy het anders niet en soude hebben konnen oft willen geven / voor soo veel hem aen-gaet; maer om dat het soo Gode aen-ghenamer is ende ons oorbaerlijcker. Eenen vader gheeft sijnen sone alle dingē niet t'seffens op eenen tijdt/maer nu wat / ende dan wederom wat. Ende waerom alsoo? Ten 1. om dat het den vader vermaeckt / dat sijn kindt dickwijls tot hem komt/ ende dat hy van hem verscheydelijck aen-ghesproken wordt eñ ghegroet. Ten 2. om dat den vader oock sorght voor den toe-komenden tijdt/vreesende/ gaf hy alles ghelijck op eenen tijdt/dat de liefde eñ affectie daer na soude moghen verslappen/als het geven op-hiel:liever wil dan den vader de gaven / die immers de voedtselen der liefde zijn/verscheydelijck geven/ om de liefde te voeden ende te vermeerderen tot den eynde toe. Om de selve redenen gheeft Godt sijne giften verscheydelijck. Ten 1. om dat hy geern heeft/ dat wy ghestadigh tot hem komen/ ende sijn weelden zijn te wesen met de kinderen der menschen. Ten 2. om dat het soo oorbaerlijcker is tot onse meerdere verootmoedinghe; tot meerdere kennisse van Godt ende van ons; ende

Vrey.

Prov. 8.

tot

VREN. tot verweckinge van meerdere devotie; ende tot
wasdom van meerdere verdiensten door oefe-
ninghen van ons verstandt/memorie/ en wille/
in gheloof/hope/ende liefde. Daerom seyde Da-
Psal.137. vid: Wanneer ick u aen-roepe/soo verhoort my/
Heere; ghy sult cracht in mijnder ziele verme-
nighvuldighen. Ende op dat wy mede-werc-
kende met Godt na den eysch der redeljcker na-
tuere / niet gherekent en souden worden op-ghe-
nomen te zijn tot gratie ende glorie als staken
ende steenen/als visschen/voghelen / en beesten /
daer gheen verstandt in en is; maer als mede-
Ioan.4. werckers in den gheest ende inde waerheyt;ende
Gen.25. eerst worstelaers zijnde met Iacob, daer nae ge-
Gen.32. noemt souden moghen worden Israël, dat is /
Godt siende. *Siet num.18. van jaren, §.2.* 'T en is
gheen schande voor eenen Doctoor inde mede-
cijne/ maer eere / dat oock sijnen sone door hem
een kloeck werck-man zy inde konste der mede-
cijne; alsoo is't tot meerdere glorie Godts / dat
sijne redeljcke schepselen na de bequaemheydt
der redene mede-werckende/door hem/met hem/
ende in hem machtigh zijn/ door't ghebedt / als
door een gote ende water-buyse groote dinghen
te verwerven. 'T is waer/Godt hadde gheyrede-
stineert/ dat Abraham eenen sone soude vercrij-
ghen; Salomon wijs heydt; Ezechias gesontheyt;
de thien melaetschen suyveringhe; het Chana-
aeusche vrouwken verlossinge voor haer doch-
ter; maer sy hebben nochtans daerom moeten
bidden. Alsoo moeten wy mede doen/op dat wy
de teghenwoordighe ende de toecomende goede-
ren voor ons souden moghen vercrijghen / ende
oock voor andere. Na 't seggen vanden heyligen
Apostel

Apostel Iacobus: Het ghestadigh ghebedt van-den rechtveerdighen vermagh seer veel. *Siet num.* 18. *van jaren.* Den H. Bernardus bekeerde met bidden veel jonghelinghen van Parijs, ende de H. Catharina van Senen twee groote moordenaers/ die sy met predicken niet en konde winnen. Thomas Morus Cancellier van Enghelandt en heeft sijn swagher Guilielmum Roperum met disputeren niet konnē winnen aen de H. Catholijcke Roomsche Kercke; noch Petrus Canisius Laurentium Surium; noch Monica Augustinum, maer wel met bidden. Veel groote Heylighen hebben oock in hunne studien meer aen-ghenomen door bidden/ als wel door studeren: gelijck den H. Antonius, den H. Martinus, Hermannus Contractus, Rupertus Abbas, Albertus Magnus, S. Thomas van Aquinen. Dit is mijnen boeck (spraeck eertijdts den H. Bonaventura tot S. Thomas van Aquinen, thoonende na het Crucifix) daer ick het al uyt-hale. Daer zijn eenighe fruyten/ghelijck que-peeren/die om de straffigheydt van sap niet seer aenghenaem en zijn / dan alsse gheconfijt zijn: daer zijnder andere/die om haer weeckheydt ende malsheydt niet langh en konnen dueren / 't en zy datse oock gheconfijt zijn / ghelijck kriecken ende persen van Levanten: alsoo moeten mannen ende vrouwen oock wenschen/datse moghen gheconfijt zijn in't suycker der devotien; want eenen man sonder devotie is een stuer/straf / ende onghetemt dier: ende een vrouwe sonder devotie is al te mals/ al te weeckelijck/ende al te vroodt-droncken. Den heyligh Apostel Iudas claeght in sijnen brief/datter veel zijn sonder water/dat is/sonder vochtigheyt

VREM.
Iacob. 5.
Ex illustr. viris Ord. Cister.
Sur. & Rosw. 29. April.
Staplet. in vita cap. 6.
Rader. in vit. l. 1. c. 1.
August. l. 3. cap. 11. & 12.
Plat. lib. 2. cap. 32.
Chron. Minor. p. 2. lib. 2. c. 2. & Rosw. 14. Iulij in vit. S. Bonavent.
Iud. Epist. Cathol.

VREN. van devotie; ende daerom worden sy als ydele wolcken vande winden haerder begheerlijckheden / ende haerder verkeerde sinnen al-om gheheven / ende doen 't ghene dat niet en behoort: ende segghende hen-selven wijs te wesen / zijn dwasen gheworden; uyt-schuymende hun selfs schanden / vleeschelijcke menschen / den geest niet hebbende; den welcken dat stormende onweder der duysternisse bewaert is inder eeuwigheydt.

Daerom laet ons timmeren op het fondament / datter ghelegt is / 't welck is Christus IESVS; bidden in den gheest sonder op-houden; en segghen met Iosaphat den Coninck van Iuda: Ter wijlen wy niet en weten wat wy doen moeten / soo en hebben wy anders niet over / dan alleen dat wy onse ooghen stieren tot u / die den Heere zijt onser vaderen / ende den Godt die inden hemel is. Om deser oorsaecke wille en hebben de kinderen van Israël ten tijde vande verwoestinghe van Ierusalem door die Chaldeen, niet omme-ghesien na haer goudt te berghen / silver / peerlen / oft eenighe andere cleynodien / maer alleen om haer instrumenten te berghen / haer musijck-boecken / haer orghelen ende cymbalen daer-se op speelden / om die vanden brandt te bewaren / op de welcke sy spelende Godt pleghen te loven; en die haer oock voort-aen dienen soude / om in hen den geest der devotie te behouden ende te vermeerderen / aenghesien sy gheen uyt-komste en saghen van hare tribulatien dan alleen door het ghebedt. *Siet num. 35. van daghen*, ende *num. 8. van maenden.*

1. Cor. 3.

2. Paral. 20.

Psal. 136.

VII. Denckt op 't ghene datter ghescheven staet vande kinderen van Israël: Sy en hebben den mondt Godts niet gevraeght / ende daerom zijn sy van-

Iosue 9.

sy vande Gabaoniten bedroghen gheweest. Op dat 't selve u niet en gheschiede/soo maeckt met den H. Antonius, ende met de H. Catharina van Senen, eene in-wendighe bid-plaetse voor Godt in centro, dat is/in't middel-punct uws herten. Ende vertreckt u derwaerts sonder op-houden onder uwe uyt-wendighe becommeringen; seghende: By u Heere/is alle mijn begheerte: ende mijn suchten en is voor u niet verborgen. Claudius Paradinus schrijft/ dat Ma-vrouwe Margareta van Vranckrijck/wijlen Coninginne van Navarre/om te toonen/ dat al haer versuchten/ wenschen/ende ghedachten/ende al haer verlanghen inden hemel was/ende niet op der aerden; in haer wapen hadde een Sonne-blom (die met de Sonne op ende onder-gaet ende draeyt/ ende noyt op en houdt van die naer te sien) met dit veersken ende devijs: Niet leegher dinghen ghevolght. Denckt ende doet mede alsoo. Ende volbrenght den raedt van uwen Saligh-maecker/ die seydt: Als ghy bidt/soo gaet binnen in uwe slaep-camer/ende met ghesloten deuren bidt uwen Vader in't heymelijck. Hier is't dat ghy den tempel Godts hebt/ daer ghy met de H. Propheterse Anna nacht ende dagh in kont wesen ende woonen. Hier is't dat ghy het Sancta Sanctorum vindt/ in't welck ghy daghelijcks met Moyses t'allen stonden kondt in-gaen/ om van Godt te verstaen/wat u meest van noode is/ende tot sijnder eere. Scipio en pleegh noyt iet groots te beginnen/oft hy begeerde eerst raedt eñ hulpe van sijnē Iupiter, op dat de sake hem wel mocht ghelucken. Keerdt u dan mede in't ghebedt tot den Heere uwen Godt: ende in al 't ghene/ dat

VREN.

Sur. 2. May.

Rosw. 29. April.

Psal. 37.

Matth. 6.

Luc. 2.

VREN. ghy uyt-wendigh doet/en denckt noyt/dat ghy den mensche dient maer Gode ende de hemelsche
Rosw. 29. vriendē Godts. De H. Catharina van Senen liet
April. haer vastelijck voor-staen / dat sy CHRISTVM sagh in haer vader / MARIAM in haer moeder / d'Apostelen in haer broeders; ende hierom/'t gene sy binnen den dagh dede in't huys-werck 'ten op-sichte van't ghebodt haer op-gheleyt / dat dede sy met eene godt-vruchtigheyt ende inwendighe blijdschap/ niet min noch meer / dan oft sy't aende Heyligheyn ghedaen hadde/oft wel aen den Prince der Heyligheyn Godt ghebenedijdt / wien sy altijdt sochte te behaghen. De dienst-ba-
Matth. 18. righe Enghelen sien altijdts op het aenschijn des Vaders/die inde hemelen is ; ende keerē hen tot de onsienlijcke spijse ende dranck der Goddelijcker contemplatie/danck-seggingh/ lovinge/ ende vol-vrenginghe van sijnen alder-heyligh-
Ioan. 4. sten wille. CHRISTVS heeft oock gheseydt : Ick hebbe eene spijse t'eten/die ghy niet en weet. En-
Psal. 24. de David seyde : Mijn ooghen zijn altijdt tot Godt. *Siet num. 8. van maenden, vandē Abt Stephanus.* Ende eenen besonderē lief-hebber wenschte / dat IESVS in hem altijdt soude leven / als oock inde herten van alle menschen : ende hy en vondt gheenen boom / oft hy schreef op de schorsse den
Sur. & naem van IESVS, dien hy beminde. Bernardinus
Rosw. 20. van Senen draeyde met eenen passer eenē ronden
May. circkel/ende schilderde den naem IESVS daer in/ in't midden van de Sonne : ende leerde eenen constenaer dierghelijcke Godtvruchtige figuren maken inde plaetse van andere lichtveerdighe
L. 3. con- uyt-worpselen. Den H. Augustinus belijdt van
fess. cap. 4. sy-selven / dat hy in sijne jonckheydt lesende de

boecken

boecken van Cicero, in-sonderheydt den boeck gheintituleert Hortensius, daer min vermaecks in hadde / om dat den naem Christi IESV daer niet in ghevonden en wierdt: welckē naem van sijne kindtscheydt af / doen hy noch de borsten sijns moeders soogh / hem in sijn herte geplant ende diep begraven was; soo dat / al watter sonder desen naem was / hoe gheleerdt / hoe doorwroght / hoe waerachtigh / 't en mocht hem op 't hooghste niet bewegen. Den soeten naem IESVS was den H. Francisco boven honigh eñ suycker soet in sijnen mondt / ende dien uyt-sprekende / leckte met sijn tonghe de lippen / op de welcke noch lagh den dauw der hemelscher soetigheyt / als op dat vlies van Gedeon: ende hy seyde: Uwen naem / o IESV, ende uwe ghedenckenisse is inde begheerte mijnder ziele. Den H. Apostel Paulus noemt den soeten naem IESVS twee-hondert ende neghenthien-mael in sijne brieven; ende seydt: Soo wie niet lief en heeft onsen Heere IESVM Christum, die zy verbloeckt. *Siet num. 1. van daghen.* Ende als hy om IESVS wille stierf / soo is uyt sijn af-gheslaghen hooft niet alleen melck gevloeyt / maer heeft daer mede dry sprongheu ghedaen / ende den H. naem IESV uyt-ghesproken; ende heeft met de selve sprongheu dry fonteynen gemaeckt / die-men noch op den dagh van heden ter selver plaetse te Roomen siet. Den H. Ioannes Euangelist heeft den H. naem IESVS in sijne schriften ghestelt twee-hondert eñ vijftigh-mael. De H. Eustochia hadde den naem IESV soo diep in-ghedroncken / dat den selvē veel jaren naer haer martelie ghevonden is geweest op den kolck haers herten / tusschen hare maeghdelijcke

VREN.

Rosw. 4. Octob.

Iudic. 6.

Isa. 26.

1. Cor. 16.

Sur. 29. Iunij.

Alan. Copus l. 3. Dial. c. 29.

VERN. delijcke borsten. Ende 't ghene ick segghe vande affectie der Heyligen tot den soetē naem IESVS, dat heeft mede plaetse in alle goede menschen / ten opsichte van 't teecken des levenden Godts Sone. P. Arnoldus ab Ischa Minre-broeder / diemen inde wandelinghe noemde Broer Aert, wesende t'Amsterdam ghevangen om dat hy Priester was / hadde van stroo ghemaeckt een seer aerdigh Crucefix / tot verwonderinghe van alle die't saghen; ende hiel inde ghevanghenisse daer voor sijne devotie. Ende geroepen zijnde voor de Schepenen / quam voor hen met 't selve Crucefix in sijne handen; die hem vraeghden wat dit beduydde? hy antwoorde / dattet van noode was / dat den Sone des menschen oock in dese stadt lijden soude in sijne leden. De H. Leocadia van Toledo (die ghestorven is in't jaer onses Heeren 305. ten tijde vande Keysers Diocletianus ende Maximianus) zijnde door den bloedt-dorstighen Dacianus inden karcker gheleydt / maeckte met hare handt op eenen harden steen vande muren des karckers het teecken des H. Cruys / en 't selve bleef daer in-staen / 't welck sy kussende / dede daer haer ghebedt voor / met groote devotie. Den H. Thomas van Aquinen, ghevanghen sittende op't kasteel van Rocaseca, en met een brandende hout / dat hy uyt 't vyer nam / eene on-eerlijcke vrouwe vā hem verdrijvende / maeckte met 't selve een teecken des Cruys op den muer / ende viel daer voor op sijne knien / biddēde Godt met veel trayen om de gave der reynigheydt. Den heyligh Franciscus leerde sijne Religieusen / dat sy / eenigh Cruys siende / al was het oock van verre / souden ter aerden vallen / ende met eerbiedinghe ende

In vit. 9. Decembr.

In vit. 7. Martij.

In vit. 4. Octob.

ende gheneyghden hoofde bidden / als versoeckende de benedictie. Diergelijcke devotie tot het selve teecken hadde oock P. Franciscus Foillanus uyt Valtelina der Societeyt IESV, die daer-enboven oock besondere ende extraordinarise affectie eñ liefde hadde tot de alder-heylighste Drvuldigheydt. Hy droegh over hem een Roosenhoeyken van drv thienkens van verscheyde coleuren/wit/roodt/ende blauw; om aen te wijsen den Vader/den Sone/ende den H. Gheest: ende de menghelinghe der korzalen beteeckende de eenigheydt. Hy hadde te Roomen een camer ghevonden/die drv-hoeckigh was/hy badt datmen hem daer in wilde logeren. Den naem vande H. Drvuldigheydt en schreef hy noyt dan met groote letters / ende op sijn knien. Ende hy en gingh noyt voor-by eenigh beeldt der selver / oft sijn hooft ontdeckende/ viel op sijne knien / oock in't midden vande straten. Naer sijne doodt soo hy was op-ghesneden/heeft-men aen d'eene zijde van sijn herte ghevonden drv witte sprenckelen/ ende aen d'andere een alleen; tot clare ghetuygenisse dat de alder-heylighste Drvuldigheydt haer vermaeck ghenomen hadde daer in te rusten. Och oft Godt gave/dat wy oock door ghelijcken gheest ghedreven wierden! ende dat wy onse wellusten stelden in eene soo H. oeffeninghe!

VREN.

Recueil des hommes illust. de la Compagn.

VIII. Waer ghy zijt / en weest niet ledigh. Denckt dat den H. Antonius riep tot Godt: Heere ick wil saligh worden/ maer mijne ghedachten en laten my dat niet toe. Ende hy hoorde eene stemme / die seyde: Leest / bidt / waeckt / ende doet altoos wat/ende als-dan en sal u gheen hulpe ontbreken vande H. plaetse. Adam was ghestelt in eene

Vit. PP. Rosw. fol. 584.

Psal. 19.

Gen. 2.

VREN. plaetse vol wellustē / maer nochtans niet sonder conditie van inde selve te werckē / ende die te bewaren. Anna, de huys-vrouwe vanden oudē Tobias, gingh dagelijcks tot het weef-werck. Ende men leest vande stercke vrouwe / dat sy heeft haer handen uyt-ghesteken tot stercke dinghen / ende hare vingheren hebben de spille aen-veerdt; ende sy en heeft haer vroodt niet ledigh ghegeten. CHRISTVS en heeft oock sijne af-komste niet van Rachel, maer van Lia, die het werckende leven representeerde / wiens sone was Iudas. Den H. Apostel Paulus heeft selver met sijn handē ghewrocht op sekere tijden. Den H. Hieronymus, na dat hy Demetrias het oeffenen des ghebedts aen-ghepresen ende bevolen hadde / vermaendt haer aldus: Hebt altijdts de wolle inde handt / ende spint met de spille / &c. 't welck hy gedaen heeft / om dat sy / rustende van bidden / middelertijdt niet en soude geheel ledigh wesen van allen werck / 't welck als 't geschiedde / haer eene groote schade mochte veroorsaecken; overmidts de ledigheydt altijdts gheweest is een moeder van veel quaedts / de meesterresse aller booshedt / ende die veel persoonen vrenght tot eenen leelijcken val. Hierom de H. Candida, huys-vrouwe vanden Prince Trajanus, ghevraeght zijnde / waerom sy den heelen nacht soo wrochte / ende met malen ende backen haer becommerde? andtwoorde: Dat doe ick om de crachten mijns lichaems te verdrucken; want nademael 't selve met vasten ende bidden niet ghenoegh ghetemt en wordt / soo voeghe ick daer by als een mede-ghesel / het lastigh wercken / om Esau te vernielen / ende alle dertelheydt uyt te roepen. Den werckenden persoone

Tob. 2.
Prou. 31.
Gen. 29.
Act. 18. & 20.
Epist. ad Demetr.
Pallad. Histor. Lausiaca.

soone vloeyen de rijckdommen der aerden ende des hemels toe. Men leest oock nu vande heyligh Moeder Godts/datse 't sweet der wercken-de in den Oogst af-drooghde; nu vande Enghelen/datse saten op de daken der spinnende; nu datse telden de voetstappen der ghener die water haeldē; nu datse de spijse hielpen koken ende bereyden/ende het broodt kneden. Oock seyde eens den H. Bernardus tot eenen Leecken/maeyende op het veldt: Dry soo broeder/dry soo: want naer dit leven en sult ghy gheen ander vageyer hebben. In't Clooster vanden H. Pachomius dedemen alle ambachten; eenighe waren besigh inde keucken; andere met de tafel te bereyden/leghende op die brooden/olijven/kasen/ende ghescherft moes; sommighe wrochten in den acker te bouwen; d'andere indē hof; d'andere inde backerije; d'andere in't metael-huys; d'andere in't timmeren; d'andere in schoenen te naeyen; d'andere in fraey te schrijven; d'andere vlochtē manden; d'andere korfkens. Eñ dat hen over-schoot/deylden sy uyt aen arme Cloosters ende aen de gevangenen. Den H. Franciscus, als hy iemandt sagh die ledigh was/noemde dien Broer vliegh/om dat hy niet goets en dede/ende bedierf 't gene dat andere wel deden. Eenen broeder/ghekomen zijnde op den bergh Sina, eñ siende d'andere broeders wercken/seyde: En wilt niet wercken om de spijse/die vergaet; MARIA heeft het beste deel verkosen. Den Abt Silvanus dit hoorende/sweegh voor die tijdt, maer dede den broeder stellen in eene celle/daer niet in en was. Ende als't nu tijdt van eten geworden was/soo lettede den broeder oft sy niet senden en souden om

VREN.
Plat. l. 1. de bono Stat. Rel. c. 34. Rosw. 2. Maij in vita S. Antonini. Vit. PP. fol. 589. Sur. in vit. S. Cathar. Senen. 29. April. Cantipr. l. 2. apum c. 5. p. 2. Pallad. Hist. Lausiac. c. 39.

Bonav. in vit. cap. 5.

Vit. PP. Rosw. f. 509. 603.

VREN. hem te roepen: eñ alsoo hem niemant en spraek/ op-staende is hy tot den Abt ghegaen/ eñ seyde: Abt/en hebben de broeders heden niet ghegeten? Ja seyde den Abt/sy hebben gegeten. Den broeder seyde: Waerom en hebdy my niet geroepen? den Abt antwoorde: Ghy zijt eenen Engel/ ende en hebt dese spijse niet van doen; maer wy zijn menschen ende begheeren te eten/ daerom wercken wy met de handen. Ende als hy dit gehoort hadde/ soo heeft hy hem neder-gheslreckt tot penitentie/segghende: Vader verghevet my. Den Abt heeft gheseydt: Ick meyne dat Maria Martham van doen heeft/ want Maria wordt door Martha gheprezen. Den Abt Lucius seyde eens tot sommighe Monicken/die seyden datmen altijdt moeste biddē/ende geen handt-werck doen: Broeders/ick sal u thoonen/ dat ick met mijne handen werckende/sonder op-houdē bidde: want ick sitte weyckende voor my een weynigh palmen; ende ick vlechte daer af korfkens/ende ick segghe: Godt ontfermt u mijnder na uwe groote bermhertigheydt; ende na de menighte uwer ontfermhertighedē vaeght uyt mijne boosheydt. Ende hy heeft tot hen gheseydt: Is dit een ghebedt oft niet? Sy hebben gheandtwoordt: ja/het is een ghebedt. Ende hy heeft tot hen gheseydt: Als ick den heelen dagh gheworgt hebbe/ biddende metter herten oft met den monde/soo win ick luttel min oft meer dan sesthien penningen; ende ick legge twee van die aen mijn deure voor de armen/ende vande reste leve ick. Die dese twee penninghen ontfanght/die bidt voor my/als ick ete ende slape; ende alsoo door Godts gratie volbrenghe ick datter ghescreven staet: Bidt sonder op-

Ibidem f. 531. 613.

Psal. 50.

der op-houden. S. Catharina van Senen als sy in haer vaders keucken de spit keerde / 't vyer ontstack/de spijse bereydde/het broodt kneedde/ende dede alle de minste diensten vandē huyse met een ghemoedt vol van liefde tot den dienst van haren Godt; en is met geenē minderen troost ende hemelschen smaeck over-goten geweest/als in 't midden van hare verheven contemplatien / opneminghen ende verheffinghen des geests. Ende CHRISTVS die hem van te vooren hadde veropenbaert inde gedaente van een kindekē / heeft hem daer naer veropenbaert als een seer schoon volwassen jongh-man aen een Susterken / die van het werck der ghehoorsaemheydt was wederom ghekomen. Den H. Eustachius oock ter jacht gaende/vondt IESVM aen het Cruys tusschen de hoornē van eenē hert. Daerom en moet Maria Martham niet versmaden/veel min magh Martha Mariam verachten. Heere / en acht ghy dat niet/dat mijn suster my heeft alleen latē dienen? seyde Martha : als straffende dat Maria ledigh was; daer sy nochtans niet ledigh en was inden gheest/ maer oeffende haer-selven in gheloove/hope/ende liefde tot CHRISTVM, eñ ontfingh hem gheestelijck in de slaep-camer haers herten; bewarende alle sijne woorden/ende die over-leghende by haer-selven. Ende 't en aensien van dit werck / seyde CHRISTVS : Maria heeft het beste deel verkoren. Want het contempleren sal duren in alle eeuwigheden. Gelijck dan de Heyligen des hemels niet ledigh en zijn (want contemplatie en is gheene ledigheydt) alsoo en is Maria niet ledigh/al sit sy uytwendigh stil voor de voeten des Heeren. Eenen Ridder gaende uyt

VREN. Surius & Rosw. 29. Apr.

Taulerus Serm. 1. Dominic. post Trin.

Rosw. 20. Septemb.

Luc. 10.

jaghen

VREN. jaghen/ende komende in een wildernisse / vondt
Theodoret. in Philotheo. aldaer eenē Eremijt/met name Marcianus, dien hy oordeelde een ledigh mensch te wesen: ende vraeghde hem daerom/wat hy dede inde woestijne dus alleen ende ledigh? Marcianus vraeghde daer teghen: wat doet ghy hier inde woestijne? Ick jaghe hier (andtwoorde den anderen) herten ende hasen/ghelijck ghy siet. Wel/seyde Marcianus, ick jaghe hier mijnen Godt; ende ick en sal van dese jachte niet op-houden tot dat ick hem vatte. Doen verstondt den Ridder / waer-mede Marcianus hem becommerde/ ende dat hy waerlijck meer arbeydde/dan hy wel dede; eñ hy was
Liuius Decad. 1. l. 2. vol-daen/ende grootelijckx ghesticht. Eertijdts claeghden de ledē van het menschelijck lichaem (seyde Menenius Agrippa tot het volck van Roomen/dat op-roerigh was teghen de Magistraet) over de mage om hare ledigheyt/dat sy rustende ende niet bedrijvende / alles ghenoot ende verteirde / daer de handen ende voeten soo seer om slaefdē. Waeromme sy een-drachtelijck t'samen-spanden/ende over-een-droeghen/dat de handen gheene spijse tot den mondt en souden brenghen; ende dat den mondt die niet en soude nemē/noch de tanden knauwen. Maer eylaes! in korte tijdt vervielen hier door oock de leden ende't lichaem in sulcke slappigheydt / dat sy haer nauwelijckx en konden roeren. Doen bevonden de leden/ dat den arbeydt vande mage niet cleyn en was; ende dat sy 't goedt/dat haer geschiedde/ niet by haer selven en behiel/ maer datse dat oock uyt-deylde aen alle de leden des lichaems. Insghelijckx is't oock met Maria; want sy en is in haer-selvē niet ledigh; ende haer ruste is mede de ruste/'t leven/

wel-va-

wel-varenheydt / ende salighedt van Martha. VREN.
Daerom en moet Martha Mariam niet alleen niet benijden / maer eer wenschē / dattet haer wel zy / seggende: Ick besweire u / ghy dochteren van Cant.2.
Ierusalem, by de capretten ende herten der velden / dat ghy niet en weckt noch doet ontwaken mijn lief / tot dat sy selver wilt.

Laet uwe wercken soodanigh wesen / datse vry IX.
den dagh moghen lijden; ende leeft alsoo / als oft ghy in een-iders ghesichte leefde: want eene goede conscientie en schroomt niet met open deure te wandelen. Eenen constenaer presenteerde Plutarch.
aen L. Drusus, dat hy hem om vijf talenten sijn in Polit.
huys vry maken soude van aller menschen ghesichte. Neen seyde Drusus, liever gave ick u thien talenten / konde ghy het soo maecken / dat al wat ick dede / ende op wat wijse ick leefde / van een-ieghelijck konde ghesien worden. Om deselve redene / soo Sozomenus verhaelt / hadde den Bis- Sozom.
schop van Constantinopelen Alcatius sijn hof lib.7.c.27.
ghedurigh open by daghe ende by nachte. *Siet num.36. van daghen, vanden Abt Pastor.* Vande goede menschē spreeckt de H. Schrifture: Die de waer- Ioan.3.
heydt doet / die komt tot dat licht / op dat sijne wercken vertoont mogen worden / dat sy in Gode ghedaen zijn. Maer vande quade spreeckt sy aldus: Alle die qualijck doet / die haet het licht / ende hy en komt tot den lichte niet / op dat sijn wercken niet en souden gestraft worden. Ja daer zijn goddeloose menschen / die als sy met gesloten deuren sitten / meynen datse van niemandt ghesien en worden; ende in't verborgen sondigende / derren sy segghen: De duysternissen sullē my bedecken; ende de sloten sullen my bewaren. Na

den

VREN. den val heeft hem Adam met sijnē wijve verbor-
Gen. 3. ghen van dat aensicht Godts des Heeren / in't midden vanden houte des paradijs. Ende hy seyde tot Godt: Ick hebbe my verborgen. Sone des menschen (seyde eertijdts Godt tot den Pro-
Ezech. 8. pheet Ezechiel) ghy siet wat d'ouders van het huys van Israël doen inde duysternisse/een-iegelijck in't heymelijck sijnder slaep-camer/ want sy segghen: Den Heere en siet ons niet. Siet/de
Dan. 13. deuren vanden boomgaert zijn gesloten (seyden die twee oude boeven tot Susanna) eñ niemandt en siet ons. Voor de menschen magh iet gesloten zijn/ende voor die magh iemandt als in't verborghen wandelen (ghelijck Gyges dede / daer
Cic. in Tuscul. Cicero van verhaelt / dat hy door 't ghebruyck van eenen rinck onsienlijck wandelde/ende Coninck van Lydien wierdt) maer soo niet voor
Hebr. 4. d'ooghen Godts. Daer en is gheene creatuere onsiēlijck voor sijn aenschijn (seyde den Apostel) maer alle dinghen zijn bloot ende open voor sijn ooghen. Hy heeft de sleutels van alle deurē/ende
Ioan. 20. hy quam tot sijne discipelen met ghesloten deuren: de berghen zijn by hem / als de webbe der spinnekoppen; ende de sloten als de banden van Sampson, die hy brack / als oft iemandt eenen draet/ die van vlas met speeckſel gesponnen is/ ghebroken hadde. Daerom en weest niet als den patrijs-voghel/die soo dwaes ende bot is / dat hy meynt/als hy sijn hooft versteken hebbende/ niemandt en siet/dat hy oock van niemandt en wordt ghesien: onder-tusschen komt den hondt ende grijpt hem by de pooten/ende brenght hem by sijn meester. Alsoo sal de doodt u oock grijpen/ende voor Godt brenghen; voor wien / om

dat

dat ghy hem niet en saghet / ghy meynde ver- VREM.
borghen te zijn. Hierom denckt op de woorden /
die door den mondt vanden Prophet Nathan
van Godt tot David ghesproken worden: Ghy 2. Reg.
hebt dit bedecktelijck ghedaen; maer ick sal't 12.
brenghen voor't aenschijn van geheel Israël, ende
voor dat ghesichte der Sonne. Den Heere beval
eertijdts aen Moyses, segghende: Ghy sult seven Exod. 25.
bernende lampen maken / ende ghy sultse op den
kandelaer stellen / dat sy daer tegen over lichten /
in het huys. Waerom heeft den Heere dese din-
ghen willen ordonneren? om gheene andere re-
denen / dan om dat ghy / o mensch / soudet weten /
datter niet soo doncker oft verholen en is in't
huys Godts / dat is / inde gantsche wereldt / oft
Godt die siet het opentlijck: op dat ghy dat we-
tende / u soudt wachten / ende segghen met David: Psal. 138.
Waer henen sal ick gaen van uwen gheest? oft
werwaerts sal ick van u aensicht vlieden? Is't
dat ick inden hemel climme / daer zydy; is't dat
ick neder-dale ter hellen / daer zydy teghenwoor-
digh. Is't dat ick mijne vederen neme des mor-
ghens vroegh / ende gae woonē aen dat uytterste
der zee; soo sal u handt my oock derwaerts ley-
den / ende uwe rechte handt sal my houden. De
duysternissen en sullen van u niet verduysteert
worden / ende den nacht sal als den dagh verlicht
worden. *Siet num. 3. van uren.*

Hebt by-der-handt een horlogie oft ur-werck X.
van't leven ende passie CHRISTI: op dat ghy de
krachten uwer ziele t'aller uren mooght vere-
nighen ende verleeden met de verdiensten van't
lijden ende de bittere doodt vandē Sone Godts.
Eñ dit sal u zijn als een wel-rieckende rupcker /

VRIN. om de crachten uwer ziele te mogen vermaken.
Prou.8. Op dat/ghelijck CHRISTI weelden zijn te wesen met de kinderen der menschen / alsoo uwe weelden moghen zijn te wesen met uwen gecruysten Saligh-maker; voor wiens oogen vanden eersten ooghen-blick sijnder ontfanghenisse altoos teghenwoordigh gheweest is al 't ghene hy voor onse salighcydt lijden soude/tot den oogen-blick toe/op den welckē hy aen't H. Cruys sijnen geest heeft ghegheven/ghelijck daer gheschreven staet:
Psal.37. Ende mijn pijne is voor mijn aensicht altijdt. Soo dat het heel leven CHRISTI niet anders en is gheweest dan eene ghedurige passie; want het verwachten ende de vreese van 't quaedt/ dat onvermijdelijck over 't hooft hanght / pijnight dickwijls meer dan de doodt selver. Esi hierom
Gen.22. en wilde Abraham aen Isaac niet verclarē 'tgene hy voor-ghenomen hadde te doen op een vande berghen; al-hoe-wel Isaac hem dat ernstelijck afvraeghde. Maer den Heere wesende oock in glorie/ghelijck op den bergh van Thabor, ende ten tijde van sijne feestelijcke in-komste binnen Ierusalem op den Palm-sondagh / sprack van sijn
Luc.9. lijden/ende dachte altijdt op den uytganck/ dien hy vol-brenghen soude in Ierusalem. Sijn lijden ende doodt wordt ghenoemt eenen uyt-ganck / ten 1. van liefde boven maten/die wy niet weerdigh en waren; want hy was lijdende voor sijne
Rom.5. vyanden. Godt is ons (seydt Paulus) sijne liefde aen-prijsende; want doen wy noch sondaers waren/soo is CHRISTVS voor ons gestorvē. Ten 2. van pijnen ende droefheyt; want hy en ledet niet alleen uytwendigh in alle de deelē sijns lichaēs/ in sijn vijf sinnen / in sijnen naem ende faem/

vrien-

vrienden ende maghen; maer oock in-wendigh VREN.
nae der ziele/sluytende de deure aen allen gevoe-
lijcken troost / die uyt het opperste deel der ziele/
als oock van boven uyt den hemel/ pleegh in te
vloeyen inde sinnē; soo dat hy was sonder troost
van boven ende van beneden / van binnen ende
van buyten/van de rechte zijde ende slincke zijde;
't welck niemanden van de Martelarē ghebeurt
en is. Ja het crachtigh inwendigh ghedencken
alleen van sijn aenstaende lijdē/ ende de vruchte-
loosheydt van't selve by vele (waer van hy elcke
sake beschheydentlijck voor hem stelde) dede hem
bloedt sweeten / soo dat sijn sweet gheworden is
als druppelen bloets/loopende op d'aerde. Ende Luc.22.
ghelijck het als een gheduright miraktel sal we-
sen / dat na den jonghsten dagh des oordeels de
lichamen der verdoemde de helsche pijnen sullen
lijden/sonder nochtans te sterven; alsoo warē de
pijnen CHRISTI soo groot/ ende duerdē soo lan-
ghe met groote smerte/ dattet hem onmogelijck
soude gheweest hebben soo langhe te leven / 't en
ware hy van elders besonderlijck hadde ghehol-
pen gheweest: want door het schocken van het
Cruys / als het met eenen grooten stoot in den
kuyl wierdt neder-ghelaten/ borste al sijn inghe-
want / ende de banden sijnder leden ende de ver-
saminghen sijnder nieren spleten ende scheydden
van een met een onghelooveljcke pijne en weē-
dom / als gherabraeckt zijnde van binnen ende
van buyten; soo dat van't hol der voeten tot den Isa. 1.
top sijns hoofts gheene ghesontheydt in hem en
was/noch ghedaente / noch schoonheydt. Ende Isa.53.
hanghende tusschen hemel ende aerde / als het
serpent inde woestijne / ende aen't Cruys uyt-

VREN. ghespannen zijnde als een pese op den boge/ met door-wonde leden / met ghecrompen senuwen/ en konde hy sijn ghebenedijdt hooft niet neder-legghen /oft 't wierdt meer en meer door-steken ende vande doornen door-boort ; en sijn lichaem hanghende uyt-ghereckt aende naghelen/wierdt meer ende meer door 't ghewicht ghescheurt;dat lichaem/segghe ick/'t welck te voren met doornachtighe roeden/ghedrooghde pesen / ende ijsere scherpe ketenen als door-ploeght hadde geweest/ ende met naghelen door-graven ; ende 't welck soo delicaet was/ dat den bal vã sijne voetẽ teerder was als den appel onser oogẽ/om de gestelteniſse van't subtijl orgel sijns lichaems/'t welc door de cracht vande om-lommeringhe des H. Geests uyt het alder-supverste bloedt vande reyne en onbevleckte Maget wonderlijck gemaeckt was. Voorts dat de Godtheydt hem inde persse vande aenstaende doodt te hulpe quam / dat en was niet tot versoetinghe der pijnen / noch tot verpoosinghe der selver / maer alleen tot behoudenisse sijns levens tot den bestemden tijdt toe. Ten 3. van overvloedighe verlossinge ende betalinghe verre boven alle schulden van't menschelijck gheslachte : want daer hy de wereldt/ja millioenẽ van wereldẽ/ met een druppel bloets/ ja met 't minste werck onser verlossinghe / als met een enckel versuchten / oock naer de strengigheydt der rechtveerdigheydt Godts hadde konnen verlossen / alle schulden uyt-doen / ende gratie ende glorie verdienen ; heeft hy nochtans sijn thresooren willen openẽ / ende alle de slupsen ende aderen sijns heylighs lichaems van bloede doen ontspringen ; waer uyt sijn dierbaer bloedt in al-

in alle overvloedigheydt is gheloopen / ghelijck eertijdts 't water liep uyt de gheslaghen steenrotse inde wildernisse. Ende dit bloedt is van soo grooter weerde / van weghen de vereeninghe met de Goddelijcke nature / dat al waer't by aldien in de weegh-schale van Godts rechtveerdigheydt in d'eene zijde gheleyt wierden alle de zielen die van't begin des wereldts gheschapen zijn / ende noch tot den eynde toe geschapen sullen worden; ende inde andere zijde de minste druppel van dit dierbaer bloedt CHRISTI; dit meer soude weghen dan alle de zielen t'samen. Maer waer toe dan / sult ghy seggen / sulcken prijs voor de zielen ghegheven? Ick andtwoorde / om de weerde der ziele / die soo groot is / dat waer't inde weegh-schale Godts (die immers recht en billick is) aende eene zijde gheleyt wierde gout / silver / peerlen / alle d'elementen / de sonne / mane / ende sterren / ende alle de hemelen; ende inde andere zijde eene redelijcke ziele alleen; dese swaerder soude weghen dan alle de genoemde creaturen. Daerom seyde den Coninck van Sodoma tot Abram: Gheeft my de zielen / ende alle d'andere neemt voor u. Ende Sathan: Alle dese dinghen sal ick u geven / is't dat ghy neder-vallende my aenbiddet. Ende CHRISTVS: Wat batet den mensche / is't dat hy alle de wereldt wint / maer sijnder zielen verlies lijdet? Oft wat mangelinghe sal den mensch geven voor sijne ziele? te weten / gheene ghenoechsame. En is dan voor't rantsoen van eene ziele de heele wereldt niet genoech; veel min voor alle zielen. Daerom konde het dierbaer bloedt CHRISTI ons alles helpen; want dit alleen was vã oneyndelijcker weerde /

VREN. Num. 20.

Gen. 14.

Matth. 4.

Matth. 16.

VREN. daer den H. Apostel Petrus af spreeckt: Ghy en
1.Petr.1. zijt niet verlost met verganckelijck goudt oft sil-
ver/maer met 't kostelijck bloedt CHRISTI, als
van een onbesmet ende onbevleckt lam. Ende
Psal.68. dit alles/op dat hy ghelijck eenen schuldenaer
soude betalen 't ghene hy niet en hadde ghenomen. 'T welck den H. Bruno bedenckende in 't midden sijnder vperigher meditatien/als uytberstende van verwonderinge/riep: O goetheyt! Seer wel vermaendt hierom den Wijse-man:
Eccl.29. De gratie van uwen borge en vergeet niet; want hy heeft voor u sijne ziele ghegheven. Bemindt dan IESVM, ende hebt medelijden met hem/ghe-
Gen.4. lijck hadden ten 1. Adam met Abel van Cain
Gen.37. vermoordt; ten 2. Iacob met Ioseph, siende sijnen
Iudic.11. rock; ten 3. de dochters van Israël met de eenige
gheborene dochter van Iephte, doen sy ten offer
2.Reg 1. gheleydt wierde; ten 4. David met Ionatha, ver-
2.Reg.18. slaghen op de berghen van Gelboë: en met Absa-
2.Reg.11. lon hanghende aen een eycke; ten 5. Vrias met d'arcke Godts/wesende in pauilloens onder den
2.Reg.15. blauwen hemel; ten 6. Ethai met David, vluch-
2.Reg.21. tende over de beke van Cedron; ten 7. Respha met beyde haer sonen/die-se hy Saul ghewonnen hadde/ende nu ghetruyst waren op de berghen
Tob.10. van Gabaa; ten 8. Anna met haren sone den jonghen Tobias, absent wesende; ten 9. den Coninck
Dan.6. Darius met Daniel sittende inden kuyl der leeuwen; ende en doet niet gelijck den schencker van
Gen.40. Pharao, die als 't hem wel was/Ioseph vergeten
Psal.136. heeft: maer seght liever met David: Is 't dat ick uws vergete Ierusalem, soo moet vergeten worden mijn rechte handt. Mijn tonge moet cleven aen mijn kaken/is't dat ick uws niet en ghedencke.

dencke. Is 't dat ick Ierusalem niet voor en stelle/ in't beginsel mijnder blijdschappen. Eñ wederom: Wie sal my vederen geven als van eene duyve/ende ick sal vlieghen ende rusten? Haest u dan/ende loopt als de konijnkens inde gatē der steen-rotse / ende in't hol van den muer; ende maeckt daer voor u dry tabernakelen / een inde voeten/ een inde handen/ende een inde zijde. De wonde der zijde is de deure / door de welcke de schapen uyt ende in-gaen/ende weyde vindē. De vijf wonden zijn de vijf steenen uyt de beke / met de welcke den hooveerdighen Goliath is verslaghen. Nestelt dan in dese gaten/ ende seght met Iob: Wie geve my dit/dat ghy my beschermet ende verborght / tot dat uwen rasenden toorne voor-by ghegaen zy? Ende: In mijn nestken sal ick sterben. Ende met de Bruydt: Een bondelken van myrrhe is my mijn lief/ tusschen mijne borsten sal hy woonen. De heylige Agnes hadde inde ghebenedijde wonden CHRISTI eene wooninghe ghemaeckt/ende eenen tempel voor haer herte. 'T selve dede oock Elzearius Grave van Arian in Provencen, tot den welcken soo Delphina eenen expressen bode met brieven af-gheveerdight hadde/ om te vernemen / waerom hy soo langhe te Montpellier vertoefde? heeft hy gheandtwoordt: Ick ben cloeck ende ghesondt van lichaem; maer wildt ghy my sien/soo soeckt my inde gaten der steen-rotse/ dat is inde wonden CHRISTI, ende in't hol vanden muer der zijde CHRISTI; want daer nestele ick/ daer woone ick/ ende daer suldt ghy my konnen vinden/ ende nergens anders: want onder de schaduwe des ghenes dien ick begeerde/ hebbe ick geseten/

VREN.
Psal.103.
Cant.2.
Matth.17.
Ioan.10.
1.Reg.17.
Iob.14.
Ibid.c.29.
Cant.2.
Rosw. 21. Ianuarij.
Ibid. 27. Septemb.

VREN. ende sijn vrucht is soet mijnder kele: hy heeft my geleydt in den wijn-kelder. Sijne slincke handt
Cant. 2. is onder mijn hooft / ende sijn rechter handt sal my om-helsen. *Siet num. 8. van maenden, vanden Abt Stephanus.* O goeden IESV, seydt den H. Bernardus, maeckt my boven alle dinghen minnelijck den kelck der passie / dien ghy gedroncken hebt / ende 't werck onser verlossinghe / dat ghy ghewrocht hebt! Soo dan druckt ende print ghy oock den seghel uwer ghedachten in't wasch der wonden
Isa. 12. CHRISTI; ende schept met blijdschap waters uyt de fonteynen des Saligh-makers. Ende vereenight u met al dat IESVS is / ende met al dat hy voor u gheleden heeft. Wat sit ghy hier ledigh / ende verteirt u in droefheydt? spraek den Heere eertijdts tot een van sijne dienaers; staet op / ende
Ludolph. à Saxon. p. 2. de vita Christi cap. 58. bedenckt mijne passie. Hy heeft het ghedaen van mysterie tot mysterie / eñ de tentatie is verdwenen / ende hy heeft troost ontfanghen. Hier in sal u dienen de Bedeylinghe in den Lust-hof van Makeblijde fol. 53. Oft dese Bedeylinghe beginnende vã t'savonts te ses urẽ. Aldus: van den 6. De wasschinghe der voeten. 7. d'instellinge van het H. Sacrament. 8. Het hofkẽ met de gevanckenisse / ende leydinghe tot Annas. 9. Seyndinge tot Cayphas, al-waer den Raedt vergadert was / CHRISTVS beschuldight / gheloochent / geslagen / bespogen. Ende laet hier CHRISTVM tot smorghens te sessen. 6. van Cayphas ghebrocht tot Pilatum, 7. van Pilatus tot Herodes, 8. van Herodes wederom tot Pilatus. 9. De gheesselinghe. 10. De crooninge. 11. Ecce Homo. 12. Draginghe van't Cruys. 1. De cruyssinge. 2. De seven woordẽ CHRISTI. 3. Steeckinge met de sperre / aerdt-

aerdt-bevinghe. 4. Af-neminghe van den cruy- VRLR.
ce. 5. De begraeffenisse. Ende alle dese dinghen
met alle om-standigheden van het lijden CHRI-
STI (als: wie daer lijdt? wat? waer? van wie?
waerom? hoe? wanneer?) over-denckende/ ar-
beydt ten 1. altijdts het lijden ende de versterffe-
nisse CHRISTI met den H. Apostel in u lichaem 1. Cor. 4.
omme te draghen. *Siet num. 7. van uren*, ende *num.*
9. van maenden. Ende volght 't beeldt sijns lijdens
ende sijnder deughden naer/in-sonderheydt sijne
armoede/saechtmoedigheyt/ende ghehoorsaem-
heydt; ende leerdt u te verblijden inden ghecruy-
sten IESVM, ende sijnen kelck te drincken/daer
David van spreeckt: Wat sal ick den Heere we- Psal. 115.
derom-gheven voor alle dat hy my ghegheven
heeft? Den kelck der salicheydt sal ick nemen/
ende den naem des Heeren sal ick aen-roepen.
Den H. Franciscus pleegh te segghen: Voort-aen
en zy niemandt my meer lastigh; want ick dra- Galat. 6.
ghe de lick-teeckenen des Heeren IESV in mijn
lichaem. Ende eens hoorende eene Enghelsche
melodije/hem daer van af-wendende/ende kee-
rende tot het Cruycefix dat hy in sijn ermē had-
de/seyde: O goeden IESV, laet dese uwe stemme/
ende uwe seven woorden aen't Cruys gesproken/
nu liever in mijne ooren clincken; want uwe
stemme is soet/ende uwe lippen zijn druppende Cant. 4.
honigh-raten; honigh ende melck zijn onder u
tonghe; ende den reuck der wel-rieckende salven
uwer wondē is boven alle kostelijcke specerijen.
Den Cardinael Vrsini (die te Roomen gestorven
is in't jaer 1626. den 22. Augusti) droegh eertijts
een cruys met scherpe tacrkens op sijne blootе
borst/'t welck stekende ende prickelende/dede

VREN. hem gheduyghlijck dencken op 't lijden eñ passie vanden Sone Godts/om hier naer-maels te mogen genieten de vruchten van sijn H. Cruys. Andere devote persoonen pleghen daghelijckx te lesen de ghebeden vande H. Brigitta vande passie onses Heeren. Is't dat wy mede lijden / soo sullen wy mede ghegloryficeert worden. Ten 2. arbeydt te kennen de weerde van uwe ziele/voor de welcke CHRISTVS ghestorven is. Ende en doet niet ghelijck den haen van Esopus, die vindende in den mestinck een kostelijck ghesteente/die seer blinckende was/schrapte die wech met sijne pooten / de selve niet achtende: noch oock ghelijck Esau, die verkocht hebbende sijn eerste ghebooryte om een schotel pappe / achtede cleyn dat hy dat ghedaen hadde. Soo gaet het mede onder de menschen; sy versetten hunne zielen inden lombaerdt des duyvels om eenen lap eñ leur; Adam om eenen appel; Iudas den verrader om dertigh penningen; den verloren sone om een ijdel plaisier. Al dat de wereldt/'t vleesch/ oft den duyvel u presenteert/wat is het? Is't niet al tijdelijck / verganckelijck/vol van bedrogh ende logentale? Ende 't ghene den duyvel van u begheert/te weten uwe ziele/is die niet eeuwigh? Als ghy dan dese verliest/wat winst ghy? *Siet num.5. van Hooghtijden, eñ num.16. van jaren.* Soo dan / seyde Moyses, bewaert u-selven ende uwe ziele sorghvuldelijck. Doet ghelijck David dede / als hy seyde: Mijne ziele is altijdt in mijne handen. 'T ghene dat-men wel wildt bewaren / dat houdt-men inde handen; ghelijck als-men vreest voor dieven oft borse-snijders/soo houdtmen ons geldt / onsen sleutel-riem / ende onse messen inde handen.

Rom.8.

Gen.25.

Deuter.4.

Psal.118.

Alsoo

Alsoo moet-men onse ziele gedurighlijck in onse handen houden / dat is / men moetse bewaren / dat den duyvel ons die niet met listen en ontneme/ende om eenen verrotten appel / oft om een handt-vol stofs niet en ontweldighe / gelijck hy socht de ziele te grijpen/ ten 1. van Ioseph, ten 2. van Susanna, ten 3. van den ouden Tobias. Maer dese en hebbē hunne zielen niet willen vermoorden /maer die ghetrouw willen blijven/ende alle wereldtsche vreughden niet dan dreck gerekent ten opsichte van't Lam/dat ghedoodt is geweest van't begin des wereldts/om de salighcydt der zielen. VREN. Gen. 39. Dan. 13. Tob. 1. Philip. 3. Apoc. 13.

XI. Bevestight de wortele uws herten ende uwer betrouwen met Susanna in den hemel ende niet inder aerde. Ende doodet in u de liefde des wereldts: noch en hopet/noch en vreest niet buyten Godt. Ende en hanght u ruste aen den mondt der menschen niet: want die hem wil stoorē aen het ghedruys der bladeren/ende aen het gekakel der voghelen/die en dient in't bosch des werelts niet. *Siet num. 15. van jaren.* Den H. Gregorius Nyssenus ghevraeght zijnde van een van sijne discipelen / wattet was/ sy-selven te loochenen? heeft den discipel naer't kerck-hof ghesonden/ ende geboden dat hy veel verwijts uyt-spouwen soude teghen de doodts-hoofden ende doodts-beenderen. Hy heeft het ghedaen/ ende gheseydt: Fy ghy stinckende/buyle/ verrotte/vermaledijde beenderen; beenderen van schelmen/dieven/roovers/moordenaers/overspeelders. Hier nae weder-keerende/heeft den Bisschop gheseydt: Gaet ende prijst die ghy ghelaeckt hebt. Hy heeft het ghedaen/ende gheseydt: O schoone / edele / glorieuse/ Dan. 15. In vita S. Gregor. Nyssen.

VREN. rieuse / ghebenedijde beenderen ! beenderen der Martelaren/Belijderen/Maeghdē!die als claerglinsterende lelien sullen schijnē inden dagh der verrijsenisse! T'hups komēde heeft hem den Bisschop ghebraeght / wat dat de beenderen hem gheandtwoordt hadden ; ende oftse oock ontstelt gheweest hadden over sijne lasteringhe oft prijsinghe ? gantsch niet/seyde hy. Gaet/ ende doet soo mede/andtwoorde Gregorius , als ghy ghelaeckt oft ghepresen wordt. Eñ als-dan sult ghy u-selven gheloochent hebben. Hier af prees de wijse vrouwe van Thecua den Coninck David,
2.Reg.14. segghende : Mijn Heere den Coninck is ghelijck eenen Enghel des Heeren ; alsoo dat hy niet beweeght en wordt noch door ghebenedijdinghe/ noch door vermaledijdinghe. 'T selve leerde den
Vit. PP. Rosw. f. 622. Abt Anub sijne jongheren/als hy smorgens uyt gingh /ende met steenen wierp naer een seecker staende beeldt in eenen Af-godischen tempel van Ægypten ; ende t'savonts wederom quam / ende met smeecken ende bleyen het beeldt vereerde. Daerom stelt u meer tot iet om Christi IESV wille te verdraghen / ende ghewilligh te lijden 't ghene Godt over u lijdet ende ghehenget. Een
Vit. PP. Rosw. fol.514. vande HH. Oudt-vaders ghebraeght zijnde: waerom hy de knechtkens der schaep-herderen niet en strafte ende vermaledijdde / daerse hem soo dickwijls stieten/ ende met schimpen na-liepen ? hy andtwoorde: En verdrage ick dit kleyn niet/hoe sal ick het verdragen als my meerdere beproevinghe over-komt?ende daerom en spreke ick niet; op dat ick my ghewenne wat te verdra-
Vit.P.Balthas. Alvar. c.23. ghen. Godt thoonde op eenen tijdt aen P. Martinus Gutier,Recteur vande Societeyt IESV in

Spai-

Spaignien binnen Salamanca, de gheheele wereldt als in een zee verandert; ende siende na den Zuyden/ sagh hy op de stille golven der wateren eens menschens herte / cleyn ende teer; op het welck soo van bovē vielen twee druppelē bloets/ soo sonck het onder/ende verstickte: eñ hy hoorde: siet/dit is u herte/'t welck verdrinckt oock in een druppel swarigheydts. Maer siende nae den Noorden / sagh hy / als op de rasende baren der zee/een seer groot ende vroom herte/op 't welck/ hoe wel dat eenen grooten bloedt-reghen viel / veel haghels/winden/stormen/ende barē der wateren / soo en gingh het nochtans niet onder/ maer 't swom treffelijck boven. Eñ hy hoorde: siet/dat is 't herte van Godt / 't welck noch door 'tbloedt der sonden/noch door hagel van Godts-lasteringen/noch door stormen van afgoderijen/ noch door baren van ketterijē ten onder en gaet noch beswijckt/maer swemt altijdts boven door patientie/ende verwacht met swijgen eñ lanckmoedigheydt der sondaren bekeeringe; ende soodanigh behoorde oock u herte te zijn. Sulcx was het herte van den H. Apostel Paulus, die daer seyde: In alle dese dingen overwinnen wy/om den ghenen die ons bemindt heeft. Wat schuldt hebbe ick begaen/ dat ick hier dus hanghe aen den Cruyce? spraek eertijdts CHRISTVS door het Crucefix tot den H. Petrus, eenen Martelaer van der Predick-Heerē Orde/ die hem beclaeghde dat hem den Heere soo langhe liet steken in't verwijt / aenghesien hy immers ontschuldigh was. *Siet num. 9. van vvekon.* Eenen ouden man van Alexandrijen ghebraeght zijnde vande Heydenen / wat mirakel dat opt CHRISTVS dede?

VREN.

Rom. 8.

Rosw. in eius vita 29. Apr.

Cassian. collat. lib. 12. cap. 13.

Hreft

VREN. heeft gheandtwoordt: dat mirakel / dat ick my niet eens en ontroere in al u schimpen / spotten / slaen / stooten / bijten; maer eer my daer in verheughe ende verblijde; ende met David bereydt ben tot de gheesselinghen / ende om noch meer te verdraghen sonder klaghen. Den H. Bonaventura pleegh te segghen: 'T ghene de menschen u op-legghen / oft 't is waer / oft 't is loghen: is't waer / wat wonder is't dattet de menschen seghen / daer ghy't hebt derren doen? is't loghen / sy en konnen u niet hinderen / maer eer dienen inde plaetse van goeden windt / om u schipken inde haven te helpen. *Siet num.46.van daghen*, ende *num.10.van maenden*. Ghy en zijt niet te heyliger (seydt Thomas à Kempis) indien ghy ghepresen wordt; noch te argher / indien ghy ghelaeckt wordt. Ghy zijt die ghy zijt. Soo groot als den mensch is in uwe ooghen / o Heere (pleegh den ootmoedighen H. Franciscus te segghen) alsoo groot is hy inder waerheydt / ende niet meerder. Is't dat ghy wel aenmerckt / wat ghy by u-selvē zijt van binnen / soo en sult ghy niet veel achten wat de menschen van u seggen. *Leest c.46.van't 3. boeck der Na-volghinghe* CHRISTI; ende denckt: het zijn mijn sonden; op dat ghy andersints niet en hoort 't gene den H. Antonius seyde tot eenen die van andere by hem gepresen wierdt; vanden welcken nochtans den H. Antonius hadde bespeurt / dat hy weynigh konde verdragen: Broeder / ghy zijt als die huysen / de welcke bā buyten blincken / ende van binnē berooft zijn van allen cieraet eñ huys-raet. Beter was voorsien ten 1. David, doen hy seyde: Laet hem gheworden / oft by avonturen den Heere mijn lijden aen-saghe / ende

Psal.37.

Bonav. de informat. Novitior.

Lib.2. de imit.c.6.

Vit. PP. Rosw. fol.513.

2.Reg.16.

ende my goedt wederom-gave voor dese ver- VREN.
malendijdinghe; ten 2. Philippus Coninck van Macedonien; die / naer dat hy d'Ambassadeurs van Athenen / die tot hem ghekomen waren / met Conincklijcke giften vereert hadde / hen in't afschepden vraeghde / oft sy niet meer op hem en begheerden? Een onder hen / met name Democrates, wetende dat Philippus op die van Athenen min oft meer te segghen hadde / seyde: Wy van Athenen wildē wel / dat ghy uwe kele met eenen bast toe-worghde. D'andere verschrickt zijnde door sulcke onbeleefde antwoorde / en warē niet dan donder ende blixem verwachtende; als Philippus niet anders en heeft gheseydt dan: Seght die van Athenen / dat den genen die dit schimpen verdraeght / eerlijcker ende beter is dan de Philosophen, die hunne tonghen niet en weten te bedwinghen: doch zijn sy meesters van hunne monden / ick ben meester vā mijne oozen; ten 3. Ioannes Ferdinandius der Societeyt IESV, medegesel vanden H. P. Franciscus Xauerius in Indien ende Iaponien. Ter-wijlen desen preeckte op de hoecken vande straten / soo gingh daer by gheval voor-by eenen Iaponois, die op-halende uyt sijne kele eenighe vuyle fluymen / ende die in sijnen mondt vergaderende / spoogh-se met groote onbeschaemtheydt in't aensicht van P. Ferdinandius, segghende: dat is voor u preken. Maer den Vader en ontstelde hem in't minste niet / eñ sonder een woordt te spreken / nam sijnē neus-doeck / ende vaeghden't af / ende gingh voort met sijn preken / tot verwonderinge van alle d'omstaenders / die daer door niet weynigh ghesticht en waren / ende hen bekeerdē; ten 4. Thomas à Kempis, als

Orland. tom. 1. lib. 11.

VREN. pis, als hy seyde: Mijnen uyttersten troost / ende
Lib. 3. de imitat. Christi cap. 23. hope in al mijn lijden / is tot u / o Heere / te vlieden; op u te betrouwen; u uyt den grondt mijns herten t'aen-roepen; en uwe vertroostinghe met verduldigheydt te verbeyden. Want door de
Rom. 8. hope (ghelijck den Apostel seydt) zijn wy saligh
Lib. 2. de imit. c. 2. gheworden. Daerom is't dat ghy kondt swijghen ende lijden / soo suldt ghy sonder twijffel de hulpe Godts ghewaer worden. Hy weet wanneer't den bequamen tijdt is / ende de beste maniere om u te verlossen: ende daerom moet ghy u-selven gheheel in sijnen wille over-geven. Ende al schijnt het / dat ghy teghenwoordelijck verliest / ende dat ghy eenighe beschaemtheydt moet lijden / die ghy niet verdient en hebt; en wildt u daerom niet stoorten noch ontstellē / noch en wilt uwen loon ende croone door onlijdsaemheyt niet verminderen; maer siet tot Godt op-waerts inden hemel / die machtigh is u te bevrijden van allen verwijt ende ongheluck / ende eenen ieghelijcken te geven na sijne verdiensten. Siet / inden
Iob 16. hemel is mijn ghetuyghe / seyde Iob, ende mijnen
Chron. S. Francis. p. 1. l. 1. c. 51. bekender inde hooghdē. Den H. Franciscus, naer veel verwijts / strijdts / ende lijdens / hoorde eene stemme uyt den hemel / dat hy soude wel-ghemoedt zijn: aenghesien dat hy hierom sulcken schat soude verwerven / die nieuwers by en soude zijn te verghelijcken / al waer't oock dat alle d'aerde in goudt veranderde / alle steen-berghen in diamanten / de zee in balsem. Den H. Iuniperus, mede-gesel vanden H. Franciscus, hiel sijnen schoot op / als hem iemandt qualijck toe-spraeck oft begeckte / ende seyde: Vervult doch mijnen schoot met peerlen ende ghesteenten. Hy wiste

voor-

doorwaer dat het onschuldigh verwijt / met pa- VREN.
tientie op-ghenomen ende gheleden / de beste
peerle was / waer mede hy 't rijck der hemelen
konde koopen. Ende ghelijck hy dit wiste / soo
hebben dat oock alle Godts vrienden ende Hey-
lighen gheweten; ja in sulcker voeghen / dat van
hen gheschreven staet: Den over-vloedt der zee Deut. 33.
(dat is / van't verwijt ende vande tribulatiē des
wereldts) sullen sy suyghen als melck. En heeft
dat niet gebleken inden H. Martelaer Ignatius, In vit. 1.
als hy wenschte niet alleen verwijt te lijdē / maer Februar.
oock dat de leeuwen hem mochten aen-vallen /
ende van lidt tot lidt verscheurē? Vergevet my /
o mijne kinderen (seyde hy) ick wete wat my
diendt. Ick ben een coren-graen CHRISTI; ick
sal met de tanden der beesten ghemaelt worden /
om bevondē te worden een suyver broodt. Daer-
om u vercloeckende / denckt datter ghescreven
staet / dat alle die Godt-vruchtelijck in Christo 1. Tim. 3.
IESV willen leven / vervolginghe sullen lijden.
Ende dat hoe een hert meer door hoecken ende
winckels / door haghen ende dooznen ghejaeght
wordt / hoe 't vleesch des selfs malsser ende liefse-
lijcker is. Soo oock / hoe den mensch door meer
beproevinghen ende oeffeningen gedrevē wordt /
hoe hy Gode liever is / ende eene aenghenamer
spijse op de tafel van den Alder-hooghsten. Ende
ghelijck niet al dat den mensche schijnt mede te
zijn / hem waerlijck mede en is; als't blijckt by
't exempel van Midas Coninck van Phrygien, Ouid.
die / om dat hy Bacchus mildelijck onthaelt had- Metam.
de / van hem begheerde / dat al dat hy aen-raken lib. 11.
soude / goudt mocht worden: 't welck als't hem
ghewierde / soo moeste hy eyndelijck van honger

her-

VREN. vergaen; want wat hy aen-raeckte / 't zy wijn oft vroodt/visch oft vleesch / vruchtē der boomen ende der aerden/het veranderde op eenen oogenblick al in goudt / ende hy verdween korts ghelijck eenen visch buyten 't water. Ghelijck dan 't ghene dat hem scheen mede te zijn / hem waerlijck niet mede en was; alsoo niet al dat den mensch schijnt teghen te zijn /en is hem waerlijck niet teghen; ja eer mede als teghen. Den H. Augustinus verclaerdt/ dat hem veel dinghen in sijn leven over-komen zijn / die hem wel eer schenen soo teghen te wesen/dat hy hem in-beelde/dat hem by-naer niet quader noch argher en hadde konnē over-komen; heeft nochtans daer naer met verloop des tijdts bevonden / dat hem niet bequamers en hadde konnen gheschieden/ dan de selve dinghen die hem hervaren waren. Mochter wel iet quader schijnen te mogen over-
Gen.22. komen aen Abraham als het slagh-offeren van
Gen.39. Isaac? aen Ioseph als sijne vervoeringhe naer
Dan.3. Ægypten? aen de drij jonghelinghen / als het worpen inden gloeyenden oven? ende nochtans hebben hen alle dese dinghen ghedient tot hunnen op-ganck ende sonderlinghe benedictie. De
Ignatius in Palæol. huys-vrouwe vanden keyser Palæologus genas haren man door de dingen/die den keyser meest schenen te quellen ende te verbitteren. Eenen
Binet.consol. cap.3. §.4. Bourgoignon mickende met een gheladen roer op eenen gichtighen man /die sich in sijnen stoel niet en konde verroeren / heeft hem doen door ancxt daer uyt-loopen / ende sijne gichte t'eenemael inden loop laten blijven. Ghelijck de keyserinne leefde met haren man/ende den Bourgoignon met den gichtighen / alsoo doet Godt

met

met veel van sijn vrienden. Danckt hem dan met de H. weduwe Elizabeth, segghende: Ick dancke u Heere / ten 1. dat ick u in alle plaetsen kan vinden; ten 2. dat my niemandt by u en kan beliegen; ten 3. dat ick u met eenen goeden wille ter noot kan betalen; ende dat ghy in lijden de sonden quijt-scheldt den ghenen die u aenroepen. Lijdet dan verduldelijck / ter wijle daer immers gheleden moet zijn. Die van Creten versochten eertijdts by requeste van Iupiter, als van haren landts-man / datse van alle cruycen ende ellenden ontslaghen mochten zijn: maer soo de Poëten segghen / Iupiter sloegh het rondt af: liet nochtans hen toe / datse by sekere tijden na de vermaertste merckten van andere landē gaen mochten / eñ hunne cruycen met de cruycen van andere veranderen. Sy deden het ende ginghen met hunne packen derwaerts henen. Daer komende / ontbondē sy de packē van hunne cruycē / steldense ten toon ende te coop. Maer siende daer teghen dat de packen van andere natien meerder waren dan de hunne; nam elck sijn pack ende sack / ende keerde naer huys toe. CHRISTVS seyde eertijdts tot de H. Gertrudis: Gaet ende seght de vrouwe daer ghy voor bidt; aenghesien het rijcke Godts niet en kan vercreghen worden dan door lijden / datse kiese wat lijden datse wil; ende als haer dat over-komt / soo laetse daer by blijvē / ende dus onpatientigh niet wesen. Door dese aen-dieninghe keerde de vrouwe tot kennisse / ende liet den opperstenwerck-man met haer wercken naer sijn beliefte; oft hy by avontuere voor alle dese quellinghe haer mochte na-laten eene benedictie voor de ziele. Doet dan oock al-

VREN. Sur. in eius vita, & Rosw. 19. Novemb.

Ludovic. Blosius Monil. Spirit. c. 10. §. 10.

VREN. soo/ende spieghelende u in eens anders meerder lijden/hebt Christelijcke patientie: want hier in is d'opperste Christelijcke volmaeckthepdt gheleghen; datmen hier goet doe/ ende gheen goet en verwacht; dat-men alle quaet lijdet/esi gheen quaedt en doe: wetende dat dit Gode liever is/ ende u nutter/ dan oft ghy ginghet te Ierusalem ten H. grave/ ende tot elcken voetstappe u bloedt uyt-storte. In swijghen ende in hope sal uwe
Isa. 1. sterckte zijn/ spraeck Godt door den Prophet Isaias. *Siet num. 46. van daghen*, ende *num. 4. van jaren. §. 9.*

XII. Arbeydt te wesen ten 1. als eenen pelgrim op dese wereldt. Ende ghelijck eenen pelgrim vele veranderinghen van plaetsen is onderworpen/ soo en creunter niet om/al gheschiedt u het selve; want wy en zijn niet beter als onse vaderen Abraham, Isaac, ende Iacob, die pelgrims zijn ghewest. Ick ben een vremdelinck by u/ seyde
Psal. 38. David: ende eenen pelgrim ghelijck alle mijne vaders. Denckt op de menighvuldighe verhuysinghe van het Tabernakel des verbonts in het oude Testament; 't welck ten 1. ten tijde van 40. jaren inde woestijne/ als eenen roerlijcke autaer
Num. 10. wierdt omme-ghedraghen ende gheroert/ soo
vers. 17. menigh-mael als de kinderen van Israël haer
& 21. roerden/ ende van plaetse veranderden. Ten 2. na de in-ruyminghe van het landt van beloften
Ios. 18. ende vercrijginghe van eenighen vrede/ hebben sy het Tabernakel vast ghestelt in de stadt Silo, ghelegen in het ghesladhte van Ephraim. Ten 3. vreesende die van Israël, dat het Tabernakel daer
1. Reg. 22. ten hooghsten niet en was versekert/ om de naebuerighept der vyanden/ in der welcker handen

d'Arcke

d'Arcke was verballen gheweest / hebben sy het ghebrocht binnen over de Jordane in de Priesterlijcke stadt Nobe, gheleghen in dat half gheslachte van Manasse; al-waer Achimelech den Priester Davidi ghegheven heeft de brooden der voor-legginghen; en al-waer David Doëg vondt binnen in des Heeren Tabernakel. Ten 4. naer de destructie van Nobe door den Coninck Saül, om de redene die in het eerste boeck der Coninghen Cap. 22. ghegheven wordt / is het verboert in de stadt Gabaon, gheleghen in het gheslachte van Beniamin, daer Saül van was. Ten 5. wesende nu volcomen peys en vrede in alle Israëlytsche landen / is het over-gebrocht in de stadt van Ierusalem, in het geslachte van Iuda, in den tempel die Salomon daer toe bereydt hadde. Ten 6. ten tijde vande destructie van desen tempel door de Chaldeen, is het van den Propheet Ieremias in een speloncke ghebrocht / gheleghen aen den voet van den bergh Nebo in het lant vã Moab, van waer Moyses eertijdts van verre ghesien hadde het landt van beloften. Ten 7. na de wederom-keeringhe van Israël uyt Babylonien, gedaen door Cyrum den Coninck van Persen, is het (soo-men meyndt) wederom door bevel van den Prince Nehemias in den nieuwen op-ghebouwden tempel in-ghebracht / na de prophetije van Ieremias: De plaetse sal onbekent wesen tot dat Godt vergadere des volcks vergaderinghe; ende dan sal den Heere dese dinghen toonen. Ten 8. wat daer verder van het Tabernakel geschiedt is / ende oft het vanden goddeloosen Antiochus, met by-name den heerlijcken / wech-genomen / onteert / ende aen stucken ghebroken is

VREN.

1. Reg. 22.

1. Paralip. 21. & 2. Paralip. 1.

3. Reg. 8.

2. Mach. 2.

1. Esdr. 1.

2. Mach. 2. Vide Aug. Torniell. anno mũdi 3610.

1. Mach. 1.

VAEN. gheweest/ghelijck hy ghedaen heeft met veel an-
dere dinghen vande gheheylighde plaetse: dan
oft het na de destructie vã Ierusalem door de Ro-
meynẽ/ van Titus, den sone van den Keyser Ves-
pasianus, mede te Roomen in triumphe gebrocht
is gheweest met de gulde tafel der voorleggin-
ghe/ende met den gulden candelaer/ eñ d'Arcke
des verbonts/daer de tafelen Moysis in waren;
daer af hebben wy luttel sekerheydts. Ghelijck
het dan was met het Tabernakel des Heerẽ/ soo
is het mede met de tabernakelẽ onser lichamen:
sy moeten hier als ballen in de handen Godts
ende der Oversten/ende als varende schepẽ/ her-
waerts ende derwaerts rollen ende suckelen/
Luc.24. met den ghenen die alleen scheen te wesen eenen
Matth.8. pelgrim in Ierusalem, eñ die niet en hadde daer
hy sijn hooft soude hebben mogen neder-leggen/
al hadden de vossen haer holen/ende de voghelen
des hemels haer nesten. *Siet num.* 11. *van daghen*,
ende *num.*8. ende *num.*10. *van Hooghtijden*. Ten 2.
arbeydt te wesen eenen inwoonder uws selfs/
Exod.3. ende loopt met Moyses nae 't binnenste van de
woestijne; drijvende derwaerts uwe schapen/dat
is/de crachten uwer ziele/ ende uwer gheheysen.
Ende denckt op de woorden die-men leest op de
Eccli.24. feest-daghen van MARIA; in alles heb ick ruste
ghesocht/ ende inde erffenisse des Heeren sal ick
woonen. Daerom laet Moyses met sijn volck be-
gaen/ende Oversten met Oversten. Denckt dat-
Psal.150. ter ghescheven staet: Alle geesten lovet den Hee-
re. Ende wederom: Hoort Israël, ende swijght.
Siet num. 12. *van daghen*. Ten 3. arbeydt in alles
de ghehoorsaemheydt groot te achten/ende te
proeven welck dat den goeden ende behaegh-
lijcken/

lijcken/ende volmaecktsten wille is uwe Over- VRIN.
sten. Ende spieghelt u in het voor-beeldt vande
ghehoorsaemheydt van uwen Saligh-maecker/ Phil.2.
die onderdanigh gheworden is totter doodt / ja
totter doodt des crupces. Onder de vier ordenen Vit. PP.
der Rechtveerdighen/die een vande HH. Vaders Rosw.
sagh in een visioen des hemels / was de vierde fol.620.
de uytnemenste. De 1. was d'orde der gener die
in sieckten verduldigheydt ghehadt/ ende Godt
ghelovet hadden. 2. der gener die armen eñ pel-
grims gheherberght hadden / oft immers die
ghedient/siecken by-gestaen/ ende andere berm-
hertigheden gheoeffent hadden. 3. der ghener die
het al verlaten hadden/ende leefden by haer sel-
ven inde woestijne in groote strengigheydt ende
op-ghetoghentheydt in Godt / door't ghebedt
ende contemplatie. Maer de 4. orde was d'uyt-
steeckenste/te weten/der gener die uyt liefde van
IESVS Christus leefden in gehoorsaemheyt ende
onder-worpinghe van haren wille onder den
wille van een ander. Dese hadden oock gulden
ketenen om den hals / ghescharckiert met alle
kostelijcke ghesteenten ende juweelen/ overmits
dat sy hunne halsen ghebooght hadden onder
het jock der ghehoorsaemheydt. *Siet num.8. van
aren, in't eynde.* Leert dan ten 1. gehoorsaem zijn/
oock op dat de Oversten Oversten moghen zijn/
met blijdschap ende niet suchtende: want soo
den Apostel seydt / dat en is u niet profijtelijck. Hebr.13.
Siet num.3. van jaren. Ioannes Ortogne der Socie- Recueil
teyt IESV binnen Salamanca, gaende ontrent den des hom-
avont door de galerije die na den hof leyde/ont- mes de la
moette hem den P. Minister, eñ seyde: Ortogne, Compagn.
wacht hier tot dat ick weder-kome; ick hebbe u

VREN. een boodtschap te belasten. P.Minister door de menighvuldighe occupatien vergat wederom te komen. 'T was eenen seer kouden winter / ende het waeyde ende sneeuwde dapper. Dies niettegheństaende Ortogne en roerde hem vande plaetse niet / niet meer als eenen marmer. Het was 's avondts neghen uren gheslaghen / alsmen eerst merckte / dat den broeder sijn avondtmael noch niet ghedaen en hadde. Men socht hem over-al / ende ten lesten vondtmen hem inde galerije stijf van kouwe / ende met sijne voeten in den sneeuw; ende ick gheloove / dat hy daer anders tot des anderen daeghs smorgens soude ghebleven hebben. Hy verheughde esi verblijdde hem / dat den Overste over hem mocht Oversten zijn met blijdschap / ende sonder achterdencken van iet daer hy hem na de natuere soude mogen aen-stooten; want het waren sijne wellusten inde wercken der ghehoorsaemheydt te wesen. Ende voorwaer als wy de ghehoorsaemheydt der Heydenen over-dencken / die sy in groote dingen getoont hebben / wie en soude hem niet schamen onghehoorsaem te wesen? Die van Arsacien in Parthen waren soo ghehoorsaem / dat als hunnen Prince / staende by Hendrick Grave van Champagnie (die met vry gheleyde tot die van Parthen was ghekomen) ende siende inden appel vanden toren eenighe sijne ondersaten / een van die met name gheroepen hadde; den selven sonder uyt-stel in hunne teghenwoordigheydt sich van boven uyt den toren gheworpen heeft / ende is terstondt vanden val doodt ghebleven. Ende soo hy noch andere wilde roepen / om de ghehoorsaemheyt sijns volckx aen den Grave te thoonen /

ghoonen/is hy door de ghebeden vanden selven / VREY.
die hier over seer verwondert en verbaest was /
trachtelijck weder-houden geweest/ om dat niet
te doen. Dese Heydenen sullen hier naer-maels
op-staen / ende de Christens straffen van hunne
onghehoorsaemheydt die sy ghepleeght hebben
teghen Godt/teghen sijne H. Kercke/ende teghen
de Overicheden; daer den Sone Godts af ghe-
sproken heeft: Soo wie u-lieden hoordt / die Luc.10.
hoort my. Ten 2. niet aen te sien wat den Over-
sten uyt sy-selven is / maer den ghenen dien hy
representeert. Soo leerde Amasis den Coninck Herodot.
van Ægypten sijne Ondersaten / datse hem niet lib.2.n.2.
en souden versmadē / want hy oock van een ver-
ken daer hy sijne voeten hadde in-ghewasschen/
hadde laten gieten 't beeldt van Iupiter, 't welck
sy nochtans al te samen eerden. Ten 3. u niet te
vergrijpen metter tonghe teghen uwe Oversten/
want hy is als eenen Enghel Godts. Oft het
nochtans ghebeurde / dat ghy door onbedacht-
heydt / oft menschelijcke kranckheydt met het
scherp uwer tonghe scheurde den boordt van het
cleedt uws Overstē/dat is/de eere sijns naems/
oock daer hy anders in berispelijck was; soo en
laet nochtans het woordt soo haest uyt uwen
mondt niet zijn/ oft het zy u leedt: ghelijck het
David leet was / ende sijn herte clopte hem / om 1.Reg.24.
dat hy den boordt van Saüls mantel af-gesneden
hadde / daer immers Saül eenen ghesalfden des
Heeren was. Ende Paulus en hadde soo haest
niet ghesepdt: Godt sal u slaen / ghy ghewitte Act. 23.
wandt: oft hoorende wien hy soo aen-gesproken
hadde/sepde: Ick en wiste niet/broeders / dat hy
eenen Prince der Priesteren is; want daer is ge-

VREN. schreven: Die Goden en sult ghy niet lasteren.
Exod.22. *Siet num.12.van daghen.* Ten 4. niet te verachten
de leeringhe van uwen Oversten/al is sijn leven
Colos.4. quaedt. Want al-hoe-wel den Apostel seydt/dat
ons woordt altijdt met sout ghemenght moet
zijn (want woorden sonder wercken is broodt
sonder sout) soo en is nochtans 't broodt in su-
selven buyten 't sout niet quaedt. Al-hoe-wel
Gen.27. die handen de handen waren van Esau, soo was
die stemme nochtans de stemme van Iacob. En-
Vit. PP. de al-hoe-wel de rave swart was ende leelijck/
Rosw. soo en was nochtans het broodt ende 't vleesch
fol.766. niet quaedt/dat de rave broght aen Elias. De lee-
ringhe van eenen Doctoor inde medecijne en is
niet quaedt; noch het saet van den acker-man;
noch den waghen van den boer-man; noch d'erf-
fenisse van vrienden; noch de konst van eenen
schilder; noch het werck van een scheeps-tim-
mer-man; al zijn su quaedt van leven. d'Arcke
3.Reg.17. van Noë en was niet te laken / al warß die ti m-
mermans quaet: 't goudt en is niet te versma-
den/al is die aerde swart/die ons het gout voort-
brenght. Ende eenen ijseren signet-rinck kan
soo goeden marck setten in het wasch als eenen
Vit. PP. rinck van goudt. Eenen Eremijt niet willende
Rosw. communiceren uyt de handen van eenen Prie-
fol.595. ster die hy verstondt quaedt van leven te wesen/
veranderde van sijn opset: want seer dorstigh
zijnde/is in den gheest op-ghetoghen gheweest/
ende hy sagh eenen gouden put/ende eenen gou-
den eemer/ende een gouden zeel/ ende seer goet
water. Maer die puttede eñ inde krupcke goot/
was melaetsch. Hy begheerde dan te drincken/
maer hy en konde niet door walginge van den
melaet-

melaetschen. Ende hy hoorde eene stemme seg- VREN.
ghende: Waerom en drinckt ghy van dit water niet? want den melaetschen puttet alleenlijck ende gietet inde krupcke/ende verder en doet hy niet. Eenen andere persoone/ meynende dat het quaedt leven de H. leeringhe quaedt maeckte/ wierdt met eenen dorstighen brandt bevangen; ende om sijnen dorst te blusschen/ dronck hy uyt een loopende riviere/ ende hem docht dat hy noyt soeter ende beter water ghedroncken en hadde; ende nam voor hem de ader ende den oorspronck van dese riviere te soecken. Eenen Eremijt hem ontmoetende/leydde hem derwaerts: en ommesiende sagh hy dat dit water quam gheloopen uyt eenen open mondt van eenen dooden ende stinckenden hondt. En hy en wilde voorts niet meer daer uyt drincken; maer den ouden man seyde: Drinckt/ ende en wilt niet vreesen; ghy hebter te voren uyt ghedroncken/ende 't en heeft u niet gheschadighd/ oock en sal het u voordts gheensints hinderen: ende gelijck dit water sijn verwe ende sijnen smaeck behoudt/ ende niet en wordt besmet oft verwandelt/ al komt het uyt den mondt van eenen dooden hondt: alsoo is 't mede met de leeringhe die een onweerdigh persoon soude moghen leeren; want al is den persoone den mondt daer het water der leeringhe uyt-bloeyt/nochtans is CHRISTVS de fonteyn/ ghelijck hy seydt: 'T water dat ick geven sal/sal Ioan. 4.
worden een fonteyn van een springhende water in het eeuwigh leven.

Volght altijdt beter exempelen: ende en wildt XIII.
niet doen ghelijck de verckens/die komende in eenen bloem-hof/ en slaen niet eens acht op die

VREN. schoone bloemen; maer loopen terstondt na den
modder ende na den dreck / die erghens leyt in
eenen hoeck vanden hof. Die mugghen en sullen
niet vlieghen en sitten op het deel van den appel
dat goet is / maer dat bedorven ende verrot is:
ghelijck oock de gieren / niet dan op de doode
lichamen ende carognien. In dat seer groot
Dan. 2. staende beeldt / dat den Coninck Nabuchodono-
sor sagh / was goudt / silver / metael / yser: ende den
steen af-vallende van den bergh / heeft gheraeckt
niet 't gout / niet het silver / niet het metael / maer
het deel dat van ghebacken aerde was / ende dat
ghebreyselt; ende het staende beeldt te samen ghe-
broken. Alsoo doen veel kinderen der menschen /
sy en sullen niet raken noch vermellen van het
goudt der liefde / noch van het silver der wijs-
heydt / noch van het koper van goedē naem ende
faem huns naestens / noch van syne andere
deughden; maer heeft hy als eenen mensch aen
hem eenighe aerdtsche ghebreckelijckheydt ende
onvolmaeckthedt / daer sullen sy als steenē op-
vallen; daer sullen sy af vermellen / als kinderen
Gen. 9. van Cham. Maer Sem ende Iaphet en hebben
soo niet ghedaen; maer hebben haers vaders
naeckthedt met hunnen mantel bedeckt. *Siet
num. 12. van uren, §. 3. ende num. 12. van daghen.* Keert
dan met desen u aensicht vande ghebreckelijck-
heden / ende 't quaedt niet merckende / maer in-
wendigh altijdt op 't goet siende / treckt uyt een-
ieder / ende uyt alle dinghen iet tot stichtinghe
Matth. 12. ende na-volginge der deughden. Eenen goeden
mensch uyt eenen goeden schat brenght goede
dinghen voort; ghelijck Godt uyt de sonde van
Adam de verheffinge der menschelijcker natuere
in

in CHRISTO; d'Apotekers den triakel uyt de serpenten; de byekens honigh uyt den bitteren thymus; een goede maghe goedt voedtsel uyt onverdouwelijcke spijse. Daer wierp hem op eenen tijdt eenen Leecken-broeder voor de voeten van S. Bernardus, segghende: Wee my/want desen nacht heb ick eenen broeder ghesien/ daer ick dertigh deughden in getelt hebbe/ van de welcke ick niet eene in my en bevinde. Ick en sie niet/ sprack een ander seecker goet persoon/ daer ick niet in gesticht en ben. Maer seyde den anderen; wat gheeft u doch het ghesicht van een padde? seer veel/ andtwoorde den broeder: want waer mede hebbe ick het verdient/dat my Godt eenen mensch schiep ende niet een padde? maer wat sticht u doch het gesicht van eene lichte vrouwe/ van eenen woeckeraer/ van eenen dronckaert? vraeghde wederom den anderen. Tot wien den broeder seyde: oock seer veel veel: want ick dencke op de woorden van David: Menschē ende beesten sult ghy/Heere/behoeden. Ende wederom: Ghelijck de duysternissen/soo sal oock sijn licht zijn. Ende op de woorden CHRISTI: Die van u vry is van sonden/ laet die den eersten steen op haer worpen. Ende wederom: Die Publicanen eñ hoeren sullē voor u gaen in het rijcke Godts. Ende elders: Die ter elfster uren quamen/ hebben oock elck eenen penninck/ dat is/ den hemel ontfanghen. Den Heere veropenbaerde hem eertijdts aen den H. Paphnutius, ende seyde/ datter niemandt en behoorde op dese wereldt veracht te worden/al waer hy oock eenen moordenaer/kamer-speelder/boetsen-maker/landt-bouwer/oft ghehouwt/oft coopman; want in alle staten des menschē-

VREN.

S. Bernard. de altit. cordis.

Helinandus in Chronicis l. 8.

Psal. 35.

Psal. 138.

Ioan. 8.

Matth. 21.

Matth. 20.

Vit. PP. Rosw. fol. 475.

VRIR. menschelijcken levens zijn zielen die Gode behaghen / hebbende eenighe heymelijcke wercken over hen/die Gode aenghenaem zijn; als hadde Raab, eene ghemeyne vrouwe binnen Iericho; Ruth de Moabitinne; Cornelius den hondertsten man. Ende beneffens eenen sluyt-speelder/ oock den Overstē van een dorp van Thebaiden, die beyde in verdiensten eertijdts van Godt verghelekten zijn met den Abt Paphnutius. *Siet num.* 28. §.3. *van daghen*, ende *num.*12. *van Hoogh-tijden.*

Ios. 2. Ruth 1. Act.10. Vit. PP. Rosw. f. 473.474.

Eenen anderen Oudt-vader seyde: En oordeelt gheen oncuysch mensch / hoe wel ghy reyn zijt; want ghy oock de wet over-treedt. Want die geseydt heeft: En doet gheen oncuyschheydt/ heeft oock gheseydt: Ghy en sult niet oordeelen. Den lesten dagh oordeelt alle die andere: ende men en kan sonder sonden niet leven / maer wel sonder sonde sterven. Bernardus van Quintaval den eersten mede-ghesel vanden H. Franciscus, sagh hy eenen armen mensch met een snoodt kleedt ghekleedt/seyde by sy-selven; desen lijdt verduldighlijcker sijne armoede als ick. Maer sagh hy een rijck mensch ende kostelijck ghecleedt/seyde hy; desen om ijdele glorie der cleederen te schouwen/ draeght onder een harē cleedt/ ende castijdt sijn vleesch in't verborgen; daerom kan't wesen dat hy beter zy als ick. Om dese oorsaecke is hy van broeder Leo in een visioen des hemels ghesien gheweest / dat uyt sijn ooghen stralen bloncken claerder als die vande Sonne/ alsoo dat broeder Leo sijn gesicht in die niet en konde werpen. *Siet num.*3. *van Hoogh-tijden.* Eenen sekeren Abt/soo hy eenen broeder quam besoecken/ ende sagh dat de kamer van dien slordigh ende ongeschickt lagh; seyde

Vit. PP. Rosw. fol.595. Exod.20. Ioan.7. & 1. Cor.4. Chronic. Minor. p.1. lib.5. c.9.& M. Marulus lib.5.c.1. S.Dorotheus ser. 16. circa finem.

seyde met David: Den cleynē verheft hy uyt het stof/eñ hy verhooghet den armen uyt den dreck. Ende met Iob: Siet nu sal ick in het stof nederlegghen: want stof ben ick / ende tot stof sal ick wederom worden. Ende by sy-selven seyde hy: O gheluckigen broeder/wiens herte in contemplatie van hemelsche dinghen soo is op-ghetoghen/ dat hy oock vergeet sijn eyghen kamer te schicken! Ende met eenē dachte hy op Abraham den Oudt-vader/van wien wy lesen dat hy noyt sijn aensicht oft handen en heeft ghewasschen / ende sijn haeren-cleedt den tijdt van vijftigh jaren noyt en heeft verandert; gelijck oock de kinderen van Israël hare cleederen ende schoenē niet en hebben verandert/ ende niet versleten en zijn gheweest in veertigh jaren ende verder inde woestijne. Maer siende eens anders kamer net liggen ende jent;seyde hy met David:Heere/ ick heb bemindt de cierlijckheyt uws huys/ eñ de plaetse der wooninghe uwer glorie. Ende in sy-selven seyde hy vanden broeder: O hoe blinckt de ziele van desen broeder/is't dat de kamer soo reyn ende schoon is! Voorts en seght noyt; sulck-een is eenen dronckaert/al hebdy hem droncken gesien: oft hy is eenen over-speelder/al hebdy hem die sonde sien doen: want een werck alleen en gheeft gheenen naem aen iemandt. De Sonne stondt eens stille in den tijdt van Iosue; ende in den tijdt van een vande na-comelingē van Sela, eenen sone van Iuda; als oock ten tijde van den Abt Mutius; ende vanden Abt Besarion; ende wierdt verdonckert ten tijde van onsen Saligh-maker: ende daerom en seydtmen niet datse stil is oft doncker. Noë dronck hem eens droncken/ ende

VREM.
Psal. 112.
Iob. 7.
Gen. 3.
Vit. PP.
Rosw. fol. 148. 150.
Deut. 29.
Psal. 25.
Ios. 10.
1. Paral. 4.
Vit. PP.
Rosw. fol. 467.
Ibid. 649.
Matth. 27.
Gen. 9.

VREN. ende Loth dede eens overspel/ende daerom en is
Gen.19. Noë gheenen dronckaert/ende Loth gheen over-
speelder: noch S. Peeter en is niet bloedt-gie-
Matth.26. righ / om eens bloedt ghestort te hebben. Noch
Rosw. 11. den H. Martinus weder-spannigh / om eens ghe-
Novemb. handelt te hebben met de Bisschoppen die vande
ghemeynschap der H. Kercke af-gesnedē waren.
Aug.lib.6. Noch Alipius oncuysch/ al hadde hy hem in sijn
conf.c.12. jeugh eens ontgaen. Noch den H. Bernardus
Rosw. 20. onsuyver/om dat hy noch jonghelinck wesende
August. in eius vita. eens sijn ooghen qualijck hadde bewaert. Eyn-
delijck alles dat u in een ander naer Godt be-
haeght/volght dat; ende laet dat u mis-haeght.

XIV. Gheeft uwen naesten goet exempel / ende on-
derhoudt sorghvuldelijck 't ghene aen-gaet de
stichtinghe des selfs / ende de ghesteltenisse van-
den uytwendighen mensch in gaen / staen / spre-
ken/kleedinge/ghesteltenisse van aenschijn / lie-
Vit. PP. ver met Pachomius altijdts blij-hertigh wesen-
Rosw. fol. de ende vrolijck van aenschijn / dan swaer-moe-
137. digh. Siet 't ghene boven ghesept is van Abe-
Gregor. ner, *num.5*. Den H. Gregorius Nazianzenus sien-
Nazianz. de binnen Athenen de losse/ijdele/ende ongebon-
orat.1. in Iulian. den minen van Iulianus, sijne lichtveerdigheyt/
het wulpsch keeren van sijn ooghen/hals/schou-
deren/voeten / het schuymsel van sijnen mondt /
't schalck trecken vanden neuse/ het guytigh lac-
chen/smaden/ende roeren van alle die leden sijns
lichaems / seyde: O wat monster sal noch van
desen voort-komen! ende na sijn voor-segghen
is het ghescheydt; want Iulianus den Keyser is
als een vernielende vyer gheweest/ende een Apo-
Ambr.l.1. staet van het Christen Gheloof. Den H. Ambro-
Officior. sius siende onder de Clergije / die te Choor gin-
cap.18. ghen/

gen/eenen die van ganck trots was/ vermetigh VREN.
van ghelaet/ smadende van wesen; seyde/ slaet
acht op dien man/ eer langh sal hy eenen Apo-
staet worden. Hy is eyndelijck af-gevallē van't
Gheloove; ende heeft geloochent dat hy Priester
was. Let dan oock op u uytwendighe maniere
van doen/ende al dat ghy in sulcker voegē doet/
doet het uyter hertē: niet als Gordiana de moeye Gregor.
vanden H. Paus Gregorius, die soo langh alsse homil. 38.
van hare susteren Tarsilla ende Æmiliana verispt in Euan-
wierdt over hare lichtveerdigheydt ende onge- gelia. &
stadigheydt haerder manieren/ soo langh settese l. 4. Dial.
haer wesen tot statigheyt; maer soo haest als die cap. 17.
vermaninghe over was/ was sy even wulpsch
ende uyt-gestort als van te vorren. Godt bemint
de ghene die hem dienen in den gheest ende inde Ioan. 4.
waerheydt/sonder hypocrisije ofte geveynstheyt;
ende die hen oock uyt-wendigh wel reguleren.
'T en is den Edelen Princen niet ghenoech/ dat
hun huysen van binnen schoon zijn/ rijck/ eñ wel
behangen; maer sy vercieren oock uyt-wendigh
hunne poorten ende in-ganghen met wapenen
ende banieren/op dat de menschen terstont sou-
den konnen sien ende segghen: dit is het paleys
van sulcken Edelen ende Hoogh-geboren Vorst.
Alsoo arbeydt mede schoon te wesen inwēdigh/
ende uytwendigh wel ghemaniert: want van de
H. Kercke staet gheschreven: Alle haer huys-ge- Prou. 31.
nooten zijn ghecleedt met dobbele kleederē. Be-
neffens dan het lijn-waet der gratie ende der
deughden van binnen/ soo treckt oock aen het
ghestrijpt kleedt van zeeghbaerheydt eñ manier-
lijckheydt van buyten; op dat de menschen mo-
ghen uwe goede wercken sien/ende glorificeren Matth. 5.

den

VREN. den Vader die inde hemelē is: ende van u gaen-
Matth.27. de/hunne vorsten moghen slaen/seggende: Voor-
waer desen was eenē sone Godts! Om deser oor-
2. Cor.2. saecke seyde den Apostel: Wy zijn eenen goeden
reuck CHRISTI. Ende van Iosias den Coninck
Eccl.49. van Iuda staet gheschreven: Die memorie van
Iosias als het menghsel des reuck-wercks eens
Petr. Damian. Epistol.7. ad Firminū. apothekers. Een machtigh Heer in Vranckrijck
was in verschil met eenen Abt om eenighe erve/
ende hy wilde met sijn volck/staende in slagh-or-
den in volle campanie/vechten teghen den Abt.
Den Abt/die op Godt betrouwde/ende niet op
schildt/sweerdt oft helm; stelde sijne Monicken
op peerden/ende beval dat sy hun aensichtē met
hunne kappen bedecken souden/ende in hunne
handen een Crucefix nemen. Den Prince siende
hen van verre dus aen-komen met groote neer-
slachtighedt/zeeghbaerhedt/ende rijpighedt
van wesen/ende merckende uyt alle hunne ma-
nieren een schijnsel van hemelsche deughden/is
met vreese bevanghen gheweest/ende seyde: Dit
zijn die heyr-leghers Godts! dit is een Enghel-
sche bende! ende af-tredende van sijn peerdt/is
ter aerden ghevallen/heeft sijn schuldt bekent/
de wapenen af-gheworpen/ende peys gemaeckt;
Morgen-wecker vā Thomas Sailly, p.3. in Epilog. ghelijck Petrus Damianus verhaelt. Palæologus
eenen Artsch-ketter ghevangen ghebrocht zijnde
binnen Roomen, door't bestier van den Keyser
Rudolphus den tweeden/is bekeert gheweest tot
het Catholijck Roomsch Gheloove/meer door
exempel van stichtinge/in eenen sekeren Coad-
juteur der Societeyt IESV, die hem daghelijckx
quam besoecken ende troosten/dan door de me-
nighte der schriftuerē oft menschelijcke redenen/
ghelijck

ghelijck hy selver ghetuyghde. Eenen sekerē Abt binnen Roomen gingh daghelijckx om gheene andere oorsaecke na de scholen der Theologanten/dan om Aloysium Gonzagam; ende veel edelen gingen na 't hof van Ferdinandus, den broeder van Carolus V. alleen om Petrum Canisium vande Societeyt IESV te sien / ende in hem ghesicht te worden. Eñ ghelijck wy lesen van Pericles eenē Prince vā Athenen, dat hy soo menighmael hy sijn purpuren cleedt ende den Raedts-Heeren tabbaert aen-dede/seyde: Hebt acht op u-selven/Pericles:'t zijn vrije persoonen die ghy regeert/'t zijn Griecken/'t zijn borgers van Athenen: alsoo pleegh P. Petrus Canisius, aen-doende sijn religieux habijt/te segghen: Let op u Petre Canisi, ghy moet stichten ende goet exempel geven aen de kercke/die CHRISTVS met sijnē bloede vercreghen heeft: 't zijn Christenen die ghy stichten moet/'t zijn gesalfden tot een Coninckijck Priesterdom/'t zijn borgers der Heyligheyl/ 't zijn Godts huys-genootē. Den H. Martelaer Lucianus (vanden welcken wy lesen/dat hy ligghende inden karcker op sijnen rugge/ghespannen aen handen ende voeten op scherpe scherveren / heeft op sijn borste / als op eenen Autaer / broodt ende wijn doen legghen/ende alsoo Misse ghedaen) was soo eerlijck ende gestichtigh van wesen/datmen alleen van op sijn ghelaet te sien/ beweeght wierdt om Christen te worden: soo dat den Keyser Maximianus eenen lamfer heeft doen hanghen over het aensicht van Lucianus, vreesende eylacen / oft hy oock tot het Christen gheloove soude moghen beweeght worden. Polemo door de suyvere stralen sijns ghesichts alleen in

VREN. Virgil. Ceparius lib. 2. c. 14.

Plutarch. in Polit.

Act. 20.

1. Petr. 2. Ephes. 2.

Rosw. 7. Ian.

VREN. schilderije af-gheteeckent / dede oock de lichte vrouwen door eerbiedigh ontsagh van hem loopen / gheljck Gregorius Nazianzenus verhaelt.
Vit. PP. Rosw. fol. 169. Rosw. 4. Octob. Den grooten Ephræm, ende na hem den H. Franciscus, oock swijgende/onderwesen het volck dat hen aen-sagh/alleen met hunne aensichten. Wesende dan dus uytwendigh ghestelt / verborght niet-te-min inwendigh de meyninge uw's herten. Eenen goeden boom al schiet hy sijn bladeren ende vruchten inde locht / houdt nochtans sijn wortel in de aerde verborgh: alsoo verborght by Godt uwe suyvere meyninghe in alle uwe
Cant. 7. wercken; segghende met de Bruydt: Alle vruchten / nieuwe ende oude heb ick voor u bewaert. *Siet num. 13. van daghen.*

XV. Ter elcker ure keert u inwaerts tot Godt: ende let hoe ghy u in't voorgaende gedragen hebt: wat ende hoe ghedaen/wat ende wie ghesproken/ waer gheweest: wat versuymt / wat ghewonnen met uwe ponden? Een Christen mensch moet gheheel vol ooghen wesen / geljck de Cherubinnen ende Seraphinnen / seyde den Abt Besarion
Vit. PP. Rosw. f. 609. in sijn uyterste. Ter elcker ure als ghy die clocke hoort slaen/ seght: MARIA moeder der gratie/ moeder der ontfermhertigheydt/beschermt ons vanden vyandt / ende ontfanght ons in de ure des doodts. Ende seght tot Godt: Gheeft ons/ bidden wy/Heere/altijdt eenen geest om te dencken dat goet is / ende goedertierlijck om te doen: op dat wy die sonder u niet en konnen wesen/na u moghen leven. Door IESVM Christum onsen Heere/Amen. Hier na seght met den H. Apostel:
Gal. 2. Ick leve/ nu voorts niet ick / maer in my leeft CHRISTVS. IESVS hem in sijne tonghe niet vergrijpende!

grijpende! IESVS sijn oogen wel bewarende! IESVS sijnen wille niet doende! IESVS wel ghereghelt in de maniere van sijn leven! IESVS naeckt en bloot aen den Cruyce! IESVS den victorieusen! ende soo voorts: uyt-pickende een deught in't besonder die ghy soeckt te bejaghen in u examen particulier / ende wiens ondeught ghy wilt schouwen. *Siet num. 28. ende 33. van daghen.* Eyndelijck segght met Iudith: Heere / versterckt my in deser ure. VREN. Iudith 13.

Ter elcker ure / ende insonderheydt smorgens ende t'savonts / verwerckt in u selven ten 1. een affectie van liefde tot Godt uyt liefde boven al: segghende met de Bruydt: Ick hebbe ghevonden den ghenen dien mijne ziele bemindt. En daer na vijf-mael achter een oft meer: Ick heb Godt lief boven al. Ick heb Godt lief boven al / &c. XVI. Cant. 3.

Ten 2. een waerachtigh leetwesen der sonden. De Pauw is van soo-danighe natuere / datse des nachts wacker wordende crijt / meynende hare schoonigheydt om de donckerheydt des nachts verloren te hebbē; soo moet oock eene ziele doen / sittende inde duysternisse van dese werelt; altijts moetse vreesen hare schoonigheydt te verliesen / ende altijdts moetse roepen ende kermen / insonderheydt als sy gevoelt dat het licht der gratien Godts by haer niet en is / maer eer de duysternisse vanden nacht der sonde. Dit bedenckende den Coninck Ezechias, seyde: Als eender swaluwen jonck sal ick roepen / ick sal bedencken als een duyve. Roept dan ende versucht als een tortel-duyve / die van haer gheselschap berooft is; segghende: Mijn Heer ende mijn Godt / het is my leet uyt het binnenste mijns herten / dat ick uwe Goddelijcke Majesteyt vergramt hebbe; het Isa. 38.

VREN. is my leet/niet ten opsichte vande helle oft van-
den hemel; maer om dat ghy zijt den Heere der
2. Cor. 1. ghenaden/ende den Godt aller vertroostinghe;
den Vader mijns Heeren IESV Christi, eñ mijnen
Vader die in de hemelen is; den welcken ick bo-
ven al beminne ende eere/ende den welcken is
Psal. 72. al dat ick hebbe in hemel ende op aerde. Daer-
om neme ick voor my u niet meer te vergram-
men; alle oorsaken van sonden te schouwen; te
biechten/ende restitutie te doen: vergheve oock
alle die my misdaen hebben; versoeckende door
het dierbaer bloedt van uwen eenighen bemin-
den Sone vergiffenisse ende gratie om my te be-
teren. Ioannes Gerson eertijdts Cancellier van
Parijs pleegh te segghen/dat soo wie sonder ghe-
veynsthepdt dese drp dinghen/in dit gebedt ver-
melt/spreeckt uyt gantscher herten/te weten:
Het 1. 't is my leet/&c. 2. Ick neme voor my u
niet meer te vergrammen/&c. 3. Ick wil my
metten eersten biechten na u ghelieven/ende na
de orde vande H. Catholijcke Roomsche Kercke;
dat die wel magh betrouwē/dat hem Godt sijne
bermhertighepdt niet en sal ontrecken/maer eer
bewijsen de rijckdommen sijnder genade; na sijn
Isa. 49. eyghen seggen: Kan een moeder haer kindt ver-
geten/dat sy niet en soude ontfermen den sone
haers buyckr; ick en sal nochtans uw's niet ver-
geten. Ick en wille niet wanhopen/pleegh den
S. Bernar. H. Bernardus tot Godt te segghen/sprekende in
den persoone van eenen sondaer: want/Heere/
't is uwe ghenade/ten 1. dat ick niet en ben ver-
vallen in meerdere sonden/doen ick in de werelt
was. Ten 2. dat ghy mijne bekeeringe verwacht
hebt. Ten 3. dat ghy my spijst met het vroot van
leetwesen

leetwesen / ende laeft mettet water der tranen. VREN.
Ten 4. dat ghy my cracht geeft / om gratie ende
glorie te verdienen. Daerom gheeft my noch
meer berouw / ende ghelijck ick gevoele het on-
ghemack mijns lichaems / soo wanneer ick tre-
de in een doorne / oft op eenen scherpen steen / oft
alsser eene mugghe vliegh t in mijn ooghe / oft
dat ick mijne handt quetse / oft mijne ooghe ver-
liese / oft dat my mijn goedt ontstolen wordt; al-
soo oock magh ick ghevoelen ende gewaer wor-
den de schade die de sonde mijne ziele aen-doet;
ende magh daer over suchten ende weenen / ghe-
lijck eene moeder weent over de doodt van haer
eenigh kint. P. Franciscus Suarez, dien vermaer-
den Theologant vande Societeyt IESV, verweck-
te hem-selven tot berouw der sonden hondert-
mael daeghs ende meer. Maer wie doet dit / ende
wy sullen hem prijsen? Wy moghen eer met Da-
vid segghen: Mijn herte is dorre geworden / om Psal. 101.
dat ick vergeten hebbe mijn broodt te eten: te we-
ten / het broodt van trans ende van berouw; het
broodt van een ghebroken ende verootmoedighd Psal. 50.
herte; het broodt van waerachtighe penitentie /
daer de H. Kercke om roept: Gheeft ons heden Luc. 11.
ons dagelijcks broodt. Wie Godt lief heeft / seyt
den Wijse-man / die sal voor de sonden bidden / Eccl. 3.
ende in't ghebedt der daghen sal hy verhoort
worden. *Siet num. 23. van daghen*, ende *num. 7. van
jaren, niet seer verre van het eynde.*

HET II. DEEL.

NOPENDE DE DAGHEN.

I. Op-staende uyt u bedde / als met
Ioan.11. Lazarus uyt den grave / om inden
Matth.20. wijngaert des Heeren te wercken;
denckt dat de Enghelen den gheheelen nacht Gode hunne lof-sanghen hebben ghesonghen sonder swijghen; ende dat vele heyligh menschen oock een deel des nachts in't bidden besteedt hebben; ja dat de Sonne den gheheelen nacht gheloopen heeft / om hier wederom te zijn ter ghesetter ure naer Godts bevel: maer dat ghy alleen traegh zijt; soo nochtans dat ghy van nu aen begheert / dat Godt van u alle traeghheydt en̄ ledigheydt af-neme; ende ghelijck hy de duysternissen des nachts verdrijft / alsoo van u verdrijve alle duysternissen der zielen / ende in u herte wil laten opgaen den dagh sijnder kennisse. Ende gelijck hy door de hemelsche influentiē de aerde verwarmt; alsoo door sijnen H. Gheest u herte in sijne liefde wil verwarmen / ende door vyerighe begheerten ontsteken. Ter wijlen ghy u cleedet / soo segghet: O Heere / ick becleede mijn lichaem met cleederē / want ick naeckt ben / ende verloren hebbe dat kleedt der onnooselheydt / daer ghy onse eerste Ouders wel eer mede becleedt hebt. Becleedt mijne ziele / o Heere / met dat cleedt der deughden.
Ephes.4. Doet my aen den nieuwen mensche die na Godt ghescha pen is / in rechtveerdigheyt ende heyligheydt der waerheydt; op dat ghelijck ick nu op-

staende

staende uyt mijn ruste / mijn lichaem becleede met lichamelijcke cleederen; alsoo ten laetsten daghe uyt het graf magh op-staen / ende dan becleedt worden met dat cleedt der glorien / Amen. Hier na besprenght u met wij-water; ende lovet / ende danckt den Heere met hemel eñ aerde / van alle sijne weldaden; daer bij avontuere veele andere desen nacht ter vier-schare Godts gheroepen zijn / ende eeuwelijck verdoemt. Leest de vijf Psalmen / accorderende op de vijf letterē van den soeten Naem IESVS, die ghy elders wel vinden sult. Na de Psalmen seggheet: Ghebenedijdt zy den alder-soetsten naem ons Heerē IESV Christi, ende vande alder-glorieuste maghet MARIA sijne alder-soetste Moeder / tot inder eeuwigheydt ende wijder. De maghet MARIA wil ons ghebenedijden met haer kindeken. Onsen Vader. VVeest ghegroet. De H. Kercke in't biddē keert geerne haer aensicht na den Ostē; ten 1. om dat ghelijck van daer het begin is van den loop der sonne; alsoo uyt Godt het begin is van alle dinghen. Ten 2. om dat het paradijs / daer Adam uyt-ghejaeght is / was in den Osten; ende wy hopen te gheraken tot het eeuwigh ongeschapen paradijs / dat Godt selfs is. Ten 3. om dat CHRISTVS hanghende aen het Cruyce / sagh met sijn aensicht na den Westen; ende wy ons keerende in't gebedt na den Osten / soo sien wy hem in sijn ghebenedijdt aensicht. Ten 4. om dat CHRISTVS na den Osten ten hemel ghevarē is / ende van daer sal komen oordeelen levende ende doode. Hebt ghy dan devotie in dese maniere vā bidden (die een over-leveringhe is vande heylighe Apostelen / ghelijck de Hy. Vaders leeren) soo sich-

DAGEN

Psal. 67.

Iustinus.

Athanas.

DAGEN stichtet op in u camer een autaerken in den Oosten; ende doet daer uwe ghewoonlijcke daghelijcksche ghebeden. Hier na mooght ghy eenighe yverighe spreucken vol van goede bedenckingen in u herte op-halen op de letteren vanden heyligheyn Naem IESVS, welcken naem u sal wesen als eenen boeck met vijf letteren.

I Ick leve / nu ick niet / maer CHRISTVS leeft in my. *Gal.2.*

E Een dinck heb ick van den Heere begheert / dat sal ick versoecken; dat ick magh woonen in het huys des Heeren / alle de daghen mijns levens. *Psal.26.*

S Simpel ende recht. *Iob 1.*

V Verlicht mijn ooghen / dat ick noyt en ontslape in de doodt: dat mijnen vyandt nimmermeer en segghe: ick heb hem over-wonnen. *Psal.12.*

S Swijghende sal ick Godts salighedt verwachten. *Thren.3.*

II. Wasschende uwe handen / denckt op de woorden des Heeren: Wordt ghewasschen / weest suyver. Ende en verstaetse niet na de letter / ghelijck deden de Schrift-gheleerden ende de Pharizeen / die uyt-gaende / in-gaende / wiesschs hunne handen / ende komende vande merckt en gingē niet eten voor ende al-eer sy niet alleen hunne handen ghewasschē hadden / maer oock hunne hoofden ende voeten / ja al haer lichaem; vreesende oftse door het aen-rakē des volcks besmet mochten zijn geweest; daer onder-tusschen hunne herten vol waren van eer-gierighedt / vol van haet ende nijdt / vol roofs ende onsuyverheden. Maer let ghy op de na-volgende woorden: Doet wech

Isa. 1.

Matth. 23.

Isaiæ 1.

het quaet uwer ghedachten/ &c. Ende elders: DAGEN
Ierusalem wascht u herte van quaetheydt/op dat Ierem.4.
ghy mooght behouden worden. Ende wederom:
Ghy blinde Pharizeen/ suyvert eerst-mael dat Matth.23.
binnenste vanden kroes oft schotele; anders veel
worden daer van buyten ghewasschen/ eñ nochtans van binnen niet ghereynight. Maeckt dan
dat uwe ziele van binnen schoon zy ende ghewasschen: ende segghet: Geeft/Heere/cracht aen
myn handen/om af te wasschen alle vlecken/ op
dat ick in't bloedt van't Lam ghereynight zynde/boven sneeuw wit magh worden/ ende wesen
magh als eenen boom die gheplant is aen de Psal.1.
bloeden der wateren/ ende syne vruchten gheeft
in synen tydt. Ende elders: Wascht my noch Psal.50.
meer van myne ongherechtigheyt/eñ van myne
sonde suyvert my. Dus dan van binnen gestelt
zynde inden inwendighen mensch/wascht mede
't ghene dat uytwendigh vuyl is/ ende en doet
niet ghelyck die van Dardanien, als oock die Ortel. in
Iaitzers, die maer dry-maels in als ghewasschen Dacia.
wierden/ten 1. als sy ghebooren worden; ten 2. als
sy trouwen; ten 3. als sy doodt zyn. Vande reste/
ghy soudt segghen/ niet datse menschen waren/
maer kuddemans. De HH. Vaders laken eenpaerlyck dierghelyckc slordigheydt/maer prysen
grootelyck de reynigheydt ende nettigheydt die
tot ghesontheydt ende stichtinghe dient/ insonderheydt inde vergaderinge/ ende onder de gene
die met de menschen moeten om-gaen. De natuere en heeft het water niet te vergeefs ghegheven/als oock niet de handē. Van Eliseus spreeckt
de schrifture/dat hy water goot op Elias handē; 4.Reg.3.
te weten/'s morghens/als mede voor ende na de Abulens.

DAGEN nuttinghe der spijsen. Ende al-hoe-wel doen de Phariseen d'Apostelen straften / om datse hunne handen niet en wiesschen / CHRISTVS die verexcuseerde / soo en is het nochtans niet waerschijnlijck / datse soo plomp van seden warē / datse met vuyle handen ter tafelen ginghen; maer sy lieten alleen achter de wasschingē die ceremonieuy waren onder de Joden / ghelijck Maldonatus dat uyt-leyt.

In cap. 7. Marc.

III. Draghet met den Patriarch Abraham Gode op uwen eersten ghebozen / dat is / uwen wille ende uwe vryheydt. Iacoponus een Italiaensch Edel-man / Minre-broeder ghewozden zijnde / leerde dit met dese ghelijckenisse. Daer was een schoone maghet die vijf broeders hadde / den eersten eenen schilder / den anderen eenen ozghelist / den derden eenen kock / den vierden eens bozdeel-houwer / den vijfden eenen apoteker. Een-ieder van die beghecrde van haer 't rijck juweel datse hadde: belovende haer elck van die te geben 't ghene hun ambacht mede-brocht. Maer dese af-gesept hebbende / als wesende de vruchtē van hun beloften niet dan ijdelheydt; gaf 't juweel aen eenen Coninck / die haer beloofde / mits gevende hem 't juweel / haer voor sijne bruydt te trouwen / vrouwe des wereldts te maken / ende daer-en-boven het eeuwigh leven te geven met al datter aen-kleeft. Dese maghet is de figuere vande ziele; de vijf broeders verbeelden de vijf sinnen; het juweel is den vrijen wille / die wy Gode alleen moeten op-draghen / ende niet der sinnen aen-lockinghen / der welcker vruchtē niet dan ijdelheydt en zijn; ende den loon / niet dan brandt / solpher / peck / ende verbanninghe van

Gen. 22.

Rader. viridar. SS. p. 2. c. 3.

Godt

Godt in alle eeuwigheydt. Stiert voorts tot DAGEN
Godt uwe eerste versuchtinghen ende vlammen
uw's herten. Ende insonderheyt de eerstelingen
uwer ghedachten: ende wat u daer na in-valt
van ijdele glorie/oft van andere ghedachtē/strij-
dende teghen den wille Godts/verdrijftse (ghe-
lijck Abraham dat ghevogelte verjoegh van des Gen. 15.
Heeren sacrificie) ende achtse als duyven ende
craeyen; segghende met den H. Bernardus: Ick Bernard.
en heb om u niet begonst / ick en sal om u oock
niet eyndighen; ghy komt te laet; ick blijve by
mijne eerste op-offeringhe. Van gelijckē draeght
oock op aen Godt uwe bloeyende jaren. S. Augu-
stinus ghetrocken zijnde / doen hy dertigh jaren Augustin.
oudt was/riep: O oude schoonigheydt/ hoe laet
hebbe ick u bekent; eylacen/ick sagh u ende ick
en bekende u niet! David spraek: O Godt / ghy Psal. 70.
hebt my verlicht ende geraeckt van mijn jonck-
heydt af/ende ick sal inder eeuwigheydt verkon-
dighen uwe bermhertigheydt/eñ mijne sterckte
sal ick tot u bewaren. Den H. Anselmus inden S. Anselm.
gheest op-ghenomen zijnde / pleegh te segghen:
Wiens sal ick wesen? o mijnen Heere ende Godt/
op dry-der-hande wijse ben ick den uwen: ten 1.
want ghy my na u beeldt ende gelijckenisse ghe-
schapen hebt. Ten 2. want ghy my met den on-
waerdeerlijcken prijs uw's dierbaers bloedts
verlost hebt. Ten 3. want ghy my met alle goe-
den/soo ick hope/ vervullen sult. *Siet num. 11. van maenden.*

Ghelijck de aerde die noch vande Sonne be- IV.
schenen / noch van den dauw des hemels be-
sprenght / noch van den reghen besocht wordt /
gheene vruchten geven en kan / maer alleen dij-
stelen

DAGEN stelen ende doornen/ende andere oncruyden/dienende om in't vyer ghewoorpen te worden; alsoo eene ziele die met den reghen der meditatiē niet en wordt besprenght noch vochtigh ghemaeckt/ die blijft onvruchtbaer/ende is gelijck den winter/doorre ende droogh/koudt ende bevrosen/ende niet anders als ten 1. het landt van Ægypten, 't welck noyt van boven door den regen nat ghemaeckt wordt. 2. de berghen van Gelboë, de
2.Reg.1. welcke David dese maledictie wenschte: O ghy berghen van Gelboë, noch reghen/noch dauw en kome op u/noch geen ackers vande eerste vruchten en moeten op u zijn/ &c. 3. de steenachtighe
Luc.8. aerde/ in de welcke het saedt gheene vruchten en heeft konnen voort-brenghen/ want dat gheene vochtigheydt en hadde. Op dat dan dese vermaledijdinghe u niet en gheschiede/soo opent uwen mondt/ende treckt asem na der ziele/ende mediteert eenen tijdt lanck/nemende voor u den spie-
Cant.2. ghel des cruyces/ gaende inde gaten der steenrotse/ende in't hol vanden muer/ende inden wijn-kelder des Coninckx/segh met de Bruydt
Cant.7. inde Cantijckē: Ick sal op den palm-boom klimmen/ende sijne vruchten aen-grijpen. Ende als een vyeken/vergadert uyt uw's Heeren levē/leggende dat voor u met beelden uyt-gedruckt/den soeten honigh/dat is/de Goddelijcke liefde: ende beraedt u wat deught ghy na schilderen wilt in het paneel uw's herten ende in uwe seden. Al-
Psal. 62. dus hebben hen gheoeffent David den Coninck/ den Keyser Carolus den V. ende veel andere treffelijcke Princen ende Heeren; die wel met den
Psal.101. Prophet mochten seggen: Ick ben ghelijck gheworden den Pellicaen der woestijne; ick ben ghe-

worden

worden als eene mussche alleen woonende in't DAGEN dack. Hier toe sullen u dienen de meditatiē van Carolus Scribani, ende van Lovvijs de Puente. Carolus V. den Keyser hem uyt het gewoel sijns rijcks tot stilte begheven hebbende / pleegh dickwijls te seggen / dat hy meer vaste vreught schiep uyt een stille meditatie van eenen dagh / dan uyt alle sijn victorien ende triumphen. Ende seyde met den Apostel: Doen ick een kindt was / spraeck ick als een kindt / ghevoelde ick als een kindt / dachte ick als een kindt: maer na dat ick een man ben geworden / heb ick de kindtsche dingen af-gheleyt.

Thuan. ad an. 1558.

1. Cor. 13.

Naer de meditatien / als ghy de bede-clocke 's morghens hoort slaen / soo seght: 1. Coninginne des hemels verblijdt u / Alleluia. Weest gegroet MARIA, &c. 2. Want den ghenen die ghy weerdigh zijt gheweest te dragen / Alleluia. Weest ghegroet MARIA, &c. 3. Die is verresen / gelijck hy gheseydt hadde / Alleluia, Weest ghegroet / &c. Vers. Verblijdt ende verheught u H. maget MARIA, Alleluia. Resp. Want den Heere is waerachtelijck verresen / Alleluia.

V.

Ghebedt.

O Godt / die door de verrijsenisse van uwen Sone / onsen Heere IESVM Christum, u gheweerdight hebt de wereldt te verheughen / gheeft / biddē wy / dat wy door sijne Moeder ende Maget MARIA de vreughden des eeuwigen levens mogen ghenieten / door den selven IESVM Christum onsen Heere. Amen. Hier na / ten 1. besoeckt het alderheylighste Sacrament des Autaers / zydy in een plaetse daer-men dat lichtelijck te weghe kan brengen; soo niet / keert u immers met Ezechias den

Isa. 38.

DAGEN den Coninck/ende met Daniel uytter herten/na
Dan. 6. de HH. plaetsen. Ten 2. vernieuwt uwe goede
voor-nemingē om Godt te dienen/na den raedt
Turſell. l. vanden H. P. Franciſcus Xauerius, den welcken
6. c. 13. & ook altijdt aen ſijnen hals droegh met ander
15. heylighdom/het in-houdt van ſijne beloften/die
Idem l. 6. hy aen Godt ghedaen hadde. 3. Verweckt in u
cap. 8. gedurighlijck een waerachtigh berouw der ſon-
den/als boven *num. 16. van uren.* 4. Overlegh de
dinghen die u in dien dagh te doen ſtaen. Ende
in het drijven van uwe uytwendige affairen/let
ten 1. op de woordē van den Wijse-man/ſeggen-
Eccl. 3. de: Wie Godt vreeſt/die en verſuymt niet/te we-
ten/vande ghebodēn Godts ende der H. Kercke:
vande onder-houdinghe vande welcke daer ghe-
Pron. 3. ſchreven ſtaet: Het gene dat u Godt bevolē heeft/
dat denckt altijdt: op dat u de ghebenedijdinghe
over-kome van Godt/ende dat ſijne ghebenedij-
dinghe inden uytterſten blijven magh. Eñ we-
derom: Beſchrijftſe inde tafelen uw's hertē/ende
ghy ſult gratie vinden voor Godt ende de men-
ſchen. Bewaert de wet/ende't ſal uwer zielē le-
ven weſen. Vermaledijdt is de coopmanſchap
ende de woelinghe/ende de on-ledigheydt/ſeydt
S. Gregorius, waer door de wet ende het ghebodt
van den Goddelijcken dienſt verſuymt wordt.
1. Theſ. 5. Ten 2. op de woorden van den H. Apoſtel: Den
geeſt en wilt niet uyt-bluſſchen. Als oft hy wil-
de ſegghen: ick en ghebiede niet/dat ghy eens
ende voor al alle uwe occupatien laet varē/ghe-
Gen. 39. lijck Ioſeph ſijnen mantel weth-wierp/eñ Eliſeus
3. Reg. 19. den ploegh verliet; maer en wilt den gheeſt van
devotie niet uyt-bluſſchē/ende van Godt te aen-
bidden op ſijnen tijdt onder de golven van uwer
affai-

affairen. David onder alle de saken die daer in't DAGEN
rijck te doen waren van smorgens tot t'savonts
toe/seyde nochtans: Seven-werf daeghs heb ick Psal.118.
u lof gheseydt. *Siet num.* 1. ende *num.*7. *van uren*,
ende *num.*20.*van daghen.* Laet dan vry uwe oogen
besigh zijn inde boecken van rekeninghen / uwe
handen in't tellen der penninghen/u hooft ende
rugghe in lasten ende packen te draghen / uwe
voeten om te wandelen na de pack-huysen / ko-
ren-solders/ &c. maer laet onder-tusschen den
gheest sijne ganghen gaen na den hemel. Maer
hoe sal dit konnen gheschieden? sult ghy seggen.
Dit leerde eertijdts den Abt Lucius sijne disciple-
len. *Siet num.*8. *van uren*; ende in desen sin moet
ghy verstaen de woorden van den Bruydegom:
Ghy hebt mijn herte ghewont / mijne Bruydt / Cant.4.
met een van uwe oogen. Waerom niet met bey-
de de ooghen? overmits den mensch twee oogen
heeft; een daer hy d'aerde mede aen-siet / ende de
aerdtsche/tijdelijcke ende verganckelijcke dingē;
ende een daer hy Godt/den hemel/ende d'eeuwi-
ghe onsienelijcke dinghen mede aen-siet/ende de
dinghen die daer zijn tot wel-varen / rijckdom /
ende winninghe der zielen. Ende in dese ooghe
heeft Godt sijn wel-behagen;daerom moetē wy
dit altoos by ons hebben. Maer die soo drifligh
zijn in't vervolghen van hunne tijdelijcke din-
ghen / dat sy met Moyses som-wijlen in 't hey-
lighdom niet en loopen/ja den hemel vergeten /
ende Godt van hen-lieden ende van hunne her-
ten uyt-sluyten/ ghelijck de Heydenen die Godt Tob.8.
niet en kennen; die en sullen de benedictie niet
ontfangē/maer Esau slachten / die daer liep door Gen.27.
heuvelen ende berghen/door duynen eñ bramen/

tot

DAGEN tot vermoedinge toe/ende nochtans en heeft hy de benedictie van sijnen vader niet vercreghen;
Rom.9. want 't en is niet des ghenes die wilt eñ loopt/ maer des ontfermende Godts. Roept dan Godt aen in't midden uwer occupatiē/ ende slaet dies niet-teghen-staende dan oock getrouwelijck de handt aen den ploegh / ende mede-werckt met Godt / ghedachtigh zijnde 't ghene daer geschreven is:
Gen.3. In't sweet uw's aensichts suldy u brooot
Vit. PP. eten. En doet niet als die twee persoonen / die
Rosw.l.4. gaende door de wildernisse voor hen namē geen
144. spijse te eten/voor ende al-eer Godt hen die van den hemel senden soude; maer denckt dat Godt werckt door middelen; ende hy gheeft u gesonde leden / ende wilt dat ghy eten sult de arbeyden uwer handen. Voorts en weest in uwe uyt-wendighe handelingē soo onachtsaem niet als was ten 1. Philippus Coninck van Macedonien, die/ ter-wijlen de sake van Machetes voor hem diende in den hooghen Raedt/in slaep viel/soo dat hy op het punct vande questie niet en lettede: ende nochtans wacker gheworden zijnde verwees hy Machetes, om een merckelijcke somme gelts te betalē. Waer over soo Machetes appelleerde van den slapenden Coninck tot den wakenden; ende den Coninck sijne faute in sijn ghemoedt erkennēde/heeft hy de somme/daer Machetes onschuldelijck toe verwesen was/uyt sijne eygene comptoiren doen betalen. Ten 2. als Theodosius den jonghen/die onder andere fauten hadde dese/dat hy seer lichtveerdelijck onderteeckende alle brieven ende requesten/die hem voor-gebracht wierden/sonder eens te besien oft t'ondersoeckē wat by ghescrifte van hem versocht wierde. Doch

wierdt

wierdt daer na door de vernuftheydt van sijne suster Pulcheria (die by requeste versocht hadde / ende oock vercregen / dat Eudoxia de Keyserinne by haer in slavernije soude ghestelt worden) soo verre ghebrocht / dat hy van dien tijdt af noyt meer iet onderteeckende / sonder eerst d'inhoudt van dien wel verstaen te hebben. DAGEN

Rekent als oft tot u dese woorden gheseydt waren / die eertijdts ghesproken zijn van Godt tot den H. Augustinus: Neemt / neemt op den boeck inde handen / ende leest: leest ende wordt wijs / wordt ghetroost / wordt versterckt. Neemt dan eenen boeck ende leest een gheestelijck punctken uyt de Na-volginghe CHRISTI, oft uyt den Spieghel van Pinellus, oft uyt de vyerighe meditatien van S. Augustinus, oft uyt de konste om de volmaeckthevdt te vercrijgen / gemaeckt door Makeblijde. Die van Israël schrijvende tot de Spartiaten, seyden dat sy voor eenen troost hadden de HH. boecken die in hunne handen waren. Den H. Barnabas Apostel hadde het Euangelie van S. Matheus met sijn eyghen handt geschreven / ende belast datmen 't selve op sijn lichaem legghen soude / oock na sijn doodt. Ende de heylighe Cæcilia droegh den boeck der Euangelien altijdts by haer by daghe ende by nachte / ende over-las dien dickmaels / om door de woorden des Saligh-makers in sijne Goddelijcke liefde meer ontsteken te worden. Carolus V. den Keyser nam groot vermaeck ende solaes in het lesen vande boecken van S. Bernardus, gelijck Thuanus verhaelt. Onder andere sterckte hem seer het ghene hy daer las / als dat het rijck der hemelen CHRISTO toe-behoorde door een dobbel recht / VI.

Lib. 8. conf. c. 12.

1. Mach. 12.

Rosw. 11. Iun.

Rosw. 21. Novemb.

Thuanus lib. 21. Histor. ad an. 1558.

DAGEN ten 1. als sijns vaders erve. ten 2. als verdienden loon. Ende dat CHRISTVS te vreden zijnde met den eerstē tijtel/ons schonck het recht tot het rijck der hemelen van weghen sijnen anderē tijtel. Den besneden Camerlinck van Candace de Coninginne der Mooren / is door het lesen van den Propheet Isaias bekeert geweest. De twee Hovelinghen vanden Keyser Theodosius, door het lesen van het leven van den heyligen Antonius; Augustinus door het lesen van dese woorden van den H. Apostel: Niet in brasserijen eñ droncken-schappen/&c. Ioannes Columbinus door het lesen des levens van Maria Ægyptiaca; Den H. P. Ignatius door het lesen van het leven der Heyligheyn. Als ghy in't lesen zijt/en leest oock niet te langhe / noch oock te veel: want ghelijck het lichaem met overvloedige spijse/soo wordt oock het verstandt met veel lesens over-last. 'T is eenen al-ghemeynen reghel / na de leeringhe vanden H. Hieronymus, dattet quaedt is in goede saken oock de mate te buyten te gaen: daerom waerschouwt hy de maghet Demetrias, dat haer lesen matigh soude zijn/ende daer van een eynde soude stellen niet de vermoetheydt/maer de wijsheydt. Voorts van boecken te lesen van onstichtighe propoosten ende booser leeringhe sult ghy u wachten als van der slanghen aensicht: want soo den Wijse-man seyt: Soo wie 't peck raeckt/ die sal daer af besmet worden. Wy lesen in het leven van den Cardinael Hosius, dat hy te Cracou studerende / besocht een van sijne mede-studenten die met een stercke kortse te bedde bevanghen lagh: ende sagh onder de hooft-peuluwe uyt-steecken een boeckxken; ende dat openende / bevondt

Act. 8.

Aug. l. 8. c.6.conf.

Aug. l. 9. conf. c.12.

Plat. l. 1. cap.26.

Petr. Ribad. l.1. c.2.

Eccl.13.

Stanisl. Rescius l. 1. vit. Hosij c.5.

bevondt dat het vol was van ketterschy vergif: ende seyde tot den siecken: siet daer d'oorsaecke uwer sieckte/ende't sweert aen beyde sijden snijdende/ende verdervende aen d'eene sijde de ziele/ aen d'andere het lichaem: wech met dese peste/ beter dat den boeck brandt dan ghy:eñ hy wierp het in't vyer. Ende des anderen daeghs sijnen vriendt wederom besoeckende/ bevondt dat hem de koortse verlaten hadde op den selven tijdt/als den boeck in't vyer was ghewoorpen gheweest. DAGEN

Ioannes Moschus verhaelt/ dat den Abt Cyriacus sagh in sijnen slaep als van verre aenkomen de H. Moeder Godts/verghelselschapt zijnde met twee seer eerweerdige mannē/ die den Abt kende te wesen S.Ian den Dooper/eñ S.Ian Euangelist; ghelijck Petrus kende dat die twee mannen die met CHRISTO spraken op den bergh vā Thabor, warē Moyses ende Elias. (Leert hier uyt/ hoe veel te meer dat de HH. vrienden Godts malckanderen in hun vader-landt kennen sullen) Dit dan den Abt dus siēde/gingh hy/soo het hem scheen/ uyt sijne celle/ ende badt de hemelsche Coninginne/datse hem doch niet en wilde voor-by gaen/maer in-gaen tot haren dienaer: maer de H. Maghet een ende ander-werf ende meer versocht zijnde/weygerde dat; ende seyde eyndelijck met straffigheydt: ghy hebt mijnen vyandt in uwe celle; ende wilt ghy dat ick binnen kome? den Abt ontwakende/ begonst benauwt te worden/ende over-peynsde oft daer eenigh misdaet in hem/ die daer doch alleen woonde/ mocht verborghen zijn; ende was ernstelijck bedroeft: ende om de droefheydt eenighsints te versetten/ soo nam hy in sijn handē eenen boeck/ den welcken

Vit. PP. Rosw. fol. 869.

DAGEN ken hem gheleent was van Ilychius eenen Priester der Kercke van Ierusalem. Ende dien overlesende bevondt datter twee boecken van den goddeloosen ketter Nestorius achter in ghebonden waren: ende terstont verdwijnende de wolcke van sijne verslaghenthepdt / merckte hy dat waerlijck dit den vyant was/die by hem schuylde / ende daer de Moeder Godts af-ghesproken hadde. Hy stondt dan dadelijck op/ende liep met den boeck tot Ilychium, ende seyde: Houdt daer uwen boeck / daer ick meer schade als profijt hebbe uyt ghehadt. Ilychius verstaen hebbende alles datter ghepasseert was / sneedt knap beyde de boecken achter uyt/ en wierpse in't vyer /seghende: Godts Moeders vyandt en sal by my niet vernachten /ende in mijne celle gheen herberge hebben. Alsoo lesen wy oock inde wercken
Act. 19. der Apostelen /dat veel van de gene die curieuse dinghen ghevolght hadden/de boecken t'samen ghebrocht hebben/ende die verbrandt voor alle
Vit. PP. menschen. Eenen ketter/wiens tale wel verciert
Rosw. was/ende die in de schriftuere seer ervaren was/
fol. 871. quam met eenen ketterschen boeck onder den erm/ ende seyde tot een Oudt-vader: Vader bidt voor my. Ende den Oudt-vader heeft tot hem gheseydt: doen ghy by ons waert/doen badt ick voor u; maer nu/na dat ghy in u eygen ghegaen zijt / en bidde ick voor u niet. Den anderen dit hoorende/heeft by sy-selven geseyt: Wee u mijne ziele/want ghy zijt in u eyghen gegaen/ ende de Vaders en bidden nu voor u niet! ende worpende terstont den boeck in't water / begaf hem tot penitentie/soo-se ghedaen wordt inde H. Catholijcke Roomsche Kercke. Den H. Abt Pachomius
Ibid. f. 131, 132. seyde

seyde tot eenighe die hy uyt hunnen stanck ken- DAGEN
de/datse ketters waren: verdrinckt alle de boec-
ken van Origenes inde riviere / op dat ghy selfs
van haer niet eeuwelijck verdroncken en wordt.
Siet ick betuyghe u-lieden voor den Heere / dat
allen mensch die Origenem leest/eñ sijne valsche
leeringhe als een hoere aen-hanght ('t selve
moet-men verstaen vande leeringhe van alle de
ketters die de H.schriftuere vervalschen / gelijck
de weerdts de wijnen) in den afgrondt der hellen
varen sal/ende sijne erffenisse sullen wormē ende
uyterste duysternisse wesen. *Siet num.8. van jaren.*
Ende 't ghene tot noch toe gheseydt is van ket-
tersche boecken/dat is mede te verstaen van alle
onstichtighe boecken; ende insonderheydt alsse
van duyvelsche konsten/tooverijen/ende besswee-
ringhen souden vermellen. Van soodanige boec-
ken sult ghy u wachten als voor de poortē van-
der helle: op dat u niet en gheschiede / 't ghene Delrio. l.
eenen student binnen Loven over-quam. Desen 2. Disq.
in d'absentie van Cornelius Agrippa hiel sterck Mag. q.
aen by de huys-vrouwe van den selven / om den 29. sect.1.
sleutel te moghen hebben van het comptoir van
haren man: immers na veel moeyten hy ver-
creegh dien / ende viel in't boeck vande besswee-
ringhen. Daer in lesende / hoorde hy terstondt
cloppen aen de deure van't comptoir: hy wordt
ontstelt / doch gaet even-wel voort in't lesen.
Daer wordt wederom gheclopt; maer hy en ant-
woorde niet / want hy was on-ervaren. Den
duyvel treedt in / vraeght waerom hy gheroepen
was? wat hy wilde? de vreese benam hem sijne
spraake/eñ den duyvel brack hem den neck. Wech
dan met sulcke boecken; maer al wat waerach-

DAGEN tigh is/ al wat kuysch is / al wat rechtveerdigh is/al wat heyligh is / al wat stichtelijck is / al wat van goeder fame is / dese dinghen dencket ende leset. Ja sal iemandt segghen/ick en kan in gheen boeckē lesen/ende daerom oock ter deught my soo niet verwoorderen. Ick antwoorde: en wilt u daerom niet te seer bedroeven / maer stelt u-selven te weir/ende treckt alles tot Godt;ende de salvinghe vanden H.Geest sal de reste vervullen. Daer was eertijdts eene devote vrouw-persoone die niet lesen en konde; maer wiste alleen van buyten te segghen haren Vader onse, VVeest ghegroet, ende haer Gheloof. Als sy nochtans gingh in de Kercke/droeghse altoos eenen boeck met haer/ende dien open-slaende/ende voor haer hebbende/ rechts als oft sy hadde konnen lesen / schreydese bitterlijck. Ende die haer kendē/ende wisten dat sy niet lesen en konde/verwonderden hen hier over. Ende een van die vraeghde haer/ wat dat sy in dien boeck las ? ende begeerde dat sy het hem toonen soude. Maer /seyde sy / ghy en kont in desen boeck niet lesen gheljck ick in den uwen niet lesen en kan. Na langh vragen/ heeft sy den boeck getoont/in den welcken warē maer vier bladeren : 't eerste bladt was wit : ende den vriendt vraeghde haer:wel wat leest ghy hier in/ daer niet in gheschreven en is? ende sy antwoorde: de wittigheydt van dit blat leert my mijns Heeren ende sijnder Moeders suyverheydt; ende ick schreye over mijne bevlecktheydt: ende overdencke ten 1. hoe qualijck ick my in voorledē tijden ghedraghen hebbe. Ten 2. hoe onvolmaeckt ende ellendigh ick noch teghenwoordigh ben. Ten 3. watter eylaes! van my in toecomende tijden

B. Vincent. 6. post Trinitat.

tijden noch wordē sal. 'T weede bladt was root; ende dit leert my / seyde sy / mijns bruydegoms bloedighe passie. 'T derde was swart; ende hier in lese ick / seyde sy / der verdoemden schade ende eeuwighe tormenten. 'T vierde was van gout; ende hier in lese ick / seyde sy / de hemelsche glorie. Siet hier uyt hoe dat den H. Gheest dese deughtsame vrouwe heeft leeren lesen / soo dat sy met David heeft moghen segghen: De letter-konste en hebbe ick niet gheweten; ick sal in-gaen in des Heeren machtigheden: Heere ick sal gedencken alleen uwer rechtveerdigheydt. Ende dese vrouwe sal veel andere beschamē / die in geschreven boecken wel hebben konnen lesen / ende haer nochtans soo als dese in contempleren niet en hebben gheoeffent. DAGEN Psal. 70.

VII. Leest de Ghetijden vande H. Moeder Godts; oft houdt eenighe andere devotie / na de gheleghentheydt des tijdts die u Godt gegunt heeft. Den H. Bruno fundateur vande Carthusers Orden / vertrocken zijnde nae Roomen, soo isser een groot tempeest op-geresen / ende daer wierdt veel van ende teghen dese Orde door het in-gevē des duyvels ghesproken. Ende aen d'andere sijde verweckte hen de doodt van eenē Doctoor van Parijs, wiens stemme als een verbaerlijcke bazuyne noch daghelijckx clonck in hunne ooren: Door 't rechtveerdigh oordeel Godts ben ick verdoemt. Sy dan dobberende tusschen de golven van verscheyden ghedachten / siet soo hebben sy ghesien eenen ouden man kael van hooft / die van Godts weghen hen beloofden / dat de heylighe Moeder Godts hunne voorspraecksler ende bewaerster soude zijn / soo sy t'haerder eeren dagheljckx

Plat. l. 1. cap. 34.

Pet. Thyr. de Iudicio particulari cap. 6. & Rosw. 6. Octob.

DAGEN ghelijckx hare Ghetijden lasen. 'T welck sy hebben gedaen/ende noch doen tot op den dagh van heden toe/om in allē noot ende tribulatie hare hulpe te vercrijghen/ende door hare ghebedē van allen quaet ende van alle perijckelē der verdoemenisse verlost te moghen worden. Ja sult ghy moghen segghen/ick lese mede de Getijden van onse L. Vrouwe / maer ick lese die in 't Latijn: magh dat bestaen / ende behaeght dat Godt den Heere / al en verstae ickse niet? Ick antwoorde met den H. Iordanus, wien oock eertijts dese vraghe voor-quam: Ghelijck een ghesteente inde handen van den hupf-man sijne weerde soo wel behoudt als inde handen van eenē meester wien de weerde kennelijck is; alsoo zijn de ghebeden soo goet inden mondt van eenen ongheleerden/ als van eenen diese verstaet. Ende een request dat van een simpel mensch den Prince over-gegeven wordt/vercrijght soo veel als oft het waer van eenen gheleerden ghepresenteert. Een van de Broeders claeghde by den Abt Pastor: Siet/ Vader/ick bidde / ende daer en is in mijn herte gheene beweginghe / want ick de cracht van de woorden ende hare beteeckeninghe niet en wete. Gaet / seyde den Abt / bidt even-wel soo ghy pleeght; want al en weet eenen beleser de cracht vande woorden niet die hy spreeckt / 't serpent nochtans hoort die ende verstaetse/ ende is den beleser onderworpen; alsoo al en verstaen wy de woorden vande dingen niet die wy spreken; de duyvelen nochtans die hoorense eñ verstaense / sy worden verschrickt ende vlieden wech. De
Matth. 21. kinderē van Ierusalem riepen: Hosanna den sone van David; ende en verstonden niet wat dat sy seyden:

seyden: maer Godt verstondt het / ende het be- DAGEN
haeghde hem. Als ghy dan na de toe-latinghe
vande H. Catholijcke Kercke de Ghetijden leest
in't Latijn/soo en wilt niet dencken dat de ghe-
beden vruchteloos zijn/ want 't zijn woordē van
den H. Gheest/ende in die (al en wordense van u
niet verstaen) is den gheest vande H. Kercke/ den
gheest vande duyve biddende eñ smekende voor Rom. 8.
ons met on-uytspreekelijcke suchtingen. Als ghy
dan u herte maer en begheeft om u met Godt te
becommeren/ ende om u ampt te vol-doen / soo
sult ghy de vruchten van uwe devotie ende van
uwe eerbiedinghe tot Godt oock ghewaer wor-
den; ja dickwijls meerder verdienē ende vercrij-
ghen (na de mate vande ootmoedigheyt ende de-
votie daer ghy mede bidt) als de gene diese ver-
staen. Dit heeft Godt eertijdts aen de H. maget Sur. 16.
ende religieuse Lutgardis verthoont: dese hadde Iun.
de gave van mirakelen / soo datse door het aen-
raken van hare handē oft speeckſel alle sieckten
terstondt genas. 'T volck overliep hierom haer
soo seer/datse seyde: Heere / waer toe dient my
dese gratie/nademael sy my belet om my met u
te vereenighen? neemtse wech van my/eñ geefter
my wat anders voor. Wel wat gratie begheert
ghy? seyde den Heere: sy antwoorde: dat ick om
meerdere devotie te hebben / den Psalter magh
verstaen. Godt den Heere gaf het haer/ maer sy
bevondt datse met dese gratie soo niet en voor-
derde alsse ghemeynt hadde: want de eerbiedin-
ghe van een verborghen my sterie is de moeder
van devotie; ende een verholen dinck wort neer-
stelijcker ghesocht/ende met meerdere affectie en-
de reverentie begheert.

DAGEN VIII.

Hoort den H. dienst der Misse. Van den opganck der Sonnen tot den onderganck (spraack eertijdts Godt / *Malachiæ aen het eerste*) is mijnen naem groot onder de Heydenen. Ende in alle plaetsen wordt mijnen name sacrificie ghedaen/ ende eene suyvere offerhande gheoffert. Ick sal gaen/spraack Iacob, ende hem sien/eer ick sterve. Ende Moyses: Ick wil daer henen/eñ besien dat groot visioen. Alsoo gaet uyt ghy kinderen van Sion, om met den ouden Simeon, ende met de Wijsen uyt den Oosten te sien den bruydegom staende achter den want/siende door de vensterē/ kijckende door de tralien. Æneas Sylvius, die namaels Paus is gheweest met name Pius den II. verhaelt / dat een seker Edel-man van Illyricon in grooten strijdt was/ om sy-selven te verhanghen. Na veel remedien / te vergheefs versocht/ claeghde hy sijnen noodt aen een Religieux. Desen indachtigh wesende ghelesen te hebben / dat een vande discipelen vanden H. Augustinus, ten versoeck van eenē Edel-man met name Hesperius den H. dienst der Misse doende/de duyvelen vande hof-stede verdrevē hadde; riedt den Edelman dat hy daghelijckx Misse soude hooren. Hy dedet/ende den strijdt hiel op. 'T gheviel op eenen tijdt dat sijnen Capellaen tot de eerste Misse van eenen nieuwen Priester gheroepen zijnde / gheenen dienst voor hem en dede. Den Edelman sochte andere ghelegentheyt/maer die niet vindende / eñ even-wel niet willende dien dagh laten passeren sonder Misse te hooren / gingh derwaerts henen daer d'eerste Misse soude gheschieden. Onder-tusschen begonsten sijne ghedachten wederom te wercken/eñ hy tradt swaer-

Malach. 1.
Gen. 45.
Exod. 3.
Cant. 3.
Luc. 2.
Matth. 2.
Cant. 2.
Pius 2. in sua Cosmograph. in descriptione Europæ.
D. Aug. l. 22. de civit. c. 8.

moedigh

moedigh voort voet voor voet. Eenē huys-man DAGEN
die hem tegen quam / verstaende werwaerts hy
henen wilde / seyde dat hy te laet quam / want
den dienst was ghedaen. Doen veranderde het
aensicht vanden Edel-man / ende hy viel door
verbaernisse voor de voeten vanden huys-man.
Desen daer mede lacchende/seyde: Gheeft my u-
wen mantel/ick geve u de verdienstē die ick met
Misse te hooren ghehadt hebbe. Den Edel-man
was te vreden/ende gingh met blijdschap sonder
mantel na de Kercke. Den huys-man gingh me-
de sijne weghen/ende den mantel hem om-slaen-
de/heeft de tentatie aen-ghedaen als een cleedt/
ende sy is in-gegaen als water in sijn binnenste Psal.108.
ende ghelijck olie in sijn beenderen/soo seer dat/
ghelijck den Turck Famagosta, de sterckste hooft- Thuanus
stadt van Cyprus, door vuylen roock eñ smoock Hist. l.49.
benauwde / ende ten deele over-viel; alsoo den ad ann.
duyvel hem met domp van desperatie soo raeck- 1571. &
te/dat hy wech-gaende sy-selven als Iudas heeft Sur. ibidē.
verhanghen noch dien selven morghen. Den Matth.27.
Edel-man wederom keerende vondt den huys-
man hangende aen eenen boom/ ende verstondt
door Godts openbaringhe alles datter geschiedt
was: ende en versuymde noyt den H. dienst te
hoorē/om dat den vyandt nimmermeer en sou- Psal.12.
de segghen/ ick hebbe hem over-wonnen. S. Au- Lib. 5.
gustinus verhaelt van sijne moeder Monica, dat conf.c.9.
sy dagelijckx haer in't sacrificie vondt; te weten
daerom om dat sy haer dagelijckx vroodt soude
ontfanghen/daer sy inden Pater noster den ghe-
heelen dagh soo vyerighlijck om riep: want hier
was't daer sy gheestelijck vercreegh't alder-hey-
lighste lichaem des Heerē/ als sy door den mont
vanden

DAGEN vanden Priester gheestelijck communiceerde. Voorts en rekent niet dat ghy veel soudt versuymen van u uytwendighe affairen/als ghy Misse soudt hooren:want noch die daer wil / noch die daer met Esau loopt / en verrijght niet de benedictie/maer den genen over wien Godt sich ontfermt. Paschasius Vivas een Edelman van het hof van Garsias Ferdinandez Grave van Castilien,niet-teghenstaende alle sijne groote beschickinghen/hoorde even-wel alle dagē Misse voor alle andere dinghen; ja inde kercke ghekomen zijnde/gingh hy daer niet uyt oft hy hadde alle de diensten ghehoort die daer ghedaen wierden. 'T ghebeurde onder-tusschen dat Almançor Coninck van Corduba met eenen grooten legher van Mooren aen-quam/om te vechten tegē den Grave van Castilien. Vivas wesende in sijn vollen harnasch gingh alleen in de kercke van S. Marten, ende is daer ghebleven tot dat de acht Missen (na het ghetal vande acht Religieusen / die in dat Clooster woondē) al-te-mael uyt waren. Maer sijnen dienaer verwachte hem buyten de kercke/bewarende sijn peerdt/ lancie eñ schilt/ ende murmureerde vast op sijnen meester/dat hy soo langh vertoefde. De Christenen verwregen de victorie;soo nochtans dattet scheen dat niemant meer daerom gedaen hadde dan Vivas: want hy hadde den standaert den vyanden ontweldight; den Conestabel ter aerden ghevelt;ende veel Capiteynen doodt-gheslagen. Waer over den Grave hem heeft doen roepē / om hem te bedancken. Maer hy was noch inde kercke / ende schaemde hem voor den dagh te komen. Comende even-wel / siet men sagh op sijn harnasch eñ peerdt de slaghen

Rom.9.

Ex annal. Hispan. Osor.

slaghen ende de wonden/die na d'ooghe den ghe- DAGEN
nen ontfanghen hadde/die sijnen persoon inden slagh hadde gherepresenteert. Waer uyt een-ieghelijck bekent gheworden is/dat ter-wijlen desen inde H. Misse was/den Engel sijn plaetse bedient heeft; want doen zijn de Moozen gantschelijck verslaghen gheweest/als d'achtste Misse effen gheeyndight was. Ghelijck dan ter-wijlen Vivas Misse hoorde/den Enghel sijnen persoone aen-ghenomen heeft/ende beter ghestreden heeft dan hy hadde konnen doen; alsoo ter-wijlē ghy inden H. dienst teghenwoordigh zijt/sal den Enghel uwe saken beloopē/beter dan ghy selfs soudt konnen doen. Wesende dan teghenwoordigh inden H. dienst der Misse/soo sult ghy Gode dagelijckx dit sacrificie op-offeren/ ten 1. tot vereeringhe van sijnen H. naem; ten 2. tot een sacrificie van danckbaerheydt; ten 3. tot een sacrificie van versoeninge; ende eyndelijck tot bevrijdinghe van allen quaedt/ ende verecrijginge van allen goet. Leest Stratium vande gheduerighe offerhande des nieuwen testaments. Daer-en-boven als ghy den dienst hoort/soo hoort dien met ghebooghde knien / ende besondere reverentie. Stanislaus Hosius Bisschop van Cracou en konde van niemandt beweeght worden / om sijn kranck lichaem in't bedde te houden/ geduerende den dienst der Misse. Ende seer gheprzaemt zijnde / om ten minsten te gaen sitten op eenen stoel/antwoorde: Ey maeckt my niet te delicaet/ dus moet het zijn. 'T en is geenen vromē heldt/ die sijn peerdt niet en waeght om den dienst van sijnen Coninck. Ende CHRISTVS mijnen Heere ende mijnē Godt heeft het kostelijck cleedt sijns

Stanisl. Rescius l. 3. vitæ Hos. c. 19.

lichaems

DAGEN lichaems tot dienst van ons menschen gheghe-
ven: waerom en sal ick dan niet geven tot sijnen
dienst het snoodt cleedt mijns vleeschs / dat als
Iob 13. verrotheydt verteirt sal worden / ende gelijck een
cleedt dat ghegeten wordt vande motten. Hy
lagh te weten op gheboogen knien / verhief sijne
handen na den hemel / ende versocht met tranen
bermhertigheydt van den ghenen / voor wien de
colomnen des hemels beven / ende zijn vervaert
D. Chrysost. l. 6. de Sacerd. & vit. PP. Rosw. fol. 921. tot sijnen wille. Den H. Chrysostomus verhaelt
ghesien te hebben de Enghelen rontsomme den
Autaer / als dit sacrificie gheoffert wierdt / staen
met sulcken eerbiedinghe / ghelijck die edele Ho-
velinghen inde teghenwoordigheydt van hun-
Valer. Max. l. 3. cap. 3. nen Coninck. Een edel Pagie stondt met een
roockende wieroock-vat inde handt / ter wijlen
Alexander den Grooten besigh was om dē Go-
den dat reuck-werck te offeren. Ende 't gheviel
in het roeren des wieroocks-vat / datter een
gloeyende kole viel op den blooten erm vande
Pagie / ende hem soo brande / dat den roock des
brandts de gheheele Kercke als eenen nevel ver-
vulde: maer den jonghman hiel sijnen erm on-
beweghelijck als een rotse / noch en versuchtede
niet eens van smerte / ende en schudde sijnen erm
niet / maer bedeckte sijn pijn met swijghen ende
lijden / om Alexander niet te stoorzen onder het
Bonav. in vit. eius c. 8. §. 7. sacrificie. Het schaepken vanden H. Franciscus
booghde sijn knien als-men onder de Misse het
alder-heylighste Sacrament op-hief / als oft het
den Heere aen-biddē wilde. Leert hier uyt ten 1.
hoe groote sonde sy doen / die onder den dienst der
S. Ioan. Chrysost. H. Misse clappen ende lacchen. Den H. Chrysostomus, als hy tot Antiochien verstaen hadde /

datter

datter eenighe onder den dienst Godts t'samen gheclapt ende ghelacchen hadden/is soo ontstelt ende vergramt gheweest / dat hy seyde verwondert te zijn / dat den blixem vanden hemel vallende/alle die inde Kercke waren / niet en hadde verslonden. Ten 2. met wat een respect ende beweghentheydt ghy u draghen moet onder de bedieninghe van het hoogh-weerdigh ende levendigh-makende sacrificie / daer d'Enghelen dienen/ daer de Cherubinen ende Seraphinen neder-dalen/ende Godts teghenwoordigheydt eeren/sijne Majesteyt ontsien/ sijne liefde verwonderen; in de eenigheyt der welcker hy seyde: Dit is mijn lichaem: dit is mijn bloedt. Ende den H. Ambrosius hier af sprekende / seyde daerom wel ten propooste: Dit broodt is broodt voor de woorden der consecratie: maer alsser over-ghekomen is de consecratie / soo wordt van broodt 't vleesch CHRISTI. Eñ den H. Augustinus seydt mede: Wy belijden vastelijck/dattet voor de consecratie broodt is ende wijn/dat de nature voortghebracht heeft: maer na de consecratie / dattet is het vleesch ende bloedt CHRISTI, dat de ghebenedijdinghe gheconsacreert heeft. Alle de redene is in de cracht Godts; allen het verstandt in't gheloove: dat het kan zijn / is van de macht Godts; dat het is / is door sijnen wille: dat wy het weten te zijn /is van de H. Kercke die niet en doolt/ende van de H. Schrifture die niet en bedriegh; dat wy't niet en begrijpen / is van de cranckheydt des verstandts: dat wy dat niet en ghelooven / spruyt uyt den vader der loghenen / die in de waerheyt niet en is blijven staen. Ende 't ghene ick te voren hebbe gheseydt vande eerbiedinghe

DAGEN

Ambr. l. 4. de Sacrament. c. 4.

D. Aug. apud Gratian. de consecrat. distinct. 2. Can. Nos autē, &c.

Cornel. Musus Episcopus Biton.

DAGEN biedinghe onder de bedieninghe van het H. sacrificie der Misse/dat sult ghy oock verstaē vande eere die ghy over al het hoogh-weerdighste Sacrament schuldigh zijt te bewijsen; insonderheydt als het in't openbaer ghedraghen wordt. Het is kennelijck ghenoech / door wat oorsaecke dat het huys van Oostenrijck soo machtigh ende verheven gheworden is. Want het is gebeurt in't jaer ons Heeren 1273. dat Rudolphus van Oostenrijck/Graef van Habsburgh, op de jacht zijnde/ ontmoette eenen Priester die het H. Sacrament tot eenen siecken brochte. Soo heeft hy haestelijck van't peert ghesprongh en/ende heeft den Priester daer op doen sitten/ seggh ende: Het is onbehoorlijck dat ick rijde / ende dat ghy te voet gaet/die mijnen Saligh-maecker draeght; ende heeft hem alsoo bloots hoofts tot den siecken gheleydt / ende daer na weder t' huys ghebracht. Den Priester siende dese groote ootmoedighe devotie/heeft voor-seydt/dat hy ende sijne na-komelinghen Keysers souden wordē van het Roomsch rijck. Het welck oock tot desen tijdt toe geschiedt is. Philippus den II. Coninck vā Spagnien gingh op eenen tijdt met den blootē hoofde inde processie van het H. Sacrament. Ende alsoo het seer heet was/wiert hy gewaerschouwt dat de Sonne hem soude hinderē: maer hy antwoorde:de Sonne en doet niemant hinder op desen dagh. Dit seyde hy uyt een besondere affectie tot de eere eñ reverentie van het H. Sacrament: want ghelijck de Coninghen ende Princen deser wereldt met behoorlijcke eere ghe-eert worden / niet alleen als sy op haren troon sitten / oft in hare paleysen zijn / maer oock als-men haer op

Pierre Mathieu.

den

den wegh ontmoet: alsoo is-men CHRISTO de grootste eere schuldigh / werwaerts men sich oock vindet. *Siet num.7.van jaren.* DAGEN

Ter wijlen den Priester sijn Memento houdt voor de levende / soo deylt mede u Memento in de vijf wondē CHRISTI, ende beveelt ende leght ten 1. inde wonde van CHRISTI rechter-handt alle wereltsche Gheestelijckheyt / als den Paus / Cardinalen / Patriarchē / Bisschoppen / Prelaten / Canonicken / Pastoors / Leeraers / &c. Ten 2. inde wonde van CHRISTI slincker-handt alle Ordens ende Religieuse Geestelijckheyt. 3. Inde wonde van CHRISTI rechter-voet alle wereldtsche Overigheydt / als Keyser / Coninghen / Hertoghen / Marquisen / Graven / Baroenē / Gouverneurs / Magistraten / Rechterē / &c. 4. Inde wonde van CHRISTI slincker-voet alle uwe vrienden / maghen / neven / nichten / wel-doenders / bekende / ende alle die hen in uwe gheheden ghecommandeert hebben. 5. Inde wonde vā CHRISTVS zijde / met den H. Apostel Thomas, ende met den H. Elzearius Grave vā Arian in Provencen, u-selven / ende de voor-biddinghe ende bekeeringhe van al de wereldt. Op de selve wijse doet oock als den Priester Memento houdt vande dooden. Ende beveelt de overledene van ieder staet / als boven. Alleen inde wonde van CHRISTVS zijde beveelt soo-danighe zielen / die gheene besondere voor-bidders voor haer by Godt en hebben; oft de ghene / voor wien te bidden / de meerdere Godts glorie ende wel-behaghen aen gheleghen is. Dit was de oeffeninghe van den saligheu P. Franciscus Borgia vande Societeyt IESV. Hier-en-boven weest mede ghedachtigh

IX.

Ioan.20.

Sur.in vit. 27.Sept.

Roderic. p.2. tract. 8. c.15.

DAGEN d'oeffeninghe die de Heydenen wel eertijts ghebruyckten in hunne Goden-diensten. De vrouwen van Ægypten alsse in den tempel bidden / ende hare Afgoden sacrificien doen souden / soo waren sy ghecleedt met langhe witte cleederen; ende hadden in hare rechter-handt een cromhoornken / ende in hare slincker-handt eenen spieghel; tot onderwijsinghe datmen voor Godt moet verschijnen; ten 1. met een witte suyvere conscientie / na het vermanē van den H. Apostel:

1. Tim. 2. Ick wille dat de mannen sullen bidden in alle plaetsen / op-heffende suyvere handē sonder toornighepdt ende twist. Ende wederom: Hy scheyde vander boosheydt / alle die den naem des Heeren noemt. Want ghy en zijt geenen Godt (seydt den Prophet) willende de boosheyt. Ten 2. met danck-seggingh ende lovinghe op d'orghelen ende herpen ons gheests ende ons herten. Laet Israël blijde zijn / seydt David, in hem die hen geschapen heeft; ende de dochteren van Sion moeten haer verblijden in haren Coninck. Laetse sijnen naem loven inden Choor / met trommelen eñ met Psalter-spel / laetse hem lof-spelen. Ten 3. met eene bereydinghe van ons te spiegelen ende te verghelijcken in al dat Godts goeden / ende behaeghelijcksten / ende volmaeckt sten wille is. Ick hebbe ghevonden David den sone van Iesse, seyde Godt / eenen man na mijn herte / die allen mijnen wille doen sal. Bidt Godt dat ghy mede doen mooght sijnen Goddelijcken wille / niet in eene sake / maer in alle saken.

2. Tim. 2.

Psal. 5.

Psal. 149.

Rom. 12.

Act. 13.

X. Leest u Roosen-hoeyken / is't doenlijck / nae u gheleghentheydt. Ghelijck die eenen schat vergadert / alsoo doet hy die sijne moeder eert / seydt den

Eccl. 3.

den Wijse-man. S. Thomas van Aquinen, wesende noch een cleyn kindt in doeckens gewonden/ creegh hy gheval een cleyn papierken in sijn handt: ende sijn moeder hem dat uyt de handt nemende ende open-doende / vondt daer in gheschreven Ave MARIA: ende alsoo hy niet op en hiel van schreyen / soo moest-men hem 't selve wederom geven om hem te paeyen: eñ daer naestack hy't in sijnen mondt / knauwdet met sijn tandekens / ende slicktet door: bewijsende dat hy met het soch in-soogh de liefde vande alder-suyverste Maghet. Eenen soldaet die hem totter Cistercienſen Orde begaf in sijn oude daghen / wierdt gevraeght vanden meester der Novitien/ oft hy sijnen Pater noster konde? maer hy seyde neen; ende dat hy dat noyt en hadde koune leeren wat hy daerom dede. Den meester na veel proevens bevont metter daet alles waer te zijn. Den Abt dan heeft belast datmen hem den Ave MARIA leeren soude: maer eylaes! 't was mede te vergeefs/want hy en spraack soo haest het achterste niet / oft het voorste was weder vergeten. Immers na veel hooft-brekens wist hy te seghen: Weest ghegroet MARIA vol van ghenade. Gingh hy / stondt hy / was hy binnens huys/ was hy buyten / gingh hy eenighen trap op oft af/sat hy op de trappen/at hy/ hy mompelde ende knauwde tot elcken beet dese woorden: Weest ghegroet vol van ghenade. Eñ door de menighvuldighe devote verhalinghe creegh hy inwendigh sulcken overvloedt van hemelsche soetigheydt / dat onder alle uytwendigheden noyt de memorie vande H. Maghet uyt sijn herte en was/noch de groetenisse van sijnē mondt. Eyn-

DAGEN Rosw. 7. Mart.

Tho. Cantiprat. l. 2. c. 29. §. 9.

DAGEN delijck ghestorven zijnde ende begraven / is nae korte daghen boven sijn graf een boomken opgheresen / ende in ieder bladt waren met gulde letteren gheschreven dese woorden: Weest ghegroet MARIA vol van ghenade. Ende soo den Bisschop selver quam om te vernemen naer de wortel van dit boomken / soo heeft hy bevondē / dat de wortel voort-quam uyt den mondt van den overleden Religieux. Godt met dit mirakel bevestighende / hoe aenghenaem hem gheweest hadde de devotie van desen broeder tot de H. maghet / tot wien wy na sijn exempel behoorē al ons leven lanck seer devoot te wesen. Want doen CHRISTVS hangende aen den autaer des Cruyces / seyde: Siet u Moeder: doen is sy gelijck aen Ioannes, alsoo aen ons tot een moeder gegeven; ende tot een deure om door haer / als door de leedere van Iacob, tot den hemel lichter te geraken (ghelijck den H. Franciscus dat ghetuyghde / ende riep tot sijne mede-broederen / ende ghelijck dat beproefde Maria Ægyptiaca de sondaersse) aengesien den Sone Godts door haer / als door een leedere tot ons van den hemel is neder-ghedaelt. Benessens het Roosen-hoeyken / daer ick hier boven af-gesproken hebbe / lesen andere dagelijcks een Roosen-hoeyken op dese maniere: te weten / op de groote teeyrkens oft graenkens eenē Pater noster ende Ave Maria; ende op de cleyne lesen sy dese oft dierghelijcke woorden: IESV, niet mijnen / maer uwen wille ghescheide. De heyligh Gertrudis pleegh dese woorden drey-hondert ende drey-en-sestigh-mael achter-een te her-halen. *Van het Roosen-cransken, dat ter eeren vande Heyligen ghelesen vvordt, siet num. 41. van daghen in't eynde.*

Ioan. 19.

Gen. 28.

Plat. l. 1. c. 34.

Rosw. 2. April.

Onder-

Onderhoudt voor den noen stil-swijgentheyt DAGEN
den tijdt van een ure/ende gaet u onder-tusschen XI.
met devote ghedachten vermeyen op u werck.
Men leest inde boecken der Coningen/dat in het 3.Reg.6.
maken ende op-rechten vanden tempel gheen
gherucht en was/datmen aldaer niet eenē slagh
vanden hamer oft bijl/ oft eenigh ander ijser in-
strument en hoorde / soo stillekens gingh het
bouwen voorts van dat machtigh ende schoon
huys des Heeren. Alsoo moet het oock gaen met
den inwendigen tempel des herten / daer den he-
melschen bruydegom in woont/ende als in een
slaep-camer ghenuchelijcken rust. Dit huys
wordt groot ende volmaeckt/ als het kallen der
menschen daer op-houdt; als-men sich door spre-
ken ende veel praten niet en verstroyt / noch uyt
en stort tot veel clappē ende snappen. Aen Ruben
sone van Iacob wordt gheseydt voor een male-
dictie (ende sy daelt over den ghenen die het stil-
swijghen niet en onderhoudt) Ghy zijt uyt-ghe- Gen.49.
stort als water / daerom en wast niet. Een fon-
teyne die onder hier ende daer gaten heeft / en
kan haer wateren niet op-drijvē ende verheffen:
soo oock een ziele die tot veel wereltsche propoo-
sten / veel clappen en snateren haer begheeft / en
kan haer tot de deughdē niet verheffen/noch die
om hoogh doen wasschen. De badt-stove en kan
oock niet warm blijven / maer moet haest ver-
koelen / als de deuren ende vensteren wijt open-
staen: alsoo een ziele en kan de liefde Godts niet
behouden/die altijdts den mondt open heeft om
te spreken. Pythagoras dede sijn discipelen vijf ja-
ren swijghen/om dat sy wijs souden wordē/ende
wijsselijck konnen spreken. De voghelen hebben

DAGEN. sekere tijden van swijghen door het in-gebē van de natuere; ende sy onderhouden dat: ghelijck als de sprinck-hanen inden winter / den nachtegael inden middagh/de gans vliegende over den bergh Taurus. Den Heere IESVS Christus heeft by-na sijn gheheel leven lanck ghesweghen/daer hy nochtans soo veel goets konde segghen van het beginsel af sijnder ghebooste. Waerom dit? alleen lijck om dat hy ons het stil-swijgen soude leerē/ende dat wy naer sijn exempel 't selve gerne souden onderhouden. Den Abt Arsenius badt op eenen tijdt ende seyde: Heere/ stiert my totter salighedt. Ende hy heeft gehoort eene stemme/ segghende: Arseni, vliedt/swijght/rust; want dit zijn de wortelen om niet te sondighen. Eenen Broeder vraeghde: Hoe moet ick verkeeren op de plaetse daer ick woone? eñ den Abt Pastor heeft hem gheantwoort: Hebt voorsichtighedt ghelijck eenen vremdelinck; ende waer ghy sult zijn en begheert niet het hooghste woordt te voeren; ende ghy sult rusten. *Siet num.* 12.18.28. *van dagen.*

Plutarch. l. de Soler. animal.

Vit. PP. Rosw. f. 528.

Vit. PP. Rosw. fol. 625.

XII. Sprekende/wacht u voor sweiren / vloecken / lasteren/ende oneerlijcke oft logenachtige woorden. Heere/seyde David: en neemt immers van mijnen monde dat woort der waerheyt in geender tijde. Den Cardinael Bellarminus pleegh te segghen/dat hy niet en wiste/ hoe een mensch/die tot d'aenschouwinghe vande eeuwige waerheyt trachte te gheraken / het woordt der loghentael konde ghebruycken: insonderheydt daer onsen Saligh-maker seydt: Ick ben daer toe ghevoren/ende daer toe ben ick gecomen inde werelt/ dat ick ghetuygenisse soude geven der waerheyt. Daerom leest-men oock in het leven vanden selven

Psal. 118.

In vit. cap. 32.

Ioan. 18.

ven Cardinael/dat hy hem noyt van eenige lo- DAGEN
ghentael schuldigh en kende. Aristoteles pleegh
te segghen: Eenen vriendt Plato, eenen vriendt
Socrates, maer meerder vriendinne de waerheyt.
Pythagoras ghevraeght zijnde / met wat te doen
de menschen Gode ghelijck souden worden? ant-
woorde: met de waerheydt te spreken. Ende al
hoe-wel men noyt onsen mondt tot logentael en
magh openen/soo en is-men nochtans niet ghe-
houden alle waerheydt in't licht te brenghen /
maer mogen die om redenen met behendigheyt
ende aerdigheydt bedecken. Den H. Athanasius Rosw. 2.
ghevraeght zijnde van sijne vervolghers/ oft hy May.
Athanasium niet en hadde ghesien? antwoorde:
Ick hebbe hem ghesien; ende hy en is niet verre
wech. Den H. Felix ghevraeght zijnde vande ge- Rosw. 14.
ne die hem sochten om te brenghen; oft hy den Januar.
man Felix niet en kende? antwoorde: ick en ken-
ne Felix niet: te weten / van aensicht. Eenighe
Schouten-dienaers vraeghden den H. Francis- Chron.
cum, oft hy den dief niet en hadde sien voor-by ord. Min.
loopen? Franciscus de handt in sijne mouwe ste-
kende/seyde: hy en is hier niet gepasseert. Wacht
u even-wel van logenen/als mede van snijdende
ende spijtighe woorden. De bijen en konnen niet
woonen op de plaetsen/daerm̃ den weder-slagh
der stemmen hoort; noch oock den H. Gheest in
een huys daer kijvagie is / daermen tiert ende
ghebeert. Twee oude Eremijten waren in eene Vit. PP.
celle / ende en hadden noyt met malckanderen Rosw.
woorden ghehadt. Soo seyde den eenen; laet ons fol. 515.
eens kijven als andere menschen. Ick en weet
niet/antwoorde den anderen/hoe-men dat doet.
Wel seyde den eersten / siet ick legghe daer eenen

DAGEN. steen in't midden/eñ ick sal segghen: desen steen is mijn; ende ghy sult segghen/ hy en is den uwen niet/maer den mijnen: hier uyt sal kijven komen. Legghende dan den steen in't midden/ seyde den eersten; hy is mijn. Den anderen antwoorde/ ick hope dattet den mijnen is. Neen/ seyde den eersten/'t is den uwen niet/ maer den mijnen. Den anderen seyde/ wel is't den uwen/ neemt hem. Ende dit ghesept zijnde/ en vonden sy niet hoe sy kijven souden. Als ghy oock soudt bemercken/ dat ghy met spreken niet en soudt voorderen/ ten 1. soo begheeft u tot het ghebedt.

Aug. l. 9. conf. c. 9. Eenen wijsen Religieux seyde tot eene vrouwpersoone: Ick weet/ dat uwen man hardt is/ ende dat sijnen neck een ijsere senuwe is/ eñ sijn voor-hooft metael: maer gaet henen/ ende bidt den Enghel die sijnen beswaerder is/ dat hy u helpe/ende dat hy hem vermorwe. Sy heeft het ghedaen/ende sy heeft baet ghevonden/niet min als de H. Monica eertijdts by haren man Patricius. Ten 2. soo en worpt gheen roosen voor vercken/maer swijght voor dien tijdt. Abigail

1. Reg. 25. siende haren man boven maten seer droncken/ en seyde hem niet een woordt cleyn noch groot/ tot's morgens toe: als Nabal den wijn verteirt hadde/soo heeft hem sijne huys-vrouwe de woorden te kennen ghegeven/ die tusschen haer ende David gevallen waren. Een andere vrouwe seyde tot hare bekende: Neemt dese flesche/ eñ vult hier uyt uwen mondt met water ende swijght; ter tijdt toe dat uwen man benuchtere/ oft dat sijne toornigheydt over is. Immers als ghy spreeckt/gebruyckt geerne dry woorden; 1. Godt zy gelovet; 2. het is mijn schult; 3. bidt voor my.

Maer

Maer bevindende u-selven van gemoet ontstelt ende waerlijck beroert/ soo en spreeckt niet voor dat ghy met Augustus ende Theodosius de Keysers uwen A B C leest / ende wederom soetelijck bedaert zijt. Ick ben beroert / spraek den Prophet/ ende na hem den Abt Moses, ende ick en hebbe niet ghesproken. Eliseus den Prophet al hadde hy uyt eenen goeden ende Goddelijckē iever op Ioram den boosen Coninck ghekeven; soo en is nochtans de handt Godts op hem niet geweest/ende hy en heeft niet ghepropheteert/ voor dat sijn ghemoet wederom ghepaeyt was /ende door snaer-spel t'eenemael bedaert. *Siet num.11. van uren*, ende *num.46. van daghen*. Als ghy oock moet spreken vā persoonē / soo spreeckter deught ende goet af/oft anders swijght. Het H. Euangelie als het ten propoosie spreeckt van iemants sonden ende ghebreken / als van die van Maria Magdalena, van den boosen Hof-meester / van den rijcken-man / soo en drucket meest-tijts niemandts namen uyt; maer wel alsset vermeldt van iemandts goede wercken / als van Maria Magdalena gaende ten grave / van Lazarus patientie/al en wierden hem de broorkens niet gegeven/die daer vielen van des rijcke-mans tafel: om ons te leeren de eere van onsen evennaesten altijdts te bewarē: want oock den wijngaert bedeckt dickwijls en verciert met sijn groene bladeren eenen verdrooghden ende verdorreden olm-boom/oft die gheraeckt ende gheslaghen is vanden blixem. Hierom vermaent oock den Wijse-man: Hebt ghy ghehoort een woordt teghen uwen naesten/laetet in u versterven. *Siet num.13.van uren*, ende *num.28.van dagen*, §.1.

DAGEN.
Plutarch. in Apopht.
Psal.76.
4. Reg. 3.
Luc.7.
Luc.16.
Ibidem.
Ioan.20.
Luc.16.
Eccl.19.

DAGEN. Den vermaerden Apelles, ghebraeght zijnde waerom hy den Coninck Antigonum, die anders seer schoon van aensicht was / zijdelinghs ghescildert hadde / soo datmen 't ghebreck van d'ooghe / die uyt was / niet sien en konde? gaf voor antwoordt: Wat is't van noode anders te doen / daer ick het dus doen kan? Doet ghy mede
Ezech. 8. alsoo: op dat ghy / door-gravende met Ezechiel den wandt van uwe conscientie / eñ binnẽ gaende / daer niet en siet de meeste af-grijsselijckheden die ghy doet; ende steeckende daer naer u handt
Exod. 4. in uwen eygen boesem / de selve met Moyses daer niet melaetsch uyt en treckt / ende niet en hoort:
Matth. 7. Ghy hypocrijt / wortt eerst den balck uyt uwe ooghe / ende dan suldy sien uyt te worpen den splinter uyt d'ooghe uw's broeders. Den Abt
Vit. PP. Rosw. fol. 600. Pastor seyde tot een vande broeders: Peyst in u herte dat uwe sonden zijn ghelijck den balck; maer de sonden vanden Broeder daer ghy zijt in verarghert / zijn ghelijck dit veesken. Den selven
Vit. PP. Rosw. fol. 595. Abt seyde oock tot eenen Eremijt / die van eenen misdadighen Broeder gesept hadde / jaeght hem uyt: daer waren twee menschen op eene plaetse / ende alle beyde hadden sy hunne dooden: maer den eenen heeft sijnen dooden verlaten ende niet beschreyt / maer is gaen beschreyen den dooden van den anderen. Den Eremijt dit hoorende / heeft beouw door dese woorden ghetroegen / ende niet meer op des anders sonden ghelet / om die te beswaren / maer op sijn eyghen sonden / seggende
Psal. 50. met David: Mijne sonde (maer niet eens anders) is altijdt teghen over my. *Siet num. 28. van dagen, §. 3.* En luystert oock na gheen achter-clappige tonghen. Want sy zijn arghet / seydt den H. Bernardus,

nardus, ten 1. als de lancie die de zijde CHRISTI DAGEN
door-steken heeft; want die heeft de doode zijde ghequetst; maer dese door-steken de levendighe leden onses Salligh-makers/ende de zielen door de welcke CHRISTVS sijn dierbaer bloedt uytghestort heeft. Ten 2. argher als de helle; want dese pijnight ende brandt alleen de quaden; maer die tasten aen ende raken oock de goeden. Een vande Oudt-vaders ghevraeght zijnde wat musijcke den duyvel liefst hoorde? antwoorde: geene liever als van achterclappighe tonghen. Den duyvel peynsende hem op eenen tijdt in een beseten mensch/als oft hy seer kranck hadde gheweest/wierden hem verscheyden gherechten ende bancquetten door-gheset; ende hy en wierdt niet ghesont. Eyndelijck wierdt hem een gherecht door-ghestelt van achterclappighe tongen/ende hy was terstont ghenesen door den reuck alleen. Wilt ghy dan den duyvel niet gelijck zijn/loopt wech van menschen/wiens tongen zijn als penseelen vande duyvelen. *Siet num.* 15. *van jaren.* Oft en kondt ghy niet wech loopen/immers onderbreeckt dierghelijcke propoosten met andere die beter zijn. Thomas Morus Cancellier van Engelandt, hoorende by-gheval diergelijcke redenen/ begonst wat anders in te brenghen ende sagh elders henen/segghende: Andere moghen segghen wat dat sy willen; ick segghe dat dat paleys een schoon form van bouwsel heeft. *Siet num.* 28. *van daghen,* §. 1.

Staplet. in vit. eius cap. 13.

XIII. Voor den eten gaet in't cabinet uwer ziele/ende ondersoeckt in't kort uwe conscientie. Ten 1. Hoe dat ghy u ghedraghen hebt in het propoost 's morghens ghedaen. Ende oft ghy soudt konnen

DAGEN nen segghen / 't ghene een vande Oudt-vaders
Niceph. seyde: Ick en wetet niet / dat ick in eene saecke twee-maels van den duyvel soude bedrogen zijn gheweest. 2. Hoe tot Godt / tot uwen naesten, tot u-selven / in woorden / wercken / ghedachten / versuyminghen / van ure tot ure. 3. Hoe in grondt / meyninghen ende begheerten / want den Heere
Soph. 1. sal Ierusalem met lanteernen ondersoecken; dat is / hy sal oock op d'ooghe letten / op de meyninghe ende intentie der ghener die goet schijnen te
Gen. 34. wercken. De wet der besnijdenisse / die Sichem wilde ontfangen / was wel heyligh; maer evenwel en baettese hem niet / om dat sijne meyninge vleesschelijck was / ende in Dina eyndighde. Het vasten / biddē / aelmoesse geven en baettē de Scri-
Matth. 6. ben ende Phariseen niet / om dat alle dese dingen geschiedden / om van de menschen gesien te worden. Ghelijck het oock ghebeurde in Iulianus den
Ammian. Marcell. l. 21. Apostaet / den welckē al offerde hy den duyvelen in't verborghen / op dat hy nochtans voor gheen Af-goden-dienaer en soude bekent staen / soo wilde hy in de dienstē vande H. Catholijcke Roomsche kercke tegenwoordigh wesen op dien dagh / die-men in de maent van Ianuarius dry Coninghen-dagh noemt; op welcken dagh soo wie inde kercke niet en verscheen / die en wiert eertijdts voor gheen Christen mensch gherekent. 'T selve
Orat. in obitu S. Basilij. schrijft Gregorius Nazianzenus oock vandē ketterschen Keyser Valens. Wat konde doch al dit kercke gaen baten / daer het al gheschiedde niet om Gode te behaghen / maer alleen om d'oogen der menschen te vullen? 'T welck oock plaetse hadde in Antonio Picente van d'Ordre der Eremijten: van wien door geheel Italien / Sicilien /

Spagnien /

Spagnien / de geruchten liepē van grooter heyligheydt ende soberheydt; ende dat de Enghelen met hem verkeerden / ende hem daghelijcks dienden; ende dat hy sich veertigh daghen ende veertigh nachten onthiel van alle spijse eñ dranck: daer hy nochtans hem heymelijck onder-hiel met ghedistilleert ende gestampte capoenē ende phezanen-vleesch / 't ghene hy verborghen hadde in dicke ende swarе keerssen / die op-ghevult waren met fijn meel ende van buyten van wasch waren / maer van binnen hol als een riet. Ende in sijnen gordel waren mede hollighedē / die vervult waren met substantie van vochtighe specerijen / als van drop-soet-hout / als van stocksuycker / &c. daer hy aen soogh: gelijck beschrijft Antonius Panormitan. Ende diergelijcke exempelen sult ghy lesen by Cassiodorum Renium; ende by Petrum Ribadineram. Wee den genen die ghevoelen ende houden datter gheenen Godt en is / daer David af spreeckt: Den onwijsen heeft ghesepdt in sijn herte / daer en is gheenen Godt. Dobbel wee den ghenen die ghevoelen ende houden datter eenen Godt is; eñ dien niet als Godt en eeren noch en ontsien; daer Paulus af spreeckt: Want als sy Godt ghekent hadden / soo en hebben sy hem als Godt niet gheeert oft ghedanckt. Wee alder ween den ghenen die Godt kennen / ende sijnen wille ende gheboden vol-brenghen / nochtans niet uyt liefde van Godt / maer om ghesien / gheacht / ende vande menschen geprezen te worden. Voorwaer segghe ick u-lieden / seyde CHRISTVS, sy hebben hunnen loon ontfanghen. Let dan op d'ooghe ende meyninghe uw's herten / datse recht zy ende simpel; niet als was d'ooghe

DAGEN

L. 2. de gestis Alphon. c. 2.

In acroamatis.

L. 2. de tribul. c. 15.

Psal. 52.

Rom. 1.

Matth. 6.

DAGEN d'ooghe van den huys-heer / daer den H. Gregorius af verhaelt/die eenē pelgrim/ soo hy meynde/in-haelde; overmidts hy claeghde ende riep over strate / ende in veel wijcken: Hoort / ghy mannen / hoort / wat den Bisschop Fortunatus ghedaen heeft: eenen pelgrim heeft hy in den avondt-stondt uyt-gestooten(hy hadde den duyvel verdreven uyt een beseten mensch) ick soecke waer ick soude moghen logeren/ ende en vindes niet. Den huys-heer dit hoorende/ haelde den pelgrim in(wesende eenen duyvel onder de ghedaente van eenen pelgrim) ende hy toonde wel haest / wat gast hy was: want soo sy saten by 't vyer en coutten/nam hy het kindeken vanden huyse/ende wierp het in't vyer / eñ het bleef daer doodt. Den H. Gregorius die dit beschrijft / die vraeght/hoe den duyvel dit heeft derren bestaen/ nademael hy vriendelijck in-gehaelt was? ende waerom hy macht hadde om dit te doen? eñ hy antwoordt/dat dit daerom gheschiedde/ om dat den vader den pelgrim in-ghehaelt hadde / niet uyt deught van gast-weerdigheydt / maer uyt toe-wenschinghe van lasteringhe over den heyligheu Bisschop; ende om dat hy soude schijnen beter gedaen te hebben als den Bisschop. Verre zy van ons soo-danighe meyninghe. Beter dede den Coninck Ezechias, die om dat hy niet en soude schijnen sijn tranen den om-staenders te willen thoonen/ heeft sijn aenschijn om-gekeert na den wandt/om datse Godt alleen bekent souden moghen wesen / die siet watter in't verborghen geschiedt/ ende vergeldt dat openbaerlijck.

L. 2. c. 10.

Isa. 38.

Siet num. 14. van uren, ende *num. 28. van daghen,* §. 2.

XIV. Leest de benedijdinghe des tafels al staende als

als pelgrims / ende als die vã Israël gaende uyt DAGEN
Ægypten. Ende ten 1. neemt de lesse CHRISTI Exod.12.
waer: te weten / dat ghy die leeghste plaetse liever verkiest dan de eerste. Ende al valter somwijlen eenighe matighe worstelinge hierom aen weder sijde / denckt datter sulcken heyligẽ strijdt uyt ootmoedigheydt oock ghevallen is / ten 1. tusschen Iacob den Patriarch / ende tusschen den Gen.32.
Enghel / om het wech-gaen. 2. tusschen CHRISTVM ende S. Ian den Doopér / om het doopen. 3. Tusschen CHRISTVM ende S. Peeter, om het wasschen der voeten. 4. Tusschen Paulum den Eremijt ende den Abt Antonium, om 't deylen van het broodt / dat de raye ghebracht hadde. 5. Tusschen den Oudt-vader Pitiron ende de H. maghet Amma, om het geven der benedictie. 6. Tusschen den H. P. Ignatium ende P. Iacobum Eguiam sijnen Biecht-vader / om den voorganck te hebben in't sterven. 2. Denckt dat de heylighe Vit. PP.
mannen / als Iob, Tobias, Ieronymus, Bernardus, Rosw.
met suchten ende tranen hunnen nootdruft ghenut hebben / ende als medecijne; ende dat hen dochte / dat altijdts dese schrickelijcke stemme clinckte in hunne ooren: staet op / ende komt ten oordeel. Daerom eer ghy de handt leght op u tellioor / sit een weynigh stille / en denckt: Saligh Luc.14.
is hy die broodt eten sal in't rijck Godts. Ende peyst op de woorden van den Apostel: Het rijck Rom.14.
Godts en is noch spijse noch dranck; maer rechtveerdigheydt / vrede / ende blijdschap inden heyligh Gheest. Ende wederom: 'T is best metter Hebr.13.
gratie 't herte te vestighen / niet met spijsen / die niet ghebaet en hebben den ghenen die daer in ghewandelt hebben. Ende biddet Godt dat hy u

geve

DAGEN geve de deught van matigheydt: *Siet num. 28. van daghen, §. 3. vanden H. Severinus.* Want doch de twee woeckenaers / te weté / den lust des vleeschs ende der rijckdommen / eenighsints te vreden ghestelt zijnde (soo Serapion seyde tot die van Athenen) en konde hy nochtans den derden niet ontgaen: want soo hy nu den vierden dagh hongher gheleden hadde / drongh hem den appetijt soo seer / dat hy den eysch sijns buyckx moest betalé / wilde hy de doodt ontgaen. Vol-doet dan de gemeyne schuldt des lichaems / ende en wilt niet begheerigh zijn in alle maeltijden / noch en stort u niet uyt over alle spijse / want in veel spijsen sal sieckte gheleghen zijn. Door de gulsigheydt zijnder veel ghestorven; maer die sober is / sal sijn leyen verlanghen. Alexander den Grooten siende onder de Brachmannen van Indien eenighe die seer oudt waré / vraeghde hen wat maniere van leven datse leydden ? ende wat medecijnen sy gebruyckten ? sy antwoorden: gheene andere maniere van leven / ende gheene andere medecijne en ghebruycken wy dan de matigheyt; ende wy eten maer eens daeghs / eñ dat van een gerechte. 'T selfde lesen wy mede van veel Heeren eñ groote Princen / als van Carolus V. Franciscus Borgia Hertogh van Gandia. Van overdaedt in eten ende drincken hebben wy de vermaninghe des Heeren: Siet toe dat uwe herten niet overladen en worden met gulsigheydt van eten / oft met droncken schap. Want dese twee dinghen beswaren de herten der menschen / soo dat sy haer niet op-rechten en konnen / om Goddelijcke dinghen te peysen ende te besorghen. Den H. Basilius leyt dit breeder uyt met twee bequame gelijckenisse.

Speculum Histor. Vincent. l. 17. c. 85. & vit. PP. Rosw. fol. 761.

Eccl. 37.

Luc. 21.

Orat. de Ieiunio.

Vande

Vande welcke d'eerste is van de Sonne eñ van- DAGEN
de dompen: want ghelijck de grove dompen die
uyt vochtighe plaetsen op-climmen/ verduyste-
ren ende bedecken den hemel met wolcken / ende
beletten de stralen der Sonne/dat sy tot ons niet
en konnen gheraken; alsoo oock uyt brasserije
ende dronckenschap worden in ons ontweckt
eenighe dompen / die den hemel ons verstandts
verduysteren/ ende sy ontnemen ons die stralen
des Goddelijcken lichts. D'andere gelijckenisse
wordt ghetrocken vanden roock/eñ vande byen.
Want ghelijck die honigh-werckende byekens
door den roock uyt hare korven ghejaeght wor-
den; alsoo oock de wijsheyt Godts/die/ als eene
bye/voort-brenght in onse zielen het honigh der
deughden ende gratien/ende der hemelscher ver-
troostinghen/en kan door gheene sake soo lichte-
lijck verjaeght worden/als door den domp ende
roock van brasserije ende dronckenschap. Voor
soo veel aen-gaet de ghesontheyt des lichaems/
de Medecijnen ghetuyghen /dat den oorspronck
by-kans van alle sieckten is de menighte ende
verscheydentheydt der spijsen. Ende ter contra-
rien dat de abstinentie ende onthoudinghe eene
moeder is van de ghesontheydt. Voeght hier by/
dat overdaet van eten ende drincken niet alleen
schadelijck en is aen ziele eñ lichaem/maer oock
aen het tijdelijck goedt; want dese dingen hebben
veel rijcke menschen beroyt/ ende veel Heerē sla-
ven ghemaeckt. Oock soo wort hier door ontroc-
ken den armen de aelmoessen van rijcke men-
schen; want die hen met slechtē kost ende dranck
niet en ghenoeghen / die sullen lichtelijck hun
goedt in gulsigheydt verquisten; soo datter voor

DAGEN den armen broeder niet over en sal schieten: ende
alsoo wordt vervult het woordt des Apostels:
1. Cor. 11. Den eenen lijdt hongher / ende den anderen is
droncken. Siet dan toe / dat ghy u liever met een
klepnken laet ghenoeghen; want ghy bidt: geeft
ons heden ons daghelijckx broodt. En bemerckt
wat ghedaen heeft / ten 1. den Heere ende Vader
van alles; als hy van den begin tot den mensch /
den welcken hy na sijn beeldt ende ghelijckenisse
ghescha pen hadde / ghesepdt heeft: Siet ick heb-
Gen. 1. be u-lieden ghegeven alle krupdt / ende alle boo-
men / dat die u-liedē zijn tot een spijse. Waer uyt
blijckt dat hy den mensch / oock wesende inden
verheven staet van onnooselheyt / als mede daer
na / gheene andere spijsen voor-ghestelt en heeft
als krupden ende vruchten der aerden / en 't ghe-
wasch der boomen; ende dat gheduerende d'eerste
eeuwe des wereldts: welcke eeuwe eenen tijdt
was van ontrent twee dupsent jaren; oft ten
minsten van sesthien hondert jaren. Ende alleen
Gen. 9. na den overvloedt heeft Godt gesproken: Al dat
hem roert ende leeft / sal u wesen tot een spijse.
Ende wederom: als hy inde woestijne sijn volck
heeft willen spijsen: hy heeft hen veertigh jaren
Exod. 16. lanck met Manna uyt den hemel / ende water uyt
een steen-rotse ghespijst en gelaeft. Doch Manna
Exod. 16. was van smake eene spijse ghelijck eenen koeck /
vers. 31. van meel ende honigh ghebacken. Siet met hoe
soberen noen-mael en avondt-mael / Godt heeft
ghewilt / dat sijn volck hen ghenoeghen souden.
Eenē koeck was alle hunne spijse / hunnē dranck
water: ende sy leefden nochtans al ghesont ende
wel te pas / totter tijt toe datse na vleesch begon-
sten te verlanghen. Ten 2. den Sone Godts / als
hy

hy t'samen een noen-mael ende een avont-mael DAGEN
aen veel duysenden van sijn toe-hoorders wilde Ioan.6.
bereyden; hy heeft hen voor-ghestelt stucken van
brooden ende visschen / ende eenen teuge waters.
Ende na sijne verrijsenisse / als hem alle macht
ghegeven was in hemel ende aerde/heeft hy sijne Ioan.21.
discipelen een noen-mael gegeven aen den oever
vande zee/alleen van broodt ende visschen; ende
daer en wordt niet ghemelt van wijn oft iet
anders. O hoe grooten verschil isser tusschen de
maeltijden Godts ende der menschen! De men-
schen volghen hunne begheerlijckheden / eñ ma-
ken van hunnen buyck eenen af-godt; den Co-
ninck van hemel ende aerde verheught hem met Phil.3.
slechtigheydt / hy heeft sijn vermaeck in sober-
heydt/om de ziele rijck te maken ende te vervul-
len. Ende na dit exempel hadde den H. Augusti- Possidon.
nus op sijne tafel bruchten der aerden / die-men in vita.
met de handen pluckt / ghelijck zijn erweten en-
de boonen; item cruydt daer by; ende somtijdts
voor de gasten ende siecken wat vleesch. Om dese
ende andere redenen weest matigh / eñ en toont
noyt uyterlijck/dat u eenighe spijse mis-haeght/
hoe seer datse u teghen staet; maer denckt ten eer-
sten / op het woordt vanden Wijse-man: Het is Prou.15.
beter genoodt te wesen tot warmoes met liefde/
dan tot een ghemest kalf met haet: ghelijck Da-
vids kinderen geroepen waren tot de maeltijdt 2.Reg.13.
van Absalon; ende CHRISTVS ter tafele vande Luc.14.
Scriben ende Phariseen. Ten tweeden / dat een
gherust ghemoet is ghelijck een ghedverige vro- Prou.15.
lijckheydt ende bancket: ende dat hy daer beter
aen is/die met een goet vry gemoedt ende sonder
sorge ende om-sien broodt eet/ eñ water drinckt/

DAGEN dan die met onrust ende beschreumtheyt vleesch eet / en wijn drinckt/ende in leckernije leeft. Iek ben in't Keyser-rijck ghebooren/seyde Theodosius den jonghen / tot eenen monick van Ægypten, die hem brooodt ende sout met olie voor-ghestelt ende water te drincken ghegeven hadde;ende ick en hebbe noyt sulcken smaeck in mijn spijse ende dranck ghevonden als heden. Ten derden / met den Oudt-vader/daer Dorotheus af verhaelt/ dat Godt u die spijse selfs voor-stelt. Eenen Novitius hadde onbedachtelijck aen eens krancken Oudt-vader in de plaetse van honigh lijn-saet-olie voor-gheset/'t welck stonck / en niet als totter lampe nut was. Ende merckende dat den ouden man door het ghebruyck van dien by-na tot sterven gheraeckte; soo schreyde hy/viel hem te voet / kuste die / ende stierf by-na van rouwe ende droefheyt. Maer den Oudt-vader hem toelacchende / seyde: Ey sone / en quelt u immers hierom niet: hadde Godt gewilt/dat ick honigh soude ghegeten hebben/ghy soudt honigh in dese pappe ghedaen hebben. 3. Besorght datter een gheestelijck punctken ghelesen wordt tot verasemen der ziele. Aen den Keyser Carolus Magnus wierde over tafel historien voor-ghelesen ende heerlijcke daden der mannen / die over langhen tijdt gheleeft hadden. Den Cancelier van Engelandt Thomas Morus hoorde geerne over tafel iet lesen uyt de H. Schriftuere: want den mensche en leeft immers alleen van den broode niet/ maer oock van alle Godts woordt. 4. Na den raedt ten 1. vanden H. Augustinus, soo en spreeckt van niemandt quaedt. *Siet num. 12. van daghen.* Noch en worpt gheene ijdele dinghen op: want

Vit. PP. Rosw. fol. 498. 627.

Vit. PP. Rosw. fol. 571.

Rosw. 28. Ianuar.

Tho. Stapleton. in eius vita cap. 9.

Matth. 4.

want dat ware soo veel als oft ghy Iesvs ammelaken met bloedt bestorte. Ten 2. van S. Lodevvijck den Coninck / en spreeckt niet heymelijck over tafel / om andere gheen vermoeden te geven / datmen van hen quaedt spreeckt. 5. Biddet als de bede-clock luydt ten twaelf uren: aldus: 1. Christvs is voor ons geworden onderdanigh totter doodt toe. Weest ghegroet, &c. 2. Ende dat tot die doodt des Cruyces. Weest gegroet Maria, &c. 3. Daerom heeft hem Godt verheven / ende heeft hem ghegeven eenen naem boven alle namen. Weest ghegroet, &c.

DAGEN Sales Prax. Spirit. p. 3. cap. 30.

Ghebedt.

Wy bidden u o Heere / siet over dese uwe familie / voor welcke onsen Heere Iesvs Christus niet en heeft ghetwijffelt ghelevert te worden inde handen vande quade / ende aen te gaen het torment des Cruyces / Amen. 6. Uwen noodtruft ghenomen hebbende / gaet niet door oft betaelt den weerdt / dat is / weest ten 1. Gode danckbaer: ende denckt / hoe veel datter zijn die hen souden verblijdt hebben met uwen overschot: *Siet num. 1. van Hoogh-tijden.* ende datse saligh zijn die ter maeltijdt vande bruyloft van het Lam geroepen zijn. Maer wat quaet daer over-quam eenen sekeren persoon / die na den eten Godt niet en wilde dancken / maer eer den duyvel / leest Delrio. Ten 2. weest oock danckbaer den ghenen die u geroepen heeft / oft by den welcken ghy u-selven ghenoodt hebt / ghelijck Christvs hem selven noodde by Zacheus, seggende: Heden moet ick in u huys blijven. Onsen Saligh-maker gingh eten nu by de Scriben ende Phariseen / om hunne hooveerdigheydt te straffen; nu by de Publicanen

Apoc. 19.

P. 1. Disq. Magic. l. 3. quæst. 7. sect. 1.

Luc. 19.

Luc. 7. & 14.

Luc. 5.

DAGEN tanen ende sondaren/om hen te brenghen tot penitentie; nu by goede vrienden ende bekende/als
Ioan.12. by Lazarus ende sijne susters/ om de liefde in hen te bewaren ende te vermeerderē; nu by sijn nichten ende neven/ende bloedt-verwanten / om hen
Ioan.2. in hunnen noot te helpen/ende water in wijn te veranderē. Alsoo waer ghy ten eten gaet/maeckt dat ghy altijdts uyt-deylt eenighe benedictie immers tot stichtinge der zielen/ende met wenschinghe datse hunnen loon ghescheven mogen vinden in het boeck daer't al in staet / daer de wereldt uyt gheoordeelt sal worden. *Siet num.6. van maenden.* 7. Hoe ghy verder in jaren gecomen sult zijn / vermijdt u soo veel te meer van maeltijden te hanteren. Berzellai den Galaadyt ghenoodt zijnde van David, om met hem te gaen /
2.Reg.19. ende aen sijn tafel te eten / seyde: Ick ben heden oudt tachentigh jaren/zijn mijn sinnen nu subtijl om te onderscheydē soet oft bitter? oft magh my voort-aen vermaken spijse oft dranck? oft magh ick voorts hooren den sanck vande sanghers oft sangerssen? laet my uwen dienaer wederom gaen/ende in mijn stadt sterven/ende begraven worden in mijns vaders ende moeders graf. Hierom heeft den Coninck hem ghekust / ende gebenedijdt/ende Berzellai is wederom gekeert in sijne plaetse.

XV. Naer het noen-mael mooght ghy houden eenighe Godtvruchtighe ende geestelijcke discoursen met iemandt / tot onderwijsinghe eñ onderlinghe vermakinge: Ghelijck CHRISTVS hadde met Nicodemus, met het vrouwken van Samarien, met Moyses ende Elias op den bergh van
Luc.24. Thabor / ende met die twee discipelen die naer

Emaus

Emaus ginghen; ende ghelijck Augustinus hadde met sijne moeder Monica; den H. Benedictus met sijne suster Scholastica; den H. Franciscus met S. Clara; den H. Raymundus met de H. Catharina van Senen. Want immers en moet den voghe niet altijdts ghespannen staen / ghelijck eertijdts seyde den H. Abt Antonius. *Siet num. 20. van daghen*, ende *num. 11. van Hoogh-tijden*. De gagie van eenen soldaet en loopt niet alleen als hy vecht / maer oock als hy eet / drinckt / slaept: en sy vooderen alsoo wel die in't schip leegh sitten door't bevel des schippers / als die sweetē van't roeyen. Ende ghelijcken deel hebben sy ghetregen die by de bagagien bleven / als die ten strijde op-trocken. Alsoo de verdiensten der rechtveerdighen loopen niet alleen als sy bidden / vasten / waken / maer oock als sy eten / drincken / haer vermaken / &c. na't segghen van den Apostel: Den ghenen die Godt beminnen / dienen alle dingen ten goede. Daer na besoeckt het alder-heylighste Sacrament des Autaers / als boven.

DAGEN

Vit. PP. Rosw. fol. 596.

1. Reg. 30.

Rom. 8.

XVI. Leest de Vesperen / ende de reste der Ghetijden vande H. Moeder Godts / oft houdt eenighe andere devotie. Ende daer na mooght ghy lesen een Thienken voor de Overledenen / te weten / in deser voeghen: eenen Pater noster, ende thienmaels het na-volghende ghebedt; 't welck alsoo dicktwijls als ghy leest ter eeren vandē heyligen doeckt / daer onsen Heere is in begraven geweest / verlost ghy eene ziele uyt het vage-vyer: verleent door den Paus Clemens den VIII. als te sien is in het boeck van't vaghevyer van P. Martinus Roas, cap. 16. O Godt / die ons in't heyligh cleet / in't welck u alder-heylighste lichaem van den

DAGEN cruyce af-ghedaen/vanden H. Ioseph in-gewonden is gheweest/de teeckenen uwer passie hebt achter ghelaten; verleent ghenadelijck/dat wy door u doodt ende begraeffenisse/tot de glorie der verrijsenisse gheleydt moghen worden. Die leeft ende regneert met Godt den Vader in eenigheyt des H. Gheests/Godt/van eeuwigheden der eeuwigheden. Amen.

XVII. Leest oft singht de vijf Psalmen accorderende op de vijf letterē van den soeten naem MARIA, die ghy elders wel vinden sult.

XVIII. Onderhoudt stil-swijghentheydt/als boven *num.11. van daghen.* Die sijnen mondt bewaert/ seydt den Wijse-man/die bewaert sijn ziele. Wy lesen inde H. schrifture/dat de hemelen seldē zijn gheopent gheweest/ende dat alleen om ghewichtighe redenen; als/doen het Manna regende; doen CHRISTVS ghedoopt wierdt; Stephanus ghesteenight; Paulus bekeert: alsoo moet het gehemelte onses mondts selden tot spreken open-gaen/niet dan als het geoorloft is ende oirbaer/ende van stichtelijcke dinghen/ende die daer zijn tot onderwijsinghe ende winninghe der ziele vā uwen even mensch ende vande uwe. Een vande Oudtvaderen der woestijne/ghedreven zijnde door 's vyandts tentatie/liep wederom na de wereldt toe/ende soo hy onder-wegen herberghde in een Clooster/soo wierde hy versocht om te segghen een woordt van stichtinghe. Ende ter-wijlē hy andere predickte/siet soo is hy selver onder het predicken van Godt gheraeckt gheweest/van wille verandert/eñ met berouw weder-ghekeert na sijne celle/segghende met David: 'T en ware dat den Heere my gheholpen hadde/soo hadde mijne

Prou. 21.
Exod. 16.
Matth. 3.
Act. 7.
Act. 9.
Vit. PP. Rosw. fol. 744.
Psal. 93.

mijne ziele seer na hy in die helle ghewoont. *Siet num.12.van daghen*, en *num.6.van maenden.* Voorts mijdet u met de menschen te handelen/ voor soo veel als uwen staet immers lijden kan. Doen den Abt Arsenius noch was in't hof vande Keyser/heeft hy den Heere ghebeden/segghende: Heere/stiert my totter salighedt. Ende daer is eene stemme ghekomen: Arseni, vliedt de menschen/ ende ghy sult saligh worden. Proserpina de dochter van Ceres, gaende met hare speel-nooten Cyane ende Syrene wandelen na de velden/die daer waren ontrent den bergh Æthna; en pluckende violetten/matelieven/tijdeloosen en narcissen/ is haestigh uyt het midden van hare mede-ghesellinnen van Pluto op-ghenomen op sijnen wagen/ en na der helle vervoert. Eva gingh kijcken ende gapen / ende herwaerts ende derwaerts slingheren door het paradijs; en de slanghe heeft haer bedroghen. Dina gingh uyt om te sien de dochteren van dien lande / ende Sichem heeft haer ghesien ende ghenomen / en van haer eere berooft. Semei liep uyt Ierusalem herwaerts ende derwaerts / ende 't is Salomon ghebooodtschapt/ ende 't heeft hem den hals gekost. Daerom woont by u-selven / ende als eene musschie alleen woonende in't dack. *Siet num.2. van jaren.* Ende onthoudt de drij salighe raden / die S. Ambrosius onder-hiel / ende gaf aen S. Augustinus. Ten 1. dat hy hem met gheen houwelijcken en soude moeyen/ om den twist die daer komt tusschen man ende vrouwe. 2. Dat hy niemandt en soude raden om soldaet te worden. 3. Dat hy na geen banquetten en soude gaen/ want-men daer't perijckel onder-staet vande matigheyt te verlie-

DAGEN

Vit. PP. Rosw. fol. 528.

Ovid.

Gen. 3.

Gen. 34.

3. Reg. 2.

Psal. 101.

Rosw. 28. August. in vit. S. Aug.

DAGEN verliesen. Oock en wilde S. Augustinus noyt tusschē vriendē scheydts-man zijn/ maer geerne tusschen onbekende: want/seyde hy/ men verliest een vande vrienden/ tot wiens achter-deel men vonnisse gheeft; maer van de onbekenden wint-men den ghenen/ tot wiens voordeel men oordeeldt. Volght my/ spraek eertijdts CHRISTVS tot een van sijne discipelen/ ende laet die doode hunne dooden begraven. Den Abt Pastor versocht zijnde vā sijn suster/ om by den Rechter een woordt ten besten te spreken voor sijn susters sone/die den Rechter als een quaedt-doender gevanghen ende inden karcker doen worpen hadde; heeft sijne suster doen seggen: Pastor en heeft gheene kinderen voort-gebracht. Ende alsoo is sy wech ghegaen. Maer den Rechter dit hoorende/heeft doen segghen: dat hy't maer met een woordt beveelt/ende ick sal hem los-laten. Den Oudt-vader heeft hem wederom ontboden/segghende: Ondersoeckt sijne sake na de wet: ende heeft hy de doodt verdient/ dat hy sterve; maer en heeft hy die niet verdient/ doet alsoo ghy wilt. *Siet num.8.van Hoogh-tijden.*

Matth.8.

Vit. PP. Rosw.fol. 593.

XIX. Buyten tijdt van tafel onthoudt u van eten oft drincken/ soo om de ghesontheydts wille/ als oock om u in matigheydt te oeffenen. Eene Religieuse vrouw-persoone gaende in den hof/ ende siende latouwe/ heeft die met lust in-ghesockt/sonder daer over het teecken des H. cruyces gemaeckt te hebben; ende sy is terstont met den duyvel beseten gheweest/soo den H. Gregorius verhaelt. 'T selve quam oock een Teecken-broeder over vander Predick-Heeren Orde binnen Bononien ten tijde vanden H. Dominicus, om

Gregor. l. 1.Dialog. cap.4.

L. 1. Hist. Ord. S. Dom. p.1. c.6. Ferd. Castell.

om dat hy sonder oorlof ende sonder benedictie des cruyces buytens tijdts ghedroncken hadde. DAGEN

Den H. Pachomius visiterende een seker Cloo-ster/sagh den duyvel sitten op den top van eenen vijghen-boom/daer de jonge Novitien buytens tijdts plegen op te climmen ende heymelijck af te eten;ende hy kende dattet was den duyvel der gulsigheydt. Hy heeft dan een ghebodt ghegheven dat men den boom af houwē soude/ om d'occasien der sonden wech te nemen: maer den Hovenier Ionas wasser droevigh om/overmits dien veel vruchten droegh. Pachomius om den goeden man niet te verslaen / heeft sijn gebodt niet laten executeren. Ende siet/'s anderen daeghs is den boom bevonden van selfs vergaen ende verdorret met al sijn bladeren. Ende doen vernoeyde het Ionas meer/dat hy teghen den sin van sijnen Oversten hem gheneghen ghetoont hadde om den boom te behouden / dan het hem wel leedt soude gheweest zijn te sien dien af-ghehouwen / gelijck Metaphrastes verhaelt. Eene oude dienst-maeght (wiens vlijtigheydt de H. Monica meer prees in't stuck van haere tuchtighe op-voedinghe/dan wel de naerstigheydt van hare moeder) en stondt niet toe / dat Monica buyten den tijdt van tafel soude drincken/al waer't schoon dat sy grooten dorst hadde. Om dat de quade gewoonte van buytens tijdts te drinckē niet en soude in haer d'overhandt hebben. Ende door dese maniere brocht sy Monica soo verre / datse metter tijdt van selfs niet en begheerde 't ghene onbetamelijck was: al-hoe-wel sy met wijn-lust in haer jeught bevanghen hadde gheweest. Want ghesonden zijnde van haer ouders om wijn te tappen/

Metaphr. in vita eius c. 44.

Aug. l. 9. confess. cap. 8.

DAGEN tappen/settede sy de kan aen haren mondt / ende soogh met haer uyterste lippen een weynighsken daer uyt. Ende aldus doende/dranck sy daghelijckx hoe langher hoe meer.* Ende ghelijck de gene die 't cleyn versmaedt/ allengskens valt in't groot (*Siet num.30.van daghen*) viel sy oock in sulcke ghewoonte/datse naderhandt by-na volle kroeskens met wijn uyt-dronck. Maer dese veretterde aposteumie is door de tonghe van een slecht onder-meysken ghebliemt geweest: want dese met Monica kijvende/heeft haer uyt een bitter ghemoedt verweten ende spijtighlijck gheseydt: Doorts aen en wille ick van u geen woorden hooren / ghy wijn-suypster. Met welcken prickel Monica ghesteken zijnde / sagh terstondt op haer schande/ende verfoeyende haer gebreck/ heeft 't selve uyt-gheroeyt ende verwonnen.

Ecc.19.

Vit. PP. Rosw. fol. 572.

Eenen Oudt-vader hadde voor hem ghenomen/ dat hy in veertigh daghen niet en soude drincken. Ende als hy seer verhit was/soo wiesch hy sijn water-kruycke / eñ vuldese met water/ende hingh die voor sijne ooghen. Ende als hem de broeders vraeghden / waerom hy dat dede? soo heeft hy gheantwoordt: Om dat ick siende 't gene ick begheere / ende 't selve niet nuttende / te meer dorstighen brandt soude lijden / ende daer door verdienen meerderē loon van Godt te vercrijghen. *Siet num.33.van daghen.*

XX. Tob.3.

Naer het exempel van Sara de dochter van Raguel, en maeckt u niet ghemeynsaem met de ghene die in lichtveerdigheyt wandelen/ende en voeght u niet met den spelenden. Want ghelijck hy dwaes is / die visschen soeckt inde berghen; hasen ende conijnen inde wateren; goudt inde bos-

boomen: alsoo is hy dwaes die Godt soeckt daer hy niet en kan ghevonden worden. Maer ghy sult vraghen / waer ghy hem sult vinden? ick antwoorde: waer hebben hem ghevonden soo menigh duysent Martelaers ende Confessoren? soo menigh duysent Sancten ende Sanctinnen? Ghy en derret voorwaer inde landē van Sassen oft Hessen / van Sweden oft Denemercken niet loopen om hem te vinden: ghy en derret niet loopen na Ierusalem, ende andere plaetsen; veel min na kaerten ende speel-berderen / na schijven ende teerlinghen; na croegen ende kuffen; maer loopt inden grondt van u eyghen herte: want soo CHRISTVS seydt / het rijck Godts is binnen u. Groot in't midden van u is den heyligē van Israël, sprack Isaias. Wat soeckt ghy dan soo verre buyten / daer Godt binnen u is. Wie loopt na vremde landen / om den medecijn te soecken / dien hy weet dat in sijn eyghen stadt ghecomen is? Wie soeckt den meester in ander lieden huysen / die hem binnen hoort leeren in sijn eygen huys? O herte is dē acker daer den grootē schat in verborghen leyt / ontgraeft die metter ghedachten / ende sonder moeyte sult ghy Godt vinden. O we ziele is het kasteel / daer Godt in woont; uwen wille is de slaepcamer / daer hy in rustet. Den H. Augustinus beclaeghde dat hy soo langhen tijdt buyten sy-selven gheloopen hadde om Godt te vinden / daer hy van binnen te vinden was: 't welck na dat hy verstaen hadde / soo en heeft hy niet gherust op vleesch ende bloedt / noch op iet dat buyten hem was / maer heeft hem inwaerts in-ghetrocken; ende Godt daer vindende / heeft hy de goetheydt van den selven in blijdschap

DAGEN.

Isa. 12.

S. Aug. in Soliloq. c. 31.

DAGEN. schap begonst te ghevoelen / ende met vreughden te ghenieten. Keert u oock dan derwaerts / ende sonder kost ende moeyten sult ghy den ghenen vinden / dien ghy bovē al bemindt. Begint oock een mis-haghen te crijghen in de wereldt / eenen af-keer vande sonde / eenen haet van u-selven / ende vande onvolmaeckthepdt van den ouden mensch die in u leeft / soo begint ghy tot Godt
Psal. 75. te ghenaken ende Godt tot u. De plaetse des Heeren is ghewoorden in vrede vaneen gebroken / suchtende ende verootmoedighet herte / in versterven van sy-selven / ende in het aen-doen van den nieuwen mensch die na Godt ghebooren is. *Siet num. 9. van maenden.* Denckt hoe dat uwe edele ziele niet anders en is dan een cleyn suyver vogelken / dat hondert laghen worden gheleyt / met roeden / stricken / knippen / netten / ende andere instrumenten. Willet behouden zijn / soo moetet vlieghen inde locht / ende niet by der aerde. Alsoo wilt ghy mede uwe ziele behouden / soo moet ghy wandelen inden geest / die vanden hemel is; ende niet nae den vleesche / dat van aerde is; niet in danssen oft springhen; niet in suppen oft brassen; niet in dobbelen ende tuyschen; niet in tijdtvercortingē van ijdele spelen. P. Franciscus Borgia pleegh te segghen / datmen in't spelen verloor vier juweelen; den tijdt / 't gelt / de devotie / ende dickwijls de conscientie. Den grooten Coninck S. Lodevvijck vernomen hebbende / dat sijnen broeder den Hertogh van Anjou speelde met den Heere van Nemours, al-hoe-wel kranck van lichaem / stondt op / ende komende al waggelende inde camer / wierp 't speel-verdt met de teerlinghen / ende een deel van't gelt ter vensteren uyt.

Rosw. 30. Septemb. in eius vit.

Surius 25. August. & prax. Spirit. Sales p. 3. cap. 32.

'T selve

'T selve dede oock de H. Antoninus Artsch-Bisschop van Florencen, als hy by-geval passeerde daer-men tuyschte/dobbelde/ende andere on-geoorlofde spelen speelde/ als oft sy daer hun ampt af maeckten. Hier mede nochtans en worden de eerlijcke vermakinghen niet verboden/als op de luyte oft andere instrumenten te spelen. Den H. Dunstanus speelde seer fraey op alle instrumenten. Ende 't ghebeurde op eenen tijdt dat sijne cither hanghende aen den wandt / van selfs speelde/ende datter eene stemme onder-liep dus singhende: de zielen der Heylighen verheughen haer inde hemelen/die CHRISTI voetstappen naghevolght hebben; ende om dat sy t'sijnder liefde haer bloedt ghestort hebben / daerom verblijden sy haer met CHRISTO sonder eynde. En hy nam het/ als oft Godt hem daer mede hadde willen leeren / wat hy op sijn cither behoorde te spelen; te weten / om daer mede den Heere ende sijnen Heylighen te loven; en om andere/daer hy mede verkeerde/te beweghen tot hemelsche liefde. Het selve in-sien hadde mede den Coninck David; ende daerom hadde hy in den dienst des Heeren vier duysent sanghers/den Heere singhende ende lovende op alle instrumenten. Ende 't gene ick segghe van op d'instrumenten te spelen/is mede te verstaen van andere oefeningen/als ter jacht te gaen / te kaetsen met den ballon oft andersints/spelen met de palemailie/naer den rinck te steecken/schaken/&c. die alles goet ende toe-gelaten zijn/ ende by wijlen om redenen oock van heyligh mannen ghehanteert zijn ghewees/als van S. Ian Euangelist, S. Elizabeth van Hongarijen, den H. P. Ignatius, S. Bernardus, &c. *Siet num.15.*

DAGEN Rosw. 2. Maij, in eius vita.

Rosw. 19. Maij, in eius vita.

1. Paralip. 23. v. 5.

Ribad. l. 5. cap. 10.

DAGEN *num.15.van daghen.* Want de castagnien springen uyt het vyer/'ten zy ghy haer gheeft wat lochts ende openinghe; ende die jonghe spruyten versticken haer inden hof/als ghy die ronts-om in eenen pot besluyt ende haren vrydom van wasschen te seer beneemt/gelijck S.Anselmus Artsch-Bisschop van Cantelbergh pleegh te segghen. Maer men moet sich alleenlijck wachten van't selve boven maten te doen/soo van den tijdt als in't ghewin; als oock van sijne begheerte daer niet te seer op te setten:ende daerom de winninghen liever den armen uyt te reycken/dan by u te houden. Den H. Augustinus oudt wesende/ claeghde dat hy al te langh liep spelen doen hy noch een kindt was. Ick speelde met den bal/ seyde hy/een joncxken zijnde; ende ick wierde daer door belet om tot de gheleertheyt eben gheringhe te komen: ende ick sondighde voor u/ mijn Heer mijn Godt/doende tegen 't bevel van mijn ouders ende meesters. Aensiet/Heere/ghenadelijck dese dinghen vol ijdelheydts ende sotternije; ende verlost ons hier van/die u nu aenroepen. *Siet num.11.van Hoogh-tijden.*

Surius 21. April.

Aug. l.1. conf. c.9. & 10.

XXI. Voor/oft naer het avont-mael leest de Roomsche Litanie der Heylighen/oft een vande Litanien na den eysch des daeghs. Oft met Thomas Morus dry vande Psalmen van David: Godt ontfermt u mijnder/&c. Tot u Heere heb ick mijne ziele op-gehevē/&c. Godt zy onser bermhertigh/ende hy ghebenedijde ons/&c. Hier na leest Salve Regina, &c. Weest ghegroet Coninginne/&c. Ende in't lest/De profundis, &c. Wt de diepte o Heere/&c. met een ghebedt voor de overledenen. Daer na dry Ave Maria ter eeren vande

Tho. Stapl. in eius vita c.9.

Psal.50.

Psal.24.

Psal.66.

Psal.129.

vande Enghelsche groetenisse/als de bede-clock clept. Aldus: 1. Den Enghel des Heeren heeft gheboodtschapt MARIÆ, ende sy heeft ontfanghen vanden H. Gheest. Weest ghegroet, &c. 2. Siet de dienst-maeght des Heeren / my ghe-schiede na u woordt. Weest ghegroet, &c. 3. Het Woordt is vleesch gewordē / ende heeft in't midden van ons ghewoont. Weest ghegroet MARIA, &c. DAGEN

Ghebedt.

Wy bidden u / o Heere / stort in onse herten uwe gratie/op dat wy/die door de boodschap des Engels bekent hebben de Mensch-wordinge CHRISTI uw's Soons/ moghen door sijn passie ende cruys komen tot de glorie der verrijsenisse / door den selven IESVM Christum onsen Heere. Amen.

Hier na mooght ghy lesen oft laten lesen de Legende vanden Heylighen des teghenwoordigen daeghs/oft immers de memorie vanden Heyligen van dien dagh/na d'ordre van het Roomsch Martelaren-boeck van Baroniūs, over-gheset door Henricum Adriani. Laet na d'ordonnantie van S. Carolus Borromæus het meeste des huysghesins hier toe by-een gheroepen worden. Den H. Franciscus Xauerius gingh in Indien tusschen licht ende doncker met een schelle in sijn rechter handt / ende met een lanteerne in sijn slincker-handt / ende riep: Bidt voor die van hier zijn ghescheyden: dat haer Godt in sijn rijck wil leyden. Tursel. l. 2. eius vitæ, cap. 17. & lib. 3. cap. 7.

XXII.

Voor het slapen-gaen besoeckt het alder-heylighste Sacrament des Autaers / als boven. Den H. P. Franciscus Xauerius en liet hem nerghens liever vinden als inde kercke: gheljck mede voor hem ghedaen hebben de HH. Gregorius Horat. Tursellin. l. 6. in eius vit. c. 5.

DAGEN rius Nazianzenus, Basilius, ende de H. Catharina van Senen, die nerghens vrijer en was / soo sy seyde/banden over-val van quade ende leelijcke ghedachten/dan als sy inde kercke was. Den H. Dominicus en hadde by-na gheene andere celle dan de kercke: want na dat hy hem met winninghe der zielen besigh ghehouden hadde; soo vertrock hy hem inde kercke als na het comptoir sijns Heeren/ende begaf hem daer tot lesen/bidden/mediteren; ende voeghde hem by d'Enghelen die daer present waren by CHRISTVS in het H. Sacrament. *Siet num. 1. van Hoogh-tijden, eñ num. 2. van jaren.*

XXIII. Ondersoeckt uwe conscientie/als oft ghy dien nacht soudt moeten sterven / ende voor Godts voordeel verschijnt. Denckt oock/waert by aldien dat den duyvel u moeste beschuldigē/ oft dat ghy selfs eenen anderen persoon voor-haddet/en souder niet wel wat ghevonden worden? insonderheydt daer David seydt: Van mijn verborghen sondē reynight my/Heere/eñ van vremde sonden spaert uwen dienaer: want gelijck Saul sondighde in't sparen van Agag; ende David in't tellen sijns crijghs-volckx; ende Saulus in't vervolgen der Kercke Godts; sonder wroeghen ende sonder te weten dat sy sondighden: alsoo vallen eenighe in sware sonden door schuldighe onwetentheydt/ sonder de sonde te kennen voor sonden/eñ sonder wroeghen hunder conscientie. Eñ daerom seyde oock David: De sonden mijnder jonckheydt/ende mijne onwetentheden en wilt Heere/niet ghedachtigh wesen. Bellarminus verhaelt/dat eenen sekeren Bisschop wesende sieck totter doodt toe/ gevraeght wierdt van eenen Priester/hen beyder vriendt/

Psal. 18.
1. Reg. 15.
2. Reg. 24.
Actor. 9.
Psal. 24.
L. 2. de arte mor. c. 6.

vriendt/oft sijne conscientie gerust was? hy antwoorde/ dat door Godts gratie hem geene swarе saken en wroeghden van sijn leste biechte. Den Priester vraeghde hem/oft sijne conscientie hem niet en wroeghde van versuymenissen? aenghesien den Apostel soo sorghvuldelijck de Bisschop Timotheum vermaende: Predickt het woordt/ weest daer neerstigh in/'t zy dattet gelegen is oft onghelegen/berispt/smeeckt/straft met alle lijdtsaemheydt ende leeringhe. Dit gehoort hebbende/soo suchtede den goeden Bisschop uyt den grondt sijns herten/ende seyde: Inder waerheyt mijne versuymelijckheden maken my verbaert! ende dit gheseydt hebbende/soo begonsten sijn ooghen vloeden van tranen te storten. D'Engelen vraeghden eertijdts de duyvelē/waerom dat sy't wilden beletten/dat den H. Antonius niet en soude moghen op-ghevoert worden na den hemel: aenghesien hy gheene sonden en hadde die 't selve mochten beletten? Doen begonsten sy hem te beschuldigen van allen 't quaedt dat hy ghedaen hadde van sijne ghebooste af. Antonius tot sy-selven ghekomen zijnde/dede niet dan suchten ende weenen over sijne versuymenissen ende over d'onachtsaemheydt der menschen/die soo sorgheloos leven/als oft sy niet eenē vyandt en hadden; ende als oft het sweerdt van Godts oordeel over hunne hoofden niet en hingh; ende alsoo henen loopen blinder ende botter als de ezellinne van Balaam. *Siet num.7.van maenden.*

DAGEN.

2. Tim. 4.

Vit. PP. Rosw. fol. 52.

Num. 22.

Den H. Abt Antonius pleegh sijne discipelē te vermanen/datse immers ghedueright dencken souden op dese woordē van den Apostel: En laet de Sonne niet onder-gaen over u gramschap.

XXIV. Vit. PP. fol. 50. Ephes. 4.

DAGEN Ende over de gramschap alleen niet/maer oock niet over eenige andere sonden: op dat de Sonne ende de Mane in gheender tijdt ghetuyghen en zijn over onse misdaden. Den Abt Esius woonende in't hooghste der wildernisse veertigh jaren lanck/wierdt ghevraeght van den Abt Ioannes, wat voortganck eñ profijt hy ondertusschen ghedaen hadde? hy heeft gheantwoordt: De Sonne en heeft my noyt sien eten. Den Abt Ioannes heeft gheseydt: Noch my en heeftse noyt gram ghesien oft verstoort. Wy lesen oock van den Abt Agatho, dat hy op eenen tijdt seyde: Ick en hebbe noyt al willens gaen slapē / behoudende teghen iemandt eenighe droefheydt; noch ick en hebbe niemandt laten gaen slapen / die iet teghen my hadde. Den H. Ioannes Patriarch van Alexandrijen, zijnde met Niceta den Raedts-Heer den gheheelen dagh in verschil gheweest; liet eyndelijck door sijnen Vicaris aen Niceta seggheu: mijn Heer/de Son loopt onder. Welcke korte woordē het herte van Niceta schielijck soo gheraeckt hebben / dat hy op staende voet den Vicaris volghende/den Artsch-Bisschop te voet ghevallen is / seggheude: H. Vader / voort-aen ben ick tot uwen wille. *Siet num. 28. van dagen, §. 7.* Laet ons oock den hemelschen Vader met een heel ghebroken ende verootmoedight herte te voet vallen/eer de Sonne onder-gaet / niet wetende oft ons leven / ghelijck het leven van Balthasar den Coninck van Babylonien, eenen sone van Nabuchodonosor, oock in deser nacht ons mocht ontvallen: na 't ghene den Heere seyde tot den op-siender van sijnen boomgaert: Houwet dien af / want waer toe beslaet hy die aerde?

Vit. PP. Rosw. fol. 569.

Vit. PP. Rosw. f. 514.

Vit. PP. Rosw. fol. 186.

Psal. 50.

Ephes. 4.

Dan. 5.

Luc. 13.

En

En is't niet in onsen tijdt ghebeurt / dat eenen jongh-man latende den tijdt van biechten te Paesschen voor-by gaen / om dat hy eenen anderen met doodelijcke vyandtschap vervolghde / dickwijls vermaent wierdt van aensienlijcke gheestelijcke persoonen / dat hy hem beter soude beraden ende tot biechtē stellen. Eyndelijck om sich van hen t'ontslaen / seyde hy: dat hy naer acht daghen dat doen soude / denckende dat hy hem onder-tusschen van sijnen vyant wreecken soude. Maer eylaes! hy ordineerde van den tijdt eer hy dien hadde / ghelijck als Nicanor dede / die de Joden verkocht eer hy-se hadde; alsoo dede desen jongh-man met den tijdt: maer hem en zijn gheen acht uren levens ghegunt; want gaende van hen wech / ende woorden crijghende met sijnen broeder / is hy van dien soo snel eñ fel doorsteecken / dat hy oock den salighen naem IESV niet en konde uyt-spreken. *Siet num. 17. van jaren.* DAGEN 2. Mach. 8.

XXV. Denckt op den Edel-man Rolandus, die / na dat hy den gheheelen dagh metspelen / banquetteren ende dansen over-ghebrocht hadde / seyde des avonts tot sijn ghepeysen: Waer is nu die feeste ende de ghenuchte vanden geheelen dagh? ghelijck desen dagh wech is / soo sal het gheheel leven voor-by gaen / ende daer en sal ten laetsten niet blijven dan een langh ende laet berouwen / ende een waerachtigh segghen met Petrus: Meester / den gheheelen nacht arbeydende / en hebbe ick niet ghevanghen. Ende heeft des anderen daeghs een Religieux leven aen-ghenomen. 'T selve heeft oock ghedaen Theodorus eenen edelen jongelinck van veertthien jaren: want soo hy sagh dat op eenen sekerē feest-dagh het huys van Plat. de bono stat. Rel. l. 3. c. vltim. Luc. 5. Vit. PP. Rosw. fol. 124.

DAGEN van sijn ouders al te heerlijck eñ kostelijck was/ ende daer-en-boven van alle goederē overvloedigh vol; heeft hy by sy-selven gheseydt: Wat sal't u baten/ô Theodore, oft ghy schoon de heele wereldt ghewonnen hadt/ende u met de verganckelijcke ijdele genoechten ende wellustigheden over al ghenoeghende/u van die eeuwighe ende onsterffelijcke goederen beroofde? want niemandt en kan hem met de teghenwoordige wellusten versaden/ende de prijsen der eeuwiger glorie verdienen. Hier over in tranen vloeyende/ ende Godt aen-roepende/heeft hy by sy-selven over-leyt/hoe hy in een clooster wilde gaen/op dat sijne ziele in doodelijcke sondē niet en soude versmoorzen; maer door Godts gratie verlost zijnde/hem in alles hier soude loven ende glorificeren; ghelijck 't gheschiedde. *Siet num.10. van Hoogh-tijden.* Denckt mede alsoo: ende na de vermaninghe van den H. Abt Pachomius, soo laet uwe ziele tot elck lidt haers lichaems segghen: eer ons de doodt van malckanderē scheyde/laet ons vromelijck strijdē/volherdelijck staen/mannelijck vechten/sonder traeghheydt Godt dienen. Ghy ooghen wilt in tranen vloeyen! ghy tonge/ handen ende voeten betoont uwen edelē dienst! ghy leden scheydet eñ speent u vande wellustigheydt des vleesschs/eer de doodt dat doezende eer ick't te spade beclaghe/segghende: Wee my/dat ick aen u ghebonden ben gheweest; eñ om uwen 't wille de straffe der eeuwigher verdoemenisse ontfanghe. Maer ter contrarien/toont liever/o lichaem/uwen vlijtighen dienst; op dat ick hier na in den dagh der verrijsenisse my met u mach verblijden/ende u verwellecome/seggende: Weest ghegroet

Vit. PP. Rosw. fol. 134.

Cant. 2.

ghegroet mijne bruydt/staet op mijne vriendin- DAGEN
ne/ende komt by my: den winter is voor-by/
den slagh-reghen is ghepasseert: Godt heeft met
ons sijnen wille ghedaen. Ghy hebt my by-ghe-
staen in allen arbeydt/in vasten en waecken/in
honger ende dorst; dat cruys der penitentie heb-
dy ghedraghen. 'T is reden dan/dat ghy/'t gene
dat ghy gesaeyt hebt al weenende/nu met blijd-
schap maeyt; ende ghy u deel oock nemet van-
der eeuwigher glorie/aenghesien ghy my ghe-
holpen hebt/om de eeuwige glorie te verdienen.
Dit bedenckende den H. Apostel Iacobus de Min- D. Hier. I.
der, vooghde daghelijckx hondert-mael sijne le- de viris il-
den tot CHRISTVS dienst; ende sijne knien waren lustr. &
soo van het knielen verhardt ende verweert/als Rosw. 1.
de huyt vande kemels. Den H. Bartholomeus May.
Apostel dede sijn ghebedt hondert-mael alle da- Sur. 24.
ghen/ende soo dickwijls alle nachten. 'T selve August.
heeft oock ghedaen den Abt Apollonius: en in't Vit. PP.
Clooster van den Abt Apollo, 't welck is in Rosw. fol.
Thebaida, was een Oudt-vader die in sijn celle- 460. 747.
ken/daer hy pleegh te staen ten ghebede/knielde Ibid. 913.
op een plancke; welcke door sijn ghedueregh ge-
bedt ende knielinghe/meer dan vier vingheren
uyt-gheholt was.

Na den raedt van den Coninckliijcken Pro- XXVI.
pheet David, seggheude: In de nachten heft op u Psal. 133.
handen in't heylige/ende gebenedijdt den Heere.
Ende wederom: Dat op-heffen mijnder handen Psal. 140.
laet wesen als een avont-sacrificie: soo heft als
met Moyses uwe handen na den hemel; en leest
een cruys-ghebedt van eenen Miserere, oft van
dry Pater nosters, ende dry Ave Maria, met eenen
De profundis; in de plaetse dat den H. Domini- Rosw. 4.
cus August.

DAGEN cus dry-mael alle nachten sy-selven disciplineerde: de eerste discipline was voor sijn sonden; de tweede/voor de sonden van sijnen naesten; de derde/voor de zielen des vage-vyers. Daer na kust ootmoedelijck de aerde/ ter eeren dat uwen Saligh-maker om u tot stof ende asschen neder-gedaelt is/ende in't hofken op sijn aensicht ter aerden viel: ende seght: Godt weest my sondaer ghenadigh. Den H. Iacobus de Minder hadde weeren op sijn voor-hooft/om dat hy 't selve teghen d'aerde leyde als hy badt. Besprenght voorts u ende uwe rust-plaetse met wy-water/ biddende den Heere/dat hy u besprenge met den dauw sijns bloedts ende sijnder gratien. Ø ontcleedende/bidt Godt dat hy u ontcleede van alle sinnelijcke liefde/ende quade gheneyghlijckheyt. Ende versuchtende/segghet: O Heere/ den dagh is ghepasseert/eñ den nacht komt aen: wanneer sal den dagh eens komē/ na den welcken geenen nacht en sal volghen; den dagh die van gheenen avondt en weet; den dagh der eeuwigheyt/ daer de Sonne nimmermeer en sal onder-gaen! maer doch/Heere/ghy kent onse vroosheydt/ ende soo langhe als wy hier zijn/na den dagh soo geefdy de duysternissen des nachts/ tot ruste der menschen. Als ick dan mijn lichaem stelle tot rusten/ gheeft inwendige ruste aen mijne ziele door volkomen vergiffenisse van alle mijne sonden/ op dat ick niet en slape met eene quade conscientie. Ende ghelijck ick nu met vrede in-gae in mijn bedde/ gheeft my alsoo ten eynde van mijne daghen in-geleydt te worden in het graf met ruste ende vrede. Ende als den nacht sal komen/ dat mijne lichaemelijcke oogen sullen sluyten/ eñ de crach-

Luc. 18.

Rosw. 1. Maij.

crachten des lichaems my sullen begeven / ende DAGEN
de duysternissen des doots my sullen bevangen/
zijt ghy dan mijn licht inde duysternisse / ende
mijne sterckte in alle kranckheydt / ende inde
doodt mijn levē/op dat na dien nacht/ den dagh
der eeuwigher claerheydt my magh op-gaen.
Amen. Voorts weet dat een mensch van goeder
conscientie ende gherustes herten veel sachter
slaept oock op de aerde/ dan wel een met onghe-
rustigheydt op een verguldt bedde vol sachte
pluymen; gelijck Phocion van Athenen pleegh Phocion
te segghen. Als ghy neder-legh't / by avontuere apud Sto-
naeckt na der ziele / soo draeght sorghe dat ghy bæum,
u eerlijck bedecket. Den H. Dominicus sagh eens serm. 1. de
by nachte / dat de H. Moeder Godts / verghesel- prudent.
schapt zijnde met de HH. Maeghden Cæcilia en- Sur. in vit.
de Catharina, besocht alle de cellen der broede-
ren /ende die met wij-water besproeyde: maer
datse eene celle voor-by ginck / overmidts dat
daer binnen eenen Broeder lagh en sliep/niet na
alle betamelijckheydt ghenoeghsaem bedeckt.
Ter-wijlen ghy dan ten toone ghestelt zijt voor 1. Cor. 4.
d'ooghen van Godt/vande Enghelen/ ende der
menschen / soo bemint 't juweel vande eerbaer-
heydt; ende met seeghbaerheyt neder-leggende/
mooght ghy u laten voor-staen/dat ghy ligghet
by de cribbe CHRISTI, oft op de borsten van IE-
SVS met S. Ian Euangelist, oft by de bloedighe pi- Ioan. 13.
laer/by het Cruyce IESV, by sijn graf/&c. Ende
peyst / dat ghy by avontuere voor den morghen
inde doodt-kist sult legghen/ waer uyt ghy niet
op-staen en sult/dan ten uytersten daghe. Inden
midder-nacht quam daer eenen roep: Siet den Matth. 25.
Bruydegom komt / gaet uyt hem te ghemoet.

DAGEN Oft becommert u met eenige andere devote ghe-
Recueil des hommes de la compagn. dachten/ende rust in die. P. Bernardus Colnago
vande Societeyt IESV leyde by hem in sijn bedde
een crucifix / ghedurende den vasten; een cleyn
IESVS beeldeken/ghedurende den tijdt van Kers-
misse/ende soo voorts verscheyden beelden na de
verscheydentheyt der tijden ende der mysterien:
ende hy songh met devotie eenighe liedekens/
passende op het mysterie van dien tijdt: eñ dus
een groot deel des nachts / ja by wijlen gheheele
nachten over-ghebrocht hebbende in devotie /
verviel in slaep; soo nochtans dat hy met de
Cant. 5. Bruydt mocht segghen: Ick slape / ende mijn
herte waeckt.

XXVII. Ontstelt u niet door veel droomen; want hier
Eccl. 5. in is veel ijdelheydt. Als ghy nochtans u-selven
soudt bevinden in eenen staet van doodt-sonde/
soo magh ick wel lijden / dat ghy die droomen
treckt tot waerschouwinghe om uwe sonden te
biechten / u leven te beteren / ende de deught te
Rosw. 27. Novemb. oeffenen. Iosaphat den sone van Abenner Co-
ninck van Indien, in slaep gevallen zijnde/docht-
te hem dat hy sagh de glorie der Heyligen; ende
daer nae de pijne der verdoemden: ende creegh
hier door eenen schroom vande sonden / tot de
welcke hy door list der vrouwen aen-ghelockt
Vit. PP. Rosw. fol. 196. wierde. Den Bisschop Troilus siende in sijnen
slaep een seer schoon ende kostelijck paleys met
eenen tijtel boven de poorte: te weten: Dit is de
eeuwighe wooninge / daer den Bisschop Troilus
in rusten sal; was seer verblijdt van dit visioen.
Maer terstont daer na wierdt desen tijtel uyt-
ghevaeght/ende een ander in de plaetse ghestelt;
te weten: Dit is de eeuwighe wooninghe van
Ioan-

Ioannes den Patriarch van Alexandrijen, ghekocht om dertigh pont. Den Bisschop Troilus quam tot sy-selven/eñ veranderde vandē hoofde tot de voeten/ende van ghesparigh ende gierigh tot den armen / wierdt hy daer na seer milt ende liberael. Landelinus siende inden slaep / dat de ziele van een van sijn mede-ghesellen inder helle ghedraghen wierdt/is daer door verslaghen ghewest ende bekeert. Een Edel-man ende Raets-Heer ten tijde van Childebert ende Clotarius Coningen van Vranckrijck /sagh in sijnē slaep/ dat de H. Moeder Godts hem met eenen ijseren hamer op sijn voor-hooft sloegh. Waer over verschrickt zijnde/riep den H. Domnolum Bisschop van Mans; ende restitueerde de hoeve die hy de kercke onthoudē hadde/ ende die hy oock na veel vermaninghen niet en hadde willen wederom geven. Eenen Advocaet / Fiscael van't hof van Hollandt / niet langh voor sijn sterven droomde (ghelijck hy aen sijne kinderen verhaelde)dat hy den hof van eenē Advocaet te Parijs in Vranckrijck (by wien hy in sijn jonckheydt wel eer ghewoont hadde) seer verwildert sagh eñ verwoest; ende vraghende sijnen meester hoe dit by quam/ daer hy soo curieux ende sinnelijck van te voren over sijn hof hadde ghewerst; creegh voor andtwoordt; 't is waer/soo pleegh ick te zijn/maer de saecke van het hof/ ende den woel vande wereldt hebben my soo diep verslonden/ dat ick het wiēn van mijnen bloem-hof gantsch hebbe vergeten. Den Advocaet/die dit droomde/quam tot sy-selven / ende beduydde den droom tot aen-wijsinge van noodighe suyveringhe sijnder conscientie: want hy langhen tijdt achteloos hadde henen gheloo-

DAGEN.

Sur. & Rosw. 15. Iunij.

Rosw. 16. Maij.

DAGEN gheloopen: immers hy bekende ende beclaeghde sijn fauten / hy biechtese meer als eens / nae de wijse soo men dat doet inde Catholijcke Roomsche Kercke / ende riep in rouw tot den throon der ghenade Godts / ende stierf onlanghs daer nae. Eenen sekeren Prins 's nachts voor sijn overlijden (soo Lipsius pleegh te verhalen) sagh in sijnen slaep / dat Carolus V. die al over een wijle der wereldt ghepasseert was / tot hem quam / eñ hem verhaelde hoe hy hem van sijn twaelf jaren af in sijn camer op-ghetoghen hadde / groot ghemaeckt ende voor-sien van alle wel-varen; ende dat den Keyser hem strafte over sijn misbruyck / ondanckbaerheydt / ende rebellie / waer door hy / voor soo veel in hem was / Godt berooft hadde van den dienst ende eere / die hem gheschiedde inde gheheylighde plaetsen / eñ den Coninck van sijn autoriteyt; ende de landen hadde doen apostateren / soo van het Catholijck Apostolisch Roomsch in-gheplant gheloove (dat alleen de ziele kan saligh maken) als van den Coninck haren wettighen Souverain eñ waerachtighen ghebozen Heer ende Prins: maer doch dat hy het alles bewaerde om voor de hooghe vyer-schaer teghen hem te pleyten ende met rechte teghen hem te strijden. Den Prince ontsprongh uyt sijnen slaep / met sulcke benauwtheydt / als ofter eenen bergh / ja de gheheele wereldt op sijn herte hadde gheleghen; ende sweette soo / dat hy van hemde moeste veranderen: ende is in sijnē gheest verschoten gheweest / ende sijn aensicht wierdt verandert / ende sijne ghedachten maeckten hem verbaest meer als iemandt hadde konnen ghelooven; ende hy vertelde 's morghens als oock

I. Lipsius.

's noe-

's noenens over tafel / wat hem hy nachte was DAGEN
herbaren. Ende soude na alle hope van versoe-
ninghe getracht hebben / en hadde hem de doodt
dien selven dagh niet onverhoets over-vallen.
Den Overstē van de backers vā Pharao droom- Gen.40.
de / dat hy drij korven meels hadde op sijn hooft:
ende dat hy in den alder-oppersten korf droegh
alderhande spijsen / welcke-men makē magh; na
de backers konste / ende dat de voghelen daer uyt
aten. Ende siet na drij dagen heeft hem Pharao
doen hanghen aen een galghē / ende die vogelen
hebben sijn vleesch verscheurt. Nabuchodono- Dan.4.
sor hadde eenen droom gesien die hem vervaer-
dezeñ na de bediedenisse van Daniel, is hy vande
menschen verworpen gheweest / ende hadde den
hemel voor sijn dack / ende hy heeft hoy als eenē
osse ghegeten / ende met den dauwe des hemels
is sijn lichaem nat gheworden / ende sijn hayren
wiesschen in de ghelijckenisse van arents vede-
ren / ende sijn naghelen als der vogelen clauwen:
totten tijde toe dat hy wiste / dat den hooghsten
heerschapt over't rijck der menschen / ende dat
sijn macht is een eeuwighe macht; ende dat hy
den adem / ende alle de wegen des menschē ghe-
wisselijck in sijne handen heeft.

Ter-wijlen de wereldt is die Piscina probati- XXVIII.
ca, daer een groote menighte van siecken light / Ioan.5.
soo laet u particulier ondersoeck eñ voornemen
om u te beteren meest loopen op een gebreck in't
besonder. De Enghelen van Iacobs leedere heb- Gen.28.
ben vleughelen / maer nochtans gaen sy op ende
af van trappe tot trappe. Den op-staenden da-
gheraet en verjaeght de duysternissen niet op
eenen ooghen-blick / maer allenghskens. Het is
ghemeyn-

DAGEN ghemeynlijck seer schadelijck van het een eynde terstont tot het ander eynde sonder middel wech te willen springhen. Men en treedt vanden somer terstont inden winter niet. Ende de medecijne ofte genesinge die allenghskens gheschiedt door preparativen/juleppen/ende soete medecijnen/is de sekerste. Alsoo is't met de sieckten der zielen/*Siet num.32. van daghen.* Vervolght dan een van dese na-volghende puncten; ten 1. dat ghy u
Prou.18. niet en vergrijpt in u tonghe: Wetende dat het leven ende de doodt gheleghen is in de tonghe/ dat is/in het spreken. Gelijck de handt van het ur-werck/seydt Philon, gheeft te kennen d'inwendighe ghestaltenisse vande raderen; alsoo openbaert de tonghe den staet des herten/'t zy goeden oft quaden. Ende ghelijck als-men een koffer siet sonder slot/ men oordeelt datter gheenen schat in en is/noch sake van eenige weerde; soo is't met den mensch die sijne tonghe niet en
Psal.38. bedwingh. Ick hebbe gheseydt/spraek David, ick sal mijn wegen bewaren/op dat ick my niet
Trip. l. 8. c. 1. Pet. de Natal. l. 6. cap. 38. en besondighe in mijne tonge. Den Abt Pambo hoorende dese woordē eens voor-lesen van sijnen meester; Hola/seyde hy/'t is ghenoech: de reste sal ick hooren/als ick dit metter daedt sal volbrocht hebben. Langen tijdt daer naer/vraeghde hem sijnen meester/waerom hy in ses maenden niet weder ter scholen en was gekomen/om voorder te leeren? overmidts/seyde hy/ick mijn eerste lesse noch niet vast en hebbe. Daer na noch langhe jaren levende/wierdt hy eens van een ander ghevraeght/oft hy sijn lesse al vast hadde? negen-en-veertigh jaren arbeydende/antwoorde hy/heb ick noch qualijck dit konnen volvren-

brenghen. Die in den woorde niet en struyckelt/ seydt S. Iacob Apostel / desen is een volmaeckt man. Den Abt Agatho droegh hierom dry jaren lanck eenen steen in sijnen mondt / om dat hy immers soude leeren swijghen. *Siet num. 11. van daghen.* Doorwaer soo veel sonden komender uyt eene quade tonge/dat den H. Iacobus die noemt eene wereldt der boosheydt / een ongherustigh quaedt vol van doodelijck venijn. Soo dat den Wijse-man sich met goede reden verheughde / om dat hy was verlost vanden strick van eene boose tonghe. Den H. Epiphanius getuyght vanden artsch-ketter Arius, dat hy soo soet van uytsprake was/dat hy in korten tijdt veel Priesters ende Bisschoppen/ende seven hondert ghewijede Maeghden verkeert hadde. Den H. Augustinus verhaelt van Faustus een Manicheen/dat hy eenen grooten strick des duyvels gheweest is/ende datter door't aen-locken sijnder wel-sprekentheydt veel van hem zijn ghevanghen. Het selve moghen wy segghen vande Artsch-ketters van onsen tijdt / ende namentlijck van hunnen eersten vader Marten Luther, die in sijne Hooghduytsche sprake seer uytnemende ende wel-sprekende was. Maer wat heeft hem dit al gebaet/ aenghesien hy hier door / soo voor sy-selven als voor andere/een vyer bereydde/om eeuwighlijck daer in te branden? Als nochtans het spreken beter soude wesen dan 't swijghen/ en het gheoorloft soude zijn ende oirbaer dat ghy spraeckt/ soo keert u eerst in-waerts in u-selven/ende tot Godt / segghende: Mijn Heer ende mijn Godt / ghy die de lippen vanden Propheet Isaias met een vyerigh steenken ghesuyvert hebt; ende die

DAGEN Iacob. 3.

Ibidem.

Eccl. 51.

Hæres. 69.

D. Aug. l. 5. confess. cap. 3.

Isa. 6.

den

DAGEN den muyl vande Ezellinne van Balaam gheopent hebt / als oock den mondt ten 1. van het soonken van Dagobertus Coninck van Vranckrijck / als daer niemant in tijdts en antwoorde Amen, op de gheheden die den H. Amandus las in het doopen van het selve kindeken. Ten 2. van het dry-maendigh kindekē van den Grave van Barcelone, dat daer seyde tot eenen Eremijt (die om een grouwelijck feyt voor sijne penitentie ontfanghen hadde / dat hy cruppende op handen ende voeten als een beeste / soo langh in de wildernisse soude woonen ende inde holen der beesten / tot dat een kindeken van twee oft dry maenden hem segghen soude / dat hy op-staen soude / ende dat hem sijne sonden vergevē waren) Ioannes staet op / ende weet dat uwe sondē u van Godt vergeven zijn. Suyvert ende opent mijn herte ende mijne lippen / op dat mijnen mondt uwen lof verkondighe / ende ick / ende alle menschen / u ghebenedijden / die daer leeft eñ regneert in eeuwigheden der eeuwigheden. Amen. Een goet mensch uyt eenen goedē schat brenght goede dinghen voorts: ende een quaet mensch uyt eenen quaden schat brenght voorts quade dinghen. Daerom wat ieder-een in heeft / gheeft de spraake te kennen. D spraake maeckt u openbaer / seyden de dienaers tot Petrum. 2. Datter in u herte / oft in uwe gedachten niet en neste le eenighe eer-gierighepdt oft ijdele glorie / die ghelijck eenen worm uyt het hout komt / alsoo dickwijls spruyt uyt goede wercken / insonderheydt als sy opentlijck gheschieden voor de ooghen der menschen. Dit beljdde eenen Eremijt dat hem gheheurde / doen hy noch inde wereldt was: want doen

Num. 22.

Rosw. 6. Februar.

Lib. Mirac. Serrati Montis.

Matth. 12.

doen vaste hy tot der Sonnē onderganck; maer DAGEN
Religieux gheworden zijnde / at hy ten neghen
uren/ende tot sijnen wereltschē broeder / die hem
quam besoecken / ende hier in verarghert was /
seyde hy: Broeder/ doen ick in de wereldt was /
voedde my d'ijdele glorie ende lof der menschen/
eñ maeckten my den arbeydt van't vasten licht;
maer nu wesende in mijne eenigheydt/crijge ick
honger/want niemandt voedt my hier met prij-
singhe van mijne wercken. Worpt dan van u
ende schuddet af den worm van ijdele glorie/ ge-
lijck den H. Apostel de ader-slang vā sijn handt Act.28.
in't vyer af-schudde; op dat u werck oft uwe
woorden niet en gheraken inden sack des duy-
vels; ghelijck de stemmen van sekere Canonic- Cæsarius
ken/die meer songhen uyt ijdel behagen als wel lib.4.c.9.
uyt devotie. P.Sebastianus Barradius vande So-
cieteyt IESV, hem selvē by nacht disciplinerende/
seyde tot sy-selvē: Barradi, Barradi, predickt ghy:
hy hadde daeghs te voren eene predicatie ghe-
daen/daer hy seer van was gheprezen; ende hier-
om wilde hy den interest op sijnen rugghe beta-
len. Hy was indachtigh de woorden van den
H. Apostel: Ick castijde mijn lichaem/ eñ brenge 1.Cor.9.
dat onder bedwanck/ op dat ick by avontueren /
als ick den anderen gheprezedickt hebbe/selve niet
verworpen en worde. Barradius vreesde voor den
prickel van ijdele glorie; ende op dat hy van haer
niet en soude wech ghenomen worden/soo sagh
hy om na den ezel / eñ gaf dien sijne voederagie.
Ende volghende den raedt dien Eliseus gaf aen 4.Reg.4.
een wijf vande vrouwen van een vande Prophe-
ten: Gaet binnen/ende sluyt uwe deure toe/te we-
ten/voor de ijdele glorie. Ezechias den Coninck 4.Reg.20.

DAGEN ijdelijck thoonende al datter was in sijn tresoo-
ren/is wel haest van alles berooft geweest. Wat
dunckt u / waer't by aldien dat den Fabrijck-
meester/na dat hy een Coninckliijck paleys ghe-
bouwt hadde/sijne wapenen stelde boven de wa-
penen vanden Coninck/soude hy niet met recht
voor geck ende dwaes/ja hooveerdigh wordē ge-
rekent? soude-men hem niet wel moghen seg-
ghen: vriendt/hier en moesten uwe wapenē ten
toon niet boven staen/maer des Coninck: want
al hebt ghy in dit werck uwe konste eñ arbeydt
besteedt/ghy en hebt het nochtans op u borse niet
ghedaen / maer den Coninck heeft d'onkostē ge-
draghen. Alsoo is hy dwaes ende hooveerdigh /
die hem selven de eere der deughdelijcker werckē
Psal. 113. toe-schrijft/ende niet Gode. Niet ons Heere/niet
ons / songh David, maer uwen naem gheeft die
eere! Noch den ghenen die plant is wat/noch die
1. Cor. 3. giet/seyde den Apostel: maer Godt die den was-
dom gheeft / ende wien daerom alleen de glorie
Diodor. toe-behoort. Men verhaelt van Alexander den
Siculus l. Grooten/dat/soo hy in een speel-jacht getreden
17. c. 116. was om te gaen playsieren op de wateren van
Euphrates, de croone van sijn hooft in't water
ghevallen is. Een vande boots-ghesellen isser
na ghesprongen / ende heeft de croone van onder
vanden grondt op-ghehaelt: ende om hem beter
te reppen in het achter-halen van de Coninck-
lijcke jacht / heeft in het swemmen de croone op
sijn hooft ghestelt. Alexander heeft hem voor
sijnen arbeydt een talent silvers doen tellē; maer
om dat hy hem vermeten hadde de Coninckliijc-
ke croone op sijn hooft te setten ('t welck nae de
wetten der landen aldaer een capitael misdaedt
was)

was)heeft hem terstont met de doodt doen straf- DAGEN
fen. Alsoo en sal oock Godt sijne glorie een an-
der niet geven: ende al deylt hy ons mildelijck
mede de vruchten der ghescheppen dinghen / den
lof nochtans behoort hem alleen. Want gelijck
Putiphar alle dingen vanden huyse over-ghege- Gen. 39.
ven hadde ende ghestelt in handen van Ioseph,
uyt-ghenomen sijne huys-vrouwe; alsoo heeft
Godt alle dinghen den mensche over-ghegeven/
uyt-ghenomen sijne glorie. Om deser oorsaecke
vielen die 24. Ouderen neder voor den troon / en- Apoc. 4.
de sy wierpen haerlieder croonen voor den troon/
segghende: Weerdigh zydy Heere onsen Godt
t'ontfanghen glorie ende eere ende cracht. Ioab
siende dat Rabbath de Coninckliycke stadt der 2. Reg. 12.
kinderen van Ammon soude in-genomen wor-
den/heeft boden uyt-ghesonden tot David, seg-
ghende: Vergadert het ander deel des volckx /
ende neemt die stadt in / op dat de victorie mij-
nen naem niet toe-ghescheven en worde. Alsoo
moeten wy soo veel te meer Gode alle eere ende
glorie toe-eyghenen/ghelijck den Apostel seydt: 1. Tim. 1.
Den Coninck der eeuwighedē / den onsterffelijc-
ken/ende den onsienlijcken/ den eenighen Godt/
zy eere ende glorie van eeuwigheydt tot eeuwig-
heydt. Amen. *Siet num. 13. eñ num. 29. van daghen.*
3. Datter gheene bitterheydt oft quaet vermoe-
den in u en wortele. Want de liefde en denckt 1. Cor. 13.
gheen quaet/soo den Apostel seydt. S. Margareta
van d'Orden der Predick-Heerē/ hebbende Godt
dickwijls ghebeden/ dat hy haer den wegh wij-
sen wilde/dien de voor-vaders ghewandelt had-
den om hem te ghelieven ende te behaghen/ende
van hem soo uyt-nemende jonsten ende gratiē te

DAGEN verwerven; soo is't op eenen tijdt gheschiedt / datter/ter-wijlen sy's nachts sliep/eenen boeck voor haer ghelept wierdt / geschreven met gulde letteren; ende haestelijck quam daer eene stemme/die haer wacker maeckte ende seyde: Staet op/ende leest. Dit gedaen zijnde/las sy dese weynighe/maer hemelsche eñ Goddelijcke woorden: De perfectie vande voor-vaders is gheweest Godt te beminnen; sy-selven cleyn te achten; ende niemandt te laken oft te oordeelen. Daer zijn wercken die uyterlijck quaet schijnen te wesen; ende nochtans niet quaedt en zijn in haer selven/maer loffelijck ende prijselijck. Den heyligen Ambrosius weeck in-waerts in een bordeel/ maer om gheestelijcke eere te ontvlieden. Abraham den Eremijt heeft sijn cleedt verandert als een Apostaet/ende de wildernisse verlaten / maer om dat hy te heyligher wederom keeren/eñ sijne nichte van sonden af-trecken soude. Paphnutius den cluysenaer is gaen logeren by Thaïs van Alexandrijen, maer om haer te bekeeren. Daerom en oordeelt van dese ende dierghelijcke dinghen ten quaetsten niet: maer leert vandē Heere IESVS water in wijn te veranderen/dat is/alle dingen ten besten te keeren. Op eenen tijdt dochtet eenen Eremijt/dat eenē broeder met een vrouwe te doen hadde. Welckē als hy seer bevochten wierdt van sijne gheperysen/meynende datse met malckanderen versamelt waren/is daer nae toe ghegaen / ende heeftse met sijnen voet gestooten/ segghende: Houdt nu op. Ende siet / het waren schooven terwe. Den H. Ioannes Aelmoessenier/ soo hy eenen sekeren Monick oordeelde als een quaet-slagh van eenē Eremijt; ja als een landt-looper

Vit. PP. Rosw. fol. 370.

Ioan. 2.

Vit. PP. Rosw. fol. 661.

Vit. PP. Rosw. fol. 191.

looper te wesen met een vrouw-persoone: hoorde eene stemme in een visioen des nachts: dese reyse hebt ghy gedoolt als een mensch. 'T selve quam oock den H. Franciscus over / veroordeelde broeder Bernardum, wesende op-gheheben in sijne contemplatie / ende daerom niet hoorende dat hy van Franciscus gheroepen wierdt. Eñ eenen Monick veroordeelde sonder reden den Abt Arsenium, overmidts hy sieck zijnde / lagh op een matrasse. Ephræm veroordeelde Basilium, siende hem in grooter glorie inde kercke van Cæsareen in Cappadocien. Eenen Eremijt veroordeelde den Paus Gregorium den Grooten / van weghen alle sijne rijckdommen. Eenen anderen Cluysenaer veroordeelde Severinum Bisschop vã Ceulen / om de kostelijckheydt sijnder tafelen. Ende nochtans zijn dese die veroordeelt worden / in verdiensten immers alsoo groot ghevonden / als d'andere die hen oordeelden. Eenen andere veroordeelde den H. Abt Bernardum, om dat hy uyt soetigheydt sijnen voet voor uyt settende / onverhoets verhinderde / dat een van sijne Religieusen rechts staps in sijn kamer niet treden en konde. Maer al scheen het een ledigh werck / het en gheschiedde nochtans niet ijdelijck: want hier door quam den Religieux daer toe / dat hy voorts-aen verstondt / dat alle oeffeninghen / daer hy van S. Bernard mede gheoeffent wierdt / uyt liefde ende affectie sproten. Eenen goeden Religieux / wiens naem was Stephanus, wierdt door orde van de Doctoren vleesch voor-gheset om te nutten. Sijnen wereltschen broeder hem besoeckende eñ verarghert wesende / hoorde inwendigh eene stemme / die hem beval / dat hy hem om-keeren soude:

DAGEN

Chron. Minor. p. 1. l. 5. c. 75.

Sur. in vita 19. Iul.

1. Februar.

12. Martij.

23. Octob.

In vit. Bernard. per Guiliel. Abbatem.

Vit. PP. Rosw. fol. 873.

DAGEN ende hem om-ghekeert hebbende/sagh hy sijnen broeder met CHRISTO ghecruyst; ende hoorde eene stemme/segghende: Siet in wat glorie uwen broeder is. In het Clooster van Tabennen was eene maghet/die om CHRISTVS wille haer sot gheliet. Sy en sat noyt aen de tafel/eñ noyt en at sy een stuck broodts; maer sy vergaderde met een wiecke de cruymelinghen der tafelen/ende sy wiesch de potten/ende met desen af-val was sy te vreden. Sy en dede oock noyt schoenen aen/ende haer hooft hadde sy met voddē bewonden. Sy liep door de keucken/ende dede de andere alle ghedienstigheyt/ende sy was gelijck een spongie des Cloosters; ende sy en murmureerde niet/al dede-men haer spijt/eñ al sloeghmen haer met vuystē/ende al vermaledijde-men haer. 'T ghebeurde op eenen tijdt dat den H. Pitiron door den Enghel Godts gesonden wierdt na het Clooster/ende na sijne begheerte ghesien hebbende voor hem alle d'andere maeghdē/seyde hy/daer ghebreeckt noch eene. Als sy dan dese gheroepen hadden-ende in-ghebracht was/soo heeft den H. Pitiron/vallende aen hare voeten/gheseyt: Geeft my de benedictie/o Me-vrouwe. Maer sy oock vallende aen sijne voeten/seyde: Ghebenedijdt ghy my/mijn Heere. Als sy dat alle sagen/verschrickten sy/ende seyden tot hem: Dat u immers gheene schande oft laster en ghe-schiede/want het is eene sottinne. Den H. Pitiron seyde haer: Ghy-lieden zijt sottinnen/want dese is beter dan ick oft ghy-lieden; eñ ick bidde Godt dat ick haers weerdigh magh ghevonden wordē inde ure des oordeels. Laet ons dan niet oordeelen voor den tijdt. Ick en hebbe voor den

Pallad. Hist. Lausiac. c. 42.

tijdt

tijdt niet gheoordeelt/spraek eenen Monick van den bergh van Sina, ligghende in sijn uyterste; daerom verwacht ick den Heere met blijdschap: want sijnen Enghel heeft my gheboodtschapt / dat den Heere sijn belofte aen my/al-hoe-wel onachtsaem/niet en sal laten verlorē gaen/ daer hy belooft: Wilt niet oordeelen / ende ghy en sult niet gheoordeelt worden. *Siet num.12. van daghen.* Voorts al waren oock de wercken quaet in haer selven/die ghy saeght in uwen Christelijckē broeder/als zijn/hoereren/droncken drincken/&c.soo verexcuseert nochtans altijdt de meyninge. *Siet num.13.van uren,eñ num.12.van Hoogh-tijden.* Ende bedeckt met den Keyser Constantinus de naeckte leden van uwen even-mensch/ ende leghter met Sem ende Iapheth eenen mantel op. Ende alles inwendigh treckende/seght met David: De menschen ende beesten suldy behouden/Heere: gelijck ghy / o Godt / vermenighvuldight hebt uwe bermhertigheydt. 4. Dat ghy u wacht van curieuseydt in vraghen/sien/ hooren/ lesen: ende soo draghet / als ofter inde wereldt anders niet en waer als Godt en ghy: ende oft u de wereldt waer gecruyst/ende ghy der wereldt. 5. Dat ghy mijdet der sonden occasien eñ perijckelen: want gheleghentheydt maeckt gheneghentheyt; ende die het perijckel bemint / die salder in vergaen: ghelijck een mugghe vlieghende rondt-omme de keerse/ haer-selven eyndelijck bederft. Ende hierom seyde eertijdts den Enghel tot Loth: En staet niet in alle 't landt hier ontrent. Den heylighen Franciscus pleegh te seggen/dat den sterken door d'oorsaecken kranck wordt/eñ dat den krancken daer door over-wonnen wordt: ende

DAGEN.
Anastas. Sinaita apud Metaphrast.
Luc.6.
Gen.9.
Psal.35.
Eccl.3.
Gen.29.
In vit. 4. Octob.

DAGEN. dat dickwijls onder onghelijcke persoonen te verkeeren/ende hem niet te verbranden oft te beroocken/soo swaer was / als op vyerige kolen te gaen/ende vyer in sijnen schoot te draghen / sonder hem te verbranden. Alipius den mede-gesel van S. Augustinus viel schielijcker van sijn propoost van niet te gaen na de vecht-plaetsen/ dan hy gedacht hadde. Rutgerus een Minre-broeder ghebraeght zijnde / waerom hy sijne ooghen soo af-wende / oock van sijne nichten ende andere treffelijcke brouw-persoonen/daer hy in-sonderheydt soo merckelijck met de gave van reynigheydt van Godt verciert was? antwoorde: Als een mensch doet dat in hem is/ende schouwt der sonden occasien/soo doet oock Godt dat in hem is / ende bewaert den mensch; ende anders niet. Dit was mede 't ghevoelen vanden H. Augustinus; als oock van eenen weerdigen Priester/met name Vrsinus, die maer recht voor sijnen uytersten snack seyde: Wech van my/brouw/'t bonerken leeft noch; neemt wech 't vlas. Gropperus Bisschop van Bonn, bevindende buytens tijdts de maerte in sijn kamer / om sijn bedde te maecken/wierp de maerte ter deuren/ende 't bedde ter vensteren uyt. Den Abt Ammon, als hy over de riviere Lycus soude gaen / om Antonium te besoecken/soo vreesde hy hem te ontcleedē/ om dat hy hem selven niet naeckt sien en soude: ende ter wijlen hy hier af dachte/soo is hy gevondē over de riviere/waer hy vanden Enghel sonder boot oft schuyt over-ghevoert was. Maer hoe seer Godt helpt den ghenen/die de sonden soecken te ontvlieden / blijckt uyt het exempel van den H. Raymundus den derden Generael der Predick-

Aug. l. 6. confess. cap. 8.

Lib. 1. conformitatū S. Francisci p. 2.

Greg. l. 4. Dial. c. 11. Raderus l. 1. vit. Pet. Canisij cap. 4. Vit. PP. Rosw. fol. 50. 714.

Heeren

Heeren Ordre. Iacobus Coninck van Arragon hadde desen als sijnen Capellaen ende Biechtvader verwillight met hem te trecken van Barcelonen in Spagnien/nae de eylanden van Majorca. Aldaer komende/wierdt den H. man ghewaer/ dat hem den Coninck met eene concubine besondighde. Waer over van Raymundus ghestraft zijnde/dede hy beloftē van hem te beteren/ maer het waren maer woorden inden windt. Merckēde dan den Coninck/ dat hem Raymundus socht t'ontloopen/heeft op de galghe verboden / dat hem niemandt uyt de eylandē en soude nae Spagnien vervoeren. Dies niet-tegenstaende sochte Raymundus even-wel t'ontvluchten / vreesende dat hem Godts straffe oock haest mocht over-vallen. Gaende na de havene/heeft sijnen mantel op 't water ghespreydt/ende stapte daer op als oft het een schip hadde geweest; ende knoopte sijnen Scapularis op 't hooghste van sijnen staf/ende hief dat op inde maniere vā een zeyl/in sijn slincker-handt; nemende in sijn rechter-handt 't cruys/'t welck hy ghewoon was op sijn borst te draghen. Ende badt met Ionas tot den Heere sijnen Godt/knielende op sijnen mantel: Heere / ghy heerschapt over die macht der zee: ende siet binnen ses uren is hy/als eenē anderen Abacuc, vervoert van Majorca tot Barcelonen, dat is/hondert ende sestigh mijlen. Hy te landt springhende / leyde sijnen mantel op sijn schouderen/soo droogh/al oft hy die uyt een koffer hadde ghehaelt. 6. Dat ghy uwen tijdt overbrenght met goede ghedachten ende ordre in alle dinghen na u vermoghen. 7. Dat ghy seeghbaer zijt van manieren / ghestichtigh eñ ootmoedigh in

DAGEN Anton. Senen. in Chron. fratr. Prædicator. & Rosw. 6. Ianuar. in eius vita.

Ion. 2.

Psal. 88.

Dan. 14.

DAGEN in uwen handel ende conversatie/gevende uwen even-mensch troostelijcke woorden eñ een vriendelijck aenschijn. Den Monick Ammon betrappende op eenen tijdt de moordenaers/die vã hem wech-namen sijne provande/heeft-se binnẽ gheleydt in sijne celle/hen de tafel bereydt / met een blij aensicht onthaelt / ende gheboden datse eten souden: ende sy hebben hier door een wroeghen des herten ghecregen/ende zijn tot Godt bekeert door ernstelijcke penitentie. P. Nicolaus Bobadilla een vande thien eerste mede-ghesellen vanden H. P. Ignatius, gaende van Napels na de Valteline, verviel inde handẽ vande Bandijten, vande roovers ende moordenaers; ende op-heffende sijne stemme/songh hy met soeter melodijen /ende sy luysterdẽ na hem/ als na een tweeden Orpheus ende Amphion. Daer nae preeckte hy tot hen/ende prees hen in veel dinghen; ende seyde/ als datse CHRISTO niet onghelijck en waren: want/seyde hy/ten 1. CHRISTVS verkeerde onder de sondaren; soo doet ghy mede. Ten 2. CHRISTVS sprongh als eenen reus / om den wegh te loopen; soo doet ghy mede. 3. CHRISTVS klom nu de berghen op / nu af; soo doet ghy mede. 4. CHRISTVS hadde d'aerde voor sijn bedde/de steenen voor sijn oorkussen / de locht ende den blauwen hemel voor sijn lakens eñ deksels; soo doet ghy mede. 5. CHRISTVS droegh eenen langhen ende onghescheren baert; soo doet ghy mede. 6. CHRISTVS hadde wijf ende kinderen (want de huys-vrouwe des Lams wierdt S. Ian getoont. Ende den H. Apostel seydt: Alle die door den gheest Godts ghedreven worden/dat zijn Godts kinderen) soo doet ghy mede. 7. Al wat CHRISTVS

Vit. PP. Rosw. fol. 466. 752.

Psal. 18.

Apoc. 21.

Rom. 8.

stvs dede / schickte hy tot profijt van sijne DAGEN
bruydt ende kinderen ; soo doet ghy mede. 8.
CHRISTVS en was niet ghekomen om vrede / Matth.10.
maer om 't sweert te senden. 9. CHRISTVS was Luc.12.
ghekomen om 't vyer in d'aerde te senden ; soo
doet ghy mede. 10. CHRISTVS wilde datmẽ oock Matth.5.
den mantel geven soude den ghenen die den rock
nam. 11. CHRISTVS verjoegh coopers ende ver- Matth.21.
coopers ; soo doet ghy mede. 12. CHRISTVS straf-
te de rijcken / segghende : Wee u ghy rijcke ; soo Luc.6.
doet ghy mede. 13. CHRISTVS beroerde de her-
ten der menschen (soo der Gerasenẽ als der scha- Marc.5.
ren twistende om sijnen 't wille / eñ der Phariseen Ioan.7.
kijvende / om dat de dienaren hem niet gevangen
en hadden mede-ghebrocht) soo doet ghy mede.
14. CHRISTVS was van veel ghehaet ; soo zijt
ghy mede. 15. CHRISTVS joegh achterwaerts Ioan.18.
den ghenen die hem vanghen wilden / ende hy
velde die ter aerdẽ ; soo doet ghy mede. 16. CHRI-
STVS heeft veel vande menschen gheleden ; soo lij-
det ghy oock dickwijls. 17. Tot CHRISTVM rie-
pen sy : neemt hem weck / neemt hem weck / cruyst
hem ; soo roepen sy tot u. 18. CHRISTVS heeft
den moordenaer het paradijs belooft ; ende in
desen u-lieden al-te-samen / als ghy u bekeert /
&c. Door dese ende dierghelijcke lieffelijcke re-
denen ende soete verghelijckenissen / en ontquam
den Pater alleẽ niet hunne handẽ / maer brochter
veel tot ernstelijcke bekeeringe. Ende daer is in
hen vervult de voor-segginghe vanden Prophecet
Isaias : De wolven sullen weyden met de lamme- Isa. 11.
ren ; ende den leeuw / ende den os sullen met kaf
ghevoedt worden. Weest dan mede uiven eben-
naesten vriendelijck. *Siet num. 36. van daghen.* Ja

is't

DAGEN is't moghelijck / soo veel als in u is / met alle
Rom. 12. menschen vrede hebbende. In dry dinghen / seyde
Eccl. 25. den Wijse-man / heeft mijnen gheest behaghen
ghehadt / die ghepresen zijn voor Godt ende voor
de menschen: de eendrachtigheyt der broederen /
ende de liefde des naestens / ende man eñ vrouwe
1. Cor. 14. met malckanderen wel over-dragende. Godt en
is geenen Godt des tweedrachts / maer des vre-
des. Ende om hier toe beter te geraken / soo laet
u geerne vanden wijsen leyden; eñ in alle voor-
vallende verschillen ende tweedrachten / gheeft
u ghewilligh onder den raedt van den onpartij-
dighen; ende dient / ende wijckt malckanderē in
liefde ende ootmoedigheydt; gheljck Abraham
weeck aen Loth, al was Abraham den oudtsten:
Gen. 13. Ick bidde u / seyde Abraham, en laet geenen twist
wesen tusschen my ende u / eñ tusschen mijn her-
ders ende uwe herders: want wy zijn broeders.
Siet al het landt is voor u / scheydt van my / bid-
de ick u: is't dat ghy gaet ter slincker zijden / soo
sal ick de rechte zijde behouden: eñ is't dat ghy
de rechte zijde kiesen wilt / soo sal ick ter slincker
Surius in vita. zijden trecken. Vbaldus Bisschop vā Eugubien /
siende den twist die daer op-stondt tusschē de bor-
ghers tot derhtens toe / ende met woorden niet
voorderende / liep onghewapent tusschen de bloo-
te sweerden ende pijcken; ende plat ter aerdē ne-
der-vallende / ende blijvende daer liggen / meyn-
den sy dat hy by ongheval gheraeckt ende ghe-
quetst was; ende sy wierpen de wapenen wech /
om hen over hem t'ontfermen. Ende hy heeft
ligghende / ende als sy-selven verclepnende / den
twist gheslischt / 't welck hy staende niet en had-
3. Reg. 3. de kommen doen. Een vande twee gemeyne vrou-
wen /

twen/die de moeder was van het kindeken/vree- DAGEN
sende voor de deylinghe ende scheuringe van ha-
ren sone in twee stucken/heeft haer recht van het
kindt over-ghegeven aen hare partije/seggende:
Ick bidde u/Heere/geeft haer dat levende kindt.
Den H. Apostel seydt: Nu isser voorwaer in al- 1. Cor. 6.
der manieren misdaedt onder u-lieden/ dat ghy
rechtet onder malckanderen. Waerom en lijdt
ghy niet liever onrecht? waerom en verdraegh-
dy niet liever onghelijck? Ende wederom: Is't 1. Cor. 11.
dat iemandt schijnt kijf-achtigh te wesen/wy en
hebben alsulcke ghewoonte niet/noch de Kercke
Godts. CHRISTVS den Heere seydt: Den genen Matth. 5.
die uwen rock wilt nemen/ laet hem oock uwen
mantel. Beter is't een luttel met vrede/seyt den
Wijse-man / dan beyde de handen vol met pijn- Eccl. 4.
lijckheydt des herten. Ghelijck den H. Augusti- S. Aug. l. 6.
nus dat verclaerde by 't exempel van eenē armen conf. c. 6.
bedelaer binnen Milanen, die hem in sijn armoe-
de verblijdde/ende sonder sorghe was singende/
daer Augustinus benauwt was ende bevreest/en-
de sijn herte gheheel becommert; ja sweegh als
met eenderleye kortse der verdorrender ghedach-
ten bevanghen zijnde/ om sich immers wel te
quijten in een Oratie, die hy tot 's Keysers lof
moeste doen / al soude hy die met veel leughenen
besteken. Weest dan sonder verargheren / niet
soeckende uwen broeder iewers in t'achter-ha-
len/om den thuyn te leyen oft te vercloeckē; oock 1. Thes. 4.
niet soeckende dat u profijtelijckste is / maer dat 1. Cor. 10.
oorbaerlijckste is/ende tot winste by Godt/ende
meerdere gherustigheydt van u ghemoet. Den
Abt Apollonius verstaende dat daer eenen twist Vit. PP.
was gheresen tusschen twee dorpen ter oorsaecke Rosw.
fol. 462.
van

DAGEN van hunne palen/is terstont derwaerts ghegaen om vrede te maken; maer sy/door de rasernije der kijvagien ontsteken zijnde/en waren door gheene middelen tot vrede te vrenghen; by-sonderlijck om dat de eene sijde haer betrouwē stelde op de macht van eenē moordenaer/die scheen den bel-hamer van desen twist te zijn. Als dan Apollonius desen sagh/hem seer teghen den peys stellende/seyde tot hem: Wilt ghy/mijnē vrient/den vrede toe-stemmen/ick sal mijnē Godt bidden/dat hy u uwe sonden vergeve. Als hy dit ghehoort hadde/en heeft het selve niet uyt-ghestelt: maer hem keerende tot de scharen/heeft die met vrede doen vertrecken; ende vallende voor Apollonius op sijne knien/vereyschte van hem sijne belofte. Als-doen heeft Apollonius den Heere ghebeden; ende daer is eene stemme van boven ghehoort: Apolloni, u wordt ghescheoncken de salicheydt van dien daer ghy voor bidt. Ende Apollonius heeft den moordenaer/nu van eenen wolf in een lam verandert zijnde/naer het Clooster met hem gheleydt: waer hy by de vroeders ghebleven is/levende in alle onnooselheydt ende godt-vruchtigheydt. Siet dan hier uyt de vrucht van goet-willighe over-gevinghe inden raedt van den ghenen die tot vrede sprack/ende doet mede alsoo/op dat u uwe sonden mogē vergeven worden; als oock op dat uwen naesten die tot vrede spreeckt/ende wiens vreedsame tonghe is als eenen boom des levens/niet vruchteloos en arbeyde. Want vrede te willen makē tusschen eyghen-stijf-sinnighe menschen/die niet en willen wijcken noch buyghen/ende even hart-neckigh hun eynden houden (ghelijck dedē die twee

vroe-

broeders die daer keven om eenē vijver/daer veel visch in ghevanghen wierdt / ten tijde van den H. Gregorius Thaumaturgus Bisschop vā Neocæsarea; die daerom oock badt/dat Godt 't water soude willen verdrooghen; ende 's morghens en sagh-men gheen water meer) is den Moriaen wasschen. Als Paulus den III. in't jaer onses Heeren 1538. voor hem ghenomen hadde na Niceen te vertrecken/om den peys te maken tusschē Carolum den V. ende Franciscum Coninck van Vranckrijck; soo seyde meester Andreas Turinus Doctoor inde medecijne: Alder-heylighste Vader / ick duchte dattet u gaen sal ghelijck den Eremijt/die den last aen-ghenomen hadde van den duyvel met Godt te versoenen. Eenen Eremijt dickwijls vanden duyvel in sienlijcke ghedaente bevochten zijnde / maer altijdts hem tot Godt keerende/ over-won alle tentatien. Ende by deser occasie ghebeurde het / dat hy menighwerf spraek nu met den duyvel/hem versakende; nu met Godt/hem aen-hanghende. Eyndelijck viel hem in hoe hy den eenen met den anderen best soude konnen vereenighen. Keerende hem dan eerst tot Godt/seyde hy: ghy siet/Heere/hoe veel zielen den vyandt daghelijckx verleydt; ende hoe hy noyt op en houdt van teghen u ende den uwen te strijden: het dunckt my daerom verre 't beste te zijn/ende ick bidder oock om/dat ghy hem quijt-scheldt alle sijn misdaedt/ eñ hem in gratie ontfanght/ om dat hy van nu voortsaen niemandt meer en beschadighe. Wel/seyde Godt/dat wille ick wel doen; laet hy alleen sijn schuldt bekennen ende verbidden. Den Eremijt dese goede antwoorde ontfanghen hebbende/

DAGEN

Rosw. 17. Novemb.

Gasp. Ens Epidorp. lib. 2.

DAGEN dochte dat alle dinghen nu wel souden wesen. Als dan den duyvel hem wederom verscheen/soo spraek hy: wel Sathan/wat winste hebt ghy doch uyt soo veel zielen die verlozen gaen? wat hebben de menschen teghen u mis-daen/dat ghy die ter hellen treckt in sulck-eene menighte? siet ghy niet dat ghy andere schadighr/ende u nochtans niet en helpt? 't soude u profijtigher zijn met Godt in vriendtschap te treden/ende u van soo veel quaets/moeyte/ende pijnen t'ontslaen/die uyt dese vyandtschap daghelijckx ontstaen. Dese ende dierghelijcke propoosten bybrenghende/soo luysterde den duyvel hier na seer scherpelijck/ende toonde hem tot alles genegen/ende verlanghde seer te hoozen de conditien. Met luttel woozden te spreken/antwoozde den Eremijt/kan de sake af-ghehandelt wozden: te weten/segghende: Heere/ick heb ghesondighr/ontfermt u mijnder. Dat is goet/seyde den duyvel: maer soude ick die woozden moeten spreken/oft Godt? ghy soudt die moeten spreken/antwoozde den Eremijt. Neen/seyde den duyvel/dat en doe ick nimmermeer: ende hy vloogh dadelijck wech van den Eremijt met verbolghentheydt. Leert hier uyt dat ghy toe-siet/dat ghy met sulcken stijf-sinnigen duyvel niet en wozdt beseten. Ende tot sulcke propoosten streckte het derde punct van het visioen vanden Abt Arsenius. Desen sittende in sijne telle/hoozde eene stemme/seghende: Komt/ick sal u toonen de wercken der menschen. Ende uyt-gaende/sagh hy eene Moriaen hout clieve/ende dat in een bosch t'samen binden; ende willende 't selve op-nemen/om te draghen/en konde hy het niet op-heffen; ende in

Vit. PP. Rosw. fol. 506.

plaetse

plaetse dat hy van 't pack iet af-nemē sonde/soo gingh hy ende cloof noch meer houts / ende leydet daer by. Arsenius wat voort-gaende / sagh een ander mensch sittende op den kant van een sloot/die een vat met water vulde/ende dat uytgoot in eenen teemst / soo dat het water weder liep inde sloot. Ende noch verder gaende / sagh hy eenen tempel / ende twee mannen te peerde sitten/ende rijdende besijden malckanderē / ende hebbende tusschen hen beyden een eynde van eenen boom / d'een ter sijde den anderen; ende sy wilden door de deur inden tempel gaen / ende sy en konden niet; om datse beyde in wilden ghelijck sy quamen aen-rijden / ende den eenen en wilde 't hout niet recht draeyen na den anderen/ maer hielen het beyden even dweers. Arsenius vraghende wat dit was / soo seyde de stemme: den 1. beteeckent den ghenen die met sonden beswaert is / ende daer voor gheene penitentie en doet; ende en vermindert sijne sonden niet/maer is die willens en wetens vermeerderende / ende d'eene boos heydt op d'andere doende. Den 2. beteeckent den ghenen die veel goede werckē doet/ maer vermengelt die met veel quade / ende daerom verliest hy oock de verdiensten van de goede wercken. Den 3. zijn de gene die hen verhooveerdighen/ende den eenen voor den anderen niet en willen verootmoedighen/ja oock niet eenen trede wijcken uyt hunnen voet-padt. Wech met suleke verdoemelijcke obstinaethept eñ crijghelheydt. Want bijt ende eet ghy malckanderē/ soo siet toe/dat ghy van malckanderen niet verslonden en wordt: ghelijck die gewapende mannen malckanderen verdeden/die daer op-stondē van-

DAGEN.

Gal. 5.

Ovid. Metamor. l. 3.

DAGEN der aerde / in de welcke Cadmus de tanden ghestropt hadde van het overwonnen serpent / dat sijn mede-ghesellen met sijn venijn vernielt hadde; ghelijck de Poeten verhalen: ende wacht u/ dat ghy hier door niet en vervalt in eene bittere verbremdinghe ende al te groote tornigheydt:
Ephes.4. oft wort ghy tornigh / immers en laet die Sonne niet onder-gaen op u tornigheyt. Op dat van u niet en worde ghesepdt 't ghene na den onder-
2.Reg.2. ganck der Sonne/Abner riep tot Ioab: Sal't u sweert al vernielen tot den laetsten man toe?
Surius in eius vita tom.6. Surius verhaelt / dat den H. Anno Artsch-bisschop van Ceulen / wesende in sijne meditatien/ wierde/soo het hem dochte/inden gheest op-ghetrocken tot inden hemel: al waer hem openbaerde veel andere Prelaten in grooter glorien / hebbende Mijtren op hunne hoofden/ ende hun aensichten waren claer-schijnende als de Sonne/ ende hunne cleederen blinckende gelijck cristallijn; ende al-te-samen sittende op seer schoone verheven throonen. Onder desen sat mede Anno in sijn vollen Bisschoplijckē gewaet / in cleedinghe vol van cieraet ende kostelijckheydt: maer voor op sijn borst hadde hy op sijn cleedt een swarte vlecke: welcke Anno met sijn handē socht te bedecken/ende hy en konde niet. Eñ als dien grooten Coninck die ghesien hadde / soo is hy gram gheworden / ende sijnen Enghel uyt-sendende/heeft hy Anno doen vertrecken/ ende gheboden daer niet weder te keeren / tot dat hy die vlecke uyt-ghewasschen hadde. Dit visioen verhaelde den Bisschop aen een van sijne vrienden/ die hem hier op diende in deser voegen. De cladde van u cleederen zijn de versmaetheden/de op-

sprake

spraake ende 't verwijt waer mede die van Ceulen uwe ziele vervult hebben / als sy u 't voorleden jaer wierpē uyt uwen stoel / eñ in ballinghschap dreven. Ende dese dinghen en hebt ghy hen tot den dagh van heden toe noch niet vergevē. Doet dan dese kladde uyt door quijt-scheldinghe / ende stort tranen van penitentie over uwe schulden teghen Godt begaen. Anno nam dit aen / ende begonst van versoeninghe te handelen / eñ heeft de goederen der borgeren wederom doen geven / die hy wel eer hadde laten confiskeren. *Siet num. 24. van daghen.* Ioannes Gualbertus vergeven hebbende sijnen vyandt / ende biddende in eene kercke voor een crucifix / dat daer verheven stondt / soo booghde dat crucifix sijn hooft tot Ioannes, als hem bedanckende voor den dienst / dien hy hem hadde ghedaen / vergevende 't ghene sijnen even-naesten teghen hem misdaen hadde. Verghecft dan uwen naesten inder waerheydt / ende uyt gantscher herten: op dat anders die leste dolinghe niet argher en zy dan die eerste; ghelijck het ghebeurde met Sapricius, wien / soo hy nu byna de croone van martyrie in sijn handt hadde / de deure des hemels ghesloten is gheweest / om dat hy de deure van bermhertigheydt aen Nicephoro ghesloten hadde. Tot Cordua in Spagnien waren twee Edel-mans die teghen malckanderen vervielen in een bitter proces: waer over veel Edel-lieden seer mede becommert waren: want sy beyde van seer goeden huyse waren: doch daer en konde gheenen middel ghevonden worden / om hen beyden te vereenigen. Soo ghevviel het door de handt Godts / dat een van die voorseyde Edel-lieden seer haestigh sieck wiert;

DAGEN.

Rosw. 12. Iulij.

Rosw. 9. Februar.

Ex litteris P. Gabrielis de Vega Rectoris Soc. IESV Madriti.

DAGEN ende begeerde hem te biechten / want hem dochte dat hy moeste sterven. Den Biecht-vader was veerdigh hem te hooren / met reserve dat den patient hem eerst moest beloven te willen accorderen met den Edel-man sijne partije. Den anderen hier toe niet konnende resolveren / hiel hem den Pater, die vande Societeyt IESV was / oft hy dadelijck wilde vertrecken. Den siecken dit siende / riep hem wederom / ende seyde: Mijn Vader / al wat ghy my ghebiedt / dat sal ick doen. Hy
Iudic. 14. dede als den leeuw van Sampson, want zijnde sijn binnenste bedorven / soo hadde hy nochtans honigh inden mondt. De partije dan wiert ontboden; ende den Pater heeft hen beyde den eedt af-ghenomen / dat sy malckanderen vergavē alle hunne ghescheillen uyt den grondt huns herten: hier na hebben sy beyde ghebiecht ende ontfanghen die hoogh-weerdighe mysterien. Ende daer na stierf den patient / ende wierdt als Edelman met grooter pompe begraven. 'S nachts nae de begraeffenisse zijn daer gekomen aen het Collegie vande Societeyt IESV twee jongelinghen / hebbende elck eene witte flambeeu inde handt. Sy clopten eñ vraeghden na den Biechtvader vanden overleden Edel-man. Ghekomen zijnde ten voorschijn / seyden sy / komt / gaet met ons / want wy hier om u zijn gesonden / dat ghy dadelijck moet komen ten huyse vā onsen Heere. Sy stelden den Pater in't midden; ende zijn ghekomen voor de deure vande kercke / daer den Edel-man lagh begraven. Sy gaven den Pater den sleutel / ende hy dede die deure open; eñ zijn ghegaen tot aen het H. Tabernakel. Doen heeft den eenen jonghelingh ghseydt: Neemt de H.

Ciborie

Ciborie/ende volght ons na; ende sy gingen tot aen den kelder oft tombe daer den overleden in begraven lagh. Den jonghelingh af-wentelende den steen ende alles daer ontrent openende/ spraek tot den dooden: Ghy boos-aerdigh ende vermaledijden/recht u op/ende geeft weder 't gene ghy t'onrecht hebt ontfanghen. Den dooden hem op-rechtende/heeft sijnen mondt gheopent/ ende hadde noch de H. Hostie op sijn tonge. Soo heeft dan den Pater die daer uyt-genomen door 't bevel van een van de jonghelinghen/ende wederom gheleyt inde H. Ciborie: ende zijn hier mede wederom ghegaen na het H. Tabernakel: ende als-doen gaende uyt de kercke/hebben de twee Enghelen/die in de ghedaente van jonghelinghen hen hadden vertoont/den Pater wederom gheleydt na het Collegie. Den poortier dede de deure open; ende den Pater sijn af-scheydt nemende vande jonghelinghen/sagh hen na/wat wegh dat sy ginghen/soo langhe tot datse uyt sijn ghesicht waren. 8. Doet ghy eens anders wille liever dan den uwen. Sommighe Broeders hadden eenen Eremijt buyten de ghewoonlijcke ure doen eten; ende sy hebben tot hem geseydt: Abt/en zijt ghy niet droevigh? Ende hy heeft hen gheantwoordt: Ick ben droevigh als ick mijnen eyghen wille doe. Den Abt Paphnutius heeft de gheheele vergaderinge der moordenaren bekeert/om dies-wille dat hy haer ghehoorsaem hadde gheweest in wijn te drincken (dien hy anders niet lichtelijck en dronck) ende hem over-gegeven hadde in hunnen wille. Doet mede alsoo; ende en wilt niemanden sonder reden waerlijck bedroeven. En wilt niet suchten

DAGEN

Vit. PP. Rosw.

Vit. PP. Rosw. fol. 522. 633.

Iacob. 5.

DAGEN teghen malckanderen / seydt S. Iacob den Apostel / op dat ghy niet veroordeelt en wordt. *Siet num. 10. van maenden.* Een eyghen stijf-sinnigh mensch / seght Climacus, en heeft gheenen anderen duyvel van doen om hem te doen vallē; maer heeft duyvels ghenoech aen sy-selven. Ende gevallen zijnde / worpt hy te vergheefs de schuldt op den duyvel. Op eenē tijdt soo den duyvel aen de deure des Cloosters geclopt hadde / quam den H. Antonius voor / ende vraeghde hem / wat hy daer was soeckende? Ende hy heeft ghesepdt: Waerom legghen my de Monicken te vergheefs de schuldt op? waerom is't dat my alle Christenen vermaledijden? Antonius antwoorde: Sy doen u recht; want sy door uwe laghen ghequelt worden. Maer hy antwoorde: Sy lasteren my sonder oorsaecke; want ick en doens niet / eñ ick ben door den naem IESV heel machteloos eñ ellendigh geworden; maer sy doen het hen selven.

Ioan. Climacus.

Vit. PP. Rosw. fol. 46.

Inde vergaderinge was eenē Broeder / die vraedde moet-willigh op eenen vasten-dagh een ey aen de keerse in sijn kamer. Den Abt dit by-geval door een splete ghesien hebbende / bestrafte hem hier over na behoorē. Maer hy antwoorde / dat des duyvels subtijlheydt hem dit ghetoont eñ gheleert hadde. Hola / seyde den duyvel (springhende van onder de tafel) dat is gelogen: want dese boosheydt en hebt ghy van my niet geleert / maer ick van u. Daer liep eertijdts een dochter van haer goede ouders wech na een huys van eenen Joncker / daer veel knechten ende Camerlinghen dienden: ende siet / den duyvel als onbekent ontmoette haer onder-weghen; eñ raedde haer tot haer ouders met Agar weder te keeren / ende

Gasp. Ens Epidorp. l. 2. f. 372.

Cæsarius.

Gen. 16.

ende na die te luysteren; anders datse verseeckert DAGEN
van een vande Camerlinghen bedroghen soude
worden/ ghelijck haer ouders vreesden. Neen /
seyde sy / ghy slacht mijn ouders / ghy benijdet
dat het my wel gae / ende dat ick mijn voordeel
soecke. Na verloop van tijdt vielse inde sonde:
ende van alles verstooten zijnde/ja oock vanden
bedorven Camerlinck / drongh haer den noodt
wederom te keeren tot haer ouders. Den duyvel
ontmoette haer anderwerf in een ander gedaen-
te als te voren; ende vraeghde haer d'oorsaecke
van haer droefheydt: sy verclaerdese ende seyde/
dat den duyvel haer/als Eva, tot den val geraden Gen.3.
hadde. Den duyvel ghevende haer onverhoets
eenen dapperen kinne-back-slagh /seyde/ dat is
gheloghen: ende openbaerde wie hy was / ende
dat hy haer van alles van te voren hadde ghe-
waerschouwt. Wel met recht mocht dan David
segghen: Heere / en neyght mijn herte niet tot Psal.140.
woorden van quaetheyt/ om te verschoonen die
onschulden in de sonden. 9. Dat ghy devoot zijt
tot Godt; goet tot uwen naesten: Ende al dat Tob.4.
ghy wilt dat de menschen u doen/ doet dat oock
hen-lieden; eñ wat ghy noode hebt dat een an-
der u doet / siet dat ghy nimmermeer eenēande-
ren dat en doet: want met wat maten dat ghy
metet/daer mede sal u gemeten worden. Pharao
hadde de Hebreeuwsche knechtkens doen wor- Exod.15.
pen in't water; ende de zee heeft hem mede be-
deckt/ende hy is versoncken ghelijck loot inde
gheweldighe wateren. Adonibezec hadde se- Iudic.1.
ventigh Coningen de duymen hunder handen
ende voeten doen af-houwen; ende ghelijck hy
ghedaen hadde/alsoo heeft hem Godt oock ghe-

DAGEN daen. Aman is ghehanghen aen de galghe / die
Esth.7. hy Mardochæo bereydt hadde. Des Coninckx
Dan.3. Nabuchodonosors dienaers / die Sidrach, Misach,
ende Abdenago in't midden van het forneyse
des bernende vyers ghewoorpen hadden / zijn van
Dan.6. de vlammé des vyers selver vernielt. De mannē
die Danielem beschuldight hadden / zijn selver in
der leeuwen kuyl gewoorpen / sy ende hunne kin-
Dan.13. deren / ende hups vrouwen. De twee Ouders die
Susannam ter doodt verwesen hadden / zijn selfs
Hegesip. ter doodt geleydt. De Joden hebbē CHRISTVM
onsen Saligh-maker ghecruyst in't Hoogh-tijt
van Paesschen; ende sy zijn na twee-en-veertigh
jaren daer na al-te-samen beleghert op't selfde
Hoogh-tijdt / van Vespasianus ende Titus Room-
Plutarch. schc Keyseren. Cassius heeft hem selven met den
in vit. Cæ- selven poignaert door-stekē / daer hy Iulium Cæ-
saris. sarem mede vermoort hadde. Perillus van Athe-
Valer. l. 9. nen is in eenen gloeyenden metalen os door't
cap. 2. bevel van Phalaris den Coninck der Argentinen
gewoorpē / dien hy voor anderen gemaeckt hadde.
Niceph. Herodias, dochter van Herodes, die't hooft van
lib. 1. c. 20. Ioannes den Dooper begheert hadde in een scho-
Iust. Lipsij tel / heeft het hare op't ijs verloren. Eenen Gou-
Monita. verneur van een stadt in Zeelandt / ten tijde van
polit. Carolus Audax, hadde een tresselijck mans-per-
soon t'onrecht doen onthalsen in de ghevanghe-
nisse / om de vrouwe van dien te vrijelijcker te
moghen t'hem-waerts trecken: ende gelijck hy
ghedaen hadde / soo is hem inde selve plaetse ge-
Staplet. schiedt. Anna Bolena, die d'oorsaecke was ghe-
cap. 20. weest vande doodt van Thomas Morus, is binnen
't jaer op de selve plaetse met de selve straffe
oock om-ghebracht. Fredericus den IV. Palsgrave

grave vanden Rhijn nam eertijdts te Francken-dael ghevanghen den E. P. Guilielmum Balduinum reysende in Duytsch-landt/ende sondt hem aen den Ambassadeur vanden Coninck van Enghelandt / doen ter tijdt wesende te Duyseldorp in't landt van Cleve. Ende op den selven dagh (te weten / den 18. Septemb. 1610.) als hy den Pater ghelevert hadde te Duyseldorp inde handen vanden Ambassadeur van Enghelandt / soo is desen Palsgrave te Heydelbergh ghestorven: alsoo dat hy de doodt selver eer gesmaeckt heeft / dan den Pater, dis hy meynde na de doot te seynden. 10. Dat ghy blijde van geest zijt; daer David afspreeckt: Gheeft my wederom die blijdschap van salighedt. *Siet num. 14. van uren.*

DAGEN Vide Desiderium Richard. in cap. 7. Exod. vers. 19.

Psal. 50.

XXIX. Bemerckt daghelijckx aen wat sijde uwe ziele de cranckste is ende minst ghewapent: ende wat passie oft quade gheneghentheydt ende onvolmaecktheydt u meest hinderlijck is / ende meest u selven doet vergrijpen. Ondersoeckt de wortel van't quaet / ende 't hooft van't serpent. Want daer toe ghekomen zijnde / ende 't selve overwonnē hebbende/soo sullē lichtelijck alle andere mindere ghebreken hare kracht verliesen / ende in het aen-vechten beswijcken. Goliath zijnde neder ter aerden ghevelt / strackx alle de andere Philistijnen namen de vlucht: ende dit was 't dat den Coninck van Syrien, strijdende teghen de Israëliten, beval aen sijn soldaten; te weten / dat niemandt en soude vechten dan teghen den Coninck alleen: denckende datse dien verwonnen hebbende/de victorie over alle hunne vyandē behalen souden: 't welck oock gheschiedde. Dit moet ghy dan in het gheestelijck strijden na-volghen/

1. Reg. 17.

2. Paral. 8.

DAGEN. ghen / ende op de principaelste quade passie oft sonde moet ghy eerst aen-vallen/ende die soecken uyt te roepen / wilt ghy van uwe ghebreken verlost worden / ende den vrede des herten volcomelijck besitten. Ende nae de wijse vande inwoonders van Thebaida teeckent op in een verdeken oft billetteken / oft andersints met een lootgen/ crijtgen/oft spelletgen/uwe vallinghen ; oft met den H. P. Ignatius maeckt eenen knoop inden nestel/die aen uwen riem hanght. En verghelijckt den eenen dagh by den andere ; weeck by weeck ; maendt by maendt; jaer by jaer; om te weten oft ghy voorwaerts gaet oft meer achterwaerts. Bevindende u-selven in schuldt / soo set u-selven eenighe ghewillighe boete ende penitentie : als van vasten/swijghen / aelmoessen te geven / een cruys-gebedt te lesen/te slapen op een mat; eenen ijseren oft hayren braselet aen den erm te draghen ; in bedevaerdt te gaen ; op u borst te slaen/ segghende met David : Ick bidde u/Heere/neemt weech de boosheydt van uwen dienaer/ want ick hebbe onwijsselijck ghedaen. De HH. Oudt-vaders vande woestijne hebben om seer cleyne ghebreken sware penitentie gedaen. Eenen discipel van Pachomius hadde op eenen tijdt twee manden van rieenen ghevlochten / ende hy stelde die inden inganck van sijne celle / daer den Abt Pachomius met andere Oudt-vaderen moeste gaen sitten/ende hopte dat hy van hem geprezen soude worden om sijne neerstigheyt boven andere broeders / die nae den eysch des reghels daghelijckx maer een en vlochten. Maer Pachomius hem om-keerende / seyde tot de mannen die by hem saten : Van den morgen-stondt tot den nacht toe heeft

Vit. PP. Rosw. fol. 50. & 10. Climac. grad. 4. de Obedientia. Lib. 5. vit. c. 5.

2. Reg. 24.

Roderic. Exerc. perfect. p. 1. tract. 3. cap. 3.

heeft desen broeder ghearbeydt/eñ sijnen arbeydt DAGEN
heeft hy die duyvelen op-ghedraghen. Ende tot den Broeder seyde hy: Neemt dese korven op u schouderen/ende gaet inde vergaderinge daer de Broeders bidden/ende seght: Vaders ende Broeders bidt om Godts wille voor my armen sondaer/want ick hebbe dese manden meer gheacht als het rijck der hemelen. Oock heeft hem den Abt met de manden op sijn schouderen indē refter doen staen daer die Broeders aten: ende daer na heeft hy hem vijf maenden in een celle doen metselen/daer hem niemandt en soude spreken/ende heeft hem water en broodt alleen doen geven/ende dat niet eer dan na dat hy daghelijckx met eene hongherighe maghe twee manden afghevlochten hadde in sijn eenigheydt. Ende den Broeder heeft het alles uyt-ghevoert met eene sonderlinghe verdraechelijckheyt ende ootmoedigheydt. Theodoretus verhaelt van Eusebius eenen Monick by Antiochien, dat desen/ter-wijlen Ammianus het H. Euangelie las/sijn oogen als mede sijn herte onbedachtelijck sloegh op die den acker ploeghden; daer hy terstondt sulcken leetwesen af-creegh/dat hy op sijn ooghen een boete gheset heeft van niet meer den acker den tijdt van 46. jaren t'aenschouwen/oock die sterren niet/noch den hemel. Hy nam eenen ijseren riem om sijn lendenen/ende eenen ijseren bandt om sijnen hals/ende met een ander ijseren keten bondt hy den hals-bandt aen den riem/op dat hy immers ghedwonghen soude wesen d'aerde te aen-sien. *Siet num.44. van daghen*, vande penitentie van den Abt Zenon, ende vande penitentie van S. Bernaerdt, om dat hy eens sijne ooghen niet

Theodoret. Hist. cap. 3. & Vit. PP. Rosw. fol. 805.

Rosw. 20. August.

DAGEN niet wel bewaert en hadde. S. Augustijn spre-
S. Aug. l. 10. conf. cap. 37. kende van den prickel der ijdele glorie daer hy mede bevochten wierde/ seyde: O / Heere / is bekent 't suchten mijns herten / ende 't schreyen mijnder ooghen. De H. Paula van Roomen beschreyde in sulcker voeghen de cleyne sondē (ghelijck den H. Hieronymus verhaelt in Epitaph.) dat ghy soudet gemeynt hebben datse schuldigh hadde gheweest vande alder-swaerste misdaden: ende sy vol-brocht 't ghene daer geschrevē staet:
Psal. 6. Ick sal alle nachten mijn bedde wasschen; met mijne tranen sal ick mijne rust-plaetse begieten. *Siet num. 4. van Hoogh-tijden in't eynde*, vande tranen van S. Catharina van Senen. Vanden heyligen
Lib. 5. vit. c. 10. P. Ignatius lesen wy/dat hy het lacchen / 't welck hy upter natueren seer onder-worpen was / met strenghe discipline te doen/heeft over-wonnen; gevende hem selven 's nachts soo veel slaghen / als hy bevondt dat hy daer in 's daeghs hem ontgaen hadde. Dus straften eertijdts de HH. Vaders oock cleyne ghebreken: aenveerdt dan voor uwe menighvuldighe grove fautē immers cleyne boeten: ende denckt op de woorden vande
4. Reg. 5. knechten van Naaman, des Coninckx vā Syrien Veldt-Hooft-man: Vader / al hadde den Prophet u een swaer dinck gheseydt/ ghy hadt dat voorwaer behooren te doen: hoe veel te meer want hy u nu gheseydt heeft: Wordet ghewasschen/ende ghy sult suyver worden. Ontfanght dan dese cleyne boeten oock soo veel te liever/ want door dese ende dierghelijcke ghewillighe penitentien (in-sonderheydt daer oock Aflaten mede te verdienen zijn) sult ghy hier namaels meerder lijden ontgaen / ende tot innigher kennisse

nisse komen van u selven. Eenen grootē sondaer toonde hem berepdt/ om sijne sonden aen de H. Lyduina te bekennen / ende badt haer datse die wilde over-draghen aen den Priester. Sy consenteerde het / al-hoe-wel onwilligh. Comende daer na wederom tot haer / belaste sy hem / dat hy oft een gheheel jaer hem buyten sijn bedde niet en soude begeven; oft eenen nacht op sijnen rugghe legghen soude/sonder hem te mogē roeren aen d'eene oft d'andere sijde. Blijde was den man met de leste conditie / ende 't scheen dattet hem licht soude zijn als een pluym: maer 't verdroot hem wel haest/ soo dat hem den slaep oock vloogh van sijn ooghen. Ende over-denckende dat hy gesont was van lichaem / 't bedde sacht/ den tijdt van eenē nacht corr / de menighte sijnder sonden groot; maer d'eeuwigheydt der pijnen lanck; eñ dat hy hem van soo cleyne moeyelijckheydt sagh over-wonnen/ is bitter van gemoet ontstelt gheweest/schreyde / ende verfoeyde sijn goddeloos levē / ende bekeerde hem in rouw tot groote penitentien alle die daghen sijns levens.

DAGEN Surius 14. April.

XXX. Voor-komt altijdts de beginselen der passien ende tentatien; wetende dat nae eenen cleynen windt dickwijls eenen grooten storm ontstaet; uyt een voncxken eenen grooten brandt; uyt een cleyne wonde die-men versuymt een swaer accident; uyt een cleyne leck veel waters. Den overvloedt inde tijden van Noë heeft van weynigh druppelen begonst/ ende van eenen cleynē regen die qualijck de velden ende thuynen konde natmakē; is nochtans soo vermeerdert/ dat het water was vijfthien cubitus hoogher boven alle de

Gen. 7.

berghen

DAGEN berghen/welcke sy bedeckte. De plaghen van Ægypten begonsten van vlieghen/muggē/sweiren/bleynen/vorschen; maer zijn soo aen-ghewasschen/dat alle de wateren in bloedt verkeerden; ende alle de eerste ghebooznen in't gheheele landt verslaghen wierden/soo datter geen huys en was/oft daer lagh eenen dooden inne. Alsoo de bekoringhe des vyandts komt als een mugghe aen/soo dattet den mensche niet de pijne weert schijnt te wesen die wech te weeren; maer daer na groeytse als eenen oliphant. Ende ghelijck uyt een cleyn mostaert saeyken wortse als eenen grooten boom/die niet uyt-ghehaelt en kan worden/oft immers niet lichtelijck. Daerom pleegh den H. Franciscus te segghen: als den duyvel iet in den mensch vindt/al waer't maer een cleyn hayr/hy sal het doen wassen tot eenen vreesselijcken balck. Dit den Bruydegom verstaende/riep: Vangh't ons die cleyne voskens/die de wijngaerden onder-graven. Dit was de leeringhe vanden Abt daer den H. Dorotheus af verhaelt/dat hy met sijne discipelen quam in eenen boomgaert van cypressen; ende liet van een van sijne jongheren nu een jonck boomken uyt-trecken; daer na een vande meerdere/ende soo voorts: tot dat den discipel eenen hulper van doen hadde in het uyt-halen; ja eyndelijck de discipelen oock al-te-samē niet voorder en konden. Alsoo neemt wech der tentatiē oncruyt in't beginsel; op datse gheene wortelen en schietē in d'aerde uwer zielen; ende gheene ployen en leghen in't camelot van uwen wille/ende soo oft niet/oft immers seer swaerlijck uyt te trecken zijn. *Siet num. 19. van daghen.* Esau nam eens eenen haet

Cant. 2.

B. Dorotheus sermon. 11.

Gen. 27.

haet op teghen Iacob sijnen broeder; segghende: DAGEN
De daghen van mijns vaders rouwe sullen komen / ende ick sal Iacob mijnen broeder doodtslaen. Ende hy haette altijdt Iacob; ende heeft oock desen haet teghen Iacob sijnen erf-ghenamen / na-ghelaten: want de Idumeen die van hem af-ghekomen zijn / weygerden passagie aen de kinderen van Israël, als sy door het landt van Edom wilden gaen nae het landt van beloften. Amos 1.
Pharao hadde eens dit in-ghenomen: Ick en sal Israël niet laten-gaen. Is hy wel oyt van dese resolutie af te brenghen gheweest / tot dat hy vande bloeden versopen is gheweest? Saül hadde eens in sijn herte plaetse ghegeven den gheest van nijdigheydt op David; en is hem dien niet totter doodt toe by-ghebleven? Ghelijck daer geschreven staet: Hierom soo heeft Saül van dien dagh / ende voort-aen David met slimmen oogen aenghesien. De beenderen vanden ongoddelijcken sullen vervult worden met de ontamelijckheden sijnder jonckheydt / seydt Iob, ende die sullen met hem in't stubbe slapen. Van Mosoch en Thubal ghetuyght Ezechiel, dat hunne hooghedē waren in hunne gebeentē. Siet ghy dan wel hoe swaer dattet is / de sonde die ghy eens ingeruymt hebt / daer nae wederom van u te worpen? Den Abt Dorotheus verhaelt dat eenen Monick tot hem quam / segghende: Vader / vergevet my / want ick stele in't verborghen / ende ick etet. Dorotheus seyde / hebdy iet van doen / waerom en spreeckt ghy den Abt niet? oft wilt ghy dat ick hem spreke? Den Abt belaste den dispensier / alles aenden Novitius te geven dat hy eysschen soude. Nae eenighe dagen quam hy weder tot Dorotheum,

1.Reg.18.
Iob 20.
Ezech.32.
Biblioth. PP. to.2. doctrin. 11. Dorothei Archimandritæ.

segghen-

DAGEN segghende: Vader vergevet my/ick hebbe wederom ghestolen. Dorotheus antwoorde; wel soudet ghy u min voor my schamen als voor den dispensier? Komt dan tot my/ende eyscht 't gene ghy wilt. Nae eenighe daghen quam hy wederom treurende tot Dorotheum, want hy dede in't verborghen als van te vozen. Wel/seyde Dorotheus, is u iet ghewey gert? Neen. Waerom doet ghy't dan? Vader vergevet my/ick doe het/ende ick en wete niet waerom dat ick het doe. Maer wat doet ghy mettet ghestolen goedt? vraeghde Dorotheus. Hy seyde/het eene verberghe ick onder 't bedde/het ander elders: ende als het is bedorven/soo worpe ick't voor de verckens/ezels/ende honden. Eenen anderen Monick hadde een ghewoonte van ieder-een te laken/die by-geval geprezen wierdt: ende seyde: Wel wie is die? buyten Zosimum eñ de sijne en isser niemandt waerdigh ghenoemt te worden. Daer na laeckte hy oock Zosimum, eñ seyde: Niemandt en isser wat dan Macarius. Daer na seyde hy: wel wie is doch Macarius? niemandt en isser wat als Basilius ende Gregorius. Daer nae versmaedde hy oock dese; ende en waerdeerde niemandt als Petrum ende Paulum. Een wijle daer nae waren Petrus ende Paulus oock niet met allen; maer alleen die H. Vryvuldigheydt was wat. Eyndelijck was dese oock niet: ende het quam met hem uyt na 't segghen vanden Wijse-man: Den goddeloosen als hy komt in de diepte der sonden/dan smaet hy/ende dan verhardt hy in sijn sonden/niet anders als de menschen verharden op de schepē eñ galeyen. Op de Coninckliycke galeyen voor Sluys, waer over Fredericus Spinola daer naer

Dorotheus Abbas Doctrina 2. quæ est de humilitate.

Prou. 18.

naer commandeerde / warender die twintigh / DAGEN
dertigh / veertigh jaren daer op geseten hadden.
Ende als den peys tusschē Spagnie eñ Vranckrijck uyt-gheroepen was in't jaer 1598. 2. Mey / ende die ghevanghenen uyt-ginghen; soo hadden dese galey-sitters liever ghehadt / datse op de galeyen hadden moghen blijven / ende den onbesorghden kost hebben. Men vondt haer te Brugghe, ende elders in Vlaenderen niet sittē op stoelen / noch by nachte ligghen op bedden / maer op de visch-bancken vande merckten / op stoepē ende pot-huysen; soo waren sy verhardt ende verstijft / om dat sy ghewent waren ghedurigh op de galeyen te sitten. Alsoo siet-men mede dattet gaet met de ghene die in't quaedt verouderen / ende van den begin hen gewent hebben 't venijn der sonden als water in te drincken. Weder-staet dan de beginselen der tentatien ende quade ghedachten; want uyt de ghedachten komt behaghen; uyt behaghen komt begheerte; uyt begeerte komt den wille; uyt den wille komt consent; uyt consent komt het werck; uyt het werck komt de ghewoonte; uyt ghewoonte komt wanhope; uyt wanhope komt verdoemenisse. Daerom vermaent den Wijse-man: Met aller hoeden bewaert u herte. Want als-men hier in versuymelijck is / dan gaet de ijsere poorte van't consent van selfs open. Gaende / te weten den Engel ende Petrus, door d'eerste ende de tweede wachte / sy zijn ghekomen tot de ijsere poorte / die ter stadtwaerts leydt / de welcke is voor hen-lieden van selfs open-ghegaen. Alsoo als Sathan d'eerste wachte der ghedachten in-breeckt eñ door-gaet; ja oock de tweede wachte der beroerlijcke begeer-

Prou. 4.

Act. 12.

DAGEN ten/noch en is't de meeste schade niet: want gelijck den H. Bernardus seydt: 'Ten is gheene verdoemenisse / als ghy ontroert wordt tot begheerten/maer niet en consenteert: want het is eene andere sake de tentatien te ghevoelen/ ende daer in te consenteren. Als Ioseph by de slippe van sijn cleet vande vrouwe gegrepen wiert; als den jonghman ten tijde van Decius, ligghende op een matrasse ghebonden met sijde banden / aen-gheraeckt wierdt vande jonghe dochter; den Cluysenaer Iacobus met sijne rechter-handt bestreeck met H. olye 't lichaem van eene vrouw-persoone; Benedictus hem inden doorne wierp; Franciscus van sneeuw / vrouwe ende kinderen maeckte; Catharina van Senen de grimmagie der duyvelen sagh / ende de ghedaente der versamelende; sy hebben sonder twijffel de bekoringe ghevoelt / maer geensints daer in geconsenteert. Want als dese derde wachte / ofte ijsere poorte / sonde open-gaen / dan was de sonde vol-bracht; niet anders ghelijck de dieven tot haer voor-nemen gheraken / daer sy niet en souden toe-gekomen hebben / 't en ware sy eerst een cleyn diefken oft twee door de enge gaten ende traelien gesonden hadden / om hen de sloten ende deuren van binnen te openen. Daerom doet wech het quaet uwer ghedachten. Ghelijck S. Benedictus seyde tot een van sijne jongheren / wien 't verdroot de keerse voor hem te houden ter-wijlen hy at; ende den H. Franciscus tot eenen wien 't verdroot te voet voor hem te loopen / ter-wijlen hy sat op eenen ezel; teeckent u herte / broeder: wat spreeckt ghy by u-selven? teeckent haest u herte. Worpt de schadelijcke ghedachten van u / gelijck Paulus de

Gen. 39.

Vit. PP. Rosw. fol. 17.

28. Ian.

Greg. l. 2. Dial. c. 2.

Bonav. in vit. cap. 5.

Isaiæ 1.

D. Greg. l. 2. Dial. cap. 20.

Bonavēt. in vit. S. Francis.

Act. 28.

de ader-slange af-schudde/die door de hitte van't DAGEN
vyer uyt de vochtighe spaenderen ghesprongen
was/ende in sijn handt ghevaren. Ende denckt
op de woorden van den Coninckliijckē Prophee
David: In den morghen-stont doode ick alle de Psal.100.
sondaren der aerden. Ende hoort den raedt van
Salomon: Met alle neerstigheyt bewaert u her- Prou.4.
te/ want daer inne het leven ende de doodt ghe-
leghen is.

Volgende de tentatie/ en sult ghyse niet over- XXXI.
winnen: ende al vindt ghy als-dan by avontue-
re min strijdts; denckt op het woordt't welck een
vande HH. Vaders gaf aen eenen Religieux/ die
van hem selven seyde/ dat hy hem niet en vondt
in strijdt ghelijck andere menschen: Sone/seyde Vit. PP.
hy/siet toe dat uwe conscientie niet en zy als de Rosw.fol.
drempelen eñ voor-salen der Princen/ daer-men 612.
in ende uyt gaet sonder oogh-merck. Waert dat
ghy de poorten ende deuren sloot voor vremde
gasten/dan soudt ghy weten van oorloghe; ende
wat ghewelt dat de ghedachten souden doen om
in te dringhen. Laban en heeft Iacob niet ver- Gen. 31.
volght/noch Pharao die van Israël, dan na datse Exod.14.
vluchteden; noch Holofernes die van Betulien, Iudith 5.
dan nae datse hen tot weder-standt bereydden.
De winden bestormen altijdt meer de hooge to-
rens ende berghen; de vyanden micken op de
Capiteynen hunder weder-partijen/ende de Zee-
roovers op de rijcke kraken; alsoo de sonde ende
den duyvel vecht altijdt meest teghen de goede/
ende soeckt die huns ghelijck te maken: want
sijne spijse/seydt Abacuc, is uyt-vercozen. Hy is Abac.1.
eenen lecker-beck/ende met ghemeyne spijsen/
dat is/ met dronckaerts/ hoereerders/ dobbe-

DAGEN laers / en is hy niet te vreden; maer hy soeckt spijsen die excellent zijn; hy staet en gaept met
Iob 40. sijnen mondt open / ende heeft betrouwen / eñ verwacht dat hem de Jordaen in sijnē mondt komt vloeyen / dat zijn de rechtveerdighen / dat zijnse die goede propoosten in hunne herten gemaeckt hebben om een beter leven te beginnen / eñ daer in te volherden: na desen gaept hy / om die in te
Spec. distinct. 9. Exempl. 203. slocken. Ende om deser oorsaecke sagh een van de HH. Oudt-vaders / dat de woestijne grimmelde ende krielde van duyvelen / ende datse d'Eremijtē als byen om-ringeldē; daer hy ter contrarien op de poorte vā een stadt eenē duyvel alleen op de schildt-wacht vondt staen / eñ dat met seer cleynen op-sicht / ja half sluymerende ende slapende. Eenen Oudt-vader vraeghde den Abt
Vit. PP. Rosw. fol. 602. Pastor, waerom bevechten my de duyvels soo? ende Pastor antwoorde: De duyvels en bevechten ons altijdts niet; maer onse quade willen zijn die ons quellen / ende aen wien wy duyvels genoech hebben. Maer wilt ghy weten / wie dat sy zijn / daer de duyvels teghen vechten? het is Moyses ende diergelijcke. Staet dan op u wacht / ende en zijt niet te ruym van conscientie; daer ghy weet dat u graf soo engh sal wesen; ende dat anders uwe ruste wel metter doodt soude konnen rusten ende eyndighen. Ende wie sullē doch ghecroont wordē / die over-winders / oft die overwonnen worden? Den ghenen die verwint / seyt
Apoc. 2. den Heere / sal ick geven verborghen hemelschbroodt.

XXXII. Vindende uwer zielē boomgaert vry wat verwildert / ende der sonden oncruyt / ende die netelen der passien seer op-gheschoten; soo blijfter noch-

nochtans niet by-sitten/oft slapende by-liggen. Hoe sone(seyde den Vader tot sijn kindt/dien hy ghesonden hadde/om eenen verwilderden acker te wien; ende nochtans niet en hadde uyt-ghe-recht) al en hadde ghy t'elcken daghe niet meer ghewiedt als de plaetse die ghy ligghende met u lichaem beslaet; voorwaer ghy soudt u werck vervoordert hebben. Godt gave dat wy elck jaer een ghebreck alleen konden volkomelijck over-winnen! Ghelijck wel eertijdts dede een redelijck bejaert persoon / die gheene swarigheyt en hadde om in't Clooster te leven / soo hy seyde/ by aldien hem daghelijckx 's noenens ende 's avonts een vane biers over tafel mocht gegeven worden / want hy was van oudts op het drincken gheskelt. Den Abt dan heeft het hem geconsenteert; liet nochtans buyten sijn wete daghelijckx drie ofte vier druppelen wasch druppen in de ordinarise kan (alsse leegh was) daer hy uyt dronck. Waer door het gheschiedt is / dat nae 't verloop van een jaer oft twee in de kan niet veel meer biers en was als een menghel. Ende den anderen wierdt dat niet ghewaer / ja was wel te vreden; ende soo de sake hem eyndelijck wierdt ontdeckt / prees hy de vernuftheydt van den Abt/ende heeft hem selven soo over-wonnen/ dat hy de ghemeyne wetten in drincken daer na ghewilligh gevolght heeft. Men seydt gemeynlijck / den boom en valt van den eersten slagh niet; alsoo en vallen oock de ghebreken doorgaens den mensch terstont niet af / maer men roeptse metter tijdt uyt. De vruchtbarighe boomen en brenghen terstondt gheen vol-wasschen vruchten voort/ maer eerst knoppen / dan bloey-

DAGEN Vit. PP. Rosw. fol. 5

DAGEN sel / daer na bladeren / ende soo vruchten. D'aerde mede en brenght terstont gheen broodē voort / maer eerst den stam / dan de granen ; ende nae maeyen / binden / drooghen / dorsschen / wannen / malen / backen / dan is het broodt. Alsoo isset mede met d'aerde onset ziele / sy en brenght de vruchten der deughden niet voorts dan nae arbeydt ende oeffeninghe / ende dat allenghskens. *Siet num. 28. van daghen*, eñ *num. 9. van Hoogh-tijden.*

Valerius Maximus lib. 6. c. 9. Polemo eenen student van Athenen / hebbende den geheelen nacht met drincken over-gebracht / quam by-gheval's morghens vroegh wel besopen in de hooghe schole om den geck te scheeren / daer Xenocrates leerde : wiens leeringhe vande soberheydt hy aen-hoorende / ende hem van syselven onder soo veel treffelijcke persoonen allengskens schamende / leyde ten 1. al heymelijck den droncken-mans crans van syn hooft ; ten 2. liet hy synen schuym-mantel by syn lijf al swijgende neder-sacken ; ten 3. veranderde hy al properlijck syn droncken-mans wesen / daer hy te voren puyl-ooghde van dronckenschap. Eyndelijck heeft hy de gilde t'eenemael uyt-getrocken / ende aen-ghetrocken eenen nuchteren eñ wijsen Philosoph : soo dat Valerius Maximus vā hem seydt / dat syn herte wel in pelgrimagie was geweest vande sonde / maer even-wel daer niet en woonde.

XXXIII. Om u ghebreken sekerlijck te over-winnen / soo maeckt een voornemen van u niet te vergrijpen immers voor die ure / segghende : O mijnen Godt / om uwe liefde en wil ick voor dese ure mijnē wille niet doen ; niet onpatientigh wesen ; dat niet sien ; niet hooren ; daer niet gaen ; dat niet

af-pluc-

af-plucken; dat niet spreken; &c. op dat ick niet DAGEN
en hoore dat Petrus hoorde: Alsoo en hebdy niet Matth. 26.
een ure met my moghen waken? Ende houden-
de u propoost voor die ure / doet het selve oock
voor d'ander ure/ende soo voorts. Want ick ver-
magh alles/sprack den Apostel/ inden genen die Philip. 4.
my versterckt. Eenen Broeder inde woestijne Vit. PP.
wierdt neghen jaren lanck bevochten van sijne Rosw. f.
ghepeysen/dat hy soude gaen uyt de vergaderin- 590.
ghe der broederen; ende alle daghe nam hy sijn
schaeps-velleken op/daer hy op lagh / om wech
te gaen. Ende als't avondt was geworden/ sey-
de hy in sy-selven: Morgē sal ick van hier gaen:
ende 's morghens seyde hy: laet ons noch heden
ons best doen/om hier te blijven om Godts wil-
le. Ende als hy neghen jaren vol-bracht hadde
van daghe tot daghe soo doende/ soo heeft Godt
de bekoringhe van hem wech-genomen. Eenen
anderē Broeder wierdt van den duyvel becoret/ Vit. PP.
om 's morghens vroegh/ ter eerster ure van der Rosw.
sonnen op-ganck hem tot eten te begeven; maer fol. 493.
hy seyde in sy-selven: wacht totte derde ure/ende
dan sult ghy eten. De derde ure ghekomen zijn-
de/seyde hy: wacht noch totte seste ure. Dese ghe-
komen zijnde/ leyde hy broodt in't water / ende
seyde: ter-wijlen dit weycket/ moet ghy noch tot-
ter neghenster ure wachten. Ende als dese ure
gekomen was/ las hy den Psalter eñ sijne andere
ghebeden; eñ daer naer nam hy sijnen nootdruft.
Ende dit dede hy langhen tijdt; tot dat hy uyt
den broodt-korf eenen domp sagh op-gaen/ver-
dwijnende door de venster van sijn celle; ende van
dier ure af besweerck die bekoringhe; ende't was
hem voorts niet lastigh oock twee daghen sich

DAGEN van spijse te onthouden. Den H. Iuniperus Minre-broeder heeft een heel vierendeel jaers op den selven voet stil-swijghentheydt gehouden: den 1. dagh ter eerē van Godt den Vader: 2. van Godt den Sone: 3. van Godt den H. Gheest: 4. vande H. Moeder Godts: ende soo voorts gaende door alle de Chooren der Enghelen ende Ordenen der Heylighen/met een groote devotie/iever /liefde/ ende affectie tot dien. *Siet num. 19. van daghen.*

Chron. Minor. p. 2. l. 6. c. 38.

XXXIV. Kiest eenen waerachtighen vriendt/ eenē broeder uw's herten/niet als Ionadab was aen Amnon; Achitophel aen Absalon; maer eenē vriendt uwer zielen (ghelijck Alipius was van Augustinus) die uyt liefde u vrijelijck vermane eñ waerschouwe van uwe ghebreken ende onvolmaecktheden/op dat ghy u mooght wachten eñ beteren van het ghene niet wel en voeght voor een Christen mensch. Daer zijn oraengie-schellē/citroenschellen/ende andere schellen/die/alsse door-suyckert zijn ende gheconfijt / aengenamer zijn ende lieffelijcker als het suycker selve; soo is't mede met de vermaninghe ende straffinge die uyt liefde gheschiedt; dese is dickwijls aen den wijsen aengenamer als succade van smeeckende woorden. Daerom seyde den Wijse-man: Beter zijn de wonden van eenen die lief-heeft / dan bedrieghelijcke kussinghen des ghenes die haet. Ende David seyde: Den rechtveerdigen sal my straffen in bermhertigheden/ende my berispen: maer de olye des sondaers en sal mijn hooft niet vet-maken. Eenen jonghelinck van Tegesta thoonde hem seer af-wijsigh van Augustinus noch Manicheen wesende / om dat desen by hem geckte van het Doopsel der Christenen / 't welck den jongh-

2. Reg. 13.
2. Reg. 16.
Prou. 27.
Psal. 140.
D. August. lib. 4. confess. cap. 4.

jongh-man nu korts te vozen ontfangen hadde DAGEN,
in sijn sieckte. En soo Augustinus voort-gingh
in sijn propoosten / seyde hem den jongh-man
vol-mondelijck uyt: Indien Augustinus sijnen
vriendt wilde blijven / dat hy van sulcks swijgen
soude. Augustinus hier over ontroert zijnde en-
de verbaest / liet die propoosten varen. Na de sel-
ve wijse liet mede Alipius de schouw-spelē varen Aug. l. 6.
door de vermaninghe die Augustinus inde schole conf. c. 7.
dede / niet sonder ernstelijcke beschimpinghe der
ghener die daer op verslinghert waren; al-hoe-
wel dat hy op dat pas gheen gedachtē en hadde
om Alipius van dese peste te bevrijden; maer hy
trocket t'hem-waerts / en gheloofde niet anders
dan dat Augustinus dit om sijnen't wille geseyt
hadde. Daer een ander door veroorsaeckt ghe-
weest soude hebben / om op Augustinum gram te
wesen / daer wierdt desen jonghelinck door ver-
weckt / om op hem selven gram te wesen / en be-
gon van dien tijdt af Augustinum liever te heb-
ben als hy oyt te vozen ghedaen hadde. En daer
is in hem vervult't ghene Salomon seyde: Be- Prou. 9.
rispt den wijsen / ende hy sal u beminnen. *Siet num. 36. van daghen.* Denckt oock dat eens anders
ooghe u beter siet als u selfs ooge; voor de welc-
ke dickwijls hanght eenen groenen vril van ey-
ghen passie. 'T is met den mensch / gelijck Fran-
ciscus Marchesius seyde tot Galeatius, Hertoghe
van Milanen / dattet was met die van Genua.
Die van Genua / seyde hy (vande welcke ick als
Orateur ghesonden ben) slachten het cruydt Ba-
silica (daer ick uwe Hooghevdt een vatken af ge-
sonden hebbe / om aen-spraake te mogen crijgen)
Dit cruydt daer uwe Hooghevdt immers de

DAGEN cracht van begheert te weten/ properlijck eñ soetelijck aen-gheraeckt zijnde/gheeft van hem eenen seer minnelijcken ende aengenamen reuck; maer te stijf gheweven ende ghestooten zijnde/ genereert scorpioenen. Eene ezellinne/dat is/
Num.22. een slecht mensch/siet som-wijlen meer als wel
Exod.18. Balaam, dat is/als eenen Prophet; ende Iethro
1.Reg.9. meer als Moyses, ende den knecht die met Saül
4.Reg.5. was/meer als Saül selfs; ende het cleyn dochterken uytten lande van Israël, meer als Naeman des Coninckx van Syrien Veldt-Hooft-man;
Dan.13. ende Daniel een joncxken maer van 12. jaren/ meer als de Raedts-Heeren van den Raedt van de kinderen van Israël binnen Babylonien; ende
Matth.21. de kinderen roepende Hosanna den Sone van David, meer als de Princen der Priesteren/eñ als de Schrift-gheleerden; ende den jongelingh Al-
Val. Max. l.3.cap.1. cibiades, meer als sijnen oom Pericles. Den Abt
Vit. PP. Arsenius heeft sijne gheestelijcke wijsheydt van
Rosw. libel.15.n.9 een slechte Moorinne geleert: ende een ander H.
Baron. Oudt-vader van een lichte vrouwe. Het rijck
327. van Spagnien heeft het H. Catholijck Roomsch gheloof gheleert ende ontfanghen door eene gevanghene Christene dienst-maghet. Eñ hierom
Matth.11. seyde CHRISTVS: Ick belijde u Vader/Heere des hemels ende der aerden/dat ghy dese dingē verborghen hebt voor de wijse ende voorsienighe/ ende die gheopenbaert den cleynen kinderen. Voorts en laet de vermaninghe op de aerde niet verloren vallē/maer ontfanghtse in u herte als kostelijcken balsem; ende nae het exempel van-
Luc.2. de Moeder Godts/bewaert alle de woorden/ over-leggende die by u-selven. Op dat u geschie-
Psal.106. de nae Davids prophetije: Den Heere heeft sijn

woordt

woordt ghesonden/ende hem ghenesen. *Siet num. 6.van maenden.* Slacht oock de jongeren van den Abt Machetes niet / die sliepen als hunnen Abt van gheestelijcke ende noodelijcke dinghen predickte; maer soo hy/om haer wacker te maken/ een klucht verhaelde / ende sagh datse van den slaep ontsprongheu/ende neerstelijck toe-luysterden / soo versuchte hy over des duyvels schalckheydt/die de menschen soo begurchelt / datse slapen daerse behoorden toe te luysteren; ende datse luysterē/daerse behoorden te slapen. Weest oock niet kleyn-moedigh/al ontvallen u veel dingen die ghy in u memorie meynde te printen. Eenen Oudt-vader hadde twee leeghe vaten/ende seyde tot een van syn discipelen: Gaet ende haelt my een vande vaten / wasschet / ende giet daer naer 't water uyt/ende stelt het op syn plaetse. Dit gedaen zynde / seyde den Oudt-vader: Haeltse nu alle beyde. Wel/welck is nu 't reynste? sprack den Abt: 't ghene ick ghewasschen hebbe/antwoorde den discipel. Alsoo is de ziele/seyde den Abt / die dickwijls goede vermaninghe hoort; want al ontvallet haer/als door eenen teemst / 't gene sy hoort; soo wortse nochtans meer gesuyvert/dan die het niet en hoort.

DAGEN Cassianus l.5. instit. cap.31. & vit. PP. Rosw.fol. 609.

Vit. PP. Rosw.fol. 526.

XXXV.

En laet u noyt voor-staen / dat ghy uwe passien gheheel soudt uyt-geroeyt hebben. Den Abt Abraham hoorende datter een vande Oudt-vaderen gheseydt hadde: Ick hebbe in my gedoodt de onkuyscheydt/gierigheydt/ende ijdele glorie; heeft tot hem gheseydt: als ghy vindt op uwe matte een vrouwe / kondt ghy beletten dat ghy niet en peyst / dat het een vrouwe is? Ende wederom: indien ghy op den wech wandelt /ende ghy

Vit. PP. Rosw. fol.597.

DAGEN ghy siet steenen ende scherveren van potten/ende daer tusschen goudt liggen / kondt ghy dat gout als steenen achten? ende hy heeft gheantwoordt: neen ick/maer ick bedwinghe mijn ghepeys/dat ick daer nae niet en tale. Wel / seyde Abraham wederom/als ghy hoort van twee broeders / dat den eenen u bemindt / ende goet van u spreeckt / maer den anderen haet u / ende spreeckt quaedt van u/ende sy komen by u/onthaelt ghy hen met even groote liefde van binnen? ende hy heeft geseydt neen/maer ick bedwinghe mijn herte / om soo wel te doen die my haet/ als den ghenen die my bemindt. Ende den Abt heeft tot hem gheseydt: de passien leven dan in ons/ maer sy worden vande heylighe mannen op eene sekere maniere ghebonden. Eenen sekeren Meester seer ervaren in't ondersoecken vande complexie der menschen / seyde als dat Socrates van natuere wegen wulpsch was / onkuysch/eñ dief-achtigh: maer Alcibiades dit hoorende/loegh daer mede/ want hy kende sijnen meester voor eenē anderen man: neen/seyde Socrates, hy heeft my daer recht op mijn zeer ghetast / want ick ben ghelijck hy seydt: maer ick onthoude my. *Siet num. 13. van jaren, in't eynde.* Ende tot sulcken eynde vermaende den Wijsen-man: En gaet niet nae uwe begheerlijckheden/ende keert u af van uwen wille. Is't dat ghy uwer zielen haer begeerlijckheden geeft/soo sal sy u maken tot een blijdschap uwen vyanden. Arbeydt dan uwe passien te binden / datse niet uyt en loopen / ende uwe vyandē selfs sullen u prijsen: ghelijck eertijdts eene maghet/ die de Goddinne Vesta diende/geprezen wierdt/ van de welcke Marcus Varro verhaelt/datse valschelijck

Plutarch.

Eccl. 18.

M. Varro.

schelijck beschuldight zijnde van onkuyscheydt/ DAGEN
tot ontschuldinghe van hare onnooselheydt/
schepte een zeef oft teemst vol waters / en droegh
die in hare handē/sonder datter een druppel wa-
ters door-liep:waer over de Rechters verschrickt
zijnde / hebben haer niet alleen ontslaghen ende
bevrijdt / maer oock met lof ende eere verciert /
ghelijck haer toe-behoorde. Godt gave dat wy
oock den bloedt onser passien soo binnē de palen
van Godt-vreesentheydt konden bedwinghen /
dat sy noyt uyt en liepen door openinge van ons
ghemoet tot eenighe ijdelheden. Maer ghy sult
by avonturere segghen / dat ghy zijt van swacker
ende krancker natuere/ende dat ghy u selvē niet
en kondt bedwinghen. Ick andtwoorde ten 1.
waer het saecke dat u den Keyser een stadt oft slot
wilde tot leen geven/ghy soudet van selfs u pre-
senteren/om hem vlijtigh te dienen met peerdt
ende spoor/met harnasch ende gheweer / met lijf
ende goedt; ghy soudet u van selfs tot alles op-
beuren ende vercloecken / ende niet eens reppen
van uwe swackheydt. Waerom dan hier af ghe-
roert/daer u Godt bereydt een eeuwighe woon-
stadt inden schoonen hemel onder 't geselschap
der Enghelen/inden Raedt ende vergaderinghe
der Heyligen; ja de blijdschappen die noch ooge 1.Cor.2.
ghesien heeft / noch ooze ghehoort / noch in des
menschen herte op-ghekomen en zijn. Ten 2.
ghy seght veel van uwe krancke natuere / maer
ghy en rept niet eens van uwen cleynen weder-
standt. Die van Sodoma ende Gomorrha, ende
andere die van hier ter verdoemenisse ghevaren
zijn/waren mede swack/ende en bedwongē hun-
ne natuere niet/ende daerom zijn sy oock in dat
strengh

DAGEN strengh oordeel Godts ghevallen; ghelijckse al vallen sullen/die den acker haerder ziele niet en bouwen/noch haer begeven tot vruchtē van penitentie;die haer lichaem niet en castijden / ende de wereldt met hare begheerlijckheden niet en dooden; noch hen en stellen tot biechten/vasten/ bidden/lijdē; noch tot een heyligh onberispelijck leven/daer een Christen mensch moet in wandelen / ende alle uren in ghevonden worden. *Siet num.7.van maenden.* Ten 3. ghy en rept niet eens vande gratie/hulpe/ende bystandt Godts / noch vande macht/vernuftheydt/reden / eñ verstandt/ ende andere middelen/die hy u gheeft / om u eyghen vleesch/om de wereldt / ende den duyvel te verwinnen. Hy geeft u den schilt des H. Cruys/ dat sweerdt des Goddelijcken woordts/het pansier der rechtveerdigeyt/ den helm der salighey/ de tafel van leckere spijse/daer David af spreeckt:

Psal.22. Ghy hebt bereydt in mijn aensien een tafel / teghen de ghene die my quellen. Ghy hebt mijn hooft vet ghemaeckt in olye; ende mijnen kelck droncken-makende / hoe is hy verheven? *Siet num.6.eñ 9.van Hoogh-tijden.* Ten 4. ghy en aensiet niet eens / hoe dat de heylighe vrienden Godts door ghewelt ende door tribulatie in den hemel zijn ghekomen / door honghet ende dorst / door koude ende naeckthey dt/door waerheydt eñ gherechtigheydt/ door arbeydt ende commer. Ende sy ten 1. waren sy niet van vader ende moeder ghebooren als ghy? 2. hadden sy geene lichamen van vleesch / beenderen / ende bloedt / als ghy? 3. moesten sy niet met eten/drincken/ slapen hun leven onderhouden / als ghy? hebben sy andere lichamen ende andere zielen ghehadt dan ghy hebt?

hebt? moesten sy met Iob oock niet seggen: Mijn DAGEN
sterckheydt en is gheen steenen sterckheydt/noch Iob 6.
mijn vleesch en is gheen metalen vleesch. En
sult ghy niet vermoghen / dat dese ende die ver- D. Aug. l.
moghen? hoe na hebbē dese ende die dit uyt hen- 8. conf.
selven vermoghen / ende niet in den Heere hun- cap. 11.
nen Godt? Wilt ghy dan als een vroom cam-
pioen niet vechten/ghelijck dese gedaen hebben/
hoe sult ghy ghecroont wordē? daer gheen cam-
pioen sonder sweeten ghecroont en wordt. *Siet*
num.7. van maenden, ende *num.*18. *van jaren.* Sone
weest ghedachtigh/seyde Abraham tot den Rijc- Luc.16.
ken-man/dat ghy goet ontfanghen hebt in u le-
ven/ende Lazarus des-ghelijckx quaedt; ende nu
wordt desen vertroost / maer ghy wordt ghepij-
night. Daerom treckt aen de wapenen Godts/ Ephes.6.
seyt den Apostel/op dat ghy mooght weder-staen
in den quadē dagh. Maer ghy sult seggen: Wie Psal. 88.
heeft heerschappije over de macht der zee/eñ wie
can stillen de beroerte van haer baren? (hoe-wel
die van Enghelandt dat eertijdts toe-schreven Polydor.
aen Canutus haren Coninck) alsoo wie sal kon- Virgil.
nen weder-staen den stroom ende den vloedt der
quader lusten ende gheneghentheden? ick andt-
woorde: Wie hulpe sal zijn vanden Heere / die Psal.120.
ghemaeckt heeft hemel ende aerde. Wat is u zee/
dat ghy ghevloden zijt? vraeghde David: eñ ghy Psal.113.
Jordane/dat ghy achterwaerts om-gekeert zijt?
ende hy antwoorde: Vanden Heere is dit ghe- Psal.117.
daen/ende 't is wonderlijck in onse oogen. Den
selven Heere leeft ende werckt noch / ende sijne
handt en is niet vercort; ja hy roept: Aenroept Psal.49.
my inden dagh der tribulatien / ick sal u verlos-
sen/ende ghy sult my eere bewijsen. Eenen Gou-

verneur

DAGEN verneur en is niet t'ontschuldighen/die niet en roept door brieven ende posten aenden Coninck/ als de stadt vanden vyandt beringhelt wordt ende beleghert: ende een dochter oock niet/ die niet en roept als haer oorsaecke van roepen ghegeven wordt: alsoo en sullen wy van sondē niet vry zijn/indien wy door het ghebedt in alle tentatien tot Godt daghelijckx met ernst niet en roepen. Hoort hoe ghetrouwelijck eertijdts riep den H. Hieronymus, inden strijdt dien hy hadde teghen sijn vleesch: O hoe dickwijls wesende in de schroomelijcke wildernisse/ meynde ick dat ick was in't midden vande wellusten van Roomen! Ende hebbende gheen geselschap dan scorpioenen ende wilde beesten/vondt ick my selven metter memorie onder de danssen vande Roomsche dochteren. Ende als ick my aldus verlaten ende sonder hulpe vondt/wierp ick my voor de voeten van IESVS, maecktese nat met tranen/ ende drooghde die met mijnen hayre/ eñ ondermierp mijn wederspannigh vleesch met het vasten van gheheele weken/ende verleedde dat met eenen sack/ende leyde mijne beenderen/die qualijck aen malckanderen hinghen/tegen de coude aerde. Ick ben ghedachtigh dat ick den nacht by den dagh ghevoeght hebbe/roepende ende suchtende/ ende sonder op-houden op mijn borste slaende/tot dat het ontweder vergingh/ende de begheerde stilte my weder over-quam door't bevel van mijnen Heere. *Siet num. 6. van uren*, §. 3. Hebbende dan in de eene handt het ghebedt/ende in de andere handt de couragie om de quade lusten ende gheneghentheden teghen te staen/die te dooden/ende in ons uyt te roepen; soo sullen in ons

Deut. 22.

D. Hier. ad Eustochium.

ons de woordē vandē H. Apostel plaetse hebben/ als hy seyt: Dē tempel Godts is heyligh/welck ghy zijt. Onder andere dinghen die daer waren in het tabernakel des verbonts/ als oock in den tempel van Salomon, waren twee autarē; eenen recht voor de plaetse van het Orakel/oft van het Heyligh der Heyligen; eñ den anderē verder van daer. Op den eersten wierdt wieroock ghebrande ende gheoffert: op den tweeden wierden de beesten gheslacht ende gheoffert. Alsoo moeten wy in den tempel onser ziele wieroock Gode op-offeren van devote ghebeden / van ieverige begeerten/ vlammen ende versuchtinghen nae den hemel; ende onse beestelijcke beroertē/passien / sinnen/ende affectiē/Gode slachten ende op-offeren. Ende niemandt en moet dencken dat een van dese twee autaren ghenoech zy sonder het anderverre van daer. Sommighe menschen begeven hen tot het ghebedt / ende soecken de soetigheden des selfs te ghenieten; maer sy en trachten niet om hunne sinnen te breken/hunne cruycen op te nemen / ende hunne passien uyt te roeyen. Is't sake dat ghy d'in-woonders van Chanaan niet en verslaet/seyde Godt den Heere tot Moysen, die daer over-blijven sullen/die sullen u-lieden wesen als nagelen in u ooghen/ende als sperren in u zijden. 't Selve moghen wy oock segghen van de passien ende begheerlijckheden der booser natuere: wy moeten die vernielen ende niet laten leven/eñ door het ghebedt hulpe van boven versoecken om tot desen strijdt in den inwendighen mensch versterckt te moghen worden. Eñ Godt den Heere en sal sijne gratie ons niet ontrecken/ want hy rijck is in ontfermhertigheden over

DAGEN. 1. Cor. 3.

Exod. 27.

Num. 33.

DAGEN alle de ghene die hem aen-roepen. Ende gelijck de Sonne tot morghen niet en verwacht om te verlichten den ghenen die haer de vensteren openen; alsoo is Godt mildt ende liberael / ende berepdt om sijne gratie sonder uyt-stel te gevē den genen die de selve begeeren. Den H. Augustinus, eer hy noch Godt ten vollē kende (gelijck hy dede nae sijne bekeeringhe) merckte dese conditie Godts; ende vreesde dat Godt die aen hem byavonturere te vroegh soude bewijsen. Hy badt om repnighepdt / ende hy vreesde datse hem terstont soude ghe worden: ende daerom seyde hy: Gheeft my repnighept / maer noch niet. Hoe Augustine, wat bidden is dit? bidt ghy / ende vreest ghy verhoort te worden? Ja hy / want hy was kranck; ende en wilde niet eeuwigh kranck blijven: hy begheerde wel remedie vandē doctoor / maer met treves ende uyt-stel; als oft hy hadde willen seghen: wilt my niet laten hier in-ligghen; maer dock en helpt my soo haest niet van mijn ghebreck. Al was Augustinus doen seer blindt / een dingh sagh hy nochtans / dat Godt van sijnen'tweghen veerdigh is / om 't licht sijnder gratie mede te deylē allen den genen die dat versoecken met een waerachtigh ghebroken eñ verootmoedight herte. Godt gave dat wy aen de gebreken / oft aen de liefde van dit teghenwoordigh leven / oft vande creatueren / met de banden der affectien (ghelijck de schepen aen de palen) soo niet ghebonden en waren / oft wy waren geerne ontbonden / op dat alle wille Godts in ons soude moghen gheschieden!

5. Aug. l. 8. confess. cap. 7.

XXXVI. Als ghy weet iemandts sware tentatie / soo sult ghy daer af den Oversten vermanen / op dat desen

desen na sijne vaderlijcke sorghe ende voorsichtigheyt daer in voorsie met bequame remedien. DAGEN
Godt heeft ieder-een belast van sijnen eben-naesten. Den blinden draghende eenen creupelen op sijnen hals / eñ den creupelen stierende den blinden/quamen beyde tottet open bancquet vanden Coninck / ende ontfinghen giften ghelijck die andere. De herten rustende metten hoofde op de rugghen vande andere / gheraken een-paerlijck over de rivieren door onderlijcke behulpsaemheydt. Draeght den eenen des anders lastē/seydt den Apostel/ende alsoo suldy volbrengen de Wet CHRISTI. Ende elders: Den wijsen ende den onwijsen ben ick een schuldenaer. Ende wederom: Ick ben den Joden gheworden als een Jode; den ghenen die sonder wet waren/ als oft ick sonder wet gheweest hadde. Ick ben den krancken gheworden als kranck/om dat ick de kranckē soude winnen. Ick ben eenen ieghelijcken alles gheworden/om dat ick-se alle behouden soude. Den H. P. Ignatius pleegh dus te bidden: Ick bidde u mijnen hemelschen Vader / laet uwen gheest in my dobbel zijn/ dat ick magh crijgen den gheest van gratien / die my aenghenaem maecke aen mijnen beminden IESVS; ende den gheest der gaven/die my tot dienst van uwe H. Kercke/uytdeyle. Den H. Antoninus Artsch-Bisschop / soo hy wierdt beclaeght / dat hy te veel arbeydde / antwoorde met een blijde ghelaet (ghelijck hy altoos hadde) dat een mensch niet en behoorde sijns selfs te zijn/maer eens anders. Eenē Eremijt / om dat hy den Abt Ioannes Nanus niet moeyelijck en soude zijn/ en gingh tot hem niet in sijne swarigheden. Den Abt dit merckende /

Eccl. 17.
D. Aug. in Psal. 41. & 129.
Galat. 6.
Rom. 1.
1. Cor. 9.
Rosw. 2. Maij.
Vit. PP. Rosw. fol. 609.

DAGEN. heeft tot hem geseyt: Gaet/ontsteeckt eene keerse: Ende hy heeft die ontsteken. Doen seyde wederom den Abt: brenght eene andere keerse/en ontsteeckt die van dese. Dit ghedaen zijnde/seyde den Abt: Is't die keerse schadelijck geweest/dat ghy die ander daer van hebt ontsteken? ende hy heeft gheantwoordt: neent. Alsoo en is't my niet schadelijck/seyde den Abt/al quame geheel Schithi tot my; noch en belet my niet vande liefde Godts: komt dan als ghy wilt/niet twijffelende. Ende eenen anderen Broeder seyde tot den Abt Pastor (na dat hy hem sijne ghepeysen hadde te kennen ghegeven/ende van hem was getroost gheweest) het schilde weynigh oft ick en hadde heden tot u niet gekomen. Den Abt seyde/waerom niet? Ende hy heeft gheseydt: Ick vreesde datmen my niet open doen en soude/om dat het inden Vasten is. Den Abt Pastor heeft hem gheantwoordt: wy en hebben niet gheleert houten deuren te stuyten/maer wy begheeren meer dat de deure vande tonghe ghesloten wordt. Voorts met den bekoords hebt medelijden; op dat uwen broeder/stekende tot de knien toe in het slijck/inde plaetse dat ghy hem/de handt reyckende/daer uyt trecke soudet/hem door al te veel bekijvens ende berispens/tot den hals toe daer niet in en stootet. Den mensch is een redelijck schepsel/'t welck meer door soetigheydt gheleydt wordt/als door hardigheydt: ende soude liever vande doodt der sonden op-staen door Eliseus om-helsinghe/als door 't op-legghen vanden stock van Giezi. In het oude testament waren de snutters van den gouden candelaer (die seven ermen hadden met seven pinnen/ende op de pinnen seven lichten)

Vit. PP. Rosw. fol. 615.

Vit. PP. Rosw. fol. 520.

4. Reg. 4.

Exod. 37.

lichten) al vanden fijnsten goude/ om daer mede DAGEN
de keerssen te helpen alsse af-liepen/swollen / oft al te seer vlonckerden; sy waren/segghe ick/al te samen gheslaghen vanden alder-puerstē goude; om te kennen te geven dat de vermaninghen die daer dienen tot besnijdinghe ende af-leggingh der sonden (vanden genen die als lichten behooren te wesen) uyt puere liefde moeten gheschieden. Daer viel eertijdts questie tusschen den windt ende tusschen de Sonne (ghelijck de Heydenen versieren) wie van beyden meer by den mensch vermochte; ende om daer van een proef te nemen/accordeerden sy / dat hy de overhandt soude hebben / die den mensch eerst den mantel soude doen af-legghen. Den windt dan blies seer sterck; maer den mensch daer tegen dringende / sloegh den mantel soo veel te vaster om sijn lijf. De Sonne wierp sijn heete stralen op den rugghe vanden mensch/eñ verwarmde hem soo/ dat hy ghevoelende de hitte / van selfs den mantel af-leyde. Alsoo al te bittere verispinge doet den mensch teghen-strijdende te meer sondigen; maer matige vermaninghe uyt liefde vloeyende/beweeght hem den mantel der sondē oock van selfs van hem te worpen. Daerom houdt mate hier in. Den Heere/als hy den Enghel / dat is/ den Bisschop van Ephesen wilde verispen / soo sprack hy hem aldus aen: Ick weet u wercken/ ende uwen arbeydt/ende uwe lijdtsaemheyt; ende hoe ghy die quadē niet verdragē en moogh/ &c. maer ick hebbe teghen u/dat ghy uwe eerste liefde verlaten hebt. Als eenen waerachtighen Samaritaen stortede hy in de wonden / dat is / in de fauten vande ziele des Bisschops eerst olye/ hem

Plutarch. in Apoph.

Apoc. 2.

DAGEN. prijsende van sijne deughden; ende daer na wijn/
ende azijn der berispinghe ende straffinghe sijn-
Galat.6. der fauten. Is't datter eenen mensch haestelijck
ghevallen is in eenigh misdaedt /seydt den H.
Apostel / ghy die gheestelijck zijt / onderwijst al-
sulcke inden gheest der saechtmoedigheydt/ aen-
merckende u-selven/op dat ghy oock niet geten-
teert en wordt. *Siet num.28.van daghen,* §.7. Daer-
om sult ghy hier twee dinghen onderhouden.
Ten 1.niet onbedachtelijck ende lichtelijck alle
clachten aen-nemen/die ghy hoort vande din-
ghen daer uwen eben-mensch hem in soude mo-
ghen bergrepen hebben. Den roep van die van
Gen.18. Sodoma ende Gomorrha was vermenighvul-
digh/ende haer misdaet was boven maten seer
swaer gheworden. Dies niet-tegenstaende/seyde
den Heere: Ick sal nederwaerts gaen eñ besien /
oft sy metten wercken oock volbrocht hebbē den
roep die tot my ghekomen is:oft dat soo niet en
is/op dat ick't magh weten. By faute van dese
discretie/hebben sy haer seer leelijck bergrepen /
Gen.38. Iudas den Patriarch verwijsende Thamar om
Gen.39. verbrandt te worden ; Putiphar over-gevende
Dan.13. Ioseph inden karcker ; de Rechters van Israël
verdoemende Susannam om gesteenight te wor-
Baron. den; den Keyser Constantinus Crispum sijnen
an.324. sone om-brenghende ; Otto den III. straffende
Baron. eenen Grave metten sweerde. Ten 2. oock heb-
an.998. bende alle sekerheydt vande fauten die uwen
eben-naesten soude moghen begaen hebben/soo
en verrast u nochtans niet/maer siet som-wijlen
voor eenen tijdt door de vingheren / ende laetet
met de wijse Abigail passeren tot beter bequa-
Gen.49. mighedt. Den Patriarch Iacob heeft langhe
jaren

jaren laten voor-by gaen het straffen vande son- DAGEN
de van Ruben met Bala; achtende dat het eene
ghenoechsaeme straffe van sijnen sone was / dat
desen wiste dat sijne sonde sijnen vader niet en
was verholen ghebleven. Maer ghenakende de
ure sijns sterbens / heeft hy hem ghestraft/ende
ghetoont dat hy't niet en hadde vergeten / seg-
ghende: Ghy zijt uyt-ghestort ghelijck water /
en wast niet; want ghy hebt ghclommen op
uw's vaders bedde/eñ sijne rust-plaetse besmet.
David heeft langhen tijdt verswegheu de feyten 3.Reg.2.
van Semei ende Ioab; maer als hy sterven moe-
ste/heeft hy alles aen Salomon vertelt/ ende hem
de wrake bevolen. CHRISTVS den Heere wiste
wel/hoe kleyn-moedigh sijne Apostelen hen ghe-
toont hadden ten tijde sijnder passie / ende hoe sy
hem verlaten hadden; dies niet-teghenstaende Marc.16.
heeft hy veertigh daghen gheswegheu/tot de da-
ghen van sijne hemel-vaert / doen heeft hy hen
verweten hunne ongheloovigheyt/ende de hart-
heydt hunder herten. Daerom en zijn sy niet te
prijsen die de quade straffen ten onbequamen tij-
de / want als-dan verharden meer de gemoeden/
ende dierghelijcke berispinghen vallen vruchte-
loos: maer een vriendelijcke vermaninghe op
sijnen tijdt ende plaetse ghedaen/ pleegh te wesen
de bekeeringhe der sondaren / ende de medecijne
der zielen. Hadde u-lieden my niet saecht ende Vit. PP.
lanck-moedigh gheweest/ spraek eenen Monick Rosw.
tot den Abt Pachomius, maer iet strafs geseydt/ fol.127.
ick soude van dit habijt scheydende / van Godt
ganschelijck verbremt hebben: maer nu zijt ghy
voor den Heere ghebenedijt/door wien mijn ziele
behouden is. Den H.Bernardus was in het be-

DAGEN Sur. & Rosw. 20. August.

ginsel van sijne regeringhe strengher over sijn ondersaten/ende straffer dan het betaemde: want als hy eenigē Novitius ontfingh/waerschouwde hy hem/dat hy sijn lichaem buyten het Cloester soude laten / ende alleenlijck met den gheest daer binnen komen. Als hy de biechte hoorde van sijne Monicken/docht hem alle sonde/ hoe cleyn sy oock was/swaer te zijn ende seer strafbaer. Maer hy dede daer na door Godts openbaringhe sijne poghen open/ende kende sijne schuldt/ eñ wierdt soo verandert/dat hy een ander mensch scheen te zijn; ende leydese voort-aen met eenen geest van soetigheydt ende saechtmoedigheydt; ende voorsagh ende voor-quam de nootsaeckelijckheden niet alleen der zielen / maer oock der lichamen van alle sijne ondersaten. Want gheljck in de Arcke des verbondts de roede van Aaron, ende 't Manna bewaert was; alsoo moet in het herte van de ghene die straffen / de roede van kastijdinghe wesen/ende 't Manna van versoetinghe. *Siet num. 7. van vveken.* Ende alle dese dinghen/die wy tot noch toe vande langh-moedighe verispinghe ghesproken hebben / moet ghy verstaen / behoudens de discretie. Want als door onse saechtmoedigheyt ende oogh-luyckinge Godts eere gheraeckt / de quaden in hunne op-ghesette boosheden ghestijft / andere tot sonden aen-ghelockt / eñ scandalen veroorsaeckt soude worden/ als-dan lanckmoedigh te wesen/ insonderheydt voor de ghene die in overigheyt ghestelt zijn/ oft der welcker ampt is 't woort Godts te verkondighen; dat ware moorderije der zielen/ voor de welcke CHRISTVS ghestorven is. *Siet num. 34. van daghen.* Dan moet-men aen-trecken den iever

Heb. 9.

van

van Phinees, van Elias, van Mathathias, van Ioannes Baptista, van Stephanus, van Erckenbaldus, van Guilielmus den III. van dien naem/ maer den 19. Grave van Hollandt/ van Carolus met hy-name den Stouten / Hertogh van Brabandt. Achab den Coninck van Israël, overmits hy met Benadad den Coninck van Syrien een verbondt ghemaeckt hadde/ ende hem hadde laten gaen/soo is hem terstont eenen Prophet te ghemoet ghekomen op den wegh: ende heeft tot hem gheseydt: dese woorden seydt den Heere: Om dat ghy den man die de doodt verdient hadde/uyt uwer handt hebt laten gaen/soo sal u ziele voor sijn ziele zijn / en u volck voor sijn volck. Rupertus Abt/den Eerw. Beda, ende veel andere/ ghevoelen dat den oppersten Priester Heli verdoemt is/om dat hy te slap was ende te slauw in 't straffen van het quaet leven sijnder kinderen/ die niet uyt kranckheydt oft jonckheydt en sondighden / maer uyt onweerdigheydt / weer-berstigheydt / ende moet-willigh op-set; met verachtinghe ende versmadinghe van Godt / ende van alle hooghere Overigheydt. Ende van soodanighen staeter gheschreven: Ghy sultse regeren met een ijsere roede. Leest Pintum, *p. 2. de imag. dialog. 1. cap. 6.*

DAGER
Num. 25.
3. Reg 18.
1. Mach. 2.
Matth. 3.
& Marc. 6.
Actor. 7.
Cæsar. l. 9.
cap. 38.
Chron.
Holland.
an. 1336.
I. Lipsi.
Polit. lib.
2. cap. 9.
3. Reg. 20.
1. Reg. 2.
Psal. 2.

XXXVII.

Peynst alle daghen/ dat dien dagh den lesten dagh is van u leven / ende 't beginsel van uwe gheestelijcke conversatie/ghelijck Barlaam in sijn uyterste spraeck tot Iosaphat: ende neemt dat ghy nu heden soudt moeten sterben / wat soudet u schaden / ja wat en soudet u niet al baten / dat ghy sachtmoedigh gheweest haddet als Moyses, suyver als Ioseph, verduldigh als Iob, gheste-

Vit. PP.
Rosw. fol.
334.

DAGEN night als Stephanus, ghebraden als Laurentius, den minsten als Alexius: als u ziele heden soude
Luc.16. van die Enghelen inden schoot van Abraham ghedraghen worden / ende den Heere u soude geven de croone der rechtveerdighepdt voor alle uwe tribulatien ? *Siet num.7. van maenden.*

XXXVIII. Rechtet op in u camer het teeckē van een doot-
Lipſ.in D. kiste. Maximilianus den Keyser/groot-vader van
Virg.Hallen. c.35. Carolus V. voerde een eycken kiste met hem wel drey jarē voor sijn doodt/ werwaerts dat hy reyſde; ende sy was ghesloten in een ijsere kiste/daer den Keyser alleen den sleutel af behiel; ende waer hy quam / moestē die Archiers terstont die kiste op sijn kamer brenghen daer hy sliep / soo dat elck-een meynde datter kostelijcke juweelē ende groote schatten in waren. Eñ in dese kiste hadde oock den Keyser een groven swilligh gheleyt / daer-men sijn doodt lichaem in naeyen soude: ghelijck't oock ghebeurde/na den wille van sijn testament/waer-in hy mede bevolen hadde/datmen sijn lichaem niet en soude balsemen/ maer datmen sijn ooghen / ooren / ende mondt soude vullen met onghebluſten kalck/ende soo sijn lichaem legghen in die eycken kiste. Ghelijck dan den Keyser dit teecken op-rechtede langhen tijdt voor sijn doodt; rechtet ghy oock alsoo eenigh teecken van sterven in u slaep-camer; ende gaet dagelijckx derwaerts/ na de maniere vande disciplelē vanden Abt Theodosius, ende van die van
Sur. & Rosw. 11. Ianuar. Claren-dal, om u graf te besoecken / ende uwen sterf-dagh t'over-peysen/ welcken dagh soo-danich wesen sal/dat hy u oft eeuwelijck geluckich/
Cæsarius lib.4. Miracul. c.4. oft eeuwelijck ongheluckigh sal maken. Dus vanden Enghel onder-richt zijnde Liffardus een

vande

vande Ordre van Cistercien / bleef volstandigh in sijnen roep/al verdrotet hem van te vorren de verckens van sijn cloester te drijven. Ende den Abt Elias bleef by sijn propoost van reynigheyt/ al hadde hy van te vorren sy-selvē bycans vergeten. Ende een ander bemerckende/dattet een onveranderlijcke ghewoonte was in sijn landt/dat de jonghe lieden alsoo wel stierven als de oude; ende dat na hondert jaren niet een en soude over zijn van al den hoop die teghenwoordigh leefden; en wilde oock sijn voornemen niet breecken van Gode te dienen. Ende eenen Capitein door last van sijnen Biecht-vader/helpende de dooden begraven/quam tot groot berouw van sijn sonden/die hy Gode belooft hadde te biechten ende sijn leven te beteren/ waer't saecke dat hy 't perijckel van schip-breeckinghe ontquam/ghelijck 't ghebeurde. Een ander soldaet droegh eenen rinck aen sijnen vingher / die hem den Paus Alexander ghegeven hadde/op conditie / dat hy/ soo menigh-mael hy dien aen-sien soude/op sijn sterven dencken soude. Hy aenveerde de conditie/ ende na weynighe daghen quam hy weder tot den Paus/segghende: Alder-heylighsten Vader/ leght my vry alle penitentie op; ick en sal voortaen daer teghen-strijdende niet teghen-spreken. Een delicaet jongelinck uyt Italien / door ordre van sijnen Biecht-vader hem t'eenemael stellende ende neder-legghende den tijdt van een quartier urs/in sulcken schijn als oft hy doodt hadde geweest; met was-keerssen aen't hooft-eynde / ende ter sijde; ende het Crucifix aen het voeten-eynde; ende denckende met Iob: Siet die korte jaren gaen door/ende ick wandele den pat/ door

DAGEN.

Prat. spirit. cap. 19. & vit. PP. Rosw. 86.

Sti. virtut. lib. 2. c. 19.

Iob c. 16.

den

DAGEN den welcken ick niet weder-keeren en sal. Is tot sulcken in-keer sijns selfs ghekomen / dat hy voort-aen geerne ontfingh ende vol-dede alle penitentien voor sijn sonden / daer hy van te voren al te seer hadde voor ghescroomt. Seer wel seydt dan den H. Augustinus: Niet en treckt den mensch soo seer vande sonden / eñ niet en dringht den mensch soo seer tottet goet / als de ghedachtenisse vande aenstaende doodt. Elcke sonden hebben hare eyghene remedien; hooveerdigheydt d'ootmoedigheydt; gierigheydt de mildtheydt / onkuyscheydt het vasten ende bidden; maer de meditatie des doodts gheneest bycans alle siecten. Waerom mach-men van haer seggen 't gene David seyde van het sweerdt van Goliath: Daer en is gheen ander dies-ghelijck / gheeft my dat. Ende hierom / soo daer eenen jongh-man seyde: Vader / ordonneert my eene medecijne / die welcke ick in-nemende / niet meer en sondighe. Den Biecht-vader antwoorde: Denckt dat ghy inde wereldt zijt als in eenen karcker om uwer sonden wille; ende dat ghy alle ure verwacht den Rechter / die het vonnis des doodts over u strijcken sal.

Aug. l. 2. de Gen. cõtra Manichæos.

1. Reg. 21.

XXXIX. Hebt binnens huys een rolle oft register van u overleden vrienden ende goede bekenden: elck in't jaer / maendt / ende op den dagh des overlijdens. Bidt daghelijckx voor hen / ende denckt: gisteren haer / heden my: want eyndelijck moet doch den sandt-looper stille staen / eñ den draet des levens tot niet verloopen; ende den eenen verrot vast in der aerde / ende maeckt het graf ledigh oock voor eenen anderen. Dit in-nemende Iosaphat ende Barlaam, pleghen over-al by hen

hen te draghen eenighe reliquien eñ beenderen der overledene Martelaren. Ende ghevraeght zijnde om wat redene sy dat deden? hebben onder andere dinghen gheantwoort; om dat sy dese beenderen aenschouwende / altijdt ghedachtigh souden wesen dat sy sterffelijck waren. P. Petrus Canisius vande Societeyt IESV, noch jongelinck te Ceulen studerende / stelde neffens op sijn tafel een waer doodts-hooft / om hem daer in geduerigh te spieghelen / ende soo van sonden te bevrijen. Dit was oock d'oorsaecke waerom ten 1. dat Noë noch goudt / noch silver / noch kostelijcke ghesteente met hem nam in d'Arcke / noch iet van diergelijcke dingen / maer alleen de doodts-beenderen van Adam; ende die sijne kinderen na-liet / ende uyt-deylde na den overvloedt; ghevende Sem het doodts-hooft van Adam; Cham eenen erm; Iaphet een been / gelijck verhaelt den gheleerden Andreas Masius schrijvende op de boecken van Iosue. *Siet num. 9. van vveken.* Ten 2. dat Raguel 's morghens ontrent den haenen-craey liep met sijn knechten om een graf te maken / eer hy noch hadde latē sien oft Tobias doot was als d'andere / oft niet: om dat Tobias ende Sara hoorende 't delven vande graf-maeckers / oock in hare herten de spaden souden ghevoelen; ende alsoo haer matighen in haer houwelijck / (want doch kan een mensch uyt sijn eygen wijn-vat wel droncken worden / ghelijck den H. Ægidius Minre-broeder pleegh te segghen) ende op Godt den Heere dencken / van wien sy haer gheluck hadden te verwachten. Om dese selve redene wilde Leonides eenen Prince eñ crijgh-oversten van die van Sparten / dat sijne soldaten soo souden

DAGEN. In Histor. Iosaphat & Barlaā.

Rader. in vita eius lib. 3. c. 1.

In cap. vlt. Iosue.

Tob. c. 8.

Sur. 23. April.

Iustin. l. 2.

DAGEN den banqueteren in die maeltijden die hy hen voor-geset hadde / dat sy nochtans souden dencken / datse by die van ondere haer avondt-mael eens houden souden / dat is / datse sterven souden: 'T selve moeten mede dencken / in-sonderheydt alle jonghe lieden / ende op hunne jonghe jaren niet betrouwen. Dese lesse soo eenen Eremijt eertijdts gaf aen eenen jongelinck / ende hy die niet en konde vatten / soo leyde hem den Eremijt in eenen winckel van eenen pot-backer / daer overvloedigheydt was van alle aerdt-werck. Ende den Eremijt vraeghde vanden pot-backer: wat van dit aerdt-werck langher gheheel soude blijven / 't ghene over eenen dagh oft 't ghene over een jaer ghebacken was? Den pot-backer lachende met de vraghe / seyde: eylaes! 't is al van aerde ende al even vroosch / 't zy dattet over een jaer oft meer ghebacken is / 't zy van dage: ende het een en sal daerom niet langher dueren als het ander; ende het nieuw-ghebacken sal alsoo haest breken als het oude. Den Eremijt hem om-keerende / seyde tot den jonghelinck; hoort ende verstaetet: want alsoo is het mede met de potten der lichamen / ende de doodt is ons even na / 't zy wy jonck oft oudt zijn. Om dese redene versieren de Poeten / dat de doodt ende de liefde quamen by-geval t'samen in een herberge vernachten; ende datse 's morgens op-staende ende werch-gaende / den eenen des anders wapenen / boghe ende pijl-koker mede nam (want sy doch beyde blindt wars) ende siet / de liefde met eenen averechtschen pijl doodde de jonge lieden. Daerom moeten sy op hunne jaren niet bouwē; want de doodt waerschouwt hen ghenoech door de la-

Alciat. l. 1. Embl. 65.

ghen

ghen die sy lept aen de jonge jaren. Ende de oude lieden wat hebben die te beclagen / dat hen de doodt onverwacht over-komt? en geschiedt hen gheene ghenoechsame waerschouwinge/als hen nu den eenen tandt uyt-valt / nu den anderen? als hare blonde haeren in grijse veranderē? als de glasen haerder ooghen verduysteren? 't ghehoor vergaet? den ganck beswijckt? de leden verstijven? *Siet num.9. van vveken*, ende 7. *van jaren.* Daerom moeten dese immers soo wel gewaerschouwt wesen als de jonghe-lieden. Want ghelijck de visschers de visschen/ende die vogelaers de voghelen vanghen soo cleyne als groote / soo vanght de doodt by nachte ende by daghe/jonge ende oude. *Siet num.7.van vveken.* Een seker jongelinck vraeghde van een die op sijn sterven lagh een woordt van stichtinghe. Sone / seyde den Oudt-vader/siet nae de Sonne/ na d'aerde / nae 't mierken / ende nae den haen. De Sonne en weyghert niemandt hare stralen; ende en laet haren ganck om den ondanckbaerē niet. D'aerde al wortse getreden/soo en klaeghtse niet/maer vrenght even-wel hare vruchten voort. 'T mierken vergadert de granen daer sy 's winters by leeft. Den haen slaet sy-selven met sijn eyghen vleughelen/eñ en vergeet sijn ure by nachte niet: doet mede in alles soo/ende met den Apostel/castijdt u vleesch/ende denckt op de ure des doots/ die niemandt voor-by en magh. *Siet num.37.van daghen*, ende *num.9.* ende 11. *van jaren.* In het vrouwen-clooster van S. Alto in Beyeren wordt van vier Religieusen een baer ghedraghen voor die ghene die versch in-komt; ende alle de andere Religieusen die volghen door de deure vande sacristije.

DAGEN

Raulin. in festo S. Martini.

1. Cor. 7.

DAGEN cristijc. Daer na wordt de deure ghesloten / ende
ghesepdt: hier deur en sult ghy niet weder-keeren/dan als ghy op dese baer die ghy siet / doodt uyt-ghedraghen sult worden. Peyst hier op ghe-
3.Reg.19. duerigh / ende wendt u met den Propheet Elias na de deure vande speloncke / ende siet nae den inganck vanden kelder daer die dooden begraven ligghen/ende contempleert daer; ende seght
Iob 14. met Iob: Alle de daghen die ick nu strijde; verwacht ick dat mijne veranderinghe kome. Hen-
Baron. an. ricus Hertogh van Beyeren slapende by nachte/
1007. dochte hem dat hy was inde Kercke van't Cloo-
Sur. 31. ster van den H. Emmeramnus, ende dat hy badt
Octob. voor 't graf vanden H. Wolfgangus Bisschop van Regensbergh; en dat desen by hem stondt/ ende hem aen-sprekende/seyde: siet op de letters die daer in den muer staen by mijn graf. Hy sagh daer na / ende hy en las daer niet anders / als Na ses. Van welck visioen wacker geworden zijnde/trachte hy te verstaen de cracht ende den sin van die twee woorden. Ende hy meynde/dat de woorden seggheu wilden/dat hy na ses dagen sterven soude. Heeft daerom den armē rijckelijck van sijn goedt ghegeven/ende den wegh gestropt die hy wandelen soude. De ses dagen gepasseert zijnde/ende gheene doodts-teeckenē vernemende/dachte hy even-wel dat hy sterven soude nae ses weecken. Maer dit oock niet ghelchiedende/ heeft hy de waerschouwinghe ghenomen op de ses maenden. Welcke insghelijcks sonder eenige krenckte oft sieckte ter wereldt over-strekē zijnde/dochte hy dat het seker soude zijn na ses jarē; ende bereydde hem teghen desen tijdt om te sterven/ende bleef volstandigh in de goede wercken die

die hy van den begin vande ses daghen aen-ge- DAGEN
nomen hadde. 'T is waer/hy is na ses jarē keyser ghesalft vanden Paus van Roomen Ioannes XIX. maer dat en was sijn op-sicht niet geweest/ maer de doodt. Godt gave dat wy onse uyterste altijdts oock soo ghedachtigh waren/ ende onse ooghen alleen hadden op die toe-komende eeuwen! om hier-namaels niet alleen Keysers te mogen wesen/maer oock kinderen Godts / ghelijck daer ghescheven staet: Ick hebbe ghesept / Psal. 81.
ghy zijt Goden ende kinderen des hooghstē ghy alle-gader. Ende om dese ghedachtenisse/ vande aenstaende veranderinghe bij u te houden / soo leest daghelijckx een gebedt om een salige doodt te vercrijgen. Siet het Testament van een Christen mensch / ghemaeckt door P. Sucquet. Ende dese ghedachtenisse en sal u niet alleen van hooveerdigheydt ende hoogh-dunckentheydt van uwer af-komste bevrijden (om welcke redene den Heydenschen Agathocles Coninck van Sicilien Alex. ab
onder veel goude ende silvere vaten altijts oock Alex. lib.
eenigh aerdt-werck hadde over sijn tafel / tot 5. cap. 22.
memorie dat sijnen vader eenen pot-backer gheweest hadde. Ende die Vorsten van Indien/doen De pœnit.
het Gheloof daer van oudts floreerde / hadden dist. 2. can.
hierom een ghebruyck/ dat als sy uyt-ginghen / Sunt plu-
men voor haer droegh/ beneffens een crucifix/ een res.
gouden becken vol aerde) ende van andere sonden verhoeden / maer oock van alle vreese des doodts ende der duyvelē. Macarius van Alexan- Vit. PP.
drien gaende op een kerck-hof om daer te slapē / Rosw.
heeft een doodt lichaem onder sijn hooft getrocken ghelijck eenen hooft-peuluwe. De duyvelen dit benijdende/ende hem willende verbarē/roer- fol. 585.

DAGEN den het lichaem: maer den Oudt-vader en is niet verbaest geweest/ maer sloegh het doodt lichaem/dat onder sijn hooft lagh ende roerde: ende hy seyde: Staet op/gaet/is't dat ghy kondt. De duyvelen dit hoorende/riepen: ghy hebt ons verwonnt; ende sy zijn beschaemt wech-ghevloghen. Vieght voorts/ende houdt hoogh-tijdt alsser een lijck is binnen uwen huyse; oock als-men houdt de maend-stondt ende jaer-ghetijden tot
Num.20. sijnder ghedachtenisse. De kinderen van Israël
Deut.34. schreyden dertigh daghen over Aaron, ende dertigh over Moyses, nae datse ghestorven waren.
Rosw.12. Ende na het mysterie van dit ghetal liet den H.
Mart. Paus Gregorius den Grooten dertigh Missen lesen voor een overleden/die daer door van sijne pijnen ontslaghen wierdt. Ende hier van komt het ghebruyck van het vieren vande Maendt-
Iudic.11. stonden voor die over-ledens. Wy lesen mede dat de dochters van Israël t'samen vergaderden(als 't jaer om-gheloopen was)om rouw te bedrijven over de dochter van Iephte den Galaditer. Ende
Rosw.2. den H. Odilo Abt van Clugny ordineerde/dat-
Novemb. men in alle sijne Cloosteren op den tweede dagh van November/houden soude de jaerlijckische gedachtenissen voor die dooden. En daer zijn veel zielen daer door gheholpen gheweest. Siet daer dan den oorsprouck van het vieren der jaer-getijden voor die geloovige zielen. Voorts gaende voor-by eenigh kerck-hof/gherechte/ofte plaetse
Num.16. vã justitie/denckt dat ghy als met Aaron wandelt tusschen de dooden ende levenden; ende leest eenen Pater noster ende Ave Maria met een De profundis: ende de Collecte: Godt by wien alle dinghen leven/ende by wien onse lichamen door

't ster-

't sterven niet en vergaen / maer veranderen in beter; wy bidden u ootmoedelijck dat alle de schulden/die de zielen van uwen dienaeren ende dienaerssen / door't bedrogh des vyandts / ende door haer eyghene quaetheydt ende vrooscheydt teghen u behaelt hebben/ ghy ghenadelijck ende goedertierlijck verghevende wilt uyt-doen; op dat ghy hen in den jonghsten dagh des grooten oordeels onder uwe Heyligheyn ende uytverkorenen 't deel wilt laten ghenieten vande eeuwige glorie/die noch ooghe ghesien en heeft/noch oore ghehoort/noch in des menschen herte op-ghetomen en is/die ghy/Godt/ bereydt hebt den ghenen die u lief-hebben. Door IESVM Christum onsen Heere. Den H. Augustinus bidt voor de ziele van sijne moeder inde boecken der belijdenissen aldus: Ick storte in uwe teghenwoordigheydt / mijn Heere mijn Godt / tranen die daer vloeyen uyt eenen gheest ontroert door't overlegghen der perijckelen / den welcken alle ziele die in Adam sterft onder-worpen is. Vergheeft haer hare schuldt/soo sy in eenighe ghevallen is binnen de jaren na haren doop/die veel in ghetal zijn. Vergheeft haer/ Heere / bidde ick u vergheeft haer: ende treedt met haer niet in't oordeel: laet de vermhertigheydt staen boven het oordeel: ick bidde u voor haer sonden: verhoore my door de medecijne die voor ons aenden cruyce ghehanghen heeft/ende sittende aen uwe rechter-handt / u voor ons biddet. Laet niemandt haer uyt u hoede trecken; laet den leeuw en den drake/noch met ghewelt noch met liste haer hinderlijck wesen. Laet haer rusten in vrede met haren man. Ende wilt oock in-geven uwen die-

DAGEN

1. Cor. 2.

D. Aug. l. 9. confess. cap. 13.

DAGEN naren mijnen Heeren/datse alle-gader / die dese mijne belijdenisse sullen lesen/ aen uwen Autaer ghedachtigh zijn uwer dienaersse Monica, met wijlen haren man Patricio; op dat mijne moeder/'t ghene sy op haer doodt-bedde van my begheert heeft/te overvloedigher gheworden magh door de gebeden van vele. Amen. *Siet num.21.van daghen.* P. Iacobus Rem vande Societeyt IESV, van Bregans vã daen by de Grisons, hadde groote liefde tot de zielen vande rechtveerdighen die in pijne waren/om daer voor te bidden. Ende door Godts ghehenghenisse ghebeurde het / dat de zielen menigh-mael aen de deure van sijn tamer quamen cloppen/nu stijver/nu saechter/ naeden epsch van haren noot / hem wacker makende/om dat hy voor haer bidden soude. Ende veel vande Paters van het Collegie van Ingel-stadt hebben ghetuyght/datse verscheyden reysen van 't kerck-hof / dat na-by 't Collegie is ghelegen/ ghehoort hebben de stemmen vande dooden/wel claerlijck versoeckende de ghebeden van P. Iacobus Rem.

Recueil des hommes de la Cõpagn.

XL. Hanght in verscheyde plaetsen van u kamer oft van u huys seven beelden/ter eeren vande seven statien ende plaetsen daer CHRISTVS meest gheleden heeft/ als zijn 1. het hofken. 2.'t huys van Annas. 3.van Cayphas.4.van Pilatus. 5.van Herodes. 6. den wegh totten bergh van Calvarien. 7. den bergh van Calvarien. Ende groetse daghelijckx met eenen Pater noster, ende Ave Maria. 'T selve kondt ghy oock doen nae de verscheydenthedt des tijdts/van sommige mysteriën van het leven CHRISTI, oft van Historien der Heylighen / niet alleen in uwe huysen / eersalen

salen (ghelijck Carolus Magnus dede / om sijne ghedachten daer in over tafel te oeffenen / want daer de ooghe mede speelt / daer speelt oock het herte mede) maer oock in de hoven ende boomgaerden; eñ maecken soo uwe pelgrimagie derwaerts: verfoeyende 't mis-bruyck van sommighe / die in plaetse van onsen Heere / hanghen Adonis; ende inde plaetse van onse Lieve Vrouwe Venus. Hanght oock altijdt in u voor-huys een crucifix / oft eenige schilderijen van devotie / waer door ghy bekent soudt konnen worde̅ / dat ghy gheen Heyden en zijt / noch Turck / noch Jode / noch ketter / maer een Roomsch Catholijcke persoone: want die my beleden sal hebben voor de menschen / seydt CHRISTVS, dien sal ick oock belijden voor mijnen vader die inde hemelen is. Den welcken door alle de ronde der aerden belijdt de H. Kercke / soo daer staet in den lof-sanck vanden HH. Ambrosius ende Augustinus. Den duyvel dreyghde eenen sekeren Eremijt / dat hy hem allen quaedt soude doen / ende noyt onghequelt laten / 't en waer hy wech-nam de devote schilderije die hy in sijn kamer ghehangen hadde. Maer den Eremijt dat in geender wijse willende doen / noch eenighsints op-houden van te eeren den ghenen / tot wien hem dit beeldt aenwees / heeft den duyvel moeten wijcken / ende als roock verdwijnen. *Siet num. 7. van jaren.*

DAGEN Rosw. 28. Ianuar.

Matt. 7.

Vit. PP. Rosw. fol. 868.

XLI.

Staet niet na de stoelē die hier op der aerden ghevonden worden / daer David af seydt: Opheffende hebt ghy my gheslaghen. Catharina moeye van Carolus V. ende huys-vrouwe van Henricus den III. Coninck van Engelant, pleegh te segghen / datse liever hadde middel-matighe

Psal. 101. Sander. de schism. Ang. l. 1.

DAGEN fortuyne: als sy nochtans eben-wel het een uyterste soude moeten verkiesen oft het ander/ seyde sy (als wel besocht hebbende) datse liever soude willen wesen kleyne/ dan in al te groote fortuyne ende weelde: want in nederigheydt is noch wijsheydt ende ootmoedigheydt; maer in hooghey t/als in stercken wijn/nie: dan alle verblindtheydt. Xerxes Coninck van Persen schreef eenen brief in sijnen dullen hoogh-moet aen den hooghen bergh Atho, dreyghende dat hy hem soude laten uyt-houwen/ende inde zee doen worpen/waer't by aldien dat hy hem rebel stelde ende niet ter zijde af-weeck om sijnen legher te laten passeren. Cyrus den sone van Xerxes verbondt hem selven met eede/ dat hy de riviere Gyndes in 360. af-loopinghen eñ water-groeven soude verdeylen/ende die laten doen uyt-tappen/ soo datter de dochters droogh-voets soudē doorgaen/overmidts sijn peerdt daer in't water verongheluckte/ter-wijlen den Coninck de riviere passeerde/ om Babylonien te gaen belegheren. Antiochus om die verheventheydt sijns herten/ meynde dat hy't landt soude daer toe brenghen/ datmen daer over te schepe varen soude; ende de zee datmen daer over gaen soude: eñ hy liet hem duncken dat hy oock ghebiedt hadde over de vloeden der zee/ende dat hy de hooghdē der berghen konde hanghen in eene weegh-schale;ende dat hy die sterren des hemels raeckte. Ende beneffens dese verblindtheydt die daer is in hooghey t/soo isse oock een voedtsel van wulpsheyt/ ijdelheydt/ende onghewoorpentheyt onder Godt/ daer nochtans alle macht haer onder Godt buyghen moet/ghelijck Aloysius Gonzaga seyde

Plutarch. in opusc.

Senec. lib. 21. de ira. cap. 35.

2. Mach. 9.

tot

tot Iacobum eenē sone van Philippus den II. Co-
ninck van Spagnien. Want soo Iacobus sijn
hooft uyt een venster stack / ende den windt om
sijn aensicht snepte/seyde hy:ick segghe u windt/
dat ghy my niet en terght. Ja / seyde Aloysius,
dat mooght ghy my seggen / ende mijns ghelijc-
ken/ende wy souden u misschien ghehoorsamen:
maer die winden en kennen buyten Godt nie-
mandts stemme:onder welcken Godt ghy oock
schuldigh zijt u te buyghen. Maer wie in hoog-
heydt doet dit / ende wy sullen hem prijsen? In
goedt/wie en draeght gheenen moedt? Wie staet
daer op eenen hoogen bergh / ende en veracht de
vallejen niet? Wie en slacht Bucephalus het
peerdt vā Alexander niet / 't welck elck-een was
draghende/uyt-genomen als't met goude laken
behanghen / ende met den Coninckliijcken sadel
ende ghehulsel op-gepronckt was; dan was het
soo moedigh/ dat het van niemandt en wist als
van den Coninck:ende wie heeft soo stercke bee-
nen/ende schouderē die weelden konnen dragen?
Samuel om dat hy vreesde oft Saul onder het
purpur mocht beswijcken/sette hem een schouder
voor / al hadde hy ghenoeghsaem met d'andere
ghegeten; om hem te leeren dat hy schouderen
van doen hadde/soude hy niet beswijcken onder
den last der Coninckliijcker weelden. Maer ey-
laes! hy isser even-wel onder beswecken / ende
was vromer eñ deughdelijcker als hy een man
op sy-selven eñ arm was/ dan doen hy Coninck
ghemaeckt was. Daerom eenē sekerē Religieux
twijffelende oft hy de Bisschoplijcke weerdigh-
heydt/die hem ghepresenteert wierdt/ontfangen
soude oft niet; gingh met eenen weerdighen Abt

DAGEN
Virgil.
Cepar. l. 1. in eius vita c. 17.

Q. Curtius.

1. Reg. 9.

DAGEN te rade: die hem buyten leydde op't veldt / ende
Ieron. in regula Monach. c.15.to.5. beval als dat hy hem in't gras wentelen soude: dit dan doende / vraeghde hem den Abt / oft hy voor het vallen niet en vreesde? neen ick / seyde hy. Daer nae leydde hem den Abt op een open plat van een huys: ende beval dat hy hem daer keeren ende wentelen soude: komende tot het uyterste by-nae van't plat / 't welck was sonder leeninghen / bleef hy stil ligghen: voorts / voorts / seyde den Abt. Hy antwoorde / ick en derre niet / want ick vreese van boven neder te tuymelen. Wel / seyde den Abt / gaet nu henen / ende doet dat u ghelieft. 'T was ghenoech den wijsen geleert: want al verwonderen hen de kinderen over die groote reusen / die-men siet som-wijlen om-gaen inde processien: wijse menschen nochtans verwonderen ende ontfermen hen over den mensch / die daer onder-gaet / eñ op wiens schouderen die stucken rusten; ende sy en souden soo-danighe lasten niet willen op haer hebben. *Siet num.6. van Hoogh-tijden*, van Vrbanus den VII. Ende hierom pleegh den H. Bernardus, soo hy nu tot Abt ghekosen was / met veel suchten ende tranen te seghen: Wee u Bernarde, wee u Bernarde! hoe sult ghy den waghen trecken? hoe sult ghy dien mennen? want beyde staettet tot uwen last / te weten /
4. Reg. 2. Israëls waghen / ende sijnen wage-man. Dit dan met andere vele dinghen in-siende den voorseyden Religieur / weygherde de waerdigheyt: ende na korte dagen stervende / verscheen aenden Abt / seggende: nu ware ick van't getal der verdoemden / hadde ick geweest van't getal der Bisschoppen. Vrbanus den VIII. hier over bedencken hebbende / soo hy tot Paus verkosen / maer noch niet

solem-

solemnelijck ghegroet ende uyt-gheroepen en DAGER
was; seyde hy: O Heere Godt/is dese verkiesinghe tot uwer glorie/oft tot voordeel van uwe H. Kercke/oft tot mijnder zielen salighept niet; soo laet ick liever doodt als levendigh uyt dese kamer ghedragen worden. Antonius Senensis verhaelt in sijne Chronijcken /datter eenighe Religieusen openbaerdē binnen Napels, datse waren onder de verdoemden /die meest al in bedieninghen hadden gheweest / ende groote meesters. Daerom seyde seer wel den Propheet David: Vande hooghept des daeghs sal ick vreesen. De Sonne als sy op haer alderhooghsten is/dan is sy naest om te dalen. Onsen Saligh-maecker gaende van den bergh van Oliveten na Ierusalem toe/sittende op een ezellinne/ende gelijck een Gild-os besteken met meyen ende tacken /heeft in't middē vande triumphe ende glorie die hem gheschiedde/ghescheyt ende gheweent; want hy wist datter vande wereldtsche pracht ende hooghept gheschreven stondt: Als gras sullen sy haestelijck verdorren/ eñ ghelijck groen spijs-kruyt sullen sy terstont neder-vallen. *Siet num.16. van jaren.* Den H. Martinus pleegh met veel tranen te segghen/ dat hy in hem mindere cracht gevoelde inden Bisschoplijcken staet om mirakelen te doen /dan wel van te vorren. Saul soeckende de ezels sijns vaders / vondt het rijck van Israël. Rebecca gevende de kemels van Abraham te drinckē/ wierdt de bruydt van sijnen sone. Ruth rapende die aaren achter die maepers van Boos, ende rustende aen sijn voeten/wierdt by sijn sijde gheleyt/ende wierdt sijn bruydt. In dry dingen verootmoedight u altijdt /seyde eertijdts de H.

Chron. Anton. Senensis.
Psal.55.
Luc.19.
Psal.36.
Rosw. in vita eius 11. Novemb.
1.Reg.9.
Gen.24.
Ruth 2.

DAGEN Moeder Godts verschijnende aen eenē Carthuyser; in kost/cleedinghe/ende diensten; ende ghy sult Gode hier door seer behaghen eñ u vpanden over-winnen. Daerom laet ons blijvē ootmoedelijck ende getrouwelijck in onse kleynigheyt/ na het exempel vandē H. Ægidius vander Minre-broeders Orden. Desen ghehoort hebbende verhalen van den val van broeder Helias, die Generael geweest hadde/ende seer wetende was/ ende nu gheworden was Apostaet/ende gheexcommuniceert/om dat hy de sijde volghde van dē Keyser Fredericus den II. die tegē de H. Kercke op-stondt/wierp sich ter aerden/eñ dat seer dicht ende sterck. Ghebraeght zijnde/waerom hy dit dede? antwoorde hy: Ick wille my dwinghen te dalen soo seer als ick kan; overmidts sulckeneen gheballen is/om dat hy te hoogh gheclommen was. Ende dit dede Ægidius, soo om de stricken/daer de wereldt vol af is/ghelijck den H. Antonius sagh/t'ontvlieden. *Siet num.45. van daghen.* als oock om de meerdere gherustheyt des levens in sijne conversatie. Ende hierom vermaende Pythagoras sijne jongheren/datse immers hen van boonen souden onthoudē/dat is/ van het trachten na hooghe ampten ende bedieninghen/die wel eertijdts by lotinghe ende uyttreckinghe van ghespickelde boonen plegen uytgedeylt te worden. Willen wy nochtans iewers nae trachten/laet ons in ootmoedigheydt des gheests liever staen nae die plaetsen/die daer inde hemelen zijn. Ende stelt in elcke kamer uw's huys verscheyden Heyligheyn: ende arbeydt in u te maecken eene ghelijckenisse der manieren ende der deughdē vande selve. *Siet num.5. van maenden.*

Petr. Cluniac. l. 2. Miracul. cap. 29. & Bredenbach. l. 2. coll. c. 33. Chron. S. Franc. p. 1. lib. 7. c. 7.

Vit. PP. Rosw. f. 620.

Suidas in Collect.

den. Ende wozpende op die (als op die heyz-le- DAGEN
ghers Godts / ghelijck den Patriarch Iacob sey- Gen. 32.
de/dit zijn Godts heyzen) d'oogen uwer gedach-
ten in alle uwe oeffeninghen / meditatien / ende
versterbinghen / leest daghelijckx dzy Pater no-
sters ende dzy Ave Maria. Het 1. ter eeren vanden
Heyligen/wiens dagh het heden is: 't welck ghy
sult konnē weten uyt het Register dat daer staet
voor elcke maendt in het leven der Heyligē door
Rosvveydum: hoedanighen Register ghy besor-
ghen sult te hebben oock buyten het boeck der
Heylighen / om dat op te hanghen inde plaetse
daer ghy ghewoonlijck uwe devotie houdt: ende
daer ghy de Legende der Heylighen daghelijckx
leest; oft immers het Roomsch Martelaeren-
boeck van Baronius over-gheset door Henricum
Adriani. 2. van den Heylighen / wiens dagh het
was/doen ghy ghebozen wierdt. 3. Vanden Hey-
lighen / wiens dagh het zijn sal/als ghy sterven
sult. Oock sult ghy moghen lesen ter eeren der
Heylighen een Roosen-hoepken op deser voegen/
te weten/aen de grootste cozalen eenen Pater no-
ster ende Ave Maria; ende aen de cleyne/ seggen:
Bidt voor ons heylighe N.N. op dat wy mogen
deelachtigh wozden der beloftenissen CHRISTI.
Hier mede sult ghy u vergaderen eenen goeden
schat voor den dagh des noots. *Siet num. 5. van maenden.*

Hebbende gheene materie oft boeck van me- XLII.
ditatien vp der handt/soo bedeylt den loop uw's
levens na de seven daghen van de weke. Denc-
kende ende mediterende / 's maendaeghs / ick
wozde ghebozen/dijns daeghs / ick swemme in 't
midden vande zee des werelts/'s woens daeghs/
ick

DAGEN ick worde sieck / donderdaeghs / ick worde berecht/'s vrydaeghs/ick sterve / saterdaeghs / ick worde begraven / sondaeghs / ick verrijse. Oft dus:'s maendaeghs 1. van den dagh des doots/ die beschreven is. 2. Vande ure / die vol strijdens ende pijne is. 3. Vanden uytersten snick/ nae welcken eeuwighepdt is. Dijnsdaeghs 1. van den dagh des oordeels / die ontloopelijck is. 2. Van den Rechter/die al-wetende is / ende met giften onversettelijck is. 3. Van't vonnis / dat onweder-roepelijck is.'S woensdaeghs 1. vande pijnen der verdoemde/die onlijdelijck zijn. 2. Van't gheselschap / dat verschrickelijck is. 3. Van de plaetse die boven verstandt ende sinnen eeuwigh benauwt is. Donderdaeghs 1. van den loon der Heyligheyn/die eeuwigh is. 2. Van't geselschap/ dat vermakelijck is. 3. Van de plaetse die kostelijck ende vreughdigh boven sinne is. Vrydaeghs 1. van het lijden CHRISTI, dat smertelijck is. 2. Van't spreken / dat beweechelijck is. 3. Van't hooren/dat verwijtelijck is. Saterdaeghs van de deughden van MARIA, 1. voor de passie CHRISTI, die ootmoedigh zijn. 2. In CHRISTI passie / die wee-moedigh zijn. 3. Nae CHRISTI passie / die hemelsch zijn. Sondaeghs 1. van de weldaden Godts/die groot-dadigh zijn. 2. Van de gheedienstigheden der Enghelen / die minnelijck zijn. 3. Van der elementen gaven / die nutrigh zijn. Voorts kondt ghy oock bedeylé na de seven daghen van de weke. Ten 1. de 7. daghen van de scheppinghe des wereldts vanden beginne. 2. De seven Psalmen van penitentie van David. 3. De seven begheerten vanden Pater noster. 4. De seven statien ende plaetsen/ die CHRISTVS

stvs op den goeden vrydagh gegaen heeft. 5. De seven woorden CHRISTI aen 't heyligh Cruys. 6. De seven HH. Sacramenten. 7. De seven gaven vanden H. Gheest. 8. De seven wijcken ende straten / in de welcke de hemelsche stadt bedeylt is: als Sondaeghs mediterende van d'Engelen ende Artsch-Enghelen. 's Maendaeghs van d'Apostelen ende Discipelen des Heeren. Dijnsdaeghs vande HH. Martelaren. Woensdaeghs vande HH. Bisschoppen. Donderdaeghs vande HH. Doctoren. Vrydaeghs vande HH. Confessoren / die noch Bisschoppen noch Doctoren en zijn. Saterdaeghs vande HH. Maeghden / Martelaerssen / Weduwen / en HH. Vrouwen. Voorts kondt ghy oock nemen voor materie der meditatien eenighe artijckelen oft puncten uyt dit Paradijs. DAGEN

Als het u dunckt / dat u ghebedt oft meditatie niet en is gheluckt na behooren door u schuldt / soo denckt ten 1. datter gheschreven staet: De hooghe berghen voor de harten: maer de aerde heeft hy ghegeven den kinderen der menschen. Ten 2. al-hoe-wel ghy van eender stof en nature zijt als andere menschen / dat ghy nochtans de visschen slacht / ende niet de voghelen; want al zijnse beyde oorsproncklijck van een beginsel / te weten / uyt het element des waters (dat de wateren voorts-brenghen het gheiwemelte der levende ziele / ende 't ghevoghelte boven de aerde onder het firmament des hemels) soo vlieghen nochtans de voghelen om hooghe; maer die visschen swemmen beneden inde wateren; ghelijck ghy in de wateren van verwoestinghe van alle ghedachten. *Siet num. 4. van dagen.* Maer elders XLIII. Psal. 103. Psal. 115. Gen. 1.

vlie-

DAGEN vlieghen Godts dienaers als arents in't ghe-
Psal.38. bedt; ende dat soo krachtigh/dat in hunne me-
ditatien 't vyer brandt/ende dickwijls oock ten
1. hunne aensichten; als wel eertijts de aensich-
Exod.34. ten van Moyses, van Stephanus, van Cæsarius
Act.6. Bisschop van Arles, ten tijde van Theodoricus
Baron. an. Coninck der Gothen. Ten 2. hunne handē. Den
508. Abt Nonnus stondt op eenē tijdt voor de kercke/
Vit. PP. biddende met uyt-ghestrecte armen na den he-
Rosw. mel: ende sijne handen blinckten ghelijck vye-
fol.886. righe lampen. Ten 3. hunne vingheren. Den
Vit. PP. Abt Ioseph op-staende van sijnder plaetse/ heeft
Rosw.fol. sijne handen ten hemel-waerts op-geheven/en-
613. de sijne vingheren zijn gheworden gelijck thien
vyerighe lampen: ende hy heeft ghesepdt tot den
Abt Lot die hem was komen besoecken: Indien
ghy wilt / ghy sult gheheel ghelijck een vyer
Vit. PP. worden. Ten 4. hunne cellen. In het landt van
Rosw. Thessalonica, buyten de mueren vande stadt on-
fol.874. trent drij stadien/was eenen clupsenaer uyt Me-
sopotamien, ghenoemt David, wiens celle brande
by nacht; ende veel vander stadt bleven op de
mueren den heelen nacht / om het vyer te sien
datter quam uyt de vensteren vande celle; eñ sy
meynden dat de Barbaren vyer ghewordē had-
den inde celle vanden Oudt-vader. Ende als het
dagh gheworden was/ de crijghsch-knechten en-
de borgeren in-ghegaen zijnde/hebbē den Oudt-
vader onbeschadighd ghevonden / ende de celle/
Exod.3. ghelijck den doorn van Moyses, gheheel on-ver-
brandt; ende sy zijn seer verwondert ghewest.
Ende siende wederom niet alleen den na-vol-
ghenden nacht/maer oock langhen tijdt / ja tot
het over-lijden vandē Oudt-vader/'t selve vyer/
waren

waren gheduerigh verwondert: ja Palladius dit DAGZW siende / seyde by sy-selven: indien Godt in dese wereldt sijne dienaers soo glorificeert/hoe groote glorie heeft hy voor hen bewaert inde toe-komende wereldt/wanneer hunne aensichtē blincken sullen ghelijck de Sonne? Ende dit is Palladio een oorsake gheweest van aen-te-nemen het Cloosterlijck habijt. Denckt hier-en-boven dat dickwijls de dienaren Godts/als sy maer hooren spreke van Godt oft van die hemelsche glorie/ja als de kinderen van de straet hen na-loopēde / maer en riepē/paradijs/paradijs(gelijck't ghebeurde aen den H. Ægidius Minre-broeder) terstont van der sinnen ghevoelen door contemplatie verbremden; datse oock olye drinckende / neffens de bloeden der wateren wandelende / ja met vyer aen-ghetast zijnde/ niewers af en hebben gheweten: ghelijck 't ghebeurde aen den H. Bernardus, aen S. Thomas van Aquinen, aen den H.P. Ignatius, ende andere. Dese dinghen by u-selvē over-denckende / ende vande andere zijde lettende op uwe verstroptheydt eñ slauwigheyt/ segghet 't ghene dat eertijdts seyde eenen die de paerkens droegh vanden H.P. Ignatius, ende van sijn mede-ghesellen: Heere/dese zijn u dienaers/ maer ick een beeste / die oock mijnder zielen aes niet eysschen en kan. Dat uwe dienaers seggen/ dat segghe ick oock; dat sy willen / dat wil ick oock; ende op wat wijse dat sy u ghebenedijden/ loven/ende beminnen/ soo wil ick oock. Voorts seght tot den ezel/dat is/tot u lichaem: ploeght/ hebdy qualijck ghebeden; vastet / ende met den Eremijt Moyses draeght de Broederen water gen. Ende spreeckt / eñ her-spreeckt met de leet-

Sur. 23. April.

Roderic. exercit. perfec. p. 1. tract. 5. cap. 19.

Vit. PP. Rosw. fol. 726.

wesende

Vit. PP. fol. 374. wesende Thais alleen dit woordt: Die my ghe-
schapen hebt/ontfermt u mijnder.

XLIV. Denckt op 't seggen vanden Wijsen-man: Hy
Prou. 19. koopt van Godt renten/die bermhertigheydt
Vit. PP. doet den armen. Evagrius den Philosooph be-
Rosw. fol. keert zijnde tot het Christen geloove/betuyghde
919. 't selve oock na sijn doodt/ met d'onder-teecke-
ninghe van het handt-schrift van Synesius Bis-
schop van Cyrenen, daer hy hem mede hadde la-
ten begraven; ende daer hy nu versch onder ghe-
schreven hadde/bekennende dat hem CHRISTVS
de dry hondert croonen die hy in sijn leven tot
ghebruyck der armen uyt-ghedeylt hadde/ met
woecker weder ghegeven hadde in de ander we-
reldt/na het schriftelijck toe-seggē van Synesius.
Daerom en laet uwe middelen u anders niet
aen-hanghen als uwe kleederen/oft als Iacob
Gen. 27. aen-hongh het hayr van Esau. Der beesten clee-
dinghen hanghen vast ende zijn ghevestight aen
haer huyt; als oock dede het hayr van Esau:
maer soo en zijn de middelen niet ghehecht aen
't herte der goeder menschen/ maer alleen der
S. Antoni- quader. Den H. Antonius van Lisbona, soo hy
aus in soude preken op de uyt-vaert van eenen sekeren
summ. p. 2. woeckenaer die begraven was/nam voor sijnen
tit. 1. cap. theem dese woorden: Daer uwen schat is/daer
4. §. 6. is u herte. Ende in't preken seyde hy onder an-
Matth. 6. dere dinghen: Gaet na sijn thresooren en gelt-
kisten/ende al is sijn lichaem begraven/ghy sult
nochtans sijn herte vinden in't midden van sij-
ne schatten. De vrienden dan wech-gaende/heb-
ben het daer noch warm ghevonden na 't woort
van den H. Antonius, ende sy zijn verschrickt ge-
weest. Verre zy van u/dat u herte daer oock ghe-
vonden

vonden soude worden ghebonden eñ gheketent/ DAGEN.
soo dat het van den windt der gratie vanden H.
Gheest / als een ghebonden schip / niet en soude
konnen voorts ghedreven worden noch inde zee
der aenschouwinghe ten 1. vande Goddelijcke
mildtheydt. 2. noch vande menschelijcke verla-
tentheydt. 3. noch vande toe-komende naeckt-
heydt ende blootheyt/als ghy het alles sult moe-
ten verlaten in den boomgaert van dese werelt/
't ghene d'Apostelen in tijdts gewilligh hebben
verlaten/ende over den heyningh vanden boom-
gaert hebben gheworpen/om vrienden te maken Luc.16.
van den Mammon der hoofheydt: ende om in
de handen CHRISTI te vinden / 't ghene sy ster-
vende in hunne eyghene handen niet en souden
vinden/ghelijck daer ghescheven staet: Sy heb- Psal.75.
ben haren slaep gheslapen / ende alle de mannen
der rijckdommen en hebben niet ghevonden in
hunne handen. Wy lesen van eenen Roomschen
Keyser / dat hy een seer kostelijck bancquet dede
bereyden aen den oever vande zee; ende lietet op-
rechten in goude ende silvere schalen. Ende als
het eerste/ ende alle de andere gherechten af-ghe-
nomen wierden vande tafel/soo wierdt alle't sil-
ver-werck / ende alle de goude baten niet in de
keucken ghebrocht om ghewasschen te worden /
maer in de zee gheworpen voor de ooghen van
den ghenen die daer present waren; die dat ach-
teden te zijn gheene cleyne verquistinghe. Maer
daer waren secretelijck netten uyt-ghespannen
onder de wateren/die 't ontfingen al dat wierdt
wech-gheworpen; alsoo datter niet eenen lepel-
steel verloren en bleef / oft het wierdt op sijnen
tijdt wederom ghevonden. Alsoo en sal daer

DAGEN. niet eenen penninck verlozen gaen van al het ghene dat ghy dooz d'armen inde handē CHRISTI, als in sekere netten/gewozpen sult hebben. Hebt dan binnens huys een kosserken oft dooskeu / waer in ghy daghelijckx met het weduweken eenen penninck vooz Godt ter sijde legghet; oft dient / ende snijdet wat af vande gherechten uw's tafels / om uwen toekomenden Rechter te spijsen in sijne leden; eer den dieren tijdt komt / als-men niet en sal mogen saeyen noch bouwen / maer alleen maeyen datmen te vozen ghesaeyt heeft. 'T selve doet mede met de eerstelingen van u ghewin / vande vzuchten uw's ackers / beesten / &c. reknenende CHRISTVM altijdt mede onder uwe erf-ghenamen / ende onder de huys-genooten uwer sozghe bevolen. Titus Vespasianus een Heydensch Keyser / soo hy savonts over tafel ghedachtigh wierde / dat hy dien dagh niet sonderlinghs aen sijnen eben-naesten bewesen en hadde; seyde: O vzienden / ick hebbe desen dagh verlozen! Eenen coop-man van Alexandzijen den armen seer toe-gedaen zijnde / wierde van Godt in verdiensten vergheleken by den H. Abt Paphnutius, van welcken wy nochtans lesen / dat sijne ziele openbaerlijck vande Enghelen en Propheten op-ghevoert wierdt na den hemel. En laet het u oock niet ghenoech zijn / dat andere doen wercken van bermhertigheyt ende verdiensten; maer voeghter oock altijdts wat van het uwe bij. Abraham hadde veel boden ende dienaers; Martha desgelijckx; als oock den Euangelischen hondertsten-man; ende nochtans diende Abraham die Enghelen / ende Martha den Heere / oock dooz haer selven; ende den hondertsten-man

Luc. 21.

Sueton.

Vit. PP. Rosw. fol. 475.

Gen. 18.

Ioan. 12.

Matth. 8.

ginghi

gingh den Heere mede selfs te ghemoet: ende de dry Marijen wisten wel / dat CHRISTVS van Ioseph ende Nicodemus, 's brydaeghs savonts ghebalsemt was; ende nochtans liepen sy op den Paesch-dagh om hem te balsemen. Wenceslaus Coninck van Bohemen al hadde hy veel dienaers / heeft nochtans met sijne eyghen handen soo veel terwen aderē inden Oogst af-gemaept / ende inde wijn-snijdinghe soo veel druyven ghepluckt / alsser van noode waren in sijn Coninckrijck / om broodt ende wijn te maken tot behoef van het H. sacrificie der Misse. Eenen devoten jongh-man werckende inden winckel van eenen goudt-smit / sagh dat eenen Edelman een gulden crucifix seer rijckelijck ende kostelijck liet maken / ende met peerlen besteken; ende hy seyde in sy-selven: ick moet mede hier aen wat verdienē: ende hy besteedde al swijghende sijne winninghe ende sijnen arbeydts-loon / oock tot cieraet van het selve crucifix. Ende dese liefde vandē jongh-man was Gode soo aenghenaem / dat hy dien verhoorderde / om vandē Edelman tot eenē sone aenghenomen te worden: ghelijck Ioannes Moschus verhaelt in sijnen geestelijckē Bloem-hof. Doet mede alsoo; ende denckt ten 1. dat-men u inden jonghsten daghe niet en sal vraghen / wat dat andere ghedaen hebben / maer wat dat ghy ghedaen sult hebben: ghelijck den Apostel seyt: Een-ieder sal loon ontfaen na sijnen eyghen arbeydt. Ten 2. datter ghescheven staet: Als ghy ghedaen hebt al dat u bevolen is / soo segget (uyt ootmoedigheydt) wy zijn onnutte knechten / dat wy schuldigh waren te doen dat hebben wy gedaen. Als S. Ian Aelmoessenier veel aelmoessen

DAGEN Marc. 16.

Sur. 28. Septemb.

Vit. PP. Rosw. fol. 922.

1. Cor. 5.

Luc. 17.

DAGEN dede/soo dat oock die ghene aen wien hy dese de-
Lorin. in de / hen verwonderden over sijne over-groote
1. Ioan. 2. mildtheydt / soo pleegh hy te segghen : Broeder/
vers. 17. ick hebbe noch gheen bloedt voor u uyt-gestort /
ghelijck mijnen Heere IESVS Christus my belast
heeft. Gheeft dan de benedictie ende offerhande
welcke Godt in u herte gesonden heeft / dat ghy
Vit. PP. hem soudt op-offeren. Den H. Ioannes Aelmoes-
Rosw. senier belaste eertijdts sijnen Reken-meester/dat
fol. 184. hy vijfthien pondē goudts soude gevē aen eenen
sekeren persoone : maer den Reken-meester dese
aelmoesse / door quaet in-geven des duyvels be-
nijdende/heeft hem maer vijf ponden ghegeven.
Een wijl daer na quam daer een wedüwe/die den
H. Patriarch een gifte gaf van vijf hondert pon-
den goudts. Den Patriarch wel wetende door
Godts gratie/die in hem woonde / wat den Re-
ken-meester gedaē hadde/ leverde het obligatie-
briefken aen den Reken-meester/seggende : had-
det ghy/ ghelijck mijne cleynigheyt bevolē heeft/
vijfthien ponden ghegeven / de jonckvrouwe die
vijf hondert ponden ghebrocht heeft / soude vijf-
thien hondert ponden ghebrocht hebben. Ende
de jonckvrouwe hier over tot ghetuygenisse ghe-
roepen zijnde/bevestighde dat sy CHRISTO vijf-
thien hondert ponden tor-geschickt hadde / ende
in een briefken ghescheven ; maer inde kercke
het briefken open-doende/bevondtse datter van
selfs thien hondert uyt-ghedaen waren. Ende
als den Patriarch de weerdighe jonck-vrouwe
bedanckt ende laten gaen hadde / soo heeft den
Reken-meester hem te voete ghevallen(want hy
des Patriarchs wille overtreden hadde) bidden-
de om vergiffenisse / ende seeckerlijck belovende
sulcks

sulcks voort-aen niet meer te doen. Voorts als ghy bermhertigheydt doet/om een brugge voor u te legghen/waer over ghy soudt moghen gaen tot het rijck der hemelen/soo hebt u rechter ooge niet op d'aertsche vergeldinghe/maer op die hemelsche. Eenen huys-man brochte een korfken met fruyt tot den H. Antoninus Artsch-Bisschop / hopende winninghe te doen. Maer den Prelaet en gaf hem niet / maer seyde: Broeder / Godt wilt u loonē. Den huys-man gingh weck al kreunende in sy-selven. Den Artsch-Bisschop dede hem roepen/ende dede brenghen papier ende inckt/ende een gewichte: ende schreef op't papier: Godt wilt u loonen. Ende hy leyde het papier in een waghe/ende aen d'andere sijde het korfken met het fruyt/ende de schale daer het papier in was/gingh totter aerdē toe / eñ het fruyt gingh om hooghe. Godt met dit mirakel toonende/dat Antoninus meer ghegeven hadde/dan hy hadde ontfanghen: eñ dat hy by Godt woerkert / die aelmoesse gheeft. *Siet num.1. van Hooghtijden.* Dit dan doende / soo doet het oock met Zacheus van rechtveerdigh goedt. Lijdet oock liever noodt / ja sit liever met Iob op den mest-hoop / dan dat ghy u soudet gheneiren met onrechtveerdigheyt: want-men moet doch 't peert om den sadel niet vercoopen / noch 't huys om eenen balck te besittē. Alsoo oock de ziele om het uyterlijck goedt niet. Als den Abt Zenon op eenen tijdt in Palestina wandelde/vermoeyt zijnde is hy neder-geseten by eenē hof/ daer veel komcommeren in-wiessen. Hy heeft in sijn herte gedocht/dat hy een komcommer nemen ende eten wilde; want het scheen hem een cleyne sake te

DAGEN

Rosw. 2. Maij.

Luc. 19.

Iob 2.

Vit. PP. Rosw. fol. 494.

DAGEN zijn. Den welcken antwoordende aen sijne ghepeysen/heeft gheseydt: de dieven worden gevanghen ende ghepijnight: proeft u dan/oft ghy de tormenten kondt verdraghen. Ende op-staende/ heeft hy vijf daghen in de hitte ghestaen; eñ bradende sy-selven inde Sonne/ seyde sijn herte tot sy selven: Ick en kan dese tormenten niet verdraghen: Wel/seyde den Abt/kondy dese tormenten niet verdragen/en steelt dan niet om te eten. Eenen anderen hadde groote middelen vergadert met woeckeren ende in-halen/met recht ende crom / met lieghen en bedrieghen / alsoo het voor-quam. Comende by-gheval inde kercke/ hoorde hy preken dese woorden van den H. Augustinus: Wordt daer iet t'onrecht van u gehouden / soo wordt ghy van den duyvel ghehouden. Ende hy is terstont hier door beweeght geweest; heeft verkocht sijne erffelijcke goederen/eñ ieder van sijne schuldenarē die hy kende 't sijn wedergheghegeven; ende voor de ghene die hy niet en kende/ heeft hy aelmoessen aen den armen ghedaen. Siende den sone dat den vader 't goedt dus verhandelde; wel vader/seyde hy/wilt ghy my van 't goedt berooven? Ende den vader seyde: Sone/ bemindt ghy my? ja ick/antwoorde hy. Steeckt dan uwen vingher in't vyer / sprack den vader. Waerom / vraeghde den sone? Tot een teecken/ antwoorde den vader / dat ghy my lief hebt. Nauwelijckx en raeckte hy het vyer met sijnen vingher/oft hy trock sijn handt nae hem. Noch eens wat langer/seyde den vader. Maer den sone antwoorde: wat sal't u baten/dat ick mijn handt verbrande? Wilt ghy uwen vingher om my niet branden / sprack den vader; waerom soude ick

mijn

mijn ziele eñ lichaem geben voor u om eeuwigh DAGEN
te branden? ghelijck het wesen soude/indien ick
u na-liet 't ghene ick onrechtveerdigh beseten
hebbe. Wel sept dan den Propheet: Een weynigh Psal. 36.
is beter den rechtveerdighen / boven veel rijck-
dommen der sondaren. Eenen H. Eremijt ter Gregor. l.
tafel sittende van eenen rijcken coop-man / die 3. Dialog.
veel met bedroch ende onrecht geraept ende ghe-
schraept hadde; begonst seer te weenen / ende
schroomde 't broodt der ongherechtigheydt te
gheraken. Een werf/ander werf ghenoodt zijn-
de / dat hy soude willen eten / en gaf gheen ant-
woordt. Eyndelijck seer versocht zijnde / seyde
hy: hoe wilt ghy dat ick u broodt nutte / ende
drincke uwē dranck/daer alles vol is van bloedt
der armen? eñ nemende de servette van't broodt/
siet / men sagh eenen grooten plas bloedts lig-
ghen op de tafel. Plutarchus verhaelt / hoe dat Plutar. in
Themistocles den Orateur prekēde voor die van Aristide.
Athenen/seyde/dat hy iet gevonden hadde / daer
die van Athenen veel aen-gheleghen was; maer
dattet sulckx was / dattet niet en diende een-ie-
ghelijck ghesepdt te zijn. 'T volck antwoorde /
dat hy het Aristides alleen segghen soude; als
het die aen-nam / dat het dan hen allen soude
behaghen. Themistocles dedet / eñ seyde/hoe dat
hy ghedacht hadde in brandt te steken de schepen
van die van Lacedemonien; met de welcke sy
waren in stil-standt van wapenen: want dat
als-dan die van Athenen over geheel Griecken-
landt souden ghebieden. Aristides tot den volcke
wederom ghekeert zijnde/seyde: geen dinck nut-
ter ende ghedienstigher als den raedt van The-
mistocles; maer even-wel oock gheen dinck

DAGEN schelm-achtigher eñ ongherechtiger. Het volck dit hoorende / en wilde niet dat Themistocles hier van een woordt meer soude spreken. Wie sal heden onder de Christenen soo-danighe rechtveerdigheydt vinden? wie sal de winst met de voeten om-stooten alleen om der conscientie / ende om des Heeren vreese wille? Het en is ons niet ghevoorloft / sprack den ouden Tobias, iet te eten / noch aen te roeren / uyt diefte. Ende al-hoewel alle sonden leelijck zijn / eñ den mensche niet betamende / soo is nochtans dieverije boven maten schandelijck; ja soo seer datse schijnt oock de beesten te mis-haghen / eñ schijnen haer daer over oock te schamen. Eene wolfinne wierdt daghelijckx ghevoedt van eenen Eremijt / eñ sy quam ter ghesetter uren des maeltijdts. Maer het is by-gheval ghebeurt / dat den meester vande hupse absent zijnde / sy in de hutte ghegaen is / ende ghevonden heeft een mandeken van palmē ghevlochten met vijf brooden: van dese nam sy een / ende slocktet op. Den Eremijt weder-ghekeert zijnde / merckte wel datter eenen dief in sijnen broodt-korf hadde ghweest; overmidts hy de morselingijen des broodts by den dorpel noch sagh ligghen / eñ vermoedde lichtelijck wie dese dieverije ghedaen hadde. Als de beeste dan de naest volghende daghen naer hare ghewoonte niet en quam / om datse haer schuldigh kende van dieverije; den Eremijt en konde niet verdraghen / dat hy van haer gheselschap was berooft. Ten lesten door sijn ghebedt weder-geroepen zijnde / is sy den sevensten dagh te voorschijn ghekomen / niet derrende nader komen / ende ter aerden neder-gheslaghen hebbende hare oogen / heeft-

Tob. 2.

Vit. PP. Rosw. fol. 540.

heeft men klaerlijck konnen verstaen/dat sy om vergissenisse was biddende. Wiens beschaemtheydt den Eremijt met mede-lijden aen-siende/ heeft haer gheboden naerder te komen;ende met sijne handen saechtelijck haer hooft streelende/ heeft verdobbelt hare portie van broodt: waermede sy vermaeckt zijnde/ende hare vergissenisse nu vercregen hebbende/heeft hare gewoonlijcke ghedienstigheydt op een nieuw her-nomen. Bekent dan eene wreede wolfinne de schuldt van dieverije/ende wordtse hier over beschaemt; hoe veel te meer moet een redelijcke creatuere haer daer in beschamen. Daerom en is't nu gheen wonder/dat den H. Augustinus oudt zijnde/ beschreydde de dieverije die hy in sijn jonckheydt ghedaen hadde/al-hoe-wel van cleyne dinghen. Daer was eenen peire-boom/seyde hy/ geladen met peiren. Om dese af te slaen ende te nemen/ ginghen wy/eenen hoop wulpsche jongelingen/ henen in't midden vander nacht/eñ hebbender vele met ons wech-ghedragen. Siet mijn herte/ o Heere/siet mijn herte/waer over ghy u ontfermt hebt/doen ick in't diepste vandē afgrondt mijnder sonden lagh. O mijn dieverije/die ick 's nachts bedreef/soo ick nu sesthien jaren oudt was! Voorder moet ghy weten/dat onrechtveerdighe goederen/ende in-sonderheydt geestelijcke/ ('tselve is oock vande middelen der Monicken aen wereltsche vrienden ghedaen) zijn als verslindende vyerighe kolen/ende als der arenden vederen die alle andere verteeren. Daerom en ontfanght niet van alle dese dinghen; eñ evenwel met het vrouwken van Sarephta van uwe armoede doet bermhertigheyt/ende u sal melck

DAGEN.

Vit. PP. Rosw. fol. 616.

3. Reg. 17.

DAGEN ende honigh van selfs toe-vloeyen/ende u meelkruycke en sal niet ijdel worden/noch den olyepot vermindert / ende uwe borse en sal niet leegh worden/gheliijck niet en dede de borse ten 1. vanden H. Rumoldus Bisschop van Mechelen. Ten 2. van de weerdighe maghet Soter tot Dordrecht; maer hebben daer altijdts dry stuycken gelts van eender munte in-ghevonden/ende dat ghedurende het bouwsel vande hooft-kercke al-daer. Ten 3. de borse vande H. Liduina, in de welcke hoe-wel sy maer acht ponden gedaen en hadde/om de schulden van haren broeder te betalen; nochtans schoten daer meer als veertigh ponden over/die Liduina alle dede geven aen andere armen: ende daerom noemde sy dese borse/ de borse Godts. Ja uwe korren-solders sullē aennemen als de korren-solders van de moeder van het kindt Bonifacius; ende uwe wijn-flesschen sullen vermeerderen als de wijn-flessche vanden H. Willibrordus; ende u broodt sal vermenighvuldight worden / gheliijck in't huys vande H. Catharina van Senen, ende in't Clooster van S. Clara. Ende dat meer is / u sal over-schieten; ende Godt sal ghebenedijden den arbeydt uwer handen / gheliijck hy eertijdts ghebenedijdde de vernuftheydt van Iacob, doen hy beghecrende fraeye ende gespickelde lammerkens te hebben/ die schapen voor-leyde/als sy versaemden/fraeye ende van verwe verscheyden roedekens. Cosmas de Medicis Hertogh van Florencen / meer dan vier hondert duysent ducaten tot aelmoesse ghegeven hebbende/pleegh te segghen/ dat hy noyt soo veel hadde om Godts-wille ghegeven / dat hy Godt vondt te wesen eenen schuldenaer in de

Sur. 1. Iulij. Chron. Dordrac.

Rosw. 14. April.

Greg. l. 1. Dial. c. 9.

Rosw. 6. Novemb.

Rosw. 29. April.

Rosw. 12. August.

Gen. 30.

boec-

boecken van sijne rekeninghe. Eene sekere dochter hebbende hare middelē eenen mistroostigen mensch by-gheset/is selfs daer nae in sulcke armoede vervallen/dat sy haer tot oneerbaerheydt begaf. Ende in groote sieckten vervallē zijnde / ende het H. Doopsel begeerende / maer niet konnende vercrijghen/om dat niemandt voor haer wilde staen als Peter ende borge / van dat sy opkomende haer veteren soude: is eyndelijck door den dienst des Enghels (die haer verscheen inde ghedaente van dien/die sy van't verhangen verlost hadde) ende door het by-staen van noch twee andere Enghelen in de ghedaente van Hovelinghen/inde kercke ghebrocht ende ghedoopt; ende met veele benedictie vanden hemel ghesegent/ tot recompense vande sonderlinghe liefde ende bermhertigheydt/die sy aen dien verlorē mensch bewesen hadde: ghelijck den Bisschop alles ondersocht hebbende/dat verstondt. Stelt dan uwē schat in die geboden des Alder-hooghsten. Ende worpt uwe ghedachten op den Heere/ende hy sal u voeden: hy en sal inder eeuwigheydt de rechtveerdighen gheen wanckelbaerheydt geven. *Siet num.9.van Hoogh-tijden.* Als ghy even-wel met de wercken uwer handen oft andersints u-selven weet te behelpen/soo en soeckt geen onderstandt van andere lieden. Den Coninck van Sodoma wilde dat Abraham eenighe dinghen voor hem nemen soude. Die welcke antwoorde: ick hesse mijn handt op tot den hooghen Heere Godt/besitter van hemel eñ aerde/ dat ick van den draet des onder-cleedts tot den riem der schoenen toe/ niet nemen en sal van alles dat uwe is: op dat ghy niet en segghet; ick hebbe Abraham rijck ghe-

DAGEN Baron. tom. 7. ad an. 537. & vit. PP. Rosw. fol. 924.

Eccl. 29.

Gen. 14.

DAGEN ghemaeckt. Naman des Coninckx van Syrien
4. Reg. 5. Veldt-Hooft-man/weder-ghekeert zijnde van die Jordane met alle sijn geselschap tot Eliseum, heeft voor hem gestaen/ende seyde: ick bidde dat ghy een benedictie van uwen dienaer nemen wilt. Ende hy antwoorde: Soo waerachtelijck als den Heere leeft/voor wien ick stae/ick en sal's niet ontfanghen. Ende doen hy hem dwinghen wilde/soo en heeft hy dat gheensints willen toe-laten. Volght dan oock dese exempelen na/om dat ghy met den H. Apostel soudt mogen
Act. 20. segghen: Niemandts silver/oft goudt/oft cleedt en hebbe ick begheert. Ghy weet dat selve wel/hoe dat dese handen my ghedient hebben tot het ghene dat my van noode was/ende den ghenen die met my zijn. Ick heb't u in alles ghetoont/datmen alsoo arbeydende moet ontfanghen de krancke/ende ghedencken des woorts des Heeren IESV; want hy heeft ghseyt: 'T is saligher geven dan ontfanghen. Als nochtans den noot ende redelijckheydt souden vereysschen/dat ghy wat soudt ontfanghen/soo ontfanghet/ghelijck
Tob. 8. den jongen Tobias sijne huys-vrouwe nam/niet om de begheerlijckheydt/maer alleen uyt liefde der na-komelingen/vande welcke Godts naem soude ghebenedijdt worden inder eeuwigheydt; alsoo en neemt gheene vijckdommen om de begheerlijckheyt/maer alleen uyt liefde van Godt/om hem gherustigher te moghen dienen/ende
Hebr. 13. volcomelijcker te ghebenedijden; en hem altijts te offeren die offerhande des lofs/dat is/die vrucht der lippen/die sijnē naem belijdende zijn.

XLV. Kondt ghy niet vasten/bidden/waecken/penitentie doen/oft aelmoessen geven/immers weest oot moe-

ootmoedigh: na het voor-beeldt vande ootmoe- DAGEN
digheydt van den eenigen Sone des hemelschen
Vaders. Desen als hy ons eenen patroon ende
spieghel wilde voor-legghen; ten 1. van goede
wercken te doen/soo leyt hy ons Abraham voor/
segghende: Zijt ghy Abrahams kinderē/soo doet Ioan.8.
Abrahams wercken. Ten 2. van op Godt te be-
trouwen; soo leyt hy ons de voghelen des he-
mels voor/segghende: Aensiet de voghelen des Matth.6.
hemels/want sy en saeyen noch en maeyen niet/
noch sy en vergaderen in die schueren niet/ ende
uwen hemelschen Vader voedtse. Ten 3. van op
den jonghsten dagh te letten; soo leyt hy ons den
vijghe-boom voor/segghende: Vanden vijghe- Marc.13.
boom leert die ghelijckenisse: als nu sijnen tack
teer is/ende dat die bladeren voort-ghekomen
zijn/soo weet ghy dat den somer seer by is: alsoo
wanneer ghy dese dinghen sult sien gheschieden/
soo weet dattet seer by is in de deure. Ten 4. van
onse vyanden lief te hebben; soo leyt hy ons sij-
nen hemelschen Vader voor/seggende: Hebt lief Matth.5.
uwe vyanden/doet hen wel die u haten: op dat
ghy mooght kinderen zijn uw's Vaders die in
de hemelen is; die sijn Sonne doet op-gaen over
die goede ende die quade; ende reghent op die
rechtveerdighe ende onrechtveerdighe. Ten 5.
van voorsichtigh te zijn/sorghvuldigh en neer-
stigh; soo leyt hy ons het mierken voor: seg-
ghende: Gaet tot die miere/o ghy traghe/ ende Prou.6.
aenmerckt hare weghen; ende hoe sy bereydt in
den somer spijse voor haer selven/ende vergadert
inden ooghst dat sy ete. Maer om ons eenen pa-
troon ende spieghel van ootmoedigheyt voor te
legghen/soo en stiert hy ons niet elders/ maer
leyt

DAGEN lept ons sy-selven voor/seggende: Leert van my
Matth. 11. dat ick saechtmoedigh ben eñ ootmoedigh van
Vit. PP. herten. In eene saecke/seyde den duyvel tot den
Rosw. H. Abt Macarium, gaet ghy my te boven; niet in
fol. 518. suyverheydt/want ick en trouwe niet/ende ick
en bekenne gheene vrouwe; niet in vasten/want
ick en ete noyt; niet in waecken/want ick en
slape nimmermeer; niet in armoede/want ick
en besitte niet; niet in lijden ende onghemack/
want ick en ben noyt sonder pijne; maer in oot-
moedigheydt. De selve gheruyghenisse gaf den
duyvel mede van den H. Dacius Artsch-Bisschop
van Milanen. Desen treckende na Constanti-
nopelen/ende nu te Corinthen gekomen zijnde/
ende geen huys konnende vinden om te herber-
ghen/is ghegaen in een huys dat al over veel ja-
ren vol was van boose gheesten ende van spoock
der duyvelen. Inden midder-nacht dan als den
Bisschop in ruste was/begonsten de boose ghee-
sten te blassen ende huylen als rasende honden/
te grunnē als verckens/te mauwen ende lollen
als katten/te klocken als hinnen/te schijffelen
als serpentē/te vriesschen als leeuwē met schric-
kelijck ghelupt eñ ghedruys. Den Bisschop hier
door ontwakende/ende spottende met alle de
grimmage ende vertooninghe der gheesten; ey-
laes arme duyvelen/seyde hy/den Alder-hoogh-
sten hebdy willen ghelijck wesen/ende ghy zijt
de beesten der aerde ghelijck gheworden/ghelijck
dat oock heden blijckt aen uwe vertooninghe!
Voorwaer ghy hebt wat treffelijckx uyt-gerecht!
beter is't dat ick my houde in mijne cleynigh-
heydt. Nauwelijckx en hadde den Bisschop dese
woorden ghesproken/oft alle die ghedrochtē der
vyan-

vyanden verdwenen als roock door schaemte/in DAGEN
sulcker manieren oft daer noyt te voren eenighe
schroomen gheweest en hadden / ghelijck den H.
Gregorius verhaelt in sijn Dialogen. Siet hier Lib.3.c.4.
uyt de vruchten der ootmoedigheydt / eñ hoe dat
een ootmoedigh mensch victorie behaelt. Eenen
leder-touwer van Alexandrijen is van Godt bo- Vit. PP.
ven den Abt Antonius ghestelt / overmidts dese Rosw. fol.
sijne ootmoedige gedachten: Siet alle dese stadt / 671.
ende alle die daer in zijn vanden minsten totten
mersten/vanden jonghsten tot den oudtsten / zijn
verheven kinderen Godts / kinderen der gratie
eñ der toekomender glorie/om hare minnelijcke
deughden/ende om haer rechtveerdigheyts wil-
le! maer ick eylaes! loope al dravende na de hel
om mijnder ondeught. Dese woorden her-vatte
hy's morghens en savonts: der welcker mate
den H. Antonius selver beleedt / dat hy in sijnen
mondt noyt op-ghenomen en hadde. Thomas Sanderus
Morus Cancellier van Engelandt/hoorende dat de schism.
Ioannes Fischerus Bisschop van Rossen ter doodt Angl. l.1.
geleydt wierdt/ende vreesende dat hy niet weer-
digh en soude wesen den selvs kelck te drincken;
seyde tot Godt met tranen: Heere / ick en ben
niet als Roffensis, rechtveerdigh ende heyligh!
maer en doet my niet na dat ick ben/maer naer
dat ick geerne ware. Ende eenen Eremijt seyde Vit. PP.
van den Abt Pastor: Pastor is boven inden he- Rosw. f.
mel; maer ick ben beneden op der aerde. Eenen 595.
Broeder heeft tot den Abt Sisoi gheseydt: ick doe Vit. PP.
mijn upterste neerstigheydt/ om altijdt op Godt Rosw.
te dencken. Den Gudt-vader seyde tot hem: dat fol.626.
en is gheene groote saecke/ dat u herte met Godt
is; maer het is een groote saecke/ dat ghy u-sel-
ven

DAGEN ven minder acht dan alle creatuerē. Al-hoe-wel
3.Reg.19. & Rom. 11. dat Godt veele verborgentheden aen Elias openbaerde/soo en wiste hy nochtans anders niet/ oft hy was maer alleen die Godts sijde volghde; ende daerom dochte hy hem vry wat te wesen. Maer om sy-selven te verootmoedighen/hoorde hy wel haest eene stemme hem segghende/als datter noch wel seven duysent van Godts sijde warē. *Siet num.13.van jaren.* Wilt ghy dan't vyer der Goddelijcker liefde wel bewarē inden kolck uw's herten /soo bedeckt het selve met d'asschen van ootmoedigheydt: ghelijck dede ten 1. eenen
Vit. PP. Rosw.fol. 627. Broeder/die als hy in de vergaderinghe gehouden was/daer een vrienden-maeltijdt ghescheiede/is metten anderen ter tafelen geseten. Ende sommighe hebben gheseydt: wie heeft desen hier ghehouden? Ende sy hebben tot hem gheseydt: staet op ende gaet uyt. Ende hy heeftet gedaen: maer andere hier over bedroeft zijnde/zijn uytghegaen; ende hebben hem weder-gheroepen. Hier na heeft hem eenen gevraeght: wat denckt ghy in u herte/ dat ghy uyt-ghejaeght zijt ende weder-gheroepen? Ende hy heeft gheseydt: ick hebbe my laten voor-staen / dat ick eenen hondt ghelijck was; welcken/als hy vervolght wordt/ soo gaet hy buyten; maer als hy geroepē wordt/ soo komt hy binnen. Ten 2. Franciscus Costerus, die soo menighmael als hy soude gaen preken/ eyschte altijdts de benedictie van iemandt van de Priesters van den huyse/wie het oock was die
In eius vita l.4.c.1. hem ontmoette. Ten 3. den salighen Franciscus Borgia, den welcken prekende te Simanca donderdaeghs inde goede-weke: Heden /seyde hy/ vinde ick my-selven inde wereldt sonder plaetse; want

want ses jaren hebbe ick nu aen de voeten van Iudas gheleghen; maer heden hier IESVM Christum vindende / derre ick my daer niet langher legghen. Den selven Pater op een ander tijdt sijn sermoon gheeyndight hebbende vande ootmoedigheydt; ende ghevoelende dat de werckē waren boven de woorden / stondt op van sijne plaetse / ende croop op sijn knien / kussende een-ieghelijck de voeten / den eenen voor ende den anderen na. Om de selve redenen hebben oock veel Oudtvaders der woestijne al willens eenige dinghen ghedaen oft manieren na-gevoetst / die uyterlijck bot schenen te zijn ende kinderlijck / als kaes ende broodt uyt de vuyst te eten / als eenē plompen delver; ghelijck den Abt Simon dede / doen hem den Rechter van't landt quam besoecken: met een sweep ende sluytken achter de verckens te loopen / ghelijck een ander Oudt-vader dede; in het slijck met voeten te trappen / als de backers inden deegh / ghelijck den H. Franciscus dede; te rijden op een riedt als de kinderen / ghelijck den H. Iuniperus dede; om soo den naem van heyligh t'ontgaen / ja van een-ieghelijck veracht te worden / ende van gheender deughden ghehouden / na 't seggen Pauli: Wy zijn dwasen om CHRISTVS wille. *Siet num.41. van daghen.* Ende dit hebbē dese HH. Vaders ghedaen / soo om CHRISTVS wille / als om datter ghescheven staet: Die hem verootmoedight sal verheven worden. Alsoo dat 't ghene Ennius van die van Roomen seyde: Op de oude ghevvoonten rust de Roomsche sake; wy oock moghen vande hemelsche verhesinghe segghen / datse al bestaet / niet op den gheest oft vleesche / maer op d'ootmoedigheydt: ghelijck de

DAGEN

Vit. PP. Rosw. fol. 594. 670.

Vit. PP. Rosw. fol. 626.

Chron. S. Fran. p. 1. lib. 1. c. 37.

1. Cor. 4.

Luc. 18.

DAGEN verheffinghe ende weerde van een beeldt bestaet ten principaelsten niet in goudt oft silver / oft eenigh ander stof / maer inde konste; alsoo by den hemelschen Meester ende opperstē Constenaer is de konste van ootmoedighept / daer de ziele mede soude moghen gheborduert zijn / inde hooghste aen-neminghe ende weerde; 't zy dat die dan in eenen Enghel soude moghen gevonden worden / 't zy in een mensch. Dit is eertijdts in een visioen ghetoont aen Simeon Stilites, den welcken beginnende een gheestelijck leven / docht dat hy hoorde tot hem segghen: Simeon staet op ende graeft; graeft diep / graeft noch eens / graeft tot dat ghy bequamen grondt vindt tot sulck-een ghestichte / ghelijck ghy voor handen eñ in den sin lebt. 'T was de deught van ootmoedighept / die hem gherecommandeert wierdt; diep daer in te treden / ende hem die eyghen te maken / om tot de volmaeckthepdt te gheraken / daer hy henen wilde.

Theodor. Histor. Eccl. c. 26.

XLVI. Verkiest die beste deughdē ende niet de schijnbaerste; die uyt-nemenste / ende niet die meest ghesien worden: niet om d'andere te latē staen / maer om u herte op d'eerste meer te stellen ende besigh te houden. Andere begeven hen om sieken te dienen / andere om armen te helpen / om dooden te begraven / om kinderen inde Christelijcke leeringhe te onderwijsen / om kerckē ende autaren te vercieren / om vrede onder de menschen te maken. Kondt ghy dese oft diergelijcke deughden niet oeffenen / oeffent u immers in verduldighepdt. Dese is de wapeninghe der rechtveerdighen / die daer hanght uyt den toren van David teghen alle soorten van tegenheden: ghelijck

lijck den Bruydegom dat ghetuyght / sprekende tot de Bruydt: Ghelijck Davids toren is uwen hals / die ghetimmert is van voor-canteelen / duysent schilden hanghen daer aen / alderhande wapenen der stercken. Den rechtveerdighen zijn veele wapenen van noode; maer boven al duysent schilden van patientie. Demosthenes ghevraeght zijnde / wat eenen Orateur ten eerstē van doen was / wat daer na / wat ten derden? heeft gheantwoordt / de uyt-spraecke oft de wel-sprekentheydt. Alsoo indien ghy vraeght / wat wapenen een Christen persoone ten eersten / ten tweeden / ende ten derden / &c. van doen zijn / om te vechten teghen de wereldt / teghen den duyvel / eñ teghen het vleesch? Ick antwoorde / den schildt van patientie / na 't segghen van den Heere: In uwe lijdtsaemheydt suldy u zielen besitten. Oeffent dan u in dese deught / naer het exempel van Iob, ende van Alexius, onder de trappen den tijdt van 17. jaren: ende vande devote vrouwe / by de welcke S. Athanasius door hare begheerte stelde eene arme weduwe / maer korsel / tornigh / moeyelijck / ende onverdraghelijck; welcke kijvende altoos met dese devote vrouwe / haer bequaemheyt ghenoech gaf / om haer te oeffenen in patientie ende saechtmoedigheyt. Ghelijck oock een arm besmet ende verlept mensch stofs ghenoech gaf van patientie aen Eulogius, die van een wel-sprekende man van Alexandrijen een Monick ghevorden was / ende aen-ghenomen hadde desen mensch te dienen tot de ure sijnder doodt toe / om door desen voor sy-selven salighedt te verkrijghen. Om de selve redenen diende de H. Catharina van Senen met alle neerstigheydt eene

DAGEN Capt. 4.

August. Epist. 36. ad Drosionem.

Luc. 21.

Rosw. 17. Iulij.

Vit. PP. Rosw. fol. 924. & Marulus lib. 5. c. 2.

Vit. PP. Rosw. fol. 674. 728.

DAGEN arme/siecke / ende melaetsche vrouwe / wesende van seer quade ende spijtighe manieren. Philippus den II. Coninck van Spagnien / soo hy 's nachts eenen langen brief aen sijn Heyligheyt ghescheven hadde/een van sijn pagien geroepen zijnde om wat sandts te geven/ heeft al half slapende den inck-pot daer over ghestort. Den Coninck hem hier over niet ontstellende / noch een enckel quaedt woordt sprekende / begonst goets moets van nieuws wederom te schrijven den heelen nacht. *Siet num. 12. van daghen.* Den Keyser Ferdinandus, broeder van Carolus V. heeft de selve ghesteltenisse des ghemoedts getoont inde teghenwoordigheydt van eenighe uyt-heemsche Princen / soo hy ongheluck ghebroken was het wonderbaerlijck konstigh glaes-kasteel/'t welck hem eertijdts die van Venetien ghescheoncken hadden: hy seyde alleen; 't was van glas. Den Abt Stephanus hadde mede dese ghelatentheydt des gheests; want soo hem gheseydt wierdt: wee u Stephane; want een nijdigh mensch heeft dat kozen / daer ghy ende uwe jongheren by leven moesten/metten vyere verbrandt: heeft hy gheantwoordt: wee over hem diet ghedaen heeft! want wat is doch my gheschiedt? De selve ghelijck-moedigheydt bewees Albertus Artsch-Hertoghe van Oosten-rijck ende Hertoghe van Brabandt/hem niet veranderende/doen het urewerck brack/'t welck hy met sijne eyghene handen seer rijckelijck ende curieuselijck/ende in alle sijne ledekens ende raderkens seer volmaeckt gemaeckt hadde / ende eenen Prince uyt de handen gheballen was/dien hy het by-geval te sien ghegeven hadde. Eenen Eer-weerdighsten Bisschop

Oraison funebre sur le trespas de Philippe II. par M. Jean Boucher f. 40.

Bisciol. horæ subcis. lib. 2. cap. 22.

D. Greg. l. 4. Dial. cap. 19.

schop achtede meer de saechtmoedigheydt met welcke den H. Cardinael Borromæus Artsch-Bisschop van Milanen verdroegh langhen tijdt de openbare op-spraecke die teghen hem dede een groot predicant op den vollen stoel/ dan alle sijne andere teghenspoeden. Soo-danighe op-spraecken hebben oock onschuldigh geleden den H.[a] Paphnutius ende[b] Alipius van diefte; de HH. [c]Macarius Alexandrinus,[d] Marina,[e] Theodora, [f]Petrus eenē Martelaer vander Predick-Heeren Orde/van oneere; den H.[g] Romualdus van Sodomie; den H.[h] Athanasius van moordt eñ tooverije: ende hebben met ootmoedigheydt gheswegen/ om hunne zielen te confijtē inde deught van patientie ende sonderlinghen betrouwē op Godt; om te moghen segghen met den Apostel: Ick weet wien ick betrouwt hebbe/ ende ick ben seker dat hy machtigh is mijnen pandt te bewaren tot dien dagh. Ende om hunnen goeden naem/als een sacrificie/Gode te presenteren/als in in eenen op-climmenden reuck van soetighheydt. *Siet num.11.van uren.*

DAGEN Sales p.3. Prax. spirit.cap.3.

a Cassian. p.2.collat. 18.cap.15.
b Aug.l.6. conf. c.9.
c Vit. PP. Rosw. fol.515.
d Vit. PP. fol.393.
e Rosw. 11.Sept.
f Rosw. 29.April.
g Rosw.7. Februar.
h Rosw.2. Maij.
2.Tim.1.

HET III. DEEL.

NOPENDE DE WEKEN.

I. IN het beginsel vāde weke soo voorsiet wat heylige daghen datter inde selve komen: om dat ghy u tot die te beter mooght bereyden.

II. Biecht ende gaet ter tafel des Heeren hebdy consent. Die hem ten H. Sacramente des Autaers wel mochte bereyden/eñ dat niet en doet/die berooft voor soo veel in hem is/ de H. Oryvuldigheydt van eere; de Engelen van vreughde; de H. Kercke van onderstandt; de rechtveerdighe menschen van troost; de sondaren van ghenade; de overledene van verkoelinghe; ende sy-selven van veel benedictien/ja meerdere/ dan oft hy van hier in bedevaert vertrock naer Ierusalem. Op dat dan dit teir-gelt u niet en beswijcke in u uytterste/ soo vervult in tijdts de lampe uwer ziele van dese olye/ende van desen triakel/ beter dan die van Mithridates Coninck van Pontus. Dese dinghen zijn u gheschiedt/spraek eertijdts den H. Macarius van Ægypten tot een vrouwe/die van te voren een peerdt scheen te zijn den ghenen diese saghen; om dat ghy nu vijf weken niet gegaen en hebt ten H. Sacramente. Wee den ghenen/seydt den H. Bernardus, die tot stercke wercken gheroepen worden/ maer met de spijse der stercken niet ghevoedt en worden! Als nochtans door raedt oft bevel van uwen geestelijckē vader/ den gewoonlijckē tijdt van hooghtijdt te houden om redenen uyt-ghestelt wordt/ soo

Venerabilis Beda.

Plin. l. 25. Hist. nat. cap. 2. Vit. PP. Rosw. fol. 720. & Rosw. 2. Ianuar. Serm. 1. de miraculo in nuptiis.

soo weest wel te vreden. Den Coninck Saul heeft WEKEN
ghesondight / om dat hy niet en verbeydde den 1.Reg.13.
tijdt dien van Samuel ghestelt was tot het offe-
ren van't sacrificie. Den Propheet David hadde 2.Reg.7.
groote devotie om ter eeren Godts eenen tempel
te bouwen/nochtans heeft hy dat ghelaten door
de vermaninge van den Propheet Nathan. Soo
moeten sy hen oock te vreden stellen/ende gheen-
sints uyt een-sinnighept oft eyghen devotie te-
ghen raedt oft bevel van haren Bicht-vader
hoogh-tijdt houden / *Siet num.3. van jaren*; maer
offeren Gode eenen goeden wille/denckende dat
hem aenghenamer is ghehoorsaemheyt als sa-
crificie: ende daer-en-tusschen geestelijck hoogh-
tijdt houden. Oock sult ghy u hier voor twee
dingen wachten. Ten 1, dat ghy niet en oordeelt
oft benijdet den genen die dickmaels hoogh-tijt
houden. Als Ioseph sijn broeders te gast genoodt Gen. 43.
hadde/ende Beniamin met meerder spijse eñ gif- & 45.
ten vereerde dan die andere; soo heeft hy tot hen
ghesepdt: en wilt niet kijven oft gram worden
teghen malckanderen. Den hondertsten man Matth.8.
kende sy-selven onweerdigh om CHRISTVM in
sijn huys te ontfanghen; ende en heeft Zacheo Luc.19.
niet benijdt/dat CHRISTVS tot hem in-ghegaen
is. Alsoo en hebben de Apostelen S. Ian niet be- Ioan.13.
nijdt/dat hy in't leste avondt-mael op de borste
CHRISTI rustede/oft dat CHRISTVS hem meer-
dere teeckenen van liefden bewesen heeft. Soo
mede en moet-men niet murmureren / als den
eenē met meerdere liefde begaeft/ende tot meer-
dere ghemeynschap met Godt op-ghetoghen
wordt/als den anderen: want al ghescheiedt den
eenen gratie/soo en ghescheiedt den anderē gheen

WEKEN ongheljck. Ja ghy sult leeren u te verblijdē inde gratie ende geestelijcken voortganck van een ander : want oock inden hemel den minsten Heyligheu verblijdt hem inde salighepdt / ende glorie vanden hooghsten / als oft het sijn eyghen
Exod.18. ware. Soo verblijdde hem oock Iethro over al het goedt dat Godt het volck van Israël gedaen
3.Reg.5. hadde. Hiram den Coninck Tyri over de huldinghe van Salomon tot Coninck van Israël, seggheude: Ghebenedijdt zy heden den Heere Godt / die David eenen alder wijsten sone gegeven heeft
3.Reg.10. over dit groot volck. De Coninginne van Saba over de wijsheydt vanden selven Salomon, ende over de glorie des huys dat hy getimmert hadde / soo voor hem / als voor den Heere. Het streckt een-ieder tot sijn eygen profijt / die hem verblijdt in sijns naestens deughden. Ten 2. dat ghy het H. Sacrament niet en gebruyckt alleen tot smakelijcke devotie ofte gheestelijcke soetigheydt: want gheljck het profijt van lichamelijcke spijse niet en is gheleghen inden smaeck / maer dat sy ghegeten zijnde door natuerlijcke hitte inde maghe verteirt worde / op dat alle leden daer door gesterckt worden. Alsoo en moet-men inde smakelijcke devotie / de principaelste vrucht des H. Sacraments niet stellen : maer het selve ontfanghen hebbende / bidden ende arbeydē dat dese gheestelijcke spijse alle de crachten der zielen versterecke / ende de deughden vermeerdere. *Siet num. 9. van vveken.*

III. Daeghs voor dat ghy hoogh-tijt houdt / onthoudt u van een vollen avont-mael. Eenen sekeren student / soo wy lesen in het leven vanden H. Bernardus, verscheen nae sijn doodt aen eenen

anderen

anderen student/eñ seyde/dat hy behouden was/ WEKEN
overmidts dat hy hem altijdts met devotie tot
het H. Sacrament bereydt hadde; ende in sulc-
ker voegen tot de HH. mysterien elcke reyse ghe-
gaen hadde/als oft het d'eerste reyse geweest had-
de dat hy die nutten soude: ende hy beelde hem
in/als hy hoogh-tijdt hiel/dat hy sijnen mondt
leyde aen de gebenedijde wonde vande zijde van
IESVS. Ende gingh derwaerts niet min oft meer
als een kindt aen de borste van sijne moeder.
Aloysius Gonzaga sondaeghs hoogh-tijdt ghe-
houden hebbende/soo eygende hy de dry na-vol-
ghende daghen tot danckbaerheydt aen de H.
Dry-vuldigheydt: maer donderdaeghs / vry-
daeghs / ende saterdaeghs badt hy om gratie
dat hy hem wel soude moghen bereyden om den
toe-komenden sondagh de H. spijse tot meerdere
salighedt te moghen ghenieten. Ende op dese
daghen waren alle sijn ghepeysen/woorden/ende
sorghen van dit alder-heylighste Sacrament:
ende hier toe was het wit van sijnder meditatiē
ende ghebeden. Ende hy hadde eene soo liefflijc-
ke ende soete devotie tot den Heere/dat elcke rey-
se als hy communiceerde / sijne ziele ontfingh
eene hemelsche ende inwendige vertroostinghe.
Ende dese devotie duerde gheheel sijn levē lanck.
De H. Gertrudis willende op eenē tijdt commu- Rosw. 21.
niceren/ende bedenckende datse niet wel bereydt Iunij in
en was; gantsch bedroeft wesende keerde haer eius vita.
tot de H. Moeder Godts / ende tot alle de Heyli-
ghen des hemels: biddende datse voor haer wil-
den Gode op-offeren alle de weerdigheydt daer
ieder-een van die hem oyt mede bereydt hadde
om dese gratie t'ontfanghen. Ende sy hoorde ter-

WEKEN stont de stemme haers bruydegoms/ segghende; nu verschijnt ghy waerlijck voor mijne ooghen/ ende voor de ooghen van alle mijne Heyligheyn in die cleedinghen / in de welcke ghy begheert haddet te verschijnen. Gheljck dan de hasen des winters wit worden in ons gheberghte/om dat sy niet anders en sien ende eten dan sneeuw; alsoo suldy heel schoon worden/heel goet ende suyver/door dickwijls dit H. Sacrament te nutten.

IV. Vrydaeghs ende Saterdaeghs vast tottē middagh; ende eet t'savonts op die dagen wat min als ordinaris. Den Cardinael Franciscus Toletus vande Societeyt IESV vaste alle saterdaghen te water ende te broode/ter eeren vande H. Moeder Godts. Eñ daer-en-boven vastede hy noch eenen gheheelen besonderen vasten t'haerder eere/ buyten den vasten die door de H. Kercke gheordineert is; ende dese begon hy veertigh dagen voor de hemel-vaert van onse L. Vrouwe; ghelijck S. Franciscus ter eeren vande HH. Enghelen oock eenen vasten begon veertigh daghen voor S. Michiels-dagh. Sommighe onderhouden den woensdagh eñ vrydagh/ nae het exempel vanden H. Bisschop Nicolaus, die soo haest als hy begonst te leven /soo haest begonste hy oock te vasten. Eñ alsoo hy alle andere dagen dickwijls de borste soogh/ soo en wilde hy nochtans 's woensdaeghs ende 's vrydaeghs die niet suyghen dan eens daeghs/ende dat ontrent den avondt: sonder datmen 't kindt anders konde doen doen allen den tijdt dat hy soogh. Den salighen P. Franciscus Borgia quam door penitentien ende strengigheden in vasten/waken/bidden / ende andersints / tot sulcke magherheydt sijns lichaems / dat

Rosw. 6. Decemb.

In vita eius l. 3. cap. 18.

dat hy/die wel eer vol in sijn vleesch hadde gheweest/dick ende swaer-lijvigh/nu het vel sijns buyckx over malckanderen konde legghen/als een cleedt dat-men toe-vouwt/ende datmen wechsteeckt ghelijck eenen vaet-doeck die-men t'samen wringht/ende leght in eenen hoeck; ghy soudt ghemeynt hebben dat het een blaes gheweest hadde sonder windt. Ende als ghy vast/bidt/waeckt/oft andere penitẽtie doet/en neemt gheen oorsaecke om te segghen/dat ghy door het vasten ende andere penitentie te doen/in sieckte zijt ghevallen;want oock die niet en vasten/noch penitentie en doen/vallen in dierghelijcke sieckten;ghelijck Aloysius Gonzaga seyde in sijn uytterste/doen hy wierde ghevraeght/oft hy geenen scrupel en hadde van dat hy over sy-selven soo strengh hadde geweest? antwoorde/neen. Want al stierf hy vroegher/daer zijnder duysent andere gheweest/die straffere penitentien ghedaen hadden dan hy; ende nochtans tot den meesten ouderdom ghekomen zijn. De HH. Hieronymus ende Raymondus Jacobijn leefden meer dan hondert jaren; Antonius ende Theodosius Abt over de hondert ende vijf; Simeon Stylites hondert ende negen; Pachomius hondert ende thien; Paulus den eersten Eremijt hondert ende vijfthien; Arsenius ende Romualdus hondert ende twintigh. Al het welck te verwonderen is gheweest in een soo strenghen leven/soo van dese/als van vele andere/daer Cassianus af verhaelt. *Siet num.* 35. *van daghen*, ende *num.* 7. *van maenden*. Voorts in het onderhouden van uwe vasten-daghen/sult ghy nochtans indachtigh wesen de woordẽ van den H. Apostel: De broederlijcke liefde blijve in u-lie-

WEKEN

Vit. PP. Rosw. fol. 586.

In vita cius l. 2. cap. 29.

Cass. collat. 3. c. 4.

Hebr. 13.

WEKEN u-lieden; ende herberghsamigh te wesen en wilt
Vit. PP. niet vergeten. Wy begheeren meer het vasten
Rosw. fol. (seyde Marcianus den Eremijt tot Avitum, die
802. hem quam besoecken; ende wien hy voor de ghe-
sette ure het noen-mael voor-sette) dan de spijse;
maer wy weten dat de deught van bermhertig-
heydt meerder is / dan de deught van abstinen-
tie: want 't werck der liefde wordt vande God-
delijcke wet bevolen; maer het vasten is in onse
macht ende wille gheleghen; ende men moet we-
ten dat de Goddelijcke wetten beter zijn dan de
Vit. PP. onse. Ende als tot eenen Monick van het landt-
Rosw. fol. schap van Ægypten eenighe vremdelingen ghe-
549. komen waren uyt de contreye van Syrien, eñ hy
hen voor de wettighe ure ghedwonghen hadde
ter tafelen te gaen / seyde hy: Ick kan altijdt va-
sten als ick wille / maer u en kan ick altijdt hier
niet houden; daeromme naedemael ick CHRI-
STVM in u-lieden ontfanghe / soo moet ick met
alle sorghvuldigheydt vol-brenghen 't ghene de
liefde aen-gaet; maer na u-lieden vertreck / sal
ick de strengigheydt des vastens in my-selven
Luc. 5. komen her-nemen: Want de kinderē des bruy-
degoms en behooren niet te vasten / soo langhe
den bruydegom by hen is: maer als hy van hen
Vit. PP. sal ghegaen zijn / dan sullen sy vasten. Een ander
Rosw. Oudt-vader seyde: Ick hebbe nu de tafel ses rey-
fol. 615. sen ghedeckt / door dien dat hier verscheydē broe-
ders tot my zijn over-ghekomen; ende als ick
een-ieghelijck noode / soo hebbe ick oock gegeten /
Ibidem. ende ick hebbe noch hongher. Ende noch eenen
anderen spraek: Die om der liefden wille eet /
vol-brenght twee geboden; want hy verlaet sij-
nen eyghen wille; ende hy vol-doet 't ghebodt
der

der liefde / vermakende de broeders. Alle dese dinghen nochtans sult ghy verstaen met discretie behoudens de ghehoorsaemheyt van het ghebodt der H. Kercke / 't welck sijne plaetse allensins hebben moet; 't en ware den lichamelijcken noot van uwē even-mensch / ende den oorlof van den gheestelijcken Oversten anders mede-brochten. Den H. Spiridion Bisschop tot Trimithunten in Cypres was inden vasten veel dagen inde weke sonder eenige spijse / ende derfde broodt den gantschen vasten-tijdt. Dies niet-tegenstaende soo hem inden vasten een vremdelingh overquam / die seer moede was ende ghebroken van reysen; ende binnens huys niet en hadde om hem voor te setten als gesoutē vercken-vleesch / heeft dat latē kokē; eñ heeft daer af selve begonst te eten / ende den gast vermaent / ende met woorden / ende met voor-gaen hem ghedwongen om het selve te doen: want hy wiste wel dat den vriendt anders daer van niet en soude ghegeten hebben / daer't hem nochtans van hooger noode was / eñ anders gheen spijse noch binnens huys en was noch daer ontrent / dan by-avontuere kruydt alleen / oft eenighe vruchten der aerde. Als u deselve saken sullen over-komen / te weten den lichamelijckē noot ende den oorlof van den gheestelijckē Oversten / en maeckt dan gheene swarigheydt van uwen vasten in den naem Godts te breken / oft op vasten-daghen verboden spijsen te eten; want den noodt en heeft gheene wet; ende de ghehoorsaemheyt domineert boven al / want sy brenght mede het verclaren van den wille Godts.

WEKEN

Sozom. l. 1. Histor. cap. 11.

V. Kan het uwe gheleghentheydt eenighsins lijden /

WEKEN den / soo en versuymt noyt saterdaeghs den H. dienst der Misse te hooren ter eeren vande heyligh Moeder Godts MARIA. Den Cardinael Toletus en liet noyt achter / wat weder het oock was / te voet te gaen alle saterdaghen uyt syn paleys in Vaticaen, om de Misse te lesen in de kercke van onse L. Vrouwe de Groote / die daer is op den bergh Esquilinus, al-hoe-wel het meer als een half myle gaens is. *Siet num:* 7. ende *num.* 10. *van daghen.* Voorts oversiet alle saterdaghen / hoe dat ghy uwe ordonnantie door de weke hebt onderhouden. Gheeft rekeninge daer af aen den Oversten / vindt hy dat gheraden.

Recueil des hommes de la Compag.

VI. Sondaeghs / beneffens andere oeffeninghen / leest de seven Psalmen der penitentien van David, om de boeten te betalen der verballē fauten vande seven daghen der weke. Ende leestse met sulcken iever ende liefde / als oft dit ghebedt het laetste verdienstelyck werck soude wesen dat ghy doen soudet / ende de leste occasie om Godt almachtigh eene ootmoedighe requeste te offeren voor uwe eeuwighe salighedt. Hier na mooght ghy lesen eenige sequentie: als Homo Dei creatura: O mensch Godts creatuere / &c. Item: Noctis sub silentio tempore Brumali: In de stilte des nachts / in 's winters saysoene / &c. Item: Dies iræ, dies illa: Dagh van toorne / van geschille. Siet den Schat der ghebeden van P. Thomas Sailly.

VII. Sondaeghs na dat ghy Misse ende sermoon sult ghehoort hebben / sult ghy die vanden huyse voor-lesen ende vernieuwē / de lesse / die ten 1. den ouden Tobias eertijdts gaf aen synen sone Tobiæ aen het 4. Cap. Ten 2. die den H. Ludouicus

Coninck

Coninck van Vranckrijck ontrent sijn sterven gaf aen Philippus sijnen oudtsten sone/seggende: Mijn sone / doet voor al u beste dat ghy Godt bemindt: want niemandt en kan saligh wesen ten zy dat hy Godt beminne.

WEKEN Rusæus de statu morientium.

Wacht u van oyt doodt-sonde te doen; maer wilt liever alle soorten van tormenten lijden / dan eenighe soo-danighe schuldt begaen.

Als u teghenspoet over-komt / lijdet goetsmoets/ende denckt dat ghy't verdient hebt; ende alsoo sal tot u daer van voordeel komen.

In voorspoedt danckt Godt ootmoedelijck; op dat ghy van daer niet argher en wordt/ van waer ghy beter hadt moeten worden.

Biecht dickwijls uwe sonden / ende verkiest wijse Biecht-vaders/ die u mogen onder-wijsen ende leeren / wat dat ghy doen en laten moet; ende draeght u soo tot die / dat sy u oprechtelijck derren straffen/ ende u aen-wijsen uwe sonden.

Hoort devotelijck den Goddelijcken dienst; maeckt dat verre van daer zijn alle fabelen ende beuselinghen; noch en laet uwe ooghen niet herwaerts ende derwaerts loopen; maer bidt Godt metten monde / ende oock mediterende metter herten/ende dat in-sonderheydt onder het sacrifitie na dat de consecratie ghedaen is.

Weest Godt-vruchtigh ende beleeft tot den armen / ende tot ellendighe menschen / en helpt die na u vermoghen.

Isser iet dat u herte benauwt/ segh't dat terstont uwen Biecht-vader/oft eenen goedē man; soo sal't geschiedē dat ghy dat te lichter draeght.

Doet uwe neerstigheydt / dat de ghene met wien ghy om me-gaet ende converseert / goede

menschen

WEKEN menschen zijn ende oprecht/'t zy dattet Religieusen zijn / oft wereldtsche persoonen / ende houdt geerne t'samen-sprekinghe met sulcke; maer schouwt de gheselschappen van quade ende boose mannen.

De sermoonen / die opentlijck van Godt ghedaen worden ende heymelijck/ hoort die geerne: de ghebeden oock / ende de vergiffenissen oft aflaeten begheert die blijtelijck.

Bemint het goedt/haet allen quaedt.

Waer dat ghy mooght zijn/ en laet niemandt in uwe teghenwoordigheydt iet sulcks derren spreken / dat tot doodt-sonde aen-lockt / oft iemandts faem verkort; ende en spreeckt ghy selfs van niemandt quaedt met meyninghe van te lasteren.

En lijdet niet dat iemandt / ghy dat hoorende/qualijck spreke van Godt/oft van sijn Heyligheyn/ende en laet dat onghestraft niet voor-by gaen.

Danckt Godt dickwijls voor alle goedt van hem u ghegeven / op dat ghy weerdigh mooght wesen met meerdere weldaden vereert ende vermeerdert te worden.

Weest recht ende strengh in de justitie te doen/ ende doet uwe ondersaten recht/soo de wettē dat ordonnerē/niet wijckende aen de rechter-handt/ noch aen de slincker-handt; ende en verwerpt de clachten vande armen niet / tot dat de waerheydt blijcke.

Heeft iemandt eenighe clachte teghen u oft verschil/staet altijdts voor hem tegen u-selven / tot dat ghy de sekerheydt bevindt : want soo sal't ghescheyden dat uwe Raedts-Heeren met meer-

meerder vrijgheydt een rechtveerdigh vonnis WEKEN sullen uyt-spreken.

Indien dat ghy iet besit van een ander / al hebt ghy dat van uwe voor-ouders ghetreghen / gheeft dat terstont den rechten eygenaer weder / als de sake u sekerlijck bekent sal zijn. Maer is de sake twijfelachtigh / soo laet wijse mannẽ die scherpelijck ende sonder uyt-stel ondersoecken: want dat moet ghy aldermeest besorghen / dat die onder u zijn / vrede ende gherechtigheyt moghen ghenieten / insonderheydt Religieuse persoonen / ende die inde Clergije zijn.

Uwe ouders zijt ghy liefde / eere / ende ghehoorsaemheydt schuldigh. En gheeft gheene gheestelijcke prebenden als aen die't weerdigh zijn / ende die gheene andere en hebben / ende doet dat met raedt van goede mannen.

Siet toe dat ghy gheene oorloghe en voert insonderheydt teghen Christenen / sonder groot beraet; dringht u den noot om die t'aen-veerden / en lijdt niet dat de kercken ende die onnoosele schade lijden.

Hebt ghy / oft uwe ondersaten eenighen twist / oft oorloge / soecktse te slissen soo veel ghy kondt.

Let daer op dat ghy goede Schouteten hebt ende Magistraten / ende verneemter scherpelijck na / hoe datse hen draghen.

Weest altijdts toe-ghedaen ende devoot aen de Roomsche Kercke / ende onderdanigh aen den Paus als aen uwen gheestelijcken Vader.

Doet u beste dat uwe onkosten ghematighr zijn / ende na de redelijckheydt.

Op het leste vermane ende besweere ick u / mijn sone / oft ick voor u uyt dit leven quaem te

WEKEN scheyden / dat ghy voor myne ziele door gheheel het Rijck laet bidden ende Missen doen.

Ten uytersten/alder-liefsten sone/al het goedt dat eenen goeden ende Godt-vruchtighen vader sijn kindt kan wenschen / dat wenschе ick u. De H. Drivuldigheydt / ende alle Heylighen bewaren u van alle quaedt: ende Godt gheve u gratie om altijdt wel te doen/ende sijnen wille te volbrenghen; soo dat hy door u ghe-eert magh worden/ende wy na dit levē met malckanderen by hem moghen zijn / ende hem aenschouwen/ ende loven in eeuwigheden der eeuwigheden. Amen.

Dese waren de vermaninghen van desen goeden ende oprechtē Coninck; voorwaer weerdigh om te wesen in eeuwiger memorie; die ick oock daerom goet ghevonden hebbe hier by te voegen tot dienst vande ouders / ende tot onderwijsinghe van hunne kinderen. Ende want de kinderen die crone zijn van vader ende moeder; ende hun beste goedt de vreese Godts is/ ende de deught/ende de wijsheydt (ghelijck Leontius den Philosooph van Athenē ghevoelde/die by testament sijne dochter Athenaida onterfde met dese woorden: Wve fortuyne ende uwe wijsheyt laet ick u / myne dochter / voor u erf-deel. Ende sy wierdt nader-handt huys-vrouwe vanden Keyser Theodosius de jonghe) soo sult ghy die Gode eyghenen van den lichaem haers moeders met veele op-offeringhen; ghelijck S. Monica bevrucht zijnde / eyghende S. Augustinum aen't Christelijck gheloove/ende ten dienste der glorie Godts; die hierom selfs ghetuyghde / dat hy 't sout Godts ghesmaeckt hadde in't lichaem van

Vit. PP. Rosw. fol. 279. Nicephorus lib. 14. cap. 23. & Lipsius Exempl. polit. f. 27.

Rosw. 4. Maij.

van sijn moeder; ende datse hem ghevolght hebbende te lande ende te water / hem gheluckigher maeckte een kindt van hare tranen door die bekeeringhe sijnder zielen / dan hy hadde gheweest een kindt van haren bloede / door't baren van haren lichame. Soo hebbē mede gedaen die ouders van Samuel, van S. Thomas van Aquinen, van Ludouicus Coninck van Vranckrijck / van S. Bernardus: wiens moeder nam haer kinderen in haer ermen / soo haest als sy ghebozen waren / ende offerdese aen Iesvs Christus; ende daer nae beminde syse met eerbiedinghe / als een H. saecke / eñ die Godt haer bevolen hadde: 't welck haer soo wel geluckte / datse in't eynde alle seven heyligh waren / ende Religieusen van eender Orde. 'T selve gheluckte mede wel de H. weduwe Felicitas, de welcke saligher was doen sy hare seven sonen na den hemel sondt / als wel doen sy die baerde; ende sy weende doen die leefden; maer verblijdde haer / als sy die voor Christvs sagh sterven. Gheljjck eertijdts oock dede de moeder vande seven Machabeen. Dat zijn oprechte ouders / die hunne kinderen (die doch Godt van hunne handen als edele panden sal vereysschen) soo beminnen / gheljjck dese die bemint hebben. Ende daer toe die ghestiert / datse hier namaels als schapen aende rechter-handt vandē hemelschen herder mochten staen ende hoozen: Komt ghy ghebenedijde mijns Vaders. Saligh sal ick zijn / seyde Tobias, is't dat die over-blijvinghe mijns saets zy om te sien de clarigheyt van Ierusalem. Hier in was den Patriarch Iacob gheluckiger dan Isaac oft Abraham: want niemant vande tvaelf sonē van Iacob is van Godt ver-

WEKEN

1. Reg. 1.
Rosw. 7. Mart.
Rosw. 25. August.
In vita S. Bern. per Guilielm. Abbat.
Rosw. 10. Iulij.
2. Mach. 7.
Tob. 13.

WEKEN stooten oft verwoꝛpen gheweest / niemandt verdoemt; maer sy zijn al Patriarchen ende hoofden
Gen. 49. vande uyt-verkoꝛenen gheweest/al ghebenedijdt
Apoc. 7. van hunnen vader/ ende van den H. Ioannes in sijne veropenbaringhe al ghetelt (uyt-genomen Dan, in wiens plaetse staet Manasses) onder de gheteeckende/eñ ghenoemt dienarē van Godt. Ende hierom seyde den Artsch-Enghel Gabriel
Luc. 1. tot de H. Maghet: Hy sal regneren over het huys van Iacob (dat is/over die uytverkoꝛenen) inder eeuwigheydt. In het huys van Abraham was eenen Ismael, in Isaacs huys eenen Esau, die hen daer na tot het eeren der Af-goden begeven hebben; ende van die welcke veel Leeraers ghevoelen / datse van Godt verwoꝛpen zijn gheweest: maer niet die kinderen van Iacob; want al hebben sy gesondight/sy hebben hen nochtans gheringh tot Godt in rouw gekeert/ende over hunne sonden boete ende penitentie gedaen. Voꝛts en woꝛdt een huys niet ghetimmert dooꝛ't vervullen van veel tijdelijckr goedt/maer wel dooꝛ het op-voeden der kinderen inde vreese Godts/ ende inde deught: ende in desen sinne wooꝛter
Exod. 1. ghesepdt / dat Godt huysen timmerde vooꝛ die vroe-vrouwen van Ægypten. Slaet dan oock acht op de voesteren uwer kinderen; want de kinderen suyghen met het soch den aerdt/de gheneghentheden/de passien ende kranckheden der ghener diese suyghen. Den Keyser Tiberius was wijn-suchtigh; ende wierdt daerom inde wandelinghe ghenoemt Biberius; Heliogabalus, C. Caligula, Cyrus waren wreedt ende bloedt-gierigh; Titus swack/weeck/ende sieckelijcken / als oock Philippus den III. Coninck van Spagnien/

om

om datse soo-danighe minne-moeders oft voe- WEKEN
sters ghesoghen hadden. Ghy sult oock toe-sien dat de kinderen inde daghen van hunne kindtsheydt leeren pronuntieren IESVS, MARIA (*Siet num.10.van daghen*, vanden H. Thomas van Aquinen) het teecken van het H. Cruys te maken; te lesen Onsen Vader, &c. VVeest ghegroet, &c. Den H. Hieronymus seydt: Sy behoorden eerst Alleluya, dat is/Looft Godt te segghen; ende te vraghen/wat sake Godt is? wie onse L. Vrouwe? wie inden hemel sullen komen? hoe-men bidden moet? &c. Maer eylaes! als sy nu hunne tonghe beginnen te reppen/soo leert-men hen op hunne handen te sien/ende men vraeght hen/waer zijt ghy mor? doet een grilletje: set u handekens in u zijde/eñ danst eens: ende inde plaetse van Godt hen in te planten/worden hen die dinghen in-gheplant/die-men daer nae geerne soude uyt-roeyen. Als daer nae de kinderen wat verder gekomen zijn/voor-siet hen in tijdts van meesters/die in hen als in wit papier/de deught ende wetenschap schrijven moghen. Sy faute van desen zijn van jonghs bedorven geweest Iulianus den Apostaet door eenen guychelaer; den Grave van Lumay door eenen verloopen ende meyn-eedighen monick; Iacobus den VI. den Coninck van groot Britannien door Georgium Buchananum eenen kamer-speelder/ende eenen Atheist. Doorsiet dan uwe kinderē van meesters van onberispelijcke conversatie/ende van ghesonder leeringhe. Ende en gheeft hen gheenen overschot van gelde/maer laetse van alle ontfanghen penningen rekeninge doen/oock tot eenen stuyver toe/ghelijck eertijdts dede Thomas Mo-

WEKEN rus, doen hy inde Vniversiteyt studeerde; ende
Staplet.in vit. hy bevondt daer nae dattet hem tot salighepdt gestreckt hadde; ende prees sijnen vader/die hem hier in gheoeffent hadde. Laurentius de Medicis Hertogh van Florencen, bevindende dat sijnen sone Cosmas veel gelt verquiste ende wech-gaf/ wilde wel dat hem 't gelt soude volghen 't ghene hy van den ontfangher eyschte/maer onder conditie dat hy het selve tellen moeste. Ende door de oeffeninge van dit moeyelijck werck/ quam den jongh-man tot bedaerthepdt/eñ leerde van dien tijdt af gelt te achten. Voorder let neerstelijck op al hunnen omme-ganck / op hunne seden ende woorden; ende verbeterd in tijdts 't gene haer
Ierem.1. niet wel en betaemt. 'T ghebreck dat Ieremias hadde aen sijn tonghe / als hy seyde/a/a/a/Heere Godt ick en kan niet spreken; is door het soet aen-raken vande handt des Heeren in hem gheremedieert gheweest / want hy was maer een kindt; den Heere heeft sijn handt uyt-gesteken/ seyde hy /ende mijnen mondt gheraeckt. Maer
Isaia 6. om Isaias te helpen/ die besmet van lippen was/ was't van noode datter eenen Enghel uyt den hemel quame / die hem met ijser ende vyer aentasten soude: Tot my is ghevloghen/ seydt hy/ een vande Seraphinen / ende in sijn handt was een gloeyende koolken / dat hy met een tanghe ghenomen hadde vanden autaer: ende hy heeft mijnen mondt geraeckt. Soo swaer valt de verbeternisse der gebreken in oude persoonen: want in dus-danighe zijn de ghebreken als oude boomen/die haer wortelen diep inde aerde ghescho-ten hebbē/ende niet uyt te trecken en zijn/ maer met bijlen af-ghehouwen moeten worden / ende

met

met saghen af-ghesaeght: maer in kinderē zijn- WEKEN
se als jonge plantsoenkens ende teere tacrkens
die licht uyt te halen zijn. *Siet num.30.van daghen.*
Hierom leert met den ouden Tobias u kinderen Cap.2.
van hunne kindts heydt Godt vreesen/ende hen
onthouden van alle sonden/ ende hunne handen
tot stercke dinghen uyt-steken. Zijt ghy verwon-
dert ten 1. dat Iacob worstelende met den Engel/ Gen.32.
dien over-won? denckt dat Iacob van het lic- Gen.25.
haem sijns moeders eenē worstelaer is geweest;
want uyt-komende hiel hy de plant van sijns
broeders voet metter handt. Ten 2. dat Moyses Hebr.11.
doen hy groot gheworden was/geloochent heeft
dat hy eenen sone was van Pharaos dochter; en-
de meer verkosen heeft ghepijnight te worden
met Godts volck /dan der tijdelijcker sondē ghe-
nuchte te hebben; achtende het verwijt CHRI-
STI meerder rijckdommē te wesen dan den schat
van Ægypten? denckt dat hy noch een kindeken Magister
wesende/de croone / die Pharao hem op sijn hooft Histor. in
gheset hadde/af-geworpen heeft/ende ter aerden c.2. Exod.
ghesmeten. Ten 3. dat Ioannes Baptista noch Iosephus
broodt en at/noch wijn en dronck; peyst hoe dat l.2. de an-
van kindts-been sijne spijse inde woestijne niet tiq. cap.9.
anders en was dan sprinck-hanen; ende sijnen Luc.7.
dranck niet dan water. Ten 4. dat de H. Moeder
Godts boven die neghen Choozen der Engelen
ende boven de ses Ordenen der Heyligen des he-
mels/te weten/bovē de Patriarchen/Propheten/
Apostelen/Martelaren/Confessoren/ eñ Maegh-
den verheven is geweest/ende boven alle de vijf-
thien is op-geclommē? denckt hoe dat sy maer
een dochterken wesende van drij jaren / de vijf-
thien trappen op-gheclommen heeft, van den

WEKEN tempel van Ierusalem, op den dagh van haerder presentatie. Ten 5. dat ghy soo veel leest van de strengigheydt des levens van den H. Bisschop
Sur. 6. Decemb. Nicolaus? zijt niet verwondert/want hy en was soo haest niet ghebozen/oft hy begonst te vasten; want alsoo hy alle andere dagen dickmaels de bozstē soogh/soo en nam hy die 's woensdaeghs ende 's vrydaeghs niet/dan alleenlijck eens/ ende dat ontrent den avondt; sonder dat-men 't kindt anders konde doen doen allen den tijdt
Sur. 7. Decemb. dat hy soogh. Ten 6. dat den H. Ambrosius sulcken treffelijcken man ende Bisschop is ghewozden? zijt niet verwondert/want hy maer een kindt zijnde/was seer statigh ende sedigh/ende liet sijne handen kussen/segghende dat hy Bis-
Sur. 5. April. schop soude wozden. Ten 7. dat den H. Vincentius van Ferrera vander Predick-Heeren Ozden/ sulcken vermaerden predicant ghewozden is? weet dat hy een kindt zijnde van thien jaren/ andere kinderen vergaderde/ende seyde: Hoozt oft ick een goet predicant ben; ende makende een teecken des H. Cruys/predickte hy eenighe redenen die hy vande predicanten te Valencia hadde ghehoozt; na volghende de stemme ende beweginghe der selver/soo wel/dat hy een-iegelijck
Ribad. 30. Septemb. dede verwonderen die hem hoozde. Ten 8. dat Franciscus Borgia van Hertoghe van Gandia een Priester ghewozden is vande Societeyt IESV? weet dat van kindts-been alle sijne ghenuchte was beeldekens te vergaderē/autarē te maken/ de Misse te dienen/ēn den Priester na te volghen in de kerckelijcke ceremonien/ende de selve te leeren aen andere kinderen ende sijne pagien.
1. Reg. 17. Ten 9. dat David Goliath verslaghen heeft? zijt

nier

niet verwondert / want hy een kindt wesende WEKEN
hadde eenen leeuw ende eenen beyr doodt-gesla-
ghen. Daerom seyde hy: Godt ghy hebt my ge- Psal.70.
leert van mijnder jonckheydt. Eñ den Prophee
Ieremias seydt: Het is den mensch goet / als hy Thren.3.
des Heeren jock ghedragen heeft van sijn jonck-
heydt. Want al komt hy daer nae door eenighe
menschelijcke kranckheydt te vallen / oft door
duyvelsche bekoringe onverhoets te struyckelen;
den Heere nochtans en sal hem daer in / ordina-
ris niet laten sterven; maer ghedachtigh wesen
d'eerste liefde die hy Gode toe-ghedraghen heeft/
ende met de welcke hy begonst heeft / ende inde
welcke hy sijne meeste jaren over-gebracht heeft.
Ghelijck het ghebleken heeft in David, in Petrus,
in Thomas den Apostel/ende veel andere; die al-
te-mael wel ghestorven zijn / al-hoe-wel dat-se
ghevallen hebben. Gessent dan u kinderen van
hare jonghe jaren. Van Iosias den Coninck van 2.Paral.
Iuda seght de Schriftuere/dat hy den Godt sijns 34.
vaders David begonst heeft te soecken/ doen hy
noch een kindt was van acht jaren. Stiert uwe
sonen mede daer toe in tijdts eer den tijdt komt/
dat ghy hen eer soudt konnen breken dan buy- Virid.
ghen; ende eer sy u ontrocken worden tot hun- Christian.
der ende uwer schande. Want ghelijck den Key- cap.48.
ser't Leen laet aen eenen trouwen Ridder / ende
den ontrouwen dat ontreckt; soo geeft oft neemt
Godt 't leven die kinderen/na dat sy hen wel oft
qualijck schicken. Den H. Gregorius verhaelt Gregor. l.
van een kindt van vijf jaren / 't welck ghewent 4. Dial. c.
was te vloecken ende te sweeren/dat het sittende 18.
op den schoot van sijnen vader/ de duyvelē sagh /
ende riep: Vader keertse / want die Moorianen

WEKEN komen ende nemen my weck: ende dus roepende spoogh het den bloeck op Godt / ende wierdt vande duyvelen weck-ghevoert. *Siet* Desiderium Richard. *in c. 2. Exod. vers.* 2. Den H. Bernardinus van Senen vertelt/dat in sijnen tijdt een jongh-man van achthien jaren om dieverije ghehangen wierdt in een plaetse niet verre van Valencen in Spagnien; ende dat hem / nu doodt zijnde / haestelijck eenen langhen ende grijsen baert uyt-liep/ eñ de hayren van sijn hooft grijs wierden als van eenen ouden-man van 90. jaren. Den Bisschop hier af van Godt onderwesen zijnde / seyde tot al het volck: tot dese jaren die desen jongh-man nu schijnt te hebben/ soude hy ghekomen hebben / hadde sijne boos heydt ende onghehoorsaemheyt hem die niet af-getrocken. Den Coninck David seydt: Die bloedt-stortende mannen ende die bedrieghers en sullen niet komen tot die helft van hunne daghen. Ghelijck Onan den sone van Iudas; Amnon ende Absalom die kinderen van David; Ophni ende Phinees die kinderen van Heli, daer toe niet en zijn ghekomen; noch de kinderen vande stadt van Bethel die Eliseum na-jouden; noch Adolph van Egmondt, den sone van Arnout Hertogh van Gelder-landt. Noch Carolus den eersten ghebozen sone van Philippus den II. Coninck van Spagnien. Ende soo te sterven vreesde David; ende daerom badt hy/seggheude: En roept my niet in de helft van mijnder dagen: ende dit seyde hy om de perijckelen die inde jonghe jaren zijn van haestigh ende onbereydt te sterben: want jonck ende heet bloedt maeckt ten 1. heete ende beestelijcke lusten; ghelijck in Zambri, ende Amnon.

Dominica 2. quadrag.

Psal. 54.

Gen. 38.

4. Reg. 2.

Lipf. exempl. Polit. c. 5. sub finem.

Henric. Doergäck Institut. linguæ Hispan. in prologo.

Psal. 101.

Num. 25.

2 Reg. 13.

Ten

Ten 2. heete ende roerkeloose aen-slaghen: ghe- WEKEN
lijck in de sonen van Iacob, ende in Absalom. Gen.34.
Ten 3. heete brasserijen/ dronckenschappen ende 2.Reg.15.
overdaden; ghelijck in Nabal, in Holofernes; 1.Reg. 25.
uyt alle welcke dinghen niet anders en kan vol- Iudith 12.
ghen als een haastigh ende onbereydt sterven.
Siet num. 9. van vveken. Ende om alle dese onghe-
maken te verhoeden/soo moetē die ouders ten 1.
hunne kinderen met goet exempel voor-gaen:
ende hunne roede / dat is hun leven / moet eerst
van deughden groeyen en bloeyen / ghelijck den
amandel-boom eerst groeyt ende bloeyt in de
Lente onder alle andere boomen; ende de roede
van Aaron eerst bloeyde onder alle de roeden der Num.17.
ghesladhten van Israël. De deught vande ouders
moet vallen op de kinderē eñ kindts-kinderen /
ende moet wesen ghelijck de salve op't hooft / de Psal.133.
welcke neder-daelt tot indē baert/ den baert van
Aaron; die neder-daelt tot de onderste lijste sijns
cleedts; ghelijck den dauwe van Hermon, die
neder-daelt op den bergh Sion; ende vande ber-
ghen valt op de valleyen. Wy lesen van Ælius Plutarch.
Tubero, die ghetrouwt hadde de dochter van in vit.
Paulus Æmilius Borgher-meester van Roomen, Pauli Æ-
dat hy sesthien eyghen kinderen hadde/ ende ses- mylij.
thien behouwde kinderē/ beneffens sijn kindts-
kinderē. Ende dat onder die sulcke liefde was/
een-drachtigheyt ende respect/ dat-men noyt en
heeft konnen aen-merckē/dat in iemant eenigh
on-ghenoeghen was / oft de minste quellinghe
sijns ghemoets oft ontstellinghe des aensichts/
't zy van weghen 't sitten aen tafel / oft van we-
ghen den uyt-ganck oft den in-ganck / oft van
weghen eenighe preferentie van den eenen meer
als

WEKEN als van den anderen. Maer dit quam alles uyt de deught die sy in hunnen vader saghen: want hy was ten 1. gheregheldt in al sijn doen ende laten; ende beminde de goede ordre. Ten 2. hy soechte den vrede ende vervolghdese. Ten 3. hy was even discreet eñ even toe-ghedaen aen den eenen als aen den anderen / soo wel den joncksten als den oudtsten. Ende daer-en-boven was hy uyt-wendigh zeeghbaer/eerlijck / eñ rijp van wesen / soo datse alleen van op hem te sien / bedaerden; ende uyt de beleeftheydt die sy aen haren vader saghen/zijn sy beweeght geweest anders niet als met liefde malckanderen te voor-komen. Leert dan vande Heydenen in deughden voor-gaen / wilt ghy dat uwe kinderē goet zijn ende deughtsaem: want-men seydt gheemeynlijck/soo de oude songhen/ soo pijpen de jonghen. Eenen creft cruypende eerzelingh over sijde / wierdt van sijn vader ghestraft / dat hy niet recht en gingh: hy dede dan sijn beste om recht te gaen / ende hy en konde niet: begheerde daerom dat sijnen vader hem voor-gaen soude / hy soude volghen. Den vader begonst te gaen / ende croop alsoo wel zijdelinghs achter uyt als hy. Doen seyde den sone: vader / wat straft ghy my? ick gae ghelijck als ghy. 'T ghebeurt wel somtijts dat van quade ouders goede kinderen voort-komen; gelijck uyt een bittere wortel spruyt som-wijlen een soete vrucht; uyt een doorne eene roose; ende uyt sout zee-water/'t welck de wolcken na haer trecken/valt wel eenen reghen van soet water: ende uyt eenen slechten stock sweet kostelijcken balsem. Eenen boosen Achas genereerde eenen goeden Ezechiam; Amon eenen Godt-vruchtighen Iosiam;

2. Par. 28.
4. Reg. 21.

losiam; maer ghemeynlijck eenen quaden boom WEKEN
brenght quade vruchten voort: Adam door wien
de sonde in de wereldt ghekomen is / genereert
kinderen van sondighen aert; Giezi den melaet- 4.Reg.5.
schen/melaetsche; eenen wolf teelt jonghe wol-
ven van sijnen aert. Oft ghebeurt het anders/
soo schijnt het met reden wonderbaerlijck inde
ooghen der menschen. Daer is een groot mira-
kel geschiedt/seyt de schriftuere/ dat doen Chore Num.26.
verginck/sijn kinderē niet vernielt en wierden.
De kinderen van Dathan ende Abiron waren
niet beter als hunne ouders: maer de kinderen
van Chore haetten/dat hunne ouders teghen
Moysen ende Aaron op-stonden; ende daerom
en zijn sy niet vergaen inde vernielinghe/maer
bleven hangen inde locht/ totter tijdt toe dat die
aerde haren mondt weder toe-sloot: want sy en
hadden hunne ouders inde weder-spannigheyt
niet ghevolght. Eenen Coninck van Arragon, Ex Annal.
niet willende dat de kinderen volghen souden Aragoniæ.
den op-loopenden gheest van hunne ouders/ die
in't hof om-ginghen sonder schuldighe eerbie-
dinghe ende ghehoorsaemheydt aen sijn Maje-
steyt te bewijsen; heeft de Ouderlingen met hun-
ne kinderen in't hof gheroepen / willende met
hen beraden / hoe hy een klock soude mogen gie-
ten / wiens ghelupt door gheheel sijn rijck ghe-
hoort soude moghen worden. Sy quamen ten
hove / ende spraken schoffierlijck van het voor-
nemen vanden Coninck. Maer den Coninck
heeft den eenen ouderlinck voor ende denande-
ren naer / elck in't besonder in sijn kamer doen
roepen/ende hun hooft doen af-slaen; ende heeft
hunne lichamen inde ronde ghestelt klocks-ge-
wijse

WEKEN wijse in sijn kamer. Den lesten die den Coninck in sijn kamer dede roepen was den naesten aen den Coninck; tot wien den Coninck seyde: wat dunckt u van dese klock? hy antwoorde/sy is goet ende schoon/maer daer ghebreeckt eenen clepel aen. Slaet hem oock den kop af/seyde den Coninck/ende stelt hem in't midden vande andere. Dit dus ghedaen zijnde/liet den Coninck de kinderen roepen ende binnen komen; ende seyde: siet/wat uwe ouders over-komen is om hunne boos-aerdigheydt: behaeght u hunne straffe niet/soo en volght oock hunne exempelen niet. Ende hier mede liet hyse gaen. Ende 't gelupt van dese klocke wierdt gehoort/niet alleen door Arragon ende Spagnien, maer oock verbreydt door de gheheele wereldt. *Siet num. 11. van maenden, ontrent het eynde.* Daerom sullē de ouders op hen-selven acht slaen/ende hen wachten van onghereghelthedt/oproer/tornigheydt/verbolghentheydt/blasphemie/oneerbare spraeke/lichtveerdigheydt/van vloecken/sweiren/dronckendrincken; oft andere scandalen te geven/insonderheydt in de presentie van hunne kinderen.

Matth. 18. Soo wie een van desen kleynen die in my gelooven verarghert/seydt CHRISTVS, het waer hem beter eenen molen-steen aen sijnen hals gehanghen ende verdroncken te worden in de diepte der zee. Oock sullen sy ghedachtigh wesen de

Ephes. 6. woorden vandē H. Apostel: Ende ghy vaderen/en wilt u kinderē niet verweckē tot gramschap/maer voedtse op in onder-wijsinge ende straffin-

Col. 3. ghe des Heeren. Ende wederom: Ghy vaders en wilt u kinderen niet tot onveerdigheydt verwecken/dat sy niet kleyn-moedigh en worden.

Straft-

Straftse oock niet in uwe verbolghentheydt / ghelijck Saül Ionatham wilde doodē / om dat hy wat honigh ghegeten hadde; ende Herodes Ascalonita beyde sijn sonen Alexandrum ende Aristobulum liet verworghen alleen uyt ijdel vermoeden van quaedt; waerom den Keyser Augustus seyde / dattet beter was Herodes vercken te wesen / dan sijnen sone. *Siet num. 36. van daghen.* Ende en verploeckte se mede niet in uwe gramschap. Eene moeder hadde eenen siecken sone / die brande door een heete kortse / eñ hadde eenen onversadelijcken dorst. De moeder waeckte hem eenen nacht; ende met den dorst ghequelt zijnde / eyschte hy te drincken / ende de moeder gaf hem veertigh-mael te drincken. Ende alsoo de moeder vermoeyt was / ende over-vallen van den slaep / ende den sone haer wederom riep eñ weckte; soo stondt sy op / ende gram zijnde / ende bykans sinneloos / gevende hem de kan / seyde: drinckt den duyvel met eenen in. Den duyvel en was niet doof / want terstont quam hy in't kindt / ende tormenteerde dat vervaerlijck. Doch na verloop van tijdt wierdt hy verlost aen het graf van den H. Zenobius, wijlen Artsch-Bisschop van Florentien. Wy lesen noch in het leven van den selven Zenobius, dat eene rijcke / edele / Heydensche weduwe hadde twee sonē / die sy seer leckerlijck hadde op-ghebracht: ende op eenen tijdt kreghen sy teghen hare moeder om eenighe saecke twist / sloeghen haer ende mis-handelden haer (ende misschien was dit eene straffinge van Godt / om dat sy hen wel weeldigh hadde op-gebracht) de bedroefde ende rasende moeder / eñ als uyt haer sinnen zijnde ter aerden ligghende / begonste

WEKEN
1. Reg. 14.
Ioseph. l. 16. antiq. cap. 17.
Oros. l. 7. cap. 3.
Macrob. lib. 2.
Sur. 25. Maij.
Ibidem.

WEKEN gonste met eenen vreeselijcken roep te roepē alle de duyvelen vander hellen / ende van hen te begheeren / dat sy haer souden wreken van hare sonen. 'T heeft Gode belieft / dat sy vande duyvelen beseten wierden / om hen te leeren de gehoorsaemheydt / die de sonen hare ouders schuldigh zijn / ende hoe seer sy hare vermaledijdingē moeten vreesen. De duyvels quamen inde sonē van dese arme vrouwe: ende sy als rasende Honden beten malckanderen / ende verscheurden hun vleesch. Men bondt ende ketende hen; ende daer en was niemandt die macht teghen hen hadde. Als nu de moeder hare sonen soo ghestelt sagh / was sy seer bedroeft ende weende seer; eñ geenen anderē raedt wetende / brocht sy hare sonen voor den H. Bisschop Zenobius, hem ootmoedelijck biddende dat hy hen wilde helpen: ende hy dede het / biddende twee uren lanck / ende sy zijn vanden duyvel verlost; ende sy / ende de moeder / ende het gheheele huys-ghesinne wierden ghedoopt / ende bleven volstandigh inde deught. Ten 2. neerstelijck bidden voor hare kinderen; ghelijck Abraham voor Ismaël; David voor Salomon; Iob voor de sijne; Iairus voor sijne dochter; het Cananeensche vrouwkē voor hare dochter; de moeder van Zebedeus kinderen voor hare sonen; den vader voor sijnen stommen sone; het Coninckxken voor sijnen soon die te Capharnaum sieck was; ende Monica voor Augustinus: den welcken levende sy meer beweende dan andere moeders plegen hare doode sonen te beweenen: hare overvloedighe tranen besproeyden de aerde op alle plaetsen daer sy badt: waerom eenē H. Bisschop tot haer seyde: Gaet vā my / vrouwe / want eenen sone

Gen. 17.
1. Paral. 29
Cap. 1.
Luc. 8.
Matth. 15.
Matth. 20.
Marc. 9.
Ioan. 4.

D. Aug. l. 3. conf. cap. 12.

sone van soo veel tranen en kan niet verlozen gaen. Eñ den Heere selfs vertroostede haer dooz een visioen / ende verseker de dat haren sone oock benessens haer in glozie soude bevondē wozden. Doch dese ende dierghelijcke exempelen van de vooz-biddinghe der ouders vooz hare kinderen vinden wy genoech inde H. Schziftuere ende elders; maer soo niet vande vooz-biddinghe der kinderen vooz hare ouders; want gelijck de liefde der creatueren minder is tot Godt / als van Godt tot de creatuerē / alsoo is de liefde der kinderē minder tot hare ouders / dan van de ouders tot de kinderen. Ende al-hoe-wel daer gheschzeven staet: Die den Heere vzeest / die eert sijn ouders / ende hy sal als Heeren dienen den ghenen die hem voozt-ghebzocht hebben; soo isset nochtans van noode gheweest datter een besonder ghebodt den kinderen soude ghegheven wozden van hare ouders te eeren / maer niet die ouders van hunne kinderen te beminnen; want sy dat oock sonder gheschzeven ghebodt ghenoechsaem vol-bzenghen / dooz het saet der liefde vanden begin in hunne herten in-ghestroyt tot hare kinderen. Godt gave alleen dat dese liefde haer streckte niet soo seer tot tijdelijck als wel tot eeuwigh wel-varen vande kinderen. Hoe-danighe liefde daer was ten 1. in de moeder van den vzomen Campioen Melithon (die den jonghsten was vande veertigh Martelaren by de stadt Sebaste in Armenien) de welcke siende dat haren sone noch leefde / ende daerom was blijven ligghen / doen die beulen de andere HH. Martelaren op-namen om te verbzanden; soo heeft sy hem op hare schouderen ghenomen / ende dooz cloecke

WEKEN D. Aug. l. 3. confess. cap. 11.

Eccl. 3.

Sur. 9. Martij.

WEKEN wooꝛden verstercket; ende onder-wijlen soo gaf Melithon sijnen gheest; ende de moeder verblijdt zijnde / nam het lichaem van haren sone / ende wierp dat op den waghen / daer de lichamen van de andere Heylighen op-laghen / om dat het met de andere soude verbꝛandt wozden; ende sy en gingh van daer niet / tot dat sy hem sagh met de andere verbꝛanden. O stercke ende mannelijcke vꝛouwe / ende soo met de Goddelijcke liefde ontsteken / dat sy haer niet en ontsagh in't vyer te wozpen de selve leden / die in haer lichaem ghemaeckt waren gheweest / ende die onderhouden ende op-gebꝛocht waren geweest met haer sogh / dooꝛ haren arbeydt ende sozghvuldigheydt ghekomen tot dien ouderdom! Eene moeder die soo seer begheerde met hare ooghen te sien sterven den sone / dien sy het leven hadde ghegeven / houdende vooꝛ meerder geluck vooꝛ CHRISTVS te sterven / dan sonder CHRISTVS te leven. Op dat alle moeders van dese H. moeder souden leeren hare kinderen op-voeden / ende vooꝛ hen begheeren ende besozghen het opperste goedt / ende af-tresken vande vergancklijcke ende valsche goederen / van welcke de kinderen deser wereldt soo vervult ende bedꝛoghen zijn. Ten 2. in Moabilia de moeder van den H. Edmundus, die haren sone vermaende eeuwighe reynigheydt t'onderhouden / sijn lichaem te castijden met vasten alle vꝛydagen te water ende te vꝛoode; sijnen Schepper ende Heere niet te vertooꝛnen in eenige sake. Doen hy uyt Enghelandt na Parijs ghesonden was om te studeren / pleegh sy hem met sijn lijnwaet een hayzen cleedt over te senden om het selve aen sijn naeckt lichaem twee oft dꝛy-maels in de

Sur. 16. Novemb.

in de weke te besighen; vreesende dat de oorsaken WEKEN
ende het quaedt gheselschap (dat-men in de Vniversiteyten ghemeynlijck vindt) hem soudē verleyden/ende vrenghen tot de gebreken der jonckheydt. Maer waer zijn heden dese ouders / ende wy sullen hen prijsen? *Siet num. 11. van vveken in't eynde.* Och wat een blijdschap sal het voor die ouders wesen in dien daghe/als sy van hier scheyden sullen / datse sullen ghevoelen hier in hare conscientien ontlast te hebben / datse dan sullen
moghen segghen: Heere ghy hebt gheseydt; Sa- Matth. 5.
ligh zijn die droevigh zijn / want sy sullen vertroost worden: ick en heb mijne kinderen niet op-ghetrocken in lichtveerdigheden; noch die tot dans-scholen ende batementen gesonden; ick hebbe haer geleert in uwe heylige vreese te wandelen/in stil-swijgen ende ruste/in ghehoorsaemheydt/onnooselheydt/rechtveerdigheyt/op hunne uytersten te dencken; wellustigheden te schouwen; ende met rouw huns hertē over hare overtredinghe te versuchten. Dus hebben haer tot
hare kinderen ghequeten ten 1. Noë: Noë was Gen. 6.
een rechtveerdigh ende een volmaeckt man in sijn geslachten/seydt de H. Schrifture; als oft sy wilde seggen; niet alleen was hy dit in hem selven/maer soo waren oock sijne geslachtē. Ten 2.
Abraham, van den welcken Godt seyde: Ick weet Gen. 18.
wel dat hy sijne kinderen ende sijnen huyse nae hem bevelen sal / dat sy bewaren den wegh des Heeren; ende dat sy recht oordeel ende rechtveerdigheydt doen. Ten 3. Tobias, den welckē sijnen Tob. c. 1.
sone van sijnder kindts heyt gheleert heeft Godt & 4.
te vreesen/ende hem t'onthouden van allen sonden. Ten 4. David, als hy seyde: Komt kinderen/ Psal. 33.

WEKEN hoort my / de vreese des Heeren sal ick u leeren.
Wijckt af van't quaedt / ende doet 't goet: ver-
Dan.14. soeckt den vrede / ende vervolght dien. Ten 5. de
ouders van Susanna, die haer-lieder dochter ghe-
1.Mach.2. leert hebben na Moyses wet. Ten 6. Mathathias
seggheude: Daerom nu / o kinderen / weest vyeri-
ghe lief-hebbers der Wet / ende geeft u ziel̃ voor
uwer vaderen verbondt. Eyndelijck hebben oock
haer soo ghequeten de H. Monica, Blanca, ende
andere: want sy waren ghedachtigh de woorden
1.Tim.2. van den H. Apostel: Een vrouwe sal saligh wor-
den door dat voort-brenghen der kinderen / is't
dat die ghestadigh blijven in't gheloove / eñ inde
liefde / ende heyligh-makinghe met soberheydt.
1.Tim.5. Ende wederom: Is't dat iemandt voor de sijne /
ende aldermeest voor sijn huys-ghenoten gheene
sorghe en draeght / die hevet geloove geloochent /
ende is arghier dan een ongheloovighe. Ende te-
ghen dien sullen hier na oock die verdoemde op-
staen / ende hem veroordeelen; want sy hebben
voor de heuren gesorght; want den rijckẽ mensch
Luc.16. seyde: Ick bidde u dan vader / dat ghy hem seynt
in mijns vaders huys; want ick hebbe vijf
broeders / op dat hy hen-lieden magh ghetuygen
dat sy oock niet en komen in dese plaetsen der
tormenten.

VIII. Na de Vesperen besoeckt eenige Godt-vruch-
D. Hie- tighe plaetsen. Den H. Hieronymus ghetuyght
ron. l.12. van sy-selven / dat hy studerende te Roomẽ / oock
in Ezech. de kerck-hoven ende graven der Heyligen Son-
cap.40. daeghs gingh besoeckẽ; als mede de diepe donc-
kere krochten ende kelders die vol Reliquien
waren der HH. Martelaren. De kinderen van
Israël ginghen met grooter devotien na de del-
linghe

linghe van Hebron, al-waer Adam, Abraham, WERKEN
Isaac, Rebecca, Iacob, ende andere HH. Vaders
begraven waren. Laet my gaen/ seyde Absalom 2.Reg.15.
tot sijn vader/ende mijne belofte betalen/welcke
ick den Heere te Hebron ghelooft hebbe. Andere Ios.4.
ginghen na Galgala toe / al-waer d'Israeliten
eerst hare tenten neder-gheslaghen hadden / als
sy de Iordane over-ghekomen waren; al-waer
oock de besnijdenisse ghesch hiedt is; eñ de twaelf
steenen ghelept zijn/ die uyt den grondt des Ior-
daens genomen waren; eñ al-waer Elias pleegh 4.Reg.2.
te komen eer hy wierde vervoert met eenen vye-
righen waghen. Den H. Paulus Eremijt/ gaen- Rosw. 15.
de by-gheval in een speloncke om de wreetheydt Ianuar.
van Decius eñ Valerianus te vlieden/heeft eenen
ouden dadel-boom gevonden/ ende een seer clare
fontepne/ende heeft dese plaetse bemint/ ende is
daer gebleven alle de daghen sijns levens. Ro- Rosw. 7.
mualdus om de vyandē sijns vaders t'ontvluch- Februar.
ten/is by-gheval in't Classense Cloester ghekomen / ende heeft met eenen de wereldt verlaten.
Andreas Archidiaken van Verdun komende te Plat. de
Clarendal, ende gheen dinck min denckende dan stat. relig.
een ander leven aen-te-nemen / is in't capittel lib.3.c.38.
ghegaen/daer sy alle vergadert waren/eñ siende
hunne ordinantie/hunne stilte/ende Enghelsche
kleedinghe/soo is den gheest des Heeren op hem
ghesprongheu/ende hy en heeft niet eens weder-
om na huys willen gaen/maer heeft terstont al-
les verlaten ende CHRISTO aen-ghehanghen.
Ende in soo danige plaetsen en siet-men oft en
leest-men alleen som-wijlen niet 't ghene een
oorsake is van grooter salighept ende edele roe-
pinge/maer men hooyter oock dickwijls onver-

WEKEN wachts iet daer-men door beweeght wordt ende tot kennisse van Godt ende van ons selven ghetrockē wordt. S. Antonius hoorende in de kerc-
Matth. 19. ke lesen uyt het H. Euangelie: Wilt ghy volmaeckt wesen / gaet / ende verkoopt al dat ghy hebt / ende gheeft het den armen / ende volght my naer: ende Simeon Stylites hoorende: Saligh zijn sy die droevigh zijn / want sy sullen vertroost
Vit. PP. Rosw. fol. 864. worden; ende Babylas den Camer-speelder hoorende: Doet penitentie / want het rijck der hemelen ghenaeckt; ende S. Franciscus hoorende:
Matth. 10. En wilt gheen goudt / noch silver besitten / noch gelt in u borse / noch male op den wegh dragen / noch twee rocken hebben / noch schoenen aen uwe voe-
Plat. lib. 3. cap. 38. ten: ende Claudius Aqua-viva den V. Generael der Societeyt IESV hoorende: Mijne schapē hooren mijne stemme: soo hebben sy CHRISTO willen ghehoorsaem zijn / als oft hy tot hen in't particulier dese woorden ghesepdt hadde / ende sy zijn Religieusen gheworden. Franciscus den I. van dien naem Coninck van Vranckrijck verlorē hebbende den slagh voor Pavien anno 1525. wierdt ghebracht van Mons de Lanoy Vice-roy van Napels in't Clooster van S. Pauvvels buyten Pavien / ende door het Clooster wierdt hy geleydt in de kercke; al-waer by-gheval dit veersken uyt de Psalmē van David inden Choor van-
Psal. 118. de Carthuysers ghesonghen wierdt: Eer ick verootmoedight worde / soo heb ick misdaen. Den Coninck stack dit in den boesem sijns herten / ende versuchtende her-hatte hy die woordē / ende seyde metter herten als metten monde: Waerlijck / eer ick verootmoedight worde / soo hebbe ick misdaen. Monetus een man vermaert

van

van gheleerthepdt binnen Boloignien, wierdt WEKEN
door quellende aen-pramen van andere als met Plat.lib.3.
ghewelt inde kercke ghetrocken/om de predica- cap.38.
tie te hooren van Reginaldus vander Predick-
Heeren Orde. Hy hoordese/eñ hy is met d'eerste
woorden ghevangen gheweest/soo den predicant
uyt-leyde dese woorden op S. Stevens-dagh:
Siet/ick sie de hemelen open/ende vreesende dat/
waer't by aldien hy Gode sijn herte toe-sloot/
hem die hemelen oock ghesloten soudē worden/
soo is hy by-kans als teghen sijnen danck met
Saulus bekeert/ende heeft gheestelijcke ghesont- Act.9.
heydt vercreghen/ghelijck sommighe menschen
som-wijlen teghen hunnen danck ghesont wor-
den.'T gebeurde in't verdragen van het lichaem Raulin. in
vanden H. Martinus van Auxerre na Tours toe fest. om-
(van waer het voor eenen tijdt om de vreese der nium SS.
Northmannen verdraghen hadde gheweest) dat serm.1.
alle siecken en ghebreckelijcke persoonen in pas-
sant gheholpen wierden. Dit merckende twee
bedelaers/te weten/den eenen blindt/ende den
anderen creupel/seyden tot malckanderen: Laet
ons vluchten voor het H. lichaem/want nu gae-
tet ons wel; ende worden wy ghesont/soo en sal-
men ons gheen aelmoesse geven/ende wy sullen
moeten wercken. Ende siet in het vluchten zijn
sy onverhoets het lichaem ontmoet/eñ sy wor-
den ghesont teghen hunnen danck. Veel ghelue-
kigher is den dwanck die den mensch tot salig-
heydt dringht/ghelijck het Monetto geschiedde.
Daerom seyde den vader des huys-ghesints:
Dwinghtse in te gaen. Luc.14.

Midden in uwen meesten voorspoedt leest de IX.
klacht-redenen van Ieremias den Propheet.

WEKEN Ende het gebedt van S. Thomas van Aquinen: Verleent my/o bermhertighen Godt / dat u behaghelijck is/verighlijck te begeeren/ &c. Ende denckt op de woorden van Abraham tot den
Luc.16. Rijcken: Sone weest ghedachtigh dat ghy goet ontfangen hebt in u leven. Den Euangelischen
Luc.12. man doen hy sijn schueren af-ghebroken hadde ende groot op-ghetimmert/ ende daer in vergadert hadde alle sijne gewassen vruchten/ ende nu alles hadde in sijne volheyt/seyde tot sijne ziele: Nu sal ick in vrede leven; nu weet ick wat ick hebbe: o ziele / ghy hebt veel goedts voor veele jaren/rust/eet/drinckt/vrast/ ende speelt Trarara. Maer hy hoorde wel onverhoedts: Ghy sot / desen nacht sullen sy opsschen uwe ziele van u: ende 't ghene ghy bereydt hebt / wiens sal dat wesen? Ende de doodt quam ghelijck een meyt/eñ nam onverhoedts wech met den raegh-bol van kortsen/oft van andere over-vallende vlagen / al het goet van hem/daer hy soo om gherotst ende gheloopen hadde / sijn verstandt soo op-gheoeffent hadde; ende dat hy met sueren arbeydt eñ veele perijckelen vergadert/met sorghe ende anext bewaert/ende met sulcke liefde beseten hadde; ende ruckte hem uyt den nest / ende tradt hem onder den voet / niet anders als een meyt de spinne-
Herodot. coppe; oft als Rampsinitus Coninck van Ægyp-
L.2. nu.59. ten met loose strickē over-viel den sone van sijnen oppersten fabrijck-meester. Den Coninck om sijn schatten te bergen/ hadde eenen stercken toren laten bouwen. Ende den fabrijck-meester hadde in het verwulfsel een gat gheprractiseert / daer eenen steen op-lagh die-men konde verroeren/om de schattē te laten nederwaerts sincken.

Dit

Dit ghemerckt hebbende den sone vanden fa- WEKEN
vrijck-meester/hadde een-werf ende ander-werf den steen gheroert/ende achter de schatten gheweest. Den Coninck gheiwaert wordende dat sijn schatten verminderden/liet heymelijck stricken legghen om den onbekenden dief te vanghen: ghelijck't oock ghebeurde; want hy daer in soo verwerrede/dattet hem niet moghelijck en was daer uyt te komen/niet meer als eenen visch uyt het net/ende eenen voghel uyt de kuip. *Siet num. 7. van vveken.* Midden in uwen meesten teghenspoet ende desolatie/overdenckt/dat ons gheheel leven anders niet en is dan eenen strijdt eñ ghe- Iob 7.
duerighe oorloghe. Door-leest den 21. Psalm: O Godt/mijnen Godt/waerom hebdy my verlaten? &c. Ende ghy sult bevindē/dat den bloedighen Bruydegom uwer ziele in al sijn lijden niet en heeft eenighe specie van troost in sijne ziele laten komen/maer heeft den kelck der galle ende der bitterheydt sonder eenighen honigh ten gronde toe uyt-gedroncken. Soo dat hy met Ionas wel mochte seggheu: Alle uwe water-gol- Ion. 2.
ven eñ baeren ginghen over my. Immers door soo veel dese desolatie/droogheydt/ende verlatentheydt uwe schuldt is/soo laet het u leet zijn; door soo veel het een oeffeninghe van Godt is/soo lijdtse met patientie/ende weest ghedachtigh het woordt van onsen Heere: Eene vrouwe als Ioan. 16.
sy baert dan heeft sy benauwtheydt. Ende peyst dat ghy niet weerdigh en zijt tot den kus van den mondt des Heeren ontfanghen te worden: laet het u ghenoech zijn met de leet-wesende Magdalena te liggen aen de voeten des Heeren/ Luc. 7.
ende die met tranen te wasschen/eñ CHRISTVM

WEKEN te volghen / is't niet op den bergh van Thabor
Matth.17. (want doch CHRISTVS en heeft daer sijne moeder niet mede-ghenomen) immers op den bergh
Thren.1. van Calvarien (al-waer de Princesse der Provincien / dat is / de Moeder Godts / oock gheworden is onder tribuyt / te weten / daer af ghescheven staet: In pijne suldy kinderen baren / want sy daer als eene tweede Rachel, Benoni, dat is Ioannes, in pijne gebaert heeft) want ons boven al behaghen moet niet die vertroostinghe / maer den Trooster; niet die soetigheydt / maer den soeten Saligh-maker; niet die beweechlijckheydt / maer hy die de soetigheydt van hemel en aerde is. Daerom moeten wy seggheu / soo wel op den bergh van Calvariē / als op den bergh van Thabor: O Heere / 't is goet hier met u te zijn; ende
Marc.16. met de dry Marien den gecruysten IESVM soo wel te soeckē als den glorieusen. Kust dan het beeldt vanden ghecruysten IESVS, dat druckende op de borst / kussende die handen ende voeten: en segh
Gen.32. met den Patriarch Iacob: Heere / ick en sal u niet laten gaen / voor dat ghy my ghebenedijdet: oft
Matth.15. met het Cananeeusche vrouwken: Ja Heere / ick ben eenen hondt / maer die honden eten de brockelinghen die vallen vande tafel van hunnen meester. *Siet num. 10. van uren.* Dus heeft Godt veel van sijne vrienden gheoeffent / ende hen ghelaten in dese zee van benauwthedē sonder troost / ghelijck een schip sonder stier-man ende roer; ende als eenen block sonder ghevoelen oft bewegen; d'eenige thien / d'andere twintigh / dertigh /
Cant.2. veertigh jaren / staende achter den wandt / siende door die vensteren / kijckende door die traillien:
Luc.14. tot dat sy eyndelijck hoorden: Vriendt / climt op-

op-waerts: Kust my met den kus uws mondts. WEKEN
Seght dan met David: Mijn ziele hopet inden Cant. 1.
Heere/want ick sal hem noch belijden; de salig- Psal. 41.
heydt mijns wesens ende mijnen Godt! Ende
met de H. Theresa: De bermhertighedē des Hee- Psal. 88.
ren sal ick singhen inder eeuwigheydt. Eñ zijt
verduldigh in deser oeffeningen/al en ontfanght
ghy die huere ende loon van troost hier niet: en-
de al en wordt ghy als een kindeken niet ghe-
leyt aen den tepel vande borsten der consolatie;
maer eer versaedt met het droogh ende vaster
broodt der desolatie. Iacob worstelde eerst met Gen. 32.
den Engel/eer hy verdiende Israël, dat is/Godt
siende/ghenoemt te worden; ghelijck hy daer na
seyde: Ick heb Godt ghesien aensicht tegen aen-
sicht. Eenen Broeder heeft eenen Oudt-vader Vit. PP.
ghevraeght/segghende: Hoe komt het/dat na- Rosw.
demael mijne ziele begeert te weenen/de tranen fol. 567.
nochtans niet voort en komen? Den Oudt-va-
der heeft gheantwoordt: De kinderen van Israël Num. 32.
zijn na veertigh jaren ghekomen in't landt van
Beloften. De tranen dan zijn ghelijck het landt
van Beloften: ende daerom en zijt niet verwon-
dert/al kondt ghy daer roe langhsaem geraken.
Ende weet dat niet alle smaeckelijckheydt ofte
ghevoelende troost ende soetigheydt/voorderin-
ghe is; ende oock geene volmaeckte vertroostin-
gheen is/maer als vertroostinge/ghelijck David
seyde: Als den Heere wederom verloste de ghe- Psal. 125.
vanghenen van Sion/soo zijn wy gewordē als
ghetroost. Den H. P. Franciscus Xaverius riep in Histor.
consolatie; 'T is ghenoech Heere; 't is ghenoech: Societ.
maer in tribulatie ende perssinge riep hy: Noch Orland.
meer Heere, noch meer, noch meer. Ende dese tom 1. lib.
3. num. 43.

lesse

WEKEN lesse onthiel hy soo veel te meer/overmits hy die
Rosw. 2. van den H. Hieronymus gheleert hadde: want
Decemb. eertijdts sieck ligghende in't Gast-huys van
Vincentia in Italien / met noch eenen anderen
mede-ghesel op een bedde (want d'armoede vande
plaetse en liet niet toe datse elck op een bedde
mochten ligghen) soo openbaerde hem den heyligh
en Hieronymus, ende seyde tot hem 't ghene
eertijdts den Enghel seyde tot den H. Laurentium: Wzijn (te Bolognien) noch swaerdere tzmenten ende onwederen aen-staende. Die van Israël, alsse wilden gaen na den tempel van Ierusalem, soo moesten sy vijfthien trappen opclimmen / 't welck sonder moeyte niet en was: ende na het getal vande 15. trappen/zijnder oock 15. Psalmen van David, die-men noemt graduales, dat is/de Psalm-trappē (om datse vande opclimmers inden tempel ghelesen wzorden op de trappen) die oock spzeken van arbeydt ende tri-
Psal. 119. bulatien; ende den eersten begint: Tot den Heere heb ick geroepen als ick was in tribulatie / &c. Alsoo om te komen inden tempel van dat hemels Ierusalem, soo moeten wy op-climmē dooz pijne ende arbeydt. Want gheljck den hemelschen Vader sijnen sone bemint/soo bemint ons CHRISTVS; ende inde vereeninghe der selver
Ioan. 20. liefde/seyt hy: Gheljck den Vader my ghesonden heeft (te weten / niet tot vzeught ende blijdschap/niet tot rust ende weelde/ maer tot honger ende kommer/couwe ende hitte / verwijt eñ opspzaecke / vervolginghe ende verlatinghe) alsoo
Rom. 8. seynde ick u-lieden. Ende den Apostel seydt: Die hy te vozen gheken heeft / die heeft hy oock te vozen gheschickt/ dat sy souden gheljck wozden

den

den beelde sijns soons. Om deser oorsake wille / WEKEN
soo een vande scholieren vande Societeyt IESV
al lacchende seyde tot P.Georgium Colibrant:
Na het eeuwigh levē / P.Georgi; na het eeuwigh
leven: Ja / seyde den Pater: eerst na het Cruys toe
sone; eerst na het Cruys toe. Dit was oock 't ge-
ne dat Godt Moysen wilde leeren: want als
Moyses seyde: Thoont my u aensicht / thoont my
uwe glorie. Soo heeft den Heere gheantwoordt:
Mijn achterste suldy sien. Maer o Heere IESV Exod.33.
Christe, wat isser doch op uwen rugghe / waer in
wy u aensicht souden mogen sien eñ uwe glorie?
voorwaer niet anders dan vijf duysent slaghen /
dan bloedighe strepen? Maer u segghen is / dat
daer gheenen corteren ende sekerden weghen is
om u aensicht ende glorie te sien / als onse oogen
te werpen op u achterste / dat is / op uwe passie (in
de welcke de sondaren op uwen rugghe ghetim- Psal.128.
mert hebbē) ende door wat wegh ghy tot de glo-
rie ghekomen zijt / wy oock daer door soudē mo-
ghen gheraken. Daerom lesende met ootmoe-
dighedt dry Ave Maria, ter eeren vande onbe-
vleckte Ontfangenisse vande H. Moeder Godts /
biddet haer dat sy u gratie wil verwerven van
haren ghebenedijden Sone / om sijnder goet-
heydts wille. Ende gaet al wederom naer het Matth.21.
Casteel dat teghen u is: ende segghet met Iob:
Al doodde hy my / nochtans sal ick in hem ho- Iob 13.
pen. Ende onder-breeckt by wijlen de wolcken
van uwe phantasijen door uytwendighe oefe-
ninghen / als van torven / hout ende steenen te
draghen van den eenen kant tot den anderen;
(ghelijck Euphraxia dede de dochter van Antigo- Vit. PP.
nus den President van Lycia) 't water van d'eene Rosw.fol.
sloote 355.

WEKEN sloote in d'andere. Weet oock dat alle mistroostigheydt deser wereldt soo wel voor-by gaen sal/ als vertroostinghe. Eenen Broeder van't gheselschap van S. Bernardus; wesende versch totten dienst Godts gekomen/ende terstont dorre ende verlaten van troost / ende over-vallen met inwendighe duysternissen /seyde tot een van sijne vrienden: Och! beminden Broeder / ick en sal noyt meer blijde zijn. Den anderen heeft dese woorden aen S. Bernardus over-ghedraghen; den welcken gingh terstont in eene by-liggende kercke/om Godt voor hem te bidden. Wat tijdts daer nae van't ghebedt op-ghestaen zijnde / is Godefridus (dit was den naem vanden Broeder die in droefheyt was) vanden slape met een blijde ende lacchende aensicht op-ghestaen: waer over sijnen vriendt verwondert zijnde; wel seyde hy/waer is u voorst / Ick en sal noyt meer blijde zijn? Doen antwoorde Godefridus: Al hebbe ick dat van te voren gheseyt/ick versekere u nu /dat ick noyt droeve en sal zijn: soo vergingh die tentatie van desen devoten Broeder. Verwacht dan den Heere/ende denckt dat het nu Cruys-dagen zijn: ende dat den Goeden-vrydagh voor-gaen moet/soude Paesschen volghen. Want na duysternisse sal licht komen/ende na onweder stilte: ende den tijdt sal hem voeghen dat ghy sult ghenoeghen: want daer en is gheene verdoemenisse den ghenen die daer zijn in Christo IESV, dat is/ die niet en wandelen nae den vleesche. Siet ghy mijne schouderen ende mijn hooft wel? spraeck een vande HH. Vaders tot een van sijn jonghe-ren/die strijdt-baer van gheest was om dierghelijcke oeffeninghen/maer goet van leven. Ja ick Vader/

Sales p.4. Prax. spiritu. cap. 15.

Iob 17.

Tob. 3.

Rom. 8.

Gerson. 3. part. f. 71.

Vader/antwoorde hy. Wel/seyde den H. Vader/ WEKEN
leght daer u handen ende al uwen strijdt op: ick
salder voor-staen. Daer-en-boven staet hier te
aen-merckē/ dat in tijdt van tribulatie en groo-
te vervolginghe/van op-sprake/ende van bitter
verwijt / oft als den vyandt u al te seer met den
gheest van cleyn-moedigheydt / als met eenen
blixem/soude soecken te verdrucken/ja by-kans
met stormende baren ende golven soude willen
dreyghen te stooten aen de Noordtsche steen-rot-
sen van desperatie; dat ghy als-dan met Iudith,
ende met Iudas Machabeus eenen kloecken moet
grijpt/ al soudet ghy uwe voorgaende deughden
daer teghen moeten stellen ende die op-halen.
Soo hebben gedaen ten 1. Ezechias den Coninck 4. Reg. 20.
van Iuda, seggheude: Ick bidde u Heere / weest
doch ghedachtigh hoe dat ick voor u gewandelt
hebbe inde waerheydt / ende met een volmaeckt
herte / ende dat ick ghedaen hebbe 't ghene dat
voor u behaghelijck is. Ten 2. Nehemias: Ghe- 2. Esdr. 13.
denckt mijnder/mijnen Godt/ende en wilt niet
uyt-vaghen mijne bermhertigheden die ick ghe-
daen hebbe in dat huys mijns Godts / ende in
sijne ceremonien. Ten 3. Sara eene dochter van Tob. 3.
Raguel: Ghy weet Heere / dat ick noyt my met
den spelende en hebbe ghemenghet; noch met
den ghenen die in lichtveerdigheden wandelen/
en hebbe ick my deelachtigh ghemaeckt. Ten 4.
Iob: Ick was ghecleedt met rechtveerdigheyt/ Iob 29.
ende ick hebbe my gecleedt met rechte vonnisse /
als met een cleedt ende Conincklijcke croone.
Ick hebbe den blinden een ooghe gheweest/ ende
eenen voet den creupelen. Ick was eenen vader
vanden armen/ ende de sake die ick niet en wist/
onder-

WEKEN ondersocht ick seer neerstelijck. Ten 5. den heyli-
2. Cor. 11. ghen Apostel: Waer in dat iemandt stout is / daer ben ick oock stout in. Zijn sy Hebreen / ick ben't oock. Zijn sy Israeliten / ick oock. Zijn sy CHRISTVS dienaers / ick oock; ja ick noch meer; in veel arbeyden / in ghevangenissen overvloedi-
2. Cor. 12. gher / &c. Oock sal ick komen tot die visioenen ende openbaringhen des Heeren / &c. Ende alle dese dinghen hebben sy ghesproken niet uyt den gheest der ijdelheydt ende hooverdije / gelijck den
Luc. 18. Pharizeus, die seyde: Godt / ick dancke u / dat ick niet en ben ghelijck die andere menschen / &c. ick vaste twee-mael inde weke; ick geve thiende van alle dat ick besitte. Niet oock als by Godt daerom beroemende (want hierom seyde Iob:
Iob 9. Is't dat ick slecht ben / dat selve en sal mijn ziele
2. Cor. 11. niet weten. Ende Paulus: Dat ick spreke / en spre-
12. ke ick niet ten aensien van Godt / maer als in onwijshedt / &c. Ghy-lieden hebter my toe gedwonghen; want ick behoorde van u ghepresen te worden: want ick en heb niet min gheweest dan de gene die d'overste der Apostelen zijn / hoewel ick niet en ben) maer uyt eenen gheest van stantvastighedt / om van geene winden der tentatien verboert / noch van gheene stormen der quaedt-segghende tonghen / oft der booser gheesten / aen de clippen van cleyn-moedighept ghe-
Iob c. 17. stooten te worden. Ja Iob dorste hierom wel seggheu: Ick en hebbe niet ghesondight / ende in bitterheden blijft mijn ooghe. Ende wederom:
Iob 6. Och oft mijn sonden / waer door ick de gramschap verdient hebbe / ende de ellendighedt die ick lijde / gheweghen waren in een waghe; soo soude dese swaerder schijnen / ghelijck dat sandt

der

der zee. Ende eenen Broeder verballen zijnde in onkuyscheydt/seyde nochtans tot de gedachten/ die als over-weldighe vloeden ende baren boven hem dreven: ick en hebbe niet ghesondight. Dit spraeck hy om dat hy hem wapenen soude tegen den worm van desperatie / daer hy verbaerlijck van gheknaeght wierde. Want 't is het werck vande duyvelen / dat als sy de ziele indo sonde ghetwoypen hebben / ons dan in wanhope worpen; om dat sy ons volcomelijck souden bederven. Indien dan de ziele wijs is / soo sal sy daer teghens tot hem roepen ende segghen: Ick en sal niet sterven/maer ick sal leven/ ende sal de wercken des Heeren vertellen. Ende want de duyvelen groote onbeschaemtheydt hebben / soo roepen sy wederom/segghende: Verhuyst op den bergh ghelijck een mussche. Daerom moetē wy oock tot hen segghen: Want hy is mijnē Godt/ ende mijnen Salligh-maecker / mijnen Hulper / ick en sal niet verhuysen.

WEKEN Hist. Lausiac. Palladij.

Psal. 117.

Psal. 10.

Psal. 61.

HET IV. DEEL.

NOPENDE DE MAENDEN.

I. INden beginne vande maendt soo voor-siet van wie van uwe over-ledene vrienden oft wel-doenders daer memorie vallen sal in die maendt; om daer voor te bidden / ende te laten bidden. Van het houdē der maent-stonden voor de ghene die over-leden zijn *siet num. 39. van daghen.*

II. Verandert het register vande Heyligen vande maendt / daer ick af-ghesproken hebbe *num. 41. vande oeffeninghen van daghen.*

III. Kiest in't beginsel vande maendt eenen besonderen patroon oft patronersse vande Heyligheu des Hemels; ghelijck daer gheschiedt in de Broederschappē vande H. Moeder Godts. Dese maendelijcke verkiesinghe der Heyligheu heeft haren oorsprouck uyt de jarighe lotinghe / de welcke Franciscus Borgia Hertoghe van Gandia, noch inde wereldt wesende/eerst gheprackticeert/ ende in sijne familie in-ghebrocht heeft. Eñ uyt de jarighe aen-neminghe der Heyligheu voor ieder-een van sijnen huyse/ heeft hy daer nae de maendelijcke ghebonden. Ende dese is door hem ende met hem inde Societeyt IESV in-gekomen/ ende van hier tot de Broederschappē/ eñ verder. Vastet daeghs voor de feeste; ende op den dagh der feeste biecht ende houdt hoogh-tijdt. Weyghert oock doorgaens niet den ghenen die ict in den naem van uwen patroon van u soude mo-

ghen

ghen bidden/ende eysschen in Godt eñ in deughden/ende na uwe gheleghentheyt: Alexander de Hales den meester vande HH. Bonaventura ende Thomas van Aquinen, voor hem ghenomen hebbende niet te weygheren 't ghene van hem versocht soude moghen worden in den naem vande H. Moeder Godts MARIA: ende hem op de gheseyde wijse gheheden zijnde te willen komen in de Orde der Minre-broederen; is 's anderendaeghs daer in-ghegaen / om sijn op-set te guijten.

D. Antoninus Hist. p. 3. tit. 24. cap. 8. §. 1.

IV. Lesende sijne Legende / ontsteeckt eene wassekeerse/eñ ontfaught als vande handt van uwen patroon/voor een lesse voor die maendt oft voor uwe meditatie / een vande weghen totter volmaeckthept/uyt den Lust-hof van Make-blijde. Aen-roept hem voorts alle daghen/sonderlingh 's morghens ende savonts/ende in allen noodt: want Godt en weygert sijn vrienden niet; maer die hem eeren / die eert hy / ende dat soo seer / dat ghelijck hy in het oude Testament ghenoemt wierdt/Godt van Abraham, Isaac, Iacob; alsoo wordt hy inden tijdt der gratie ghenoemt Godt sijnder Heyligen. Dry mannen valschelijck van oyroer beschuldight/zijn verlost geweest/roepende: O Godt van S. Nicolaus, verlost ons! Een Iode ghevanghen zijnde met beyde sijn sonen / ende op de pijn-banck ligghende/ is verlost gheweest/roepēde: O Godt van den H. Sergius, helpt my! Eenen Heydenschen coop-man van Ægypten is van schip-brekinghe bevrijdt gheweest / roepende: O Godt van S. Marten staet ons by! Eenen papegay wesende van eenen kiecken-dief ghegrepen ende betrapt in een open plaetse buy-

1. Reg. 2.

Exod. 3.

Rosw. 6. Decemb. & Simeon Metaphr. in vita S. Nicolai. Niceph. l. 15. c. 23. Severus Sulpitius in vita S. Martini. Cæsar. lib. 10. c. 66.

ten haer kauw/riep alschreeuwende: Godt van S. Thomas, helpt my (welcke woorden hy van langher-handt gheleert hadde van de moeder des huys-ghesins/die in langh-duerighe sieckte groote patientie bewees / ende pleegh menighmael door den dagh te roepen uyt devotie tot den H. Artsch-Bisschop van Cantelberge / Godt van S. Thomas, helpt my) ende hy is den noodt ontkomen/maer den kiecken-dief die wierdt gevanghen. Voorts lesende oft hoorende lesen de Legende van uwen patroon/ende u-selvē beschamende ende verootmoedighende / ende met de handt cloppende op u borste / seght 't ghene den H. Abt Antonius seyde / soo hy wederom quam vande besoeckinghe van Paulus den eersten Eremyt: Wee my sondaer/die eenen schyn ben van CHRISTVS discipel/sonder sulcks te zyn! esi met den H. Abt Bernardus: Wee my / moet ick hier na soo verre van u zyn/o salighen Vader Benedicte, als ick my hier vinde verre vande voetstappen uwer heyligheydt!

D. Hieronymus in vita S. Pauli.

S. Bernar. serm. de S. Benedict.

V. Maeckt een register oft rolle van alle uwe patroonē/ op dat ghy inde ure uwer doodt hunne hulpe moogt begheeren/ende van hen gheleydt wordē in dat onbekent landt/ in het huys der eeuwigheydt. Sommighe heylige menschen zyn van hier ghescheyden ghelyckelijck op eenen dagh met andere / die sy hier in hun levē beminden. Soo zyn op eenen dagh ghestorven Petrus ende Paulus; Philippus ende Iacobus; Simon ende Iudas; de twee broeders ende tweelinghen / Medardus Bisschop tot Noyon, ende Gildardus Bisschop van Rouanen; S. Galla ende hare medesuster; S. Bernardus esi den Deken vande kercke van

Rosw. 8. Iunij.

S. Gregor. lib. 4. dial. cap. 13.

van Langres in Vranckrijck anno 1153. 20. Augusti. Den Seraphinschen Vader Franciscus, ende P. Minister Provinciael vã terra di Lavoro, in't rijck van Napels. Veel Martelaren zijn mede ghelijckelijck op eenen dagh ghestorven / om t'samen de glorie van't rijck der hemelen te ghenieten. Dit gheluck sult ghy wel moghen hebben in uwe begeerten / ende wel mogẽ wenschen / dat ghy met een vande Heyligheyden der aerde van hier mooght verhuysen; maer veel meer sult ghy wenschen / dat iemandt van den hemel u ontmoete in u sterven. Want was den jonghen Tobias besorght / hoe hy eenen leydts-man soude vinden / die met hem gaen soude na Rages een stadt van Meden, hoe veel te meer moet ghy besorght zijn voor eenen leydts-man / die met u gaenae Ierusalem hier boven / eñ die uwe ziele brenghe voor den throone Godts / gelijck den Engel de ziele van Lazarus brocht inden schoot van Abraham. Vrsinus eenen seer heyligen Priester lighende op sijn sterven / sagh dat de HH. Apostelen Petrus ende Paulus hem tegen quamen / om hem van hier na den hemel te verghezelschappen: tot de welcke hy met grooter eerbiedinghe seyde: Wellecom mijne Heerẽ / wellecom: siet ick kome / siet ick kome. Daerom / op dat dit u hier-naemaels ghescheide / houdt die Heyligheyden des hemels nu te vriende; ende denckt aldus: waer't by aldien datter spieghelen konden ghevonden worden die d'aensichten der menschen door insien / dadelijck eñ geduerighlijck konden schoonder maken / wat eenen loop soude daer wesen nae dese spieghels / ende van hoe grooter weerde souden dese zijn? Sulcke spiegelen (beneffens Godt

Legend. c. 14. §. 6.

Tob. 5.

Gregor. l. 4. Dial. cap. 11.

ende de Enghelen) zijn de Heyligheyn. Laet ons dan ons spieghelen inde selve; wy sullen schoone deughden ende volmaecktheden in hen vinden/ door de na-volginge/ vande welcke wy van binnen tot de suyverheydt der Enghelen sullē konnen gheraken. 'Tis eerlijck/profijtelijck/ende vermakelijck/altijdts d'exempelen ende de wercken van glorieuse mannen voor ooghen te hebben/ende te segghen by sy-selven: Wat soude in sulcken gheval ende gheleghentheydt den heyligheyn Apostel Paulus, den H. Ieronymus, Bernardus, Dominicus, Franciscus, Ignatius gedaen hebben? ende in dese ende dierghelijcke persoonen/ als spieghelen van deughden/in-siende/seght; en doet niet dat niet en betaemt. Weest mijne
1. Cor. 4. na-volgers/seyde den Apostel/gelijck ick CHRI-
Philip. 3. STI na-volgher ben. En wederom: Weest mijne na-volghers/ende neemtse waer die alsoo wandelen/ghelijck ghy hebt onse maniere. Als oft hy hadde willen segghen: Godt is het originael van alle deughden/wy zijn copijen; en kont ghy de volmaecktheydt van het originael niet treffen/treft de volmaecktheydt vande copijen; ende lovet Godt in de selve/ende eertse die Godt eert/ ende aenroept de ghene/ die Godt niet te ver-
Matth. 25. gheefs over veele dinghen gestelt heeft/ en heeft
Meditat. doen in-gaen in sijne blijdschappen. S. Augusti-
cap. 40. nus in sijne verighe meditatien/bidt aldus: O heylighe ende onbevleckte Maget ende Moeder Godts MARIA, Moeder ons Heerē IESV Christi, wilt doch u gheweerdighen voor my te bidden by hem/ wiens tempel ghy gheweest zijt. O S. Michiel, S. Gabriel, S. Raphael, ende alle heylighe Chooren der Enghelen/ Artsch-Enghelen/
Patriar-

patriarchen/Prophetē/Apostelē/Euangelisten/ Martelaren/Confessoren/Priesteren/Leviten/ Monicken/Maeghden/ende alle rechtveerdige/ ick bidde u door hem/die u verkoren heeft/ende van wiens aenschouwinge ghy verblijdt wordt/ dat ghy u gheweerdighen wilt voor my armen sondaer Godt den Heere te bidden/op dat hy my verlosse vande kaken des duyvels/ende vander eeuwigher doodt.

VI. Wanneer den noot het soude moghen vereyschen/dat ghy u op de reyse soudet moeten begeven/'t zy om een maendt/jaer/oft langher;soo biecht ende houdt hoogh-tijdt/ende leest Itinerarium. Daer na eyscht de benedictie van uwe ouders/oft van uwen gheestelijcken Oversten/eer ghy u met uwen mede-gesel(als Tobias met den Enghel) op de reyse begheeft. Soo hebben ghedaen Nestarius, als hy van Constantinopolen na Tarsum soude reysen;Beracus een Religieur/ varende na de eylanden van Ætica, eysschende de benedictie vanden Abt Columba. Den heyligheu Enghel des Heeren (seyde Raguel tot sijnen behouden sone/ende tot Sara sijne dochter) zy in u-lieder wegh/ende brenge u wel-varende over. Ende daer wy lesen: Ende hebbense ghekust, ende laten gaen; lesen andere: Ende haer ghebenedijdende, hebbense laten gaen. Waltbertus den Grave/soo hy hem om eenige noodighe affairen op de reyse begeven hadde/ende de benedictie vandē H. Abt Bertinus, soo hy pleegh te doen/niet geeyscht en hadde/haestigh vertreckende/is hy onderweghen van sijn peerdt gheballen op eenen harden steen/heeft sijn been ghebroken/ende sijn leden soo verstuyckt/ende door

Tob.5.
Niceph. l. 12.cap.12.
Adamanus lib.1. in vit.
Tob.10.
Sur. 5. Septemb.

den val ontstelt/ dat hy meynde dat hy terstont sterven soude/ 't en ware hy door eenē looper vergissenisse van den H. man begheert hadde van sijne versuymenisse/ eñ de benedictie vercreghen hadde. Wesende op de reyse / deylt wy aen andere/ 't zy plaetsen/ persoonen / oft stomme creatueren/ die u ontmoeten/ de benedictie mede/ die ghy ontfanghen hebt; ende seght met David: De benedictie des Heeren zy op u-lieden/ wy hebben u ghebenedijdt in den naem des Heeren. Voorts gaende voor-by eenighe kercken/ steden/ dorpen/ groet den Enghel/ als oock den patroon vande plaetse/ ende beveelt u aen die/ ende alle uwe saecken; ghelijck eertijdts dede den H. P. Franciscus Xaverius te Goa in Indien ghekomen zijnde; ende Petrus Faber den eersten mede-ghesel vanden H. P. Ignatius. Wiens leeringhe oock was/ dat men komende in eenighe herberghe / vrede naer 't ghebodt CHRISTI aen den huyse soude wenschen; ende om der sondē oorsaeckē te schouwen/ opentlijck de godt-vruchtigheydt soude belijden; ende dencken op de woorden die den Enghel Raphael seyde tot Tobiam: Als ghy in u huys sult ghekomen zijn / soo aen-bidt terstont den Heere uwen Godt/ hem danckende. Ende na het exempel vanden H. P. Xaverius, wilt (nae de gheleghentheydt vande plaetse) eerst gaen groeten het hoogh-weerdigh H. Sacrament/ eñ daer na vraghen / oft daer oock iemandt sieck leght binnen den huyse/ ende dien gaen besoecken / ende in de kamer vallen op de knien / seggheude: Daerom bidden wy u / komt uwe dienaers te hulpe / die ghy met uwen dierbaren bloede verlost hebt/ &c. uyt den Lof-sangh vande HH. Ambrosius

Psal. 128.

Tursel. in vita S. Xaverij lib. 6. cap. 5.
Hist. Societ. Orland. to. 1.
Hist. Societ. lib. 3. num. 29.
Ibid. n. 30.
Matth. 10.

Tob. 11.

In eius vita lib. 4. cap. 4.

brosius ende Augustinus. Ende laet ons als eyghen maecken/in alle plaetsen eñ huysen / daermen passeert/voetstappen van heyligheydt na te laten; ende het saet te stroyen/'t welck vruchten magh voort-brenghen op sijnen tijdt. Is't dat de wolcken vol sullen wesen(te weten/van water ende vochtigheydt der wetenschap) soo sullen sy reghen op de aerde uyt-storten / seydt den Wijse-man. Ende wederom: Laet u fonteynen buyten vlieten / ende op der straten deylt uwe wateren. Ende den Coninckljcken Prophet spreeckt: De wolcken hebben een stemme ghegheven. CHRISTVS den Heere seyde tot Mattheum sittende in't tol-huys: Volght my. Ende hy op-staende / heeft hem ghevolght. Ock seyde hy tot de zee: Swijght ende weest stom: ende den windt heeft op-gehouden / ende daer is een groote stilte gheworden. Ende na sijne verrijsenisse spraek hy maer een woordt: Maria, ende sy haer ommekeerende/seyde tot hem: Rabboni, 't welck te seghen is/Meester. Ende elders spraek hy: Saule, Saule, waerom vervolghdy my? ende Saulus veranderde van een hoogh-moedigh leeuw in een saechtmoedigh lam. Stephanus disputeerde met die vander Synagogen / ende sy en konden niet wederstaen de wijsheyt / ende den gheest die daer spraek. Spiridion ten tijde van het Concilie van Nicene spraek tot eenen hoogh-dunckendē Philosooph: wel Wijse-man/en schijnen u dese dingen oock niet soo te wesen? ende den Philosooph bevende ende verbaest zijnde / niet over die welsprekentheyt van Spiridion, maer over die cracht die Godt aen sijn woorden gaf/ antwoorde: Ja / dese dinghen schijnen my oock soo te wesen/ ende

Eccl. 11.
Prov. 5.
Psal. 76.
Matth. 9.
Marc. 4.
Ioan. 20.
Act. 9.
Act. 6.
Sur. & Rosw. 14. Decemb. & Baron. tom. 3. ad ann. 325.

DEN. Alciat. in Emblem.

ick gheloofse. De Heydenen schilderden Herculem met gulde ketenen vloeyende uyt sijnen mondt / waer-mede hy menighte van mannen ende vrouwen als ghevangenen tot hem trock; gevende daer mede te kennen de wel-sprekentheydt/daer hy de herten der menschen mede beweeghde ende leyde waer hy wilde / als oft hy melck ende honigh op sijn tonghe ghehadt hadde. Maer veel meer moghen wy dit seggen vande heylighe mannen/door de welcke de Wijs heyt Godts ghesproken heeft. Den H.P. Ignatius seyde alleen: Isaac blijft by ons: ende hy bleef daer by/ende hy wierde gedoopt/ende van Jode Christen. Den selven Pater seyde tot Franciscum Strada, die hem ontmoette: Francisce, dus naer den crijgh toe? waerom niet na den standaert IESV Christi? waerom niet ghestreden de strijden des Heeren/om het rijcke der hemelē dat open-staet? Nauwelijckx was het woordt ghesproken/Strada was over-wonnen / ende volghde den H. Vader. Petrus Faber den eersten mede-ghesel vanden H. P. Ignatius vraeghde ten 1. aen Ioannes Nunnus; Wilt ghy CHRISTO dienen tot vermoedtheydt toe? ende hy seyde: ja/ick wille. Ten 2. aen Maximilianus Capella, die in sijn Religieus voor-nemen wanckelde: Maximiliane, wilt ghy oock met ons? ende hy antwoorde: ja/Vader/ick wil oock mede. Ende hy vol-herde in sijnen roep. Een weerdigh Priester ghevraeght zijnde over tafel van eene Me-Vrouwe/ om een goet woordt te seggheu; ja/seyde den Joncker / maer maeckt het kort. Hoort dan/antwoorde den Priester: Al het ghene ghy soudet willen dat die menschen u deden/ doet dat henlieden oock; en 't ghene ghy

Ribad. l. 5. cap. 6.

Recueil des hommes de la Compag.

Pet. Maff. in vita S. Ignatij l. 2. cap. 6. Hist. Soc. Orland. tom. 1. l. 4. num. 83.

Vngarus Minorita in expositione Symboli serm. 70.

haet

haet u van eenen anderen ghedaen te worden / siet dat ghy dat eenen anderen tot gheender tijdt en doet. Dit woordt / als een saedt geworpē zijnde in het herte van den wereldtschen Joncker / heeft soo metter tijdt ghewrocht / ende hem soo vperigh ghemaeckt in liefde tot Godt eñ sijnen even-naesten / dat hy scheydende uyt dit leven / rechts mondts van hier op-ghevoert is van de Engelen indē schoot vande H. Dryvuldigheydt. Tob. 4.

Dry Oudt-vaders quamen op eenen tijdt by den Abt Stephanus, Priester des Cloosters vande Elioten: ende alsoo sy spraken van gheestelijcke dingen / soo sweegh Stephanus. De Oudt-vaders seyden tot hem: Vader / en antwoordt ghy niet? wy zijn om profijts wille by u ghekomen. Doen heeft hy tot hen gheseydt: Vergheeft het my / tot noch toe en hebbe ick niet bemerckt / wat ghy ghesproken heeft: maer nochtans dat ick wete / dat segghe ick u. Ick en sie nacht ende dagh niet anders dan onsen Heere IESVS Christus, aen't Cruys hanghende. Als sy dit hadden ghehoort / zijn sy vertrocken / seer ghesticht zijnde in sijne woorden. Vit. PP. Rosw. fol. 873.

Een wijse personagie quam P. Fabri vande Societeyt IESV besoecken / ende begheerde op hem / dat hy hem wat goets wilde segghen. Over-legh by u-selven / seyde den Pater, dese teghen-stellinghen: IESVS Christus leyt op een hardt bedde / ende ick op een saecht: IESVS Christus hangh naeckt ende bloot onder den blauwen hemel / ende ick woone wel ghedost in een goet huys; IESV Christi hooft rust op een doorne-croone / mijn op een oor-kussen; IESV Christi zijde is gheopent / ende mijn herte is voor hem ghesloten; IESV Christi handen ende voeten zijn vast Recueil des hommes de la Compag.

aen

aen den Cruyce ghenagelt/ende de mijne loopen tot quaedt; IESVS Christus is met gal ende edick ghelaeft/eñ ick drincke mijnen wijn eñ bier/&c. Den man gingh hier mede weck/ weynigh achtende 't ghene hy als daghelijcksche dingen ghehoort hadde. Maer korts daer nae sittende ter tafel / daer een bancquet bereydt was / quamen hem alle dese dinghen te voren/ende raeckte hem soo levendigh/dat hy terstont die tafel verliet/ja oock de wereldt/ende al datter in was/eñ wiert Religieux. Soo Baduradus Bisschop van Paderborne eens vraeghde / wat dat dese woorden beduyden: De vossen hebben haer holen / ende die vogelen des hemels nesten; maer den Sone des menschen en heeft niet daer hy sijn hooft op neder-legghen magh? ende soo daer een vanden huyse antwoorde; dat CHRISTVS sochte de wooninge van onse herten/maer daer in geen plaetse en vondt om de sonden: heeft dit den H. Meinulphus, die hier by was/soo gheraeckt / dat hy van dien tijdt af ghedurigh peynsde/ hoe hy voortaen CHRISTVM in de herberghe sijns herten logeren soude; ende als segghen met Laban: Komt binnen ghy ghebenedijde des Heeren / waerom staet ghy buyten? Ick hebbe dat huys bereydt ende de plaetse. Beyde de Macarij, sittende in een pont om de Nijl te passeren; soo heeft een vande Colonellen / die mede in het schip waren met veel Hovelinghen/tot hen gheseydt: Saligh zijt ghy-lieden / die dus met de wereldt spot / alles verlatende. Maer antwoorde den eenē Macarius, hoe sal het dan met u uyt-komen/ met wie de wereldt selver spot? hy dese woorden in-nemende/is naer huys ghegaen/ende heeft verkocht al dat

Surius 5. Octob.
Matth. 8.
Gen. 24.
Vit. PP. Rosw. fol. 482. & Rosw. 2. Januar.

dat hy hadde/ende den armen dat uyt-gereyckt/ ende naeckt den naeckten CHRISTVM gevolght. *Siet num.18. van daghen*, ende *num. 34. van daghen*, ende *num.7.van maenden*. Soo dat de woordē van Macarius de benedictie verreghen / die eertijdts gheschiedde aen den pijle van Ionathas, ende aen het sweerdt van Saül, daer wy van lesen: Ionathas pijl en quam noyt wederom achterwaerts; ende Saüls sweerdt en is noyt ijdel wederom ghekomen. Den salighen P. Franciscus Borgia pleegh te segghen / dat een mensch hem dickmaels behoorde te beschamen / dat hy met sijne conversatie soo luttel deughts dede onder de menschen / daer hy nochtans behoorde te wesen het sout der aerde; op dat soo wie hem aen-hanght / als door het proeven van't sout / met den smaeck des eeuwighen levens verfroyt soude moghen worden. Sulck-een sout was ten 1. Gregorius Thaumaturgus, die daerom korts voor sijnen saligē doorganck vraeghde / hoe veel daer noch waren binnen Neocæsarea, die het Christen gheloove niet aen en hinghen: ende sy antwoorden; seventhien. Godt lof / seyde hy / soo veel Christenen waren daer / doen ick eerst Bisschop wierde! Hy hadde dan sonder twijffel met sijn ponden wel ghearbeydt / ende andere vijf daer toe ghewonnen; ende heeft daerom oock vanden Prince der herders ontfanghen de onverderfelijcke croone der glorien. Ten 2. den H. Amandus, die daerom stracx na den loop sijns levens (den welcken hy in Henegouwe volbracht heeft / in een Clooster datmen nu na hem noemt d'Abdije van S. Amand) verscheen aen de H. Aldegondis Abdisse / woonende te Maubeuse, in't Clooster dat sy daer ghetimmert

2.Reg.1.

Rosw. 30. Septemb.

Matth.5.

Rosw.17. Novemb.

1.Petr.5.

Gislen. in vit. c.12.

timmert hadde; al-waer de H. Maghet op-ghe-
trocken wesende inde beschouwinge van hemel-
sche dinghen / heeft ghesien tot haer komen een
hemelsche bende der Enghelen / ende mannen in
een seer groote claerheydt / ende in langhe wit-
blinckende cleederen / staende in wijse van eene
croone / rontsomme een weerdighe persoone. Sy
vraeghde wie hy was dien weerdighen man / na
wien alle die andere saghen? Ende den Enghel
heeft haer geantwoort: Dit is Amandus Godts
beminden / die uyt de wereldt na den hemel gaet.
Maer wie zijn sy die soo op hem sien / ende hem
als glinsterende lelien om-ringhelen? dese zijn /
seyde den Enghel / die hy door sijn heyligh leven
ende vyerighe leeringhen in Vlaenderen ende el-
ders bekeert / ende tot de kennisse eñ liefde CHRI-
STI ghetrocken heeft; met de welcke hy nu glo-
rieuselijck in-gaet inde blijdschappen sijns Hee-
Prou. 17. ren: Want de croone der Ouderlingen / seydt den
Wijse-man / zijn hare kinderen; te weten / die sy
1. Cor. 4. in IESV Christo door 't Euangelie ghebaert heb-
Philipp. 4. ben. Daerom seyde oock den H. Apostel / dat die
van Philippen sijn blijdschap souden wesen ende
sijne croone / tot lof / eere / ende glorie inde openba-
ringhe ons Heeren IESV Christi.

VII. Overloopt het register nae 't welck ghy uwe
wercken ende conversatie zijt schickende: ende
houdt rekeninge / hoe dat ghy uwen tijdt besteedt
hebt: ende overleght oft ghy den selven niet be-
ter ende profijtelijcker en soudt konnē besteden /
daer ghy weet ten 1. dat indien ghy wel doet / dat
ghy dat sult ontfanghen / ende niet Godt. Wat
Iob 22. batet Gode / seyde Eliphas tot Iob, dat ghy recht-
veerdigh zijt? oft wat gheefdy hem / is 't dat u le-
ven

ven onbesmet is? Wat batet de Sonne/dat ghy u venster opent? oft wat verliest sy / dat ghy die sluyt? Ten 2. dat elcken dagh nu is boven thien duysent daghen / ghelijck S. Antonius seyde in sijn uyterstezende dat Godt al u dagen / uren/ende ooghen-blicken op-teeckent: ende dat ghelijcker gheen hayr van u hooft verlozen en sal gaen/ alsoo gheenen oogen-blick vanden tijdt/ vanden welcken ghy gheene rekeninge en sult gevē vooz den Heere van hemel ende aerde. Eñ al gaf het jongsken Alcibiades aen sijnen oom Pericles raedt om de rekeninge t'outgaen/ die hy anders hadde moeten doen aen die van Athenen / vande welcke hy fabzijck-meester ghestelt was van de kercke van Minerva; soo en sult ghy nochtans de opperste rekeninghe niet konnen ontgaen dooz list oft pzactijcke. Dit denckende Philippus den III. Coninck van Spagnien / ende ghevoelende dat sijne sieckte doodelijck was/ heeft hem dooz biechten begonst te berepden. Nae de biechte en lieten hem even-wel sijne gedachten niet rusten; ende vzaeghde dickwijls sijnen Biecht-vader oft al wel gheseydt was? ende verclaerde eyndelijck de bangighept sijns herten/ende seyde dat hy seer vzeesde vooz de oozdeelē Godts/aen wien hy nu van soo veel jaren/ende van soo veel saecken des rijckx rekeninghe moeste geven. Den Biecht-vader sochte de vzeese in hem te matighen / op-halende aen d'eene zijde des Heeren ghenadighe-den / aen d'andere zijde eenighe wercken Gode aenghenaem/die den Coninck tot bescherminge van het Catholijck geloobe gedaen hadde. Hier mede niet rustende / riep hy 's anderen daeghs sijnen ozdinarisen pzedicant P. Ieronymus Flo-

Luc. 21.

Val. Max. lib. 3. c. 1.

rencia

rencia vande Societeyt IESV, eñ seyde: Zijt ghy/ Vader / indachtigh/dat ghy prekēde op Asschenwoensdagh seydet / datter iemandt van u toehoorders voor het eynde vandē Vasten by avontuere sterven soude? ick hebbe van dien tijdt af gherekent dat die woorden my raeckten: eñ ghelijck ick ghevoele / soo sal den Heere haest mijne dagen eyndigen / maer niet sonder mijne vreese. Godt gave dat de twintigh jaren die ick regierende gheleeft hebbe / inde Exemptagie over-gebrocht hadde/Gode ende my alleen levende! wel seyde P.Florencia,dat ghy doen metter daet soudet ghedaen hebben/doet dat nu metter begheertezende leght nu noch voor de voeten vandē ghecrupsten Coninck uwe croone/u leven/ende uwe ziele. Den Pater presenteerde hem een Crucifix. 't welck den Coninck eerbiedelijck ende devotelijck kussende/seyde: Waerlijck ick legghe hier upter herten neder de croone/mijn leven/eñ alles dat ick van boven ontfanghen hebbe. Roepende daer na sijnen sone/seyde hy: siet kindt / ick gae den wegh mijnder vaderen in: denckt te sterven/ ende leeft soo/dattet u niet en berouwe geregiert te hebben/ghelijck het my berouwt. Weest eenen vader der armen/ eenen lief-hebber vande glorie Godts ende vande gherechtigheydt; ende en laet u in gheender tijdt behaghen/'t ghene Gode soude moghen mis-haghen. Neemt dit Crucifix/ 't welck uwen Over-groot-vader mijnen vader besproken heeft/hy my / ende ick u nu legatere/ om ghedachtigh te wesen in alles sijne glorie voor te staen. Hier nae adieu segghende aen P. Florencia, die hy seer beminde/ seyde hy: Gaet mijn Vader/ ende verkondight vry op den stoel/

dat

dat den Coninck van Spagnien nae twintigh DEN.
jaren sijns rijcks bevonden heeft / dat het groot schijnt Coninck te wesen / maer dattet bitter is Coninck te sterven; eñ vervaerlijck/naeckt ende bloot/on-verghelselschapt/eñ alleen voor Godts vierschare te moeten verschijnen met een rekeninghe van soo veel jaren/ ende van soo veel saken! Hier op misschien oock oogh hebbende sijne Excellentie Graef Maurits, sone van Wilhelmus Prince van Oragnien / ligghende op sijn sterfbedde/seyde hy dickwijls al suchtende/Scherpenheuvel,Scherpen-heuvel! Den predicant vraeghde hem: waerom hy soo menigh-mael dese woorden sprack? Hy antwoorde:en moet ick nu niet eenen scherpen heuvel over? Den Coninckljcken Propheet David dese selve dinghen overleggende/seyde: Door-steeckt mijn vleesch met Psal.118.
uwer vreese/want u oordeelen hebbe ick gevreest.
Eenen Out-vader siende eenen lacchen/heeft tot Vit. PP.
dien gheseydt: wy moeten rekeninghe van heel Rosw.
ons leven geven voor den Heere van hemel ende fol.567.
aerde/ende lust het u te lacchen? Een van d'Orde van Cistercien,door het voor-bidden vande Dionys.
H. Moeder Godts van doodt levendigh ghewor- Carth. de
den zijnde / verhaelde dat hy voor Godts vier- novis.
schare beschuldight hadde gheweest; ende dat / ter wijlē den Rechter ter sijde handelde/als wat van hem gheschieden soude; hy sijne ziele in sulcke bangigheyt vondt/dat/waer't by aldien datse oock als eenen bergh van stael geweest hadde/ sy soude als het wasch van angst ghesmolten hebben. *Siet num.23. van daghen.* Ete ick oft drincke ick/seyde den H. Hieronymus, altijdt slaen in D.Hieronym.super
mijn ooren de bazuynen: Staet op ghy dooden Matth.

ende komt ten oordeel; nochtans dede hy sulcke penitentie/dat sijn gebeente rinckelde van magherheydt als hy gingh. *Siet num.* 11. *van jaren.* Maer eylaes! wie bindt dese dingen in sijn herte?

Ex Histor. Indicis, Hispanicè cõscriptis. Et Ioseph. à Costa l. 7. Histor. Ind. c. 23.

Wy doen als Motezuma den Coninck vã Mexico in Indien/die seer vast slapende in weelden/ niet eens en dachte op het toe-komende: gelijck Godt dat aen-wees door dese vertooninghe. Eenen goedẽ acker-man in Indien/wesende besigh buyten op't veldt/sagh eenen over-grooten arendt tot hem vliegen; van den welcken hy in't ghewichte is op-ghenomen gheweest ende ghebracht aen den mondt vã een speloncke: al-waer neder-gheset zijnde/spraek den arendt: Alder-moghensten Heere/siet daer/dien ghy wilde dat ick brengen soude. Den huys-man sagh om/oft hy by-avontuere sien konde den genen/tot wien den arendt spraek. Maer hy en sagh niemandt: alleen hoorde hy een stemme/die tot hem seyde: kent ghy den man die hier ter aerden leyt uytgherockt? slaende dan sijn ooghen nederwaerts/ sagh hy eenen man ter aerden ligghende/over-wonnen van den slaep/in Conincklijck gewaet/ ende hebbende in sijn handt eenen waeyer van bloemen/met een wel-rieckende brandende lemmet inde handt/na 't ghebruyck van't landt. Ende soo hy dien scherper aen-sagh/kende hy dat het Motezuma was; en antwoorde: O grooten Heere/desen schijnt immers onsen Coninck Motezuma ghelijck. Waer op de stemme seyde; ghy spreeckt de waerheyt: siet hoe vast slaept hy; ende hoe luttel voorsiet hy 't quaedt dat hem genaeckt. Ende om daer af een proeve te hebben/ neemt de brandende lemmet die hy heeft/ende

houdt-

houdtse aen sijn oogje van't been; ende ghy sult claerlijck bevinden / dat hy niet en voelt. Den huys-man en dorste dat niet bestaen / want hy vreesde den Coninck. Maer de stemme antwoorde; vreest niet: want die dit gebiedt / is meer dan Motezuma, daerom doet het. Soo nam hy dan de branden de lemmet uyt des Coninckx handt / ende stackse al branden de aen sijn oogje; maer hy en voelde / noch en roerde hem oock in't minste niet. Doen antwoorde de stemme: gaet tot den Coninck / ende verhaelt wat ghy ghesien hebt. Ende den huys-man wederom van den arendt op-genomen zijnde / wierdt gestelt op de plaetse daer hy hem hadde op-ghenomen. Ende heeft het alles den Coninck verhaelt: die oock bevonden heeft / dat sijn oogje verbrandt ende versenghe was / 't welck hy tot noch toe niet en hadde gheweten. Immers de beteringhe en volghde niet; ende daerom moesten de plaghen volghen. Den Propheet Ieremias riep ende preeckte opentlijck binnen Ierusalem vande aen-staende destructie door de Chaldeen ende die van Assyrien, ende dat Sedechias den Coninck van Iuda ghevanghen soude ghebrocht worden binnen Babylonien: maer den Coninck achtede dese dreyghementen weynigh; ende soo veel te min / om dat den Propheet Ezechiel geroepe hadde / dat den Coninck Sedechias Babylonien niet sien en soude. Sal ick Babylonien niet sien / dochte den Coninck / soo en sal ick er niet ghevangen binnen komen; oft kome ick daer binne / soo sal ick het immers sien / ende soo sal Ezechiel loghenachtigh bevonden worden. Maer Ieremias ende Ezechiel seyden alle beyde de waerheydt: want eylaes hy is

Ierem. 37.

Ezech. 12.

in Babylonien ghevanghen ghebrocht / na dat
4.Reg.25. Nabuchodonosor hem d'oogen hadde laté uyt-
steken. 'T selve sal ghebeuren allen den ghenen
die daer ghelooven ende hopen als Christenen/
ende onder-tusschen leven als Heydenen. Sy
hooren aen d'eene syde Godts dreyghementen
inde Schriftuere; ende aen d'andere syde hoo-
Ezech.18. rende/dat Godt niet en wil de doodt der sonda-
ren / maer dat sy leven ende behouden zyn; oock
Psal.138. datse Godt al schryft in syinen boeck / eñ geenen
Ioan. 6. buyten en stoot die tot hem komt/ eñ voor wien
hy syn bloedt ghestort heeft / ende de doodt ghe-
storven is; soo nemen sy dit al tot verhardinghe
ende verstyvinghe in hare boosheydt: eñ levende
als verckens / houden sy niet-te-min datse dat
helsch Babylon niet sien en sullen / maer recht-
schapen behouden sullen zyn; maer eylaes sy te-
kenen sonder weert/ ende sullen daerom niet be-
ter varen als Sedechias dede: naer 't ghene dat
Exod.32. Godt eertydts tot Moyses seyde: Soo wie tegen
my sondight / dien sal ick uyt myinen boeck va-
ghen. *Siet num.35.van daghen.* Wel mocht Moyses
dan roepen: Het is een volck sonder raedt /ende
sonder voorsienigheydt. Och oft sy wijs waren
ende verstonden / ende de uyterste voor-saghen!
Aug. seu Och oft sy verstonden / seydt den H. Augustinus,
Auct.spec. de voorleden sonden/ hoe bitter dat die zyn; hoe
Pec. c 3. ydel dat zyn die teghenwoordighe; ende hoe on-
tom.9. vruchtbaer die toe-komende. Ende Isaias seydt:
Isai. 57. Daer en is niemandt die't verstaet. Ende Iere-
Ierem.12. mias roept: Daer en is niemandt die't metter
3.Reg.13. herten over-denckt. Eenen sekerē Prophecet van
Iuda ghekomen zynde door des Heeren woordt
te Bethel, ende siende dat hy met preken niet uyt
en rech-

en rechtede onder de menschen / liet de menschen staen / ende keerde hem tot den steenen autaer / ende seyde: Autaer/autaer / dit seydt den Heere; in twee stucken suldy ghescheurt worden / en die asschen die daer op u zijn / sullen uyt-ghestort worden. Het dochte den Propheet verdraghelijcker te wesen met de steenen te spreken dan met de menschen. Den H. Antonius de Padua ginghy preken aen de visschen / om dat die van Arimi-num, daer veel ketteren binnē waren / hem weygherden te hooren: ghelijck dat breeder in sijn leven verhaelt wordt. Den rijcken-man badt dat Abraham een vande dooden in sijns vaders huys wilde senden / om aen sijn broeders te ghetuygen / dat sy oock niet en quamen in de plaetsen der tormenten. Hy begheerde eenē predicant te hebbē vande andere wereldt / die sijn broeders soude vermanen: want daghelijcksche trompetten en schenen hem niet crachtigh ghenoech te wesen / om sijn broeders te doen op-staen van den slaep der sonden in hunne weelden. Den heyligh-ghen Ioannes Chrysostomus in't beginsel sijns Bisdoms begonst binnen Constantinopelen sijne predicatie in de teghenwoordigheyt van den keyser Arcadius, ende van al sijn hof. Van dese woorden: Doet penitentie / want 't rijck der hemelen ghenaeckt: ende braeght ghy / seyde hy / hoe ghy weerdige vruchten van penitentie doen sult? Ick segghe: doet wercken contrarie teghen de sonden die ghy gedaen hebt. Hebdy iemandt iet ontnomen? gheeft nu van het uwe. Hebdy u inden echt vergrepen? onthoudt u in den echt eenighe dagen vande wercken des houwelijcks. Hebdy iemandt vermaledijdt? gheeft nu bene-

Rosw. 13. Iun. & Chron. Minor. Gall. l. 5. cap. 18. Luc. 16.

Sur. 27. Ianuar.

Sur. 23. April.

dictie. Den H. Petrus vander Predick-Heeren Orde nam in sijne sermoonen dese woordē voor sijnen theem: Noch veertigh daghen/eñ Niniue sal vergaen: ende hy riep: Ghy/o Milanen, ghy Parmen, ghy Cremonen, zijt een Niniue: en doet ghy geene penitentie/ghy sult vergaen: de roede hanght over u hooft. Dus blies hy de trompetten/om dase immers hare ooghen soudē openen (die de sonde ghesloten hadde) eer de straffe die opende. Maer eylaes! wie wordt hier door beweeght ende bekeert? Als eertijdts/soo gaet het heden. Noë preeckte aen de menschen/die daer waren door den over-vloedt; Moyses preeckte aen Pharao, ende aen Core, Dathan, eñ Abiron; Micheas den Propheet aen Achab; Achior aen Holofernes; Isaias aen een volck besmet van lippen; Ioannes den Dooper aen Herodes; CHRISTVS aen de Phariseen/ende aen Pilatus; Paulus aen die van Philippen in Macedonien, als mede aen de Presidenten ende Stadt-houderen van Cæsareen Felix ende Festus, eñ aen Agrippa den Coninck; Iacobus den Meerder aen die van Spagnien; Willibrordus aen Radbodus den Coninck der Friesen: maer sy en rechteden niet uyt/oft immers seer weynigh. Ende van waer komt doch dit ghebreck van doofheydt ende onbeweghelijckheydt/dan uyt de vederfelijckheyt des vleeschs/als uyt de ader ende wortele van
Rom. 7. alle sonden? ghelijck den H. Apostel seydt: Ick weet datter in my/dat is/in mijn vleesch/gheen
Iudic. 16. goet en woont. Want ten 1. Dalila en heeft soo
3. Reg. 11. veel laghen niet gheleyt aen Samson. 2. Noch de
Prou 7. vrouwē aen Salomon. 3. Noch d'oneerbare vrou-
Apoc. 17. we aen den jonghelinck. 4. Noch de groote hoere

van

van Babylon met den gulden kelck in haer handt / aen de Coninghen der aerde. 5. Noch gheenen voghelaer om de voghelen te vanghen; als het vleesch de ziele wel laghen leyt/om die te verleyden. Ende al-hoe-wel den gheest 't meeste deel is van den mensch; ende dien volgende ghelijck wy leven uyt den gheest / alsoo oock na den gheest behoorden te wandelen; overmits nochtans dat den gheest diep in het vat des vleeschs versoncken is (na 't segghen van Salomon: Ick hebbe ghecreghen een goede ziele; ende eertijdts quam sy in een onbesmet lichaem / maer nu en kan ick my anders niet onthouden / 't en ware dat Godt gave) soo volghtse den treck ende de wanckel-barigheydt des vleeschs: want elcke sake volght den aert van't gene daer hy aen versamelt. Worpt ghy claer water in inckt / 't water sal sijne claerheydt verliesen / ende als inckt swart worden. Worpt ghy goedē wijn in azijn / den wijn sal sijn suyverheyt verliesen / ende veranderen in azijn. Alsoo den geest dalende in het bedorven vat des vleeschs / volght in alles den aert des vleeschs: na 't segghen van den Apostel: Die hem met een gemeyne vrouwe vereenight / wordt een lichaem met haer: alsoo den geest hem vereenighende met Dalila, ende met Apeme de concubine/dat is/met het vleesch/ laet hem met Sampson, ende met Darius van haer aen-locken; ende bemint haer soo seer/dat hy sijns selfs ende sijns landts vergetende / niet anders en denckt / spreeckt/handelt/als dat tot den vleesche dient/ ende tot de plaetse daer het vleesch oorsproncke-lijck van daen is: ende al is den gheest ghewilligh ende vlijtigh; het lichaem nochtans dat ver-

Gal. 6.
Sap. 8.
1. Cor. 6.
Iudic. 14.
3. Esdr. 4.
Sap. 9.

verdorven wordt/besvaert de ziele / ghelijck den waghen het peerdt besvaert/ ende dat dickwijls met hem treckt van boven inde sloot: alsoo treckt het vleesch menigh-mael de ziele met hem indē modder der eeuwiger verdoemenisse. Maer om wat oorsake/sult ghy segghen / moet de ziele de boeten vande sonden betalen / ter-wijlen sy van het vleesch in-ghelupt wordt ende verleydt? ick antwoorde: Ghelijck Adam niet en hadde moeten luysteren na de stemme sijnder vrouwe/ende niet eten van den boom / van den welcken Godt hem gheboden hadde dat hy niet eten en soude: alsoo en moet de ziele naer de stemme van het vleesch niet luysteren; oft doet sy het/soo is sy inde selve verdoemenisse met het vleesch / ghelijck Adam was met de vrouwe. Om dit te verstaen/ let op dese parabel. Eenen Coninck gaf sijnen boomgaerdt te bewaren aen twee Edel-lieden / van de welcke den eenen blindt was / ende den anderen creupel. Den creupelen seyde tot den blinden: ghy zijt kloeck ende sterck / neemt my op uwen hals/ende tilt my op / ick sal de vruchten plucken. Den Coninck komende/ende soeckende vruchten inden boomgaert / en vondter gheene. De dieverije vrack uyt/eñ 't proces diende voor den Coninck. Den blinden ontschuldighde sy-selven/want hy de vruchten noyt gesien en hadde; ende beschuldighde den creupelen van dat hy hem 't quaet in-gegeven hadde/ende de vruchten af-ghepluckt hadde. Den creupelen daer teghen ontschuldighde sy-selven / want hy noyt aen de vruchten en soude hebben konnē komen/ 't en ware den blinden hem gedragen ende op-ghetilt hadde. Den Coninck gaf de sententie

Gen. 3.

datse

datse beyde hanghen souden; den creupelen/ om sijn quaet in-geven/ende om dat hy de vruchten af-ghepluckt hadde; ende den blinden / om dat hy den anderen in het op-tillen ghedient hadde. 't selve vonnis sal oock ghestreken worden over de ziele (als met Isaac verblindt zijnde door de erf-sonde) ende over het lichaem / als daer door gekrenckt zijnde/ ende als met Iacob hinckende door den slagh/ ontfangen vanden helschen Enghel/ die hem over-wonnen heeft. Een-iegelijck wordt ghetenteert /seydt S. Iacob, van sijne begheerlijckheydt (dat is/ van sijn vleesch) af-ghetrocken zijnde ende aen-ghelockt. Daer na als de begheerlijckheydt ontfanghen heeft/ baert sy de sonde/ende de sonde/als sy volbracht is (te weten/door de mede-werckinghe vande crachtē der ziele/in-sonderheydt van het verstandt ēn vanden wille) brenght voort de doodt / te weten der ziele: ende alsoo beyde deelachtigh zijnde in de sonde / verballen sy oock beyde inde tormenten. Niet anders als een mensch die Bisschop ende Hertogh ghelijckelijck is; ende verloren gaende den Hertogh hebbende wereldtsche domeynen / om sijne sonden ende over-tredinghen; waer kan den Bisschop varen elders als den Hertogh/ terwijlen het maer een persoone is / ghelijck het lichaem ende de ziele oock maer eene persoone en maken/ ende gemeynschap hebben der werckinghen /'t zy in't goet / oft in't quaedt? Seer wel vermaent dan den Wijse-man: Sone (o ziele) en gaet niet na uwe begeerlijckheden (te weten van u vleesch) is't dat ghy hare begheerlijckheden volght /soo sal sy u maken tot een blijdschap u-wen vpanden. *Siet num. 5. van uren.* Den heyligen

Gen. 27.

Gen. 32.

Iacob. 1.

Eccl. 18.

DEN.
Apostel sprekende vanden weder-standt/dien hy
Rom.7. dede in desen strijdt/seyde: Ick hebbe een behagen in de wet Godts na den inwendighen mensch; maer ick sie een ander wet in mijn leden / strijdende teghen de wet mijns verstandts/ende my vangende inde wet der sonden/die in mijn leden is. Ende van desen strijdt hebben wy eene afbeeldinghe inden strijdt / die daer was tusschen het huys van Abraham, ende 't huys van Loth.
Gen.13. Beyde hadden sy veel beesten; ende 't landt was cleyn ende nauw; soo datse t' samen niet en konden hoeden; ende daerom duerde den twist totter tijt toe/dat Abraham van Loth af-scheydde. Alsoo den gheest en 't vleesch hebben beyde hare kudden/dat is / hare trecklinghen ende begheerten. Den gheest heeft als een kudde van schapen/ ende 't vleesch een kudde van bocken. Ende 't landt daerse in weydē moetē / is den wille des menschs; die soo engh is/dat haer beyder kudden daer t'samen ghelijck niet weyden en konnen.
Isaiæ 28. Dat bedde is benauwt / seydt den Propheet / alsoo dat den eenen moet af-vallen: ende den corten mantel en kan die beyde niet bedecken. Ende overmits dat den geest soo wel als het vleesch daer weyden wil / hier uyt komt onderlinghen strijdt; den welcken sal dueren tot dat de scheydinghe door de doodt gheschieden sal. Godt geve
2. Reg. 3. onder-tusschen / dat ghelijck Davids huys was toe-nemende/ ende altijdt in hem selven lanckr soo machtigher; maer Saüls huys minderde alle daghe; alsoo den gheest in ons magh aen-nemen/ende 't vleesch verminderen ende af-staen! maer ter-wijlen desen strijdt langh is ende sorghelijck; daerom riep den H. Apostel al suchtende:

tende: Ick onsaligh mensch / wie sal my verlossen van't lichaem deser doodt? de gratie Godts / door IESVM Christum onsen Heere. Ende onder dit staende zeyl vande gratie Godts moet den mensch mede roeyen ende arbeyden / om met de gratie Godts onbevleckt ghevonden te worden na ziele ende lichaem. Maer nochtans niet op sulcker maniere kan hy sijn lichaem goet ende heyligh maken / als wel sijne ziele. Want oock anders maeckt eenē schilder een beeldt / ende anders eenen steen-houwer. Eenen schilder doeter toe ende leyt verwe op verwe: eenē steen-houwer die snijter af. Alsoo om het beeldt uwer ziele te fatsoenerē / soo leght deught op deught; maer om u lichaem te heyligheu / soo snijdt af allen overvloedt in spijse ende dranck; in rusten eñ slapen; alle curieusheydt in sien ende hooren; in gaen ende staen; in hanteren ende converseren; ende in andere dinghen die de vleeschelijcke nature gelijck zijn: ende ontladet u van weelden door vasten / waken / bidden / ende andere penitentien: na 't segghen van den Apostel: Ick castijde mijn lichaem / ende brenget onder slavernije. Ende en meynt niet dat ghy te teer zijt / ende dat ghy geene penitentie en soudt konnen doen: denckt eer hoe dat andere ons ghelijck / ja jongher / edelder / teerder / ja dickwijls hier by met vele sieckte bevanghen / soo vele penitentien ghedaen hebben: proeft het dan oock / ende sult naer mijn segghen waer vinden / dat ghy veel stercker zijt dan ghy wel meynt. Ende en ghelooft niet lichtelijcken in dit poinct u-selven / u vleesch / u lichaem / dat maer te schalck en is om u wijs te maken / dat ghy niet bequaem en zijt tot eenige penitentie:

Rom. 7.

1. Cor. 9.

wans

want ghelijck den vos hem doodt gebeynst / om dat hy de hinnē/hem sonder vreese na-komende/ soude onversiens op-vlieghen ende op-eten ; soo doet dit snoode lichaem oock/'twelck hem swack ende kranck/eñ half doodt versiert / om dat ghy compassie met hem hebben soudt / ende dat naer sijnen wille ende lust streelende voeden. Siet wel toe / ende kent sijn oude treken : het heeft u dickwijls in't net ghebrocht/ maer wacht u dattet niet meer en gheschiede. *Siet num. 35. van daghen*, ende *num. 4. van vveken*, eñ *num. 9. van maenden.*

VIII. Overdenckt hoe dat den duyvel als een spinne sit in alle creatueren: ende dat de creatueren den wijn zijn/den duyvel den schencker/die u noodet om daer af te drincken; ende dat inden croes een slanghe verborghen leyt ende den moort-priem. Den Tygher meynende eene andere Sonne te sien/ als hy den spieghel siet vande jaghers in een net ghestelt tegen die stralen van de Sonne / soo staet hy verbaest ende als betoovert /ende hier mede sijns weghs vergetēde /wordt hy sonder merckelijcke moeyten ghevangen. De creatueren zijn de spieghelen vande schoonigheydt Godts : ende den mensch hem daer toe te seer na der sinnen behaghen keerende / vergeet sijnen wegh te gaen dien hy moest vervolghen/eñ valt inde stricken vande helsche jaghers. Hannibal niet konnende tot sijn voornemen komen van een sekere stadt met ghewelt te veroveren / heeft sijn soldaten leeren dansen ende springhen na de wijse vande borghers vander stadt : heeft oock gheboden / datse hen met vremde cleederen cleedende/souden voeghen onder de borghers/die ter sacrificie uyt-quamen tot een plaetse van eenen

Af-godi-

Af-godischen tempel buyten de stadt. Ende 'tis DEN.
ghebeurt dat sy houdende handt aen handt al
dansende quamen onder de borghers binnen de
stadt / ende alsoo die over-weldighden. 'T selve
doet met ons de wereldt / 't vleesch / ende den duy-
vel: sy luyen ons met der Sirenen stemmen soet-
kens in; en over-vallen alsoo de stadt onser ziele /
ende dat door het aes der creatuerē. *Siet num.* 16.
van jaren. Ende overmits dat Godt alle dingen Psal. 8.
onder de voeten der menschen onderworpē heeft /
soo zijnse den mensch ghehoorsaem / ende dienen
hem naer sijnen wille oock in sijne ydelheydt.
Seght hy tot de Sonne / Mane / oft tot een bran-
dende keerse / komt ende verlicht my in mijne
duyghheydt / in mijne dieverije / sy doen het.
Seght hy tot het vyer / verwarmt my tot mijn-
der weelde; tot de locht / verkoelt my; tot de zee /
vervoert my; tot die aerde / draeght my; tot
broodt / wijn / vleesch / kleedinghe / gelt / dient my
tot mijnder vermakinghe in mijn plaisieren;
sy doen het / ende dat om den ghenen die haer on-
der de handen vanden vrijen wille des menschs Rom. 8.
onderworpen heeft; ende niet uyt haer selven:
want sy suchten hier over / ende wenschē dat het
eynde quame van dese slavernije / ende den dagh Sapient. 5.
van wrake over den mensch / die haer tot schan-
de van den Schepper dus mis-bruyckt. Dan
sullen de kelen open-gaen vande creatueren / die
aen hem zijn / ontrent hem / onder ende boven /
voor ende achter hem / ende sullen tegen hem op-
staen in het oordeel ende hem verdoemen / want
sy hebben meerdere eerbiedinghe / trouwe / dienst /
ende ghehoorsaemheyt aen hem bewesen / dan hy
aen sijnen Heere en Godt. De ezelinne van Ba- Num. 22.
laam,

DEN.
laam, die voor den Enghel weeck van den wegh/
sal op-staen teghen den onbeschaemden mensch;
3.Reg.17. de raven van Elias, teghen den vrecken; de leeu-
Dan.6. wen van Daniel, teghen den grammoedighen;
Ion.c.2. den walvisch van Ionas, tegen den onghehoorsa-
Prou.6. men; 't mierken teghen den traghen; den osse
Isaiæ 1. kennende sijnen besitter / ende den ezel de cribbe
sijns Heeren / teghen den onverstandighen; den
Tob.11. hondt van Tobias teghen den ontrouwen; den
Ierem.8. kiecken-dief/de tortel-duyve/ende die swaluwe/
die haren tijdt ghekent hebben/ tegen den achte-
loosen; den oyevaer/ teghen den ondanckbaren;
de voghelen des hemels / teghen die daer swaer
2.Mach.3. is van voorsheydt; het peerdt dat hem stelde tegen
Heliodorum, teghen den kerck-schendighen; de
S. Chry- kick-vorsschē onderdanigh wesende aen de stem-
sostom. me van eenen Priester/die haer beval datse swij-
ghen souden / ter-wijle in de kercke 't ghebedt
gheschiedde/teghen de snaterende labbe-kacken;
Num.20. den steen van Moyses daer water uyt-vloeyde by
de wateren des weder-segghens / tegen den on-
leetwesenden; de Iordane die achterwaerts om-
Eccl. 1. keerde/tegen den verkeerden; de vloeden keeren-
de wederom tot die plaetsen daer sy uyt-komen/
teghen den sondaer die tot Godt niet en wil we-
Psal.106. der-keeren: ende soo voorts. Ende als-dan sal
alle voorsheydt haren mondt stoppen; ende alle
Psal.118. creatueren sullen dan segghen: Rechtveerdigh
zydy Heere/ende recht is u oordeel. Om dan in
dit oordeel niet te verballen / soo siet toe dat de
vyanden uwer ziele u herte door die creatueren
van den Schepper niet en vervremde. Gheljck
den duyvel de hertē van die van Israël vā Godt
af-keerde door de selve dinghen / de welcke Godt
die

die van Ægypten af-genomen hadde/als goudt/ DEN.
silver/juweelen/&c. Ende ghegeven hadde aen Exod.32.
die van Israël: die hier van naderhandt een gul-
den kalf ghegoten hebben. Soo dat den Wijse-
man seer wel seyt/dat de creatueren zijn tot een Sap.14.
bekoringhe der zielen vande menschen/ende tot
eenen strick vande voetē der onwijsen. Daerom
sal eene wijse ziele voorsichtigh wesen/eñ voor-
sien alle perijckelen/ende daer teghen stellen be-
quame middelen om die t'ontgaen. Dese wijs-
heyt hadde de bruydt/als van haer geseyt wiert:
Uwen neuse is als den toren van Libanus, die Cant.7.
teghen over Damascus siet. Damascus was d'eer-
ste stadt van het rijck van Syrien, ende als een
splinter in d'ooghe van die van Israël, om dan
van die van Syrien niet over-vallen te worden/
hadde Salomon by den bergh Libanus eenen seer
hooghen toren op-gherecht/ende wachters daer
op-gheset; om van daer alle laghen ende aensla-
ghen vande vyanden te ontdecken. Stelt dan
mede eene hooghe wacht-plaetse; ende weet met
uwen neuse/dat is/met de wijsheydt uwer ziele/
te riecken/ende te onderscheyden den reuck der
deughden van den stanck der sonden. Ende ghe-
lijck de schippers uyt-worpende het diep-loot/
proeven de diepte vande zee; alsoo let op den
grondt vande aen-lockinghe des duyvels door
de creatueren. Ende presenteert aen Godt alleen
den sleutel uw's herten/ende houdt goede wacht/
dat den vyant niet onversiens in en sluypt door
eenighe weghen in't casteel uwer ziele: Want die Iacob.2.
in een ontgaet/seydt den H. Apostel Iacobus, is
schuldigh van alles. Wat batet ten 1. gewapent
te zijn vanden hoofde tot de voeten/als de splin-
te ren

teren vande lancie schieten inde visiere van't helmet/'t welck vergeten wordt vast toe te sluyten/ende soo op-gaende vlieghen inde ooghen des gewapenden/ende hem doodelijck wonden? ghelijck het geschiedde aen Henricus den II. Coninck van Vranckrijck / tornoyende met den Grave van Montgomery: ende aen Gerardt Abrahams, aliàs Leckerbeetken, die gheraeckt wierde tusschen 't kasquet ende den rinck-crage/ inden slagh met den Heere van Breautè? Ten 2. wat batet dat eene stadt ghesloten zy met mueren ende bruggen/ende met wacht beset/als den vyandt heymelijck in-sluypt door eenen on-bewaerden wegh? gelijck Sulla secretelijck in-sloop binnen Athenen door het Hoeren-padt: en Philippus den II. Coninck van Spagnien binnen S. Quintijn, door eenen toren/daer geene wacht en was. Ten 3. wat baet het dat Pharao gebiedde/dat-men die Hebreeuwsche knechtkens dooden soude; als hy onder-tusschen Moysem liet over-blijven/die hem niet alleen sijnen scepter ende rijck/maer oock het leven benomen heeft/ ende aen al dat ros-volck van heel sijn heyr. Ten 4. wat baet het dat den Coninck met Daniel verghesellschapt zijnde/die deure sloot van Bels tempel/ende die beseghelde met sijnen Coninckljcken rinck; als Bels Priesters bedecktelijck in-ginghen door verborghen weghen ende alles op-aten? Daerom stelt over-al wacht/dat den vyandt niet bedecktelijck in en sluypt door de poorten uwer sinnen/in-sonderheyt uwer ooghen; want de doodt climt in door onse vensteren/dat is/door onse ooghen. Ende elders: Mijn ooghe heeft mijne ziele berooft. Plato seyde dat

Thuanus & Meteren ad an. 1559.

Ad ann. 1600.

Plutarch. in Sulla.

Thuanus Hist. l. 19. & Meteren l. 1. ad an. 1557.

Dan. 14.

Ierem. 9.

Thren. 3.

Plato de Amor.

het

her ghesicht 't beginsel was vande vleeschelijcke liefde. Ende een ander seyde/dattet was den anghel/ waer-mede ons herte ghevanghen wordt. Hierom seyde Iob: Ick hebbe een verbondt ghemaeckt met mijnen oogen/dat ick niet eens peysen en soude op eender maghet. Ende den heyligheu Franciscus plantede dese leeringe sijne broeders in met de ghelijckenisse van twee bode van den Coninck aen de Coninginne verscheydelijck ghesonden. Den eersten weder-ghekomen ende ghevraeght zijnde / wat hem dochte vande Coninginne? heeft gheantwoort: Sy heeft my met patientie ghehoort/ende met wijsheydt gheantwoordt. Maer wat docht u/seyde den Coninck / van hare schoonigheyt? daer en wete ick niet af; die laet ick u sien ende oordeelen/ antwoorde den bode. Den anderen bode weder-komende / ende sijn boodtschap ghedaen hebbende/ seyde sonder ghevraeght te zijn: Waerlijck Heer Coninck/ groot is u gheluck / dien sulck-een juweel van schoonigheydt ten deele is ghevallen! wel / antwoorde den Coninck/ghy boosen knecht/dat beduydt wat wulpsch ende onkuysch: wech met desen inden karcker. Alsoo mede besloot S. Franciscus; wie en soude niet schroomen/seyde hy/ick en segghe niet wulpsche/maer oock curieuse ooghen te worpen / niet op de arcke die van hout was (ghelijck die van Bethsames deden) maer op de bruydt/die CHRISTVS met sijn dierbaer bloet ghekocht heeft? Dese lesse gaf eene vrouwe van de stadt van Edessen aen Ephræm, seggende: Van d'aerde zijt ghy ghenomen; siet niet my / maer d'aerde aen: ende ghelijck den H. Ephræm dese lesse ontfanghen hadde / soo las hy-se oock een

DEN.
Musæus in Leandro.
Iob 31.
1.Reg.6.
Vit. PP. fol.168.& Rosw. 1. Februar. Ibid.168.

ander voor: want soo hy op een ander tijdt sijne collatie bereydde / soo quam daer een spijtigh vrouwe-mensch aen de leeghste venster van sijne celle/ende in-waerts siende/vraeghde sy / oft hy iet meer tot sijnder collatie begheerde? gantsch niet/seyde hy/dan dry steenen ende wat kalcke / om die venster daer mede toe te metselē. Om dese redenen den weerdighen Alphonsus Rodriguez Coadjuteur vande Societeyt IESV, en sagh noyt in't aensicht vā eene vrouwe/den tijdt van vieren-veertigh jaren. Op dat het stof vande affectien der creatueren/ende 't venijn der sinnelijckheydt in sijne ooghen niet en soude vlieghen / noch vande ooghen in't herte. Ende den saligen P. Franciscus Borgia, als hy oock noch inde wereldt was/en gingh nimmermeer eenighe vrouwen besoecken / dan een hayren-cleedt aen-ghetrocken hebbende. Den Abt Silvanus op-staende van sijn ghebedt/pleegh te seggheu: Weest gesloten/o mijn ooghen / weest ghesloten! de wereldt vergaet ende hare wellustigheydt. Den Abt Elladius hadde twintigh jaren in sijne celle ghewoont; ende sijne ooghen noyt op-waerts ghebeen/om het dack te aen-sien. Beseghelt dan uwe ooghen met het teecken van't H. Cruys/ ende en blijft niet buyten sitten met de rave op't aes der wormē/ maer vlieght metter duyve na d'Arcke; ende ghelijck de conijnen ende hasen loopen nae haer holen /alsoo loopt met de Bruydt in de gaten vande steen-rotse/ ende in't hol vandē muer/ die CHRISTVS is. Seggheude: Heere/ 't is goet dat wy hier zijn. Cyrus den Coninck van Persen ende Meden, over-wonnen hebbende naer veel strijdts ende moeyten Tigranem den Coninck van

Roderic. exerc. perfect. p. 2. tract. 1. cap. 13.

Vit. PP. Rosw. fol. 566. 610.

Vit. PP. Rosw. fol. 568.

Gen. 8.

Cant. 2.

Matth. 17.

Xenophō.

van Armenien; vraeghde hem over tafel / wat rantsoen hy voor sijne huysvrouwe soude willen geven? Hy antwoorde: waer't by aldien ick het rijck van Armenie noch in mijnder macht hadde/ ick soude dat willen geven om haer te rantsoeneren; ende indien dit niet ghenoech en ware/ wilde ick haer geerne met mijn leven en bloedt verlossen. Dese antwoorde behaeghde den Coninck soo seer / dat hy haer beyde stelde op vrije voeten/ ende 't rijck wederom gaf tot een schenckagie. Gaende dan Tigranes na sijn landt toe / vraeghde hy sijne huysvrouwe: wat haer dochte vanden Conincklijcken persoone van Cyrus, ende van sijne schoone ghedaente ende bevalligheydt? Vergevet my/seyde sy/ ick en hebbe noyt op Cyrum gelet/noch op iet dat hem aen-ginghs; ick en hebbe noyt mijne ooghen gheslaghen als op den ghenen/die daer seyde/dat hy bereyt was my met sijn rijck te rantsoeneren / ende met sijn bloedt ende leven geerne te verlossen. Godt gave dat wy / die door IESVM Christum verlost zijn / dat mede deden. De discipelen hunne oogen opslaende in den tijdt van CHRISTI trans-figuratie / saghen niemandt dan IESVM alleen. Siet dan alleen na IESVM: ghelijck de geslagene van Israël saghen na het metalen serpent: ende den Abt Stephanus na IESVM Christum hanghende aen het Cruys. *Siet num.6.van maenden, en num.7. van uren.* Ende seghte IESV Godts Sone/staet my by: ende stelt hem als een teecken op uwe mont/ als een teecken op uwe ooghen: niet op u selfs macht betrouwende/ maer alleen inde hulpe ende ghenade Godts: Want't en zy saecke dat den Heere de stadt beware / te vergheefs waecken sy

Marc.9.
Num.21.
Cant.8.
Psal.126.

diese bewaren. Ick hebbe mijn oogen gheheven
Psal. 120. na de berghen; seyde David, van waer sal mijn
hulpe komen? mijn hulpe is van den Heere / die
Vit. PP. ghemaeckt heeft hemel ende aerde. Als u eenige
Rosw. onsuyvere ghedachten in-vallen / seyde eertijdts
fol. 510. den Abt Macarius tot eenen Broeder vande woe-
stijne / soo en siet noyt nederwaerts / maer met
Susanna altijdts op-waerts; ende den Heere sal
terstont uwen Hulper wesen. Ende seght met
Psal. 24. David: Mijn ooghen zijn altijdts totten Heere;
want hy sal uyt den stricke mijn voeten trecken.
Vit. PP. Den Abt Moyses, die in Petra woonde / soo hy
Rosw. hem door bekoringhe in sijne celle niet en konde
fol. 726. ghehouden / is gegaen tot den Abt Isidorus, ende
desen heeft hem gheheden / dat hy weder in sijne
celle soude gaen; eñ hy en hevet niet willē doen /
segghende: Abt ick en kan niet. Den Abt heeft
hem dan met hem ghenomen / ende gheleydt nae
't hooghste van sijne celle. Eñ hy seyde tot hem:
Siet na den Westen. Ende derwaerts siende /
heeft hy ghesien eene menighte van duyvelen;
die becommert waren / ende hen beroerdē om de
menschen te bevechten. Den Abt Isidorus seyde
wederom tot hem: Siet nae den Oosten. Ende
derwaerts siende / heeft hy gesien eene ontallijcke
menighte van Enghelen in glorie. Den Abt
Isidorus seyde tot hem: Siet / dese zijn ghesonden
om ons te helpen: ende sy zijn meer die met ons
4. Reg. 6. zijn / gheljck den Prophet Elizeus seydt / dan die
1. Ioan. 4. teghen ons zijn: ende S. Ian seydt / hy is meer-
der die in ons is / dan die inde wereldt is. Moy-
ses hier over Godt bedanckende / heeft betrou-
wen ghenomen / ende is wederom na sijne celle
Sap. 8. ghegaen. Daerom segghet ghy mede: Ick weet
Heere /

Heere / dat ick my anders niet en kan onthouden / 't en zy ghy my het gebet: gheeft dan dat ghy ghebiedt / ende ghebiedt dat ghy wilt; ende en laet my noyt blijven steken in een boose ghedachte. Door-slaet liever mijn herte met uwe vreese. Philippus den II. Coninck van Spagnien stierde eertijdts Ioannem de Zuniga aen P. Araosium Priester der Societeyt IESV, om te vraghen oft het waer was / dat hy in't Hof ghehoort hadde / te weten / dat de Patres een kruydt over hen draeghen / 't welck de cracht hadde om wech te nemen de bekoringhe des vleeschs? Den Pater hem wat bedenckende / seyde; ja / 't is waer; ende ick wenschte dat het selve kruydt oock meer groeyde in de Hoven der Coningen. Dit kruydt is de vreese des Heeren: dese heeft de cracht niet alleen die ghy ghesey t hebt / maer oock veel meer andere. Ende overmits dat die vande Societeyt dickwijls dit kruydt gebruycken / daerom zijnse sonder schade in't midden der vlammen door alle de wereldt. Want gelijck eene lampe verlicht eene donckere kamer; alsoo de vreese Godts / komende in 's menschen herte / verlicht hem / ende leert hem alle deughden ende ghebioden Godts / als den Abt Iacobus pleegh te segghen. Doorts instrijdt wesende / en zijt niet te vreden met u-selven aen andere te recommanderen / om door u te bidden / maer weest door u-selven oock sorghvuldigh. Door de gratie Godts ben ick / seyde den Apostel / dat ick ben: ende sijne gratie en is in my niet ledigh gheweest: ick heb meer dan sy alle ghearbeydt / niet ick / maer die gratie Godts met my. Wy moeten dan onder het staende zeyl vande gratie Godts oock mede-roeyen / ende

Psal. 118.

Ex Annal. Societ. an. 1545.

Vit. PP. Rosw. fol. 565.

1. Cor. 15.

Vit. PP. Rosw. f. 575.

weder-staen de ghepeysen; ghelijck eenen vande Oudt-vaders seyde tot eenen monick / die vanden gheest der onkuyscheydt bevochten wierdt / eñ al-even-wel niet ieverigh en was om Godts hulpe met suchten / bidden / vasten / waecken daer teghen te versoecken; maer liet het al aen-komen op het voor-bidden alleen vanden Oudt-vader. *Siet num. 6. van uren, §. 1. ende 3. ende num. 18. van jaren, §. 2.* Soo den H. Apostel Andreas vijf daghen vastede / eñ Godt innelijck badt / dat hy een oudt man genoemt Nicolaus, woonende te Corinthen in Griecken-landt / ende hebbēde vier-en-seventigh jaren ghevweest in sijne verouderde gewoonte van sondighen / wilde in gratie ontfanghen / ende hem geven de gave van reynigheyt; hoorde hy eene stemme uyt den hemel die tot hem seyde: Ick gheve u dat ghy van my begheert voor den ouden man: maer ick begheere / dat / gelijck ghy voor hem hebt ghevast / hy oock vaste / ende hem vrame voor sy-selven / indien hy saligh wil zijn. Nicolaus door de vermaninghe van den H. Apostel / dede dit / hy castijdde sijn lichaem met groote strengigheydt / ende hy en at in ses maenden niet dan droogh broodt / ende dronck wat waters. Ende dese penitentie gedaen hebbende / scheydde hy uyt dit leven. Ende Godt openbaerde aen S. Andries (die doen daer niet en was) dat hy saligh ghevorden was. Maer't by aldien dat een arm bedelaer wiste eenen verborgē schat inden acker; meyndt ghy / pleegh S. Ægidius Meinre-broeder te segghen / dat hy een ander stieren soude om dat op te delven / oft dat hy selfs gaen soude? Den Abt Ioannes pleegh te seggen: Eenen Broeder moet wesen gelijck eenē mensch / heb-

Rosw. 30. Novemb.

Sur. 23. April.

Vit. PP. Rosw. fol. 531.

hebbende inde slincker-handt vyer / ende inde rechter-handt water / om soo dickwijls als het vyer der begheerlijckheydt wordt ontsteken / dan daer over te gieten het water des gebedts / ende dat blusschen: oft ghelijck eenen mensch sittende onder eenen boom; den welcken siende alle wilde dieren eñ serpenten tot hem komē / climt als eenen voghel op den boom / om soo te ontkomen; soo moet hy oock door't ghebedt tot den Heere sijn toevlucht nemen. *Siet num. 35. van daghen in't eynde.* De tentatien des vleeschs spruyten uyt dry oorsaken; 1. door het in-geven ende aentoken des duyvels; 2. door curieus sien / hooren / ende onnoodigh om me-gaen; 3. door overvloet van spijse ende dranck. Teghen het 1. dient het ghebedt ende 't ghebruyck der HH. Sacramenten; ghelijck Tobias visch op kolen gheleyt / diende om de duyvelen te verdrijven. Item ootmoedigheydt: segghende tot den duyvel: ghy edele creature des hemels / waer toe zydy ghekomen? wie vervolght ghy doch / ghy Cherub, wie vervolght ghy? eenen dooden hondt / eñ een vloo? Teghen het 2. dient sijne ooghen te bewarē / ende d'occasien te schouwen: ghelijck het decksel dat Abimelech den Coninck van Gerara gaf aen Sara, haer diende tot bewaernisse van hare suyverheydt. Teghen het 3. is crachtigh het vasten / ghelijck het op-houden van hout in 't vyer te stoken aen Thamar diende / om niet verbrandt te worden. Eenen Oudt-vader heeft tot eenē Broeder ghesevdt: Het lichaem van een mensch is eenen aerden pot: ende ghelijck als den pot te seer siedet / om niet te stortē datter in is / soo doetmen dry dinghen. Oft-men gieter koudt water in;

Vit. PP. Rosw. fol. 531.

Tob. 6.

1. Reg. 24.

Gen. 20.

Gen. 38.

oft-men treckt dien een luttel van't vyer; oft-men treckt het hout van onder uyt. Alsoo als de aertsche potten onser lichamen te seer vrupssen door begheerlijckheydt/soo is die beste remedie om desen brandt te blusschen/ ten 1. datmen het water van de vreese Godts daer in-giet. Ten 2. datmen den pot ons lichaems treckt van het vyer der occasien/ende schouwet de plaetsen ende persoonen/die ons tot den val souden moghen aen-locke. Ten 3. datmen het hout wech-neemt ende de voetselē der vlammen/als zijn/wellustelijcke tafels/leckere spijsen/&c. ende datmen ons begeve tot vasten/tot soverheydt ende onthoudinge. Den Abt Hilarion seyde tot sijn lichaem: Ick sal u/ezel/snel maken/dat ghy my niet weder-spannigh en sult vallen/noch en sal u met gerste meer voeden maer met kaf; ick sal u hongher ende dorst laten lijden/swaerlijck belasten/door hitte ende koude soo jaghen/dat ghy eer op eten dan op dertelheyt sult dencken. Maer doen sy my quellijck waren/seyde David, heb ick my ghecleedt met een haeren-cleedt: ick verootmoedighde mijne ziele met vasten. Wilt u oock by wijlen begeven tot uytwendige oeffeningen van lichamelijcke wercken/als van wasschen/schueren/delven/steenen oft torven te draghen vanden eenen kant tot den anderen; 't water van d'een burgh-wal in't ander; ende als-dan sullen de lusten sacken/ende de begheerlijckheden verkouwen. *Siet num.8. van uren*, vande H. Candida, ende *num.9. van vveken*, vande H. Euphraxia. Den heyligen Macarius van Alexandrijen gevraeght zijnde/waerom hy liep met een mande vol sandts op sijn schouderen door de woestijne/antwoorde:

Vit. PP. Rosw. fol. 76.

Psal. 34.

Vit. PP. Rosw. fol. 724.

Ick

Ick quelle den genen die my quelt. Eenen anderen Oudt-vader seyde: Den duyvel is u vyandt/ ende ghy zijt het huys: den vyandt dan en houdt niet op van alle vuyligheyt in u te worpen; ende ghy moet neerstigh zijn om buyten te worpen al dat hy in u ghelworpen heeft. Een ander seyde: Als de sneeuw haer der Sonne vertoont / soo smeltse; als het wasch komt by 't vyer/soo sijpet ende scheydet van een; als het water komt by d'aerde / soo wordt het modder. O vleesch ende bloedt / in uwen raedt en kome mijne ziele niet / als ghy tot haer seght: vertoont u aen den vleesche. Iuniperus een vande eerste mede-ghesellen vanden H. Franciscus, seyde tot de quade gedachten: Wech/wech / daer en is gheene plaetse in de herberghe. Ende eenen anderen spraeck tot den duyvel: Wech met uwe waren / daer en is gheen coop-man t'huys: al te boos soude ick zijn / soude ick dat willen. Eenen anderen Broeder stack sijnen vingher in een vrandende lampe/seggheende: Die sulcke dinghen doen/gaen inde tormenten; proeft dan u-selven hier mede / oft ghy het eeuwigh vyer soudt konnen verdraghen. Andere doodden de lusten des vleeschs door studeren / ende door andere oeffeninghen des gheests ende des verstandts. Henricus den IV. Coninck van Vranckrijck vraeghde van een Carthuyser/ wat verschil daer was tusschen de Carthuysers ende tusschen de Paters vande Societeyt IESV, in het soecken vande perfectie? hy antwoorde: wy winnen door het vleesch; maer die vande Societeyt zijn over-winners door den gheest. Begeert ghy/ spraeck eenen Oudt-vader tot een van sijn discipelen/dat ick den Heere bidde/dat hy u dese quel-

DEN. Vit. PP. Rosw. fol. 612.

Vit. PP. Rosw. fol. 927.

Chron. S. Francisci p. 1. lib. 6. cap. 38.

Vit. PP. Rosw. fol. 572.

Crombec. de studio perfect. l. 2. cap. 28.

Vit. PP. Rosw. fol. 575.

linghe af-neme? Hy heeft gheseydt: Ick sie/o Vader/al is't dat ick ghequelt worde/dat ick nochtans vruchtē vertrijge door desen arbeydt. Daerom begheert alleen in uwe ghebeden / dat Godt my cracht gebe ende verduldigheydt om dit wel te verdragen. Den Abt dit hoorende/seyde: nu wete ick sone/dat ghy grootē voortganck ghedaen hebt/ende my te boven gaet.

IX. Denckt als datter oock in goede dinghen syselven te breken / winste is gheleghen. Daerom vergadert by-een eene rolle oft register / daer in op-gheteekent staen verscheyden wijse eñ godtvruchtighe oeffeninghen om u te versterkē/ oock in d'alderminste dinghen: wetende dat het Gode aenghenamer is/eenighe sausse/spijse / den reuck van een bloeme/den smaeck van eenen appel / ja het water met David, oft met den saligē P. Franciscus Borgia noch Hertoghe wesende/'t ghesicht vander voghelen-sanck te derven/ ende Gode op te draghen / ende met Franciscus Godoius vande Societeyt IESV, noch inde wereldt wesende / de knevels van den baert vry-willigh selfs af-te-snijden/ om de liefde van Godt / dan oock eenen dooden te verwecken. Ende die hem in dese dinghen versterft om Godes wille (als mede in de dingen in de welcke niet alleen de natuere/ maer oock den ghees sijne meerdere ghelijckheyt heeft/ ghelijck daer was tusschen Xystus ende Laurentius; tusschē Machtildis dochter vandē Coninck van Schotlandt ende Alexander harē jonghsten broeder) sal soo hoogh verheven worden boven den anderen / die hem hier niet en versterft / als den heuvel is boven d'aerde: want daer sult ghy Godt vinden / daer ghy u eñ de creatueren laet / loothent

2.Reg.13.
Roderic. exerc.perfect. p. 2. tract.1. c. 13.
Vit. Baltass. Alv. c.20. §.1.
Thom. Cantiprat. L2. apum c.10. p.3.

loochent ende versterft; ghelijck seer wel bewijst Thaulerus inde parabel vanden Theologant die hongerigh was/om te weten ende om te wandelen den waren wegh der volmaecktheydt. *Siet num. 20. van daghen.* Den H. Bernardinus viel dickwijls neder voor een crucifix/ende badt den Heere met tranen/dat hy hem den wegh wilde wijsen/dien hy moeste in-gaen: ende hy hoorde in sijne ziele als eene stemme/die tot hem seyde: Sone/ghy siet my hier naeckt/en aen een cruys ghenaghelt: indien ghy my bemint ende soeckt/soo sult ghy my hier vinden; maer maeckt dat ghy naeckt ende ghecrupst zijt/ghelijck ick ben; want in deser maniere sult ghy my best vinden. Franciscus Borgia hebbede sijn Hertoghdom van Gandia over-ghegeven aen Carolus sijnen sone/ende op-offerende sy-selven den Heere inde Societeyt IESV, seyde: Mijnen Godt/ontfanght my in u huys/onthaelt my in u cruys; ontbloot my van al dat buyten u is/op dat ick u in't cruys te volkomelijcker magh om-helsen: ende met den H. Franciscus alles over-gebede/te vrijer voorts-aen magh segghen ende roepen: Onsen Vader/die daer zijt inde hemelen/&c. Daerom deucke dat het als dan alles wel sal zijn/als ghy waerlijck sult moghen segghen: Wy hebbent al verlaten: en met den Apostel: Ick sterve daghelijckx. Ende wederom: Altijdt dat sterven IESV in ons lichaem omme-dragende. Ende elders: Voortaen soo en zy niemandt my meer lastigh/want ick dragh de lick-teeckenen des Heeren IESV in mijn lichaem. Versterckende dan u-selven/ende met Godts borgh-tocht wel te vreden zijnde (die doch voor een/hondert; ende voor hondert/thien duysent

DEN.
Taulerus Epist. 30. sub finem.
Rosw. 20. Maij.
Rosw. 30. Septemb.
Matth. 19.
1. Cor. 15.
2. Cor. 4.
Gal. 6.

Psal.16. duysent wederom gheeft) seght met David: Ick sal versaedt worden / als uwe glorie sal verschenen zijn. Dit bedenckende P. Iacobus Rem vande Societeyt IESV, ende gekomen zijnde te Roomen in't Novitiaet/ende na ghewoonte eenighe daghen af-ghescheyden sittende vande gemeynte/'t is ghebeurt datter vergeten is geweest datse hem souden eten vreughen de drey eerste dagen. Welcke versterbinghe hy met sulcke blijdschap ende patientie heeft verdragen/ dat hy wenschte datmen hem noch langer hadde vergetē:'t welck oock soude geschiet zijn/'t en ware dat P. Rector acht op de faute gheslaghen hadde. Den saligen Aloysius Gonzaga, als hem den Oversten weygherde eenighe penitentie te laten doen / soo en liet hy niet voor-by gaen eenige bequaemheyt / om sijn lichaem te doen verstervē in gaen/staen/ sitten/ligghen/sien/smaken / riecken; soeckende altijdts eenige maniere van ongemack. 'T selve dede oock den H. Carolus Borromæus: want hy castijdde sijn lichaem met hayre cleederen/gheesselen/ende eene strenghe maniere van slapen/oft op de bloote verders / oft in eenen stoel/ oft op stroy. Hy droegh onder sijn laken-cleederē eenen versleten rock; seggende voor een spreeck-woort/ dat de versleten cleederen hem eyghen waren; maer de purpure oft violette cleederen het Cardinaelschap. Hy en ghebruyckte oock noyt geen vyer; maer gingh altoos met bloote handē/oock als hy reysde/ eñ inde meeste koude vanden winter/al was't dat de selve sprongheu / ende leeckten vanden bloede. 'T selve leest-men mede van den Cardinael Bellarminus. P. Franciscus Borgia, den derden Generael vande Societeyt IESV, pleegh

Recueil des hommes de la Compag.

Rosw. 21. Iunij, & Cepar. l. 2. in eius vita cap. 19.

Rosw. 3. Novemb.

In eius vita cap 31. Lib. 4. c. 5. vitæ eius.

pleegh te seggen/dat sijn leven hem sonder troost soude wesen/waer't dat hy wiste / dat hy sterven soude op eenen dagh / inden welcken hy gheene penitentie en soude ghedaen hebben/oft sijn sinnen niet verstorven / oft iet tot de meerdere glorie Godts niet gheleden; aengesien dat de liefde sterck is als de doodt. Hierom noemde hy reghen / yssel/ sneeuw/haghel/windt/vorst / koude/ hitte/honger/dorst/siecte/lasteringe/ op-spraeck/ slaginghe / de vrienden sijnder ziele tot onder-brenginghe sijns vleeschs: hy noemdese oock sijn weelden/sijn om-helsinghen / sijn speel-maets / sijns meesters boden ende dienaers! en soo wie dese blijdelijck onthaelde/seyde hy/ dat Godt selve in die sijn vermaeck ende sijn vreught nam; ghelijck eenen Prince hem vermaeckt in het oeffenen van eenen leeuwe. Ende den Seraphynschen Vader S. Franciscus seyde tot den Broeder Leo, dat in de blijde onthalinghe deser dinghen alleen volmaeckte vreught was: ghelijck seer tresselijck / ende in't breedt verhaelt wordt inde Cronijcken der Minre-broederen. Den selvē H. Franciscus gaf dese reden van sijne begheerte om te lijden: Want (seyde hy) ick en hebbe gheenen meerderen vyandt dan mijn lichaem: die dan dat slaet ende quelt / die helpt my teghen mijnen vyandt / op dat de ziele haer te vrijelijcker tot Godt begeve. De H. Moeder Teresa hadde voor een by-spraeck: Lijden oft sterven. Den heyligen P. Ignatius quam door dierghelijcke oefeningen tot sulcke stantvastigheydt sijns gemoedts van binnen/dat hy niet en konde bedencken iet van alles dat hem/oft de sijne konde over-komen in dese werelt/'t welck hem in-wendigh soude hebben

Cant. 8.

Chron. Minor. lib. 2. cap. 48.

Barthol. Pisan. conform. 12.

Ribad. lib. 5. cap. 1.

ben konnen ontstellen/doen treuren oft verslaen/ als hy maer een quartier ur's tijdts hadde/om sich te vergaderen/ende met Godt te vereenigen: want in allen gheballe soo het Godt voeghde/ hem ghenoeghde/ende sagh winste aen beyde sijden; 't zy dattet hem mede oft teghen was. Philippus den III. Coninck van Spagnien hadde voor een spreeck-woort: Tot alle beyde. Ende op sijnen schildt stondt eenen leeuw/die in sijnen rechten voor-poot eenen olijf-tack/ende in den anderen eene lancie hadde. Latet oock alsoo met u wesen/'t zy dattet u mede oft teghen gaet: ende
1. Ioan. 4. en quelt u nerghens mede: Want de volmaeckte liefde voorpt de vreese buyten. Ja sy vreeckt haer vromelijck eens voor al: ende dat in dingē daer de delicate natuere meest van schroomt ende
Vit. PP. walght. Eenen Broeder was den dienaer van
Rosw. fol. eenen Vader: ende 't is gheschiedt/dat den Oudt-
635. vader eene wonde in sijn lichaem creegh/eñ datter veel bloedt-achtigh etter met stanck uyt-liep; ende 't ghepeys seyde tot dien Broeder/die hem diende: Gaet van hier/want ghy en kondt den stanck van dese verrotheyt niet verdragē. Maer den Broeder/om dat hy dit ghepeys soude bedwinghen/heeft een water-vat ghenomen/ende heeft de wonde van dien Oudt-vader ghewasschen/ende heeft 't water vergadert in een berken; ende soo dickwijls hy dorst hadde/heeft hy daer uyt ghedroncken. Ende sijn ghepeys heeft hem weder begonst moeyelijck te zijn/seggende: en wildy niet vlieden/en drinckt ten minsten de vuylicheydt niet. Maer den Broeder arbeydde/ende verdroeght verduldelijck/drinckende de af-wasschinghe van die wonde. Ghelijck oock
dede

dede de H. Catharina van Senen, ende nae haer den H. P. Franciscus Xaverius, uyt-suyghende het etter uyt de loopende zeeren des besmette patienten: ende die legghende in haer eygen bedden ende rust-plaetsen. Adulphus Grave van Alsatien nu Minre-broeder gheworden zijnde / droegh in sijn eyghen stadt een kruycke met melck / die hy om Godts wille ghebeden hadde / ende soo hem sijn dry kinderen teghen quamen / die hy in de wereldt hadde ghelaten / die met grooten staet aen-quamen / ende hy nu begonste beschaemt te worden / soo heeft hy sy-selven alsoo verwonnen / dat hy de kruycke met het melck op sijn hooft den bodem om hooghe keerende / sy-selven gheheel met melck over-goten heeft; om door sulcken meester-stuck doorgaens victorie te vechten / ende als met eenen sprongh d'overhandt te behoudē over de liefde / met de welcke den mensch / als eenen nieuwen Narcissus, sy-selvē is beminnende. Maer boven dese eygen liefde is de liefde des Heeren / vande welcke daer staet: Veel wateren en sullen de liefde niet konnē uyt-blusschen / noch gheen vloeden en sullen die over-vallen. Ende elders: In alle dese over-winnen wy / om den ghenen die ons bemint heeft.

DEN. Rosw. in eius vita, 29. April. Tursel. l. 1. cap. 5. Idem l. 1. c. 15. & 16. Albert. Krant. lib. 8. Saxon. c. 7. circiter ann. 1250.

Ovid. l. 5. Metamor.

Cant. 8.

Rom. 8.

X.

In al dat u over-komt en beschuldight gheenen mensch: want indien u iemandt sloegh met een ijsere handt-schoen / oft quetste met eenen steen; soudt ghy de handt-schoen oft den steen in't recht willen roepen? alsoo in al dat u vande menschen op-komt / denckt dat den mensch de handt-schoen is ende den steen / maer Godt de handt / die u slaet: ende in't ghemeyn ghesproken na het ghevoelen vande Leeraers inde Godt-

heydt /

Gabr. Vasquez in 1. 2. disput. 129. c. 9. num. 32.

heydt/de plaghen die u ende andere over-vallen/ ghelijck als hongher/oorloghe/schade/schande/ gevanckenisse/ballinckschap/sieckte/sterfte/ende alle andere quade dinghen (uyt-ghenomen de sonde alleen) en komen niet vander menschen verkeertheydt oft onachtsaemheydt/als vande opperste oorsake; niet oock by-ghevalle/onghe-luck van fortuyne/oft anders; maer besonderlijck van Godts wille/niet alleen dese dinghen toe-latende/maer oock die werckende/ende als bittere medecijnen ordonnerende (ten minsten met sijne tweede meyninghe/voor soo veel by dese dinghen iet goets by-gaet) eñ dat om rechtveerdighe redenen; tot oefeninghe vande goeden/tot verbeteringhe vande quaden/ende straffinghe vande hardtneckige menschen. Ghelück ende ongheluck/seydt den Wijse-man/'t leven ende de doodt/de armoede ende de eerlijckheydt zijn van Godt. Ende by den Propheet: Ick ben den Heere/ende daer en is geen ander/makende 't licht/ende scheppende de duysternisse/makende vrede/ende scheppende 't quaedt. Ick ben den Heere alle dese dinghen doende. Ende elders: Salder eenigh quaedt zijn inde stadt/dat den Heere niet ghedaen en sal hebben? 'T ghebeurt somtijdts dat den meester komt in de kamer van sijnen discipel/ende alles over-hoop haelt/ ende soo wech gaet. Den discipel t'huys komende/vindt sijnen huysraet om-gheworpen ende verstroyt; wordt ernstelijck gram: maer hoorende daer na dattet van den meester ghedaen is/ soo swijght hy stil/ende is te vreden. Alsoo kende David de handt Godts in sijn lijden/ende seyde: Ick ben stom ghemeest/ende ick en hebbe mijnen mondt

Adam. Tanner. to. 1. disp. 2. qu. 10. dub. 1. assert. 10.

Eccl. 11.

Isaiæ 45.

Amos 3.

Psal. 38.

mondt niet open-ghedaen; want ghy hebbet ge- DEN.
daen. Ende Iob: De handt Godts heeft my ge- Iob 19.
raeckt. Ende Ioannes den Apostel kende CHRI-
STVM oock in't midden vande baren der zee/
segghende: Het is den Heere. Zijn dese dingen al- Ioan. 21.
soo/sult ghy segghen/magh ick dan dese plagen
wel weder-staen? Ick antwoorde/ghy mooghtse
wel weder-staen/totter tijdt toe dat ghy bevint/
't zy door langh-duetighept van tijdt/'t zy door
Godts vermaninghe/oft andersins/dat Godt
wilt/dat ghyse lijdet: ende hebbende sekerheydt
van desen sijnen wille (gelijck David hadde/doen 2. Reg. 12.
hy verstont dattet kindeken ghestorven was) soo
en weest niet verslagen/want u en sal niet meer
over-komen/dan daer van boven ghegeven sal Ioan. 19.
worde. Attila den Coninck vande Hunne quam Rosw. 29.
eertijdts met sijnen legher in Vranckrijck/bran- Iulij.
dende/vernielende/ende verwoestende de steden
ende landen die hy vondt. Den H. Lupus Bis-
schop van Troyen/die de hooft-stadt is van't
landt Champaigne in Vranckrijck/siende dat
hy met gheen menschelijck ghewelt de rasernije
van dese felle beeste en konde weder staen/keerde
hem tot den Heere om hulpe; ende daer na hem
in Bisschoppelijcke cleederen cleedende/eñ ver-
gheselschapt zijnde met allen 't volck/gingh bij
hem/ende vraeghde hem met groote statighept:
van waer komt ghy? wie heeft u macht ghege-
ven? wie heeft u ghesonden/dat ghy alles soudet
verbranden/vernielen/verwoesten/eñ bederven?
wie zijt ghy? Hy antwoorde: ick ben Attila, Co-
ninck vande Hunnen/ende den gheessel Godts.
Doen seyde den H. Bisschop: Willecom zy den
gheessel van mijnen Godt: ghebruyckt die ghe-

DEN.

lijck den selven Godt u dat sal toe-laten: ende hier mede dede hy de poorten vande stadt open. Den Bisschop was ghedachtigh de woordē van
2.Reg.24. David, seggende: Ick ben't die gesondight hebbe/ende ick hebbe vooselijck ghedaen. Maer ick
Psal.37. ben berepdt tot de gheesselen/ende mijne pijne is voor mijn aensicht altijdt. Saligh is den man die weerdigh is hier gegeesselt te worden. Eenen barbier al opent hy ons de ader/al steeckt hy ons/al brandt hy ons/wy weten't hem danck.
1.Thess.5. Weest altijdt blijde/danckt in alle dinghen/seyt den H. Apostel: want dit is den wille Godts/in Christo Iesv, in u allen. De Martelaren/als sy ghepijnight wierden/seyden/Gode danck. Onse voor-ouders leerden seer wel hunne kinderen/dat sy hunnen vingher ghebrandt hebbende/terstont souden seggheu/Gode danck. Alsoo wat dat u quelt/wat dat u lastigh ende swaer valt/segght hondert-mael/segght duysent-mael; Gode danck! Godt zy ghelovet! Op den dagh als het
Sur. 23. Iun. & Thomas Cantipr. ex M. S. Cod. heyligh landt/ende de stadt van Ierusalem, ende het graf des Heeren quamen inde handen van Saladinus den Soudaen van Ægypten, de heylighe Christina met by-name de Wonderlijcke/wesende te Loën op de frontieren van Duytschlandt/hadde hier van openbaringhe van Godt; ende sy verblijdde haer in den gheest eñ danckte Godt. Ghebraeght zijnde/wat dat de oorsaecke van hare blijdschap was/seyde sy: Weet dat heden het heyligh landt inde handen der Saracenen verballen is; wel/seyden de andere/is dit een oorsake van blijdschap? jae't/seyde sy/want my is geopenbaert/dat hier vā blijdschap by d'Enghelen Godts is in den hemel. Ten 1. want het

aldus

aldus behaghelijck heeft gheweest voor Godt / DEN.
wiens oordeelen goet zijn en gherechtveerdight Matth.11.
in sy-selven. Ten 2. want hier door souden oock Psal.118.
de Heydenen ende de Saracenen den naem des Psal.101.
Heeren vreesen/ende alle Coninghen van aerdtrijck sijne glorie; ende veel hen bekeeren. Ten 3. want dit verlies soude wesen tot meerdere salighedt der Christenē/ende hen meer doen ontwaken tot beteringe van leven (want sy in't landt Isaia 26.
der Heylighen boose dinghen ghedaen hadden) ende brenghen tot kennisse van hen-selven/ ende tot meerdere vreese ende liefde Godts. Ten 4. want dese schade soude hunne oogen open-doen/ ende meer doen verstaen den kostelijcken pandt/ dien sy met soo cleyne affectie bemint/ ende met soo cleyne weerderinghe ende kennisse beseten haddē. Ten 5. want om dit verlies goet te doen/ ende om het heyligh landt wederom in te crijghen /souden veel om de liefde Godts/en om de salighedt der zielen hun bloedt vergieten / ende met hunne doodt de doodt CHRISTI vereeren. Heeft het dan plaetse in groote dinghen/dat wy ons met den wille Godts moeten te vreden stellen; hoe veel te meer moeten wy in daghelijcksche ghevallen met David segghen: En sal mijne Psal.61.
ziele Gode niet onderdanigh zijn? want vā hem is mijn salighedt. Tot Antiochum den Coninck Tit. Liu.
van Syrien wierdt eertijts Caius Popilius van lib.45. &
Roomen ghesonden met bevel / dat Antiochus Val. Max.
soude op-houden van te oorloghen teghen Ptolomęum den Coninck van Ægypten. Antiochus ontfingh den Ambassadeur beleefdelijck/en uytstekende sijn rechte-handt/ick ben uwen vriendt (seyde hy) o Popili. Popilius en gaf de handt niet/

maer seyde met een statigh wesen vol van majestept: laet dese dingē varen; de ghemeyne landts-saken staen ons te verhandelen. Eñ voort-brenghende het ghescrift van den Raedt van Roomen/gaf dat den Coninck: waer-mede hem belast wierde / oft met Ægypten gheen oorloghe te hebben/oft dat te hebben met die van Roomen. Antiochus dit ghelesen hebbende / seyde/ dat hy met sijn vrienden spreken soude. Popilius ghestoort zijnde/antwoorde: de saecke en lijdt gheen uyt-stel; ende wijsende met het stocxken / dat hy in sijn handt hadde/naer d'aerde / maeckte daer mede een parck oft ronden circkel / segghende: eer ghy hier uyt gaet / seght my wat antwoordt ick die van Roomen brenghen sal. Ghy soudet ghesept hebben / niet dat den Ambassadeur ghesproken hadde / maer dat den gheheelen Raedt daer voor oogen ghestaen hadde. Den Coninck dan heeft gheantwoort/dat hy maken soude/dat Ptolomæus over hem niet meer en soude hebben te claghen. Doen gaf Popilius hem de handt / ende kende hem voor vriendt. Eylacen! wy willen allegader Godts vrienden zijn / maer niet sijnen wille doen. Soo is dan den Sone Godts als Ambassadeur tot ons van den Vader gesonden/die ons in dese wereldt / als in eenē circkel/ beslupt: ende wy en sullen hier met salighepdt niet uyt-gaen/ ten zy wy / niet den onsen / maer
Matth.7. Godts wille doen. Sy en sullen alle in't rijck der hemelen niet komen / seydt CHRISTVS, die my seggen; Heere/Heere/maer die mijns Vaders wille doet/die inde hemelen is. Seght dan liever
Psal.39. met David: In't hooft vanden boeck is van my ghescreven / dat ick uwen wille doen soude;
mijn

mijn Godt/ick hebt ghewilt/ende uwe wet in 't midden van mijnder herten. De H. Gertrudis pleegh drij hondert ejn drij-en-sestigh-mael achter malckanderen te seggen: O liefste IESV, niet mijnen/maer uwen wille ghe schiede. De H. Aldegundis gebodē zijnde van een onbekent dochterken te beghheeren vande Moeder Godts / wat sij wilde; dat alleen/seyde sij/ begeere ick dat ghe-schiede/dat Godt beghheert: Mijne eenige weelde is den wille des Heerē. Ende voorwaer die hem dus voeght/die sal sitten inde schoonigheyt van vrede/ende in de tabernakelen des betrouwens / ende in een rijckelijcke ruste: ende hij sal hebben eenen hemel buyten den hemel: ende magh met den Conincklijcken Prophet seggen: Onse voeten waren staende/in uwe voor-salen / o Jerusalem. Daerom ter-wijlen daer ganschelijck inde wereldt niet en ghe schiedt(uyt-genomen de sonde alleen) sonder Godts wille / soo hebt in allen over-val patientie met blijdschap des herten / ende danckt Godt dat ghy weerdigh zijt sijnen wille te doen; ende wilt ghy immers in't ghene u over-komt/iemant beschuldighen/soo beschuldight alleenlijck u-selven/ denckende met Ionas: Dit is my om mijnder sonden wille over-gekomen. Ende denckt op 't gene dat den Abt Pastor pleegh te segghen: Die claegh-achtigh is / en is gheen discipel CHRISTI; die ghedachtigh is 't quaet dat hem de menschen doen / en is gheen discipel CHRISTI; die het hooghste woordt wil voeren / ende altijdts den boven-sanck wil singhen / en is gheen discipel CHRISTI, maer hij snijdt van sijn herte de cracht Godts. 'T en zij een mensch soo ghetreden wordt / soo en kan hij

Blosius l. 4. de diu. insinuat. cap. 23.
Rosw. 30. Ianuar.
Psal. 32.
Psal. 121.
Ion. 1.
Vit. PP. Rosw. fol. 601.

gheen discipel CHRISTI zijn/seyde eertijdts den Broeder Zacharias, nemende de kap van sijn hooft/ende die ter aerde worpende / eñ met voeten tredende. Dit in-sien den Abt Nistero oock hebbende / als hy ghequelt wierdt / soo seyde hy in sijn herte: ghy/ende den ezel zijt een. Denckt op de dry uyterste woorden die S.Bernardus ligghende op sijn doodt-bedde spraack tot sijne geestelijcke broeders. 1. Ick hebbe my altijdts ghemijdet van iemandt verarghernisse te geven. 2. Ick hebbe altijts mijn eyghen ghevoelen min ghelooft als eens anders. 3. Verongelijckt zijnde en ben ick noyt wraeck-gierigh van gheest gheweest. Servatius een uyt-nemende persoon van S.Dominicus Orde / gebraeght zijnde recht voor sijn sterven/hoe hy hem van binnen gevoelde in sijn ghemoedt? heeft ootmoedelijck geantwoordt: Daer is goeden vrede tusschen my ende tusschen den Autheur van mijne salighept/ ende ick en sal gheensins langher van sijn aenschijn vertrocken worden. Cantipratanus die dit beschrijft/ondersoeckende 't fondament van desen vrede/seydt / dat de Broeders die met desen man 35. jaren om-gegaen hebben / dit van hem inder waerhept getuyght hebben / dat hy van den tijdt sijnder in-komste in d'Orden/altijts stil/saechtmoedigh/ende verduldigh hadde gheweest;ende nimmermeer iemandt vande Broeders/oft van andere menschen verstoort/bedroeft/oft beschuldighd hadde. *Siet num.* 11. *van uren*, ende 28. *van daghen.*

Vit. PP. Rosw. fol. 668. Ibid. 624. Ioann. Naucler. volum. 2. Chronographa. an. 1153. Cantipr. lib. 2. c. 1. §. 1.

XI. Wilt op sterckte niet steunen / niet op jaren / schoonighept/af-komsten/staet/eere / als oock niet op den Mammon der boosheydt. Waer op hebdy

hebdy betrouwē/ spract Assyrie tot Israël? hebdy hope op den ghebroken riet-stock van Ægypten? daer soo wie op steunt/soo sal't breken/ eñ in sijn handt gaen ende die door-steken? Ick ben ghesteken/spract David, in't slijck der diepten/ eñ daer en is gheenen vasten grondt! Dat gheene van alle dese dingen het beste deel is / maer waerlijck niet als eenen roock ende droom / ende niet dan ontrouw/sal de doodt uyt-wijsen. *Siet num.7. van maenden.* Daerom seyde een vande dienaren des keysers / die met sijnen mede-ghesel was gaen wandelen buyten Trier, ende by-gheval was gekomen in een huysken daer sy vondē eenē boeck van het leven vanden H. Antonius: wat soecken wy? waer op draghen wy moet? op een handtvol stofs? ende wat bedelen wy vande wereldt? kan onse hope ende voorspoedt in't paleys voorder komen/ dan om vrienden te zijn van Theodosius? maer hoe kranck ende perijckeloos is dese vriendtschap? ende hoe lange sal die dueren? *Siet num.10. van Hoogh-tijden*, eñ *num.16. van jaren*, ende Desiderium Richard. *in cap.1. Exod. v.8.* Maer indien ick begheere eenen vriendt van Godt te zijn/ick kan dien strackx worden. Om dierghelijcken in-sien spract eertijdts Godt tot S. Franciscum noch inde wereldt zijnde: Wie kan u beter doen/Francisce, den Heere oft den knaep? den rijcken oft den kaelen? Alexander den Grooten noch jonck zijnde van jaren / maer kloeck ende sterck van leden/wierdt menighmael van sijnen vader vermaent/eñ verweckt dat hy inde speelbanen van den bergh Olympus om prijs loopen soude: maer in-siende dat hy met sijne mindere loopen soude/seyde hy: voorwaer ick en dede niet

4. Reg. 18.

Psal. 68.

S. August. lib. 8. confession. cap. 6.

D. Bonav. c. 1. in eius vita.

Q. Curt. lib. 1.

liever / indien ick teghens Coninghen loopen
mochte. Godt gave/dat hy den mensch de aerde
oock soo slecht magh schijnen / dat hy die ver-
smadende/na eeldere en hooghere dingen mocht
trachten ; ende hem daer mede boven al bekom-
meren ; ghelijck het betaemt den genen die niet
Ioan.1. uyten bloede / noch uyten wille des vleeschs /
noch uyten wille des mans/maer uyt Godt ge-
boren zijn. Vande welcke daer geschreven staet:
Psal.81. Ick hebbe gheseydt:ghy zijt Goden / ende kinde-
ren des hooghsten ghy allegader. Bernardus
Rosw. in gaende met vijf van sijn broederen in de Orde
vita Bern. van Cistercien/om vromelijck te strijden onder
20.Aug. den standaert des Cruyces ; ghebeurde het dat
sy hunne jonghsten broeder Nivardus op de stra-
te vonden spelende met de kinderen : soo seyde
Guido den oudtsten broeder tot hem : Nivarde
blijft Gode beholen / wy gaen nae het Clooster ;
ende wy laten u na al ons goedt. Hoe/antwoor-
de het kindt/aenveerdt ghy den hemel/ende laet
ghy my die aerde ? gaet ghy wech met het erf-
goedt/ende laet ghy my het poppe-goedt? dit en
is gheene ghelijcke deylinghe. Ende latende sijn
spel/volghde sijne broeders. Dit verstaende den
1.Cor.12. H.Apostel / seyde tot die van Corinthien : noch
aen-wijse ick u een excellenter wegh. Achimaas
2.Reg.18. loopende door eenen toe-padt / liep Chusi voor-
by / soo-men leest in de boecken der Coninghen.
Matth.19. Daerom seyde CHRISTVS: Wilt ghy volmaeckt
wesen / gaet / verkoopt dat ghy hebt/ende gevet
den armen; ende komt volght my. Eñ den En-
Gen.19. ghel seyde tot Loth : Bewaert u ziele/eñ en staet
niet in alle 't landt hier ontrent/ maer behoudt
u op den bergh/om dat ghy oock t'samẽ niet en
ver-

vergaet. Den H. Fredericus Abt van Mariengaerde, wesende op eenen tijdt op-ghetrocken inden geest/ sagh het gheheel menschelijck geslacht als met een werck besigh; want sy menden allegader waghens gheladen met hout. Hy vraeghde waer toe al dit houts ende hem wiert gheantwoordt: om den oven van Babylonien meerder te doen branden. Hy was hier door verbaert; ende hoorde eene stemme: vliedt uyt het midden van Babyloniē. Hier door verstont den H. man/ dat hy't al soude verlaten / ende IESVM volghen. Hy is dan vertrockē na Wtrecht/ende heeft van den Bisschop het wit habijt der Canonickē van S. Augustijn ontfanghen. Ruffinus verhaelt dat hy in een stadt van Thebaiden Oxyrinchus ghenaemt / gheweest heeft / al-waer meer Cloosters waren dan wereldtsche huysen: ja hy teldt aldaer gheweest te zijn thien duysent Monicken / ende twintigh duysent Maeghden. Die het kan vatten / vattet. Roept u den Oosten / pleegh S. Bernardus te segghen / en wacht na den Westen niet. *Siet num. 3. van daghen.* Veel menschen spelen met andere menschen/ghelijck Dionysius Siculus speelde met Iupiter Olympius, hem af-treckende sijnen gouden rock; segghende: Noch by somer noch by winter past u desen rock: inden somer is hy u te swaer; inden winter en gheeft hy gheen warmte. Alsoo seggen veel menschen: desen staet en past u niet/noch in u jeught/ noch in uwē ouderdom: in tijdt van jeught pastet beter vreughde te hanteren; in den ouderdom dient u best rust ende ghemack. Ende onder-tusschen dient-men de wereldt/ende den avondt die valt: eñ eylacen wy worden alsoo Gode eeuwelijck ontrocken!

DEN. Rosw. 7. Mart.

Vit. PP. Rosw. fol. 459.

Matth. 19.

Cic. lib. 3. de nat. Deorum.

Ex litteris annuis Soc. IESV.

Ioannes Gomez Pontanus een machtigh huysman in Castilien / hebbende door loose vonden sijnen sone getrocken eerst uyt de Societeyt IESV, daer na uyt d'Orde der Minre-broederē / is van den selven sijnen eenigen sone / nu ten houwelijck besteedt zijnde / na veel kijvens onder malckanderen met een seyssen in sijn keele gheslagē / ende sijn hooft is hem van sijnen sone af-ghemaeyt. Waer over den sone naderhandt beschuldight ende over-tuyght zijnde / is ghehangen geweest / ende ghevierendeelt. Binnen Luyck hadde een treffelijck man sijnen sone verhindert te gaen inde Societeyt IESV. Den sone begonst te domineren / ende storte hem uyt als water tot hanteringhe van alle ijdelheyt / tot drincken eñ schincken / tot ruysschē ende loopen. 'T ghebeurde dan dat hy slingherende by nachte ende by ontijden met een veelken over straet / ghenaeckte aen het huys van sijnen vader: daer ontmoetten hem moedt-willighe boeven; liepen hem naer met bloot gheweer. Hy klopte aen de deure / om in tijdts in-ghelaten te worden: maer eer die deure open-gingh / lagh hy vermoordt. Den vader die deure openende / hoorde eene onbekende / als oock gheene menschelijcke stemme: neemt hem nu doodt / dien ghy in sijn leven Gode hebt gheweyghert. *Siet num. 4. van Hoogh-tijden.* Leert hier uyt altijdts in-dachtigh te wesen 't ghene daer ghe-
Levit. 18. schreven staet: Ghy en sult van uwen sade niet geven datter geoffert worde den af-godt Moloch
4. Reg. 3. (ghelijck eertijdts den Coninck van Moab sijnen sone den duyvel offerde / ende die vā Mexico jaerlijckx slachten haren af-goden twintigh duysent zielen der menschē; ja oock 't schoonste eñ liefste

van alles datse hadden / van het kindt dat in de wieghe lagh tot den bruydegom ende bruydt die aen tafel saten; ghelijck P. Antonius de Mendoza Provinciael vande Societeyt IESV pleegh te verhalen verstaen te hebben uyt achtbare mannen van Mexico) maer offertse eer met Abraham den levenden Godt / die gheschapen heeft hemel ende aerde; ende die uwen adem / ende alle uwe weghen in sijn handt heeft; ende die macht heeft van allen vleesche. De H. Schrifture ghevende redene waerom de straffen d'ouders over-komē / seydt: Over u-lieden sal recht ghedaen worden; want ghy zijt eenen strick gheworden der beschouwinghe / ende een uyt-ghespreyt net op den bergh Thabor. Lyranus, Rupertus ende andere uyt-legghende dese plaetse / seggheu; dat naer dat Ieroboam twee gulde calveren op-gherecht hadde / het een in Bethel / ende het ander in Dan; hy oock eenen hoop soldaten in laghen geleyt heeft op de berghen Thabor ende Masphath / die letten souden ende wacht houden op de weghen na Ierusalem / ende die besetten / op dat / soo wie daer henen wilde om sijn beloftē te doen / oft om Godt daer in den tempel t'aen-bidden / sy uyt hun laghen springhende / dien oft dooden souden / oft banghen / oft van sijn goederen af-setten / oft andersints dringen om te rugghe te keeren. Alsoo / eylaes! doen oock veele ouders: hunne kinderen willen gaen de rechte wegen na de deught / na de perfectie / ende na het eeuwigh leven; maer sy in de plaetse van die te helpen / eñ den gheest Godts in die te verhooderen / beneffens d'onstichtinge binnen ende buytens huyse / legghen die laghen ende stricken ende steenen inden wegh / om haer

Cornel. à Lapide in c. 18. Levit. 21.

Ose. 5.

3. Reg. 12.

daer aen te stootē/ende daer over te doen vallen; ende om niet te gheraken daer sy door den heyligh̄en Gheest toe gheroepen worden. Wy lesen
1. Esdr. 4. by den Prophet Esdras, als dattet volck des landts belettede de handen des volcks van Iuda, ende stoorde hen-lieden in't her-timmeren van den tempel/na den uytganck vande ghevanckenisse uyt Babylonien door Cyrum den Coninck van Persen. Dat dit vande Heydenen ghesch̄iedde/was by-avontuer eenighsints te verdragen; maer dat Christelijcke ouders souden beletten/ dat hunne kinderen in hunne herten Gode geenen tempel en souden moghen bouwen/roept straffe tot inden hemel. Ende van soo-danighe
Psal. 105. ouders moghen wy met reden segghen: Sy hebben hunne sonen ende dochteren den duyvelen
Matth. 18. gheoffert. Ende elders: Wee der werelt van verarghernissen/ want het is van noode datter verarghernisse kome; maer nochtans wee dien mensch door den welckē die verargernisse komt. *Siet num. 15. van jaren.* Want hem sal ghebeuren 't gene aen Nicias den jager ghebeurde: desen jaghende het wildt/verdwaelde inde bosschagie; eñ joegh onbedachtelijck het wildt na de ovens/ inde welcke de steen-backers hunne steenen backen. Eñ overmidts ordinaris sulcke ovens met clepe bedeckt zijn/soo meynde hy dat de verheventheyt die hy sagh/eenen heuvel was/daer het eenen gloeyenden oven was: hy lieper op/eñ viel met de honden/ende met de proye t'samen in't vyer. Soo sullen sy alle varen die hunne kinderen uyt de Eremitagie vande religie drijvē willen/daer-se Godt toe-gheroepen hadde. De offer-
Ose. 5. handen hebdy ghekeert in de diepte/seydt den
Pro-

Propheet Ozeas: dat is/inde plaetse van u kinderen na Jerusalem te stieren/ hebt ghy u ende hen de weghen gheopent na de diepte der verdoemenisse toe. Beter heeft ghedaen ten 1. Henricus Olivier van Anthoing in Artois/die na de doodt van sijn hups-vrouwe/ met drij van sijn sonen (onder de welcke geweest is P.Bernardus Olivier, naemaels Provinciael van Neder-landt) inde Societeyt IESV in-ghegaen is. Ten 2. den vader van P.Carolus Sager Recteur van Bourdeus/die met hem vier sonen inde Societeyt ghebrocht heeft. Ten 3. P.Sardi die in Sicilie oock met vier sonen inde Societeyt IESV hem begheven heeft/ welcken hy oock by sijn leven ghesien heeft datse alle vier gheworden zijn Provinciale vande Societeyt IESV, soo in Italien als in Indien; veel gheluckigher dan den vader/ die van blijdschap stierf/siende dat vier van sijn sonen over-winners ghecroont waren in de spelen vanden bergh Olympus. Siet alsoo sal den mensch gebenedijdt wordē/die den Heere vreest. Ende dat noch meer is/daer zijn ouders gheweest/die uyt een Goddelijcke liefde hunne cleyne kinderkens die sy hadden/ oft noch crijghen mochten/ Godt den Heere met beloften op-gedraghen hebben. Anna de hups-vrouwe van Elcana seyde: O Heere der heyr-scharē/is't dat ghy aen-siende siet dat verdriet van uwer dienst-vrouwe/eñ dat ghy mijnder ghedachtigh weest/ ende uwe dienst-vrouwe niet en vergeet/ ende uwer dienaersse/ gevet een mannelijcke vrucht/ soo sal ick dien den Heere geven alle de daghen sijns levens. Den heyligen Maurus is van sijnen vader selve op-gheoffert aen S.Benedictus. Nona de moeder van den H.

Annal. Societ.

Psal. 127.

1. Reg. 1.

15. Ianuar.

9. Maij.

Grego-

Gregorius beloofde aen Godt / indien hy haer eenen sone gaf / dat sy den selven tot sijnē dienste soude eyghenen: ghelijck het gheschiedde. 'T selve lesen wy mede dat ghedaen hebben de Ouders
10. Sept. vanden H. Nicolaus Tolentinas; van den heylighen Bonaventura; vanden heylighen Franciscus
14. Iul. de Paula; vanden salighen Aloysius Gonzaga.
2. April. Ende dit hebben dese Ouders ghedaen / niet om
Lib. 1. vit. dat sy niet en wisten dat de kinderen / alsse nu tot
cap. 2. de jaren van discretien ghekomen waren / evenwel hunne vryghepdt hadden om te doen oft te laten 't ghene d'Ouders belooft hadden (want sy en hebben den wille hunder kinderen in hunne handt ende macht niet; veel min moghen sy disponeren van't ghene den staet des levens aengaet / waer in elck een sijns rechts is; ende den Heere heeft oock ghewilt dat sijne Euangelische raden inde vrye verkiesinghe des menschs we-
March. 19. sen souden / als hy seyde: Is't dat ghy wilt volmaeckt zijn / soo gaet / verkoopt dat ghy hebt.) Maer sy hebben dit ghedaen / ten 1. uyt een liefde van Godt boven al. *Siet num. 7. van vveken.* Ten 2. uyt een waerderinghe ende groot-achtinge van eenen staet daer-men Godt volmaeckter inne dient. Ten 3. uyt eene sorghe die sy hadden voor de salighepdt hunder kinderen / onder soo veel perijckelen ende laghen die inde wereldt zijn. Ten 4. om te toonen dat sy / voor soo veel in hen was / arbeyden wilden om hunne kinderen den wegh te bereyden tot de religie / soo door goede op-voedinghe in eenighe heylighe plaetsen / terwijlen sy noch jonck zijn; als door goede vermaninghen ende discrete voor-stellinghen / alsse daer nae tot meerdere jaren souden ghekomen zijn.

zijn. Soo datse als met Iob seyden: Wie mocht mij geven/dat den Almachtighen mijne begeerte mocht verhooren: ende dat ick de mijne als aen eenen Prince hem mocht op-offeren? Ende met Tobias: Ick sal saligh wesen/is't dat die over-blijvinghe mijns saedts zijn om te sien de clarigheydt van Ierusalem. Maer van den loon vanden arbeydt van soodanighe Ouders staeter ghescheven: Den wille der ghener die hem vreesen sal hy doen/ende hun ghebedt sal hy verhooren/ende hy sal-se saligh maken.

DEN.
Iob 31.
Tob. 13.
Psal. 146.

HET

HET V. DEEL.

Nopende de principale HOOGHTYDEN des Iaers.

L. BEsoeckt uwe arme schamele vrienden ende goede bekende / ende andere bedruckte menschen in sieck-huysen / gasthuysen / wees-huysen / oft elders in Godts-huysen woonende : ende en komter niet met leghe handen : berepdt hen som-wijlen een mael-tijdt : want roept ghy den ghenen die u ter tafelen roept / wat loon suldy hebben ? en doen die Heydenen dat oock niet ? Daerom als ghy een noen-mael oft avondt-mael houdt / en wilt
Luc.14. u vrienden niet roepen / seydt CHRISTVS, noch u broeders / noch u maghen / noch u rijcke gebueren / dat sy by-avontueren u niet wederom en nooden / ende u vergeldinghe gheschiede. Maer als ghy een maeltijdt houdt / soo roept arme / krancke / creupele / ende blinde / ende ghy sult saligh zijn ; want sy en hebben niet om te vergelden / want het sal u gheloont worden inde verrijsenisse der rechtveerdigher. Hier op dan d'ooge hebbende / roept weduwen ende weesen / ende andere armen. Wel wetende dat de kermissen / vastel-avonden niet en zijn van onse voor-ouders voor de rijcken in-ghestelt / die daghelijckx wellustelijck eten ende drincken ; maer voor den armen / ende tot onthalinghe van desen hebben sy jaerlijcksche renten besproken in sieck-huysen / gast-

gast-huysen/oude mannen-huysen/ende elders. Verciert dan met desen als met jonge olijf-tacken uwe tafelen: ende dient die selve/gelijck ghedaen hebben den H. Gregorius Paus/ Placilla de huys-vrouwe van Theodosius den Grooten / S. Lodewijck Coninck van Vranckrijck / Helena de moeder van Constantinus den Grooten/ ende S. Elizabeth dochter vandē Coninck van Hongarijen/ende den H. P. Ignatius, besoeckende ende dienende te Rowanen eenen siecken student / die hem te Parijs sijn gelt ontstolē hadde. Ja hebdy de middelē/soo onderhoudt volkomelijck eenen armen mensch. Voor-komt den noot der ghener die niet eyghens en hebben in dese wereldt/ ende met de Levijten gheen deel onder d'andere ghe- Ios. 13. slachten van Israël, ende die uwe rechters sullen Matth. 19. zijn inden dagh der weder-gevoorte. Maeckt hen met de vrouwe van Suna een cleyn kamerken / 4. Reg. 4. ende settet hen daer een beddeken/ende een tafel/ ende eenen stoel/ende eenen kandelaer/ op dat sy daer blijven als sy by u komen. Alsoo sult ghy zijn als eenen sone des Alder-hooghstē / ende hy sal uw's bermhertigh zijn / meer dan eene moeder: want dit by u leven ghedaen/is Gode aenghenamer ofi u beter/dan oft ghy soo veel gouts ende silvers gaeft naer uwe doodt / als tusschen hemel ende aerde legghen mochte. Want ten 1. CHRISTVS seydt: Die eenē Prophet ontfanght Matth. 10. in den naem van een Propheet / die sal den loon van een Propheet ontfanghen. 2. Godt heeft Pu- Gen. 39. tiphars huys ghebenedijdt om Iosephs wille/ ende hy heeft vermenighvuldight soo in huysen als in landen alle sijn goedt. Rahab de gemeyne Ios. 2. vrouwe wierdt binnen Jericho vander doodt

Ribad. lib. 2. cap. 1.

TYDEN. bevrijdt/om dat sy de verspieders van het lande
Iudic. 17. van beloften gheherbergh hadde. Michas sy-selven gheluck-biedende/seyde: Nu weet ick dat Godt my wel doen sal/om dat ick een Priester van het gheslacht van Levi in mijn huys hebbe.
2. Reg. 6. Het huys van Obededom is seer ghebenedijdt/om dat de Arcke des Heeren daer drij maenden gheweest hadde: soo dat den Coninck David dat hoorende seyde: Ick sal de Arcke des Heerē met sijne benedictie in mijn huys halen. De wedu-
3. Reg. 17. we van Sarephta is wonderlijck gespijst/om dat sy den Propheet Eliam ontfanghen hadde. Een
4. Reg. 4. ander vrouwe van Sunam is van Godt met eenen sone vereert/om dat sy Elizeum gheherbergh hadde. Alsoo hebbē de Joden CHRISTVM gheheden voor den hondertsten man/seggende:
Luc. 7. Heere hy is weerdigh dat ghy hem helpt/want hy ons een Synagoge ghetimmert heeft. Veel meer sal u Godt met alle tijdelijcke ende hemelsche segeninghen ghebenedijden/in wiens huys de dienaren Godts logeren. Want CHRISTVS
Luc. 10. tot sijn discipelen seyde: In wat huys dat ghy komt/segh t eerst/vrede zy desen huyse: ende soo daer een kindt des vredes in is/soo sal uwen vrede op hem rustē. Ten 3. ghy sult oock te meer worden ghebenedijdt: want CHRISTVS rustet aldaer in't H. Sacrament: soo dat daerom salighedt dien huyse ghesch iedt/gelijck het huys
Luc. 19. van Zacheus. Die HH. Enghelen besoecken oock dat huys/ende zijn daer gheheel ghemeynsaem/al-waer hunnen Heere is. Dat huys ende inwoonders van dien worden voor den boosen vyant beschermt/al-waer het H. sacrificie der
Lib. 22. de civit. c. 8. Missen gheoffert wordt; als S. Augustijn door

een

een exempel betuyght: want en heeft den Enghel niet konnen misdoen inde huysen vande kinderen van Israël in Ægypten, wiens posten met het bloedt van het Paesch-lam bestrekē waren; veel minder macht heeft den boosen vyandt over de huysen / daer het sacrificie van 't vleesch ende bloedt CHRISTI in gheoffert wordt. Daerom seydt S. Chrysostomus: Daer de boose vyanden het bloedt des Heeren sien / daer vliedē sy van daen; ende die HH. Enghelen komen daer. Want heeft de figure sulcke cracht gehadt in Ægypten; ende heeft de doodt de schaduwe soo gevreest; hoe sal sy dan vande waerheydt selver verschrickt zijn? soo dat van sulcken huys gheseydt magh worden / dat Sathan van Iobs huys tegen Godt claeghde; segghende: ghy hebt hem eñ sijn huys bemuertende bewalt / ende oock alle sijn goedt: ende ghy hebt gheseghent den arbeydt sijnder handen. Ten 4. ghy zijt oock grootelijckx deelachtigh aller sacrificien / ghebeden / ende goede wercken / die in u huys gheoffert / ghestort / ende gedaen worden. Waer voor ghy Godt dauckbaer sult zijn / denckende dattet eene sonderlinge gratie des Heeren is / dat hy u dese macht ende wille ghegeven heeft / om alle dese dinghen te moghen doen; ja oock om te lijden voor het geloove / ende om de rechtveerdigheydt / als Godt dit op u soude begheeren. Ten 5. voor u aertsch huys (daer ghy immers geenen af-godt af en maeckt / noch gheen poppe van u sinnelijckheydt) sult ghy een timmeringhe hebben van Godt / een huys niet met handen ghemaeckt / maer eeuwigh in den hemel. De Schriftuere verhaelt / dat Salomon inden inganck der oratorien twee deuren ghe-

Exod. 12.

Hom. 61. ad popul. Antioch.

Iob c. 1.

2. Cor. 5.

3. Reg. 6.

TYDEN. maeckt heeft/niet van cypressen oft cederē/maer van olijf-boomen hout; ende wat beteeckende dit anders als dat wy/om in't Heyligh dom des hemels te komen/ moeten passeren door de deure van aelmoesse/ ende van wercken van bermhertigheydt; waer van d'olijve een figuere is? De ouders vande H. Moeder Godts bedeyldē daerom hun in-komen in dry deelen: het 1. aen den tempel ende den Goddelijcken dienst. Het 2. aen den armen. Het 3. tot hun eñ des huys-ghesints onderhoudt. Voorts besteedt som-wijlen u aelmoessen aen den armen/door de handē van uwe kinderen / om hen van jonghs te ghewennen / nae de leeringhe van Tobias, hunne aensichten niet af te keeren van eenighe armen; op dat het aensicht des Heeren oock van hen niet af-ghekeert en worde. Anna van Oosten-rijck / huysvrouwe van Philippus den III. Coninck vā Spagnien/hongh om den hals van hare jonghe kinderkens een beurse met goudt/ waer uyt de kinderkens selver d'aelmoessen souden treckē ende aen den armen geven. De liefde der Christenen/ ende hun mede-lijden ende milde bermhertigheydt over de soldaten ende mistroostighe pelgrims / die uyt verre landen ghekomen waren / aen-lockte Pachomium doen hy noch Heydensch was/ende voor soldaet diende onder den Keyser Constantinus, tot het Christen gheloove. *Siet num. 44. van daghen.*

Rosw. 26. Iulij in vita S. Annæ.

Tob. 4.

Vit. PP. Rosw. fol. 114.

II. Denckt dat dit is den wille des Heeren / onse heyligh-makinghe: ende dat die waerlijck heyligh is/die heyligh is van ghedachten/ woorden ende wercken/soo den H. Franciscus pleegh te seghen. Micheas den Propheet spreeckt aldus: Ick sal

1. Thess. 4.

Mich. 6.

sal u/o mensch/te kennen-geven wat goet is/ende wat den Heere van u begeert: voorwaer recht te doen/ende bermhertigheyt te beminnen/ende sorghvuldelijck te wandelen met uwen Godt. Daerom vernieuwt u goet propoost/segghende: Ick ben beschaemt mijn Heere ende Godt/dat ick my tot u niet devotelijck ghedragen en hebbe; ende tot mijn naesten/niet behulpelijck ende minnelijck; tot my-selven/niet scherpelijck: ende dat ick tot noch toe soo veel goets versuymt/ende nae uwe seer heylighe in-spraecken luttel ghelupstert hebbe. Och oft ick nu een ghenuchte treghe/om eenen oogenblick kloeckelijck te strijden! ende u te dienen met sulcke ootmoedigheyt/gheloof/hope ende liefde/alsser oyt eenigen Heylighen uwe Goddelijcke Majesteyt behaghelijck ghedient heeft! Helpt my/o Godt/in dit mijn heyligh voor-nemen. Ende ghy die hemel ende aerde vervult met goederen/wilt mijn ziele niet ijdel laten! ghy die aes besorght aen de vogelen des hemels/aen de dieren des landts/aen de visschen der zee/ende wormen der aerden/sult immers mijn ziel alleen van honger niet laten vergaen! ghy die de lelien kleedt/ende de aerde Matth. 6. met gras bedeckt/ende de velden met bloemen. Wilt doch mijn naeckte ende blootе ziele met uwe gratie becleeden! ghy ghebiedt dat ick hebbe een ghebroken ende ootmoedigh herte; gheeft dat ghy ghebiedt/ende ghebiedt dat ghy wilt. Ghy ghebiedt dat ick hebbe een suyver herte; gheeft dat ghy ghebiedt/ende ghebiedt dat ghy wilt.

Naer 't exempel van David, en scheydt u III.
deughdelijck werck van u stercke liefde niet/ 1. Paral. 15
& 2. Reg. 6

TYDEN. ende en laet het niet verstuyven door den windt der hooveerdighe teghenspraecke. Seght liever met David, omme-ghegort zijnde met een lijnen Ephod; ẽn met Thomas Morus een Choor-cleedt aen-hebbende/ende mede singhende inden choor als eenen Chorael / ende als eenen Koster dragende den standaert des Cruyces inde processie: Ick sal noch verworpender worden dan ick gheweest hebbe. De verworpenste dinghen verkiest Godt/om de groote te beschamen; eenẽ Gedeon met luttel volckx / om die Madianiters te verslaen/ hondert ende dertigh duysent in't ghetal; eenen David om Goliat t'over-weldigen metten slingher ende den steen; eenen achter-ghelaeten Ægyptenaer, om te beschamen het legher der Amalecyten; eene Iudith, om Holofernes te vernederen; mugghen ende vloyen / om Sapor Coninck van Persen met sijne heyr-crachten van Nisibien te verdrijven; eenen Spiridion, om te beschamen den hooghen ketterschen Philosooph in't Concilie van Niceen; eenẽ Paulum den simpelen/om uyt te drijven de duyvelen/ die oock eenen Antonius niet en konde verjaghen. Heeft Apelles met een verbrandt hout/dat hy vanden haert nam / sijnen lasteraer die hem uyt schimp ende als van weghen van den Coninck / ghenoodt hadde / soo levendigh ende aerdigh weten af te malen / dat den Coninck Ptolomæus, ende alle die van't hof stracks wisten te segghen/wie den vogel was/die Apellem buyten voor-weten/ ja teghen 't ghemoet vanden Coninck aen de tafel vande selve binnen Alexandrijen gheroepen hadde; en sal Godt van een rouw hout den cleynen niet weten te verheffen / ende groote dingen daer

In vit. eius cap. 6.

2. Reg. 6.

Iudic. 7.

1. Reg. 17.

1. Reg. 30.

Iud. 13.

Hist. Eccles. p. 2. l. 3. c. 6. & vit. PP. Rosw. fol. 794.

Rosw. 14. Decemb. & Niceph. lib. 8. c. 15.

Vit. PP. Rosw. fol. 731.

daer door konnen te weghe brenghen? *Siet num. 12. van Hoogh-tijden.* Hy verheft den cleynen uyt Psal. 112.
het stof/seydt David, ende Godt verhooghet den armen uyt den dreck. Ende aenghesien dat ghy op't tonneel van dese wereldt ghestelt zijt ten toon voor Godt/voor d'Enghelen / ende voor de 2. Cor. 4.
menschē/ soo speelt liever de personagie van La- Luc. 16.
zarus, ende en weest niet verleghen met een slecht habijt: op dat ghy met Heraclius den Keyser Breviar.
anders niet weder-houden en wordt in't dragen Rom. 14.
van het cruys CHRISTI: en niet en hoort't ghe- Septemb.
ne eenen sekeren Novitius hoorde; den welcken / & Paulus
soo hy sagh in een visioen CHRISTVM met sweet Diac. l. 18.
arbeydende in't op-climmen van eenighe trap- Dionysius
pen/ overmits het groot ghewichte des cruyces/ Carthus.
daer hy mede over-laden was / soo presenteerde in scala
hy sijnen dienst/om den Heere te helpen: tot den religios.
welcken den Heere met een ghestoort gelaet hem artic. 16.
om-keerende/seyde: wech van myn draeght u kap met patientie ende uwen scapularis. Den Novitius, eylaes! hadde geerne sijn versleten kap quijt gheweest / ende liever wat nieuws ghedraghen / ende het quelde hem bry wat in dese mortificatie sijns cleedts: ende daerom hoorde hy desen grauw van CHRISTVS. Immers hy vattede het woordt/ eñ hadde daer nae meer vermakens ende blijdschaps in dit ootmoedigh habijt / als wel te voren droefheydts ende versterbinghe: ende nu nochtans en verdiende hy daerom oock niet te min: want gheene swarigheyt nu in versterbinghe te hebben/maer een vreught ende soetigheydt/is loon des arbeydts tot verheffinghe/ ende niet tot uyt-wasschinghe der verdiensten: gheljck den H. Bernardus, ende na hem den Bis-

TYDEN. schop van Catalaun/verclaerdē aende Religien-
Plat.lib.3. de bono sen van het Clooster van Claren-dal. Denckt
stat. rel. ook op het Tabernakel van het oude testament
cap.16. 't welck daer het van binnen gheheel vergult
S. Bernar. was/van buyten nochtans anders niet en liet
serm. Ecce blijcken dan de hayren-cleederen ende rams-
nos reliq. vellen: welck decksel/hoe-wel het snoode was/
diende nochtans om 't stof ende reghen van het
Tabernakel af te weiren: alsoo de HH. vrienden
Hebr.11. Godts/wesende van binnen schoon/hebben om-
me-ghegaen in schaeps-pelsen/in geyten-vel-
len/&c. van buyten onghesien ende veracht.
Ende dese uyterlijcke onghesienheyt diende hen
tot af-schuddinghe der tentatien/ende om de
glorie van hunne inwendighe schoonigheyt be-
ter te bewaren. Soo dat elck-een vande Heyli-
Cant.1. gen waerachtelijck mocht seggē: Ick ben swart/
maer schoon. *Siet num.4. van Hoogh-tijden.* Hier-
en-boven let op het eynde/dat is/op de glorie der
ghener die in plaetse van wolle sacken hier nae
met glorie ende eere ghecroont sullen zijn. Dit
dede eenen Coninck springhen uyt sijn carotse/
om twee schamele menschen t'om-helsen/ghe-
Vit. PP. lijck-men leest inde Historie van Barlaam ende
Rosw. Iosaphat. Dit versterckte oock eenen Novitius
fol.253. vande Orde der Minre-broedere/om sijnē roep
Chron. niet te verlaten. Indien my keur waer gegeven
Minor. om te kiesen/seydt S. Hieronymus, liever soude
Gallicè p. ick hebbē den rock van palm-bladerē gemaeckt/
2. lib. 10. ende de verdiensten van Paulus den eersten Ere-
cap 25. mijt/dan de purpuren vande Coninghen/eñ al
D. Hiero- hunne rijcken. 'T is wel waer/die met saechte
nymus in kleederen ghecleedt worden/eert de werelt: maer
vita S. soo soude-men oock moeten eere bewijsen aen de
Pauli E- venste-
remit.

vensteren ende winckelen der ghener die goude ende sijde lakens verkoopen: ghelijck eertijdts dede den gheleerden Geeldorpius Recteur vande scholen van Delft, sijnen hoet af-nemende ende seggende: O edele verheven stoffe van goude ende sijde lakens/u eere ick zende ick groete u. Den selven ghenoodt zijnde ter tafel vande Heeren van't hof vanden ouden Prince van Oranien/ by wien hy in groot aen-sien was; eñ komende op het hof/wierdt hy voor eenen bedelaer aenghesien (want sy hem niet en kenden) om dat hy kael was in't habijt/ende vry wat smeerigh ende morsigh; eñ sy meynden dat hy een aelmoesse versocht/sy gaven hem die/ende hy ontfinckse. Ende gaende om sijn water op't hof te maken ('t welck nochtans streedt teghen d'ordonnantie van die plaetse) soo liep eenen vande dienaeren van't hof hem nae/ende trock hem den hoet van 't hooft; maer door tusschen-komen van eenighe die daer aen quamen ende hem kenden/wierdt hy ontset/ende hy creegh sijnen hoet weder naer veel moeyten; ende wierdt binnen gheleydt/ende gestelt aen't hooghste vande tafel. Dus handelt de wereldt met den ghenen die slecht eñ schrael zijn in't habijt/ende sober inde wolle. Is't nochtans niet na de gheleghentheydt uw's staets ende roepinghe/uytwendigheydt te derven in uwe kleederen/daer ghy nochtans in u H. doopsel alle prachtē versaeckt hebt; eñ daer des lichaems glorie dreck is ende wormen (ghelijck Andreas den broeder van S. Bernardus spract tot sijne suster) ende ghelijck Franciscus Borgia dat bevondt/siende het doodt lichaem der Keyserinne Elizabeth, de huys-vrouwe van Carolus V. soo

In vita S. Bernard. lib. 1. c. 6. Ribad. l. 1. de vit. eius cap. 7.

TYDEN. weest niet leelijck van binnen / ghelijck de pau-
Iudith 10. wen ende swanen (die daerom Gode niet en
Levit.11. mochten tot brandt-offer gheoffert ende gheprese-
senteert worden) maer hebt met den schoonen
Ioseph, als oock met David, een schoone ziele;
ende weest met Iudith van binnen te meer oot-
moedigh; na de conditie van een doodt lichaem/
't welck gheset zijnde op eenen hooghen throon /
siet altijdt om leegh; ende becleedt zijnde met
purpur / isset twee-mael meer bleecker/ghelijck
den H. Franciscus pleegh te seggheu. Peyst oock
Theodo- met S. Elizabeth dochter vanden Coninck van
ric. Mon- Hongarijen/dat ghy niet dus ghecleedt sult ko-
tanus in men voor den rechter-stoel Godts/noch voor het
eius vita, oordeel CHRISTI, die voor u met spot / schande /
ende verwijt bedeckt is geweest/ ende met bloedt
over-goten vanden hoofde tot de voeten. Wy
Isaiæ 53. hebben hem ghesien/stater ghescheven / ende hy
en hadde gheen ghedaente noch schoonheydt.
Hest.14. Daerom segh't met Hester: Ghy kent mijnen
noot/o Heere; ende ghy weet dat ick verfoeye het
teecken van hooveerdije ende glorie/dat op mijn
hooft is inde daghen mijnder vertooninge; ende
dat ick het niet en draghe inde daghen mijns
swijghens. Denckt mede dat al hoe-wel Abſa-
2.Reg.14. loms glorie ende schoonheydt was van buyten/
ende dat soo groote/dat vander solē sijnder voe-
ten totten oppersten sijns hoofts toe / aen hem
gheen vlecke en was; nochtans dat alle de glo-
Psal.44. rie van de dochter des Coninckx van binnen is;
ende dat onder d'uytwendigheydt der cleederen
veele heylighe persoonen oock haeren kleederen
ghedraghen hebben: als S. Cecilia, Thomas
Morus, Franciscus Borgia, item de huys-vrouwe
van

van Iacoponus een Edel-man uyt Italiē: ieder
panden welcken mocht segghen: Myn secreet
my/myn secreet my; ende met Iob: Siet in den
hemel is myn ghetuyge; ende myn bekender in
de hooghdē. Siende voorts dat iemandt uyter-
lijck kostelijck gecleedt is/en wilt daerom voor
den tijdt niet oordeelen; ghelijck Ephræm den
grooten Basilium veroordeelde; eñ eenē anderen
Eremyt Gregorium den Grooten / tot welcken
Eremyt eene stemme quam uyt den hemel / als
dat hy meer gheset was ende verlieft op syn kat/
als wel Gregorius den Paus op al synen rijck-
dom ende kostelijckheydt. *Siet num. 13. van uren.*
Ende let op het exempel van Bernardus van
Quinta-val, ende panden Abt die alle dinghen
ten besten uyt-leyde. Heere IESV Christe, ver-
gheeft my sondaer ende onweerdighen / spraek
eertijdts den H. Nonnus Bisschop van Heliopo-
len/soo hy die Heydensche Pelagia gesien hadde;
met wat aensicht sal ick op u sien / want 't cie-
raet van eenen dagh van dese dochter van Ba-
bylonien/heeft te boven ghegaen allen 't cieraet
myn der ziele? sy heeft belooft de menschen te
behaghen/ende sy hevet ghedaen; ende ick hebbe
belooft u te behagen/ende door myne traeghept
ben ick loghenachtigh ghevonden! Ten lesten /
hoe dat ghy het maeckt / siet immers boven al
toe/dat ghy niet en zyt vande eerste in-brengers/
noch auteurs / noch na-volghers van nieuwe
fatsoenen ende veranderinghen in kleedinghen/
dienende tot meerdere ijdelheydt: want Godt
straft in syne verbolghenthepdt de ghene princi-
palijck / die hen niet en schroomen andere in 't
quaedt voor te gaen; ghelijck Adam den auteur

Isaiæ 24.
Iob c. 16.
Vit. PP. Rosw. fol. 161.
Io. Diac. l. 20. vitæ Greg. Papæ c. 40.
Vit. PP. Rosw. fol. 377.
Gen. 3.

der

TYDEN. der onghehoorsaemheydt; Eva de eerste loghenaersse / als sy seyde / op dat wy by-avontueren
Gen.4. niet en sterven; Cain den eersten doodt-slagher /
Gen.38. Onan den eerstē die een afgrijsselijck dinck dede /
Levit.10. Nadab ende Abihu Aarons kinderē / die de eerste zijn gheweest die vremt vyer offerden voor den
Num.15. Heere; den mensch die hout vergaderde op den
Num.25. Sabboth-dagh; Zambri den eersten die opentlijck voor gheheel Israël in-ghegaen is tot een
3.Reg.12. Madianytsche vrouwe; Ieroboam den eersten onder die Coningen van Israël, die qualijck ghedaen heeft boven alle die voor hem geweest zijn / ende die Israël heeft doen sondighen ende hoereren met vremde goden ende ghegoten calveren;
Act.5. Ananias ende Saphira die eerst d'eyghendom in-
Act.8. voerden inde H. Kercke; Simon den tooveraer / den eersten Artsch-ketter / ende den eerstē die daer stondt na kerckelijcke gaven ende beneficien / om die met gelt te vercrijghen; Cerinthus, Ebion, Arius, Nestorius, eñ andere oude hooft-ketters / beneffens veel nieuwe / als Lutherus, Calvinus,
In Notis Ecclesiæ. Zuinglius, Bucerus, ende andere daer Bozius vreeder af verhaelt. Ghelijck ter contrariē Godt altijdts groot ghemaeckt heeft ende verheven in eeuwigher memorie de gene die d'eerste auteurs
Gen.4. geweest zijn van treffelijcke daden: gelijck Enos Seth sone / die d'eerste is gheweest die den naem des Heeren begonst heeft aen te roepen / kercks-
Lyranus super c. 1. Matth. & Cornel. à Lapide in c.14.Exo. vers.22. Exod.14. ghewijse het volck by-een-roepende. Aminadab een Prince van het geslachte van Juda / was den eersten die sijn voeten settede inde vervaerlijcke diepte vande roode zee / die den kinderen van Israël was ghelijck eenen muer ende bergh aen haer rechte ende aen haer slincker zijde: eñ hier-

om

om heeft Godt ghewilt dat uyt sijn gheslachte/ ende niet uyt het gheslachte van Ruben des eersten-ghebozen soons van Iacob, die Coninghen sijns volcks vooz-komē soude. Ioab Servie sone/ om dat hy den eersten was die de Bozgest Sion beclom/wierdt eenen Prince ende oversten Vozst in Israël. Salomon om dat hy den eersten was / die eenen tempel timmerde den name des Heeren sijns Godts/is verheven gheweest bovē alle Coninghen/alsoo dat sijns ghelijck vooz hem niet gheweest en is / ende nae hem niet op-staen en sal. Den H. Apostel Petrus, om dat hy den eersten vooz-sangher ende belijder is gheweest van de Godtheydt CHRISTI, segghende: Ghy zijt CHRISTVS den levenden Godts Sone; is van hem ghestelt het hooft vande H. Kercke: ghy zijt Petrus, ende op desen steen sal ick timmerē mijn Kercke. Wie en weet oock niet hoe seer Elias, ende Ioannes Baptista, Princen van het Eremijtische leven/ als mede die eerste fundateurs der geestelijcker Ozdenen / van Godt verheven zijn gheweest/als Basilius, Ieronymus, Augustinus, Benedictus, Norbertus, Dominicus, Franciscus, Ignatius? van een-ieder vande welcken men magh segghen/'t ghene eertijdts Isaias seyde: Segghet den rechtveerdighen/dattet hem wel is/want de vzucht sijnder vonden sal hy eten. Tracht dan met alle vlijtigheyt/dat ghy uwen even-naesten ter deught moogh vooz-gaen / om de liefde Godts/ende om de hope vande eeuwighe vergeldinghe; ende mijdet u van vooz dien te gaen in ijdelheydt der cleedinghen/in vercieringhen/ oft in andere overdadigheden ende verarghernissen der zielen: want die sulcke dingen doen/ zijn des doodts

1.Paral.11.
3.Reg.8.
Matth.16.
Isaiæ 3.
Rom.8.

TYDEN. doodts weerdigh / ende niet alleen die dese dinghen doen / maer oock die consenteren den genen die-se doen.

IV. Op daghen van blij-moedighe ende glorieuse mysterien mooght ghy / na den eysch ende betamelijckheydt van uwen staet / door uytwendigheydt des habijts de feesten der Hoogh-tijden in den Heere vereeren. Iudith gingh op de feest-daghen des huys van Israël in't openbaer met grooter glorien. Thomas Morus wesende in den karcker ende inde ghevanckenisse vanden toren van Londen / liet kostelijcke cleederen in-brenghen / ontrent de heylighe daghen vande H. Catholijcke Roomsche Kercke / om die als-dan aen te doen oock in sijne eenigheydt. De redene hier van hem af-ghebraeght zijnde / antwoorde hy: Ick en doe dit niet op het aensien der menschen / maer ter eerē van Godt / die in't heymelijck siet / ende van sijn Heylighen. Op daghen van penitentie / als inden Advent / inden Vasten / soo let op alle uwe conversatie / ende insonderheydt op uwe woorden: want 't is beter vleesch te eten / ende wijn te drincken / dan door achter-clap te etē den naem eñ faem / oft door onbrede 't vleesch der broederē / gelijck den Abt Hyperichius pleegh te segghen. Ende den H. Isidorus seyde: Die hen van spijsen onthouden / eñ even-wel quaet doen / die volghen de duyvelen na. Oock soo verciert u als-dan min als op daghen van blij-moedige mysterien / ghelijck eertijdts dede de schoone Iudith, Hester, Mardocheus, tot den welcken / soo Hester een cierlijck cleedt ghesonden hadde / dat hy den sack uyt-ghedaen hebbende / dat kleedt aen-doen soude; en heeft dat niet willen doen / om

Iudith 16.

Staplet. in vit. cap. 6.

Vit. PP. Rosw. fol. 519.

Hest. c. 4.

om dat het ghebodt des doodts over hem / ende over alle die Joden hingh binnen Susan / ende elders. S. Peeter vermaendt de vrouwen (ende 't selve heeft oock plaetse inde jonghe dochteren) 1.Petr.3. datse gheen ghecrolt / ghefriseert / oft gheslingert hayr en souden draghen. Die gheen herberge en willen houden / moetē het teecken vande herberghe in-trecken. Den maeghdom en is niet alleen gheleghen inde gheheelheydt des vleeschs / seght Cyprianus, maer oock in eere ende matigheyt des habijts ende cieraets. Een jonge dochter en moet niet alleen jonge dochter zijn / maer moet oock van andere daer voor gekent worden ende ghelooft / op dat niemandt / die haer siet / twijfele oft sy maget zy. Thamar om datse eenen wimpel-doeck aen-ghedaen hadde / ende hare cleederen lichtveerdiger wijse verandert hadde / is van Iudas voor eene ghemeyne vrouwe aenghesien. Ghy sult segghen: maer ick meyne daer mede gheen quaedt te doen? Ick antwoorde / dat den duyvel daer mede wel quaet meynt te doen; ghelijck het ghebleken heeft in den Patriarch Iudas, ten respecte van Thamar. Ten anderen / wat komt ghy ter strate dus op-ghestreken ende ghepalleert / als oft ghy eenen man haddet / oft meer sochtet dan eenen? ende als oft ghy uwen roem namet van het vleesch / ende vande schoonigheydt des selfs? Daer allen vleesch hoy is / Isaiæ 40. ende alle sijne glorie als de bloeme des veldts; ende daer den mensch gheen meerder vyandt en heeft dan het vleesch: ende wie sal sijnen vyandt wapenen tegen sy-selvē? en hebt ghy niet strijdts ghenoech / oft ghy moet dien noch meer door u vleedt ontfonckē? Den H. Franciscus verclaerde / Cyprian. de habitu virg. Gen.38.

dat

TYDEN. Sur. in vit. 4. Octobr.

dat hy by experientie bevonden hadde / dat de duyvelen lichtelijck tenteren den ghenen die saechte uyt-stekende cleederen draghen. Godt heeft Adam ende Eva nae den val pels-rocken aen-gedaen/ende ghecleedt met vellen van doode beesten/op dat den mensch ghedueligh soude ghedencken in wat staet hy door de sonde gevallen is/ende dat de motten ende wormen morgen 't decksel sijns vleeschs sullen zijn. De uyterste frangie van't cleedt vermaende eertijdts de Joden tot het onderhouden der gheboden Godts. Onse cleederen zijn brandt-mercken der sonden/ ende dien volghende / moeten sy soodanigh wesen/datse ons meer tot rouw verwecken ende tot versuchten/ eñ tot het overdencken vande vruchten der sonde (als zijn de doodt/ het oordeel/ ende de helle) dan datse ons souden wesen als eenen blaes-balck ende swavel-stock tot ijdelheyt/ ende tot een decksel van Antichrist, ende tot een kussen daer de duyvelen op rusten / ghelijck sy saten ende sprongen op den sleyp van het opper-cleedt van een Hoogh-duytsche Madame van Mens. Denckt dan liever ten 1. dat op den selven tijdt als ghy u palleert/daer veel zielen branden in 't helsche vyer/ter oorsake van't palleerē: als Iezabel; als de dochter van Herodias; als Prętextata, vande welcke den H. Hieronymus verhaelt / hoe dat sy door last van haren man/hare nichte Eustochium wereltscher wijse kemde eñ palleerde / om alsoo te verdrucken het voornemen/'t welck dese maget hadde van Gode te dienen. Ende siet den Enghel veropenbaerde haer by nachte / seghende: Derret ghy 't bevel van uwen man stellen boven CHRISTVM ? ende met uwe kerck-

Deuter. 6. Matth. 23.

Cæsarius l. 5. Mirac. cap. 7.

schen-

schendighe handen raken 't hooft vande maget Gode toe-ghewijet? siet van nu aen sullen uwe handen verdorren; ende naer vijf maenden sult ghy gaen inde verdoemenisse: eñ volhardt ghy in dese boosheydt/ soo sult ghy uwen man ende kinderen/ noch al te vooren verliesen. Alles/ soo het voorseydt was/ is ordentelijck ghevolght/ seydt S. Hieronymus schrijvende tot Lætam: ende haren haestighen onderganck gaf te kennen al te spade penitentie. *Siet* Desiderium Richard. *in cap. 2. Exod. v. 5.* 2. Dat veele gheestelijcke eñ devote persoonen zijn op deselve ure in hare devotie/ ende singhen Gode lof-sanghen/ ende aenmercken sijne goetheydt. O hoe veel beter besteden dese haren tijdt/ dan ghy den uwen! want Gode te dienen is regneren/ ghelijck den H. Antoninus seyde in sijn uyterste. 3. Ter-wijlen dat ghy u palleert/ zijnder veele menschen met groote benauwtheyt ghestorven; veel duysent hebben groote kortsen/ sieckten ende pijnen op haer bedden geleden/ in gast-huysen/ op straten. Eylaes! ghy en peyst niet dat den tijdt komẽ sal/ dat ghy oock sult suchten ghelijck sy. 4. Godt/ onse lieve Vrouwe/ de Enghelen/ ende de Heylighen hebben u met ijdelheyt besigh ghesien; och wat deernisse hebben sy met u/ siende dat u herte becommert is met soo groote ijdelheydt/ eñ dat ghy soo aendachtigh daer toe zijt/ om den stinckendẽ dreck-sack te palleren! 5. Ter-wijlẽ ghy daer voor den spieghel zijt gheweest/ is den tijdt voor-by ghegaen/ de doodt is naerder ghekomen; siet sy spot met u/ ende sy roept u tot haren dans/ aen den welcken de violonsen van suchten ghehoort sullen worden; ende ghy sult als-dan eenen sprongh

D. Hier. Epist. ad Lætam.

Rosw. 2. Maij.

TYDEN. doen van het leven tot de doodt. Antonius Corduba, den sone vanden Hertoghe van Feria/ende den neve van Franciscus Borgia, bereydende hem met veel palleersel/ 's nachts voor den spieghel/ om cierlijck ten banckette te komen (ghelijck Martinus Delrio pleegh te verhalen) sagh inden spieghel/dat den duyvel stondt achter sijnen rugge/hem oock palleerende: waer over verschrickt zijnde/verfoeyde sijne ijdelheydt/ende begaf hem terstont tot de Societeyt IESV; ende is ghewor-
Psal. 51. den als eenen vruchtbaren olijf-boom in het huys des Heeren. De H. Catharina van Senen sprekende van haer wereltsch cieraet/seyde/dat het helsche vyer niet ghenoech en was/om die sonde te suyveren; ende biechte die dickwijls met suchten ende tranen. 'T ghebeurde op eenen tijdt
Vit. Mori. cap. 12. dat Thomas Morus by-gheval eene maget voor den spieghel sagh staen/de welcke met veel arbeydts ende groote pijne/hare hayren ployde; op dat sy soude schijnen te hebben een breet voorhooft; ende sy reegh haer lichaem seer benauwt/ op dat sy soude schijnen smal van middel te wesen. Tot de welcke Morus seyde: Godt doet u onghelijck/gheeft hy u voor desen arbeydt den helschen brandt niet. En hy verclaerde ernstelijck/ dat hy vastelijck gheloofde/datter seer veel menschen met dien arbeydt de hel kochten/met de helft vanden welcken sy den hemel hadden konnen winnen. *Siet num. 11. van maenden.*

V. Wacht u van op dagen van Hoogh-tijdē ende van andere tijden te loopen om avontuer/oft iet anders te vraghen by waer-seggers/tooveraers/ handt-besienders/ende andere slaven des duy-
4. Reg. 1. vels; als ofter gheenen Godt en ware in Israël,

noch

noch troost oft hulpe by hem te vercrijghen. Dit is een soorte van af-goderije / ende men breeckt hier door 't verbont met Godt gemaeckt in ons H. Doopsel; ende men keert ons tot loghentael / ende tot den vader des selfs. Zijn wy niet ghenoech gheleert door't bedroch sijnder loghenen / waer-mede hy onse eerste ouderen inde netten der sonden ghetrocken heeft? Daerom seyde den Heere: Als den duyvel logē spreeckt / dan spreeckt hy uyt sijn eyghen / want hy is loghenachtigh / ende den vader der selver. Hy thoonde ten 1. aen de kinderen van Israël, als oft het gulden kalf leefde / hem repte ende roerde / ende hoy at: Sy hebben hare glorie verandert in eene ghelijcke-nisse van een hoy-etende kalf. Ten 2. aen CHRISTO alle die rijcken des wereldts eñ hare glorie. Ten 3. aen Radbodus den Coninck der Vriesen een Conincklijck palleys met al sijn behanghsel. Ten 4. aen eenen Religieus van S. Dominicus Orde / ten tijde van Conradus Provinciael der Predick-Heerē in Duytsch-landt / een schoon palleys met CHRISTO daer in / ende sijne Moeder / ende veel Engelen ende Heylighen ontrent. Maer als't al om quam / soo en was't niet dan spoock / roock / ende niet. *Siet num. 16. van jaren.*

Gen. 3.

Ioan. 8.

Psal. 105.

Matth. 4.

Sur. 20. Martij in vita S. Wlphranni.

Thom. Cantiprat. lib. 2. c. 57. p. 23.

In't jaer 1587. maeckte hy door eenen tooveraer wijs aen wel-ghestelde lieden binnen Haerlem op d'oude gracht by 't Sparen / datse eenen schat begraven souden vinden onder eenen hooghen peere-boom / die boven de huysen uyt-stack by eenen muer naest den burgh-wal. Men gaf den tooveraer gelt op de handt / men sagh daer pasteyen in-brenghen / venesoenen / wijn / ende al dat diende tot onthalinghe van desen gast; men set-

TYDEN. tede al by datter was. Men begonst te graven ende te delven; al die burgh-wal gheraeckte vol aerde / den boom gheraeckte daer uyt / den put wierdt seer diep; men sagh eyndelijck wat glinsteren inde aerde/maer als't al om quam / daer men eenen schat soude vinden / daer vondt-men in't kort gheseydt / niet dan dick / vuyl / eñ modderigh water. Ende het koste die liedē haer welvaren/ende sy stierven kael ende beroyt; eñ den tooveraer gheraeckte op't schavot / ende hem geschiedde schande nae sijn verdiensten. Wech dan met dese dinghen die op logentale steunen / loghenen zijn/ende in loghenen verdwijnē: min oft meer dan het stof verdwijnt voor het aenschijn des windts. *Siet num. 16. van jaren.* Want niemandt van alle die tot onse kennisse ghekomen zijn/en isser tot noch toe ghevonden/die de groote schatten soude ontfanghen hebben / de welcke den duyvel belooft hadde. Ende die van de wettighe Overigheydt totter ghevanckenisse verwesen zijn gheweest/oft op de galeyen/oft ter doodt;en zijn noyt vanden duyvel daer van verlost gheweest / noch van pijnen oyt bevrijdt. En al spreckt den duyvel hier ende daer een waer woordt/daerom en laet hy nochtans geenen logenaer te wesen; gelijck den nacht is den nacht/ al brandt schoon hier oft daer een keersse. Hy
Marc. 15. riep eertijdts dat CHRISTVS den Heyligen ende
Act. 16. den Sone Godts was; item dat Paulus eñ Silas dienaers waren vanden alderhooghsten Godt / die den lieden den wegh der salighedt boodt-
Luc. 4. schapten;ende nochtans dede CHRISTVS eñ Paulus hem dapper kort swijghen; alsoo staetet ons niet vry na den duyvel te luysterē / noch na duyvelsche

belsche menschen / want het zijn altijdts vyanden. Ende al schijnt u den duyvel somtijdts wat te gunnen/dat is tot verlies uwer ziele: en wat kan hy u gunnē/daer hy selfs niet en heeft; ende daer hy sijn eyghen aen-hanghers altijdts arm/ghebreckelijck/droef-gheestigh/uyt-landigh/bijster laet ende beroyt; hy laet hen aen-tasten door de handen der justitie/breeckt hen den necke / oft laet hen andersints sneuvelen: als't blijckt in Saul, Ochozias, Simon den tooveraer/ Domitianus, Caracalla, Iulianus den Apostaet / Lutherus, Cornelius Agrippa, Iamne ende Mambre, vermaerde tooveraers in Ægypten, ende veel andere daer Delrio ende Thyræus in hunne boecken af verhalen. En wat hy hier namaels sijn dienaers geeft/kondt ghy wel bedencken / te weten/ niet anders sonder twijffel dan 't ghene hy selver tot sijn deel heeft ontfanghen/vyer ende solpher / ende den windt der onwederen is 't deel van hunnen kelck / seydt den Prophet. Hierom zijn sy verdoolt die hen den duyvel onderworpē/ hopende dat sy inder helle/ oft onder d'aerde een gheluckigh ende plaisierigh leven leyden sullen/ ende groote rijckdommen met weelde genieten: verre van daer: want ghelijck den duyvel tot het eeuwigh vyer verwesen is; soo zijnse oock verwesen alle de ghene die hem volghen en aen-hanghen. Want alsoo sal den Heere segghen in den dagh des oordeels: Gaet weck van my ghy vermaledijde in't eeuwigh vyer/ dat bereydt is den duyvel ende sijne Enghelen. Daerom let op uselven / ende denckt ten 1. op 't ghene daer ghyschreven staet: Datter niemandt onder u gevonden en worde/die iet vrage vande waer-seggers/

1. Reg. 28.
4. Reg. 1.
Psal. 10.
Matth. 25.
Deut. 18.

TYDEN. noch vanden toover-slangen / oft voor-seggers. Want alle dese dinghen zijn den Heere af-grijselijck; ende om alsulcke voos heden sal hy de lieden vernielen. Ten 2. op de woorden uw's Sa-
Matth.16. ligh-makers: Wat batet den mensche / is't dat hy alle die wereldt wint / maer sijnder ziele verlies lijdet? Ten 3. op de woorden vanden heylighen Apostel: De ghene die sulcke dingen doen /
Rom.1. zijn der doodt weerdigh / niet alleen diese doen / maer oock die consenteren den ghenen die-se doen. Laet ons dan liever met den H. Prophet
Psal.138. David seggheu: En hebbe ick / Heere / niet gehaet de ghene die u haten / ende en verdween ick niet op uwe vyanden? met volkomen haet haette ickse; sy zijn my vyanden gewoorden. Proeft my Godt / ende weet mijn herte / vraeght my eñ bekent mijn paden. Ende besiet oft den wegh der boosheyt in my is / ende leydt my in den eeuwighen wegh. Ende alle dese dinghen die wy tot noch toe vande tooveraers / waer-seggheres / ende handt-kijckers ghesproken hebben; moet ghy mede met discretie verstaen vande Planeet-lesers / die daer meynen dat sy die toe-komende dinghen met sekerheydt weten te voorsien ende te voor-seggheu; ende hen als bequaem houden / om te treden inde diepe mysterien Godts / ende in den verborghen afgrondt sijnder oordeelen. Van dese materie sult ghy veel vinden by den H. Augustinus in't vierde boeck sijnder belijdenissen c.3. ende in't 7. boeck c.6. ende elders verhalende
D. Aug. in Psal.61. van eenen der gheloovighen / die versch bekeert was vande bedrieghelijcke waerseggherije / eñ de goddeloose sufferije der Planeet-lesers; spreeckt aldus: Hy was verlozen / ende hy is gevonden.

Hy

Hy brenght met hem Planeet-boecken om die te verbranden / door de welcke hy verbrandt soude hebben gheweest: op dat dese in't vyer verconsumeert zijnde / hy soude moghen over-gaen inde verkoelinghe.

VI. Wilt niet na 's wereldts oordeel seghghen oft dencken / dat de weghen van penitentie oft der deughden vol souden zijn van melancholije ende droefheydt / gelijck de kinderen van Israël malckanderen het landt van beloften teghen-maeckten; maer Iosue ende Caleb getuyghden / dat het goet ende schoon was; soet ende aengenaem: het selve verseker en ons mede vande padē der deughden alle Heyligen. Haer by-wesen en heeft geene bitterheyt / seydt den Wijse-man / noch met haer te leven en heeft gheen verdriet / maer blijdschap ende vreughde. O Heere / riep David, hoe soet zijn uwe woorden in't ghehemelte mijns mondts: bovē honigh in mijnē mondt! Doen Israël trock uyt Ægypten, die zee sagh het / eñ vluchtede; die Iordane keerde haer te rugghe. Godt veranderde de keyen in staende wateren; ende de steenrotsen in fonteynen der wateren. Hy heeft hem ghestelt op een verheven landt / om dat hy suyghen soude honigh uyt den steen / ende olye uyt den alder-hardsten steen. S. Augustinus riep nae sijne bekeeringhe: Hoe soet is het my te derbē de soetigheden mijnder heuselinghen; ende die ick eertijdts schroomde te verliesen / is my blijdschap te laten varen! Ja hy vondt in dese conversatie meerder ghenoegen ende soetigheden / als hy wel oyt hadde ghewaent: ende seyde als met de Coninginne van Saba: Ick en geloofdes henlieden niet die't my vertelden / tot dat ick selve ghekomen

Num. 14.
Sap. 8.
Psal. 118.
Psal. 113.
Deut. 32.
D. Aug. l. 9. confes. cap. 1.
3. Reg. 10.

TYDEN. men ben/ende bevonden hebbe / dat my de helfte
niet en is geboodtschapt. Soo datmen van hem
oock mochte segghen/'t ghene daer vande stercke
Prou.31. vrouwe ghescheven staet: Sy heeft ghesmaeckt /
ende ghesien dat hare hanteringe goet is. Daer-
om en verliest den moedt niet / ende en segghet
Exod.15. niet met de Israeliten/sittende by de bittere wa-
teren: wat sullen wy drincken? Noch met de kin-
4. Reg. 4. deren der Propheten: de doodt in den pot / man
Godts. Noch met die Capharnaiten: dit woordt
Ioan.3. is hardt/ende wie kan dat hoorē? want de stren-
gigheydt van dese weghen sal vastlh in saechtig-
heydt veranderen/ende de bitterheydt in soetig-
heydt/ ende de swaerte in lichtigheydt. D'Arcke
des verbondts scheen wel smaer te wesen/om het
ghewicht van het hout Setim / daerse van ghe-
maeckt was; ende om de goude platen / ende het
in-gheleyde gout daerse van binnen ende van
1.Paral.15 buyten mede verciert was; maer nochtans woz
dese vande Leviten met sulcke begeerte eñ affec-
tie ghedragen / dat sy de swaerte/Godt haer hel-
pende/niet en ghevoelden. *Siet num.9.van Hooghtijden.* Die't kruydt Scitica in den mondt heb-
ben / crijghen een soo groote soetigheydt / dat sy
noch hongher noch dorst en ghevoelen. Ende
vanden beyr leest men/dat hy vallende inde bye-
korven / soo vande soetigheydt des honighs in-
geleydt wordt/dat hy lichtelijck lijdet 't steecken
vande byen. Alsoo is't mede met den ghenen /
wien Godt gheeft 't verborgen hemelsch broodt
der inwendigher soetigheydt ende vertroostin-
ghe/als eenen voor-smaeck der eeuwiger soetig-
heydt/ ende als eenē godts-penninck der hemel-
scher vergeldinghe. Alexander den Grootē va-
rende

rende op de wijde zee / ontdeckte eerst het gheluckigh Arabien / door den soetē reuck die den wint tot hem brocht: alsoo ontfanghen de vrienden Godts inde zee van dit sterffelijck leven verborghen soetigheden / die welcke haer doen gevoelen de lieffelijcke locht / ende het behaghelijck weder van't hemelsch Vader-landt / daer wy nae trecken. Den H. Laurentius lagh onder de heete kolen als onder de roosen; ende de tormentē waren hem een wellustе; ende door de volheydt vande onspreckelijcke blijdschap / daer sijne ziele mede vervult was / en ghevoelde hy de pijne niet van sijn teerder lichaem; maer riep met David: Mijn herte ende mijn vleesch hebben haer verheught inden levenden Godt. Ende met de H. Maghet ende Moeder Godts MARIA: Mijn ziele maeckt groot den Heere. Vanden H. Stephanus singht de H. Kercke: De steenen vande beke zijn hem soet gheweest. Ende van CHRISTO onsen Salighmaker spreeckt Isaias: Boter ende honigh sal hy eten / dat is / hy sal alle tribulatie / ende alle ongemack / als boter ende honigh eten. Ende vande kinderen van Israël lesen wy / dat Godt hen uyt den steen met honigh versaedt heeft; niet dat de steen-rotse honigh gaf / maer water / twelck haer om den grooten dorst dien sy hadden / smaeckte als honigh in haren mondt. Ende vande Apostelen / na datse gegeesselt hadden gheweest / stater gheschreven: Sy ginghen blijdelijck van d'aenschijn des Raedts / om dat sy weerdigh gheacht waren voor den naem IESV versmaethedt te lijden. Isaias sprekende vande consolatien die Godt den sijnen geeft in't midden haerder pijnelijcker conversatien / seyde: Hy heeft het water mette

Rosw. 10. August.
Psal. 83.
Luc. 1.
Isa. c. 7.
Psal. 80.
Act. 5.
Isaiæ 40.

TYDEN. vuyst ghemeten / ende die hemelen mette palme gheweghen: als oft hy hadde willen segghen: als Godt iemandt hemelsche consolatien toemeet dat doet hy met opene handen / ende hy verandert hem-selven als in eene uyt-gherecke handt: maer als hy uyt-meet water / dat is / tri-
Psal. 31. bulatien (na 't woordt van David: Nochtans inden overvloet van veele wateren en sullen sy tot hem niet gheraken) dat doet hy met ghesloten ende toe-ghenepen handen; ende hy en vat niet veel; niet meer als een mensch die water schept metter handt / eñ eer hy't uyt-reyckt / sijn handt noch toe-sluyt. De wereldt ter contrarien voor een pinte wijns / gheeft een menghele azijns: ende waer't by aldien dat de menschen de cruyceen soo wel saghen vande Coningen als hunne croonen / sy souden oock die siende vander aerde niet willen op-nemen. Wie soude gelooven / seyde eertijdts Vrbanus VII. Paus van Roomē / aentreckende sijn Pausselijck ghewaet / datter in een soo fijnen subtijlē cleedt soo veel gewichte was? *Siet num. 41. van daghen.* Maer daer-en-teghen saghen de menschen soo wel de croonen der rechtveerdighen / dat is / wierden sy ghewaer de salvinghe vanden H. Gheest / daer die met d'olye van blijdschap inwendigh mede gesalft worden; ghelijck sy uyterlijck sien de cruyceen der selver;
Psal. 18. sy souden als reusen op-springhen om de wegen van penitentie ende vande deughden in blijdschap te wandelen. Den alder-edelsten eñ rijcksten Arnulphus, bekeert zijnde door de predicatien van Bernardus tot de Cisterciense Orden / na dat hy langhen tijdt door pijne sijns buyckx als half doodt / ende sonder spreken gheleghen

Hist. Cisterc Ord. & Plat. l. 3. cap. 13.

hadde /

hadde / komende wederom tot sy-selven / riep: TYDEN.
Het is waerachtigh/Heere IESV, dat ghy ghesept
hebt. Ende na korten tijdt riep hy eens ende an-
der-maels wederom 't selve. Andere dit hoorende/meynden dat hy sijn verstandt miste: Neen /
seyde hy/ ick hebbe dat al met goeden verstande
ghesproken; want ick bevinde nu metter daedt /
dat hy oock in dit leve̅ hondert-fout ontfanght/ Matth. 19.
die ter liefde Godts de wereldt versaeckt: want
dese groote pijne is my soo soet om de hope der
Goddelijcker ghenade die ick ghevoele /dat ick
niet en wilde oft ick ware in dit lijde̅ verballen;
ende dese mijne tormente̅ zijn my hondert-mael
soeter dan mijn voorgaende wereldtsch gheluck.
'T selve heeft mede getuyght den H. P. Franciscus Rosw. 2.
Xaverius, die werckende in Indien/en̅ by-wijlen Decemb.
oock ter zee periclitterende / soo met hemelsche
troosten ende geestelijcke weelden is over-goten
gheweest / dat hy treckende met beyde sijne han-
den sijn cleedt van sijn smeltende borst / riep als
met den H. Ephræm: Heere/wijckt doch een lut-
telken van my! bedwinght d'aen-wasschinghe
der vloeden! want dit vat en kan gheen wegh
met al desen toe-loop. Ende wederom: 'T is ghe-
noech, Heere, 't is ghenoech: ende desen dauwe Tursell. l.
en bleef alleen by hem niet / maer vloeyde van 6. cap. 5.
hem oock over andere: gelijck dat beproeft heb-
ben den Bisschop die hem Priester hadde ghe- Ibid. lib. 1.
wijet / en̅ Simon Rodericus in sijn sieckte. Hier- cap. 6.
om riep oock de Bruydt: Treckt my nae u: wy Ibid. lib. 1.
sullen loopen in den reuck van uwer salven. En- cap. 10.
de Godt en gheeft den voor-smaeck niet alleen / Cant. 1.
maer oock dickwijls de verseker inghe van het
rijck der hemelen aen den ghenen die deughde-
lijck

TYDEN. lijck leven: ghelijck hy aen de H. Moeder Teresa
Vit. P. Baltas. Alvar. c. 11. openbaerde de predestinatie van haren Biechtvader P. Balthasar Alvarez vande Societeyt IESV.
§. 2. & c. Ende aen P. Martinus Gutier Recteur der selver
15. §. 1. Societeyt in Spagnien/de predestinatie vã alle de ghene daer hy Recteur over was. Ende aen den devoten dienaer vande H. Moeder Godts
Recueil des hommes de la Compag. Alphonsus Rodriguez (die ghestorven is anno 1617. 31. Octob.) de predestinatie van alle de gene die in sijnen tijdt leefdẽ inde Societeyt IESV, ende daer in sterven souden. Godt openbaerde
Plat. lib. 1. de bono status rel. cap. 32. mede aen den Seraphinschen Vader Franciscus, wesende in sijne vyerighe meditatie / als dat hy tot het eeuwigh leven was gepredestineert: ende hy en quam soo haest tot sy-selvẽ niet/ oft hy bedanckte den Heere over sijne predestinatie / ende riep over-luyde: Ghelovet zy den Heere mijnen Godt; ghelovet zy den Heere mijnen Godt! hem zy glorie ende eere sonder eynde. Ende de acht na-volghende daghen en konde hy sijne Ghetijden niet lesen/noch erghens anders af spreken; maer hadde alleen dit in sijnen mondt/den Heere zy gelovet. Soo vol blijdschaps eñ vreughde was sijn herte: ende dat met reden: want CHRISTVS seyde: En wilt u daer over niet verblijden/
Luc. 10. dat u de gheesten onderworpen zijn; maer verblijdt u/ om dat uwe namen gheschreven zijn in die hemelen; waer af David hem verblijdende
Psal. 15. seyde: Die koorden zijn my ghevallen inde vernaemste plaetsen! want mijne erffenisse is my seer weerdigh.

VII. Waer ghy oock soudt moghen wesen / en zijt
Gen. 19. niet sonder vreese: want al zijt ghy met Loth
Gen. 31. uyt Sodoma ghegaen/ende met Rachel uyt het huys

huys uw's vaders; ende met de Israëlyten uyt
het landt van Ægypten; soo zijn nochtans by u
de dochteren uw's vleeschs/dat is/uwe passien;
ende Labans af-goden/ dat is /eyghen sin ende
wille; ende die ajuynen ende vleesch-pot van
Ægypten, dat is/liefde des vleeschs/ eñ der din-
gen die inde wereldt zijn: ende al seght ghy dick-
wijls tot haer/'t ghene Abraham tot sijne knech-
ten seyde; blijft ende verbeydt hier beneden met
den ezel; soo climmen sy nochtans/ende volghen
u haest nae:na de welcke soo wie omme-siet met
Loths huys-vrouwe/ vyer ende solpher sal 't deel
sijns kelcks zijn. Daerom begraeftse met Iacob
onder den Terebinthijn-boom des cruyces: en-
de en laet den ploegh niet staen; noch en laet den
kiecken-dief/dat is/den duyvel/door geene crea-
tuere u scheyden vande liefde van dien / van den
welcken ghy niet en soudet willen scheyden in u
sterven. *Siet num.7.* ende *8.van maenden,* eñ *num.13.*
van jarē. Seght liever met den olijf-boom: magh
ick mijn vettigheydt verlaten/ welcke de goden
ende de menschen gebruyckē? oft met den vijgh-
boom: sal ick moghen mijn soetigheydt verla-
ten? oft met den wijn-stock: sal ick moghen mij-
nen wijn verlaten / den welcken verblijdt Godt
ende de menschen? Eenen sonderlinghen Doc-
toor hadde hem binnen Parijs begheven in S.
Franciscus Orde/ maer door veel schreyens ende
ghetier van sijn moeder / die een seer schamele
vrouwe was/ende hem met den arbeydt haerder
handen in sijne studien onderhouden hadde /
wierdt hy beweeght om haer by te staen; ende
soo hy voor een crucifix sijn ghebedt dede / als
oorlof begeerende om wech te gaē/ om sijn moe-
der

Gen.22.
Gen.35.
Iudic.9.
Antonin. p.3.Chrō. tit.24.c.9. §. 7.

TYDEN. der te helpen; soo heeft hy bloedt sien loopen uyt de zijde CHRISTI, ende een stemme ghehoort: ghy staet my dierder / ende ick hebbe u dierder ghevoedt dan uwe moeder; dus en behoort ghy my om uwe moeder niet te verlaten: waer door hy verwondert ende soo versterckt is gheweest / dat hy in sijnen aen-ghenomen staet is ghebleven / niet-teghenstaende den rouwe eñ de klachten van sijne moeder. Een jonghman van Aragon was inde Societeyt IESV ghegaen an. 1590. maer door groot versoeck van sijnen oom / die de sake te Roomen dede dienen in de hooghe vyerschare / wierdt hy wederom uyt het novitiaet na huys gesonden. De blijdschap / die daer was om sijne weder-komste / en was niet te beschrijven. Maer siende eyndelijck de moeder / die eene weduwe was / ende in een groot besit sat / dat haren sone eñ volstandigh bleef in sijn heyligh voornemen; heeft sy hare vreught in droefheydt verandert; ende de herpe der vrienden is in treuren verkeert; ende hare orghelen in een stemme der weenender. Sy hebben hem ghekust ende weenden van droefheydt; maer te vergheefs. Eñ den gheest Godts is gheschiedt in den jonghman / ende vallende op sijne knien in de presentie van alle de vriendē / heeft met luyder stemme onverwacht aen Godt beloften ghedaen / eñ hem verbonden dat hy inde Religie in-gaen soude / om daer te leven alle de daghen sijns levens. De vrienden / als met eenen blixem door dese woorden gheraeckt zijnde / stonden verslaghen; eñ hy haer ghestraft hebbende van hare moeyelijcke proceduren / is hy weder over-ghegaen tot den dienst IESV Christi. Doet mede alsoo / ende wordt

Auctor Alphabeti Christi.

Iob 30.

u eer

u eer met Elias onder de schaduwe vanden gene- TYDEN.
ver-boom des cruyces: tot dat ghy mooght seg- 3.Reg.19.
ghen/'t is al vol-bracht. Den salighen Ioannes
Berghmans vande Societeyt IESV pleegh te seg-
ghen: dese dry dinghen zijn my seer lief/ eñ met
die wil ick wel sterven/ te weten: mettet cruys/
met het roosen-hoeyken/ ende met den reghel.
Siet num.10. van Hoogh-tijden.

Tot den dienst Godts in den geestelijckē staet VIII.
gheroepen zijnde/arbeydt als eenen goeden Rid- 2.Tim.2.
der Christi IESV. Niemandt die Gode strijdet/
seydt den Apostel/ verwerret hem met wereldt-
lijcke saken; op dat hy dien magh behagen/ den
welcken hy sy-selven over-ghegeven heeft. En-
de elders spreeckt de Schriftuere: Hoort dochter/ Psal.44.
ende siet/ende neyght neder uwe oore/ eñ vergeet
u volck/eñ uw's vaders huys. Den Abt Maches 10. Cas-
ontfanghen hebbende een groote bondel brieven sian.l.5.de
van sijn vader ende moeder/ ende van alle sijne spirit. Ga-
vrienden uyt het landtschap van Ponten/seyde: strimar.c.
O hoe veelderley ghedachten sal my de lesinghe 32. & vit.
van dese brieven aen-brenghen/die my tot ijdele PP.Rosw.
blijdschap oft tot onnutte droefheydt sullen kee- 550.
ren! hoe veele daghen henlieden daer door ghe-
denckende/sullen sy mijn herte van het voornemen mijnder goeder contemplatien af-trecken!
Daerom ghelijck hy die ghebonden zijnde ont-
fanghen hadde/ heeftse in't vyer ghewoorpen/seg-
ghende: gaet henen/ghy ghedachten mijns va-
derlandts/ woordt daer t'samen verbrandt; noch
en wilt tot het ghene/ dat ick versaeckt hebbe/
mijn herte eenighsints niet weder-senden. In
het boeck der hooghet ghesanghen spreeckt de
Bruydt: Ick heb mijnen ouden rock uyt-gheto- Cant.5.
ghen/

ghen / hoe sal ick hem weder aen-trecken? Ick heb mijn voeten gewasschen / hoe sal ick die vuyl maken? Soo tot den Abt Apollo sittende in eene celle / sijnen broeder by nachte quam / ende wilde dat hy uyt-komende / hem helpen soude den os / die inde sloot gheballen was / uyt trecken: antwoorde Apollo: waerom en hebdy uwen anderen broeder / die daer ghelaten is / niet geroepen? Hy seyde: die is al over vijfthien jaren ghestorven. Doen antwoorde Apollo: ende ick ben al over twintigh jaren ghestorven / ende in dese celle begraven: ende daerom en kan ick niet uyt komen / ende u helpen. Heraclides verhaelt / dat den Priester Philoronius Galata menige jarē woonde in de graven der dooden; op dat hy gedueright soude ghedencken / dat hy de wereldt ghestorven was / ende CHRISTO alleen leefde. Eenen Oudt-vader hadde voor sijne naeste gebuerē twee broeders der woestijne: vande welcke den eenen was een vremdelinck / ende den anderen eenē in-lander. Ende den vremdelinck was wat onachtsamer / ende den in-woonder was seer neerstigh. Ende 't is ghebeurt dat den vremdelinck in vrede ruste. Ende den Oudt-vader hen-lieder ghebuer-man / heeft een menighte van Enghelen ghesien / die sijne ziele leydden. Ende daer nae is den in-lander oock in vrede gherustende alle sijn maeghschap is by hem ghekomen: ende den Oudt-vader siende dat d'Enghelen niet en quamen om sijne ziele te leyden / soo is hy verwondert gheweest / ende seyde tot Godt: hoe heeft den vremdelinck die onachtsaem was / sulcke glorie gehadt; ende desen / al was hy neerstigh / en heeft sulcks niet verdient? ende tot hem is een stemme ghekomen.

Io. Cassian. collat. 24. de mortificat. c. 9.

Vit. PP. Rosw. fol. 645.

ghekomen / segghende: als den tijdt quam / dat desen neerstighen soude sterven / soo heeft hy sijne ooghen open-ghedaen / ende heeft sijne maghen sien weenen / ende sijne ziele is daer in vertroost gheweest. Maer al heeft den vremdelinck onachtsamer gheweest / nochtans en heeft hy niemandt van sijne maghen ghesien (want hy was daer als eenen anderen Melchisedech, sonder vader / sonder moeder / sonder gheslachte) ende hy heeft in rouw geweent over sijne versuymenisse / ende Godt heeft hem vertroost. *Siet num.18. van daghen.* Hebr.7.

IX. Denckt dat hy saechtelijck rijdt / die vande gratie Godts ghedraghen wordt: vande bruydt stater: Wie is dese die daer op-climt uytter woestijne / van wellustigheden over-vloeyende? maer verwondert ghy u hier over? en wilt u niet verwonderen / want sy is leunende op haren beminden. Ende alle dinghen zijn mogelijck den ghenen die daer leunt op hem die't al vermagh: wiens gratie u niet en sal ghebreken naer den eysch uw's noots in uwen staet. *Siet num.35. van daghen.* De gratie Godts was soo werckende in het ghemoet vande H. Potamiena maghet / dat sy als eenen stercken ende vasten toren wederstondt niet alleen de vleeschelijcke smeeckingen van haren meester / maer oock d'alder-wreetste tormenten. Ende gheworpen zijnde in eenen ketel vol siedende peck / seyde sy tot den Landtvooght van Alexandrijen: Ick sweere u by de keyserlijcke Majesteyt / de welcke ghy in eeren houdt ende vreest; doet my allens kens in het siedende peck neder-dalen / op dat ghy mooght sien wat gratie ende patientie my CHRISTVS geven Cant.8. Vit. PP. Rosw. fol.710.

sal/den weltken ghy niet en kent. Ende haer is gheschiedt na haer begheeren; ende sy heeft nae dry uren tijdts haren gheest ghegeven met een wonderlijcke stantvastigheyt tot den eynde toe.

Rosw. 7. Martij in eius vita. Eene andere H. Martelaresse met name Felicitas, soo haer in den karcker den noot des barens over-viel/versuchte in bangigheydt. Waer over vande Heydenen gheestraft zijnde / als die meerdere tormenten der martelie hadde te verwachten; heeft gheantwoordt: nu werckt de natuere / dan sal de gratie wercken: ende ghelijck de natuere ons vanden somer niet terstont en brenght inden winter / maer in den herfst; ende van den winter niet terstondt inden somer / maer in de lente; alsoo en over-valt Godt terstondt de natuere niet/noch de natuerlijcke ghenegentheden/ maer voor-komtse ende volmaecktse van langhsamer handt. Hy sagh eertijdts ten 1. in Moyses eenen iever om recht te doen / als desen den Ægyptenaer versloegh / eñ dien in't sandt berghde; ende hy heeft hem ghestelt eenen rechter in Israël. Ten 2. inde Apostelen een vermaeck in't visschen; ende hy heeft hen ghemaeckt visschers der menschen. Ten 3. in Saulus eenẽ iever om de wet ende sijne vaderlijcke over-leveringen voor te staen; eñ hy heeft hem ghemaeckt eenẽ voorstaender van sijnẽ naem/ende van het H. Euangelie. Ten 4. in Augustinus eenen lust ende plaisier om andere te leeren / ende hy heeft hem ghestelt eenen Leeraer der H. Roomscher kerke. Ten 5. in Ignatius Loyola een begheerte om den crijgh te volghen; eñ hy heeft hem gestelt eenen Capiteyn in den gheestelijcken crijgh. Ten 6. in Maria Magdalena eenen treck om lief te hebben; ende

Exod. 2.

Matth. 4.

Act. 9.

Luc. 7.

ende hy heeft haer bekeert om hem lief te hebben. Ende ghelijck Ioseph gheroepen hebbende sijnen vader/ende alle sijn geslachte/ om tot hem te komen/heeft hen voorsien van wagenen ende alle provande onder weghen: 't selve doet Godt den ghenen die daer strijden de strijden des Heeren. Godt den Heere gingh voor die van Israël des daeghs door een colomne der wolcken/ ende des nachts door een colomne des vyers/om dat hy op beyde die tijden soude hen-lieder leydtsman zijn over wegh. Nimmermeer en ghebrack die colomne der wolcken 's daeghs/noch die colomne des vyers 's nachts voor dat volck. De dry Marien omme-siende / hebben ghesien den steen af-gewentelt vanden grave. Iudith gingh door het midden der legheren haerder vyanden; quam voor den wulpschen Holofernes, ende en hiel niet op tot dat sy haer voor-nemen volbracht hadde / ende haren vyandt 't hooft van sijn lijf af-gheslaghen hadde. Hoe heeft sy dit kloeck feyt aen-ghegaen? niet op haer eyghen cracht steunende / maer op Godt / van wien sy sorghvuldelijck hulpe versocht tot sulcks eynde. Soo moet ghy oock doen; ende op Godt/ende in Godt betrouwende/groote saken sterckelijck beginnen/vervoorderen ende eyndighen. Ende al laet Godt by-wijlen het water komẽ tot aen de lippen/gelijck als met Abraham, Ioseph, David, Iob, Susanna, Daniel, Ionas, de dry jonghelingen in den oven; den bruydegom eñ bruydt in Cana Galilæa; Petro indẽ karcker van Herodes; Cyro den Coninck der Persen/die noch een cleyn kindeken wesende / is als eenen anderen Ismaël in de wildernisse neder-gheleyt / om daer vande

Gen. 45.
Exod. 13.
Marc. 16.
Iudith 13.
Act. 12.
Herodot. lib. 1.

TYDEN. wilde dieren verslonden te worden/oft van hongher te sterven; gelijck oock met eenen Priester/ die 's winters gaende door den sneeuw van de berghen van Italien/ende de louwte soeckende/ al dolende vervallen was in een hol van een steen-rotse/daer gheen uyt-komste en was; als verhaelt Ioan. Fischerus: soo en sal hy het nochtans tot inden mondt niet laten komen. Het arm weduweken ten tijde van Eliseus wierdt by noot ontset oock na de doodt van haren man; ende de olye en stondt niet stil soo langh alsser ijdele vaten waren. E ñ sy heeft de olye verkocht/ ende haren schuld-heere betaelt/ende sy/ ende haer kinderen hebben vande reste gheleeft. Saül was wel van sin te gaen nae Samuel, om te vraghen na de verlozen ezelinne sijns vaders; maer hy seyde tot sijnen knecht: Wat sullen wy den man Godts vraghen? daer en is gheen vroodt meer in ons male/ende wy en hebben geen gifte/noch iet anders. Ende den knecht heeft gheantwoordt: siet daer is een vierendeel van eenen silveren penninck in mijn handt gevonden/laet ons dien den man Godts geven. Voor de doodt vã Thomas Morus hadde Margareta sijne dochter al haer gelt datse by haer hadde/den armen ghegeven; ende hier nae viel het haer in datse vergeten hadde het laken daerse het doodt lichaem van haren vader in-legghen soude: ende verre van huys wesende/wistse niet wat sy doen soude; maer haer cameniere seyde: laetet ons hier coopen inden naesten winckel: ende siet/soo de cameniere in haer beurse taste als om gelt te crijgen/in de plaetse van niet daer in te vinden/ heeftse soo veel ghevonden als effen den bedon-

Lib. 4. cõtra Occolampad.

4. Reg. 4.

1. Reg. 9.

Staplet. in vit. c. 20.

ghen

ghen prijs van't laken was / min noch meer.
Siet num. 18. *van jaren*, vanden H. P. Franciscus Xa-
verius, ontrent het eynde. Siet dan ende bouwet
altijdt op Godt: want den Heere is den Heer /
ende hy wil ghekent zijn dat hy het is / ende niet
wy met ons belegh ẽn vernufthejdt. Verwacht
dan den Heere / want komende sal hy komen en- Abac. 2.
de niet vertoeven. Met hem ben ick inde tribu- Psal. 90.
latie / seydt Godt / ick sal hem verlossen ende tot
eere brenghen. Ende den Heere die roept elders:
Komt al tot my die arbeydet ende beladen zijt / Matth. 11.
ende ick sal u vermaeckẽ. CHRISTVS verthoon-
de hem eertijdts aen P. Balthazar Alvares vande
Societeyt IESV, als eenen mensch die met pac-
ken gheladen ende behangen was. Ghebraeght
zijnde wat sulcks beduydde? antwoorde hy: ick
wille u hier mede leeren / hoe begeerigh dat ick
ben om myne gaven den menschẽ mede te deyl-
len. Ende ghelijck CHRISTVS hier van beghee-
righ is / alsoo is oock den hemelschen vader. Na
d'af-lijvigheydt van Ionathas, kennende David 2. Reg. 9.
dat hy in hem ghehouden was / seyde hy: is daer
oock iemandt over-ghebleven van Saüls huys /
dat ick bermhertigheydt met hem doen magh
om Ionathas wille? Eñ verstaende datter noch
eenẽ sone leefde / al-hoe-wel creupel van voeten /
heeft hy dien doen halen ende gheseydt: ghy sult
altijdt aen myn tafel broodt eten. Alsoo den he-
melschen Vader / er-kennende dat hy om de ver-
diensten van sijnen beminden sone als in hem
ghehouden is / soo soeckt hy wien hy om CHRI-
STVS wille sijne gaven soude geven. Ende daer-
om roept hy door den Propheet Ioel: Ick sal my- Ioel 2.
nen geest uyt-storten op alle vleesch. Ende 't sal

TYDEN. zijn dat alle die mijnen naem aen-roept / sal saligh zijn.

X. Blijft in de roepinghe daer u Godt heeft in-
1. Cor. 7. gheroepen; de H. Catholijcke Roomsche kercke
Cant. 6. wordt ghenoemt / een wel-gestelde slagh-orde: want het is daer als in den krijgh / daer elcken sijne plaetse ende orde houdē moet ende bewaren; 't en ware hy wilde met den sone van
Tit. Livius. Annius Torquatus Borgher-meester van Roomen / swaerlijck ghestraft worden; want soo desen buyten orde uyt sijne plaetse gegaen zijnde / ghevochten hadde ende ghewonnen; ende wederom komende meynde ghepresen te worden; soo seyde den vader: gaet scherp-rechter / ende bindt hem aen den pael. Loopt dan niet buyten uwe palen; ende en zijt van herten niet wispeltuerigh: maer liever rust met den Heere IESVS inden grave / dat is / blijft volherdigh in u goet
Gen. 2. propoost. Godt heeft den mensch van den begin ghemaeckt van't slijm der aerden. Maer waerom niet liever uyt het water / locht / oft 't vyer? Overmidts datter gheen vande vier elementen soo gestadigh en is ende onberoerlijck als d'aerde. De zee loopt ghedueri gh op ende af / hoogh ende leegh; de locht wordt vande windē geroert ende ghedreven; 't vyer en staet noyt stil: alleen
Psal. 103. d'aerde houdet vast. De aerde heeft hy ghefondeert / seydt den Propheet / op haer vastigheydt; sy en sal niet wanckelbaer worden inder eeu-
Psal. 118. wigheydt. Ende wederom: Ghy hebt de aerde ghefondeert ende vast ghemaeckt / ende sy blijft altijdt. Tot leeringe / dat den mensch vast moet blijven ende volstandigh in sijne roepinge / ende in al't goet dat hy voor-genomen heeft te doen

na

na den eysch van sijnē staet / al soude hy als aerde met voeten vertreden worden / ende met bloeden van teghenheden besprongheu / eñ met winden van strijden ende tentatien bevochten worden. Let hier op / ende en zijt niet onghestadigh als den weer-haen: op dat u niet en gheschiede 't ghene dat over-quam eenē die noch Novitius af-gheweecken zijnde vande Societeyt IESV, beschuldighde sy-selven van dat ghelijck Adam niet langh en bleef in't paradijs / alsoo hy oock niet langh en was ghebleven inde Societeyt. Voeghde oock daer by / als dat hem dochte / doen hy sijn geestelijck habijt uyt-dede / dat hy CHRISTVM af-leyde / ende met eenen de deure openbede tot alle begheerten des duyvels / ende tot allen wille des vleeschs / ende tot vol-brenginge van alle sonden. Een ander / die een was vande thien eerste mede-gesellen vanden H. P. Ignatius, ghebeurde een saecke niet min wonderbaerlijck: want soo hy van Ignatius na eenē Eremijt buyten de stadt van Bassane liep / soo ontmoette hem een verbaerlijck persoone / ghewapent van den hoofde tot de voeten / met een bloot sweerdt inde handt; ende dreyghde hem te door-steken; ende dreef hem te rugghe met sulcken ghewelt / dat den Pater schier doodt van verbaesthevdt / liep te post na Ignatium, met verwonderinge der menschen / die den Pater wel saghen loopē / maer niet den genen die hem vervolghde. *Siet num. 7. van Hoogh-tijden.* Siet ick ben alleen / spraeck eenen Broeder inde woestijne / na dat hy sijne kruycke (die den duyvel anderwerf om-ghestooten hadde) uyt gramschap tegen d'aerde in stucken ghewoorpen hadde / ende den duyvel heeft my over-

Ex litt. Societ. an. 1587. Colleg. Angelopolit.

Petr. Ribad. lib. 2. de vit. S. Ignatij c. 9.

Vit. PP. Rosw. fol. 589.

TYDEN. wonnen: ick sal dan de stucken op-rapende / wederom gaen inde vergaderinghe / want over al is arbeydt ende verduldigheydt noodigh. Ende
Cant. 2. gheen lelie/dat is / gheenen staet/sonder doorne van onvolmaeckthe ydt. Rachel was schoon / maer onvruchtbaer: soo datse tot Iacob seyde:
Gen. 30. Gheeft my kinderen/oft ick sterve. Moyses was
Exod. 4. machtigh in wercken ende in teeckenen / maer belet ende verhinderlijck van spraecke. Naaman
4. Reg. 5. was hof-man des Coninck vã Syrien / vroom/ rijck / ende wel ghesien by den Coninck; maer
Esth. 3. melaetsch. Aman was groot by Assuerus, ende den Coninck sette sijnẽ stoel boven alle Vorsten; hy was heerlijck van rijckdommen/ende in menighte van kinderen: maer Mardochæus en booghde voor hem sijn knien niet; ende dit be-
Ioan. 4. nam hem al sijn vreught. Het Coninckxken was eenen stadt-houder vanden Keyser / ende eenen vriendt van Herodes: maer hy hadde eenen sone die kranck lagh binnen Capharnaum. Timotheus gaf 't ghesicht aen de blinden / 't ghehoor aen de dooven / 't leven aen de dooden; maer hy behiel selfs een swacke maghe. Siet dan over al doornen onder lelien. Ter-wijlen nochtans dat over al arbeydt noodigh is / beter is dan dien op dese wereldt in Godts dienst besteedt/ dan elders/daer-men veel saeyt / ende niet en maeyt; veel woelt ende niet op en doet; niet meer als de schepen die met volle seylen ende vlaggen / ende van alle waren gheladen loopen door d'onstumighe golven der zee; ende ghekomen zijnde in de havẽ/haelt-men de seylen neder/'t schip wort van sijne waren ontladen; ende daer en blijft niet in dan alle vuylighe ydt eñ onreynighe ydt;

oock niet meer als die last-draghende muylen/ die den gheheelen dagh sacken ende packen ghedraghen hebben/ende 's avonts niet en behouden als eenen vermoeyden ende looven rugghe/ vol smerten ende kerven; oft als de spinne-coppen die veel spinnen/om vliegen te vanghen in haer netten/ende haest met een raech-quast van een bande dienst-maeghden wech-genomen worden/ende met voeten doodt ghetreden; oft niet meer dan den ghenen die de zee met een brugge beslaet/gelijck den Keyser Caligula gedaen heeft tot drij mijlen toe; oft als het vrouwken dat den bloedt-vloedt gheleden hadde twaelf jaren/ende alle haer goedt aen de Medecijn-meesters ghehanghen hadde; ende en hadde met allen gheen bate ghevonden / maer was noch qualijcker te passe. Belisarius hadde veel inde wereldt voor Iustinianus den Keyser ghewoelt/ maer niet opghedaen dan bedelende armoede en blindtheyt. Noch argher heeft ontfangen Iohan van Oldenbarnevelt, den Advocaet vanden lande van Hollandt ende West-Vrieslant. Carolus V. den Keyser wat en hadde hy niet al ghearbeydt? ende nochtans soo hy van Flissinghen in Zeelandt nae Hispaignien soude trecken/om in ruste sijn daghen te eyndigen/en hadde soo veel wils van de wereldt niet / dat hy sprekende wat diep inde nacht / een van sijn knechten op hem en op sijn schellen soude ghepast hebben: soo dat den Keyser wel met Iob hadde moghen seggen: Mijnen knecht heb ick gheroepen/ ende hy en heeft niet gheantwoordt: met mijnen eyghenen mondt badt ick hem. Ja hy moeste selfs met een tortse inde handt Seldius den Ambassadeur van Fer-

Marc. 5.

Procop. l. 1. belli Pers. & Egnat. l. 6. cap. 10.

Gasp. Ens Epidorp. lib. 1.

Iob 19.

TYDEN. dinandus sijnen broeder de trappen af-lichten / ende voor hem gaen: al-hoe-wel den Ambassadeur daer over weygherigh was eñ moeyelijck / dat den Keyser desen dienst selfs by der handt nam. Maer den Keyser antwoorde: Godt voeghtet soo / ende my ghengeghet. Wech dan met de weyeldt: want sy gheeft hare dienarē dien loon / die den ondanckbaren klim-op de boomē geeft. Den klim-op kleyn zijnde / swack eñ verwoypen in sy-selven / soeckt nochtans de verhevē Ceder-boomen; hy cruypt / verspreyt / eñ slinghert sich om de troncken ende tackē / ende climt wel haest tot de hooghe toppen; ende als hy daer is / dan en vergelt hy geenen dienst met dienst / noch vrientschap met vrientschap; maer voor goet geeft hy quaedt / eñ slaet de boomen met dorrigheyt / ende doetse verdrooghen; soo doet oock de weyelt hare lief-hebbers. Liever dan ghedient den ghenen / by wien oock niet eenen dronck waters in sijnen name ghegeven / ongheloont blijft; maer in eenwighe gheheughenisse. Sulcky was de resolutie van Petrus Gonsalvus, den neye vandē Bisschop van Valencen: want soo hy seer prachtigh door de stadt te peerde reedt / soo viel hy in eenē grooten plas slijcks / daer hy nat ende beslijckt uytghetrocken wierdt / eñ vande kinderen bejouwt. Hy hier door vergramt zijnde / seyde in sy-selvē: aenghesien ick vande weyelt die ick diene / aldus ghetracteert worde / soo sal ick haer oock tracteren na behooren: ende hy nam terstondt voor hem Godt te dienen / ende gingh korts daer nae in de Orden der Predick-Heeren. *Siet num. 11. van maenden*, ende *num. 16. van jaren*. Maer nochtans en zijn alle goede dinghen allen menschen niet

Matth. 10.

Plat. lib. 3. cap. 38.

even

ben voordelijck; want oock een duyfken haer TYDEN.
met des arents vederen/al zijnse goedt/niet wel
en soude konnen behelpen. De wapenē van Saül
waren wel van grooter waerde / maer eben-wel
daerom niet ghedienstigher aen David, om den
reus t'over-winnen; ende Adam in't paradijs Gen.3.
zijnde/heeft over-treden 't ghebodt Godts; maer
Iob sittende op den mest-hoop / heeft dat onder- Iob 2.
houden: ende den Religieux/ die sijne moeder af- Vit. PP.
gheperst hadde/ om in't clooster te gaen / wierdt Rosw.fol.
van sijne eyghene moeder / om sijnder onacht- 532.567.
saemheyts wille/voor Godts oordeel beschaemt/
als sy seyde: wel / waer is hy nu/ die my seyde /
ick wil mijn ziele behouden? Den Abt Silvanus, Vit. PP.
na dat hy in den gheest op-ghetogen hadde ghe- Rosw.fol.
weest / seyde tot die broeders: ick ben ghebrocht 531.566.
gheweest voor het oordeel / ende ick hebber veel
van onse monicken sien gaen na de tormenten/
ende veel wereltsche menschen naer het rijck der
hemelen: want een ghemeyn mensch is dick-
wijls een verborgē heyligh. *Siet num.13.van uren.*
Daerom matight uwe goede begheerten door
discretie / naer de gheleghentheydt uw's roeps
ende uwer conditie: ende en wordt niet verleydt
door eenen soeten schijn van geestelijcken treck;
ende en steunt op uwen eygen in-val niet: want
oock Godt wel iemandt in-schiet eenē wille van
iet goets te doen / daer hy nochtans het werck
van dien niet en begheert. Soo gaf hy Abra- Gen.22.
ham in/dat hy Isaac op-offeren soude; David, dat 2.Reg.7.
hy eenen tempel soude bouwen; Antonius, Ro-
mualdus, Franciscus, de H. Maghet Teresa, datse
Martelaers begheerden te sterven / en nochtans
en wilde hy van die het uyt-voeren niet. Eenen
seke-

TYDEN. Luc.8. sekeren man / uyt den welcken CHRISTVS veel duyvelen ghedreven hadde/badt hem seer/dat hy by hem mochte blijvē/ende in sijn Collegie ontfanghen worden: maer CHRISTVS heeftet hem gheweyghert / segghende: Keert wederom in u huys/eñ vertelt hoe groote dinghen dat u Godt ghedaen heeft. Verpijnt u dan om u te bevredighen / ende om Godt te dienen na de ghelijckigheydt/ende na de wijse van uwen staet/eñ u daer mede in CHRISTO te ghenoeghen: want den hof des Heeren/soo den H. Augustinus seydt / en heeft niet alleen roosen der Martelaren / maer oock lelien der Maeghden/ey-looff der ghehouwden/ ende violetten der weduwen. Godt heeft de kinderen van Israël niet alle door eenen wegh vande roode zee gheleydt (na 't ghevoelen van sommighe Leeraers) maer door verscheyde paden / nae het ghetal van hare ghesladhten: ghelijck daer ghescheven staet: Die ghedeylt heeft de roode zee in deelen. Voorder / en quelt u mede daer in niet/dat ghy niet en kondt bidden/ lesen/vasten/ waken/als eenen Carthuyser; maer denckt datter ghescheven staet: Dat de aerde voort-brenghe groeyende cruydt/ende fruyt/hout / vruchtbarende na sijnen aert. Te weten eenen appelboom appelē; een peere-boom/peeren/ &c. Ende Godt heeft gesien dattet goet was. Alsoo ieder Christen mensch moet vruchten voort-brengen na sijnen staet: eenen Carthuyser/vruchten van een Carthuyser; eenen Pastoor / vruchten van eenen Pastoor; eenen ghetrouwden persoone / vruchten van eenen ghetrouwdē persoone. Waer in een-ieder na sijne roepinghe door liefde / ghedienstigheydt/patientie/ootmoedigheydt / ende verla-

Aug. serm. 37. de sanctis cap. 3. de S. Laurentio.

Orig. Genebrard.

Psal. 135.

Gen. 1.

verlatinge van alles metter herten/soo veel hy met de gratie Godts kan te weghe brengen/dat hy in verdienste by Godt niet en wijckt aen iemandt van hoogeren staet. *Siet num.13. van uren,* ende *num.45. van daghen.* Maer dat een ghetrouwde vrouwe 't kindt soude hooren schreyen in de wieghe; den man soude laten wachten eñ weerwachten om ter tafelen te komen; den winckel soude laten staen vol volckr/sonder bescheyt te doen; ende sy even-stijf als eenē block soude blijven sitten in hare devotie; ende niet en soude passen/wie datter ontrieft was/wie datter ghebreck hadde/als sy maer mocht in haer seven Psalmē voort-gaen; dat ware niet Christelijck/maer onredelijck ende on-natuerlijck/ende alte-mael averecht werck; niet anders dan oft de handt d'ooghe wilde wesen/ende den voet het hooft; ende dat d'aerde in de plaetse vande locht wilde verhuysen/ende 't water in de plaetse van 't vyer. Watter is/seydt den H. Paulus, is van Godt ghescickt. Ende die dese schickinghe teghen zijn/die weder-staen Godts ordinantie: ende die dese weder-staen/die crijghen teghen hen-selven de verdoemenisse. En hebbē wy niet veel leden in een lichaem? Maer wat seydt den Apostel: Alle leden en hebben niet een werck. Alsoo is't mede in het lichaem vande H. Kercke: Daer zijn menigherley gratien/maer 't is eenen gheest: ende daer zijn menigherley diensten/maer 't is eenen Heere. Ende daer zijn menigerley wercken/maer 't is eenen Godt. Ende wederom: Zydy een slave gheroepen/quelter u niet in: Maer ieghelijck siet toe dat hy door goede werckē sijnen roep ende verkiesinge magh seker maken. *Siet num.8. van uren.*

Rom.13.

1.Cor.12.

1.Cor.12.

1.Cor.7.

2.Petr.1.

Houdt

Houdt maet in alle dinghen. Eenen boge/is't dat ghy dien te stijf spant/sal breken: de luyte en wil hare snaren niet te sterck op-getrocken hebben om bequamen toon te geven/ maer redelijck ende met mate. Een schoon cleedt is't dat ghy't met eenen hert-stijvighen borstel te dickwijls ende te straffelijck vaeght/ ghy neemt het sijnen luyster af ende sijn wolle/ende bedervet. Ick hebbe't by experientie gheleert / seydt den H. Hieronymus, dat den ezel als hy moede is/om-wegen soeckt. Ende den H. Bernardus heeftet ghevonden/die/na dat sy door onwijs heydt hunne ghesontheydt ghequetst hadden/ groote lief-hebbers gheworden zijn van hunne sinnelijckheden / om die (want het scheen als-dan van noode te wesen) te ghemoet te komen. Daerom moet ghy hier ghedachtigh zijn het wijs spreeck-woordt/ Niet te veel. In het oude Testament moeste altijdts in de sacrificien sout mede op-gheoffert worden. Alsoo oock in uwe wercken/die doch ghewillige sacrificien zijn voor het aenschijn des Heeren / ghebruyckt altijdts het sout der wijs heydt: want anders doende/sult ghy in veel onghemacx vervallen; ende 't ghene u tot salighedt soude ghedient hebben/sal u komen tot bederffenisse. Een monick vande Cisterciensen Orde trachte door eenen blinden iever te komen tot den eerste staet van onnoosel heydt ende suyverheyt/ daer Adam in ghescheppen hadde geweest: hy vaste hierom/ hy waeckte/hy badt / hy dede swaere penitentie / ende becommerde hem dagh ende nacht in heylighe oeffeninghen. In eten ende drincken en wilde hy gheenen smaeck ghevoelen; ende in sijn lichaem niet alleen gheene beweginghe / maer oock

S. Hieron.

Levit. 2.

oock geenen prickel des vleeschs; verre wilde hy zijn van alle daghelijcksche sonden: ende dit alles doende / en was hy niet indachtigh het seghen des Wijse-mans: En zijt niet al te recht; Eccl.7. maer hy slachte den kick-vorsch/ die/hoe seer hy hem-selvē op-blies/even-wel tot de grootte van eenen os niet en konde gheraken:eñ hy en voorderde niet meer / dan oft hy open-doende sijnen schoot/de locht hadde willen vatten. Ende dit Vincent. Beluac. merckende/wanhopte hy van sijn salighcydt; spec. Hist. ende daghelijcksche sonden nam hy op voor doodelijcke; hy onthiel hem vande nuttinge van het l.30.c.34. lichaem CHRISTI, oock op daghen als den Reghel dat beval; hy verwierp het jock vande ghehoorsaemheyt/ende sieck zijnde/ verachte hy alle medecijnen. Is eyndelijck/ ter-wijlē hy de Misse diende / door het innigh ghebedt van eene dienaersse CHRISTI,ende door de medecijne van het hoogh-weerdigh sacrificie/ gheholpen gheweest/ ende gantschelijck ontslagen vande voorgaende quellinghe. Den H. Antonius siende eenen No- Vit. PP. vicius al vry wat hoogh loopen/ende buyten dis- Rosw. cretie na de deughden/ende in strengigheden der fol.592. uytwendigher penitentien ende versterbinghen/ seyde:Voorwaer 't is een schip vol goudt eñ kostelijcke waren / maer even-wel noch inde havene niet:ende waerlijck/niet soo sijn beginsel / soo was sijn eynde. Den H. Franciscus verstaende / Bonav. in dat een vande broeders stil-swijghentheydt be- vit. S.Fran. waerde tot superstitie toe; soo dat hy niet dan cap.10. door teeckenen en bichte/ niet met woorden/seyde/let op sijn eynde. Ende naer eenē korten tijdt is den broeder als eenen hondt ghekeert tot braecken/ende Apostaet gheworden; ende heeft

met

TYDEN. met sweeren eñ vloecken om-ghegaen als eenen schavuyt. Siet dan wel toe dat ghy in alles de maet der wijsheydt vervult; *Siet num.4.van jaren,* §.11. soo nochtans dat ghy van den eenen kant niet te veel en doet/ ende van den anderen kant niet te luttel; ende en wilt de penitentien ende mortificatien niet gheheel versuymen/ als oftse u niet nootsakelijck en warē/ oft u niet en dienden; oft wel dat ghy te kranck waert/ om die te doen. *Siet num.35.van daghen,* ende *4.van vveken,* ende *num.7.* ende *9.van maenden.*

XII. En wilt u niet te seer verwonderen/ als ghy hoort vanden val van sommige/ die als pilaren des hemels/ ende als hooghe Ceder-boomē schenen te zijn. Eñ van welcker val ghy gheen meer bedenckens en haddet als van den val van Ambrosius ende Augustinus. Denckt datter geschreven staet: Het vyer heeft die schoonigheden der woestijnen verslonden: het vyer/ te weten/ dat daer brandt in Cayphas huys; by wiens vlammen hem Petrus warmende/ sijnen meester wel haest geloochent heeft. Een vande Oudt-vaders heeft totten Abt Theodorum ghesept: Siet daer is eenen Broeder wederom nae de wereldt ghegaen. Ende den Abt heeft tot hem ghesendt: En verwondert u daer af niet; want steenen vallen van boven/ ende stroomen loopen nederwaerts/ ende de zee worpt uyt haer doodē: maer verwondert u/ indien ghy somtijts hoort/ dat iemandt ontvliedt de stricken des duyvels/ eñ de wereldt verlaet. By-na dierghelijcke antwoorde gaf eertijdts ten 1. Socrates aen Callisto eene uyter-maten schoone ghemeyne vrouwe binnē Athenen. Dese lachte met Socrates, ende verweet hem/ seghende:

Ioël 1.

Vit. PP. Rosw. fol. 598.

Ælian. lib. 13. var. Histor.

ghende: Siet / ick hebbe meer sleyps ende aen-
hanghs als ghy; eñ elck-een kan ick uyt u schole
trecken / niet ghy uyt de mijne. 'T is soo / seyde
Socrates, maer ghy leydtse nederwaerts / ick
leydse na de deught / tot de welcke eenen steylen
op-gangh is. Ten 2. Thomas Morus aen Lu- Staplet. in
therus den artsch-ketter / die den Cancellier wil- vit. cap. 13.
de wijs-maken dattet een groot mirakel was /
datter in korten tijdt soo veel menschē de Room-
sche Kercke waren af-ghevallen / ende hem toe-
ghevallen: maer Thomas seyde / dat is een mi-
rakel / gelijck het mirakel is / dat de steenen van
boven neder-vallen. Als oft hy hadde willen
segghen; dat de menschen de breede paden des
vleeschs wandelen / dat is een werck dat de na-
tuere ghelijck is / ende daerse toe-gheneghen is:
ende daerom en is't gheen wonder datter veel
zijn / die sulcke weghen wandelen. Maer de enge
paden der deughden in te gaen / is een werck dat
de bederfelijcke natuere teghen is ende arbeydt
kost / daer weynigh menschē aen willen: oft heb-
ben sy de handē aen den ploegh begonst te slaen /
over-wonnen zijnde vande begheerlijckheden /
hebben den ploegh wederom laten varen. Ende
als ghy dit siet / soo en wilt u daer in niet te seer
verslaen / maer alles in patientie op-nemen en-
de den Heere bevelen. Wy lesen vanden H. Fran- S. Bonav.
ciscus, dat / alsser eenighen broeder de Orden ver-
liet / hy hem hier over soo seer pleegh t'ontstellē /
dat hy van droefheydt ende van schreyen by-na
bergingh. Tot wien den Heere hem vertroosten-
de / seyde: Francisce, waerom quelt ghy u hier
over soo seer? meynt ghy dat ghy tot eenen re-
geerder deser kudden ghestelt zijt / ende en ver-

TYDEN. staet ghy niet/dat ick den oppersten regeerder ben? Wie heeft die anders gheplant / dan ick? Is't dat daer eenighe vallen / ick salder andere op-richten / ende inde plaetse stellen die hunnen erans ontfanghen; ende ick sal maecken / soo die noch niet ghebozen en zijn / dat sy ghebozen wozden. Ende oft soo ware datter maer dzy in en bleven/de selve en sal ick nimmermeer verlaten. Dus ghebiede ick u t'eenemael dat ghy u voozt-aen soo seer niet en quelt. Eenen monick/ seyde eenen Oudt-vader / moet aen-mercken de hase-winden/als sy op de jacht zijn: want gelijck eenen den hase siende/dien na-volght; ende d'andere alleenlijck / om dat sy dien hondt sien loopen/met hem een luttel tijdts loopen/ende daer na moede zijnde weder-keerē; maer die den hase siet/volght dien alleen / tot dat hy dien vanght; noch en laet daerom niet te loopen / om dat de andere/die achter hem zijn/weder-keeren; maer noch vzeesende vooz steyghe plaetsen / noch vooz vosschen/noch vooz dijstelen/ja vallende altemet in dooznen (hoe-wel hy daer dooz ghesteks ende ghequetst wozdt) en rust niet / vooz dat hy dien ghevanghen heeft. Alsoo oock eenē monick/ oft die den Heere CHRISTVS soeckt/niet achtende op alle die verarghering hen/die hem over-komen/ maer die vooz-by-gaende / heeft sijne oogen des herten geduerighlijck op't cruys/ tot dat hy tot den ghecruysten komt. Want den beginnenden is wel de croone belooft/ maer den volherdende salse crijghen. Asa den Coninck van Iuda hadde dertigh jaren ende langher ghedaen dat goedt ende behaeghlijck was in Godts aensicht: hy hadde de autarē vanden vzemdē Godts-dienst/ ende

Vit. PP. Rosw. fol. 589.

2. Paral. 14

ende de hooghden om-ghewozpen/&c. Maer al TYDEN.
desen lof heeft hy in't eynde bedozven / hy heeft
betrouwen gehadt inden Coninck van Syzien/
ende niet inden Heere sijnen Godt. Hanani den 2.Paral.16.
Pzopheet/die hem uyt liefde strafte / heeft hy in-
de banden doen setten; ende hy heefter veel van-
den volcke op dien tijdt ghedoodt; eñ inde pijne
sijnder voeten en heeft hy den Heere niet ghe-
socht; maer meer betrouwen ghehadt inder me-
decijnen konste. Eylacen/hoe is den alder-besten
Coninck verandert / van dien hy eerst gheweest
was! Daeróm die daer staet/moet toe-sien/dat 1.Cor.10.
hy niet en valle. Wy murmureren somtijdts te-
ghen Adam, wy beschuldighen Eva, ende andere
die ghevallen zijn; ende wy souden het by-avon-
tuer niet beter ghemaeckt hebben / ja als den
knecht ghedaen hebben / die veel windts bzack
over den val van Adam, ghelijck Cæsarius ver- Cæsarius
haelt/ende selfs een ghesloten doos/daer een vo- l.4.Mirac.
ghelken in was/dooz tentatie open-dede/tegen cap.75.&
het accoozdt tusschen hem ende sijnen meester 77.
getroffen. Eene edele jonck-vzouwe hadde mede
ghelijcken strijdt op Eva, ende op hare ongehooz-
saemheyt; ende eylacen/su viel dooz slechter ten-
tatie/gaende (na datse haer in een fonteyn ghe-
baedt hadde) in eenen modderighen poel: teghen
het expzes verdzagh/dat su met haren man ghe-
maeckt hadde. Siet dan/o mensch/hoe dat uwe
vernederinghe is in't midden van u / ghelijck
seydt Micheas den Pzopheet. Den Apostel Paulus Mich.6.
hier op siende/ende wetende wat hy was uyt su-
selven/seyde: Christus IESVS is ghekomen in dese 1.Tim.1.
wereldt om de sondaers saligh te maken/van de
welcke ick d'eerste ben. Ende den H. Franciscus

TYDEN. Bonav. in vita eius cap. 6.

pleegh te segghen / dat hy was den meesten van alle sondaren. Ende ghevraeght zijnde / hoe hy dit inder waerheydt konde segghen? antwoorde: dat hy uyt sy-selven gevoelde in sy-selven sulcke kranckheydt ende gheneghentheydt tot sonde / eñ sulck-een vyer van booser lusten / al-hoe-wel onder d'assche van verstorventheyt ende bedaertheyt; dat / 't ten ware hem Godt merckelijck met sijne gratie versterckte / hy by-avontuere booser doen soude dan den meesten moordenaer: ende waer't by aldien dat sulcken een ontfangē hadde de gratie / die hy ontfanghen hadde / dat dien de selve beter besteden soude dan hy dede; gelijck CHRISTVS seyde van Tyrus ende Sidone. Alphonsus Rodriguez, al-hoe-wel hem Godt veropenbaert hadde / dat hy behouden soude wesen / oock sonder vagevyer / beschreydde evē-wel sijne gepasseerde cleyne fauten / in de maniere dat sijn oogen gheduerigh van tranen leeckten; ja seyde / dat hy was den meesten sondaer des wereldts. Want hy dachte op het woordt vandē H. Augustinus, segghende: Daer en is gheene sonde die eenigh mensch ghedaen heeft / die niet en soude ghedaen worden van een ander mensche / 't ten ware hem by-standigh was den schepper des menschen. Laet ons dan ons in ons-selven verootmoedighen / ende voor sondaren bekennen: Want doch heeft Godt alles onder de sonde besloten / op dat geen vleesch voor hem en gloriere / oock niet den ghenen die heden staet: want 't gene den eenen over-komt / kan mede den anderen over-komen: ende soo langh als wy leven / soo quelt ons d'onwetenschap van dry dinghen / dat wy niet en weten / ten 1. oft onse voorledē sonden ons

Matth. 11.

Recueil des hommes de la Compag.

S. August.

Gal. 3.

1. Cor. 1.

ons vergeven zijn. Ten 2. oft wy nu tegenwoordigh zijn in staet van gratie. Ten 3. hoe ons eynde sal zijn. *Siet num. 11. van jaren.* Zijn wy meerder als den Enghel / meerder als Adam, Saul, Salomon, Iudas, Nicolaus een vande seven Diaconen / Origenes, Tertullianus, [a] Iacobus een Oudt-vader bovē de seventigh jaren oudt / item [b] Hero den Eremijt / ende andere die ghevallen zijn & *Siet num. 41. van daghen.* Daerom den Abt [c] Besarion hoorende van den val van een vande broeders / seyde al suchtende: Desen heden / eñ ick morgen. Eenen H. Eremijt hebbende van Godt ontfanghen eene openbaringhe van het groot perijckel in 't welcke hy was in dit leven van te moghen vallen buyten sijne salighcyt / stelde een kap op sijn hooft / ende bedeckte sijn aensicht in sulcker voeghen / dat hy niet anders sien en konde als d'aerde die hy betradt; eñ en wilde noyt daer na spreke met iemandt die leefde / noch sijn ooghen op-slaen vander aerde: schreyende ende suchtende / om dat hy hem sagh in sulcken perijckel / als is daer den mensch in leeft. Ende soo verscheyden persoonē hem in sijne celle quamen besoecken / siende in hem soo groote veranderinghe / vraeghden sy hem de redene hier van; maer hy en antwoorde anders niet / als: Laet my / want ick ben een mensch die vallen kan. Godt gave dat wy dit ghevoelen altijdts in ons hadden / wy en souden soo lichtelijck over andere gheen vonnis vrijcken / noch ons boven andere verheffen die ghevallen zijn. Oock kan het ghebeuren dat den genen die heden leyt / ende wiens huys heden is om-ghevallen / morghen staet: ende dat sijn huys door d'om-legghende geeste-

a Surius 28. Ianuar & vit. PP. 578.
b Vit. PP. fol. 552.
c Vit. PP. Rosw. fol. 594.
M. Avila tom. 3. Ep.

TYDEN. lijcke materialen (waer van een Christen sondaer beter voorsien is als een Heydensch / eñ een Religieuse sondighe persoone beter als een wereltsche) terstont wederom op-gebouwt wordt: want doch alle herten zijn in Godts handen.
Deut.32. Hy suyght honigh uyt den steen / ende olye uyt den alder-hardtsten steen; hy verkeert den steen in staende wateren / ende die steen-rotsen tot fon-
Iudic.15. teynen der wateren; hy opent den back-tandt van eens ezels kaecks-been / ende doet daer wa-
Matth.3. teren uyt-loopen; ende van steenen verweckt hy
Cæsarius Abrahams kinderen. Eenen gheestelijcken man
l.10. c.55. hadde tot sijn grooten hert-seer eene suster / die wel maghet was van lichaem / maer van maniere van leven los ende onghebonden / ende als water uyt-ghestort tot lacchen / snaterē / boerten / ende andere ijdelheden. Sy speelde op eenē tijdt met hare gesellinnē / dattet haren broeder sagh; ende wanhopende van hare beteringhe / nam hy eenen harden steen in sijn handt / ende seyde: eer sal desen steen in tween splijtē in mijn handt / dan mijne suster Iudith besadighe / eñ een susterken worde. 'T woordt was qualijck uyt-gesproken / Godt (by wien gheen dinck onmoghelijck is / ende die niet en wil datmē na 't aensicht oordeele) heeft terstont den steen in sijn handt in tween doen springhen. 'T welck Iudith siende / ende door het woordt van haren broeder levendigh gheraeckt zijnde / heeft dadelijck de wereldt verlaten / ende is een susterken gheworden / bewarende den steen tot hare doodt toe / tot getuygenisse van hare bekeeringe. *Siet num.6. van uren.*
Ende CHRISTVS seyde tot de Princen der Prie-
Matth.21. steren ende de Ouders: Voorwaer ick segghe u-

lieden

lieden/ dat de Publicanen ende ghemeyne vrouwen voor u gaen sullen in't rijck der hemelen. *Siet num.13.van uren.* De visschen en zijn ten tijde vande diluvie met d'andere dieren in d'Arcke niet ghekomen/zijn nochtans daer na met menighte geschoten inde netten / met verschrickinghe van Simon Petrus, die daerom op sijn knien ghevallen is voor IESVS, seggheude: Gaet uyt vā my Heere/want ick ben een sondigh mensch! wat beduydt dit anders dan dat veel verkeerde menschen na den teghenwoordighen staet / hen daer na noch tot Godt souden bekeeren/ ende in het boeck des levens ghevonden worden. Dese veropenbaringhe hebbende ten 1. de H. Monica, dat harē sone benessens haer oock in glorie souden bevondē wordē / was daer inne niet weynigh verblijdt ende vertroost. Ten 2. den H. Antonius de Padua van een wereltlijck mensch / die doen niet al te goedē leven en leyde/heeft die soo groote eere ende reverentie bewesen/dat niet alleen de andere menschen daer af verwondert en waren/ maer dat oock dien mensche gram wierde. Als hy nu gram was / eñ Antonio by-na dreyghde/ soo en konde Antonius sy-selven niet ghehouden van hem oock nu op der aerden met alder blijt te eeren/dien hy wiste dat tot de eeuwighe glorie ghepredestineert ende voor-bestelt was.

Did. Vega Dom. 4. post Pent.

Luc. 5.

Aug. lib. 5. conf. c. 11.

Plat. l. 1. de bono stat. Rel. c. 32.

XIII. Weest niet verarghert al bespeurt ghy by-wijlen dat/niet alleen onder de doorn-hagen/ maer oock onder de ceder-boomen / dat is / onder de goede ende volmaeckte menschen eenighe oneenigheydt is: want verscheyden ghevoelen ende meyninghen hier oft daer af / in saken die het gheloove ende salighedt niet en raecken / konnen

TYDEN. nen bestaen sonder de godtvruchtigheyt te quet-
Act.15. sen. Paulus ende Barnabas twisteden ende scheyd-
Gal. 2. den van malckanderen om Marcus wille. Petrus
ende Paulus waren somtijdts oneenigh. Hiero-
nymus ende Augustinus; Chrysostomus eñ Epi-
phanius en waren oock van gheen een gevoelen
in het uyt-legghen vande H. Schriftuere. Daer
Gen.13. en was oock allen verdragh niet onder Abra-
Matth. 9. ham ende Loth; onder de discipelē CHRISTI ende
& Ioan.3. Ioannis; onder d'Apostelen selfs; onder Bernar-
Luc.22. dum ende Petrum Cluniacensem: hoe-wel ieder-
een hadde eene goede meyninghe ende in-sien /
ghelijck de Capiteynen hebben / die een Casteel
willen bestormen / den eenen nochtans door de-
sen middel / den anderen door dien; ende daerom
nochtans en moghen dese niet ghesendt worden
niet van goeden wille te wesen tot den dienst
haers Coninckx / verre van daer. De Enghelen
Dan.10. selfs twisteden by Daniel: den Enghel van die
van Israël wilde het volck uyt Persen hebben /
verre vande ghemeynschap der Heydenen: den
Enghel van Persen wilde het volck niet laeten
gaen / ende dat om de stichtinghe van die van
Persen / ende hope van haerder bekeeringhe door
die van Israël. Eens-iders redenen waeren
goet / iders ooghe godtvruchtigh; ende 't ghe-
schiedde al behoudens den vrede / ende binnē de
Psal.118. paelen der liefde / wiens ghebodt wijdt is ende
breedt / soo David seydt. Daerom seght liever
Psal.150. met den selven: Alle gheesten lovet den Heere.
Ende denckt dat ghy mede een mensch zijt / ende
niet hout oft steen / eñ oock u ghevoelen hebt; soo
nochtans dat ghy dat onder-worpt onder Godt
eñ sijne H. Kercke / gelijc die andere mede gedaen
hebben / ende noch doen.

HET

HET VI. DEEL.

NOPENDE DE IAREN.

WOrpt uyt den ouden deessem; ende I.
't vel vanden ouden Adam met de 1.Cor.5.
rimpelen der sonden/ende der qua-
der passien af-legghende/doet aen Ephes.4.
den mensch die nae Godt ghescha-
pen is:om te moghen seggē/'t ge-
ne den jonghman seyde/daer Ambrosius af ver- D.Ambr.
haelt/dat/soo hem by gheval ontmoette eene lib. 2. de
vrouw-persoone/wel eertijdts met hem in licht- pœnitent.
veerdigheydt verkeerende;ende ghevraeght zijn- cap.10.
de/en kendt ghy my niet? neen/seyde hy. Hoe
niet? vraeghde sy/daer ick immers sulcke eene
ben:'t kan zijn/seyde hy:maer ick en ben nu ick Gal.2.
niet. Tusschen een kindt/ende tusschen een man
is dit verschil:een kindt verblijdt hem met pop-
pe-goedt/maer een man met ernstelijcke ende
treffelijcke saken. Doen ick een cleyn kindt was 1.Cor.13.
(te weten/doen ick was onder de wet van Moy-
ses)doen spraeck ick als een cleyn kindt/seyde den
H.Apostel. Maer wanneer ick een man ghewor-
den ben (te weten/naer dat ick tot het gheloove
CHRISTI bekeert ben gheweest) hebbe ick af-ge-
leyt al dat kindtschelijck was. Alle tijdelijcke
dinghen zijn niet dan poppe-goedt/maer die he-
melsche dinghen zijn treffelijcke ende ghewichti- 2.Cor.4.
ghe saken: want de dinghen die gesien worden/
die zijn tijdelijck; maer die niet ghesien en wor-
den/die zijn eeuwigh. Daerom laet ons na dese
trachten;op dat wy niet en hooren de berispinge

IAREN. ten 1. van den Wijse-man: Hoe langhe sult ghy
Prou. 1. cleyne de kindtscheydt beminnen? Ten 2. van
een Priester van Ægypten, segghende tot Solon
(die om eenige curieuse dinghen te vragen/daer
ghekomen was) ghy Griecken zijt altijdt kin-
Philipp. 3. deren. *Siet num. 13. van jaren.* 'T ghene dan dat
voor-by is vergetende / maer tot het ghene dat
voor u is/u-selvē uyt-streckende / vernieuwt we-
derom uwe beloften ende goede voornemens /
ende maeckt vande leden uw's lichaems Gode
een aengename offerhande; seggende met Theo-
dorus, een discipel vanden Abt Pachomius: O
aldus langh en hebben wy niet ghedaen / maer
laet ons nu beginnen ons-selven te versterven /
ende Gode te dienen. Nu moghen wy met cley-
ne boete Godt te vreden stellen: maer naer desen
tijdt en sal't niet baeten / al schreydē wy soo veel
tranen/alsser druppelen zijn inde wijde zee/ ende
reghen-druppelē inde wolcken. Laet ons nu dan
vol-doen onse Christelijcke professie/eer den Hee-
re komt/ende vruchten in ons soeckende als in
Luc. 13. den vijghe-boom / ende die niet vindende / ons
niet en vermaledijde. *Siet num. 17. van jaren.*

II. Denckt hoe ghy uwe ziele meerder ende meer-
der door deughden soudt moghen verstercken:
want ghelijck de beenderen ende de sinckels het
lichaem draghen/alsoo moeten de deughden die
ziele draghen. Ende ghelijck de sieckten de been-
deren verswacken; alsoo verswacken de ghees-
telijcke sieckten/te weten/de sonden ende de quade
lusten/de crachten der ziele/die de deughden zijn.
Ende hier op lettende David, ende ghevoelende
de verslappinghe sijnder ziele/door de ontvallin-
Psal. 31. ghe der deughden/seyde hy: Mijne beenderē zijn
verou-

veroudert/als ick riep den geheelen dagh/ te we- IAREN.
ten/in mijnder diwaes heydt/dat-men Israël ende 2.Reg. 24.
Iuda tellen soude. Op dat dan u 't selfste niet en
gheschiede/soo vertreckt u eenen dagh / twee oft
drij uyt de rasende baren des wereldts inde ha-
bene van eenigheydt / eñ als inde woestijne met
uwen Saligh-maker/ ende als in het bosch met
Maria Magdalena. Den H. Macarius van Ægyp- Rosw. 2.
ten maeckte eenen heymelijcken kuyl onder de Ianuarij.
aerde / inden welcken hy hem vertrock van het
gheraes ende quellinghen des wereldts. Philip-
pus den II. Coninck van Spagnien gingh jaer- Oraison
lijckx/ buyten andere tijden/in het Clooster van funebre
S. Laurens in Escuriael 15, daghen voor Paes- par M.
schen / hem van alle wereltsche becommernissen Boucher.
ontledighende/ende begevende tot het overden-
ken van het lijdē ende passie van onsen Saligh-
maker: ende leefde daer als een Religieus. De
voghelen by windt ende storm vertreckē haer tot
holen ende daken; de visschen by tempeest ende
onweder begeven haer tot hare schuyl-plaetsen.
Vertreckt u mede voor een wijle: want wilt ghy
verwachten tot dat de riviere uwer occupatien
verdrooght zy / soo sal u eer u leven ontvallen /
ende ghy sult hier eer uyt-gheruckt wordē / dan
de beecke uwer affairen af-gheloopen sal zijn.
Blijft dan daer niet stille by-liggen / maer ghe-
lijck daer staet gheschreven: Het volck heeft hem Ios. 4.
ghehaest/ende is door-ghegaen/te weten/door de
Iordane. Alsoo stapt daer over ter-wijle ghy
mooght. *Siet num. 17. van jaren*, ende vertreckt u
voor een wijle/om uwen mondt te openen / ende
aessem te scheppen na der ziele; ende te hoorē aen
de voeten des Heeren met Maria Magdalena, wat Luc. 10.

den

IAREN. den Heere in u spreeckt; als oock om in stilte ende ruste te sien uwe voorderinghe ende verachteringhe/winste ende verlies; ende van alles een bilance te maken: op dat ghy metten gheest begonnen hebbende / oock met den geest soudt mo-
Isaiæ 26. ghen vol-eynden; ende nae soo veel ontfangens/ baren den gheest der salighedt: ende den Heere uwen Godt de thienden op-draghen van alle de jaren/maenden/eñ daghen uw's levens. Seght
Psal. 142. dan uyt het binnenste uw's herten: Leert my Heere, uvven wille doen: ende doet my met den
4. Reg. 6. dienaer van Eliseus, ende met den blinden ghe-
Ioan. 9. boren / dat ick magh sien den wegh daer ick in
Psal. 142. wandelen magh / ende mijne uyterste verstaen!
Vit. PP. Als een peerdt verblindt is/dan gaet het rondt-
Rosw. fol. om den meulen; maer als sijn ooghen niet ver-
612. bondē en zijn / soo en wilt het rondt-om den meulen niet. Soo is't oock met den mensch; als sijne oogē vanden duyvel door de sonde verblindt zijn (want ghelijck het eerste/dat de ravens eten/ als sy een karogne vinden/die ooghen zijn; ende
1. Mach. 1. 't eerste dat Antiochus uyt den tempel van Ierusalem nam / den gulden candelaer was met de lampe die gansch het huys des Heeren verlich-
Plin. l. 10. tede; ende het eerste dat den Arent doet als hy
Hist. c. 4. vecht met een hert / is op sijne hoornen te gaen sitten / ende sijn ooghen met het stof sijnder vederen te vervullen. Alsoo het eerste werck van den vyandt is/te verduysteren / ende de ooghen
Iudic. 16. uyt te doen/ghelijck 't gheschiedde aen Sampson
4. Reg. 25. ende Sedechias den Coninck) soo keert hy hem tot alle sonden; maer niet verblindt zijnde/soo schouwt hy lichtelijck alle listen. Godt gave dat wy d'ooghen onser ziele altijdts waerachtelijck open-

open-hadden / om ons-selven te kennen! maer IAREN.
veel zijnder/die als Saulus met open oogen niet Act.9.
en sien ; want al hebben sy ooghen des vleeschs/
ende al meynen sy datse wijs zijn/ende wel sien/
soo zijn sy blindt. Seneca schrijvende tot Luci- Epist.50.
lium, verhaelt / dat sijne huys-vrouwe eene ca-
meniere hadde met name Harpaste, die schielijck
blindt was gheworden ; ende nochtans en bele-
de sy noyt dattet ghebreck by haer was / maer
badt dickwijls haren meester/ dat hy doch wilde
verhuysen : want/seyde sy/het huys is doncker.
'T ghene in dese dochter te belacchen was / dat
ghebeurt ons daghelijcky : niemandt kendt dat
hy moedigh is; niemandt dat hy begeerigh is ;
niemandt dat hy costelijck in sijn huys-houden
is. De plaetsen ende de tijden/seydt-men / bren-
ghen het mede. Ende ondertusschen verleyden
wy ons-selven ; want het quaedt en is van buy-
ten niet/maer in ons-selven. Ende wat wonder
is het/dat wy swaerlijck komen tot gesontheyt/
daer wy niet en kennen dat wy sieck zijn? al-hoe-
wel dat David dat was belijdende/ als hy riep:
Heere zijt my ghenadigh/ want ick kranck ben. Psal.6.

Denckt dat dit jaer het leste is vã uwe jaren/ III.
ende daerom bereydt u de seven oft acht leste da-
gen van dit jaer/niet anders dan oft die de leste
souden wesen van gantsch u leven. Ende binnen
dese daghen offert Gode op alle uwe gedachten/
wercken/oeffeninghen/versterffenissen / begheer-
ten/ende verlanghen / inde vereeninghe van de
verdiensten van sijnen beminden Sone / op dat
hy uwes ontferme/ ende eene heylige doodt ver-
leene. *Siet num.37.vã dagẽ.* Doet oock een generale
biechte van de ghene die ghy laetst gedaen hebt/

is

IAREN. is het saecke dat sulcks gheraden gevondē wordt van uwen gheestelijcken vader/ onder wiens bestieringhe ghy staet / buyten beloften. Hier toe sal u dienen/ dat ghy leest het 7. Cap. van het 4. boeck vande na-volginghe CHRISTI. Dit dus ghedaen hebbende naer den grondt uw's ghemoedts/en wilt van conscientie niet scrupuleus wesen/noch al te bangh:want-men oock die aerde niet altijdts'en magh ploeghen /anders soude sy luttel vruchtbaer zijn. Ende Godt en is met u quellinghe niet ghedient; maer nae u gheloof ende ghemoedt sal u ghescheyden. In meerdere glorie soude ick gheweest zijn / sprack eene H. maghet/na haer overlijden verschijnende aen harē Biecht-vader;hadde ick meerder betrouwt op die goetheydt Godts. Immers rust op den raedt van uwen Biecht-vader;want ghelijck de Sonne eerst de berghen verlicht / alsoo verlicht Godt altijdts den Oversten. Ende houdt voorseker dat alleen den onderdanighen victorie sal
Prou. 21. behalen: ghelijck Naaman suyveringe vercregen
4. Reg. 5. heeft/wasschende hem na het ghelieven van Eliseus inde wateren vande Jordane; ende een Religieus verlossinge van sijn scrupulen / lesende/na
Ribad. lib. den raedt vanden H. P. Ignatius, sijne Ghetijden/
1. cap. 10. na den reghel van den sandt-looper. En slacht oock niet den Scriben ende Phariseen / die daer
Matth. 23. uyt-siften een mugghe / ende eenen kemel doorswelghden; dat is/die van cleyne dingen groote maken;ende van groote cleyne. Alsoo zijn sommighe menschen scrupuleux in vasten ende waken; sy bidden langhe ghebeden; sy dragen hayre cleederē; sy gaen om van stoel tot stoel/om eenen nieuwen Biecht-vader te vinden (die haer toelaete

laete't ghebruyck van't broodt des lebens / tot IAREN.
straffinghe van haerder eyghen-sinnigheyt; ghe-
lijck Godt die van Israël quackelen regende / ende Psal. 104.
eenen Coninck gaf / tot straffe van rebellie: ende 1. Reg. 8.
ghelijck den duyvel oock de nuttinge aen-riedt Vit. PP.
van het lichaem ende bloedt CHRISTI, om eenen Rosw.
Eremijt uyt sijne celle te trecken. *Siet num. 2. van* fol. 588.
vveken) maer achter-laten onder-tusschen het
swaerste vande wet / ende en passen op de levende
stemme der ghehoorsaemheydt niet: noch op Au-
gustus ghebodt: daer nochtans geschreven staet;
Beter is de ghehoorsaemheydt / dan offerhande. 4. Reg. 15.
Dese dan is den windt daer-men mede te schepe
moet; ende de trommel daer-men mede op / oft
af moet; ende het leven vande perfectie. Hierom
was oock Simeon Stylites bereydt om af te ko- Rosw. 5.
men vanden pilaer / na het believē vande verga- Ianuar.
deringhe der weerdigher Eremijten. P. Petrus Nicol.
Faber na sijn doodt verschijnende aen een H. per- Orland. in
soon / seyde / dat hy van weghen de ghehoorsaem- eius vita
heydt (die hem in't heetste vandē somer te Roo- lib. 1. c. 28.
men gheroepen hadde) de doodt gestorven was;
ende dat hy hierom wonderlijcke vreught in den
hemel ghenoot: ghelijck Orlandinus in sijn le-
ven verhaelt. *Siet num. 12. van uren.*

Gheeft rekeninghe aen den Oversten vande IV.
ghestaltenisse uwer conscientie. In-sonderheydt
hoe dat ghy u draeght inde oefeninghe / ten 1.
vande teghenwoordigheydt ende ghemeynschap
met Godt. *Siet num. 3.* ende *num. 7. van uren.* 2. Van
suyvere meyninghe (in de welcke doch de cracht
der verdiensten is / ghelijck Sampsons cracht was Iudic. 16.
in sijn hayr: de quade meyninghe is ghelijck de
motte in't cleedt / den roest in't yser / den dief inde
kiste /

IAREN. kiste/den voet van gebacken aerde in het staen-
Dan.2. de beeldt van Nabuchodonosor; ende ghelijck eenen snoeck in eenen vijver; want ghelijck desen die andere vischkens vernielt/ alsoo vernielt de quade meyninghe de verdiensten van d'andere deughden) ende van een simpel ooghe om allen dinck ten besten te trecke. *Siet num.13. van daghen.* 3. Van stil-swijgenthept. *Siet num.11. van daghen.* 4. Van vrede ende ghestadighepdt des herten. *Siet num.28. van dagen, §.7.* ende *num.9. van maenden,* ende *num.10. van Hoogh-tijden.* 5. Van ghelatenthepdt / ghelijck-formighepdt / ende volmaeckte over-gevinge vã uwe wille in den wille Godts/ ende des Oversten. *Siet num.9. van daghen.* Hero
Vit. PP. naer vijftigh jare (soo het scheen) in een heyligh
Rosw.fol. leven over-ghebrocht/maer op sijnen eyghen sin
552. (ghelijck Ionas, vliedende van des Heeren aensicht/ende elders gaende dan daer hy ghesonden was) is eyndelijck toteenen leelijcken val ghebrocht vanden duyvel / die in de ghedaente van
Matth.4. eenen Enghel hem seyde: Worpt u van boven neder/ende ghy en sult u niet quetsen. Maer eylaes/hy quetste hem wel te deghe / soo dat hy sijn beenen brack / ende stierf ten derden daghe / blijvende in sijne vorighe hoovaerdighept. *Siet num. 12. van uren, §.3.* en *num.28. van daghen, §.8.* 6. Van versmadinghe ende haet uw's selfs / ende soekinghe van verworpen ampten ende diensten. *Siet num. 41. 45. van daghen,* ende *num.9. van maenden.* 7. Van versterbinghe vande natuere/ en van uwe begeerten. Leest het 54. Cap. van het 3. boeck vande na-volginghe CHRISTI, ende *Siet num.9. van maenden.* 8. Van smaeck in bidden / mediteren/lesen van gheestelijcke boecken; in castijdinghe;

ghe; penitentie; ghevoelinghe van begheerten IAREN.
om in deughden voort-te-gaen / ende de ghebreken te beteren. *Siet num.43.van daghen*, ende *num.9. van vveken*, ende *num.12.van jaren.* 9. Van patientie in lijden/in verwijt/in teghenspoedt / in verootmoedinghe/in berispinghe/ in vervolginge/ ghelijck S. Franciscus hadde / wiens Orden soo eenighe Bisschoppen sothten te verdrucken/ende te niet te doen/ende uyt te blusschen 't voncken 't welck over-ghebleven was; seyde den H. Apostel Paulus tot hem (ghelijck dat aen den Coster vande hooft-kercke in een visioen des nachts wierdt gheopenbaert) Francisce, waerom en beschermt ghy uwe familie niet? hy heeft gheantwoordt: wat soude ick doen? ick en hebbe anders niet dan het cruys / ende 't selve vermaent my oock/dat ick patientie soude hebben. *Siet num.11. van uren.* 10. Van victorie in tentatien. *Siet num. 35.van daghen.* 11. Van ghereghelthevdt / mate / discretie (die de meesterresse is ende leydtster van alle andere deughden/na het vonnis vanden H. Antonius) in al uwe wercken ende oeffeningen. *Siet num.11. van Hoogh-tijden.* 12. Van standtvastighept in't uyt-voeren van goede werckē ende voornemens. *Siet num.2.* ende *num.10.van Hoogh-tijden*, ende *num.1. van jaren.* Eyndelijck van alle droefheden/bekoringhen/onvolmaeckthedē / afghekeertheden/sterckten oft ongesontheden des lichaems. Item andere puncten hier boven vermelt *num.28.van daghen.* Gheene tentatie voor uwen Oversten verborghen houdende: maer hem doende / ghelijck Ionathas dede aen David: seghende: Dat zy verre van my/ dat ick iet soude mercken/ ende en soudet u niet te kennen geven/

Plat. lib.1. cap.33.

Vit. PP. Rosw. fol.551.

1.Reg.20.

IAREN. 't zy groot oft cleyn. Maer vande woorden die wy met malckanderen ghesproken hebben/daer zy die Heere tusschen u ende my inder eeuwigheydt.

V. Handelende met uwen Oversten /soo en doet
Dan. 2. niet ghelijck Nabuchodonosor dede/die daer beghEerde / dat de waer-segghers hem sijnē droom segghen souden/ende daer na raden souden:want uwe Oversten souden u mogen segghen 't ghene die waer-seggers seyden tot den Coninck : seght ghy den droom/ende wy sullen u dan den droom beduyden. Godt en wilde niet datmen hem eer-
3.Reg.18. tijdts eenen os met de huyt bedeckt offerē soude/ maer ghevilt/ende in stucken ghedeylt. Naaman
4.Reg.5. heeft hem van sijne cleederen ontbloot/ende dalende inde Jordane/is hy daer ghesont uyt-ghekomen. Alsoo moeten wy onse verborgentheden selfs ontdecken / ende niet het een deel segghen / ende het ander deel verswijghen / maer alle de moordenaers die in het huys onser zielen schuylen/ons een-paerlijck quijt-maken. Hanon den
2.Reg.10. Coninck der kinderē van Amnon is swaerlijck van David ghestraft gheweest / ende het volck van Hanon heeft hy ghesaget/ende hy heeft over henlieden doen omme-gaen waghenen met ijsere tanden beslaghen / ende hy heeftse met messen in stucken ghedeylt/ende vervoert ghelijck men de carcelen doet ; om dat hy Davids knechtē haren baert half af-ghescholen hadde/ ende hunne kleederen half in't midden ter sijden af-ghesneden. 'T selve soude ons gebeuren / indien wy ten deele/ende niet in't geheel oprechtelijck in alles
Gal.6. in dit stuck en handelden; want Godt en wordt niet bespot.

Den

Den dagh uwer gheboorte/oft den naestē daer aen/te weten / op den welcken ghy de gratie des Doopsels ontfanghen hebt; als mede den dagh uwer bekeeringhe sult ghy houden voor eenen feest-dagh : item den dagh vanden Patroon / wiens naem ghy voert; welcken naem u sal dienen in de plaetse van een levende spore/ende van eenen daghelijckschen ghetrouwen wecker ende vermaender tot alle deught. Hierom lieten de Romeynen hun eyghen namen achter / eñ trocken hunne namen van hun vrome feyten. Den eenen wierdt ghenoemt Achaicus, den anderen Africanus, Allobrox, Arabicus, Armenicus, Asiaticus, Atticus, Balearicus, Creticus, Dalmaticus, Germanicus, Getulicus, Gothicus, Isauricus, Macedonicus, Numantinus, Numidicus, Parthicus, Sarmaticus. Alexander den Grooten soo hy in't beclimmen van een stadt een jonger heldt sagh/ die den naem droegh van Alexander: Neemt moedt/seyde hy/o jonghman/ende siet dat ghy iet aen-recht dat uwen naem weerdigh zy. Om de selve redene veranderen dickwijls sommighe gheloovighen hunne namen in het H. Sacrament des Vormsels/ende de Pausen vã Roomen in hunne verkiesinghe /ende eenighe Novitien nemen daerom aen den naem van den Fundateur der Orde / daer sy in-ghegaen zijn. Godt veranderde den naem van Abram in Abraham, om dat hy gedachtigh soude wesen altijdts in't gheloove ende betrouwen op Godt meer aen te nemen / want hy hem naer advenant in alles soude doen aen-wassen ende vermeerderē. Godt wilde mede/dat Iacob voortaen niet meer Iacob heeten soude/ maer Israël, om dat hy trachten

IAREN. VI.

Gen. 17.

Gen. 32.

IAREN. soude machtigh te wesen teghen de menschen / ter-wijlen hy teghen Godt sterck hadde geweest.

Exod.2. De dochter van Pharao vindende een fijn kindeken in een korfken van biesen / 't ghene sy uyt de wateren hadde laten halen / heeft dat kindt Moyses gheheeten; want / seyde sy / ick hebbe hem uyt de wateren ghetrocken. Maer dit en ghe-schiedde niet sonder mysterie; want hy hem ver-cloecken soude Godts volck door de wateren te leyden; ghelijck CHRISTVS daer na sijne H. Kerc-ke soude leyden ende reynighen / door dat badt

Ephes.5. des doopsels in't woordt des levens. Iosue den

Num.13. sone van Nun hiet eertijdts Osee, maer Moyses noemde hem Iosue, 't welck soo veel is als Iesus; om dat ter-wijlen hy als Capitein verkosen was om te vechten teghen Amelec, door desen name indachtigh soude wesen / mannelijck te strijden ende sijn volck te behouden. Nabucho-donosor hebbende Ierusalem over-wonnen / ende

4.Reg.24. den Coninck Ioachim laten over-voeren in Ba-bylonien / heeft Mathaniam den oom van Ioa-chim, Coninck in de plaetse ghestelt / ende hem ghenoemt Sedechiam, dat is / Godts rechtveer-digheydt / op dat hy ghedencken soude goet recht te doen / ende Nabuchodonosor te geven die tol-len die Nabuchodonosor toe-behoorden. Den

Luc.1. Engel des Heeren seyde tot Ioseph: Sy sal eenen sone baren / ende sijnen naem sult ghy heeten IE-SVM; want hy sal sijn volck saligh-maken van

Ioan.1. haer sonden. Andreas soo hy sijnē broeder Simon tot CHRISTVM gheleydt hadde / heeft den Heere hem aen-siende gesept: Ghy zijt Simon den sone van Iona, ghy sult ghenoemt worden Cephas, 't welck is te segghen / Petrus, dat is / eenen steen.

Ende

Ende op desen steen sal ick mijne Kercke timme- IAREN.
ren. Hier mede wilde den Heere Petrum verma-
nen van stantvastigheydt in't gheloove/ naer de
beduydinghe van den naem Petrus. Iacobus en- Marc.3.
de Ioannes zijn van CHRISTO Bonaerges ghe-
naemt/dat is/kinderen des donders / om dat sy
in alle dat aertrijck hun stemmen souden laten Psal.18.
uyt-gaen/ende hen-lieder woordē in die eynden
van den om-ganck der aerden. Saulus is nader-
handt Paulus ghenaemt/om dat hy ghedencken Act.13.
soude hem vromelijck te quijten inde bekeerin-
ghe der Heydenen / ter-wijlen hy vande Romey-
nen ende Heydenen sijnen naem nu leende. Die
gheloovighen van Antiochien wierden daer na Act.11.
Christenen genoemt / ende die van Alexandrijen
Iesæi oft Iesuiten, om dat sy in Christum IESVM
gheloofden/ende sijn leeringe na-volghden. De
Koomsche Keysers wierden ghenoemt Augusti,
dat is/vermeerders / op dat sy ghedachtigh sou-
den wesen het rijck altijdts te vermeerderen.
Alsoo laet ons mede letten op onsen naem/ende
na de beduydinghe vanden selven altijts vrome-
lijck doen. Want wat soude het anders baten
Christen te wesen metten name/ende dat met de
wercken niet te toonen? maeckt de kap den mo-
nick? oft het gheweer eñ den sluyer den soldaet?
Die van Israël riepen: Des Heeren tempel / des Ierem.7.
Heeren tempel/des Heeren tempel is't. Maer sy
hoorden den Heere der heyr-scharen seggen: En
wilt niet betrouwen in de woorden der leughe-
nen; want en is dit huys niet gheworden een
speloncke der moordenaren? Alsoo en moeten wy
niet steunen op den naem van een Christen
mensch alleen: want wat sal't baten/mijn broe-

IAREN. ders/seydt S. Iacob, is't dat iemandt seydt dat
Iacob. 2. hy 't gheloove heeft/eñ de wercken niet en heeft?
Luc. 12. Den knecht die sijns Heeren wille geweté heeft/
ende na dien niet ghedaen en heeft/ die sal geslaghen worden met veel slaghen. Laet dan na den naem oock de daet wesen / ende laet ons gheene
1. Mach. 9. cladde opt wozpen in de glozie van dien / welcker glozie wy deelachtigh gewozden zijn in ons H. doopsel/ende dat soo grootelijckx/dat den H.
Francisc. Belforestius in eius vita. Ludouicus Coninck van Vranckrijck pleegh te segghen/dat hy meerdere eere ende weldaedt te Poissy ontfangen hadde / daer hy Kersten/ als te Rheims/daer hy Coninck ghewozden was. Om de selve redene seyde de H. Agatha tot den President: 'T is waer/ ick ben edel nae den vleesche/ nochtans ben ick een dienst-maghet van IESVS Christus; eñ desen te dienen/is alleen den waer-
Ioan. 1. achtigen Edeldom: die welcke niet uyt den bloede / noch uyt den wille des vleeschs / noch uyt den wille des mans / maer uyt Godt ghebozen
Euseb. l. 5. Histor. Eccl. c. 1. zijn. De H. Blandina ghebzaeght zijnde van den tyzan/wie sy was/van wat landt/ stadt / huyse/ maeghschap/name / staet / ampt ende conversatie/oft sy edel was oft onedel/ vzy oft slave? antwoozde op alle vzaghen: Ick ben Chzisten; ende daer en quam noyt een ander woozdt uyt haren mondt / dan ick ben Chzisten. Dat was haer landt / stadt / huys / maeghschap / naem / staet/ ampt/conversatie/adel/ende haren vzydom: op dat sy met den Apostel soude moghen segghen:
1. Cor. 2. Ick en heb my niet uyt-ghegeven iet te weten onder u-lieden dan IESVM Christum, ende dien
Gal. 6. ghecruyst. Ende elders: Verre zy van my te glorieren anders dan in't Cruys ons Heeren IESV

Chri-

Christi. Boleslaus den IV. Coninck van Polen pleegh om sijnen hals te draghen een goude medalie/daer het beeldt van sijnen vader op was; ende als hy moest sprekē/oft iet doen van importantie/nam hy de medalie in sijn handt/kustese ende seyde: Vader/ dat ick immers gheene sake en doe onweerdigh uwen name. Godt gave dat ieder-een die daer draeght den naem van Christen/ aensiende het Crucifix/ oft een agnus Dei, dat hem om den hals hanght/ mede 't selfde seyde/ dat desen Coninck seyde. Voorts beneffens den dagh van den Patroon/ wiens naem ghy voert/ sult ghy mede vieren den dagh van den Heylighen die Patroon is vande stadt eñ plaetse/daer ghy van daen zijt/ oft daer ghy woont. Oock den dagh op den welckē ghy eenigh merckelijck weldaedt ghenoten hebt/ eñ vieren dien met biechten/ ten H. Sacrament te gaen/ aelmoesse te doen/eñ andere Godtvruchtighe werckē; ende daeghs te voren vasten. IAREN. Cromer. lib.5.

VII. Als ghy in sieckten vervallen zijnde/u qualijcker soudt gheboelen als ordinaris/ soo seght met den Coninckklijcken Prophet David: Wy zijn verblijdt gheweest om de dagen in de welcke ghy ons verootmoedighet hebt; om de jaren in de welcke wy quade dinghen ghesien hebben. Ende al-hoe-wel dat de sieckte niet altijdts den mensch over-komt om de sonde (ghelijck CHRISTVS dat sijne jongheren leerde/ nopende het accident vanden blinden gebooren/ eñ vande sieckte van Lazarus) maer om andere redenē Gode bekent; soo isset nochtans goet/ dat ghy uyt ootmoedigheyt denckt/datse u om uwe schuldt toeghesonden wordt. Den Apostel sprekende van Psal.89. Ioan.9. Ioan.11.

IAREN. de ghene die onweerdigh nutten het H. Sacra-
1.Cor.11. ment des Autaers/ verclaert: Daerom isser on-
der u-lieden veel sieck ende kranck / ende veele
Plat. lib.1. slaepter. Den Paus Innocentius den IV. van
cap.34. dien naem / ghenakende tot het eynde sijns le-
vens / ende leetwesen hebbende dat hy d'Ordre
vande HH. Dominicus ende Franciscus min oft
meer wat teghen geweest hadde/ sijne schuldt be-
Psal.38. kennende/seyde hy: Om de boos heyt hebdy den
mensch gheca stijdt; ende ghy hebt sijne ziele (dat
is / sijn leven) doen verdwijnen als een spinne
De ziele/ te weten van den mensch / die als eet
bye uyt de bloemen der gheschapen dingen/goet
hadde moeten suyghen/ ende den honigh vande
Goddelijcke liefde; 't contrarie daer uyt-ghesoghen heeft / te weten/ 't quaedt der sonden / ende
't venijn der sinnelijcker begheerten; ende haer
selven te vergheefs / ende als om niet uyt-ghemerghelt heeft ende uyt-ghesloofst als eene spinne. Doch 't is goet dat den mensch bekent / dat
hy hierom met sieckte rechtelijck van Godt
wordt gecastijdt. Dit sult ghy dan in u er-kennen: ende wordt ghy beclaeght/ ende van andere besocht; seght: Ghebenedijdt moet Godt wesen/ dat hy my niet en vergeet in mijne daghen.
Rom.14. Ben ick ghesont / sieck; sterve ick/ leve ick; Ick
leve / ick sterve den Heere: bidt voor my dat in
mijn ziele gheene sieckte en zy: voor de reste; den
naem des Heeren zy gebenedijdt; ghelijck't hem
Iob 1. belieft heeft/soo is't ghesehiedt; ende sijnen wille
ende werck is goet ende prijselijck: en dit moet
Iob 6. mijnen troost zijn / dat hy my met lijden quellende niet en spare: ende dat ick teghen des Heyligheyn woorden niet en segge. Den kelck die my

den

den Vader ghegeven heeft/en wildy niet dat ick IAREN.
dien drincke? Tobias en is niet bedroeft ghe- Tob.2.
weest teghen Godt/om dat de plage der blindt-
heydt hem aen-ghekomen was/ maer hy is als
een steen-rotse onberoert ghebleven in die vreese
Godts/ danckende Godt alle de daghen sijns le-
vens. Sal den pot segghen tot den pot-backer / Rom.9.
waerom dus? seght dan liever: het moet dus
zijn: want immers en hebbe ick noch gheen 38.
jaren in sieckte ghehadt/ghelijck hadde die daer Ioan.5.
lagh by de Piscine: als oock de H. Lyduina van Sur. &
Schiedam. Ende ick en hebbe noch gheen drij- Rosw. 14.
en-vijftigh daghen op mijnen rugghe ghedue- April.
righ gheleghen sonder eenigh reppen oft roeren
aen d'een oft d'ander zijde; ghelijck gheleghen
heeft Philippus den II. Coninck van Spagnien. Oraison
Ende immers en verkoopt my Godt den hemel funebre
niet dierder / dan hy die aen sijnen eenigē Sone par M.
verkocht heeft/ende aen sijn vrienden. Wat cla- Iean Boucher.
gen heeft den kooper/als hy het laken niet dier-
der en koopt/ dan het verkocht is aen de kinde-
ren ende broeders banden verkooper? Wat won-
den oft wat cruys sal ick anders oock konnen
thoonen / ende met wat doorne-croone verschij-
nen voor den ghenen die voor my ghewont/ghe-
cruyst/ende met doornen gecroont is gheweest?
ende in wien van het hol der voeten tot den top Isaiæ 1.
des hoofts gheene ghesonthedt en was? aen dit
voor-beeldt moet ick nu met de Martelarē ghe-
lijck worden in lijden /soude ick sijns ghelijck
worden in glorie: want den discipel en is boven Luc.6.
den meester niet: ende is dit gedaen in een groen Luc.23.
hout / wat sal in dat drooghe ghescheden? *Siet*
num.9. van vveken. Eene siecke vrouwe ligghen-

IAREN. de te bedde in swaere pijnē / soo gaf haer eene van hare ghebuerinne 't crucifix CHRISTI in hare handen / segghende: Bidt den Heere / die voor u gheleden heeft / dat hy u ontslae van dese pijne. Wel / seyde de siecke / met wat aensicht soude ick dat derren vraghen van hem / die voor my geleden heeft? Hy heeft van swaere pijnen niet willen verlost zijn; ende sal ick op hem beghheeren / dat hy my van dese cleyne pijne soude verlossen? Verre van daer: ick sal geerne voor hem lijden / die voor my onghelijck meer geleden heeft. Sal
Luc. 16. ick goet ontfanghen in mijn leven / wat resteert dan anders als quaedt hier namaels? ghelijck het ghschiedde met den ghenen die by den heylighen Ambrosium (soo hy op den wegh na Roomen was) verclaerde dat hem gheenen teghenspoedt oyt en was ontmoet. 'T welck hoorende
D. Antonin. p. 2. chron. tit. 10. cap. 7. §. 2. Ambrosius, keerde hem properlijck tot sijn medegesellen / ende seyde: Broeders / laet ons vluchten van hier / want Godt en is in desen huyse niet. Zijnde dan ghevlucht na 't gheberghte / ende van verre omme-siende / saghen sy dat den heere met sijn vrouwe / kinderen / boden / goedt / huysen / ende al dat hem aen-gingh / versoncken waren met
Num. 16. Core, Dathan ende Abiron inden afgrondt der hellen / soo Antoninus verhaelt. *Siet num. 5. van uren*, vande straffen der sondaren in alle plaetsen. Maer nochtans dese maniere van haestighe ende sienelijcke straffinghe des sondaers en ghebruyckt Godt niet ordinaris: want te straffen is als een werck verre van Godt gheleghen / ende hem als vremt; ende hy en komt daer toe niet dan grootelijcks gedrongen zijnde door de sonde:
Isaix 1. ende dan roept hy noch met beclagh: Eylaes / ick sal

sal ghewroken worden over mijn vyanden! Hy IAREN.
slacht eenen Rechter/den welcken niet konnende
anders doen als 't vonnis des doodts uyt-spre-
ken/pronuncieert dat met tranen ende met ver-
suchten. Och hoe geerne woude ick dat ick ghee-
ne letteren en kende! seyde Nero, siende hem ge- Sueton.
dronghen om t'onder-teeckenen 't verwijs van
eenen misdadighen/ ten tijde van sijne goede re-
gieringhe. Alsoo Godt en begheert de doodt van Ezech.18.
eenen sondaer niet/maer dat hy hem bekeere en-
de leve. Daerom geeft hy hem liever doorgaens
respijt van leven ende tijdt van bekeeringe; hem
af-snijdende met David, niet den draet sijns le- 1.Reg.24.
vens/maer den boort sijns mantels/dat is/hem
nu ontreckende wat van sijne ghesontheydt/ nu
sieckten toe-sendende ende tribulatien/ ende met
looden schoenen/ende heymelijcke gheesselingen
gaende/ ende verscheyden daghen wandelende
ronts-omme Jericho/eñ die langh-samer handt Ios.6.
waer-schouwende/eer hy die destruere. Ghy hebt
een teecken ghegheven/ seyde David, den ghenen Psal.59.
die u vreesen/dat sy souden vlieden van het aen-
sichte des boges. *Siet num.39.van daghen.* 'T welck
aenghesien het soo is/ick roepe dan liever met
David: 'T is my goet / Heere/ dat ghy my hebt Psal.118.
verootmoedight. Want de verootmoedighde Psal.50.
beenderen sullen haer verheughen. Eñ ick roepe
oock dan liever: Van waer komt my dit dat den
Heere met sijn crucys tot my komt? ende met S.
Andreas: Welkom heylighe crucys / ende weest Rosw.30.
ghegroet o purgatie mijnder ziele! o conserf der Novemb.
deughden! o preservatijf teghen 't venijn der
sonden! Lof zy Gode/die my met den bindt-zeel Psal.31.
bedwinght (op dat ick mijne handen niet uyt en
steecke

IAREN. steecke tot boos heydt) ende die my gheeft inden
Psal.124. mondt den bandt ende den toom om tot hem te komen; ende den sleutel inde handt / om den hemel te openen; ende de spraake in mijnẽ mondt/ om hem t'aen-roepen. Een Edel-man verwonderde hem eertijdts over sy-selven / dat hy in sieckte ende tribulatie / teghen sijne ghewoonte hem ghenegen vondt om Godt te bidden: maer sijnen Biecht-vader wijsende na de violonsen / harpen / ende andere musijck-instrumenten die inde camer waren; siet ghy wel / seyde hy / datse swijghen niet gheraeckt zijnde? alsoo sweeght ghy oock doen de snaren uw's lichaems door sieckten ende kranckheden niet gheraeckt en wierden: maer nu dat ghy gheraeckt zijt met pijnelijckheydt/nu clinckt ghy door kermẽ ende
Num.20. bidden/ende went u aensicht tot Godt. De steen-
2.Reg.14. rotse en gaf gheene wateren; ende Ioab en quam
Luc.15. tot Absalom niet; noch den verloren sone tot sijnen vader; noch de spelende kinderen tot hare
Luc.16. ouders/dan na slaghen. Ende den Rijcken-man doen het hem qualijck was/doen riep hy: Vader Abraham ontfermt u mijnder. Hare kranckhe-
Psal.15. dẽ zijn vermenighvuldight/seyde den Prophet/ doen hebben sy gheloopen. Op dat ick dan tot Godt soude roepen/soo heeft hy my dese benedictie ghesonden. Soo dat ick magh segghen met
Psal.117. David: Castijdende heeft my den Heere ghecastijdt; ende hy en heeft my ter doodt niet ghelevert. Ende met Paulus: Ick behaghe my-selven
2.Cor.12. in mijn kranckheden / in vervolginghe / in benauwthedẽ voor CHRISTO, want als ick kranck ben / dan ben ick sterck. *Siet num.9. van maenden.* Eenen Oudt-vader seyde tot een van sijn disci-

pelen

pelen die sieck was: Sone/ weest wel ghemoet/ ende en bedroeft u niet om de kranckheydt uw's lichaems wille: want indien ghy yser zyt/ soo suldy door 't vyer den roest verliesen; maer zyt ghy goudt/ door 't vyer gheproeft zynde/ suldy van groote tot meerdere dinghen verhoordert worden. Dit in-nemende een Oudt-vader/was seer bedroeft/ende weende om dat hy buytē d'ordinarisse ghewoonte eens op een heel jaer niet sieck en hadde gheweest/eñ schreyende/ seyde hy: Godt heeft my verlatē/ende hy en heeft my niet besocht. Een ander in sieckte verhallen zynde/ ende beleden hebbende syne sonden/ seyde: Ick dancke u Godt/gever der grooter gaven/ die my desen gheessel ghesonden hebt/op dat myne ziele niet en soude verloren gaen. Om de selve redene quam eertydts eenē Regulier tot de H. Liduina, begheerende dat sy Godt soude bidden/ dat hy van hem wilde nemen 't ghene dat hem meest in hem mis-haeghde/ ende syne salighcyt belettede. Desen Regulier hadde eene schoone/ clare/ ende klinckende stemme/ ende songh met ydele glorie. Terstont als Liduina voor hem badt/soo wierdt hy heesch/ende als sonder stemme. Hy en wiste niet van waer hem dese heescheydt quam; hy dede hem meesterē. Maer denckende daer na/ wat daer ghepasseert was tusschen hem ende de H. Liduina, soo liet hy de medecyns varen/ ende beval de reste aen Godt almachtigh. Doet ghy mede alsoo/ende ontfangt vande handen van synder ghenade/ghesontheydt ende sieckte/ ende al dat tot meerdere salighcydt der ziele soude mogen strecken/ al valt dat aen het vleesch wat lastigh. Denckt op de woorden van Naamans knech-

IAREN. Vit. PP. Rosw. fol. 586.

Vit. PP. Rosw. fol. 590.

Sur. 14. April.

4. Reg. 5.

IAREN. knechten/ die daer seyden: Vader / al hadde den Vropheet u een groote saecke bevolen/ghy soudet voorwaer moeten doen: hoe veel te meer daer hy nu maer seydt/wasschet u / eñ ghy sult reyn worden? Alsoo laet ons oock ghenoeghen; om te moghen segghen met Iob: Vwe besoeckinghe heeft bewaert mijnen gheest. Den Eremijt Barnabas was op eenen dagh ghegaen om water uyt de Jordaen te drincken / ende daer is een splinter van riedt in sijnen voet gheraeckt; ende hy heeft de splinter indē voet laten steken; ende hier door is sijnen voet ghesworen daghelijckx meer ende meer. Ende hy seyde tot de ghene die tot hem quamen; dat/ hoe den uytwendigē mensch meer lijdet/soo veel te meer den inwendighen groeyet. De Romeynen/ghelijck Seneca verhaelt/ waren soo stantvastigh/datse oock niet eens en versuchteden als men hen in hunne beenen snedet/ met vliemen over-al kerfde / met gloeyende ijseren aen-tastede eñ fistulen settede; niet anders dan oft sy met gheenen Chirurgijn te doen en hadden ghehadt: lesende ondertusschen niet minder in hun boecken ende schriften/dan oft sy in hun studeer-cameren gheseten hadden. Scævola stack ende hiel vry-willigh sijn rechter-handt in de vlamme/ende lietse braden tot datse droop: ghy soudt ghemeynt hebben / dat het niet Scævolaes handt gheweest hadde / maer een ijsere / oft steene / oft eens anders handt. Ende wat hadden doch dese hier nae als een helle te verwachten? Hoe moet dan een Christen mensch hem dragen/ die den hemel verwacht? Dit in-sien hebbende de H. moeder Teresa, dronck de medecijnen al lanck-samer-handt door/om haer te meer te pijnigen.

Iob 10.

Vit. PP. Rosw. fol. 859.

Senec. Epist. 98.

Valer. Max. lib. 3. cap. 3.

nigen. Ende den S.P.Franciscus Borgia pleegh IAREN.
de pillen seer lanck in sijnen mondt te houden
ende te knauwen / om de bitterheydt te langer te
gevoelen/ende den kelck te drincken daer CHRI-
STVS af seyde: Sy gaven gal in mijn spijse;ende Psal.68.
in mijnen dorst laefden sy my met edick. Ende
elders: Kondy den kelck drincken die ick drinc- Matth.20.
ken sal? Ghebruyckende de medecijnen / rust soo
op de Doctoren/ende op de medecijnen / dat ghy
ondertusschen allen u betrouwen vast stelt op den
wille van Godt den Heere / ende van sijne God-
delijcke voorsienigheydt. 'T welck om dat Asa 2.Paral.14
den Coninck van Iuda niet ghedaen en hadde
(hoe-wel hy dertigh jaren / ende langher goedt
ende Gode behaghelijck gheweest hadde; want
hy d'autaren des vremden Godts-dienst / ende
de hooghden om-ghewoorpen hadde) maer inde
pijne sijnder voetē/ende oock in sijne sieckte den
Heere niet ghesocht en hadde / maer meer be- 2.Paral.16
trouwt hadde inder medecijnen konste; soo is hy
met recht vanden Propheet Hanani ghestraft
gheweest. Beter dede den Coninck Ezechias, die
de ghenesinghe sijnder sieckte de vijghen niet en
heeft toe-ghescheven/noch oock den genen/die-
se hem als eene plaester op sijne sweeren leyde;
maer den Heere alleen/seggheude in sijnen lof-
sanck: Ghy hebt mijne ziele verlost/dat ick niet Isaiæ 38.
vergaen en soude. Alle dese dinghen ende exem-
pelen by u-selven over-denckende / doet als een
vroom Christen mensch betaemt; ende boven al
wacht u van ijdele in-beeldinghen ende phanta-
sijen: want hier door crijghen dickwijls de sieck-
ten groot voedtsel ende aen-was. De in-beel-
dinghe is als eenen donder/die de schapen doet
mis-

IAREN. mis-vallen hebben / eñ den honigh der byen sueet maeckt. Sy zijn als valsche brillē op de neusen / ende als eenen schilder / maer die droncken is / die inde tafereelen onser verstandē niet en schildert als grillen ende casteelen inde locht. Daer zijnder gheweest die seyden ende meynden datse wandelden sonder hoofden ; datse hoornen op hun hoofden droeghen ; dat hunne neusen soo langh waren als een elle; ja datse sleypten totter aerde toe. Dat hun dgijen / knien / beenderen / voeten al-te-mael van glas waren ; ende hunne lichamen aerde waren; datse kick-vorsschē oft slanghen in-gheslockt hadden / ende die moesten uyt-braken. Datse leeuwen waren / beiren / honden / katten / muysen / vlieghen / duyvelen / blockē / boomen / steenen; jae Raedts-Heeren / Baroenē / Princeu / Hertoghen / Coninghen / Keysers / Pausen / groote Monarchen. Dat hunne woorden Oraculen ende Godts woorden waren ; hunne ghedachten / prophetijen; hunne wercken / mirakelen; hunne raden / wetten; hunne beenderen / heylighe Reliquien ; hunne water-makinghe / verdrinckinghe van gheheele steden ; dat drancken ende medecijnen / waren alssem ende venijn ; latinghe vande ader / af-stekinghe vande kele ; hunnen dranck / galle; hunne spijse / scorpioenē. Dat hunne Ouders / broeders / ende alle die hen ontmoetten / vercken waren / monsters / spoken / eñ bullebacken / wilde ende dulle menschen / dievē / moordenaers. Dat ijdele plaetsen vol volcks waren ; dat alle schepen / huysen / landen / beesten / ende al dat sy sagen / hen toe-behoorden ; dat hunne peerden lachten als menschen ; dat de voghelen des lochts hunne feyten uyt-spraken. Over eenighe

jaren

jaren wasset eenen Baroen rijck ende machtigh/ ende wel bij sijnen Prins ghesien; maer door onghefondeerde in-beeldinghen van disgratie bij den Hertogh op eenen tijdt in sijn verstandt soo gekrenckt/dat hij hem crachtelijck in-beelde dat hij ghewisselijck al doodt was: ende daerom en begheerde hij in gheenderhande manieren oock het minste niet te eten oft te drinckē / ter-wijlen dat dit het ghebruyck der dooden niet en was. De vrienden baden hem / dronghen / eñ dreyghden hem. O wonderlijcke rasernije / seyde hij / dat ghy eenen dooden block spijsen wilt! Op den sevensten dagh / die sulcke patienten doodelijck is / keerde de vrienden hunne vernuftheydt tot practijcke. Siet sij sturden in sijn kamer / die met swart laken behanghen was / vier mannen met mom-aensichten van doodē voor haer aensichten / ende hebbende aen hun blooten lichamen alleen een engh wit kleedt vande hoofden tot de voeten. Dese begaven hen terstont tot eten ende banquetteren aen de tafel die inde kamer ghedeckt was / ende met was-lichten verlicht. Den Baroen verschrickte over desen handel / eñ wijse van dooden: ende vraeghde den Camerlingh / wat slagh van volck dat dit was / dat dus stom was / ende soo vlijtigh at? Hij antwoorde / dit zijn dooden / ende sij zijn gheleert aldus hun leven te vernieuwen. Ende soo hem den Baroen hier over verwonderde / seyde hem den knecht al heymelijck in sijn ooren: haest u: het staet aen u / oft het u oock met haer wel zij oft niet: maeckt dan na de wijse der dooden wat te kruyghen / eer het al op zij. Den Baroen croop uyt sijn bedde / paste wat te cruyghen meer als eenighe andere / ende

IAREN. Levinus Lemnius lib. 2. c. 6.

IAREN. goot in sijn lijf heele kroesen vol slaep-drancken/ die daer met bedachtheydt ghestelt waren. Immers hy smeerde hem soo wel van binnen / dat hy dadelijck moest gaen slapen. Ende wacker gheworden zijnde / wech was alle phantasije / ende en dachte niet meer op sijn oude grillen. Wech dan met alle dese in-beeldingē / verbloeckinghe zy daer over: seght liever met David: Den Heere is mijne verlichtinghe ende mijne salighheydt: met eenen schildt sal sijne waerheydt my om-cinghelen. Maer ghy sult by-avontueren seggen: Godt lof / ick en achte de phantasije niet; ende verstae datse ijdelheden zijn; maer ick quelle my dat ick in sieckte niet veel lesen oft bidden en kan. Maer ick antwoorde: denckt ten 1. dat-ter ghescheven staet: Ick hebbe gheseydt: Mijn Godt zijt ghy; want mijnder goeden en behoeft ghy niet. 2. Dat ghy kondt ghehoorsaem zijn ende lijden: liever sagh ick een mensch in sieckte lijdtsamigh / pleegh den H. Bernardus te segghen / dan een die van 's morghens tot 's avonts kan bidden ende lesen. Kiest dan in sieckte het beste deel; eñ weet dat sulcken-een veel bidt / die geerne lijdet; u suchten sullē zijn in de plaetse van woorden; u pijnelijcke leden in de plaetse van tongen / die tot Godt sullen roepē / beter als Abels bloedt. Moyses van ghemoedt droevigh zijnde ende verslaghen / en konde niet een woordt spreken: ende nochtans seyde Godt tot hem: Moyses, hoe roept ghy dus? 3. Dat ghy niet weerdigh en zijt Godt te aen-roepen / ja oock niet op hem te dencken. 4. Dat Godt wil op sommighe tijden oock met swijghen ghedient zijn; na 't segghen van den Wijse-man: Tijdt van swijghen / ende tijdt van spre-

Psal. 26.

Psal. 15.

Gen. 4.

Exod. 14.

Eccl. 3.

spreken. Ende elders: In swijghen ende in hope sal uwe sterckte zijn. *Siet num. 9. van vreken. 5.* Dat Godt den wille voor het werck sal ontfanghen: want daer staet ghescreven: Sy sullen gelijcken deel hebben die ten strijde trecken/ ende die by de bagagien blijven. Ende al-hoe-wel dat dese dingen soo zijn/soo betamet nochtans dat ghy hier in wat doet: na het exempel vande H. Gertrudis, die alsse hooft-pijne hadde/ inde plaetse van een roosen-hoeyken las sy een Ave Maria. Doet mede soo / ende aenroept Godt met korte vverighe schiet-ghebedekens / als boven *num. 1. van uren.* Laet by-wijlen wat lesen uyt de Historie van de passie onses Heeren: ende hanght in u camer de beeldē van het Cruys CHRISTI, vande HH. Stephanus, Bartholomeus, Sebastianus, Laurentius, &c. De HH. Petrus ende Paulus hebben hen aen Constantinus den Keyser by nacht veropenbaert inde ghedaente als hun beelden waren / die den Paus Silvester aen Constantinus ghewesen hadde. Ende den Keyser is hier over seer verblijdt ghewees/ende ghesont gheworden. De Iebusiters die daer waren binnē het casteel van Jerusalem/ dat ghenaemt was die Burgh van Sion / vreesende datse David, die nu in Hebron Coninck over Iuda ende Israël ghehult was / niet en souden konnen weder-staen; hinghen de beeldē van Isaac ende Iacob buyten aen de mueren; op dat David immers met ghewelt hen niet en soude over-vallen/ter-wijlen hy doch die beelden vande HH. Patriarchen niet en soude beghheeren te schadighen. Daerom seyden sy: Ghy en sult hier binnen niet komen/ten zy dat ghy verdreve sult hebben die blinde ende die creupele/dat is/ten zy

IAREN. Isaiæ 30.
1. Reg. 30.
Rosw. 31. Decemb. in vit. S. Silvest.
Abulen. & Didac. Vega in fest. S. Ioann. Baptist.
2. Reg. 5.

IAREN. ghy met ghewelt bestormt die beelden vanden
Gen.27. blinden Isaac (wiens ooghen verduysterden in
sijnen ouderdom / soo dat hy niet en konde ghe-
Gen.32. sien) eñ vanden creupelen Iacob, die daer hinckte
met den eenē voet / om den slagh die hem den En-
gel in't worstelen ghegeven hadde aen die zenue
van sijnder dgijen. Alsoo sal Godt u by-avon-
tuere mede sparen ende niet straffen in sijne ver-
bolghenheyt / ter eeren van sijne Heyligē / wiens
beelden ghy in uwe kamer in eeren houdt. *Siet
num.40. van daghen.* Oft doet vijf was-keerssen in
u kamer ontsteken / ter eeren vande vijf wonden
van uwen Saligh-maker. Ende overmits alle
de goederen des wereldts den draet uw's levens
niet en konnen verlenghen / noch versoeten de
pijne der sieckten / ten zy den Heere dat gebe / soo
stelt u opperste betrouwen op den selven. Hier te-
gen doen sy ten 1. die in sieckte loopen om raedt
ende hulpe by menschen / die met den quadē om-
4. Reg. 1. me-gaen: ghelijck Ochozias ghedaen heeft. *Siet
num.5. van Hoogh-tijden.* 2. Die gantsch haer be-
trouwen stellen op de remedien der Doctoren.
2. Paral. 16 Wy lesen van Asa Coninck van Iuda, dat hy in
sijn sieckte den Heere niet en heeft gesocht / maer
meer betrouwen heeft gehadt inder medecijnen
konste. 3. Die meer willen weten als de Docto-
ren selfs / ende die dese willen trecken na hunnen
sinne / niet na uyt-wijsen der conste / maer na hun
domme ende eyghen-sinnigh verstandt: gelijck
4. Reg. 5. Naaman wilde wel van Eliseus gheholpen zijn /
maer niet na den raedt van den Prophet; maer
na sijn eyghen hooft. Die op soo-danighe wijse
Luc. 9. sijn leven soeckt te beschermē / ende te behouden /
die sal dat verliesen. Daerom seght liever met
David:

David: Mijn hulpe is van den Heere / die ghe- IAREN.
maeckt heeft hemel ende aerde. En stiert vroodt Psal.120.
in sieck-huysen / wees-huysen / gast-huysen / oft
elders in Godts-huysen. Denckēde op de vvoor-
den ten 1. van Esau: Siet ick sterve / vvat sal my Gen.25.
baeten mijn eerste ghevoorte / dat is / mijne mid-
delen daer ick soo om gherotst ende gheloopen
hebbe? Ten 2. van David: Als hy sal vergaen / Psal.48.
soo en sal hy alle dat niet met nemen / noch sijn
glorie en sal met hem niet neder-dalen. Siet den
Coninck van Oosten die sterft (liet Saladinus
uyt-roepen) en van alle sijne schatten ende trium-
phen en neemt hy niet mede dan alleen dit lij-
nen-cleedt. Ten 3. van onsen Saligh-maecker:
Maeckt voor u vrienden van den Mammon der Luc.16.
ongherechtigheydt / op dat sy u ontfanghen / als
ghy sult ontvallen zijn / inde eeuwighe taberna-
kelen. Ick en ben niet in-dachtigh / seydt den H.
Hieronymus, schrijvende tot Nepotianum, ghele- D.Hiero-
sen te hebben / dat iemandt qualijck sonde gestor- nymus ad
ven zijn / die geerne dede vvercken van beymher- Nepotian.
tigheydt: want soo-danighen heeft veel voor-
bidders: ende het is onmoghelijck dat de ghebe-
den van veele niet en souden verhoort vvorden.
Siet num.44. van daghen. Is't oock van noode / soo
belooft iet te doen ter eeren vande H. Moeder
Godts / oft van iemandt anders / tot wiens me-
morie men gaet in bedevaert; en vvapent u met
HH. Reliquien. Ende op dat den Heere u te meer-
der verlichte / soo laet een Misse doen oft meer /
tot verlichtenisse der zielkens / die in het vaghe-
vyer zijn. Als ghy voorts door de sieckte be-
merckt met vvat eenen onstercken bandt u leven
ghebonden is / en nu ghevoelt dat ghy sult gaen

IAREN. den wegh alles vleeschs ! / ende met d'Apostelen
Matth.19. alles sult verlaten / soo maeckt u testament / om
vredes wille; indien ghy dat van te vozen niet en
Plutarch. in Cat. Major. hebt ghemaeckt. Wy lesen van Cato den Meer-
dere / dat hy hem over dzy dinghen al sijn leven
beclaeghde. Ten 1. dat hy eenighe verbozghent-
heydt aen eene vzouwe betrouwt hadde; 2. dat
hy sijne reyse te water ghenomen hadde / die hy
te lande hadde konnen doen; 3. dat hy sonder te-
stament ghemaeckt te hebben oock eenen dagh
gheleeft hadde in dit soo kozt / kranck / ende ver-
ganckelijck leven. Dit dan ghedaen zijnde / soo
Num.32. en slacht de kinderen van Ruben ende Gad, ende
der helft van Manasses gheslachte niet; dat ghy
met desen u erf-deel ende besittinge hier beneden
in Galaad liever soudt willen verkiesen / en niet
en soudt willen gaen over de Jozdane des doots /
om te moghen komen in't landt van Chanaan /
in't landt van Beloftē hier boven / daer ghy van
CHRISTVS weghen toe gherechtight zijt; en met
Psal.113. de boose menschen eer soudt willen segghen: Den
hemel der hemelen zy den Heere / maer de aerde
heeft hy ghegheven die kinderen der menschen.
Verre zy dat van u: seght liever met Iudas Ma-
1.Mach.9. chabæus: Alsoo den wille indē hemel wesen sal /
alsoo moetet gheschieden. Ende is't dat onsen
tijdt aen-ghekomen is / soo laet ons sterven met
vromigheden / ende en laet ons gheen schande
wozpen in onse glozie. Ons leven by d'eeuwig-
heyt is het wel een ure ? oft wy dan in het eerste
van d'ure sterve / oft in't midden / oft in het laet-
ste / wat is daer grootelijckx aen gheleghen ? ghe-
lijck eertijdts eenen Keyser seyde tot een van sijn
edele pagien / die daer claeghde / dat hy soo jonck

upt

uyt den bloem-hof des werelts geruckt wierde. IAREN.
Een voghelken als de knip gheopent wordt; ende eenen leeuw als de deure ontsloten wordt / springhen daer onghedronghen uyt. Tusschen Godt ende my en is gheen schutsel buyten desen muer (sprack eenen melaetschē pelgrim tot eenen joncker / die uyt jaghen ghegaen was) overmits dan dat ick sie dat den muer (verstaende d'omstandigheydt myns lichaems) daghelijckx beswijckt / ende de stucken uyt-vallen / daerom singhe ick / ende ick verblijde my; want doch moet de note eerst zijn gecraeckt / soude de kaerne ghecreghen worden; ende Ionas moet eerst in de zee ghworpen worden / soude de zee op-houden van haren storm; ende het kaf vande terwe ghescheyden zijn / eer-men de terwe op de solders vergadert; ende de forme zijn ghebroken van het aertsche lichaem / soude-men de ghedaente van het goudt sien / dat is / soude-men sien 't cieraet der ziele. Dit dan beginnende te ghesthieden / singe ick ghelijck de swane doet voor haer doodt / ende gebe den Heere lof-sanghen / want myne verlossinghe is nakende! Als P. Ioannes Ogilbeus te Edimburgh in Schotlandt ghleydt wierde anno 1615. den 10. Martij, om voor het H. Cátholijck Roomsch geloove martelaer te sterben / soo vraeghde hem den predicant / oft hy de doodt niet en vreesde? hy antwoorde / niet meer als ghy de schotelen / wanneer ghy sult gaen eten. Doet oock alsoo / ghy die dit leest; ende toont dat u het leven is in patientie / maer de doodt in verlanghen. Epaminondas een Veldt-oversten der Thebanen wiert deerlijck inden slagh gequetst / ende recht voor sijn doodt soo vraeghde hy / oft

Flores Henrici Grom. l. 4. num. 88.

Ion. 1.

Luc. 21.

Recueil des hommes de la Compag.

Valer. Max. lib. 3. cap. 2.

IAREN. sijnen schildt behouden was / ende de vyanden verslaghen? ende verstaende dat ja: soo seyde hy: Nu en sterft Epaminondas niet / maer hy gaet leven. Wie en soude dan oock hem niet verblijden / ende geerne willen sterven / die daer weten soude / dat hy den schildt des gheloofs ende van patientie bewaert hadde / ende de wereldt overwonnen met al datter in was? In het Clooster van den Abt Isidorus door de deughden hunder zielen en viel niemandt van hen allen in eenige sieckte oft kranckheydt; maer als iemandts eynde was aen-staende / dat wist hy volcomelijck van te voren / ende de Broeders te Gode bevolen hebbende / sijn hooft neder-legghende / gaf blijdelijck sijnen gheest. Ende dat met reden: want wie en soudet niet goedt ende nutbaer duncks te zijn (ghelijck eertijdts seyde de H. Cecilia tot de goddeloose dienaers van den oversten Almachius, die haer baden dat sy haer-selven niet en soude laten dooden) slijck om goudt te verlaten / sieckte om ghesonthept / arbeydt om ruste / duysternisse om licht / eñ het verganckelijck om het eeuwigh? *Siet num. 9. van jaren.* Ende daerom seght met den Apostel: CHRISTVS is my 't leven; ende 't sterven ghewin. Ende wederom: Ick hebbe begheerte / om ontbonden te zijn / ende met CHRISTO te wesen. Eenen Oudt-vader pleegh te segghen: ghelijck den lijf-knecht van den Prince altoos by hem staet; alsoo behoort de ziele altoos bereydt te zijn tot de komste des Heeren. Ende ghelijck Abraham gingh uyt sijn landt na dat hy van Godt ghehoort hadde; Gaet uyt u landt / ende komt in een landt dat ick u toonen sal: alsoo moet de ziele altijdts veerdigh wesen om uyt

Vit. PP. Rosw. fol. 476.

Rosw. 22. Novemb.

Philipp. 1. Ibidem.

Vit. PP. Rosw. fol. 574.

Gen. 12.

dese

dese aerdtsche wooninghe haer te spoedigen tot IAREN.
den Godt des lichts na sijnē wille. Dat is wel/
suit ghy segghen/voor den genen die daer henen
magh spoedighen: maer wie is desen/ende wy
sullen hem prijsen? ick antwoorde: hy kan der-
waerts spoedighen/die arbeydt soo-danigh te
wesen/ghelijck hy weet dat Godt wilt dat hy zy.
Sone/seydt den Wijse-man/hebdy gesondight? Eccl.21.
en doeter niet weder toe; maer oock bidt voor de
voorleden sonden/datse u vergeven mogen wor-
den. *Siet num.16.van uren.* Dus soo bereydt ern- Isaiæ 38.
stelijck u huys/niet ghelijck Achitophel, die wijs 2.Reg.17.
was in alle uyterlijcke dingen te schicken/ende
orde in al sijn huys te stellen/ende te besorghen
van al dat sijn kinderen ende andere saken van
begraeffenisse aen-gingh; maer onder-tusschen
ghebeurde hem/'t ghene die van Scythen over- Iustinus.
quam; die soo sy verre uyt-geloopen waren om
de glorie van hunnen naem/ende hunne palen te
verbreyden; hebben de knechten ende slaven by
dese gheleghentheydt hen-selven meesters vande
steden gemaeckt/de landē bemachtight/de vrou-
wen van hare meesters tot wijven ghenomen/
ende het onderste boven ghekeert. Alsoo ter-wijl
en Achitophel alle uyterlijcke dinghen beliep/
ende op 't inwendigh huys gheen wacht en stel-
de/soo hebben hem sijne vyanden over-wonnen/
ende hy vergat sijne ziele/eñ verhongh sy-selven.
Maer ghy/let op het huys uwer ziele; ende wor-
dy benauwet van twee begheerten/d'eene om het Philip.1.
lichaem te behouden/d'andere om uwe ziele te
behouden/soo gaet te rade met den dagh die hier
af best kan oordeelen. Apelles macht ghegeven Plin.
hebbende aen een van sijn vrienden/om een te

IAREN. kiesen vande beste schilderijen die hy wilde / soo was den vriendt vol ancxt onder soo veel keurs / ende eyschte uyt-stel / ende soude hem bedencken ende wederom komen. Onder-tusschen dochter den vriendt goet / dat hy hier van het oordeel van Apelles selfs versoecken soude: 't welck hy verreegh door desen nieuwen schalcken vondt. 'T gebeurde op eenen tijdt / dat Apelles van huys was / ende den vriendt stuerde hem eenen ruyter naer te poste / hem latende weten dat den brandt sijn huys bevanghen hadde / ende nu ghenaeckte aende schilderijen. Dit geseydt zijnde / keerde den ruyter hem om / ende gaf het peerdt de spore wederom na huys: maer Apelles liep hem huylende nae / en riep / dat-men immers Venus conterfeytsel berghen soude. Dit den vriendt aen-gedient zijnde / claer was hy / ende hy en twijffelde voorts niet meer welck conterfeytsel hy voor 't beste verkiesen soude: alsoo sal den dagh des

1. Cor. 3. Heeren (die doch in't vyer veropenbaert sal worden) 't best verclaren / wie van beyde de deelen des menschs het edelste zy / ende meest geberght moet worden; te weten / oft den sack / dat is het lichaem; oft het goudt datter in is / dat is / de ziele. Ende sorghden de HH. Vaders van het oude testament /

Gen. 23. als Abraham, Isaac, Iacob, Ioseph om een graff te hebben voor hunne lichamen te Hebron, ende elders in't landt van Palestinen / al-waer Messias soude ghebooren worden / onder de menschen verkeeren / predicken / lijden ende sterven / ende eyndelijck verrijsen (ende dien-volgende al-waer sy wenschten hem te dienen / oock na hunne doodt / immers tot een schabelle van sijnder voeten / ende tot een vereeringhe van sijne verrijsenisse door

hunne

hunne mede-op-staendinge) hoe veel te meer hebben sy hier door ons willen leeren sorghe dragen voor de ziele ende vosz d'eeuwighe wooninghe van die/daer Paulus af spreeckt: Wy en hebben hier gheen blijvende stadt/ maer wy soecken een toe-komende. Let dan op het huys uwer ziele/ ende berepdt dat Gode door penitentie. S. Augustinus seyde dat gheen Christen / hoe eerlijck ende loffelijck hy oock hadde geweest/ en behoorde te sterven/ sonder te vozen ghedaen te hebben weerdighe penitentie. Daerom beval hy oock op sijn doodt-bedde/dat-men hem soude schrijven de seven Psalmen der penitentie/ende die stellen op een plaetse daer hy die van op sijn bedde soude moghen lesen. Dese las hy dan binnen de dagen sijnder sieckte/ende schreyde overvloedelijck: ende dede toe-sicht nemē dat sijne aendachtigheyt niet en soude belet worden. Hierom heeft hy begheert van sijne vrienden thien daghen / eer hy verscheydde/dat niemandt tot hem komē en soude in sijn kamer/dan als de medecijnē hem quamen besoecken/ oft als-men hem iet brochte om in te nemen. Want alle de reste vanden tijdt besteedde hy in het ghebedt; ende begaf hem tot berouw ende leetwesen; al-hoe-wel hy dry eñ veertigh jaren na sijn doopsel gheleeft hadde sonder clachte/onnooselijck ende seer heyligh lijck: ende altijdts het woordt Godts gheprezeckt/ ende ontallijcke boecken tot dienst vande H. Kercke gheschreven hadde. Gheljck wy over-al mede dragen de schaduwe onser lichamen / spzack een van de Oudt-vaderen/soo moeten wy het weenē ende leetwesen altoos by ons hebben; om te moghen segghen met David: Ick hebbe ghearbeydt met

IAREN.
Hebr. 13.
Rosw. 28. August.
Possidon. in vita S. Aug. c. 32.
Possidon. in vit.
Vit. PP. Rosw. fol. 567.
Psal. 6.

such-

IAREN. suchten. Ende wederom: Mijne sonde is altijdt
Psal.50. teghen over my. Ick ben den herder van mijne
Ioann.10. schapen/seyde CHRISTVS: zijn wy dan des Heeren schapen/soo moeten wy altoos het bleeten by ons hebben/dat is/ het suchten van een leetwesende herte: want een geduerigh suchtende gebedt/soo eenen Oudt-vader seyde/ verbetert terstondt het herte, *Siet num.16.van uren.* Philippus den II. Coninck van Spagnien creegh weynigh daghen voor sijn doodt een ongheval van een gheswel op sijn rechter-been: 't welck/soo-men met een blieme opende/vraeghde hem sijnē sone/ oft het hem niet seer en smerte? hy antwoorde: meer smerten my de wonden van mijne sonden. Na de biechte/isser iet dat ghy moet restitueren/ 't zy van iemandts naem ende faem/oft van iemandts goedt/doet het terstondt. Turfellinus verhaelt/hoe dat een seecker joncker van Polen iet heymelijckx uyt de Capelle vā onse L. Vrouwe van Lorretten genomen hebbende/ aengaende eenighe devotie/ op staende-voet met de kortse over-vallen is gheweest/ die hem noch te lande noch ter zee/noch te waghen/noch te peerde en heeft verlaten/ maer ghetrouwelijck tot Polen toe ghevolght is/ noch daer van hem gheweken door laten/koppen/baden/vasten/totter tijdt toe dat hy weder-ghesonden heeft dat hy ghenomen hadde: eñ als-doen is hy dadelijck vande kortse ontslaghen gheweest. Doet dan restitutie/is het van noode: op dat ghy met Zachæus mooght
Luc.19. hooren: Heden is desen huyse salighept geschiet. Ende daer na eert met alle moghelijcke reverentie het hoogh-weerdigh Sacrament/ eer ghy 't
Matth.2. ontfaught: want den selven is hier/ die eertijts

Vit. PP. Rosw.fol. 614. Pierre Matthieu.

Turfell. Histor. in Lauret.

was

was in den stal/als hem de drp Coningen aen- IAREN.
baden:ende voor wien eertijdts Guilielmus Her- Vit. S. Ber-
togh van Aquitanien/ ten tijde van den H. Ber- nard. lib. 2.
nardus, al schuddende eñ bevende / als met Sau- cap. 6. &
lus ter aerde viel / ende met vreese aen-badt. Al Rosw. 20.
wierp ick my onder d'aerde/spraek eertijts Hen- August.
ricus den VIII. Coninck van Enghelandt/ick en Act. 9.
dede noch niet dat ick behoorde/ daer den Godt Sander. de
der hemels hem soo tot my buyght met alle sijn Schism.
glorie! Den H. Augustinus schrijvende op dese Angl. l. 1.
woorden: Verheft den Heere onsen Godt / ende S. Aug. in
aen-bidt de voet-banck sijnder voeten / want sy Psal. 98.
heyligh is; seydt/ dat door de voet-banck van de
voeten Godts / verstaen wordt het lichaem CHRI-
STI, dat uyt de H. Maghet MARIA geboren/ende
ons tot een spijse ghegheven is. Welck lichaem
niemandt magh ontfanghen / ten zy dat hy het
eerst aen-ghebeden heeft: soo dat wy alleen niet
en sondighen door het aen-bidden/ maer souden
sondighen/waer't saecke dat wy het niet en aen-
baden. *Siet num. 8. van daghen.* Hier naer bidt den
Heere met Abraham, dat hy u niet voor-by en Gen. 18.
gae/maer by u blijve; op dat u ziele met dit he-
melsch Manna voor-sien zijnde / wandele met
die van Israël door de woestijne deser wereldt tot Exod. 16.
het landt van beloften hier boven; eñ met Elias 3. Reg. 19.
gaen magh door de cracht deser spijse tot den
bergh Godts Horeb. Op dat voorts den almo-
ghenden Vader sie in het aensicht van sijnē ghe- Psal. 83.
salfden (den weleken hy ghesalft heeft met olye Psal. 44.
der blijdschap / meer dan sijne mede-ghesellen;
ende van wien als van den hoofde vloeyt de sal-
vinghe der gratie tot op den baert van Aaron, Psal. 132.
dat is/op d'Apostelen ende Priesteren; ende van

dese

IAREN. dese tot den boordt des cleedts / dat is / tot alle
CHRISTI gheloovigen) soo ontbiedt de Priesters
Iacob. 5. der Kercke / om u / gelijck eertijdts in u H. Doop-
sel / alsoo nu in den uytganck van dit vergancke-
lijck leven te salven met olye / inden naem des
ghenes die gewilt heeft dat eertijdts de Prieste-
ren / Coninghen / ende Propheten door de salvin-
ghe Gode toe-gheheylight ende gheconsacreert
1. Reg. 10. souden worden. Saül en was soo haest van Sa-
Ibidem. muel niet ghesalft / oft den gheest des Heeren
sprongh in hem; ende Godt heeft hem sijn herte
verandert in eenen anderen man: ende Samuel
seyde tot hem: Siet den Heere heeft u ghesalft
over sijn erf-deel tot eenen Prince. Alsoo u rijck
Ioan. 18. en is van deser wereldt niet; maer door dese H.
salvinge wordt u bereydt het rijck der hemelen /
Luc. 22. daer CHRISTVS af spreckt: Ick beschicke u-lie-
den ghelijck my mijn Vader beschickt heeft / het
rijck. Dus dan tot de mede-deylinghe des rijcks
Godts op-ghenomen zijnde / zijt eerst eenen wor-
stelaer met Iacob, na den naem van een Christe-
lijcke / dat is / ghesalfde persoone (want ghelijck
de worstelaers eertijdts met olye wierden bestre-
ken / alsoo salft ons Godt door den dienst van
den Priester / om teghen den duyvel te worstelen
ende te vechten) op dat ghy hier nae ghenoemt
soudt mogen worden Israël, dat is / Godt siende.
Dit ghedaen zijnde / soo doet volle belijdenisse en-
de professie uw's gheloofs: ghelijck gedaen heb-
Gen. 28. ben / ten 1. Iacob den Patriarch / die vluchtende
door Esau, ende vreesende oft hy by nacht slapen-
de van sijnen broeder soude moghen over-vallen
worden / heeft eenen steen ghenomen / en op-hef-
fende sijn verstandt tot Messiam, die door den
steen

steen beteeckent wierdt (want den steen was IAREN.
CHRISTVS, soo den Apostel seydt) heeft den steen 1.Cor.10.
onder sijn hooft geleyt / als oft hy hadde willen
segghen: oft mijn broeder my slapende over-viel
ende doodde; ick protestere dat ick sterve in't ge-
loove van den toe-komenden Messias, die door
desen steen beteeckent wordt. En wederom: Ia-
cob stervende heeft een-ieghelijck van Iosephs
kinderen ghebenedijdt; ende heeft aen-gebeden Hebr.11.
dat uytterste van sijn roede. Maer wat was daer
toch in het uyterste van Iosephs roede oft scep-
ter / dat Iacob aen-badt? Inde roede erkende hy
de H. Maghet ende Moeder Godts MARIA; en-
de aen het uyterste oft aen den top / erkende hy
CHRISTVM: ghelijck dat Isaias uyt-leyt: Daer Isa.11.
sal een roede uyt-gaen uyt de stamme van Iesse,
ende een bloeme sal uyt haer wortel op-gaen.
Dese bloem dan / ende desen top / die Messias be-
teeckende / aen-badt Iacob stervende: ende seyde:
Heere / ick sal uwen Saligh-gever verwachten. Gen.49.
Ten 2. Ioannes Baptista den voorlooper des Hee-
ren: den welckē wel wetende wat hem inde ghe-
vanghenisse ghenakende was / heeft twee van
sijne jongheren na CHRISTVM ghesonden / seg-
ghende: Ghy zijt die daer komen sal / oft ver- Matth.11.
wachten wy een ander? als oft hy hadde willen
segghen: heyligen Messia, van het lichaem mijns
moeders hebbe ick u ghekent ende ghepredickt;
ende overmits ick nu haest sterven sal in desen
karcker / soo begheere ick dat de wereldt verstae /
dat't ghene ick vastelijck gheloove hier noch le-
vende / oock 't selve sekerlijck houde al stervende;
te weten / dat ghy zijt die daer komen sal / en dat
wy geensins eenen anderē en verwachten / want

wy

IAREN. wy u teghenwoordigh hebben. Ten 3. den H.
Sur. 30. Apostel Andreas: den welcken twee dagen langh
Novemb. hanghende aen't cruys tusschen hemel en aerde/
CHRISTVM opentlijck beleden heeft ontrent
voor 20. duysent persoonen/die ronts-omme het
cruys stonden; ende op-heffende sijne stemme/
seyde hy onder andere dinghen: O goedt cruys!
presenteert my aen mijnen meester; op dat hy
my door u ontfanghe / die my door u heeft ver-
lost. Soo hebben oock ghedaen Carolus V. Phi-
lippus den II. wiens laetste woordē/die hy spraek/
waren/dat hy Roomsch Catholijck was. Ende
heeft oock den stoel van Roomē/ende de Catho-
lijcke ende Apostolijcke Roomsche Religie aen
sijne kinderen sterbende bevolen. Hy was ghe-
Rom. 10. dachtigh de woorden van den H. Apostel: Met-
ter herten ghelooft-men ter rechtveerdigheydt/
maer metten monde ghescheiedt de belijdinge ter
Luc. 12. salighedt. Want die my belijdt voor die men-
schen / dien / seydt CHRISTVS, sal den Sone des
menschen oock belijden voor de Engelē Godts.
Den welcken daerom door alle de ronde der aer-
de belijdt de H. Kercke. Na dese alder-verdienste-
lijckste belijdenisse (gelijck ghebleken heeft inden
Luc. 23. goeden moordenaer) soo laet d'aerde / ende alle
aertsche middelen; ghelijck eenen mensch hem
van sijne cleederen ontbloot/om gemackelijcker
Rosw. 4. te gaen slapen. Den H. Franciscus wesende in sijn
Octob. uytterste/ leyde hem naeckt op de blooto aerde/
om CHRISTO ghelijck te zijn / die naeckt aen't
cruys stierf: ende dede hem voor-lesen de passie
ons Heeren / na het Euangelie vanden H. Ioan-
nes. Hier nae las hy/soo hy best konde / den 141.
Psal. 141. Psalm/die begint: Met mijnder stemme heb ick
tot

tot den Heere gheroepen/&c. ende voleyndt hebbende/gaf hy sijnen geest. Den H. Martinus Bisschop van Tours lagh in sijn uyterste op der aerden op een bedde van asschen/ende in een hayren kleedt: seggende/dat een Christen mensch op deser maniere/als Iob op den mest-hoop/ende als eenen soldaet op de schildt-wacht/behoorde te sterben. Ende alsoo hy op sijnen rugghe lagh/slaende d'ooghen na den hemel; baden hem sijne discipelen/dat hy op d'eene sijde wilde ligghen/om beter te rusten: maer hy antwoorde: Ey laet my met Stephanus na den hemel liever/als nae d'aerde sien; op dat mijne ziele rechts op-gae na haren Schepper. Paulus den eersten Eremijt/merckede dat den tijt sijns sterbens aen-quam/vallende op sijn knien/wenschte dat hy ontbonden soude moghen worden/ende het lam na-volghen inden hemel; ende het gheschiedde. Eñ soo daer na den H. Antonius in de speloncke was gekomen/heeft hy het doodt lichaem Pauli sien sitten op sijn gheboogh de knien/met op-gerechten hoofde ende handen/alsoo dat hy met ten eersten ghemeynt heeft dat hy noch leefde/ende in sijn gebedt sat; maer als hy hem niet en hoorde suchten/soo hy wel pleegh/soo is hy hem om den hals gheballen/ende heeft hem ghekust/ende bebonden dat oock het doodt lichaem des H. Paulé Godt almachtigh (voor wien alle dingen leven) met eene ghedienstighe oeffeninghe aen-badt. Ioannes Eremijt/met name den Gotmoedigen/wierdt nae sijn doodt ghebonden ghecleedt met een hayren kleedt/ende hy hadde in sijn handen een silveren cruys. Den salighen Aloysius Gonzaga nam sijn slaep-muts van sijn hooft/rechte

IARENO. Rosw. 11. Novemb.

Act. 7.

Vit. PP. Rosw. fol. 20.

Vit. PP. Rosw. fol. 881.

IAREN. voor sijn doodt/segghende: CHRISTVS en is niet
Virgil. Cepar. in eius vita lib. 2. cap. 33. gestorven met bedeckten hoofde: ende las in sijn
Ibid. c. 32. upterste den jolijt-sanck van Petrus Damianus:
Ad perennis vitæ fontem, &c. dat is/tot des eeu-
wighs levens fontein dorst mijne dorre ziele/
5. Februar. &c. Ende seyde als met de H. Agatha: Godt die
my bewaert hebt van mijne kindtscheydt/ende
die de liefde des wereldts van my af-ghenomen
hebt; ghebiedt my te komen tot uwe bermher-
tigheydt. Na dese oft dierghelijcke penitentiale
ghesteltenisse uw's lichaems/sult ghy alle de
crachten uwer ziele op-waerts naer den hemel
stieren; ende in het alder-upterste pronuntieren
den alder-heylighsten naem van IESVS: nae het
exempel van den H. Apostel Paulus, die onthooft
zijnde/heeft dry-mael IESVS ghepronuntieert.
Siet num. 7. van uren. Den H. Franciscus pronun-
Psal. 141. cierende dit veers/Leydt mijne ziele uyt de ghe-
bangheniſse om uwen naem te belijden/heeft sij-
nen gheest gegeven inde handen van sijnen Sa-
ligh-maker. Den H. Bernardinus gaf eyssen sijnen
gheest/als de Broeders inden choor songhen dese
Ioan. 17. Antiphone: Vader ick hebbe uwē naem den men-
schen geopenbaert. Den H. Ludouicus Coninck
Psal. 137. pronuntieerde in sijn upterste: In't aensthou-
wen der Enghelen sal ick u lof-singhen; ick sal
aen-bidden tot uwen H. tempel/ende belijdē uwen
naem. De H. Machtildis en spraeck anders niet
als/O goede IESV! o goede IESV! ende tot haer is
Matth. 25. de stemme van den bruydegom gekomen: Komt
ghebenedijde mijns Vaders/besit het rijck dat u
bereydt is van't begin des wereldts. Laet ons
dan mede den selvē naem innelijck aen-roepen/
in-sonderheydt in onsen lesten noot: want daer
en is

en is gheenen anderen naem onder den hemel IAREN.
den menschen ghegeven / seyde Petrus, door den Act. 4.
welcken wy moeten saligh worden.

Denckt datter geschreven staet: Dit is de vic- VIII.
torie die de wereldt over-wint / ons gheloove: 1. Ioan. 5.
daerom wesende in u uyterste / verfoeyet al dat
den vader der loghentale u in-blaest / strijdende
teghen het H. Catholijck Roomsch Gheloove /
't welck door den mondt des Apostels gheprezen
is; als hy schrijvende tot die van Roomen seyde:
D gheloove wordt verkondight over al de werelt. Rom. 8.
Ende daer oock den H. Ambrosius af schrijft: In Ambros. l.
alles begeere ick de Roomsche Kercke te volgen. 3. de Sa-
En Cyprianus: Tot de Roomsche Kercke en kan cram. c. 1.
d'ongheloovigheydt gheenen toe-ganck hebben. Cyprian. l.
Van dese / als uyt den voor-burgh des hemels / 1. Epist. 1.
t' sedert dat de stoelen van Antiochien / Alexan-
drijen / Jerusalem / ende Constantinopelen af-ge-
weken zijn (gelijck een mensch die van sijne echte
ende wettige huys-vrouwe af-gaet / en doet over-
spel met eene andere) ghelijck den roock ver- Psal. 67.
dwijnt / soo zijnse verdwenen; ende sullen al ver-
dwijnen die tegen haer zijn. Van dese en is oock
noyt iemandt af-gheweken om hem tot een be-
ter leven te begeven; ja / soo de HH. Vaders seg-
ghen / niemandt en dwaelde oyt van het Catho-
lijck Roomsch Gheloove / oft hy was eerst vande
deught af-gheweken. Soo dat de ketterije noyt
en is d'eerste sonde / maer komt nae andere son-
den / als eene straffe vande selve; in-sonderheydt
ten 1. na hoovaerdighe vermetelheyt van eygen
verstandt ende oordeel. 'T ghebeurde in 't jaer
1581. dat I. Lipsius komende uyt de schole vande
Universiteyt van Leyden / vergeselschapt zijnde

IAREN. met Christophorus Plantinus (die daer van Antwerpen ghekomen was om Lipsius wille) ende met Cornelis Pietersen Hooft Burghe-meester van Amsterdam / met Ian van Houten Secretaris van Leyden / VVillem de Vriese ghewesene Secretaris van 's Hertoghen-bosch / ende met Ian Laurensen Spiegel, ende beyde sijne broeders Hendrick ende Pieter; 't ghebeurde / segghe ick / dat Lipsius stille stondt recht voor de plaetse / soo hy de trappen af-ghekomen was. Ende Dirck Coorn-hert zijnde by-gheval by dit geselschap / trock Plantinum een weynigh ter sijden af / ende seyde: Plantine, ghy zijt immers een wijs ende verstandigh man / die't al door-cropen hebt / veel boecken ghedruckt / ende meer door-lesen hebt; seght my: wat magh u doch langher houden in de Roomsche Catholijcke Kercke? Hoort Coorn-hert, antwoorde Plantinus: indien ghy hier satet op de leeghe trappen / ick wistet u te seggen ende wijs te maken; maer ghy sit te hoogh op den solder / ick en kan u het niet toe-roepen. Plantinus wilde hier mede te kennen geven / dat den anderen eyghen-dunckende van verstandt was / op-gheblasen / ende al te wijs by sy-selven; ende dat hy verachte al 't ghene dat met sijnen sin / verstandt / ende begrijp niet en accordeerde. Ende dit en was alleen het ghevoelen van Plantinus niet / maer oock van Lipsius; die hierom met het by-staende geselschap / approbeerde 't seggen van Plantinus. En daer na schrijvende op eenen tijdt aen Henrick Laurensen Spieghel, seyde Lipsius: hardt ende wreedt is het verstandt van uwen vriendt; te weten van Dirck Coorn-hert. Wel mocht dan den Propheet segghen: En laet den

I. Lips. l. adversus Dialogistam.

Psal. 35.

den voet der hooverdijc my niet over-komen: IAREN.
daer zijn sy gevallen die voos heyt doen. Ten 2.
na lust ende begheerlijckheydt des buyckx ende Florimōd.
des vleesches. Heeft dat niet ghebleken in den de Re-
Coninck van Enghelandt Henricus den VIII. mond.p.2.
die om de liefde van Anna Bolena; ende in Geb- l.6.c.2. &
hardt Truchses Artsch-Bisschop van Ceulen / l.5.c.14.
die om de liefde van Agneet van Mansveldt /
van het gheloof af gheweken zijn? Ten 3. naer
eer-gierighe staet suchtigheydt ende nae gelt-
gierigheydt. Dese is d'oorsake gheweest vanden
af-val. Ten 1. van Ioan Frederic Hertogh van Petr. Ri-
Saxen: want soo het hem verdroot/dat het Key- bad. de
serdom gestadigh bleef by het huys van Oosten- Principe
rijck / raedde hem Lutherus, dat hy van Religie Christ.
soude veranderen/ wilde hy aen den keur gheraken. cap.15.
Ende hy heeftet ghedaen als eenē tweeden
Ieroboam; maer met wat gheluck / weet al de 3.Reg.12.
wereldt. Ten 2. van Bernardinus Ochinus een
Capucijn: want meynende Cardinael te wordē/
ende niet geschiedende; nam hy dat soo qualijck/
dat hy daer na begon ketter-wijs te prekē: maer
vreesende de Italiaensche Inquisitie / pacte hy
hem deur / ende liep na Geneven den modder-
kuyl der Calvinisten. Siet ghy dan wel dat de
ketterije volght als een plaghe ende straffe van
andere sonden? Ghelijck Achab naer veel over- 3.Reg.22.
tredinghe / eyndelijck oock gheloofde den leu-
ghenachtighen gheest / die daer spraeck door den
mondt der valscher Propheten. Voorts en wilt
oock in u uyterste in disputt niet tredē met den
duyvel / hoe/ oft waerom / dit oft dat in uwen
Credo? ghelijck dede een Christen Philosoph:
den duyvel heeft sijnder hielen laghen gheleyt/

IAREN. ende hem vertwijffelt / ende is victorieus weech-
Bellarm. l. 2. de arte moriendi cap. 9. ghegaen. Doet liever 't ghene een simpel Leeck
dede; die ghevraeght zijnde vanden duyvel / wat
hy daer eñ daer af gheloofde? heeft geantwoort:
't ghene de H. Catholijcke Roomsche Kercke ge-
looft. Wederom ghevraeght zijnde / wat dat dese
van die dinghen gheloofde? antwoorde: 't ghene
dat ick gheloove. Wel wat ghelooft ghy? 't gene
de H. Kercke ghelooft. Wel / wat ghelooft de H.
Kercke? 't ghene dat ick gheloove. Den duyvel
ghern uyt-komste siende / vloogh beschaemt
weech: ende den simpelen Leeck bleef victorieus.
Doet dit mede / op dat in u vervult soude mogen
Prou. 31. worden 't ghene daer ghescheven staet: In den
nacht (der tentatien) en sal sijn licht (dat is / sijn
gheloove) niet uyt-ghedaen worden. Ende doet
dit niet alleen in u uyterste / maer oock ter-wijl
ghy gesont ende wel-varende zijt. P. Iacobus
Laynes den tweeden Generael vande Societeyt
IESV (die vande Paus Pius den IV. anno 1561. na
Vranckrijck gesonden was met den Cardinael
van Ferrare / om de Hugenotten 't hooft te bie-
den) riedt aen Catharina de Medicis, moeder en-
de vooghdersse van het kindeken Carolus IX.
datse niet alle Leecke persoonen tot de disputa-
tien soude laten in-komen; want veele van de-
sen onbedachtelijck toe-hoorende / vatten dick-
wijls eer 't venijn / als medecijn. Ende 't is hen
beter datse dese saken over-geven den ghenē die
daer professie ende open winckel af houden; en-
de die waken als om rekeninghe te geven voor
1. Cor. 12. hare zielen. Zijn 't alle Apostelē? zijn 't alle Pro-
pheten? vraeght Paulus, zijn 't alle Leeraers? &c.
Het gheloove dat hunne voor-ouders over hon-
dert

dert ende hondert jaren/ende verder/goet is ge- IAREN.
weest / dat en kan hen niet quaedt zijn. Ja al
waer't by alsoo datter eenen Enghel uyt den he- Gal. 1.
mel u d'Euangelie preeckte anders / dan 't gene
dat wy u gheprreckt hebben / die zy verbannen
van Godt. Konnen de wederpartijen anders be-
lijdē als ten 1. dat dese landē wel eer Heydensch
gheweest zijn? Ten 2. datse van den H. Wille-
brordus tot de kennisse CHRISTI gebracht zijn?
ghelijck dat beschrijven den weerdighen Beda in
de historien van Engelandt / Alcuinus den mee-
ster van Carolus Magnus den Keyser / Surius,
Molanus, Baronius, en alle de oude Chronijcken
van dese landen. Ten 3. Konnen onse wederpar-
tijen bewijsen / dat den H. Willebrordus Geus
geweest is? daer-men contrarie uyt die voor-ge-
noemde Leeraers ende Chronijcken konnen be-
wijsen/ten 1. dat hy den Paus van Koomē voor
den stadt-houder CHRISTI, ende voor den waer-
achtighen successeur van Petrus erkent heeft.
Ten 2. dat hy Misse ghedaen heeft op eenen ghe-
wijden Autaer-steen/ghelijckse noch heden ghe-
daen wort in de H. Catholijcke Koomsche Kerc-
ke. Ten 3. dat hy 't heyligh Sacrament des
Vormsels den kinderē / ende des H. Olysels den
kranckē uyt-gereyckt heeft. Ten 4. dat hy biecht-
te ghehoort heeft/ende geabsolveert/ gevende be-
hoorlijcke penitētie. Ten 5. dat hy voor de over-
ledenen ghebeden heeft; de Heylighen aen-ghe-
roepen oock in openbare processie/ by forme van
Litanien; hare beelden gheeert heeft / als oock
hare Reliquien. Ten 6. dat hy het Sacrament
des Priesterschaps de Kerckelijcke persoonē uyt-
ghedeylt heeft; kercken ghewijet; cloosters ghe-

LAREN. sticht; ja selfs monick gheweest is van S. Benedictus Orden; ende het selve gheloove gheleert heeft/dat den Paus Sergius te Roome leerde/ende 't ghene dat in S. Benedictus reghel staet. Welcken regel noch heden by der handt is; daer in't langhe in staet al wat nu noch de monicken in hunne cloosters onder-houden. Wie sal dese dinghen aendachtelijck bedenckende/konne versmaden het geloove dat soo veel eeuwen ontfanghen /ende met leven ende doodt soo volstandelijck beseghelt hebben? ende 't welck met soo veel treffelijcke boecken der gheleerde schrijvers oude ende nieuwe vande Catholijcke Roomsche Religie (waer van onse adversante hen oock verblijden/datse hunne comptoiren mede mogen versien ende vereeren) bevestight ende aen-gheweesen
Isai. c. 33. is gheweest. Wee u dan ghy die versmaedt/ende sultdy oock niet versmaedt worden? Staet op de
Ierem. 6. weghen en besiet/vermaent Ieremias, en vraeght na de oude weghen/ende wandelt in die/ en ghy sult verkoelinghe vinden voor uwe zielen. En-
Iacob. 1. de S. Iacob seydt: Ontfanght dat in-gheplant woordt/'t welck uwe ziele magh saligh maken.
3. Reg. 21. Seght dan liever met Naboth: Soo helpe my Godt/ick en verlate niet het erf-deel van mijn ouders. Die van Scythen/soo sy van het legher van den Coninck Darius sterckelijck waren besprongen ende vervolght/weken geduerigh achterwaerts. Ende ghevraeght zijnde door de ghesanten vanden Coninck / wanneer sy ten lesten een eynde van wijcke maken souden; ende wanneer sy souden beginnen te vechten? hebben sy
Valer. Maxim. l. 5. c. 4. gheantwoordt: steden ende ackers en hebbe wy gheen meer om voor die te vechten; maer als wy

tot de kerck-hoven ende tot de graven van onse IARENS.
ouders ende voor-ouders sullen ghekomen zijn/
dan sal den Coninck sien / hoe die van Scythyen
konnē vechten. Godt gave dat wy oock soo-da-
nighe voor-vechters waren voor de kerckē/d'au-
taren / ende in-sonderheyt voor de H. Catholijc-
ke Apostolijcke Roomsche Religie vā onse voor-
ouders. Philippus den II. Coninck van Hispai- Oraison
gnien wenschte liever gantsch sijn rijck te verlie- funebre
sen / dan te twijffelen oock aen 't minste punct par Boucher.
van het H. Catholijck Roomsch gheloove. Ende
Philippus den III. sijnen sone hadde den selven ie-
ver: want soo den Ambassadeur van Engelandt
by hem claeghde over het boeck/'t welck P. Fran-
ciscus Suarez vande Societeyt IESV hadde laten
uyt-gaen / tot beschermingh vande autoriteyt
van den stoel van Roomen / ende vande Catho-
lijcke Roomsche Religie; teghen het boeck van
Iacobus den VI. Coninck van groot Britanien;
ende soo hy versochte dat-men het soude verbie-
den / ghelijcket te Londen in Enghelandt oock
opentlijck verbrandt was: den Coninck heeft
met protestatie gheantwoordt / datter in al het
boeck de minste letter oft stipken niet en was/oft
het accordeerde met de waerheydt/ de welcke hy
self in sijnen Conincklijcken persoone bereydt
was te mainteneren ende voor te staen met den
punt van sijn sweerdt. De H. Teresa wenschte
duysent dooden te sterven voor de beschermingh
oock van een vande minste ceremoniē vande H.
Catholijcke Roomsche Kercke. Want dese is Ioan. 19.
doch den rock sonder naet/die-men niet en moet
snijden/willē wy CHRISTVM niet raken. Petrus Rosw. 26.
Bisschop van Alexandrijen eñ Martelaer/siende Novemb.

IAREN. in een visioen dat CHRISTI kleedt van boven tot beneden ghescheurt was / vraeghde: Heere / wie heeft u kleedt ghescheurt? ende den Heere andt-
Psal.79. woorde: Arius een sonderlingh wilt dier / heeft mijn kleedt gescheurt/dat is/d'eenighept mijnder Kercke. Den H. Bisschop uyt het binnenste sijns herten hier over swaerlijck versuchtende/ beval sijne toe-komende successeurs / datse hen voor Arius wachten souden/ ende dien haten als eenen advocaet van den helschen vyandt. Ende
Psal.138. liever seggheu met David: En heb ick Heere niet ghehaet den ghenen die u haten / en en verdween ick niet op u vyanden? met volcomen haet haette
Chron. Meerbeeck. ickse/sy zijn my vyanden ghewoorden. Philippus den II. Coninck van Spagnien haette de ketters soo seer/datmen hem heeft hooren seggheu / dat/ indien den Prince sijnen sone ketter wierde / oft vande H. Kercke af-weeck/ dat hy selfs het hout soude geven om hem te verbranden. Hy hadde/ te weten/dese woorden inde H. Schriftuere ghe-
Deut.13. lesen: Is't sake dat uwen sone/oft dochter / oft u huys-vrouwe die in uwen schoot is / u raden wilde/seggheude al heymelijck: laet ons gaen / ende dienen vremde goden/die ghy ende u vaders niet en kent/&c. soo en weest hem niet ghewilligh; noch en hoort hem niet / noch u ooghe en spare hem niet / dat ghy hem soudt ghenadigh wesen, ende verberghen: maer ghy sult hem terstondt doodt-slaen: laet u handt eerst op hem wesen / ende na u sal alle 't volck de handt daer toe steken. Met steenen over-worpen sal hy ghedoodt worden / om dat hy u heeft willen trecken vanden Heere uwen Godt. Wat dunckt u / is't eene cleyne sake van Godt (die het leven der ziele is/

ende

ende die onsen adem in sijn handt heeft) af-ghe- IAREN.
trocken ende geschepden te worden? ende wat is
ketterije anders als eene af-schepdinghe vande
waerheydt die Godt is? Dit overdenckende den
Abt Agatho, verdroegh geerne 't verwijt van Vit. PP.
sommighe die tot hem quamen ende seyden: zijt Rosw.
ghy Agatho den hoer-jagher? ende hy heeft ghe- fol. 596.
antwoordt: ick ben den selven. Wederom seyden
sy: zijt ghy Agatho den achterclapper? hy ant-
woorde: ick ben't. Noch seyden sy: zijt ghy Aga-
tho den hooveerdighen geck? ick ben den selven.
Voorder seyden sy: zijt ghy Agatho den ketter?
hy antwoorde: ick en ben gheenen ketter. En sy
hebben hem gebraeght: seght ons / waerom heb-
dy't soo verduldelijck verdraghen / doen wy u soo
veel verweten; maer ghy en hebt niet verdragen /
als wy seyden dat ghy eenen ketter waert? ende
hy heeft hen gheantwoordt: die eerste dinghen
schrijve ick my selven toe / want dat is tot profijt
mijnder ziele: maer dat ghy hebt ghesepdt dat
ick een ketter was / en hebbe ick niet willen aen-
veerden: want ketterije is een af-schepdinghe
van Godt; ende ick en begheere van Godt niet
ghescheyden te worden.

Over de doode bedwingh u tranen / ende en IX.
wilt u niet te seer bedroeven / recht oft altemael
soude vergaen. De dochter en is niet doodt / sey- Matth. 9.
de CHRISTVS, maer sy slaept. Wie beclaeght de
scheep-barende mannen / datse hunne reyse haest
hebben ghedaen? wie beclaeght den schuldenaer
dat hy sijnen schuldt-brief af-ghedaen heeft? wie
beclaeght den ghenen die van hier wech-gheno-
men wordt / ten 1. om dat hy de plaghen en ver-
woestinghen der landen niet sien en soude? voor-

waer

IAREN. waer 't is den rechtveerdighen verdraghelijcker te sterven/dan alle dese dinghen t'aenschouwen. Elias seyde: O autaren hebben sy ghebroken/ende uwe Propheten ghedoodt metten sweerde. O
3.Reg.19. Heere het is my genoech/haelt mijn ziele / want ick en ben niet beter dan mijn vaderē. Wee my/
1.Mach.2. seyde Mathathias, waerom ben ick ghebozen dat ick sien soude de verderffenisse mijns volckx/ ende de verderffenisse der H. stadt/&c. Het is ons
1.Mach.3. beter / spraek Iudas Machabeus, inden strijdt te sterven/dan te sien de quaden ons volckx/ eñ der
Possidon. in vit. heyligher dingen. Den H. Augustinus hoorende vanden in-val vande Wandalen uyt Spagnien in Afrijcken/heeft de Clergije by-een gheroepen/ ende gheseydt: dry dinghen hebbe ick den Heere ghebeden; oft dat hy ons van dese quaden soude verlossen; oft dat hy ons verduldigheydt gave van dit alles te verdraghen; oft dat hy my hale uyt den karcker van dit lichaem: ende dit heeft hy my gheconsenteert. Ende na dat hy voorseyt hadde/soo is't gebeurt; want vande derde maent der belegeringe van Hippona begonst hy sieck te worden/ ende is niet langh daer na van hier ge-
In Epitaph. scheyden. Den H. Hieronymus sprekende vande doodt van Nepotianus, eenen seer goeden Priester / seyde: gheluckigh is hy die alle dese dinghen niet en siet / ende niet en hoort. Ick sal u
4.Reg.22. versamen tot uwen vaderen / spraek Godt tot Iosiam den goedē Coninck van Iuda / ende ghy sult tot uwen grave vergadert wordē in vreden/ op dat u ooghen niet en sien allen 't quaedt dat ick op dese plaetse brenghen sal. Om de selve redenē heeft oock Godt den H. P. Ignatium uyt dit dal der tranen willen verlossen/ende hem leyden

ter

ter plaetse van ruste/ om dat hy niet sien en sou- IAREN.
de de nieuwe beroerten ende swarighedē die daer
inde H. Kercke op-gheresen waren. Ten 2. om
dat hy ontslaghen soude worden van alle druck/
lijden/ende verdriet/daer hy tot den hals toe in-
stack/ende 't ghene hem raeckte in't particulier.
Voorwaer dit can soo lastigh wesen/ dat het den
mensch liever zy te stervē/dan hier te leven. Den
ouden Tobias blindt gheworden zijnde; seyde: Tob.3.
Ende nu Heere na uwē wille doet met my / ende
ghebiedt dat mijnen gheest in vrede ontfanghen
worde/want 'tis my oorbaerlijcker te stervē dan
te leven. Sara de dochter van Raguel seyde: Ick Tob.3.
begheere Heere dat ghy my uyt den bandt van
desen verwijt ontslaet/oft immer haelt my wech
vander aerden. Ionas lijdende groote hitte/ ende Ion.4.
gequelt zijnde met een groot verdriet/heeft sijn-
der zielen begheert dat hy sterven soude / en heeft
gheseydt: het is my beter te sterven dan te leven.
Mijnder zielen verdriet haer levens/spraek Iob. Iob 10.
Ende den H. Apostel seyde: Wy hebben bovē ma- 2.Cor.1.
ten seer beswaert gheweest boven cracht / alsoo
dat ons oock verdroot te leven. Daerom riep hy
elders: Ick onsaligh mensch/wie sal my verlos- Rom.7.
sen van't lichaem deser doot! Als dan den recht-
veerdighen over-comt dese blijde ure / wie wil
hem dit gheluck benijden? oft wie beclaeght den
ghenen die vermoept zijnde vanden wegh / sijne
kleederen heeft af-gheleyt om gherustelijcker te
slapen: ghelijck Reginaldus Polus seyde dat hem Sander. de
gheschieden soude / waer't by aldien dat hy ver- schism. l. 1.
viel inde handē van Henricus den VIII. Coninck
van Enghelandt / die hem dreyghde te dooden.
Ende in sulcker voeghen hebben oock Tropho-
nius

IAREN. nius ende Agamedes, Heydensche persoonen / de
Cicero l. doodt ontfanghen / soo sy begheert hadden van
1. Tuscul. Apollo, tot wiens eere sy eenen tempel binnen
Quæst. Delphis ghebouwt hadden / te mogen vercrijgen
'tghene hen nutst ende best was: eñ sy zijn 'sanderen-daeghs doodt ghevonden. David seyde:
Psal.123. Onse ziele is ghelijck een mussche bevrijdt uyt den strick der jaghers: den strick is ghebroken ende wy zijn verlost. Om dese redenen hebbē mede de kinderen van Israël Gode lof-sangen ghesonghen / niet inden in-ganck / maer inden uyt-
Psal.113. ganck van Ægypten. Ende David hoorende dat
2. Reg.12. het kindt doodt was / stondt op vander aerde / ende heeft hem ghewasschen ende ghesalft; ende als hy sijn cleedt verandert hadde / ende in des Heeren huys heeft aen-beden / is hy weder in sijn huys ghekomen / ende begheerde dat-men hem broodt voor-legghen soude / ende hy heeft geten. Ende CHRISTVS segghende opentlijck tot sijne
Ioan.11. discipelen: Lazarus is doodt: heeft terstont daer by ghevoeght: ende ick ben blijde. Eñ den Heere weende / als hy hem weder ten leven soude ver-
Ioan 18. wecken. Ons rijck en is van dese wereldt niet:
Psal 38. Ick ben een aen-komelinck / seyde David, eñ een pelgrim / gelijck alle mijn vaders. Wie beclaeght eenen pelgrim / dat hy komt in sijn vaderlandt?
Psal.126. Als hy sijnen uytverkorenen slaep sal gheyeven hebben / siet dan de erffenisse des Heeren. Ghy
Psal.29. hebt mijnen sack in stucken ghesneden / ende my om-vanghen met blijdschap. Den H. Apostel
Phil. 1. Paulus seyde: Het sterven is my ghewin. Den H. Andreas, Agatha, Martinus, Dominicus, ende andere Heyligheyen / noemden de doodt de deure des
Psal.138. hemels / ende hare verlichtenisse in haer weldē.

Te

Te recht worden sy dan saligh ghenoemt/ die in den Heere sterven. Want by u/o Heere (seydt David) is de fonteyne des levens; ende in u licht sullen wy dat licht sien. Aenghesien dan den hemel meer ghewonnen heeft als ghy verlozen in eene soo salighe/reyne/ ende liefflijcke ziele; soo is't oock buyten reden daer ghy u al te seer ontstelt dooz droeffenisse/die u schadelijck / ende den almoghenden on-aenghenaem is. Daerom versacht uwen rouw ende droefheydt / eñ de weeckheydt uw's gemoets dooz bidden ende vzy-willigh over-geven met Abraham, van 't gene u alleen gheleent is ghetweest: ende wie nu wel gheschiedt is na sijn gheloove/hope/ende liefde. Andere soude ick in glozie ghevolght hebben (seyde eenen jongh-man/ naer sijn overlijden / verschijnende aen sijne moeder) hadt ghy my dooz het dzaghen van dese flesschc aen mijnen hals / vol van het water uwer tranen/niet verhindert. Ja/ sal iemandt segghen / ick hadde veel wils ende liefs aen dit kindt konnē beleven. Ick antwoozde; oock by avontuer veel ontwils ende leets; gelijck David aen Amnon, ende Absalom. *Siet num. 7. van vveken.* Den H. Ioannes Patriarch van Alexandzijen seven ponden goudts ende een half ontfanghen hebbende van eenen vader / om te bidden dooz sijnen sone/ dat hem Godt op de zee van onweder ende zee-roovers wilde bewaren; heeft tot den vader van den eenighen sone gheseydt (na dat die daer na ter zee gheslozven was) hebt ghy van my niet begeert/dat ick den Heere Godt bidden soude / dat hy uwen sone van alle perijckel wilde beschermen? siet daer / hy is nu van allen perijckel bevzijdt/ende saligh. Want/ gheloofs

IARRN. Apoc. 14. Psal. 35.

Gen. 22.

2. Reg. 13. 2. Reg. 15. Vit. PP. Rosw. fol. 193.

LAREN. ghelooft my/waer't dat hy noch leefde/ hy soude
een boos ende onsuyver mensch worden. Hy is
dan als eenen Enoch over-ghevoert/ ende wech-
ghenomen(als d'onnoosele kinderkens die He-
Matth.2. rodes doodde / van den ouderdom van twee ja-
ren/ende daer beneden) op dat de quaethepdt sijn
verstandt niet en soude veranderen / oft de ghe-
Sap. 4. veynsthepdt sijne ziele niet en soude bedrieghen.
Rosw. 21. Matight dan met de Ouders vande H. Agnes
Ianuar. den vloedt uw's droefheydts ; ende denckt ten 1.
2.Reg.12. dat wy eer tot hen sullen gaen / dan sy tot ons
wederom komen. Ten 2. dattet beter ware dat
ghy met David weende over Saül ende Absalom;
ende met Isaias ende Ieremias schreydde over die
Apoc.3. gestorven van Israël, die den naem hebben/datse
leven/ende sy zijn doodt ; ende sy zijn inde wan-
delinghe vande ijdelheydt van dit teghenwoor-
2. Reg. 1. digh leven ghevallen/ recht oft sy met olye niet
ghesalft en hadden geweest in den dagh haerder
verlossinghe. 'T is groote verblindtheydt mis-
baer te maken over de dooden des lichaems (ge-
Aug.lib.1. lijck Augustinus eenen Dido beweende;ende ghe-
conf.c.13. lijck eenighe menschen schreyen oock over de
doodt van hare voghelkens / hondekens / peer-
den/&c.) ende ondertusschen gheene deernisse te
hebben met die ghestorven na der zielen / om de
welcke levendigh te makē CHRISTVS den waer-
achtighen Pellicaen / den schat sijns dierbaers
bloedts soo mildelijck uyt-gestort heeft. Ten 3.
dattet beter ware dat ghy weende over de doodt
van uwen Saligh-maker. *Siet num.10. van uren.*
Maer ghy sult by avontuer vraghen / ter-wijlen
Godt Noë, Moyses, ende Ionas vande wateren
bewaert heeft ; Loth, ende de dry jonghelinghen
van

van het vyer; Sampson, David, ende Daniel van- IAREN.
de leeuwen; de H. Maghet ende Moeder Godts
MARIA vande erf-sonde; ende veele lichamē der
Heylighen van verderffelijckheydt; ende andere
seer groote gratien ende privilegien sijnen Hey-
lighen mede-gedeylt heeft in dit leven; waerom
hy niemandt van alles bevrijdt en heeft vande
doodt/oft bevrijen sal / want oock Enoch ende
Elias noch sterven sullen? antwoorde: dit ghe-
schiedt ten 1. om de redenen die David geeft/ als
hy seydt: Op dat ghy soudet gherechtveerdight Psal. 50.
worden in u woorden/ende verwinnen als ghy
gheoordeelt wordt. Godt hadde ghesept: op wat Gen. 2.
dagh ghy daer af etet/soo suldy de doot sterven.
Hier teghen heeft het serpent geseydt: ghy en sult
gheensints de doodt sterven. Maer de dagelijck-
sche ervarentheydt leert ons overvloedigh / dat
den duyvel hem niet en kan behelpē met eenigh
bewijs van eenighe / die niet en souden ghestor-
ven zijn/oft niet sterven en souden. Daerom de
waerheydt des Heeren blijft inder eeuwigheydt;
ende den duyvel blijft eeuwigh loghenachtigh.
Ende hierom seyde den H. Bernardus: O boefken
prins/waer is uwen geensints? men siet dat alle
andere dinghen des wereldts/ goede ende quade/
onseker zijn/maer de doot alleen seker. Het kint
sal by avontuer een man worden/'t sal by avon-
tuer eenen student worden/ een coop-man/eenen
Capitejn/eenen Raedts-Heer / eenen Bisschop;
goet ende quaedt kan hem over-komen: maer
kan-men segghen/by avontuer dattet stervē sal?
Wel wordt dan Godt gherechtveerdight in sijn
woordē/ op dat hy verwinne als hy gheoordeelt
wordt. Ten 2. om niemandt verarghernisse des

IAREN. levens te geven; want kan een mensch hem qualijck af-trecken vande wereldt/eñ van het ghene dat inde wereldt is / daer hy seker weet dat hy sterven moet; wat soude hy doen / waer't by aldien dat hy eenighsints verhopte datter met hem dispensatie soude moghen vallen van niet te sterven / ter-wijlen hy weten soude dat sulcks met sommighe uyt-nemende vrienden Godts ghescheiedt soude zijn: ende dit alles soude alsoo tot wellust ghetrocken worden ende plaisier des lichaems/ende niet tot winste vande ziele: daer nochtans Iob, hoe heyligh dat hy was / hier tijdt
Iob 10. begheerde om penitentie te doen/seggende: Laet my toe dat ick een luttelken magh mijn pijne beweenen: eer dat ick gae / ende niet weder en keere/&c. Het vonnis dan vande sekerheydt des doodts sonder dispensatie / is een vonnis van bermhertigheydt ende ghenade; want d'inbeeldinge van dese sekerheyt bedwinght den stroom der quader ghenegentheden / eñ doet den mensch op-waken / om deughdelijck te leven; daer ter contrarien de dispensatie een oorsake soude wesen van meerder wulpscheydt ende uyt-ghestortheydt. Daerom al ghevoelt het vleesch dit vonnis/soo is't nochtans hem goet; eñ magh met
Psal. 118. David seggheu: 'T is my goet dat ghy my verootmoedight hebt / op dat ick magh leeren uwe
Psal. 50. rechtveerdigh-makingen. Ende wederom: Die verootmoedighde beenderen sullen hen verheughen.
Psal. 38. Spreekt dan voorder met David: Maeckt my kennelijck/Heere/mijn eynde: ende 't ghetal mijnder dagen/hoe-danigh dattet is/op dat ick weten magh wat my ghebreeckt. Melania hebbende noch binnens huyse het lijck van haren man/

man/wierdt haer geboodtschapt/ dat hare twee IAREN.
kinderen oock terstondt overleden waren: soo hief sy haer handen na den hemel voor een crucifix/ende seyde: O goeden IESV, ghedanckt moet ghy wesen in alle eeuwigheyt! Ick weet nu wat ghy begeert: ghy haddet te voren de liefde mijns herten in drijen ghedeylt; eens-deels aen u/d'ander aen mijnen man/de derde aen mijne kinderen: maer ick sie dat ghy voort-aen mijn liefde alleen begheert: ende ghy sultse oock hebben. Dese edele Roomsche vrouwe is daer na vertrocken inde woestijne van Ægypten, daer sy na een strengh leven ten laetsten in Christo IESV haren bruydegom saligh is gherust: soo S. Hieronymus verhaelt. Voorts van het houden der jaerghetijden voor de ghene die ghestorven zijn/ *Siet num.39. van daghen.* Epist.25. ad Paulā.

X.

Als ghy som-wijlen hoort vande doodt van sommige/die haest te water oft te lande ghebleven zijn/en wilt daerom niet oordeelen datse eeuwigh ghesneuvelt souden zijn: want ghelijck Godt sommighe om cleyne fauten straft (als Moysen ende Aaron by de wateren der weder-segghens; ende David om het tellen des volcks) ja den boosen vyandt over-levert/om van dien ghequelt te worden; als eertijdts ten 1. den Abt Moyses, om een hardt woort/daer hy Macarium mede verispt hadde. Ten 2. eenen monick/om dat hy met gragher lust uyt een fonteyn ghedroncken hadde. Ten 3. eenen anderen/om dat hy in sijn ghebedt verstroyt hadde gheweest. *Siet num.19. van daghen.* Alsoo Godt/als eyghenaer van alles/straft by wijlen wel eenighe met eene tijdelijcke doodt/ende dat alleenlijck om eenige Num.20. 2.Reg.24. Vit. PP. Rosw.fol. 555. Greg. l. 1. Dial. c.4. In vita D.Bernar. lib.2. c.1.

IAREN. daghelijcksche sonden: ghelijck als de hups-
Gen. 19. vrouwe van Loth, om datse achter-waerts om-
Levit. 10. me-sagh; Nadab ende Abihu, Aarons kinderen/
om datse vremt vyer offerden voor den Heere;
eenen mensch om dat hy hout vergaderde op
Num. 15. den Sabboth-dagh; die van Bethsames/om dat
1. Reg. 6. sy des Heeren arcke ghesien hadden; Ozan, om
2. Reg. 6. dat hy Godts Arcke raeckte eñ stutte; een man
3. Reg. 23. Godts eñ Propheet/ om dat hy bedroghen zijnde
van een ander Propheet/ in't huys van desen at/
't welck hem Godt verboden hadde; de seven so-
Iob 1. nen ende dry dochteren van Iob, maeltijdt hou-
dende in haer eerste ghebozen broeders huys; om
dat de na-komelinghen soude ghegeven worden
een exempel van Iobs verduldighejdt. Ananiam
Act. 5. ende Saphiram, om datse met bedrogh van den
prijs des ackers achter-houden hadde. Eñ dese
daghelijcksche sonden gesondight hebbende/zijn
1. Cor. 5. ghegeven tot onder-ganck des vleeschs/om dat
den gheest behouden soude zijn in den dagh ons
Heeren IESV Christi, ghelijck veel Leeraers ghe-
voelen: oft is't datse niet dagelijckx/ maer doo-
delijck hebben ghesondight; soo hebben sy/ im-
mers sommighe van dien/ eer sy hunnen gheest
gaven/ door berouw hunne sonden uyt-ghedaen
Matth. 24. (want gelijck den blixem komt van den Oosten/
eñ schijnt tot den Westen/ alsoo rasch is de werc-
kinghe vande gratie vanden H. Gheest) en zijn
alsoo niet verdoemt gheweest/ maer behouden:
ghelijck oock veel soo behouden zijn gheweest
Gen. 7. van de gene die daer stierven inden overvloedt;
Gen. 19. item in den brandt van Sodoma eñ Gomorrha;
Exod. 14. inde roode zee; inde woestijne/na het op-rechten
Exod. 32. van het gulden kalf; ende na de murmuratie te-
Num. 11. ghen

ghen Moysen, om datse vleesch begheerden. En- IAREN.
de beneffens Isboseth Saüls sone / slapende in de
hitte van den middagh op sijn bedde; oock veel
ten tijde vande pestilentie/die den Heere sondt in
Israël, na dat David gesondight hadde in het tel- 2.Reg.24.
len des volcks. Item in den slagh teghen Gor- 2 Mach.12
giam den Prevoost van Idumeen: ten lest oock
veel van de ghene/op de welcke gheballen is den
tozen van Siloë, ende diese ghedoodt heeft; vande Luc.13.
welcke CHRISTVS seyde tot sijn om-staenders:
meyndy dat dese sondaers waren meer dan alle
die menschen die te Jerusalem woonden? neen
sy/segghe ick u: maer is't dat ghy gheene peni-
tentie en hebt/ soo suldy al-te-samen desgelijcks
vergaen. Daerom en laet ons van dese eñ dier-
ghelijcke exempelē ten quaetsten niet oordeelen/
maer die treckē tot onse ernstelijcke waerschou-
winghe/want sy zijn ghescreven tot onser straf- 1.Cor.10.
fingen/tot die welcke de eynden der eeuwen ghe-
komen zijn. *Siet num.5.van uren*, ende *num.38. van
daghen*, ende *9. van vveken*. Voorder als ghy by-
wijlen hoort vande doodt van treffelijcke recht-
veerdighe persoonen / die in deughden vermaert
zijn/soo overdenckt dat het sterve den rechtveer-
dighen wel ghewin is (want Isaias seydt/segghet Isa.3.
den rechtveerdighen dat wel is/ want de vrucht
sijnder vonden sal hy eten. Ende den H. Apostel
spreeckt: CHRISTVS is my 't leven/ende het ster- Phil.1.
ven gewin) maer even-wel schade voor de men-
schen die over-blijven / ende niet en verdienen
sulcke persoonen lanck by hen te houden. Wie en
weet niet wat een verlies het gheweest is/ ten 1.
voor die menschen/die daer voor den overvloedt
waren / dat Noë uyt haer gingh nae de Arcke? Gen.7.

IAREN. Ten 2. voor die van Sodoma ende Gomorrha/
Gen.18. dat onder hen gheen thien rechtveerdighen te
Gen.19. vinden en waren? ende dat Loth uyt het midden
van hen ghegaen was? Ten 3. voor die van Æ-
Exod.14. gypten den uyt-ganck van die van Israël? Ten 4.
Dan. 10. voor die van Persen ende Babylonien/ den uyt-
ganck van die van Juda? ende daerom seyde den
Enghel der Synagoge: den Prince vander Per-
sen Rijck heeft my weder-staen een-en-twintich
Paulinus daghen. Den Grave Stilico siende den H. Am-
in vit. brosium ligghen op sijn verscheyden / seyde / dat
den onder-ganck van Italien genaeckte/onder-
gaende Ambrosio. Ende soo hy't voorseyde / soo
is't gheschiedt: want na de doodt van Ambro-
sius hebben de Barbarē geheel Italien verwoest.
Pierre Den Paus Clemens den VIII. verstaen hebbende
Matthieu. vande doodt van Philippus den II. Coninck van
Spagnien den 13. van September 1598. eñ ghe-
komen zijnde inde vergaderinghe der Cardina-
len/seyde met beclagh; voorwaer wy hebben aen
desen verlorē een pilaer/ende sonderlingh steun-
sel vande eenighepdt ende vrede der H. Kercke.
De rechtveerdigen zijn als pilaren ende colom-
nen/die de wereldt op-houden. Den Heere soude
Gen. 18. die van Sodoma vergheven hebben / om thien
Exod.32. rechtveerdighen. Om Moyses alleen is den Hee-
re te vreden gheworden / dat hy dat quaedt niet
doen en soude/'t welck hy teghen sijn volck ghe-
Chron. in sproken hadde. Om den H. Dominicum, eñ den
vit. S. H. Franciscum en heeft Godt sijne pijlē niet uyt-
Francisci. ghesonden / waer-mede hy de gheheele wereldt
dreyghde te vernielen. Als-dan dus-danighe ende
dierghelijcke persoonen wech-genomen worden/
hoe konnen de plagen op-houden? ende hoe kan
de we-

de wereldt dan blijvē staen? hoe kan een timme- IAREN.
ragie blijven staen/als de stijlen beswijcken? Als
dan Godt de landen ende steden wil plagen / soo
neemt hy eerst de rechtveerdighen wech / door
welcker ghebeden ende verdiensten de rijckē ghe-
holpen/ende de Provincien onder-stut worden.
Ende de goeden sullen hier over versuchten / ge-
lijck Eliseus dede/die siende dat Elias door eenen
storm-windt wierdt wech-gevoert/riep hy: Mijn 4.Reg.2.
Vader/mijn Vader / Israëls waghen/ ende sijnen
waghe-man. Maer de boosen en sullen alle dese
dinghen niet achten / ende niet eens in hun her-
ten bedencken/na 't ghene daer geschreven staet:
Den rechtveerdighen vergaet / ende daer en is Isaiæ 5.
niemandt die't over-denckt in sijn herte:ende de
bermhertighe mannen worden wech-gheraept/
want daer en is niemandt die't verstaet. Hoe
weynigh achtede Henricus den VIII. Coninck
van Engelandt de doodt van Ioannes Roffensis,
ende van Thomas Morus; maer Carolus V. den Staplet. in
Keyser seyde tot Thomam Eliotum den Enghel- vit. Mori.
schen Ambassadeur: waer't dat ick in mijn rijck cap.21.
soo-danighe twee lichten hadde / eer liet ick my
van een van mijne sterckste frontier-steden be-
rooven/dan van sulcke mannen; veel min dat
ick die onrechtelijck soude willē laten om-bren-
ghen. Dit seyde den Keyser niet sonder reden;
want die rechtveerdighen zijn het zaet dat den
Heere ghebenedijdt heeft; ende van 't welck daer
ghescreven staet: En hadde den Heere der heyr- Isaiæ 1.
scharen ons gheen zaet ghelaten/ wy souden als
Sodoma gheweest hebben/ende souden zijn ghe-
lijck als Gomorrha.

Ghedenckt dat al datter tot dien oogen-blick XI.

IAREN. van u ghedaen/oft ghepeynst is / nu eeuwigh is gheworden. Want't ghene dat eens ghepeynst/ ghesepdt/oft ghedaen is / en kan niet ongedaen zijn. Den vermaerdē schilder Zeuxes hadde sijne wercken langh onder de handt / ende arbeydde altijdts om sijn schilderijen noch meer te verbeteren: want/soo hy seyde / hy schilderde voor de eeuwigheydt. Daerom u-selven verweckende/ seght: siet/al dat ick nu peyse oft doe/ sal blijven in alle eeuwigheydt: wee my inden dagh des oordeels/als alle de boeckē der conscientiē open sullen gaen! als van my ghesepdt sal worden: siet den mensch met sijne wercken. CHRISTVS rechts voor sijn verscheyden / seyde: Den prins deses wereldts is gekomen/ende in my en heeft hy niet. De Princen ende Drossaten sochtē oorsake teghen Daniel te vinden; ende sy en hebben gheene beschuldinghe konnen vinden/ als van den dienst die hy sijnen Heere ende sijnen Godt bewees. Ende den H. Martinus siende den duyvel/seyde: wat staet ghy hier ghy bloedt-gierige beeste? ghy en sult in my niet vinden dat u aengaet. Godt gave dat wy hier naemaels bevonden wierden soo gheleeft te hebben/ dat wy't selve oock seggheu mochten! nae den wensch van de HH. Ambrosius ende Augustinus, die daer seyden: Gheweerdight/Heere/in dien daghe sonder sonde ons te bewaren. Wee oock het lofselijck leven der menschen (seydt S. Augustinus, biddende voor de sonden sijnder moeder / nae dat sy overleden was) is't dat ghy / Heere/ dat nauw onder-soeckt / als de bermhertigheydt daer niet by en ware. Daerom trilde ende beefde Hilarion in sijn uyterste: ende soo in sijn lichaem noch seer

Corradus in Brutum

D. August. Meditat. cap. 39.

Ioan. 14.

Dan. 6.

Rosw. 11. Novemb.

D. Aug. l. 9. confess. cap. 13.

Rosw. 21. Octob.

seer weynighe warmte was/seyde hy met opene IAREN.
ooghen: gaet uyt/wat vreest ghy? gaet uyt mijn
ziele/wat twijffelt ghy? by-naer seventigh jaren
hebt ghy CHRISTO ghedient / ende vreest ghy
noch te sterven? Den Abt Agatho stervende / Vit. PP.
lagh dry daghen sonder hem te verroeren / ende Rosw.
hiel sijn ooghen ghestadigh open. De broeders fol.608.
dan hem aen-stootende/seyden: Vader/waer zijt
ghy? hy antwoorde; ick ben inde teghenwoor-
digheydt van Godts oordeel. Wel / seyden sy/
vreest ghy? hopet ghy niet dat u werckē na Godt
zijn? hy antwoorde: al mochten mijn werckē na
Godt geweest zijn/even-wel ben ick een mensch;
eñ ick en beroeme niet / voor dat ick kome voor
Godt: want anders zijn d'oordeelen Godts/en-
de anders der menschen. *Siet num.7. van maenden.*
Ende dit was wel vanden Oudt-vader gheseyt:
want wat belanght ten 1. de sonden / daer van
spreeckt David: Wie verstaet de misdaden? van Psal.18.
mijne verborgentheden suyvert my/Heere; ende
van vremde sonden spaert uwen dienaer. Ende
den Wijse-man seydt: Van den vergeven sonde Eccli.5.
en wilt niet zijn sonder vreese. Ten 2. 's men-
schen herte/daer van seyt Ieremias: dat herte der Ierem.17.
menschen is arch ende ongrondeerlijck: wie sal
dat kennen? Ten 3. de wercken / daer van ghe-
tuyght den Apostel: Ick en ken my selven niet 1.Cor.4.
schuldigh / maer nochtans daer door en ben ick
niet gherechtveerdight. Wie sal dan konnen we-
sen sonder vreese? P. Antonius Padille, soo hy in Recueil
sijn uyterste scheen te vreesen/ vraeghde hem een des hom-
vande Paters/ oft sijne conscientie hem vroegh- mes de la
de van eenige doodt-sonde/sedert veertigh jaren Compag.
die hy inde Societeyt gheleeft hadde? O IESV,

IAREN. antwoorde hy/wat monster waer dat/religieus/ ende doodt-sonde! spreeckt my daer niet van: maer nochtans en ben ick daerom niet gerechtveerdight; want daer op valt veel te segghen. In
Dan. 1. des Coninckx Nabuchodonosors teghenwoordigheyt en mochte niemandt staen dan in wien gheen smette en was. Ende by het lichaem van
Rosw. 17. Septemb. den H. Lambertus Bisschop van Maestricht nu in CHRISTO gherust zijnde/en konde niemandt komen die van onkuysscher conversatie was. Men en kan gheen claer-schijnende licht sien/
Rosw. 22. Novemb. seyde eertijdts de H. Cecilia tot haer bruydegom Valerianum, noch Heydensch wesende/met blinde ooghen; noch ghy en kondt gheenen Enghel sien met eene besmette ende onreyne ziele; oock u aensicht in den spieghel niet/soo langh als dien met de walmte van uwen asem beslaghen is. Alsoo en sal oock niemandt voor Godts aensicht verschijnen/dan die ghereynight sal zijn vande vlecke der sonde; ghelijck daer geschreven
Apoc. 21. staet: In haer en sal niet komen iet dat besmet is. De terve en wordt op de solders niet vergadert/seyde de H. Agatha tot den tyran Quintia-
Rosw. 5. Februar. num, dan als die ghesuyvert ende ghescheyden is van het kaf; alsoo en wordt de ziele in den hemel niet ontfanghen/voor dat sy van het kaf der sonden ghescheyden zy. Laet ons daerom
Psal. 50. roepen met David: Wascht my noch meer van mijne ongherechtigheydt; ende van mijn sonde suyvert my.

XII. Vraeght dickwijls u-selven: waerom zijt ghy
Sur. in vit. S. Bernar. in desen staet ghekomen? was het niet/om Godt te dienen/ende uwe ziele te salighen/als sy verlatende dese aerdtsche wooninghe tot den vader

des

des lichts haer sal spoeden te komen? Dit denckende Gerardus de Florentia eenen Leeck vande Minre-broeders Orde; ende ghebraeght zijnde/ hoe veel jaren hy inde Religie gheleeft hadde? niet eenen ooghen-blick / antwoorde hy. Dit spraeck hy uyt ootmoedigheydt; want hyer wel 75. jaren in gheleeft hadde. Den Abt Sisoi liggende in sijn uyterste / seyde tot de Vaders die by hem saten; ey/ laet my toe dat ick een luttelken penitentie doe. Ende de Oudt-vaders antwoorden: Vader/ghy en hebt gheene penitentie van doen. Waer op hy seyde: waerlijck ick en weet niet dat ick 't beginsel van penitentie ghevat soude hebben. Dit seyde hy uyt ootmoedigheydt/want elck-een wist wel dat hy volmaeckt was. Eenen Novitius spraeck eertijdts tot een vande Oudt-vaders: Vader/toont my eenen reghel ende middel om wel te leven. En den Oudt-vader antwoorde: soo ghy begonnē hebt/soo voleyndet. Siet dan hoe-danigh ghy waer't / doen ghy met Godt maeckte een verbondt om hem te dienen; ende let oft ghy tot noch toe gebleven zijt inde eerste liefde / vyerigheydt ende wercken van versterbinghe ende penitentie: want doch en houdt den duyvel niet op van om te loopen / soeckende wien hy tot beswijckinghe van soodanige conversatie soude mogen trecken. Daerom riep hy tot den H. Franciscum: Frans, Frans, Frans. Wel / seyde Franciscus, wat wilt ghy? hy antwoorde: daer en is gheenen sondaer inde wereldt/wiens/soo hy hem bekeere / Godt niet en soude willen ontfermen; maer soo wie hem-selven plaeght met harde penitentie/ die en sal inder eeuwigheydt gheene bermhertigheydt verwerven.

IAREN. Histor. Minor. p. 3.l.8.c.27.

Vit. PP. Rosw. fol. 653.

1. Petri 5.

D. Bonav. in vita S. Franc. c. 5.

IAREN. werven. Franciscus kende terstont des vyandts schalckheydt/ende dat hy hem van strengigheyt des levens tot slappigheyt van conversatie socht te trecken / na sijn oudt woordt dat hy eertijdts spraek tot CHRISTVM : worpt u nederwaerts. Maer Franciscus dede het contrarie / ende begaf hem van doen af tot meerdere oeffeninghe van eenen gheestelijcken handel. Ghelijck mede eertijdts ghedaen heeft den H. Vincentius Ferrere vander Predick-Heeren Orde / wien den duyvel dierghelijcke laghen leyde. *Siet num.13.van jaren.* Doet oock alsoo/ op datmen anders inde plaetse van eenen David, dat is/ van een deughdelijcke persoone t'u-waerts te vinden / gheenen David daer en vinde/maer eene Michols oft 's werelts poppe / ghecleedt met de cleederen van David. Ende op dat anders die laetste by-aventuer die eerste niet en worden / ende die eerste die laetste: want veel zijnder geroepen / maer weynigh uytverkoren : ja onder thien duysent gheroepenen/ qualijck eenen uyt-verkoren. 'T ghebeurde dat tot den H. Abt Nilus vergaderde onder anderen den Artsch-Bisschop van Calabre met verscheyde Priesteren. Den Abt beval den Leser dat hy over luyt in eenen boeck lesen soude/beginnende van de plaetse die met een papierken geteeckent was. Onder andere wierdt daer ghelesen eene openbaringhe ghedaen aen den H. Simeon op den wonderlijckē bergh: te weten/dat van thien duysent zielē qualijck eene quam tot die handen der Enghelen; ghelijck inde wijn-snijdinge hier oft daer qualijck over-blijft eenen vergetē trosch druyven. Dit ghelesen zijnde / begonnen sy al een-paerlijck te segghen:verre moet dat zijn/dat is

Rosw. 4. April.

1.Reg.19.

Matth.20.

Baron. ad ann. 976. tom.10.

is niet waer: 't is eenen ketter die dat seydt: zijn IAREN.
wy dan te vergheefs ghedoopt? aen-bidden wy
dan te vergheefs het cruys? zijn wy dan te ver-
gheefs deelachtigh der H. mede-deylinghe / ende
te vergheefs vereert met den naem der Christe-
nen? andere hier op swijghende / antwoorde den
H. Nilus: is't dat ick bewijse dat den grooten Ba-
silius, Chrysostomus, Ephræm, ende Theodorus
Studita, ja den Apostel / ende het H. Euangelie/
ghevoelen ende segghen 't selve; wat sult ghy te
lijden hebben / die uwe monden onbedachtelijck
openende / spreeckt ende strijdt teghen den heyli-
ghen Gheest? ende die eerbiedighe woorden der
HH. Vaderen als ketterschе woorden gescholden
hebt / om datse niet en zijn na u plaisier om uwe
quaedtheydts wille? maer ick segge u / broeders /
dat ten zy ghy met deught begaeft zijt / ende oock
met groote deught; soo en sal niemandt oock u-
lieden bevrijden van die helsche tormentē. Want
gelijcker-wijs eenen Schepenen-brief voor het
gherecht niet helpen en kan / wanneer den seghel
daer af is; alsoo en kan ons het doopsel niet hel-
pē / noch het cruys / voor den Rechter-stoel CHRI-
STI, wanneer wy den seghel der onnooselheydt /
ende der Christelijcker gherechtigheydt door de
sonde ten eynde toe verloren soudē hebben. Dus
verre den Abt Nilus. Sy dan dit ghehoort heb-
bende / begonsten te schreydē / ende seyden al wee-
nende: wee ons arme sondaren! het seggen van
den Abt en was sonder fondament niet: want
willen wy spreken van 't ghene daer ghescheidde
voor de komste CHRISTI, in gheheel Asien, Afri-
ca, Europa, ende inden gheheelen streeck vande
menschen / die teghen onse voeten gaen in hare
wereldt /

LAREN. wereldt / die-men noemt Antipodes, wat een
cleyn hoopken volcx onder den hemel wiste van
den dienst des waerachtighen Godts/vande be-
snijdenisse/ van een boven-natuerlijck gheloove/
ende van een oprecht berouw uyt liefde vã Godt
boven al? Sonder hoe-danigh Goddelijck ghe-
loove nochtans/eñ berouw uyt liefde/niemandt
die in doodt-sonde vervallen was / saligh konde
worden; want't berouw der sonden spruytende
uyt vreese vande hel/oft uyt hope vanden hemel/
en baet ter salighcyt niet/alsser niet by en komt
een rechtveerdigh-makende Sacrament; hoe-
danigh voor de komste CHRISTI daer gheen en
was / immers voor die bejaerde lieden niet.
Voorder/ hoe bedorvẽ was de natuere door d'erf-
sonde? ten tijde van Noë een luttel van alle de
1. Petr. 3. wereldt/dat is/acht zielen/zijnder behoudẽ ghe-
weest door't water in de Arcke. Van ses hondert
Exod. 12. duysent gewapende mannen gaende uyt Ægyp-
ten,zijnder twee alleen gheraeckt in't landt van
Num. 14. Beloften/te weten/Caleb ende Iosue: alle die an-
& 26. dere zijn in de woestijne ghesneuvelt. Van dry-
en-vijftigh duysent ende vier hondert strijd-bare
Num. 1. mannen alleen van het gheslachte van Nephtali
Tob. 1. wasseveenen Tobias alleen/die niet en liep na de
gulde calveren / die Ieroboam den Coninck van
Israël op-gherecht hadde. Alle die andere van het
gheslacht van Nephtali volghden die af-goden.
Die vande andere gheslachten en hebben niet
beter ghedaen/is wel te oordeelen: uyt-genomen
Eccl. 49. David ende Ezechias,ende Iosias,seydt Ecclesiasti-
cus, hebben alle de Coninghen van Juda af-go-
derije ghedaen / ende die hooghten en hebben sy
1. Cor. 10. niet af-ghenomen. Alle dese dinghen / seydt den
Apostel/

Apostel/gheschieden henlieden in figuere / maer zijn gheschreven tot onser waerschouwinge / tot de welcke die eynden der tijden ghekomen zijn. Welcke tijden van den begin des werelts tot den onderganck toe/sullen zijn ses duysent jaren/ na 't seggheu van Rabbi Elias: twee duysent vande wet der natuere; twee duysent vande wet van Moyses; twee duysent van den tijdt der gratie. Maer sprekende van 't ghene datter is geschiedt na de komste CHRISTI (die ghekomen is in het jaer vande scheppinghe des wereldts 4022.) al is het gheloove versproyt gheweest door alle de deelen van d'oude werelt/soo en hebben sy nochtans niet gelijckelijck op eenen tijdt CHRISTVM beleden/oock door de helft niet. Ten anderē/wat zijnder al Turcken/Joden/ende Mooren? wat al Schismatijcken/Ketteren/Libertinen/Politijcken/Atheisten? wat al gheveynsde / onwetende/ quade/ende valsche Christenen? 'T is waer/veel sterventer / die om de suyverheydt van hun gheloove maeghden zijn; ende om het ghebruyck der Sacramentē lampen hebben; maer de helft van die worden oock buyten gesloten/ overmits hunne lampen gebreck hebben van olye der liefde. Ja van vier vierendeelen der menschē die het saedt van het woordt Godts ende des gheloofs ontfangen/isser maer een vierde-deel der Christenen/ die vruchten voort-brengen in patientie. Ende die andere deelen brenghen gheene vruchten voort / ende dien volghende / gaen verloren. Daerom seyde CHRISTVS: Als't was inde daghen Noë, alsoo sal oock wesen de toe-kompste van den Sone des menschen. Want ghelijck sy waren in de daghen voor den overvloedt/ etende

IAREN.

A Lapide in cap. 20. Apoc.

Perer. in Dan. l. 11.

Matth. 25.

Luc. 8.

Luc. 17.

ende

IAREN. ende drinckende/houwende/ende ten houwelijck
bestedende/tot op dien dagh dat Noë in de Arcke
gingh/ende tot dat den overvloedt quam / ende
henlieden allen wech-nam ; alsoo sal zijn de toe-
komste van den Sone des menschen. Ende ghe-
2.Reg.15. lijck gheheel Israël Absalom volghde met geheel-
der hertz; alsoo soecken sy alle dat haere is/seydt
Phil. 2. den Apostel / ende niet dat IESV Christi is. Aen-
gaende de nieuwe wereldt/dese en is waerschijn-
lijck niet merckelijck bekent geweest dan in het
jaer des Heerē 1490. Soo dat van die wel mocht
Oseæ 4. geseydt worden/'t ghene by Oseas staet : Verma-
ledijdinghe/ende leughene/ ende doodt-slagh/en-
de diefte / ende overspel hebben den overvloedt
ghehadt. Ende na de kennisse van het H. Euan-
gelie/zijnder weynigh die hen onthouden vande
Ioan. 2. begheerlijckheydt des vleeschs ende der ooghen/
ende vande hooverdije des levens ; ende vande
ghebreken / daer den Apostel af spreeckt / als hy
1. Cor. 6. seydt : Noch onkuysche menschē/noch af-goden-
dienaers/noch over-speelders/ noch on-natuer-
lijckheydt bedrijvende/ noch Sodomije doende/
noch dieven / noch gierighe / noch dronckaerts /
noch lasteraers / noch roovers en sullē dat rijck
Godts besitten. Wel mocht dan CHRISTVS seg-
Marth. 7. ghen ; Hoe enghe is de poorte / ende hoe nauwe
is den wegh die ten leven leydt; ende luttel isser
die dien vinden! Godt gave/ dat ick een van die
luttele waere/sult ghy segghen! maer wat soudy
dan willen doen/waer't saecke dat ghy dit seker-
lijck wistet? seyde eertijdts Godt tot eenen/die in
dierghelijcke beduchten was : doet nu / dat ghy
doen soudt / waerdy hier af versekert ; ende ghy
sult wel versekert ende saligh worden. En ter-
stondt

stondt is hy hier door ghetroost/gherust/eñ ver- IAREN.
sterckt gheweest; ende beval hem selven voort-
aen gheheelijck den wille Godts; ende de quel-
linghe van sijn beduchten vergingh; alsoo dat
hy namaels niet meer en wilde ancxtelijck on-
der-soecken/wat hem toe-komen soude in't leste;
maer hy arbeydde altijdt veel meer/om te weten Rom. 12.
den goeden/behaghelijcken/ende volmaecktsten
wille Godts/om alle goede werckē te beginnen
ende te vol-brengen: ghelijck Thomas à Kempis Lib. 1. de
verhaelt inde Na-volginghe CHRISTI. *Siet num.* Imitatione
6. van uren. P. Ieremias Drexelius vande Socie- Christi
teyt IESV stelt twaelf hemelsche teeckenen van cap. 25.
iemandts predestinatie. Het 1. inwendighe ver-
lichtenisse; 2. een herte altijdt bereydt om te ster-
ven; 3. menighvuldighe biechte eñ communie;
4. verlatinghe van alles; 5. gheduerige teghen-
heydt ende oeffeninghe met patientie; 6. 't ghe-
hoor van Godts woordt; 7. uyt-reyckinge van
aelmoessen met affectie; 8. cleynachtinghe sijns
selfs; 9. liefde der vyanden; 10. verfoeyinge ende
berouw van voorleden sonden; 11. ghewillighe
gheneghentheydt tot goet/ende af-keer van het
quaedt; 12. versterbinghe der sinnen/eñ verwin-
ninge in tentatie. Siet den Wegh des eeuwighs
levens van Sucquet. L. 3. c. 22.

Hoe dat iemandt volmaeckter is/soo siet hy XIII.
oock te beter dat hem meer ghebreeckt. Ghelijck
een die komt op't hooghste van eenē bergh/dien
worden van onder hier ende daer meer plaetsen
noch ontdeckt; ende van boven vindt hy hem
noch verder van den hemel/als hy by avon-
tuere wel hadde ghemeynt. Anselmus Artsch- Sur. in
Bisschop van Cantelbergh wesende noch een eius vita
21. April.

IAREN. kindt / liep na de berghen ; ende meynde dat de hemelen rusteden op de berghen / eñ dat hy vande berghen stappen soude in de salen der hemelen: maer daer nae crijghende de jaren / bevondt hy wel anders. Den Abt Mathoïs pleegh te seggen: hoe dat den mensch Gode meer genaeckt / hoe hy beter siet dat hy eenē sondaer is: want Isaias den Heere siende / seyde / dat hy ellendigh ende onsuyver was. En laet daerom u noyt voor-staen / dat ghy't soudt vol begrepen hebben / oft nu volmaeckt zijn: den Heere IESVS vertoonde hem eertijdts aen de H. Lyduina, en brocht haer eenen crans van bloemē / maer daer ghebrack een deel bloemen aen: ende hy seyde tot haer: dochter / het betaemt dat desen krans volmaeckt zy. Willende daer mede segghen / datse noch meer lijden moeste. Den monick Christophorus, een Koeyn van gheboorte / booghde hondert-mael 's nachts sijne knien / in de speloncke van den H. Abt Theodosius ; ende hebbende op eenen nacht een visioen vande keerssen / vande welcke sommighe ontsteken waren / sommighe niet; soo braeghde hy die mannen / die de keerssen bereydden: waerom branden de sommighe / eñ de sommighe niet? sy hebben gheantwoordt: die willen / hebben hunne keerssen ontsteken; ende die niet en willen / en hebben die niet ontsteken. Hy seyde wederom tot hen: seght my doch / om de liefde Godts / brandt mijne keerssen / oft en brantse niet? ende sy hebben gheseydt: bidt / ende wy ontsteken die. Ende in dit woordt hem om-keerende / en sagh hy niemandt meer. Doen heeft hy by syselven gheseydt: Christophore, daer is meerderen arbeydt van noode. *Siet num. 12. van jaren.*

Vit. PP. Rosw. fol. 624. Isaiæ 6.

Phil. 3.

Rosw. 14. April.

Vit. PP. Rosw. fol. 886.

Daer-

Daerom denckt op de woorden van Salomon IAREN.
tot de Bruydt: Hoe schoon zijn uwe ganghen in Cant. 7.
die schoenen / ghy dochter des Prins! ende op
't advijs van Carolus V. Noch voorder: ende op
de woorden vanden Engel tot Eliam: Staet op/ 3.Reg.19.
want u staet noch eenen grooten wech te gaen.
Den padt der rechtveerdiger gaet als een blinc- Prou. 4.
kende licht voorts/ende wascht tot eens vol-ko-
men dagh / seght den Wijse-man. Eenen aen-
wassenden sone is Ioseph, seyde Iacob, eens aen- Gen.49.
wassenden sone. Ende van Samuel staeter ghe-
schreven: Dat kindt Samuel nam toe en wies / 1.Reg.2.
ende behaeghde soo wel Gode als den menschen.
David was toe-nemende / ende altijdt in hem- 2.Reg.3.
selven lancks soo machtigher. Ende den heyli-
ghen Euangelist seydt: Het kindt IESVS wies Luc.2.
ende nam toe in wijs heydt/ende ouderdom/ende
gratie by Godt ende den menschen. Ick en laet
my niet voor-staen/dat ick't vol-begrepe hebbe;
maer 't ghene dat voor-by is/vergetende / en tot Phil.3.
het ghene dat voor is/my selven uyt-streckende/
drijve ick daer na oft ick't mocht vol-begrijpen.
En laet ons dan altijdt gheen kinderen wesen/
gelijck eertijdts een Heydensch Priester seyde tot
Solon (die om eenighe curieuse dinghen te vra-
ghen in Ægypten gekomen was) ô Solon, Solon,
ghy Griecken/zijt altijdt kinderen! maer laet ons
daghelijckx tot een beter loopen ende vervoorde-
ren. Laet u altijdt mis-haghen dat ghy zijt / seyt Serm. 15.
den H. Augustinus, op dat ghy mooght komen de verb.
tot 't ghene ghy niet en zijt. Dit peynsende eenen Apost.
Eremijt/hadde ronts-om de wandt van sijn ca- Ioan. Cli-
mer tijtelen ghescheven vande hooghste deugh- mach. in
den: als Godes liefde/CHRISTI patientie/MA- scala cœli
graduz.

IAREN. RIÆ nederigheyt / Cherubinsche contemplatie / Enghelsche reynigheydt / Abrahams gheloorsaemheydt / S. Ians des Doopers strengigheydt / Apostolijcken yver / volstandigheydt der Martelaren / &c. Als dan sijne ghedachten hem wilden verheffen; komt seyde hy / laet ons gaen na de tijtelen / ende over-sien onse lesse. Ende op-seggende sijne lesse / seyde hy tot sy-selven: als ghy dese beseten sult hebben / soo sult ghy even-wel zijn
Luc. 17. eenen onnutten knecht / want ghy ghedaen sult hebben dat ghy schuldigh waert te doen. Ende al wint iemant door-gaens in groote tentatien ende aen-vechtinghen / soo sal hy nochtans bevinden / dat hy dickwijls in't cleyn beswijckt. Moyses dede veel mirakelen / ende hy besweeck
Num. 20. by de wateren des weder-segghens. Elias was
3. Reg. 19. sterck teghen Achab, ende hy besweeck nochtans voor Iezabel. Eenen Oliphant / die de grootste immers is der beesten / trilt voor eenen wesel. Eenen Leeuw beswijckt voor een muys: ende hoorende het gekraey van eenen haen / soo wordt hy vervaert / ende loopt weeh / ghelijck Iamblicus verhaelt. Alsoo laet Godt toe / dat sijne Heyligheyden dickwijls in cleyne dinghen beswijckē / tot hunne meerdere verootmoedinghe; eñ op datse ghedurigh staen souden op hun hoede; ende om sulcke redenen liet oock Godt eertijdts toe / dat-
Iudic. 1. ter noch altijdts eenighe Philistijnen nestelen souden ontrent die van Israël in het landt van
T. Livius. beloften. Ende die van Roomen nae langh beraedt en wilden hierom niet datmen Carthago t'eenemael soude verdestrueren / maer latē overblijven tot oeffeninghe van hare jonckheyt. *Siet num. 35. van daghen*, ende *num. 7. van Hoogh-tijden.*

Ontfan-

Ontfanghende van boven eenighe hemelsche toe-vloeyinghen/gratien/eñ visitatien; segget: Mijne verborghentheydt my/mijne verborgentheydt my. Wy hebben/seydt Bernardus, hedensdaeghs veel goten inde H. Kercke/maer seer weynigh backen: ghevoelen sy den vloedt der gratien/het moet op de tonghe/eñ spreeckt den geest eens/de natuere spreeckt wel seven-mael. Ghelijck't gebeurde met den Phariseus, als hy seyde: Godt/ick dancke u/dat ick niet en ben ghelijck d'andere menschen/roovers/onrechtveerdighe/over-speelders/ghelijck oock desen Publicaen: ick vaste twee-mael inde weke; ick gebe thiende van al dat ick besitte. Contrarie dede David, als hy seyde: Ick ben als stom gheweest ende vernedert; ende ick hebbe ghesweghen vanden goede. Hy hadde aen Achis den Coninck vã Geth konnen openbarẽ/hoe groote dingen dat hem Godt ghedaen hadde; hoe dat hy hem uyter weyden ghehaelt hadde/doen hy de schapen volghde/om hem te stellẽ eenen Vorst over het volck van Israël. Hoe dat hy was den genen/van den welcken de vrouwen songhen: Saül heefter duysendt verslaghen/ende David thien duysent. Ende hoe dat hy was/met den welcken dat Godt was in alle plaetsen ende perijckelen. Ende nochtans heeft hy ghesweghen. CHRISTVS den Heere hadde ghenoech konnen leveren brieven van privilegien/ten tijde van sijne besnijdenisse/van sijne op-offeringhe op den veertighsten dagh sijnder gheboorte; ende ten tijde van den eysch van den tol-penninck; maer hy heeft ghesweghen. Ende de H. Maghet ende Moeder Godts hadde oock in het licht konnen brenghen/dat sy vry was

IAREN. XIV.
Isa. 24.
S. Bernar.
Luc. 18.
Psal. 38.
1. Reg. 21.
2. Reg. 7.
1. Reg. 18.
Matth. 17.

IAREN. van op te gaen na Bethleem/in de dagen vande
beschrijvinghe vande gheheele wereldt. En dat
sy niet ghehouden en was soo langh binnens
huys te blijven sitten / tot dat de daghen vande
suyveringe der wet in haer vervult waren: maer
Iob 9. sy heeft ghes wegen. Iob seyde: Al waer't soo dat
ick hadde iet rechtveerdighs/ick en sal niet ant-
woorden / maer mijnen Rechter bidden. Ende
is't dat ick recht ben/dat selve en sal mijne ziele
niet weten. Ende den H. Apostel Paulus seyde:
2.Cor.12. Ick onthoude my/ op dat my niemandt en ach-
te boven 't gene hy in my siet/oft van my hoort.
Daerom gheljck CHRISTVS seydt van het uyt-
Matth. 6. geven der aelmoessen: En laet u slincker-handt
niet weten wat u rechter-handt doet; alsoo en
laet uwen mondt niet weten de goederen uwer
ziele: ende bedeckt die met d'asche van ootmoe-
dighevdt. *Siet num.45. ende 46. van daghen.* Maer
ghy sult by-avontuere seggen: daer zijnder noch-
tans die hare deughdē niet qualijck op-gehaelt
en hebben. *Siet hier van num. 9. van vveken, ontrent
het eynde.*

XV. Hebdy iet goets begonst / en laetet niet ver-
stuyven door 's menschens op-spraeck (wiens
Psal. 5. keele is als een open graf) want ghy doch meer
benijders sult hebben als wel na-volgers: ghe-
lijck Carolus V. den Keyser seyde tot Franciscum
Borgiam, doen desen hem nu begeven soude tot
de Societeyt IESV. Oft begeer ick den menschen
Gal. 1. te behagē/seydt den H. Apostel/oft Gode? waer't
dat ick de menschen behaeghde/ soo en soude ick
CHRISTVS dienaer niet zijn: ende wie can soo
den eenen behagen/oft hy mis-haeght dickwijls
den anderē? want hy moet seer vroegh op-staen/
die

die het alle menschen te pas sal maken. 'T ghebeurde dat eenen vader des huysgesins / gaende naer sijn hof-stede/ sat op eenen ezel; maer sijnen sone gingh ter sijde te voet. Ende die hen op den wegh ontmoetten/seyden: siet daer den man op den ezel; maer dat soete jonghsken laet hy ter zijde loopen als eenen windt-hondt. Den vader dit hoorende/tradt vanden ezel/ eñ seyde: Sone/ 't en behaeght den menschen niet dat ick rijde/ komt sit ghyer op. Dit ghedaen zijnde/ontmoette hen ander volck / seggheude: den sone rijdt daer henen/ende den vader gaet te voet. Den sone hierom sprongh van den ezel/eñ seyde: Vader/ 't en behaeght oock die menschen niet dat ick rijde. Wel/ seyde den vader / laet ons dan beyde te voet gaen. 'T welck sommige menschen siende/seyden sy: zijn dese niet geck/ dat sy den ezel ledigh laten gaen/daer het een last-dragende beeste is/ ende hen soude konnen in't gaen verlichten? sy dit hoorende/ginghen beyde sitten op den ezel. Andere passagiers dit siende/seyden: 't sy/ hoe over-lasten sy die arme beeste. Den vader alle dese verscheyde vonnissen gehoort hebbende; wel sone / seyde hy / wat resteerter dan / dat wy bindende te samen de voeten van den ezel / ghelijck-men die kalveren doet / hem met een hout door sijn beenen draghen op onse schouderen. Die dit saghen/begonsten te lacchen/ eñ seyden: den ezel behoorde hen te draghen; eñ sy draghen den ezel. Doen antwoorde den vader: hoe wy het maken/wy en konnen alle menschen niet behaghen; daerom laet ons doen dat wel is / ende 't ghene ons ghelieft / ende laet ons niet vragen na de oordeelen der menschen; want soo veel

IAREN. Godschalcus Halen. serm. 100.

IAREN. menschen/soo veel sinnen. Polycletus eenen ver-
Ælian.var. maerdē schilder van Sidone schilderde op eenen
hist. l. 14. tijdt een beeldt vande goddinne Venus: eñ stel-
lende dat ten toon / den eenen seyde/ den neus
vande goddinne komt te langh; den anderē sey-
de/d'ooghen zijn te bleeck/ den derden seyde / de
wanghen zijn al te leegh van coleur/ die moesten
wat meerder blosen / ende soo voorts. Ende hy
nemende sijn penseel/ maeckte het terstondt nae
hun allen believen. Dit ghedaen zijnde/stelde hy
dat ten toon / benessens een ander conterfeytsel
vande selve goddinne / dat hy uyt sijnen eyghen
gheest/ende na den reghel vande konste gheschil-
dert hadde. Ende die menschen presen dat uyter
maten seer/ want het wel ghedaen was / eñ daer
en ghebrack niet aen. Maer het eerste dat Poly-
cletus na der menschen sin ghedaen hadde / dat
wierdt gheoordeelt dat het niet en dochte. En
acht dan niet de onghestadighe oordeelen ende
ijdele op-spraken vande wereldt/ende de quaet-
segghende tonghen/bespouwtse ende vertreedtse.
De maen en laet niet haer wech te gaen / noch
een kloeck paerdt sijnen pas te houden / om het
bassen der hondē op der aerde; 't landt-wijf haelt
eyen gauw de eyeren uyt den nest / al kakelen de
hinnen: alsoo en acht het segghen der booser
menschen niet. Want gheljck een spinne eñ een
bye sittende op eene bloem / de een daer venijn
uyt-suyght/ende de ander honigh; alsoo uyt een
dingh nemen de goede menschen oorsaecke van
stichtinghe/ ende de quade menschen van verar-
gherniſſe: eñ gheljck ghy 't quaedt niet en soudt
moghen doen/al waer't dat alle menschen u dat
aen-presen/ende u daer toe pordē; alsoo en moet
ghy

ghy 't ghene dat goet ende deughdelijck is / niet IAREN.
laten om het beschimpen eñ af-raden der men-
schen. Om dese oorsake nochtans belijde ick dat-
tet som-wijlen verdraegelijcker is te leven / ten 1.
onder de beesten / ghelijck Noë in d'Arcke / Daniel
in den kuyl der leeuwen. Ten 2. onder de duyve-
len / ghelijck Antonius in de wildernisse; dan on-
der de menschē. Wie meyndt ghy / zijn CHRISTO
swaerder ghevallen / de duyvelē oft de menschen?
't is wel waer / hy is vande duyvelen inde woe-
stijne ghetenteert gheweest / maer even-wel soo
heeftet den duyvel daer by ghelaten; maer soo
niet de menschen. Ende al seyde den duyvel /
Worpt u nederwaerts / soo en heeft hy hem Matth. 4.
nochtans gheen verwijt gheseydt; maer de men-
schen / beneffens datse hem van het opperste Luc. 4.
vanden bergh stooten wilden / hebben hem ver-
weten / dat hy eenen brasser was ende wijn-suy- Matth. 11.
per / dat hy eenen Samaritaen was / eñ den duy- Ioan. 8.
vel binnen hadde. Men en kan niet loochenen /
oft den duyvel heeft nae de doodt CHRISTI ghe-
staen / maer eyndelijck hiel hy op / eñ riedt door
de huys-vrouwe van Pilatus, datse den rechtveer- Matth. 27.
digen niet dooden en souden; maer de menschen
en rusteden niet oft sy hadden hem ghedoodt; ja
sy scherpten hunne tonghen als serpenten tegen
hunnē Saligh-maker / hangende aen het cruys;
ende sy blasphemeerden hem / schuddende hunne
hoofden / ende riepen / fy u / fy u. Ja nu gestorven
ende begraven zijnde / hebben sy van hem even-
wel by Pilatus ghesproken: dien verleyder heeft
gheseydt / na drij daghen sal ick weder op-staen.
Siet / naer sijn doodt bijten sy hem noch: maer
't quaedt en is tot aen hem niet ghekomen / ende

IAREN. den gheessel en is sijnen tabernakel niet ghenaeckt; op die adere ende den basiliscus heeft hy
Psal.90. ghewandelt/ende hy heeft vertreden den leeuwe eñ den draeck. Stapt dan oock cloeck-moedigh met CHRISTO, ende met den ouden Tobias, met Iob, eñ met den H. Apostel Paulus, door alle op-
Hebr.11. spraeck; ende weest wel gemoet om met Moyses,
Rosw. 10. ende met den H. Guilielmus Hertoghe van Aqui-
Februar. tanien / het verwijt van het Cruys CHRISTI te draghen: ende niet wijckende van het bloedigh
Psal.26. vaendel des cruyces/segght met David: Den Heere is eenen beschermer mijns levens/ voor wien sal ick beven? al is't datter legheren teghen my op-staen/ soo en sal mijn herte niet vreesen. En-
Iob 17. de met Iob: Stelt my/Heere/neffens u/ende laet eens-ieders handt dan tegen my vechten. Ende
Rom.8. met den Apostel: Is Godt voor ons/wie magh teghen ons? Ja den tijdt sal komen /dat onse vyanden selfs hen van hun schimpen sullen be-
Sap.5. claghen/segghende: Dit zijnse die wy somtijdts in spot hebben ghehadt/ende in gelijckenisse van lasteringhe: wy onverstandighe achteden hen-lieder leven te wesen vaernije / ende hen-lieder eynde sonder eere. Siet/hoe sy gerekent zijn onder de kinderen Godts/ ende onder de Heyligen is hen-lieder deel. *Siet num.11. van uren.*

XVI. En wijckt vande deught niet door de bekoringhe des vyandts / noch des wereldts / noch des vleeschs; der welcker beginselen zijn als de be-
3.Reg.17. ginselen/ten 1. vande beke Carith/die voor sommighe daghen Eliam ghelaeft heeft / maer daer na is sy verdrooght. Ten 2. vande groene ende
Ion.4. bloeyende lommeringhe van Ionas, maer nae een omme-sien zijnse wech ende verdoyret. Alle vleesch/

vleesch/macht/ende hooghepdt des wereldts / en IAREN.
is anders niet als den tozen van Babel / eñ als
een blaes vol windts / waer in soo ghy metter
naelde steeckt/soo vergaet terstondt alle de dick-
te/ghelijck de H. Cecilia eertijdts seyde tot den Rosw. 22.
Oversten Almachium. Ja de wereldt speelt met Novemb.
de menschen/gelijck Philippus den Goeden/ Her- Pontus
togh van Bourgoignien speelde met eenē dzonc- Heuter. L.
ken ouden Bzugghelingh / dien hy by avondt 4. rerum
vondt ligghen slapen op de strate / ende liet hem Flandr.
van daer bzenghen in sijn palleys/leggen op een
kostelijck bedde / ende 's mozghens hem kleeden
Pzincelijcker wijse ; dede hem alle eere ende ciere
aen-doen dooz den gheheelen dagh. Maer t'sa-
vonts dooz den overvloedighen dzanck aen tafel
in slaep vallende/wierdt hy met sijn eyghen cle-
deren ghecleedt / ende wederom ghebzocht daer-
men hem van daen ghenomen hadde. Ende
's mozghens ontwakende/ wist hy niet oft hy't
ghedzoomt hadde / dan oft waerlijck gheschiedt
was. Alle dinghen des wereldts zijn maer ghe-
schilderde bedzieghlijcke waren; ende soo veel te
meer bedzieghlijcker/ hoe waerschijnigher : ghe-
lijck hoe een schilderije konstiger is / hoe bedzie-
gelijcker. De peerden gaende dooz-by het peerdt
Bucephalus / 't welck den vermaerden Apelles Erasm. l. 8.
gheschildert hadde / bzemsten ende hinnictē daer Apopht.
na. De voghelen vloghen na de dzuyvē die Zeu- Volateran.
xes gheschildert hadde/ende pickten na de selve. lib. 26.
Eenē passagier siende een tafereel / badt datmen Ælianus
den lijnē-doeck wech-nemē soude die daer dooz- lib. 4.
hingh/ om dat hy de schilderije vanden schilder
Parrhasius te dege sien soude; maer bevondt daer
na dattet eenen geschilderden wittē doeck was.

De

IAREN. De gasten van Heliogabalus den Keyser uyt-ste-
Ælian.var. kende hunne handen tot de spijse vande mael-
Hist.l.12. tijdt / daer den Keyser hen toe gheroepen hadde / bevonden dat het al valsche spijsen waren / ghebacken van pot-aerde / ende ghevervt met verscheyde coleuren / elck nae 't leven soo die spijse vereyschte. Alsoo in alle dinghen / die de wereldt hare dienaren voor-stelt / is groot bedrogh / ijdel-
Virgil.2. heydt / ende loghentael. Æneas soo hy Creüsam
Æneid. meynde t'om-helsen / greep niet dan een schaduwe. Een jonghman van Athenen beminde een marberen-beeldt vande goddinne Venus staende voor het Raedt-huys. Hy sette op het beeldt een goude croon / gaf het seer rijcke kleederen / braseletten / erm-ringhen / ende alle clenodien; hy spraeck het beeldt aen / ende om-helsdet als oft het waerlijck gheleeft hadde. De Magistraet dit ghewaer wordende / versondt hem in ballingh-schap; al-waer hy van liefde tot dit beeldt verdween als sneeuw op het veldt / ende is't bestor-
Petr. Mes- ven. Plinius verhaelt vã Passienus Crispus Bur-
sias lib.3. ger-meester van Roomen in sijnen tijdt / dat hy
lect.c.14. eenen moer-besien-boom met sulcke liefde ende affectie om-helsde oft het sijn vriendinne gheweest hadde / schonck hem den wijn / eñ dede hem duysent dierghelijcke onthalinghen. Den Coninck Xerxes verliefde op eenẽ ahorn-boom / hy beminde dien / cleedde dien / ende festeerde dien / alle-leens oft een schoone vrouwe geweest ware; ende ondertusschẽ was het maer phantasije / ende eenen grooten niet; niet anders als in spoorken ende in droomen / ende in comedie / ende tragedie-spelen. Daerom seyde den Wijse-man:
Eccl. 1. Ydelheydt der ijdelheden / ende alle dingen ijdel-

heydt.

heydt. Maer wat is ijdel/ sult ghy vraghen? ick IAREN.
antwoorde: Daer niet in en is. Ghy kraeckt de
note ende vinter gheen pit oft kerne in; eñ ghy
seght: de note is leegh oft ijdel. Alsoo heeft Salo-
mon de glorie ende heerlijckheyt vande wereldt
door-sien ende ghekraeckt; ende daer gheen pit
van versadinge in vindende/ seyde hy: Ydelheyt
der ijdelheden/ ende al ijdelheydt. Maer ghy sult
segghen/ hoe is't al-te-mael ijdelheyt/ aengesien
daer inde wereldt goudt is/ silver/ kostelijcke ge-
steenten/ palleysen/ hoven/ ende wellustigheden;
zijn dese dinghen al ijdel? Ick antwoorde: wy
sien somtijts eene glase ampulle daer gheen wa-
ter oft vochtigheydt in en is; ende wy segghen:
daer en is niet in. Hoe niet in? aenghesien den
Philosooph seydt: daer en is niet ijdel in de na-
ture der dinghen: want ten minsten isset vervult
met locht. Ick antwoorde: dies niet-tegenstaen-
de/ seydt-men/ datter niet in en is: want de ver-
vullinge vande locht en achtmen gheen vervul-
linghe. Alsoo/ al-hoe-wel dat de wereldt vol is
vande voorseyde dingen; soo zijn nochtans alle
dinghen ijdel/ ende niet dan locht: want gelijck
een mensch al is hy vol van locht ende windt/
daerom niet te min honghet ende dorst en heeft;
alsoo een mensch die vol is van alle wereldtsche
dinghen/ en is daerom niet versaedt. Ende ghe-
lijck de loghentael de waerheydt na-bootst/ ende
de conste de nature/ eñ de schaduwe het lichaem;
maer niet en haelt noch en vattet; alsoo en ach-
ter-halen de weelden des wereldts de ware
vreughdē niet/ maer zijn als de dicke ende bolle
instrumenten/ ende als orghelen ende blasen vol
windts ende ijdelheydts/ ende op den grondt en
leyt

IAREN. lept niet dan gal ende roest; ghelijck Tobias den
Tob. 6. visch gheopent hebbende / de galle ghevonden heeft. De keerssse brandt eenē sekerē tijdt schoon/ maer het eynde van die is den vuylē roock ende stanck. *Siet num.* 11. *van maenden*, ende *num.* 10. *van*
2. Reg. 13. *Hoogh-tijden.* Den haet / daer Amnon Thamar sijne suster mede haette / was meerder dan de liefde/daer hy haer te vozen mede lief ghehadt hadde. Soo was het oock van den haet vande huysvrouwe van Putiphar tot Ioseph; als mede van-
Gen. 39. den haet vande dochter van eenen sekerē weerdt
Lucius Marinæus lib. 5. de rebus Hispan. cap. vltim. binnen de stadt van S. Domingo Calciaet, tegen eenen jongh-man die daer by-gheval met sijn ouders passeerde/om na een weynighe ruste verder te gaen na S. Iacob van Compostella in Galicien. De dochter was den jonghelinck seer lastigh/maer hy ontseyde die oneerlijckheydt. Sy siende datse versmaedt was/heeft in de reys-cap vanden jonghelinck den silveren kop van haer vader ghesteken/ende hem sonder sijn schuldt beticht van dieverije: ende hy is terstont vande justitie buyten de stadt op-ghehanghen. Die ouders vol-brochtē met droefheyt hare bedevaert/ ende wederom daer voor-by passerende/soo sagh de moeder op-waerts; ende den sone seyde: moeder/ick leve hier door de hulpe vande H. Moeder Godts / ende van S. Iacob. De moeder diende het den Schoutet aen/ sittēde over tafel: die haer antwoorde: ja hy leeft / ghelijck dese ghebraden hoenderen leven: ende siet/ terstondt leefden die hoenderen/sy sprongheu uyt de schotel/ ende liepen over de tafel/ende den haen die craeyde. Den Schoutet met de sijne hier over verwonderende/ liep met al het volck na het gherechte / ende bevondt

vondt alles waer te zijn / ghelijck het de moeder IAREN.
ghesepdt hadde: ende hy heeft hem sijne moeder
wederom ghegeven. Ende de dochter die d'oorsake van het quaedt hadde gheweest / heeft loon na wercken ontfangen. Siet daer d'uyt-komste vande begheerlijckheydt des vleesths / ende verfoeytse. Wel / hoe veel jaren (seyde een jonghe dochter tot een die haer tot oneere socht te brenghen) hebdy nu Godt ghedient? hy antwoorde / seventhien jaren. Wilt ghy dan / seyde sy / om een soo korten stondt den arbeydt verliesen / ende de verdiensten van soo veel jaren? ende als met een snede Godt van u snijden (ghelijck Alexander den grooten af-snedet den knoop van Gordius, in welcken te legghen de konst soo langh ghearbeydt hadde) ende maken dat wy by-avontuere op staende voet beyde versincken in den afgront der hellen? onteert ghy my / ick sal dadelijck met eenen bast my-selven verhangen. *Siet num. 5. van uren.* Hier uyt leert wie ghy zijt / niet met den verloren sone op de beginselen der weeldē te sien / maer op het eynde: ende niet / soo sraen-komen / maer soo sy wech-gaen. D'appelē van het landt van Sodoma waren schoon ende lustigh naer d'ooghe / ende schenen rijp ende goet om te eten / maer van binnen warense vol van solpher / vol van vyerighe dompen: ende aen-gheraeckt zijnde / verdwenense in den windt als asch / stof ende roock. Het hooft van het staende beeldt / dat Nabuchodonosor in sijnen droom sagh / was wel van den besten goude / maer de voeten warē van ghebacken aerde. Bel den af-godt van die van Babylonien was wel buyten van metael / maer binnen van broosscher aerde. Den dubbel heeft

Prat. Spirit. cap. 39. & vit. PP. Rosw. fol. 866.

Q. Curt.

Aristot.

D. Aug. l. 21. de civit. cap. 5.

Dan. 2.

Dan. 14.

aen

IAREN. aen Eva ghetoont / dat den boom goet was om
Gen. 3. te eten/ende schoon den ooghen / ende lustigh te aen-sien; maer niet d'ellendigheden des levens/ noch de bitterheydt ende leelijckheyt des doots/ in de welcke sy door d'onghehoorsaemheyt vallen soude. Hy heeft mede aen die van Israël de schoone wateren ghetoont van Ægypten, ende hen verbeeldt met de vleesch-potten/de visschen/ cocommeren/pepoenen/ajuyn/loock/ eñ clijster-loock/*num.* 11. maer niet met de slavernije ende lastē daer die van Ægypten hen mede verdruckten/ende 't leven hen suer maeckten/met swaren
Exod. 1. arbeydt aen lijm ende back-steenen / die sy hen op-leyden sonder bermhertigheydt. Hy heeft
Matth. 4. oock CHRISTO getoont alle die rijcken des wereldts ende hare glorie; maer niet den arbeydt/ druck/commer/teghenheden / sieckten / cruycen/ swarigheden / benauwtheden van alle kanten/ droefheden/haet/nijdt/sterften/perijckelen/die in
Vit. PP. Rosw. fol. 172. de wereldt zijn. Hy heeft mede aen Simeon Stylites eenen vyerighen waghen ghetoont met vyerighe peerden / om hem daer mede wech te voeren als eenen anderen Elias. Ende aen eenē an-
Vit. PP. Rosw. fol. 553. deren Monick den loon ende de verdiensten van den Patriarch Abraham, als hy maer sijnē sone hem devotelijck tot een slagh-offerande wilde
Sur. 20. Mart. in vita Wlphran. op-offeren; ende aen Radbodus den Coninck der Friesen inden slaep ghetoont een heerlijck paleys / daer Radbodus eeuwigh in woonē soude/maer niet ghesegdt / dattet spoock was ende bedrogh / windt/ ende ijdelheydt; noch dat hier onder (als onder 't broodt der logentael) schuylde den strick/waer mede hy hem in de ongeloovigheydt binden soude / ende hem worpen over

't hooft

't hooft 't net der verdoemenisse. *Siet num.5. van Hoogh-tijden.* Hy stelt dan eerst-mael het soet IAREN.
melck (ghelijck Iahel aen Sisara) ende eerst-mael Iudic.4.
den goeden wijn (ter contrarien als CHRISTVS) Ioan.2.
maer daer namaels dat argher is. Dit in-sien hebbende den supveren Ioseph, als mede de HH. Edmundus, Bernardus, Thomas van Aquinen, Bernardinus van Senen, Vincentius Ferrere, Philippus Nerius, ende veel andere / ontseydē die oneerlijckheydt / daer sy toe versocht waren: want sy waren mede indachtigh 't woordt des Wijsemans: Ick hebbe de vrouwe bevondē bitterder Eccl.7.
dan de doodt. Ende voorwaer sulcks heeft Iob sijne huys-vrouwe bevonden: ende daerom alhoe-wel den dubbel Iob raeckte in sijn eere / goederen / kinderen / ende ghesonthepdt; soo en heeft hy nochtans de vrouwe niet gheraeckt; op dat Iob door haer als door eenen beul meer ghequelt ende tot onverduldighept gheterght soude worden: ende 't ghene hy door sy-selvē niet en hadde konnen doen / dat hy dat door de vrouwe te weghe soude brenghen. Sluyt dan u ooren om niet te hooren het schuyfelen der serpenten / die u met haer venijn willen vergeven / ende snijdet af de weeldē ende hare aen-lockende ende smeerkende beginselē. Want doch en heeft den mensch gheenen meerderen vyandt dan de weelde. *Siet num.8. van maenden.* Het is beter met Noë onder Gen.7.
de beesten in d'Arcke te leven; met Loth by het Gen.19.
vyer ende sulphur van Sodoma; met David on- 1.Reg.17.
der de leeuwen ende beyren / onder Goliath, Saül, ende Achis; ende andere vyanden / dan daer buyten: want daer buyten zijnse ghevallen / eñ meer met hen. Het teecken daer de gheyredestineerde Apoc.7.

IAREN. mede gheteeckent zijn/is Tau, dat is/cruys ende
lijden/oeffeninghe ende beproevinge: na het seg-
Gal. 5. gen van den Apostel: die CHRISTO toe-behooren/
hebben hun vleesch ghecruyst met de ghebreken
ende hunne lusten. Wilt ghy buyten dit vendel
dienē/soo mooght ghy sien oft ghy Godt kondt
verwillighen/dat hy voor u een wereldt in't be-
sonder scheppe: ende door sulcke wegen u saligh-
maecke/die ghy selfs wilt. Maer dit en heeft
oock den Sone Godts niet moghen ghebeuren.
Luc. 24. Want CHRISTVS heeft moeten lijden/ende alsoo
in-gaen in sijne glorie: want de glorie van sijne
verrijsenisse/ende al sijn rijck was op het Cruys
ghegrondt: na 't gene de H. Kercke singht: Godt
heeft heerschappije ontfanghen van het Cruys.
Ende om de selve redene is het/dat al-hoe-wel
Isaiæ 7. daer ghescheven staet van CHRISTO: Boter en-
de honigh sal hy eten: wy nochtans niet en lesen
dat hy by sijn levē honigh soude gegeten hebben/
Luc. 24. maer alleen na sijne verrijsenisse: daer mede te
kennen gevende/dat-men nu de wellustigheden
moet laten varē/ende ons daer van verwennen/
maer die sparen eñ bewaren tot hier naemaels.
Psal. 16. Ick sal versaedt worden/seydt David, als uwe
glorie haer veropenbaert sal hebben. Daerom
versaeckt liever alle wereldtsche wellusten/ende
al dat ghy vande wereldt soudt willen bedelen;
laet varen die verboden weyden: want magh ie-
Iob 6. mandt smakē/dat als't gesmaeckt is/de doodt
aen-brenght? De sonde als sy volbracht is/seydt
Iacob. 1. S. Iacob, brenght voorts de doodt. Ende den H.
Rom. 6. Apostel Paulus seydt: Den loon der sonden is de
Agellius doodt. Den ouden Philosooph Demosthenes ge-
lib. 1. c. 8. noodt zijnde tot de sonde zneen/seyde hy/ick en
koope

koope soo dier het leetwesen niet. En wat soeckt IAREN.
ghy buyten u / daer het rijck Godts / soo CHRI- Luc.17.
STVS seydt / is binnen u-lieden? *Siet num. 20. van daghen.* Hoort dochter / seyde eertijdts Booz tot
Ruth, en gaet op gheen ander veldt om te ver- Ruth 2.
gaderen. Alsoo en loopt niet inde weyden des
wereldts; ende en verblijdt u niet met de sonda-
ren op de straten van Babylonien / maer ver-
heught u met de ghene die Godt vreesen; en hebt
ghenuchte inden Heere / ende hy sal u geve de be- Psal.36.
gheerten uwes herten. Segh't dan met David:
Is't dat ick uw's vergete Jerusalem / soo moet Psal.136.
vergeten worden mijn rechter-handt; mijn ton-
ghe moet cleven aen mijn kaken / is't dat ick
uw's niet en ghedencke; is't dat ick Jerusalem
niet voor en stelle in't beginsel mijnder blijd-
schap. Ende wederom: Den Heere is het deel Psal.15.
mijnder erffenisse / ende mijns kelckx: ghy zijt die
mijne erffenisse sult weder-geven. Die wellustig-
heden zijn in u rechter-handt tot den eynde toe.
Hier op lettede die daer seyde:

En is sijn herte niet wel versteent,
Die nu sijn ziel de sonden leent;
En om die vvereldt, die haest vergaet,
Verliest den hemel, die eeuvvigh staet?

Siet num. 5. van uren. Dit in-nemende Thomas
Morus, seyde tot sijnder huys-vrouwe (die door Staplet. in
veele voor-stellinghen hem socht te vermorwen vit. c.16.
om hem te willen voegen na den wille van den
Coninck) Wel mijne lieve huys-vrouwe Aloysia,
hoe langh sal ick dit leven ende al daer ghy af
spreeckt / noch konnen ghebruycken? lichtelijck
noch twintigh jaren / antwoorde sy. O diwase
koop-vrouwe / seyde hy! wilt ghy dan dat ick

IAREN. d'eeuwigheydt om twintigh jaren verandere? ende na een weynigh by avontuere ghemacks ende blijdschaps in-hale een on-overkomelijck lijden ende droefheydt? verre van daer: liever gheleden confiscatie van goederē/verwijt/karcker/ende de doodt/dan soo d'eeuwighe goederen te verquisten. O volstandighen ende onverwinnelijcken man!'t is u dan oock beter te laten
Matth.7. de breede poorte/ende den ruymen wegh/die daer leydt ter verdoemenisse/ende in te gaen de enghe poorte/ende den nauwen wegh/die ten leven leydt. Ende al valt u desen wegh inden begin wat swaer/gaet even-wel soo te kloeck-moedigher voort. *Siet num.35. van daghen.* Van CHRI-
Cant. 2. STVS den bruydegom stater ghescheven: Siet dese komt springhende op de bergen/over-springhende de heuvelen. En was het gheenen bergh ten 1. sijne bloedighe besnijdenisse? Ten 2. sijne vlucht na Ægypten? Ten 3. de verwijtinghe dat hy eenen brasser was en wijn-supper; eenen Samaritaen/ende den duyvel hebbende; eenen verleyder/ende eenen sondaer? Ten 4. sijne slaghen/roeden/doornen/naghelen/hanginghe onder de moordenaren/&c. Waren dese dinghen gheene berghen ende heuvelen? ende nochtans heeft hy daer over met vreughde ende blijdschap ghesprongheu: ons tot een exempel van alles over
Philip.4. te komen ende t'over-winnen/in den genen die
Vit. PP. ons versterckt. Die t'schepe varen/op-treckende
Rosw.fol. de seylen/vinden wel eerst goeden windt; maer
586. daer nae ontmoeten sy contrarie windt; maer daerom en ontladen oft verlaten de schippers terstondt hun schepen niet/maer wat lijdende ende strijdende teghen het tempeest/varen daer nae

nae wederom voor windt. Alsoo als wy ontmoeten eenen contrarien gheest / laet ons oock het cruys in plaetse van een seyl op-rechtē / ende wy sullen sonder schip-brekinghe der zielē door de zee van dese wereldt voort-varen / ende inde havene komen. *Siet num.15.van jaren.* IAREN.

Soeckt den Heere als hy magh ghevonden worden: ende arbeydt ter-wijlē dat het licht is / uwe salighedt te bewercken; eer den tijdt komt / wanneer ghy by avontuere noch Godt / noch u en sult behagen: niet Godt / want ghy sult ghesondight hebben (eñ ghelijck hy te Roomen niet sterven en kan / die te Roomen niet en is; alsoo en sal hy in Godt niet konnen sterven / die in Godt niet gheleeft en heeft) niet u-selven / want ghy sult by avontuere eeuwigh branden. Den Hop-man Lamachus strafte eenen soldaet van weghen een faute / die hy inden crijgh begaen hadde / maer desen bekennende sijn schuldt / seyde; dat hy niet meer sulcks doen en soude. Ja / seyde den Hop-man / inden crijgh en magh-men niet twee-maels sondighen; want eens vergrepē / altijdts vergrepen. Soo is't oock inde doodt / zijt ghy eens qualijck ghestorven / ghy zijt eeuwigh verlozen / ende sult te spade dan beweenē / als nu niet de witte tenten / noch de roode / maer de swarte van onghenade ghespannen sullen zijn / ghelijck eertijdts in't legher van Tamberlanes den Coninck der Scythen; ende als de jaren / de merckt-daghen / ende de uren van uwe pelgrimagie / ende de brandende keerysse van ghenaden (ghelijck Alexander den Coninck dede stellen in de sale van sijn hof) als oock den tijdt / dien / al heeft hy van vozen eenen top hayrs / nochtans

XVII. Isaiæ 55.

Plutarch. in Lacon.

Gesta Rom.

IAREN. van achter sonder hayr is/ als eenen roock verdwenen sullen zijn. Eenen joncker staende inde tegenwoordigheyt van een edele jonck-vrouwe/ die hy vrijdde/hem om-keerende/seyde tot sijnen lackay: gaet ende haelt my uyt het bosch het edelste ende rechtste teenken oft roedekē dat ghy vinden kondt; maer siet toe dat ghy tot de boomen / die ghy voor-by gaet / niet wederom en keert om iet af te snijden. Hy gingh henen/ende vondt rechte ende bequame teenkens; maer verhopende altijdts noch beter ende betere te vinden / quam hy tot het eynde vande bosschagie; ende vondt daer niet als dat veel slimmer was dan 't ghene hy voor-by ghepasseert was; ende moest als-doen af-snijden 't ghene hy crijghen konde. Den joncker ontfanghende een crom/ quastigh/ende knoopigh teenken / keef op sijnen lackey: die antwoordende seyde: hadde ick wederom komende mogen af-snijden vande voor-by ghepasseerde boomen/ ick soude beter gevonden hebben dan ick nu vrenghe. Soo is't mede met ons: wy laten den bequamen tijdt van gratien voor-by gaen/ende inden onbequamen tijdt roepen wy: och oft ick mijne jaren mocht verhalen/ende die nu wederom hadde! Ende met Iob:

Iob 29. Wie mocht my geven dat ick ware ghelijck ick ghewest hebbe inde dagen mijnder jonckheydt/ doen ick mijn voeten met boter wiesch/ende den steen my uyt-storte een reviere van olye? Daerom laet ons goet doen / ter-wijlen dat het tijdt is. Den gepasseerden tijdt die is den onsen niet; den toe-komenden die en hebben wy noch niet; den teghenwoordighen is maer eenen ooghen-blick; ende aen desen ooghen-blick hangh de

eeu-

eeuwigheyt. Hierom bepeynst u nu/ in wat ma- IAREN.
nieren dat ghy begheert desen ooghen-blick te
besteden/in lesen/bidden/vasten/Misse te hooren/
uwe conscientie t'examineren / &c. ende dat op
het alder-volmaecktste; als oft ghy soo-danigh
werck noyt meer en soudet doen/ende gheen an-
der hier na en soudt beginnen. Ende denckt dat
gelijck by Salomon de twee vrouwen keven van 3.Reg.3.
weghen het kindt; alsoo de ziele eñ het lichaem
sock twisten van weghen den tijdt: ieder-een wil
den ooghen-blick tot hem trecken; mijn is den
tijdt/seydt het vleesch; neen/seydt de ziele / hy is
mijn. Ende eylaes! het vleesch soeckt het voorr-
ken / dat is/den tijdt uyt te vlusschen / die daer
over is tot winninghe vande salighcyt der ziele:
al-hoe-wel de ziele verlozen zijnde / daer geenen
vrede ende gheene salighcydt meer over en sal
blijven voor het vleesch. Daerom gelijck David
seyde tot de vrouwe van Thecua: Alsoo waerach- 2.Reg.14.
telijck als den Heere leeft / soo en sal daer niet
een hayr van uw's soons hooft op de aerde val-
len; alsoo en laet gheenen ooghenblick tijts ver-
lozen gaen; ghelijck niet doen en soude soo wie
vande af-ghestorvene sijnen loop eens wederom
soude moghen her-loopen in dese wereldt: want
al hebbē sy haren tijdt ghehadt/ overmits noch-
tans datse dien tot dienst van Godt niet en heb-
ben besteedt; maer met spelen/bancquetterē/twi-
sten / ende kijven / ende andere ondeughden heb-
ben over-ghebracht; soo en heeft den tijdt hen
voor gheenen tijdt ghestreckt; ende hunne dagen
en zijn in gheene rekeninghe des levens ghekō-
men. Ende hierom en wordt het gheslachte van D.Cyril.
Cain inde H. Schriftuere niet beschreven/ want

IAREN. die van hem af-ghekomen zijn / zijn sondaren ende afgodisten gheweest. De jaren van het rijck van Saül, van den tijdt af dat sy eenen Coninck hebben begeert / daer in begrijpende de regieringhe van Samuel, waren veertigh; ende nochtans
Act. 13. seydt de Schriftuere / dat hy twee jaren gheregneert heeft over Israël; overmits hy alleen binnen de twee eerste jaren goet gheweest is / ja soo onnoosel ende oprecht / datter van hem gheschreven
1. Reg. 13. staet: Een kindt van een jaer was Saül, doen hy begonst te regneren / ende twee jarē regneerde
Dion Cass. hy over Israël. Dion Cassius verhaelt / dat in een seker stadt van Italien een oudt graf gevonden is gheweest / op den steen van 't welck dese woorden stonden: Hier leyt begraven Similius den Roomschen Vorst; vviens ouderdom groot is ghevveest, maer leefde alleen seven jaren. Hy hadde hem seven jaren voor sijn doodt van den woel des wereldts tot stilte begeven / buyten op het landt. Ende ghenakende tot sijn eynde / begheerde hy datmen de voorgaende woorden op sijn graf soude stellen; oordeelende dat de jaren die hy buyten dese seven gheleeft hadde / meer op de rekeninghe vande doodt mochten ghestelt worden / als op de rekeninghe van het leven. Want doch op wiens rekeninghe uwen dienst loopt / daer moet ghyse op teeckenen. Dient ghy Gode / stelt uwe rekeninghe op Godt; dient ghy de wereldt / 't vleesch / den duyvel / stelt uwe rekeninghe op haer; maer dese dienende / sal de af-rekeninghe uyt-komen op de eeuwighe doodt. Daerom leeft wel / op dat u leven magh leven heeten; ende op dat ghy by Godt mooght gheraken in credit, dat is / loon mooght epffchen van

uwen

uwen arbeydt; ende niet vervallen in debet, dat IAREN.
is/in meerdere schuldē als ghy kondt goet doen.
Seght dan met den Prophet: Ick hebbe geseyt/ Psal. 76.
nu hebbe ick begonst: dit is de veranderinge des
rechter-handts vanden hooghen. Begint nu te
leven/eer ghy op-houdt te leven/ende eer de duy-
sternissen u bevanghen. Want den dagh gaet Ioan. 9.
ten avondt/ende den nacht komt/wanneer dat-
men niet meer en sal konnen wercken; maer oft
loon na wercken ontfanghen; oft straffe naer de
sonden: eñ soo veel te meerdere straffe/hoe Godt
ons met meerdere gratien voor-komen sal heb-
ben. Den Abt Macarius wandelende op eenē tijdt Vit. PP.
in de wildernisse/heeft 't hooft van een doodt Rosw. fol.
mensch op d'aerde vinden ligghen; 't welck als 656.
hy roerde met sijnen stock/dien hy in sijn handt
hadde/soo heeft dat hooft ghesproken. Ende den
Oudt-vader heeft gheseydt: wie zijt ghy? ende
't hooft sprack: ick was een Priester vande Hey-
denen/die in dese plaetse woonde; maer ghy zijt
den Abt Macarius, die hebt den H. Gheest Godts.
Eñ den Oudt-vader seyde: hoe gaetet inde plaet-
se daer ghy zijt? ende dat hooft antwoorde: soo
verre den hemel is vander aerdē/soo veel vyers
isser onder onse voeten/ende boven ons hooft.
Den Abt heeft dan met weenen gheseydt: wee
dien daghe/in den welcken den mensch is ghe-
boren! maer isser noch swaerder torment dan
dit? dat hooft heeft gheantwoordt: daer is meer-
der torment onder ons: want wy/die Godt niet
en hebben ghekent/ghenieten mindere straffe
van rechtveerdigheydt: maer die Godt bekent
hebben/ende hem hebben verloochent/oft sijnen
wille niet en hebben ghedaen/die zijn onder ons.

IAREN. Ende den Abt nemende dat hooft / hebet dieper begraven. Arbeydt dan nae uwe Christelijcke Professie/de dagen uwer pelgrimagie met vruchten over te brenghen;ende den schat uw's levens wel te bestedē; 't welck immers Godt den Heere uyt het binnenste sijns herten ghetrocken heeft
Gen. 2. om ons te geven. Hy heeft gheblasen / seydt de Schriftuere/in het aensicht vā den mensch eenen adem des levens. Want 't en was Gode niet ghenoech dat hy soude segghen ; dat den mensch worde een levende ziele/ maer hy heeft geblasen in sijn aensicht den adem des levens; als halende uyt het binnenste sijns herten/ 't leven dat hy den mensch schenckten soude. Wilt dan dat oock uyt der herten Gode wederom gheven/ eñ t'sijn-
Matth. 25. der glorie stieren; ende trachten over luttel ghetrouw te wesen. Want zijt ghy in eenen cleynen tijdt uw's levens niet ghetrouw/hoe soudt ghy ghetrouw zijn/ waer't dat den loop uw's levens
Gen. 5. duysent jaren duerde / oft 969. jaren / als Ma-
Rosw. 4. thusalems jaren ? Den H. Franciscus seyde dick-
Octob. wijls tot de Broeders : niemandt en moet hem verijdelen / om dat hy doet het ghene dat eenen sondaer doen kan/als is/vasten/bidden/waken/ weenen/ende sijn vleesch castijden/ want alle dese dinghen konnen eenighe sondaren doen : maer aen Godt ghetrouw te zijn / en konnen sy niet doen/als sy in sonden zijn. Ghedenckt dan uw's
Eccl. 12. Scheppers inde daghen uwer jonckheydt / eer den tijdt des lijdens kome / ende eer de jaren ghenaken/vande welcke ghy sult segghen/sy en behaghen my niet:eer het licht uwer ooghen ter doodt verwenne/eer de Sonne ende Mane over u onder-gaen. Godt en heeft u niet ghescheppen

om

om dat ghy hem in d'ure des doodts alleen die- IAREN.
nen soudt/maer om hem te dienē in heyligheyt Luc.1.
ende rechtveerdigheydt alle uwe daghen. Ende
te meynen dat ghy het al in't eynde soudt goet
maecken/hoe boosselijck ghy nu leeft; eñ dat ghy
dan de golven der sonden/ende de baren der straf-
fen met Pharao wel sult ontloopen/dat is moet-
willigh op Godts ghenade ghesondight. En
seght niet/seydt den Wijse-man/de genadigheyt Eccl.5.
des Heeren is groot / der menighvuldigheydt
mijnder sonden sal hy bermhertigh wesen / &c.
Want onversiens sal sijn gramschap komen;en-
de inden tijdt der wrake sal hy u vernielen. Een
man schandaleus van leven beroemde hem van Cuyckius
het goet eynde dat hy sterbende soude hebbē; soo in speculo
dat hy seyde/dat hy wel versekert was van sijn concub.
hooghste salighedt; want wat doodt hy quam
te sterben / hy soude het al in't eynde met vijf
woorden goet maken; segghende met den Publi-
caen : Godt weest mijn sondaer ghenadigh. Luc.18.
'T gebeurde dat hy op eenen tijdt savonts dronc-
ken uyt de herberghe na huys gaende/van eenen
bock gestooten wierdt/ in de partije daer hy door
ghesondight hadde; die hem soo met sijne scher-
pe spitse hoornen al dravende getreft hadde/ dat
hy doodelijck ghequetst was / ende lagh buyten
verstandt. Een vande om-staenders riep in sijn
oren;seght nu / Godt weest my sondaer ghena-
digh. Maer hy en heeft noyt iet anders ghespro-
ken / als / den bock heeft het ghedaen; den bock
heeft het ghedaen. Ende daer mede stierf hy/en-
de smoorde met Pharao in sijn sonden. *Siet num.*
24.van daghen. Met dese straffinge wordt den son-
daer ghestraft / seydt den H. Augustinus, dat hy S.August.
sterben-

IAREN. sterbende sijns selfs vergeet / die / als hy leefde / Godt vergetē heeft. Daerom vermaende David:
Psal. 94. Is't dat ghy heden sijne stemme hoort / soo en wilt uwe herten niet verharden. En'de en seght oock niet met de raven / cras, cras, dat is / morghen / morghen; ghelijck Augustinus dede / die hem beclaeghde dat hy de vrouwen slachte / die altijdts bevrucht zijn / ende nimmermeer vrucht-
S.Aug. l. 8. confess. cap. 5. ten voort en brenghen. Ick en hadde niet / seyde hy / dat ick u soude antwoordē / die tot my seyde; staet op die daer slaept / ende rijst op vander dooden / ende CHRISTVS sal u verlichten. Aen alle kanten / toonende dat ghy de waerheydt seydt / en konde ick niet antwoorden / dan alleen slappe woorden eñ slaperighe; siet terstont / nu terstont / vertoeft noch een weynighsken: maer / siet terstont / nu terstont hadde gheen eynde; eñ vertoeft noch een weynighsken liep langh aen. Alsoo
Gen. 19. gingh het oock met de behouwde sonē van Loth die sijn dochters trouwen souden: sy souden opstaen / sy soudē terstont uyt-gaen; onder-tusschen bleven sy soo langh daer binnē / tot dat den Heere solpher ende vyer uyt den hemel regende. Pha-
Exod. 14. rao soude die van Israël altijdt laten gaen / om sacrificie den Heere te doen / maer sijn herte bleef verhardt; eñ den Heere heeft hem om-vanghen in't midden der vloeden; de wateren hebbē sijne ziele om-ringhet / ende den afgrondt heeft hem versopen. Saül den Coninck soude altijdts ophouden van David te vervolghen / eñ niet meer sijnder zielen laghen legghen; maer de vervolginge en hiel niet op / ende onder-tusschē hoorde
1. Reg. 28. hy dese woorden van Samuel: Morgen sult ghy ende u sonen met my zijn / te weten / in het ander leven,

leven. Eenen Israëlyt soude hem altijdts tot ar- IAREN.
beydt begevē / ende in't sweet sijns aensichts sijn Num.15.
broodt winnen / maer verder en quam hy niet / ende brocht in ledigheydt over alle de daghen vande weke / ende eyndelijck ghevonden zijnde hout vergaderende op den sabboth-dagh / is hy van alle de vergaderinge met steenē doodt ghewerpen buyten de legeren / ghelijck den Heere bevolen hadde. Het is te vreesen / dattet met de gene oock soo gaen sal / die het al op de leste ure laten aen-komen: want laet berouw is selden waerachtigh: gelijck het blijckt in Semei, in Achab, 2.Reg.19.
in Antiocho, in Esau. Maer ghy sult segghen / 3.Reg.21.
die ter elfster ure ghekomen zijn / hebben mede 2.Mach.9
eenen penninck / dat is / den hemel ontfanghen. Hebr.12.
Ende tot den moordenaer in sijn uyterste / seyde Matth.20.
CHRISTVS: Heden suldy met my zijn in't paradijs. Waer toe dan ghehaest om hem broegh tot Godt te bekeeren? Ick antwoorde: haest u: want ghy en weet niet / ten 1. oft de Sonne morghen Luc.23.
schijnen sal: want ghelijck den blixem komt uyt Matth.24.
den Oosten / ende schijnt totten Westen / alsoo sal oock wesen de toe-komste van den Sone des menschen. Ten 2. oft se over u hooft schijnen sal. Daerom seyde den Heere: Waeckt / want ghy en Matth.25.
weet noch dagh noch ure. *Siet num.5. van uren*, ende *num.10. van jaren*. Ten 3. oft ghy u verstandt ende memorie dan hebben sult. Bellarminus ver- Bellarm.
haelt / dat hy selfs in persoone eenen man quam de art.
besoecken / die door eene groote sonde in een doo- mor. lib.
delijcke sieckte ghevallen was. Hy vermaende 2. cap.6.
hem met veel redenen tot berouw der sonden; maer den siecken antwoorde: ick en wete niet wat dat ghy van my vereyscht. Ick begheere /

seyde

IAREN. seyde Bellarminus, dattet u uyt gantscher herten leet zy/dat ghy ghesondighet hebt; ende dat ghy voort-aen niet meer Godt en wilt vertoornē/indien ghy noch langer quaemt te levē: eñ dat dit al mochte komen uyt een oprechte liefde tot Godt. Hy antwoorde: ick en verstae dese dingen niet / ende ick en wete niet wat dat ghy seght. Ende hy is alsoo ghestorven/ achter-latende seer groote teeckenen sÿnder verdoemenisse. Ten 4. oft ghy dan den selven wille hebben sult; ende oft ghy niet eer met Cain dan seggen sult: Myn boosheydt is meerder / dan dat ick ghenade verdiene. Hier van verhaelt mede Bellarminus dese ghescheydenisse. Hy quam tot eenen siecken/ die de doodt genakende was / ende sprack vande bereydinghe tot het scheyden van hier. Maer den patient seyde: Heere/ick hebbe begeerte ghehadt om u aen te spreken / niet voor my / maer voor myne huys-vrouwe ende kinderen/want ick gae haestelÿck na der helle. Het is te vergheefs dat ghy iet voor my soudt doen. Dit seyde hy met een vast ende gherust ghemoet/als oft hy gesproken hadde van eene reyse aen te nemen na eenighe stadt ofte dorp. Ende hy en begheerde noch en wilde tot gheene betere sinnen gebracht worden. Maer ghy sult seggen: ick hope dat ick van beteren wille wesen sal. Ick antwoorde: maer oft het dan anders viel/wat raedt dan? kent ghy noch niet de wanckelbaerheyt vanden wille des menschen/in Saül, in Salomon, in Iudas den verrader/in Nero (*Siet num.7. van jaren*) in Theodosius den Keyser / die wel eer den genen die hen in sonden vergrepen hadden / soo van wille toe-gedaen was/dat hy ghevraeght zÿnde/waerom hy nie-

Gen. 4.

Bellarm. de art. mor. lib. 2. cap. 11.

niemandt van sijne beschadighers met den hals IAREN.
bestrafte? Antwoorde: och oft ick oock die dooden mocht levendigh maken! heeft nochtans daer na/om de doodt te wreken van een van sijne Colonellen (die in eenen op-roer doodt-geslagen was) op den tijdt van drij uren boven de seven duysendt menschen binnen Thessalonica doen om-brenghen/sonder opsicht te nemen wie dat schuldigh oft onschuldigh was. Ick en verhale nu niet/hoe schielijck dat Alipius viel van sijnen Aug.lib.6. wille van niet te gaen naer de becht-plaetsen. conf.c.8. Gaet nu/ende betrouwt op uwen wille/die veranderlijck is als den weer-haen vande kercke. Ten 5. weet ghy oft Godt/die heden u herte raeckt/morghen wederom dat raken sal? ende die heden u roept/morgen u wederom roepē sal? Want al gaet Godt altijdt uyt om menschen te Matth.20. roepen in sijnē wijngaert; soo en roept hy nochtans altijdt de selve niet. Maer ghenomen/hy riep u; en soudt ghy immers dan niet willē dat ghy niet ghedaen hadt/'t ghene ghy mis-daen hebt? Ter-wijlen ghy dan eens komen sult/waerom nu niet/eer de quade ployen in het camelot uwes willes ende uw's lichaems ghelept worden. *Siet num.30. van daghen.* Komt dan nu/ende als-dan sult ghy waerlijck eenē vrient van Godt wesen/na 't segghen vanden Wijse-man: Die heeft moghen over-treden/ende hy en heeft Eccl.31. niet over-ghetreden; ende quaedt doen/ende en hebet niet ghedaen: daerom zijn sijne goederen ghebestight inden Heere. Ten 6. wy lesen maer van eenen moordenaer die ter lester ure ghekomen is. Maer wie ghebeurt dit? Immers dien niet/die op Godts bermhertighept willens ende

wetens

IAREN. wetens soude sondigen; ghelijck wy hier te vo-
ren ghesepdt hebben. Met recht dan vermaene
Eccl. 5. den Wijse-man: En vertreckt niet u tot den
Heere te bekeeren/ende en stelt dat niet uyt van
Rom. 13. daghe te daghe. Ende den H. Apostel roept: Nu
is de ure/om van den slaep op te staen. D'eynde
Eccl. 12. van spreken/seydt den Wijse-man/laet ons al te
samen hooren: vreest Godt/ende onderhoudt sijn
gheboden; want dat is al den mensch. En alle
dinghen die ghedaen worden/sal Godt in't oor-
deel brengen/'t zy oft goet is/oft quaedt. Daer-
om ghelijck de schippers d'occasie van te varen/
als den windt goet is/niet en laten passeren/al-
Ribad. lib. soo en liet den H. P. Ignatius niet een ure inden
5. cap. 1. dagh voor-by gaen/oft hy lettede op sijn gedach-
ten/woorden/wercken/meyningen/ende andere
sijne gheestelijcke oeffeninghen om die te vol-
brenghen; ende sijnen boeck vol te crijghen van
hemelsche winninghe/ende daghelijckx wat op
te legghen inden spaer-pot der eeuwigheydt.
Ende als hy om eenigh wettelijck en treffelijck
beletsel iet niet ghedaen en hadde/soo en quelde
hy hem daer inne niet/maer verbeterde het met
d'eerste gheleghentheydt. Doet mede alsoo/noch
en quelt u niet te seer/al laet ghy iet onghedaen
van uwe ghewoonlijcke oeffeninghen/als het is
om redenen. Ten 1. als u hier toe u eygen noot-
saeckelijckheydt dwinght. Ten 2. als de liefde
van uwen even-naesten wat besonders van u
vereyscht. Ten 3. als de ghehoorsaemheydt iet
Thom. à contrarie oft anders ghebiedt. De nootsaecke-
Kemp. de lijckheydt en heeft gheen wet. De liefde is boven
imit. lib. 2. de wet. De ghehoorsaemheydt (want sy mede
cap. 15. brenght het verclaren vanden wille Godts) do-
mineert

mineert boven al/ende sy en is niemant anders IAREN.
onderwozpen. In dese dzy ghevallen/ seggheu de
HH. Leeraers / mooght ghy uwe ghewoonlijcke
oeffeninghen wel laten staen/ende doen 't ghene
u dese dzy dinghen vooz-houden ende bevelen.
Een vande HH. Vaders sagh op eenen tijdt / dat B. Doroth.
den Enghel oock wieroockte de plaetsen van de doctr. 11.
ghene die van hun Oversten wettelijck belet Biblioth.
zijnde/inden chooz niet en waren; maer niet de PP. tom. 2.
plaetsen der ghener/ die 't ghebedt versuymden
uyt eenen luyen gheest/ uyt traeghheydt ende on-
ghereghelde gheneghentheyt tot ghemack ende
ledigheydt.

Ghelijck de zee selden is sonder baren; alsoo XVIII.
is 't herte van den mensch selden sonder beroer- Psal. 92.
te/ende sonder begheerten ende gheneyghentheden van hier oft daer toe: welcke begheerten nochtans den eenighen wozztel zijn eñ d'oozsake van alle tijdelijcke ende eeuwighe quaden: ende den voet waer mede den duyvel ons bevecht: ghelijck sathan dat aen den Abt Macarius be- Vit. PP.
ledet. Desen sagh op eenen tijdt/dat sathan ghe- Rosw. fol.
cleedt was met een heel oudt kleedt ende vol ga- 510. 665.
ten/dooz de welcke hinghen Quack-salvers pot-
tekens. Den Oudt-vader heeft tot hem geseydt:
wel fijnen coop-man/waer henen? hy antwooz-
de: ick gae de Bzoeders tenteren. Maer seyde
den Abt: wat wilt ghy met dese pottekens doen?
Hy heeft tot hem ghesept / ick dzage de Bzoeders
een liefflijck dzancxken. Ende den Abt heeft
tot hem ghesept: dzaeght ghy alle die pottekens
vol dzancxkens? hy antwoozde/ ja ick: indien ie-
mandt het een niet en behaeght / soo sal ick hem
het ander bieden: ende indien hem het tweede

IAREN. oock niet aen en staet / soo sal ick hem het derde presenteren / ende soo voorts ; op dat in eenigher manieren hem iet van allen behaghe. Aengesien dan dat de gheneghentheden van hier oft daer toe/het kleedt is waer mede ons sathan vattet/ (ghelijck d'onkuysche vrouwe Ioseph greep by de slippe van sijne kleederen;ende gelijck Vlysses Achillem trock uyt het midde vande dochteren van Licomedes door aerdighe poignaerts / rapierkens/ende ander krijghs-gheweer /'t welck hy als eenen vremden coop-man/benessens vraseletten/erm-ringhen/ende veel vrouwelijck cieraet/in sijn meersse hadde ; ende gelijck Catilina binnen Roomen heele benden van jongh-mans soetelijck in-luydde tot sijn geselschap/den eenen door peerden / den anderen door wint-honden / den derden door lichte vrouwen / en soo voorts/ na dat hy ieder-een gheneghen vondt tot het een werck oft het ander)soo sal u opperste wacht ghedueright zijn / om die te bedwinghen / af te knippen ende t'over-winnen: insonderheyt daer uwe sinnelijckheydt meest op-loopt / al schijnen de dinghen oock cleyne te wesen in haer-selven. Adam en is niet gheoordeelt als eenen vleesch-eter/maer als eenen fruyt-snoeper; Esau niet als eenen patrijs-eter/maer als eenen pap-eter; Ionathas als eenen honigh-lecker : alsoo na uwe ongheordineerde begheerlijckheyt sal uwe sonde wesen / al waer't dat ghy u maer vergreept in sandt te eten / ende water te drincken. Snijdet dan af dese sinnelijckheden. Denckende ten 1. dat Godt niet en wordt ghevonden in het landt der ghener die met den Rijcken-man sachtelijck en ghemackelijck leven. Ioannes Nunnius Priester

Gen.39.

Natalis Comes lib.9. Mytholog. cap.1.

Salust. in coniur. Catilin.

Gen. 3.

Gen.25.

1.Reg.14.

Iob 28.

Luc. 16.

ster ende Abt/ghevoelende eenighe prickelen van Godt/om hem tot de Societeyt IESV te begevē/ ende niet konnende resolveren / om dat hy ghewent was op sijn ghemack te leven: soo sagh hy in een visioen des nachts eenē Priester die Misse dede/ende hy diende. Ende willende na de ghewoonte den Peys-kus gheven aen de rechter-handt vanden Priester / soo weygherde het den Priester / maer wees hem te komen aende slincker-handt. Hy presenteerde het wederom aen de rechter-handt. Ende den eenen dus willende/ ende den anderen soo; is Nunnius in dese worstelinghe wacker gheworden: eñ hy heeft verstaen/ dat hy eenen Priester soude soecken/ die hem leeren soude niet in ghemack vrede te soeckē/ maer in lijden ende arbeydt: ende hy is eyndelijck in de Societeyt IESV ghegaen/ende Patriarch gheworden van Æthiopien. 2. Dat ghelijck den keyser Theodosius ghevende sijne sonen inde onderwijsinghe ende disciplijne van Arsenius, seyde/ dat hyse de croone ende 't rijck soude over-leveren/maer met conditie/te weten/schicktense hen in eeren ende in deughden/in aen-neminge van wijsheydt/ende vande vreese Godts; eñ anders niet; alsoo dat alleen die gheweldighen 't rijck der hemelen sullen besittē / die met Iacob arbeyden om de hemelsche Rachel; ende die de deught met het sweert ende boge ghehaelt hebben/ ende met strijdender handt/ghelijck die van Israël het landt van beloften. Ende dat Godt oock van het toe-doen van onser sijde / hoe cleyn het oock zy / wat vereyscht/ blijckt claerlijck: want hierom heeft hy ghewilt/ten 1. dat Saül om te vinden die verloren ezelinne sijns vaders/die oock

IAREN. Histor. Societ. l. 4. nu. 138.

Niceph. l. 12. c. 23.

Matth. 11.

Gen. 29.

Gen. 48.

Ios. 1.

1. Reg. 9.

IAREN. soeckē soude. Ten 2. dat de vrouwe van der Pro-
4.Reg.4. pheten huys-vrouwen leenen soude van alle ha-
re ghebuerinnen ijdele vaten / ende die niet wey-
nigh: ende d'olye gieten soude van het een vat
4. Reg. 5. in d'andere. Ten 3. dat Naaman Syrus, om van
sijnder melaetscheydt ghesuyvert te wordē / hem
seven-mael in de Jordane wasschē soude. Ten 4.
4.Reg.13. dat Ioas den Coninck van Israël om Syrien te
beverhten / sijne handt op den boghe leggen sou-
de / ende pijlen uyt soude schieten. Ten 5. dat die
Ion. 1. van Ninive / om de straffen hunder sonden t'ont-
gaen / penitentie doen souden / eñ vasten souden /
ende sacken aen-treckē / ende sitten in d'asschen.
Luc. 17. Ten 6. dat de thien melaetschen roepen souden:
IESV meester ontfermt u onser; ende datse gaen
souden ende hen vertoonen de Priesters. Ten 7.
Ioan. 2. dat de dienaers inde bruyloft in Cana Galilæa
de ses steenen cruycken met water vullē souden;
't welck Godt hadde konnen doen sonder hun
toe-doen / daer hy eertijdts overvloedighe wate-
Psal. 113. ren uyt een dorre steen-rotse inde woestijne ghe-
Ioan. 9. trocken hadde. Ten 8. dat den blinden ghebozen
gaen soude / ende hem wasschen in die Pisctine
Act. 27. van Siloë. Ten 9. dat die twee hondert ses-en-se-
ventigh mannen die met Paulus in't schip wa-
ren / oock hunne handen souden reppen / om de
schip-brekinghe te ontkomen; eñ dat den eenen
soude passen op het roer; een ander op den zeyl-
boom; andere souden het schip toe-binden / ende
een tonne neder-laten om in de Syrten niet te
vallen; d'andere het diep-loot uyt-worpen; an-
dere het schip verlichtē / uyt-worpende beneffens
de tarwe oock die anckers in de zee. Ende dus
al-te-samē arbeydende is't ghescheydt datse alle
ont-

ont-quamen te lande in goede haven. 'T selve IAREN.
sal ons mede ghebeuren / is't dat wy mede ar-
beyden / om door goede wercken onse roepinghe 2.Petr.1.
ende verkiesinghe / Godt ten voorsten / seecker te
maken. *Siet num.6.van uren*, ende *num.32. van da-*
ghen, ende *num.8.van maenden*. Een Edel-man soo Adag.Ma-
hy in camp met sijne partije tredē soude / vraeghde de goddinne Minerva na de uyt-comste vanden camp: ende sy antwoorde / dat hy verwinnen soude. Hy nam dan by der handt sijn sweerdt ende schildt / ende den helm op sijn hooft / ende verwachte sijne partije; die hem lustigh te keer gingh / ende soo dapper raeckte datter 't bloedt na-volghde. Hy dat siende / ende meynende sonder arbeydt victorie te hebben / nam sijnen toeblucht tot Minerva, ende al knorrende riep hy: waer is der Goden trouw? Minerva en hebdy my de victorie niet belooft? ende hy hoorde eene stemme: rept u met Minerva, ende ghebruyckt u sweerdt ende schildt; want de Goden helpen den mede-werckenden; ende soo doende sult ghy verwinnen: ghelijck hy oock dede / ende vercreegh alsoo de victorie. Dese lesse geeft ons mede ten 1. David den Coninck / seggende: Hy heeft ons ver- Psal.46.
koren tot sijn erf-deel / de ghelijckenisse van Iacob (niet vanden gulsighen ende luyen Esau) die hy bemint heeft. Ten 2. den H. Apostel Paulus: Nie- 2.Tim.2.
mandt en wordt ghecroont / ten zy dat hy wettelijck ghestreden heeft. Maer moeten wy mede-wercken / sult ghy seggen / soo en is dan het rijck der hemelen ons niet toe-komende uyt gratie? daer nochtans den Apostel seydt: De gratie Rom.6.
Godts is d'eeuwigh leven. Ick antwoorde: dat den Coninck den knecht (die hem thien duysent Matth.18.

IAREN. vonden schuldigh ware / ende niet en hadde te betalen / ende wien hy daerom / met sijn huysvrouwe / kinderen / ende alle dat hy hadde / gheboden hadde te vercoopen) heeft laten gaen / ende de schuldt hem heeft quijt-ghescholden: en was dat gheene gratie? ende nochtans wy en konnen niet loochenē / oft den wille vā desen knecht heeft daer in mede-ghewrocht; want hy is ten 1. neder-gheballen. 2. Hy heeft gebeden / seggende: hebt patientie met my. 3. Hy heeft betere betalinghe belooft / ende volle voldoeninghe in den wille ghehadt / segghende: ende ick sal't u al betalen. Gheljck dan desen knecht / niet-teghenstaende al sijn toe-doen / gratie gheschiedt is; alsoo is het rijck der hemelen gratie / niet-teghenstaende alle mede-werckinghe. Arbeydt dan als eenen goeden Ridder Christi IESV; want die u ghescheppen heeft sonder u / seydt S. Augustijn, en sal u niet saligh maken sonder u. Ende en laet de schaduwe van den arbeydt u als die schichtighe peerden niet verbaren. Zijt gedachtigh het devijs 't welck ghy by avontuer som-wijlen in een tafereel ghelesen mooght hebben: een geyt gingh door de velden om te drincken / ende ghenakende de fonteyne / ghevoelde sy het risselen van den boom / en verbaert zijnde / tradt sy achterwaerts. Maer onder aen den voet vā de schilderije waren dese woorden: Derft vry voort-treden. *Siet num. 35. van daghen.* 3. Dat het ongheloovelijck is / ten 1. hoe groote saecken dat Godt is werckende door den mensch / die de verreghen gratie wel is ghebruyckende: gheljck den H. P. Ignatius ghewoon was te segghen. Ten 2. hoe minnelijck dat Godt verhoort de ghebeden van den

2. Tim. 2.
August. 15. de verb. Apostol.

den genen die daer doet allen den wille Godts. IAREN.
Den H. Gregorius Thaumaturgus badt / dat Sur. 17. Novemb.
Godt eenen bergh wilde versetten/die de timmeragie van eene kercke verhinderde: ende het ghe-
schiedde. Den H. Isaac Belijder komēde laet van Sur. & Rosw. 27. Martij.
buyten/badt Godt dat hy de poorten der stadt /
die ghesloten waren/ wilde openen: ende maeckende een teecken des H. cruys/terstondt gingen
de poorten van selfs open. Den H. Paulus Ere- Vit. PP. Rosw.
mijt badt/ende de rave die sestigh jaer lanck een fol. 19. &
half broodt ghebrocht hadde / brocht een heel Rosw. 15.
broodt/soo den H. Antonius hem over-quam. Ianuar.
Den monick Publius badt / eñ hy heeft den duy- Vit. PP.
bel thien daghen onberoerlijck staende ghehou- Rosw.
den/die van Iulianus uyt Persien na den Westen fol. 650.
uyt-ghesonden was om tijdinghe. Den H. Iven- Sur. 12. Septemb.
ius Bisschop badt Godt/ende de riviere brocht
wederom boven een doos met geldt die versonc- Rosw. 3.
ken hadde gheweest. Den H. Blasius badt Godt / Februar.
ende maeckende het teecken des H. cruys/gingh
over de wateren: ghelijck oock ghedaen hebben
de HH. [a] Maria Ægyptiaca, [b] Mutius, [c] Benno, a Rosw. 2. April.
[d] Maurus, [e] Bernardinus. *Siet num. 28. van daghen, b Vit. PP.*
§. 5. vanden H. Raymundus. Den H. [f] Antoninus fol. 467.
siende een dochterken huylen/crijten/ende groot c Sur. 16.
mis haer maecken/ende niet derrende t'huys tot Iulij.
hare moeder gaen/om datse eenē broey-pot ghe- d Rosw.
broken hadde: badt Godt dat hy de ghebroken 15. Ianuar.
stucken wilde weder by-een voeghen:ende maec- e Rosw.
kende het teecken des H. cruyces / heeft alles soo 20. Maij.
gheheelt / dat-men oock gheen lick-teecken en f Sur. 2.
sagh vande quetsure. Den H. Stanislaus Bisschop Maij.
ende Martelaer/badt Godt/dat hy eenen Ridder Rosw. 7.
wilde verwecken / die wel over dry jaren doodt Maij.

IAREN. Turſel. lib.6.c.3. hadde gheweest: ende 't gheheurde. Den heyligen P. Franciſcus Xaverius badt/dat Godt ſijne ijdele beurse wilde voorſien / om alſoo te moyhen helpen eenen die ſchip-brekinghe hadde gheleden: ende ſiet ſteeckende ſijne handt in de beurse/haelde-se vol goudts uyt. P. Emanuel Nobrega vande Societeyt IESV, badt binnen S. Salvador in Brasilien / ende ſlaende d'aerde met ſijnen ſtaf/ als eenē tweedē Willebrordus, ſiet daer ſprongh een levende fonteyn uyt / die-men noch hedensdaeghs ſiet. Ioſephus Anchieta vande Societeyt IESV zijnde in West-Indien / ſoo is de hitte der Sonne ſoo ſterck op hem gheweest / dat hy het nauwelijckx langher konde verdragen / ende bykans met Manaſſes, den man vande kloeckmoedighe Iudith, daer af ſtierf; hy badt: eñ ſiet terſtondt vergaderde over ſijn hooft menighte der voghelen/dick in een vlieghende / eñ maeckten hem lommer een mijle verre: ter tijdt toe dat daer eenen koelen windt begon te blaſen. Den ſelven badt; ende d'Enghelen hebben hem ſijnen Brevier ghebracht/den welckē hy binnen S. Vincent hadde laten ligghen/daer hy wel achte mijlen van daen was. De H. Dorothea badt om nieuwe vruchten ende roosen in't hardtſte van den winter: ende ſy vercreeghſe. De H. Scholaſtica badt om reghen / ende 't reghende oft met eemers ghegoten hadde; ſoo dat haren broeder Benedictus ghenootſaeckt was/ oock teghen ſijnen danck/by haer te blijven. De H. Aldegondis vluchtende voor het aenſchijn van Endo, ſoone van den Coninck van Enghelandt/die haer ten houwelijck verſochte / badt Godt om uyt-komſte; ende twee Enghelen hebben haer drooghvoets

Recueil des hommes de la Compag.

Sebaſtian. Beret. in eius vita lib.4.

Iudit.8.

Roſw. 6. Februarij.

D. Gregor. lib.2. Dialog. c.33.

Sur. 30. Ianuar.

voets gheleydt over de riviere / die-men de Sambre noemdt. De H. Liduina van Schiedam badt Godt; ende den H. Enghel brocht haer H. asschen op Asschen-woensdagh / soo den Priester te langh vertoefde. De H. Moeder Teresa, alsse iemandt sagh van goeden gheest / eñ cloeck van verstandt / soo seyde sy tot Godt: Heere / desen is bequaem tot onse vriendtschap: gheweerdight hem met uwen gheest te voor-komen / ende tot u te trecken in onse vergaderinghe. Ende sy vercreghet: waer over soo haer de gheestelijcke maghet verwonderde; heeft den Heere geantwoort: Hoort dochter / van den dagh af dat ghy u herte stelde om allen mijnen wille te doen; soo hebbe ick oock mijnen wille u ghegeven; dat ick u geven soude / ghelijck ghy willen soudet dat ick u gave.

IAREN. Ioann. Brugman. in vita eius p. 1. c. 8. & Sur. 14. April. In vita S. Teresiæ.

FINIS.

Tot meerdere glorie Godts.

TAFEL
VANDE
Ghedenck-vveerdighste saken in dit boeck begrepen.

A

A*Bstinentie*, siet *Soberheydt*.
Achterclap moetmen schouwē 138. De boosheydt van een achterclappige tonghe 139.
Adulphus Grave van Alsatien gheeft een treffelijck exempel van verstervinghe 367.
Ægidius Minre-broeder vernedert sich, om den val te schouwen 250.
Aelmoessen zijn renten Godts 256. Dienen tot een brugge, om in't rijck der hemelē te komē 261. Woeckeren by Godt *ibid*. D'aelmoesse en vermindert 't goedt niet 266. Maer wordt van Godt gheloont 266.267.385. 'T is saligher geven dan ontfangen 268. Hoe-men d'aelmoesse moet aen-veerden 268. Practijcke van aelmoesse te doen 384.388. Sy is de deure des hemels 388. D'aelmoessen helpen wel ende salighlijck sterven 469.
Agatho Abt groot lief-hebber vande stil-swijghentheydt 175. Hadde grooten schroom vanden naem ketter 491.
S. Agnes maeckte een wooninghe inde wonden CHRISTI 69.
Albertus Artsch-Hertogh van Oosten-rijck was seer verduldigh 276.
Aldegondis maghet gaet droogh-voets over een reviere 558.

Alipius

Alipius vvordt bekeert door de vermaninghe vanden H. Augustinus 217.
Aloysius Gonzaga een exempel van stichtinghe 97. Sijne devotie ende maniere van bereydinghe tot het H. Sacrament 281. Sijne strengigheydt 283. Is strengh inde versterving sijns selfs 364. Sijne Godt-vruchtighe maniere van over-lijden 481.482.
Alphonsus Rodriguez der Societeyt IESV en sagh in veertigh jaren noyt vrouw-mensch in't aensicht 354.
S. Ambrosius gheeft dry salighe raden aenden heylighen Augustinus 153. Hoe hy d'eere ontvloodt 180.
Antonius Abt, ondersoeckende Godts oordeelen, wordt tot sy-selven versonden 42. Leert datmen met gheene gramschap soude slapen gaen 163.
Antonius de Padua predickt tot de visschen, om die hardtneckigheydt van die van Ariminum 341.
Apollo Abt, hoe hy levendigh in sijne celle was begraven 416.
Apollonius Abt slischt eenen grooten twist op eene wonderlijcke maniere 190.
Arius Artsch-ketter, hoe hy 't cleedt CHRISTI ghescheurt heeft 490.
Arnoldus ab Ischa Minrebroeder hadde groote devotie tot het Cruycefix 54.
Arsenius Abt heeft een wonderlijck visioen 193.
Augustinus droegh groote liefde tot Godt 45. Ende tot den H. naem IESV 53. Sijne matigheydt in't eten ende drincken 147. Beclaeghde sijn spelen in sijne jonckheydt 160. Bekeert Alipium 217. Sijne maniere van bidden om Godts gaven

ven 226. Bidt voor de ziele van sijne moeder 243. Beschreydt in sijne oude dagen een cleyne dieverije sijnder jonckheydt 265. Is in sijns moeders lichaem Gode op-geoffert 290. Was een kindt der tranen 304.305. Sijn ghebedt tot Godt ende alle de Heylighen 326.327. Sijne salighe maniere van sterven 475.

B

B*artholomeus* Apostel seer ghedurigh in't ghebedt 167.

Becommernissen, hoe-men onse tijdelijcke affairen doen moet 110.111.

Becoringhen moetē in't beginsel wederstaen worden 205. In die en is 't quaedt niet gheleghen, maer in't consent 210. Die de selve volgen, hebben min strijdts 211. Eens anders becoringhe moet aen den Overstē ontdeckt worden 226. *& seqq.* Hoe-men met den bekoreden moet handelen 228. De vreese des Heeren een crachtighe remedie tegen de becoringe des vleeschs 357. Dry oorsaken der becoringhen met hare remedien 359. Verscheyde manieren om de lusten des vleeschs te weder-staen 361. Men en magh sijne becoringhen voor den Overstē niet verborghen houden 449.450. Om de becoringhen en moet-men niet af-wijcken vande deught 522.

Beelden vande passie ende van devotie behoorde een Christen in sijn huys te hebbē 244. *& seqq.* Profijt van't ghebruyck der beelden 467.468.

Begheerlijckheydt des vleeschs oorsake van ketterije 485.

Begheer-

Begheerten des menschs de vvortel aller quaden 545. Men moet die oock in cleyne dinghen vervvinnen 546.

Bellarminus Cardinael, groot vyandt van loghentael 134.

Benedictie, maniere vande benedictie te lesen 142. *& seqq.*

Berispinghen, die uyt liefde ghescheieden, zijn den vvijsen aenghenaem 216.229. Moeten in't herte op-ghesloten vvorden 218. De ziele vvordt daer door ghesuyvert 219. Bittere berispingen vervvecken meer tot sonde 229. Te groote driftigheydt ende al te groote verhaestinghe in't berispen moet-men schouvven 230. Men en magh nochtans oock niet te slauvv zijn 232.

Bernardinus van Senen groot lief-hebber van den H. naem IESVS 52.

Bernardus dry laetste vvoorden op sijn doodt-bedde ghesproken 374. Stelt de lijdsaemheydt in sieckte voor't ghedurigh bidden 466.

Bernardus van Quintaval dede sijn profijt met al dat hy sagh 92.

P. Bernardus Colnago hadde godt-vruchtighe oeffeninghen in sijn bedde 170.

Berouvv, laet berouvv is selden op-recht 541.

Beternisse des levens uyt te stellen is perijckeleux 539. *& seqq.*

Betrouvven, men moet sijn betrouvven inden hemel ende niet inder aerden vestighen 73.468. Noch oock op tijdelijcke saken 374.468.

Blandina maget seer standtvastigh in CHRISTVM te belijden 454.

Boleslaus Coninck van Polen seer eerbiedigh tot sijnen vader 455.

Borro-

Borromæus Cardinael thoonde eene groote saechtmoedigheydt in't verdraghen der op-spraken 277. Sijne groote strengigheyt in't versterven sijns lichaems 364.

Boecken te lesen is seer profijtelijck 113. Verscheyden HH. mannen daer door bekeert 114. Practijcke van gheestelijcke boecken te lesen 114. 117. Van onstichtige ende ketterische boecken moeten vvy ons vvachten 114. 117.

C

C*Andida* temde haer lichaem met vvercken 56.

Carolus V. schiep meer vreught uyt de meditatie van eenen dagh, als uyt alle sijne triumphen 109. Hiel in grooter vveerde de rechtveerdighe mannen 503. Sijn advijs *Noch voorder* leert den mensch altoos voortganck te doē 515.

Carolus Sager aenveerdt de Religie der Societeyt IESV met vier sijne sonen 381.

Carthuysers, vervvinners door het vleesch 361. Onderscheydt tusschen hen ende de PP. der Societeyt IESV *ibid.*

Catharina van Senen hadde het hemelsch Hof in haers vaders huys 52. En vondt gheenen minderen troost in't huys-vverck, als in hare contemplatien 59. En vvas nerghens liever dan in de kercke 162. Hare verduldigheydt 275. Verfoeyde seer het ijdel cieraet des vvereldts 402.

Christenen behoorden vol ooghen te vvesen 98.

Christina de Wonderlijcke verblijdt haer in't veroveren van't H. Landt vande Sarazijnen, ende vvaerom 370.

Christophorus monick heeft een vvonderlijck visioen van keerssen 514.

CHRI-

CHRISTVS is het voor-beeldt der ootmoedigheydt 269. Sijn leven en is niet ghevveest dan eene ghedurige passie 64. Is den Ambassadeur van Godt den Vader tot ons menschen 372.
Chrysostomus sagh d'Enghelen den autaer om-cinghelen ten tijde der H. Misse 126. Verfoeyde seer die inde selve clappen 127.
Conversatie met lichtveerdige is perijckeleux 156.
Copres Abt antvvoordt treffelijck op eene vraghe vande predestinatie 43.
Cosmas de Medicis Hertoghe van Florencen dede groote aelmoessen 266.
Creaturen, vvaer toe die dienen ende gheschapen zijn p.16. *& seqq.* Door die moeten vvy opclimmen tot Godts verheventheydt 18. *& seqq.* Men moetse vermanen tot den lof des Heeren 21. De creaturen dienen den duyvel tot instrumenten 348. Zijn de spieghelen der schoonigheydt Godts 348. Zijn den mensche ghehoorsaem 349. Sullen in't oordeel sijne rechters vvesen *ibid.*

D

DAcius Artsch-Bisschop van Milanen vervvint de duyvelen door ootmoedigheydt 270.
Danck-segginghe naer de maeltijdt 149.
Devotie is den oorsprongh van allen goedt 45. *& seq.* De devotie tot de H. Maghet MARIA is Gode seer aenghenaem 131.132. 'T vyer der devotien heeft in verscheyde Heyligen uyt-gheschenen 254.
Diefte ende onrechtveerdigheydt is ongheoorloft 261. *& seq.* Mis-haeght oock aende beeste 264.

Onrecht-

Onrechtveerdigh goedt is als een verslindende vyer 265.

Digniteyten sal-men niet na-jaghen 245. Hooghheydt verblindt, nederigheydt verlicht 246. Naer de hemelsche digniteyten is't loffelijck te trachten 250.

Disputatien behooren alle leecke persoonen te schouvven 486.

S.Dominicus hadde de kercke voor sijne celle 162. disciplineerde sy-selven alle nachten drymael 168.

Doodt, het over-peysen des doodts doet onthouden van sonden 234.238.241. Ende verdrijft alle vreese 241. Hoe-men sich in't sterve moet draghen 470.482. Men en behoort de doodt niet te vreesen 471. Schoone exempelen van't saligh sterven der Heyligen 481.482. Waerom niemandt van die bevrijdt en is 497. De sekerheydt des doodts is een vonnis van bermhertigheyt 498. Eene haestighe doodt en maghmen niet oordeelen van verdoemenisse 499. Daghelijcksche sonden zijn dickvvijls daer mede van Godt ghestraft ghevveest 499.500. Het sterven is den rechtveerdigen ghevvin 501.

Dorothea maghet vercrijght door haer ghebedt in't hardtste vanden vvinter vruchten en bloemen 552.

Droomen zijn vol ijdelheydts, ende hoe-men daer mede moet sijn profijt doen 120.

Duyvels machteloosheydt om ons te doen sondigen 198. Hy bevecht altoos meest de goede 211. Is den vader der loghentale 403. Hoe hy sijne dienaers altijdt qualijck loont 405.497.

E

Edeldom, vvelck den vvaerachtighen eñ besten edeldom is 454.
Eendrachtigheydt der broederen voor Godt ende de menschen ghepresen 188.
Eensaemheydt vvordt ons aen-ghepresen 153.
Eerbaerheydt is een kostelijck juvveel 169.
Eergierigheydt moet-men uyt-roeyen 176.177.
Elzearius Grave van Arian hadde sijne vvoonplaetse inde vvonden CHRISTI 69. Haette de sonde 32.
Emanuel Nobrega vande Societeyt IESV vervveckt mirakeleuselijck een fonteyne 552.
Ephræm sticht 't volck sonder spreken 98.
Eustochia maghet seer devoot tot den H. naem IESVS 53.
Exempelen die goet zijn moet-men volghen 90. Men moet onsen naesten goet exempel geven 94.329. Ende d'exempelen van HH. mannen altoos voor ooghen hebben 326.

F

S. *Franciscus* vondt groote soetigheydt in den H. naem IESVS 53. Sijne devotie tot het teecken des H. Cruys 54. Was groot vyandt vande ledigheydt 57. Hoe hy de lick-teeckenen CHRISTI in sijn lichaem droegh, eñ sijne devotie tot de Passie 71. Wordt Goddelijcken vertroost in sijn lijden 78. Sticht sonder spreken 98. Sijne groote ootmoedigheydt 273. Onderhiel eenen besonderen vasten, ter eeren

van d'Enghelen 282. Leert sijne discipelē hunne ooghen vvel te bevvaren 353. Waerom hy soo geerne ledet 365. Wordt Goddelijcken versekert van sijne predestinatie ter saligheydt 412. Sijne groote patientie in lijden ende teghenspoedt 449. Sijne Godt-vruchtighe oefeninghe in't sterven 480.

P. *Franciscus Xaverius* en vvas nerghens liever als inde kercke 161. Hoe hy sich droegh in teghenspoedt ende voorspoedt 315. Ghevoelde hemelsche vertroostinghen in teghenspoedt 411. Vercrijght mirakeleuselijck geldt door sijne ghebeden 558.

P. *Franciscus Borgia*, sijne oeffeninghe onder de Misse 129. Gheeft vier juvveelen, die-men in't spelen verliest 158. Sijne strengigheden 282. Is den auteur vande maendelijcke verkiesinghe van eenen patroon uyt de Heylighen 322. Pleegh te segghen, dat den mensch behoorde te vvesen het sout der aerde 333. Mijdde sich van't gheselschap der vrouvven 354. Is eenē lief-hebber der verstervinghe ende lijdens 362. 363. 365. Noemt die de vrienden sijnder zielen *ibid.* Hoe hy sijn profijt dede met pillen ende medecijnen 463.

P. *Franciscus Suarez* vervveckte sich hondert-mael 's daeghs tot berouvv 101.

P. *Franciscus Foillanus* seer devoot tot de H. Dryvuldigheydt 55.

Franciscus Toletus Cardinael hadde eene besondere maniere van vasten 282.

Fredericus Abt van Mariengaerde verlaet de vvereldt door een visioen 377.

G

Gertrudis, hoe sy haer bereydde tot het nutten des H. Sacraments 281. Was seer yverigh tot het gheschieden van Godts vville 373.

Ghebedt, vvaerom Godt vvilt, dat den mensch hem bidden sal 47.48. Groote cracht des ghebedts p.49.551. Men moet Gode een bid-plaetse oprechten p.51. Ghebeden als de clocke slaet 98. Morghen-ghebeden 102. *& seqq.* Waerom de H. Kercke haer keert naer den Oosten in hare ghebeden 103. Ghebeden als de bede-clock clept 109. Practijcke van bidden onder het vverck 58.110. *& seqq.* 'T ghebedt is seer crachtigh teghen kijvagie 136. Ghebeden 's noenens als de bede-clock clept 149. Ghebedt vanden H. begraef-doeck 151. Ghebeden voor ende naer 't avondt-mael 161. Alf-men slapen gaet 168. 'T ghebedt is eene goede remedie teghen de quade gheneghentheden 224. Ghebeden voor d'overledenen 242.243. Hoe vvy door 't ghebedt onse toe-vlucht tot Godt moeten nemen 359. Is een goede remedie teghen becoringhen 359.

Ghebreken van andere, hoe-men die moet bemercken 90. Men moet die altoos verschoonen ende bedecken 138.183. In oude liedens zijn de gebreken svvaer te verbeteren 294. Niemandt en is sonder ghebreken 424.

'T ghebreck daer-men meest toe genegen is, moet-men voor al uyt-roeyen 201. Ende allenghskens 213. Maniere om sijne ghebreken sekerlijck te vervvinnen 214. *& seqq.* Onse passien

en vvorden noyt gheheel uyt-gheroeyt, maer vvel ghebonden 219. Waer toe Godt ons middelen gheeft 222.

Ghedachten, hoe-men d'ijdele ghedachten moet verdrijven 107.

Ghehoorsaemheydt is groot t'achten 84.85. Is beter als offerhande 279. Domineert boven al 285.

Gheloove sonder vvercke is onprofijtigh 454. Ons gheloove is de victorie over de vvereldt 483. Disputatien over d'artijckelen des gheloofs moet-men schouvven 486.

Gheneyghlijckheden des herten is 't cleedt daer den duyvel den mensch mede grijpt 546.

Ghetijden van onse L. Vrouvve te lesen is een seer profijtelijcke oeffeninghe 119. *& seqq.*

Godt is 't leven daer vvy door leven 12. *& seqq.* Onderscheydt tusschen Godt ende menschelijcke constenaers p.13. Godts ghedachtenisse is een crachtighe remedie teghen de laghen des duyvels p.23. Hy moet in alles gheeert en ghelovet vvorden 25.370. Sijn oordeelen en moghen niet ondersocht vvorden 40. Zijn vvel verborgen, maer niet onrechtveerdigh 41.371. Hy bemindt alle volmaecktheyt 41. Men moet Godt om sy-selven dienen ende lief-hebben, niet ten opsichte van loon, noch uyt vreese van straffe 45. Voor hem en is niet verborghen 62. *& seqq.* Waer Godt te soecken ende te vinden is 157. Hem alleen komt alle eere ende glorie toe 178.179. Godt te beminnen vvas de volmaecktheyt der Voor-vaders 180. Hy is mildt in 't uyt-deylen sijnder gratien 226. En het originael der deughden 326. Hy is den autheur van alles, uyt-ghenomen vande sonde 368.373.

Hoe

Hoe hy onſe ghenegenthedē voor-komt 418. Is ſeer begheerigh om de menſchen ſijne gaven mede te deylen 421. Maer en heeft der menſchen goederen niet van doen 466.

Gratie Godts, hoe vvy met haer moeten mede-vvercken 347.357. *& ſeqq.* Is ons eene goede hulperſſe, ende ſeer crachtigh 417. De vvercking der gratie is ſnel ende raſch 500. De hemelſche gratien moeten vvy in ons verborghen 517. Hoe 't rijck der hemelen ons vvordt ghegeven uyt gratie, niet-teghenſtaende ons mede-vverckinghe 549.550.

Gregorius Thaumaturgus verſet eenen bergh door ſijne ghebeden 551.

Gulſigheydt in't eten ende drincken is ſeer te miſprijſen 144. Ende heel ſchadelijck 145.

H

HEylighen, maniere om die te eeren 251. Dienen ons tot ſpieghels ende copijen der deughden 326. Wie oprecht heyligh is 388. Onſe Patroonē, daer vvy den naem af voeren, moeten van ons gheeert vvorden 451.

Hemel vvordt ons ghegeven uyt gratie 550.

Henricus Olivier gaet met dry van ſijne ſonen inde Societeyt IESV 381.

Henricus Hertoghe van Beyeren maeckte eene ſchoone bereytſaemheyt tegen de doodt 240.

Hercules, vvaerom hy gheſchildert vvordt met gouvve ketenen, vloeyende uyt ſijnen mondt 330.

't Herte des menſchs is ongrondeerlijck 505. Ende ſelden gheruſt 545.

S.Hieronymus radet tot uytvvendighe becommerniſſen 56. Strijdt vromelijck teghen de becoringhen 204.
Hilarion Abt, hoe hy ſijn lichaem caſtijdde 360.
Hooverdije is den voor-naemſten oorſprongh der ketterije 483. *& ſeqq.*

I

Iacobus de Mindere vvas boven maten Godts-dienſtigh 167. Biddende lagh met ſijn aenſicht teghen d'aerde 168.
P. *Iacobus Rem* hadde grooten yver om voor de overledene zielen des vagevyers te biddē 244. Is ſeer verduldigh inde verſtervinghe 364.
Iaer-ghetijden ende ziel-miſſen van vvaer ſy haren oorſpronck hebben 242.
IESVS, tot den H. naem IESV hebben de Heylighen altoos groote affectie ghehadt 53. *& ſeqq.* Men behoort dien in onſe doodt innighlijck t'aen-roepen 482.
P. *Ignatius* vvalght vande vvereldt 18. Was ſeer ontſteken inde liefde Godts 25. Dede alle ſijn vvercken inden naem des Heeren, ende tot Godts meerdere glorie 26. Is bekeert door't leſen vande Legende der Heylighen 114. Sijne practijcke van't beſonder examen 202. Hoe hy ſijne quade ghevvoonte van lacchen heeft over-vvonné 204. Verſocht den gheeſt Godts in hem tvvee-voudigh te vveſen 227. Bekeert eenen Iode met alleen dry vvoorden 330. Bekeert oock ſchielijck Stradam 330. Sijne kinderen zijn vervvinners door den gheeſt 361. Sijne groote verſtorventheyt 365. En verſuymde niet

de niet een ure inden dagh, sonder op sijnen gheestelijcken voortganck te letten 544.
In-beeldinghen zijn schadelijck, ende 't voedtsel der sieckte 463. Exempelē van verscheyde hinderlijcke fantasijen 464.
Ioannes Euangelist eenen grooten minnaer vanden H.naem IESVS 53.
Ioannes Aelmoessenier seer mildt tot den armen 260.
Ioannes Berchmans beminde dry dinghen, daer hy mede vvilde sterven 415.
P.Ioannes Ogilbeus seer cloeck-moedigh in de martelie 471.
Ioannes Ortogne der Societeyt IESV, sijne groote ghehoorsaemheydt 85.
Ioannes Nunnius Abt gaet inde Societeyt, aen-ghevvackert door eenen droom 546.547.
Ioannes Abt en is noyt gram ghesien 164.
P.Ioannes Ferdinandius, sijne groote patientie 77.
Iosephus Anchieta crachtigh ende mirakeleux in sijne ghebeden 552.
Isaac Belijder doet de ghesloten poorten open door het teecken des H.Cruys 551.
Iuniperus Minrebroeder hiel de schimpingen voor peerlen ende ghesteenten 78. Sijn practijcke om de stil-svvijghentheydt t'onderhoudē 216. Sijne groote ootmoedigheydt 273. Hoe hy de quade ghedachten verdreef 361.

K

Ketterije heeft haren oorsprongh uyt een quaet leven oft andere voorgaende sonden 483. Magh met den svveerde gestraft vvorden 490. Is eene af-scheydinghe van Godt 491.

Kijvagie moet-men vlieden 135.
Kinderen, siet *Ouders*.
Kleederen zijn brandt-marcken der sonden 400. Hoe vvy ons in d'uytvvendighe cleederē moeten draghen 398. *& seqq.* Alle uytvvendigheydt in die moet-men schouvven 399. Oeffeninghe oft meditatie als vvy ons cleeden 400. *& seq.*
Klocke, die de heele vvereldt door ghehoort vvordt 301.

L

L*Ambertus* Bisschop van Maestricht doodt zijnde, en ghedooghde niet de teghenvvoordigheyt van eenigh oncuysch mensch 506.
Ledigheydt moet-men schouvven 55. *& seqq.*
Leocadia seer devoot tot het teecken des heylighs Cruys 54.
Leven moet-men als oft alle daghen den lesten dagh vvare 233. Welck een leven magh ghenoemt vvorden 536.
Liduina van Schiedam crijght op den Asch-dagh heylighe asschen uyt den hemel 553.
Liefde heeft een suyver ende simpel ooghe 25. De ongheleerde konnen Godt soo vvel lief-hebben, als de groote Theologanten 44. De liefde en denckt gheen quaedt 179. Volmaeckte liefde verdrijft de vreese 366.
Lijden, men moet hier lijden, om naermaels te verblijden 81. 457. 'T lijden des lichaems doet den gheest toe-nemen 462. Het lijden is een teecken van predestinatie 530. *siet* Teghenspoet.
Loghentale moet-men schouvven 134.
Loocheninghe sijns selfs vvat die is 73. *& seqq.*

Lucia-

Lucianus Martelaer seer zedigh van vvesen 97.
Lucius Abt leerdt vverckende bidden 58.
Ludouicus Coninck van Vranckrijck geeft salighe vermaningen aen sijnen sone 287. Weerdeert sijn Christendom bovẽ sijn Coninckrijck 454.

M

Macarius van Alexandrijen ghebruyckte een doodt lichaem voor sijnen hooft-peluwe 241. Waer in hy den duyvel te boven gaet 270. Hoe hy sijn lichaem quelde 360. Sijne t'samen-spraecke met een doodts-hooft 537. Heeft een visioen eñ t'samen-sprake met den duyvel 545.
Maches Abt verbrandt de ghedachten sijns vaderlandts 415.
Maeghdom, waer in die is gheleghen 399.
Maendelijcke oeffeninghen 322. *& seq.* De maendelijcke verkiesinge van eenen Patroon der Heyligen waer van sy haren oorspronck heeft 322.
Maghen ende bloedt-vrienden zijn den Religieusen hinderlijck 417.
Manierlijckheydt der zeden is Gode seer aengenaem 95. Wt-wendighe manierlijckheyt seer stichtigh voor den naesten *ibid. & seqq.*
Margareta Coninginne van Navarre voerde in hare vvapen een sonne-bloeme, eñ waerom 51.
Martinus Bisschop van Tours sterft op eene seer Christelijcke maniere 481.
P. *Martinus Gutier* sagh de wereldt als in een zee verandert 74.75.
Matigheydt is in alle dinghen noodigh 430.
Mauritius Prince van Oraignien riep in sijn doodtbedde Scherpen-heuvel 337.

Maximilianus Keyser hadde dry jaren lanck een doodt-kiste by hem 234.
Medecijnen, hoe-men die moet ghebruycken 463.
Meditatie is den reghen der ziele 108.
Meyninghe, onse meyninge moet in alle onse wercken recht ende simpel zijn 141.
Melania draeght haer seer mannelijck inde doodt van haren man ende kinderen 498.499.
Mensch, hoe groot hy is 76. Den mensch en is niet te beschuldighen, om dat wy van hem quaedt ontfanghen 367. Waerom den mensch ghemaeckt is van aerde 422. Men en kan allen menschen niet behaghen 519. Het seggen ende oordeelen der menschen zijn vveynigh t'achten 520. De menschen zijn Gode lastigher ghevveest als de duyvelen 521.
Misse dagelijckx te hooren een goede remedie teghen becoringhen van vvanhope 122. Met die te hooren en is men niet versuymende 124. Eene oeffeninghe onder de selve 125. Met vvat een eerbiedinghe men in die behoorde, tegenvvoordigh te vvesen 127. Eene andere oeffeninghe onder de Misse 129. Saterdaeghs behoortmen die te hooren ter eeren van onse L. Vrouvve 286.
Moyses van vvaer hy sijnen naem heeft 452.
Monica hoorde alle daghen Misse 123. Hoe sy hare quade ghevvoonte van buytens tijdts te drincken heeft verlaten 155. Hare tranen ende ghebeden voor den H. Augustinus 304.
Motezuma Coninck van Mexico seer vast slapende in vveelden 338.

N

NAem, eens-ieders naem moet hem diené tot een spore tot de deughden sijns patroons 451.453. Waerom de gheloovighen hunnen naem in't Vormsel &c. veranderen 451.
Nicolaus Bisschop vvas van sijne kindtscheyt af seer strengh in't vasten 282.296.
P. Nicolaus Bobadilla ontkomt de handen der moordenaren door sijne soete predicatie, ende bekeert de selve 186.187.
Noë vvaerom hy de doodts-beenderen van Adam in de Arcke met hem nam 237.

O

OEffeninghe vande teghenvvoordigheyt Godts 23. &c. Van alle onse ghedachtē, vvoorden, ende vvercken 24. & seqq.
Oeffeninghe als-men de clock hoort slaen 98. Item voor smorghens ende 's avondts 99. & seq. 102.
Oeffeninghe op de letterē vanden naem IESVS 104.
Oeffeninghe als-men sijne handen vvascht 104.
Oeffeninghe naer het noen-mael 150.151.152.
Oeffeninghe voor ende naer het avondt-mael 160. & seqq. des nachts 167.
Oeffeninghe voor d'overledenen 242.
Oeffeninghe op de seven statien der Passie 244.
Oeffeninghe op de seven daghen der vveke 251. & seqq. Besondere oeffeninghe des Saterdaeghs 286. Item des Sondaeghs 286. & seqq. 308.
Oeffeninghe in teghenspoedt 313.
Oeffeninghen voor elcke maendt 322. & seqq.

Oeffe-

Oeffeninghe alſ-men een reyſe aen-vanght 327. Item op de reyſe 328.
Oeffeninghe in ſieckten 455. & *ſeqq.* 466. & *ſeq.* Dry ghevallen inde vvelcke men de gevvoonlijcke oeffeninghen magh achter-laten 544. 545.
Oeffeninghen in't ſterven 470. & *ſeqq.* 482. 483.
Onderſoeck der conſcientie hoe't moet gheſchieden 139. & *ſeqq* 162. 173. 202.
Onghestadigheydt moet-men ſchouvven 423.
Ootmoedigheydt vol-doet voor alle goede vvercken 268. Hoe veel Godt deſe deught acht 271. Is de bevvaerſter der Goddelijcker liefde 272. Op die beſtaet de hemelſche verheffinghe 273. 390. Exempelen van ootmoedigheydt van verſcheyden Heylighen 507.
Ooghe, onſe ooghen zijn de venſteren des doodts 352. Daerom moet-men die vvel bevvaren 353. Hoe verſcheyde Heylighen die bevvaert hebben 354. Men moet die altoos op den Heere IESVM ſlaen 355. 356. Het bevvaren der oogen is een crachtige remedie teghen de becoringhen 359.
Oordeel, men magh niet lichtveerdelijck ſijnē naeſten veroordeelen 180. 'S menſchen oordeelen dolen 181.
Oordeelen Godts, ſiet *Godt*.
Op-heffinghe des herten een Chriſten menſch noodigh, ende hare nuttigheydt 10. & *ſeqq.*
Ouders behoorden hunne kinderen van kindtſch af Gode op te offeren 290. Exempelen der gener die 't ſelve ghedaen hebben 291. Hoe ſy die behoorden deughdelijck op te voeden 292. 293. Straffen van quade op-voedinghe 297. & *ſeqq.* D'ouders moeten hunne kinderen goedt exem-

exempel geven 299. Sy moeten hen vvachten van die te vervloecken, ende in gramschap te straffen 303. Maer voor die bidden 304. Sy beminnen hunne kinderen meer, dan sy van die bemindt vvorden 305. Hoedanigh de liefde der ouders tot de kinderen moet vvesen 305. D'ouders en moeten hunne kinderen niet aftrecken van hunnen gheestelijcken roep 378. Exempelen van straffen die sulckx gedaen hebben *ibid.* Maer behoorden hunne kinderē Gode op te offeren 379. Benedictien over de ghene die sulckx ghedaen hebben 381. D'oorsaken vvaerom sommighe dit ghedaen hebben 382.

Overledene en magh-men niet al te seer beschreyen 491. Maer Godt om hunne doodt loven ende dancken 494. De ghestorvene na der ziele zijn te beweenen 496.

Oversten en moghen niet ghelastert worden 87. Noch hunne leeringhe veracht 88. Hoe-men met hen moet handelen 450.

P

Pachomius Abt kent de ketters uyt hunnē stanck 117. Sijn vonnis over de boecken van Origenes *ibid.* Gheeft eene schoone vermaninghe, om Gode te dienen 166.

Palladius, wat hem dede de Religie aenveerdē 255.

Paphnutius Abt bekeert een deel moordenaren door sijne ghehoorsaemheydt 197.

Paschasius Vivas verslaet de Mooren met Misse te hooren 124.

Passie CHRISTI moet alle onse weeldē wesen 63. *& seqq.* Wordt ghenoemt eenen uyt-ganck, ende

ende waer van 64. & seqq. De grootte sijnder pijnen 65. Met vvelcke vvy moeten mede-lijden hebben 68. De Passie is een goede remedie teghen de becoringhen 70. Bedeylinghe der selver op de vier-en-tvvintigh uren des daeghs ende des nachts 70.71. Wat vrucht men uyt de meditatie der Passie moet trecken 71. Oefeninghe op de seven statien 244.

Paßien siet *Ghebreken.*

Pastor Abt vveyghert sijnen neve vande doodt te verlossen met een vvoordt 154.

Paulus Apostel hadde den naem IESVS ghedurigh inden mondt 53.

Paulus I. Eremijt stierf knielende 481.

Pelgrims zijn vvy in dese vvereldt 82.

Penitentie, d'Oudt-vaders deden voor cleyne sonden svvare penitentien 202. & seqq. Eene profijtighe maniere van penitentie te doen 341.

Petrus Canisius een exempel van stichtinghe aen de H.Kercke 97. Hadde een doodts-hooft voor sijnen spieghel 237.

Philippus Coninck van Macedonien thoont eene groote lijdsaemheyt in't verdragen der schimpinghen 77.

Philippus II. Coninck van Spagnien bevvijst groote eerbiedinghe aen't H. Sacrament 128. Sijne saechtmoedigheydt 276. Lagh dry-en-vijftigh daghen op sijnen rugghe 457. Was rouvvigh over sijne sonden 476. Ende yverigh Roomsch Catholijck 480.489. Sijnen grooten haet tot de ketters 490.

Philippus III. Coninck van Hispagnien sterft met grooten ancxt ende vreese van d'oordeelen Godts 335. Gheeft sijnen sone een Cruycefix

tot

tot een testament 336. Sijn devijs: *Tot alle beyde* 366. Sijnē yver tot de Catholijcke Religie 489.
Plaghen, hoe-men die vveder-staen sal 369.
Potamiena maghet ende martelaersse, hare cloeck-moedigheydt ende standtvastigheydt 417.
Prædestinatie, de redene onser prædestinatie en is in ons niet, maer vvel die van onse vervvorpinghe 42. Tvvaelf teeckenen van prædestinatie 513. Noch een ander 530.

R

R*aymundus* Generael der Predick-Heerē seylt op sijnen mantel over de zee 185.
Rechtveerdighe, verscheyde exempelen van rechtveerdighe, die liever hadden te sterven dan de Goddelijcke plaghen der landen te sien 492. & *seqq*. Het sterven is hen ghevvin, maer schadelijck voor d'over-blijvende 501. Sy zijn pilaren, die de vvereldt onder-steunen 502. Hunne doodt is een voor-teecken vande aenstaende plaghen over de landen ende steden 503. Zijn 't ghebenedijdt zaedt des Heeren *ibid*.
Religie, het over-dencken vande ijdelheydt ende kortheydt der vvereltscher ghenuchtē heefter veel doen de Religie aen-veerden 165.
Religieux met doodtsonde waer een monster 506.
Reliquien der Martelaren vvaer toe sy dienen 237.
Restitutie na de biechte is noodigh 476.
Rijckdommen, hoe vvy die sullen ghebruycken 256.
Roepinghe Godts moetmen vvaer-nemē ende daer in blijven 422. Naer de gheleghentheydt ons roeps moetmen onse goede begheerten matighen 427. De roepingen Godts zijn verscheyden

den 428. Een-ieder moet vruchten doen naer sijnen staet ende roep *ibid.* Een-ieder moet met sijnen roep te vreden zijn 429.

Roosen-hoeyken te lesen is eene goede devotie 130. Eene besondere maniere van dat te lesen 132. Een maniere van Roosen-hoeyken ter eeren der Heylighen 251.

Rudolphus van Oosten-rijck droegh groote eerbiedinghe tot het H. Sacrament 128.

S

S*Acrament des Autaers*, wat schade hy doet die sich niet wel en bereydt tot dit H. Sacrament 278. Men moet sich wachten van twee dinghen, nopende het ontfanghen van't H. Sacrament 279.280. Waer in de vrucht des selfs moet ghestelt vvorden 280. Hoe-men sich tot 't selve sal bereyden 280.281.477. Vrucht van't dickvvijls nutten 282. Straffe van't onvveerdigh nutten is sieckte 456.

P. *Sardi* gaet met vier sonen inde Societeyt IESV 381.

Schiet-ghebedekens ende op-heffinghen des herten 14.15.16.

Scholastica vervverft regen door haer ghebedt 552.

P. Sebastianus Barradius ghebruyckte goede remedie teghen d'ijdele glorie 177.

Sieckte magh-men godt-vruchtelijck onse sonden toe-schrijven 455. Hoe-men sich in die sal draghen *ibid.* 456. Schoone exempelen der Heylighen in sieckten 461.

Simeon Stylites, hem vvierdt de ootmoedigheydt door een visioen aen-ghepresen 274.

Sober-

Soberheydt is de moeder der ghesontheyt 145.154.
Sondaer siet *Sonde.*
Sonde, men moet liever sterven dan doodt-sonde doen 26. *& seqq.* Wanneer de sonde aen den mensch licht, vvanneer svvaer ende lastigh valt 27. *& seqq.* Hare vruchte ende loon 28. Verscheyde consideratien om niet te sondighen 33. *& seqq.* Eenen sondaer heeft allensins vyanden 35. Moet Godts in-spraken vvaer-nemen 36. Der sonden oorsaken moetmen schouvvē 183. Die dit doet, vvordt van Godt gheholpen 184. Vervvortelde sonden zijn quaedt uyt te roeyen 207. De ghedachtenisse des doodts is eene remedie teghen alle sonden 236. Den loon der sonde is de doodt 530.
Spel, eerlijcke spelen zijn loffelijck, Gode aenghenaem, ende van HH. mannen gehanteert 159.
Spreken, hoe vvy ons in't spreken moeten draghen 134. *& seqq.* 137.174.175. Die in't spreken niet en sondight, is volmaeckt 175. 'T quaedt van een boose tonghe 175. De cracht van stichtende vvoorden 330.
Staet, siet *Roepinghe.*
Stanislaus Hosius seer devoot tot den H. dienst der Misse 125.
Stephanus Abt hadde een groote ghelatentheydt des gheests 276.
Stil-svvijghentheydt te onder-houden is eene loffelijcke gevvoonte 133.152. Hoe seer CHRISTVS dese deught bemindt ende geoeffent heeft 134. Is seer goede remedie teghen tvvist 136. Door vvat middel Iuniperus dese stil-svvijghentheyt onder-hiel 216.

T

Teghenspoedt is den wegh tot de glorie 317. Hoe-men sich in teghenspoedt moet draghen 313. & *seq.* 319. 556. &c. Godt seyndt ons dien tot onse beternisse 459. Oversulckx behoort hy ons vvillecom te vvesen *ibid.* Ende te dienen tot een zeyl 533.

Teghenvvoordigheydt Godts, dry saken die de ghedenckenisse van Godts teghenvvoordigheydt in ons vvercken p. 22. Hoe de Heylighen haer in dese hebben gheoeffent 23. 24.

Tentatie siet *Becoringhe.*

Teresa lief-hebster des lijdens 462. Was seer begheerigh om voor 't Catholijck gheloove te sterven 489. Heeft Godts vville tot hare begheerte 553.

Thomas van Aquinen hadde groote devotie tot het H. Cruys-teecken 54. Ende van jonckx af tot de Moeder Godts 131.

Thomas Morus een groot achter der eeuvvigher goederen 531.

Tijdt van goet doen moet-men vvaer-nemen 533. & *seqq.* Tvvist om den tijdt tusschen de ziele ende 't lichaem 535.

Tonghe, in die is 't leven ende doodt gelegen 174. Een quade tonghe is een vvereldt der boosheydt 175.

Tooveraers moet-men vlieden 402. Hen te rade te gaen is een soorte van af-godderije 403. Ende af-grijsselijck voor den Heere 406.

V

Val der Heylighen is min te vervvonderen als hunne volherdinghe 432.
Vasten, 's vrijdaeghs ende saterdaeghs te vasten is eene loffelijcke ghevvoonte 282. Het vasten ende strengigheden en verkorten het levē niet 283. De deught van bermhertigheydt is meerder dan het vasten 284. Het vasten is een profijtighe remedie teghen de tentatie des vleeschs pag. 359.
Vbaldus Bisschop slischt eenen grooten op-loop met sy-selven te vernederen 188.
Veranderinghen door de rechter-handt Godts 38. *& seqq.*
Verduldigheydt is de vvapeninghe der rechtveerdighen 274. Exempelen van verduldigheyt 275. *& seqq.* siet *Lijden, Teghenspoedt.*
Vermaninghe siet *Berispinghe.*
Verstervinghe in goede dinghen is mede profijtelijck 362. Ende Gode aenghenamer als eenen dooden te vervvecken *ibid.* Maniere van verstervinghe *ibid.* In die vvordt Godt ghevonden *ibid.* & 363.
Verstroytheydt, remedie in verstroytheydt 253.
Vitalius arbeydde seer om de sonde der onkuyschheydt te vveiren 32.33.
Volmaecktheydt ontdeckt de ghebreken 513. Men en magh sich niet laten voor-staen dat-men volmaeckt is 514. Men moet altoos pooghen te voorderen 515.
Vrbanus VIII. aen-veerdt 't Pausdom tot Godts glorie 248.249.

Vrouvve is een schadelijck instrument des duyvels 529.
Vrsini Cardinael groot minnaer van het Cruys CHRISTI 71.

W

WAerheydt, met de waerheydt te sprekē konnen de menschen Gode ghelijck worden 135. De waerheydt is de beste vrindinne *ibid.* En moet altoos niet ontdeckt vvordē *ibid.*
VVaersegghers, siet *Tooveraers*.
VVegh der deughden is soet eñ aenghenaem 407.
VVeelde is des menschs meesten vyandt 529. Is svvaer om draghen 247.
VVeenen ende suchten behoort ons altoos te verghesellschappen 475.476.
VVeke, vvekelijcke oeffeninghen 278. *& seqq.*
VVercken, onse vvercken moeten soo gedaen vvorden, datse vvel moghen ghesien zijn 61. Lichamelijcke vvercken ende uytvvendighe oeffeninghen seer dienstigh teghen de tentatien des vleeschs 361. Sonder goede vvercken is't gheloove doodt 454. Onse vvercken vanden ooghenblick datse gedaen zijn, zijn eeuvvigh 503. Godt vereyscht oock onse mede-vverckinghe 547. Door goede vvercken maken vvy onsen roep seker 549.
VVereldt gheleken by een ur-vverck 21. Hoe sy hare dienaren loont 425. Hoe langh de vverelt staen sal 511. De vvereldt is vol ijdelheydt 523. Hoe sy met de menschen speelt 523.
VVille, onsen vville ende vryheydt moet-men Gode op-offeren 106. Eens anders vville moet-

men

men liever doen dan den onſen 197. 'S menſchens vville is vvanckelbaer 542. Godts vville te doen is ſeer crachtigh, om van hem te vercrijghen datmen begheert 551.

VVillebrordus Apoſtel van Hollant en is niet Geus, maer Roomſch Catholijck ghevveeſt 487.

VVt-vercorene Godts zijn vveynigh in't ghetal 508. *& ſeqq.* ſiet *Predeſtinatie.*

Z

ZEnon Abt ghebruyckte een goede remedie teghen de dieverije 261.

Ziele, der ziele voedtſel moet vanden hemel komen 37. Daerom moet-men't herte dervvaerts op-heffen 38. De vveerde der ziele 67. 72. Wordt gheleken by een voghelken 158. Hoemen den boomgaert onſer zielen moet ſuyveren van't oncruyt 212. *& ſeqq.* Inden tempel onſer ziele moeten tvvee autaren ende tvveederley offerhanden vveſen 225. Waerom ſy de boete der ſonde moet betalē 344. Ende vvaerom ſy ſoo ſeer't vleeſch volght tot haerder bederffeniſſe 343. Haren ſtrijdt met 't vleeſch ſeer vvel vergheleken met den ſtrijdt tuſſchē Abraham ende Loth 346. Waer uyt deſen haren ſtrijdt voortſ-komt *ibid.* Men moet 't caſteel der zielen vvel bevvaren 351. 473. De ziele behoort altijdt bereydt te zijn tot de kompſte des Heeren 472. *& ſeqq.*

Ziel-miſſen ſiet *Iaer-ghetijden.*

Collegij Soctis Jesu Paderb. 1670.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Th
2628

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN